

vitéz nagybányai
HORTHY ISTVÁN
lovassági tábornok, ezredünk volt parancsnoka.

VILMOS A NÉMET BIRODALOM TRÓNÖRÖKÖSE
ÉS POROSZORSZÁG TRÓNÖRÖKÖSÉNEK NEVÉT
VISELŐ
CS. ÉS KIR.

JÁSZ-KUN 13. HUSZÁREZRED

TÖRTÉNETE 1859-1918.

Írta:

DERNYEY (SZLAVNICH) GYÖRGY

a jász-kun huszárezred volt kapitánya.

Az ezred történeti bizottságának 1941. évi kiadása.

Madách nyomda.

Felelős kiadó:
*A volt császári és királyi jász-kun 13. huszárezred
történeti bizottsága.*

Madách nyomda. Felelős v.: Tobik István.

ELŐSZÓ

Mindenki tudja, hogy a háború hogyan végződött, milyenek voltak a háború végét követő idők és körülmények, tehát senki sem csodálkozhat, hogy a forradalom és a kommün alatt a század és az ezrednaplók egy része veszendőbe ment. Az oláhok pedig, amikor a védtelen Magyarországra betörték, az ezred irattárának nagy részét Kecskeméten a laktanya udvarán máglyán semmisítették meg.

Rendelkezésünkre maradtak a következő hivatalos adatok: A részben még meglevő ezrednapló, a Hadilevéltárban őrzött hadosztálynapló, valamint Görgey Károly hősi halottunk naplója.

Ezekon az adatokon kívül, rendelkezésünkre állt az egykori cs. és kir. 10. huszárezred ezredtörténete, melyet Radovchich Lajos ezredes úr bajtársi készséggel bocsátott rendelkezésünkre. Ezért a bajtársi szívességért és segítségért nemcsak nevezett bajtársunknak, hanem a 10-es huszárok tisztikarának legmélyebb hálánkat fejezzük ki.

Köszönetet mondunk Dornyey (Szlavnich) György ny. alezredes úrnak, ki néhai vitéz nagybányai Horthy István lovassági tábornok, volt ezredperencsnokunk, felkérésére az ezred történetének összeállítását és megírását vállalta.

Amikor tehát a cs. és kir. *jász-kun 13. huszárezred* történetét útjára bocsátjuk, nyugodt lelkiismerettel kijelentjük, hogy e könyv hivatalos adatok alapján készült és minden részlete egyezik a tényekkel. Tartalmilag egy hibája lehet könyvünknek, még pedig az, hogy kevesebbet mondunk el, mint amennyit közölni lehetett volna akkor, ha a naplók teljes egészükben rendelkezésünkre állanak, valamint ha az állományvezetés irattára nem esik a tűz martalékává.

Ha tehát valamelyik tiszt, vagy legénységi bajtársunk nevét az ezredtörténetben nem említjük, azt nem szándékosan tesszük, hanem csak azért, mert hivatalosan megállapítani nem tudtuk, hogy az illető hol és mikor tűnt ki vitézségével. Egyet azonban nyugodtan kijelenthetünk, még pedig azt, hogy a világháború alatt egyetlen eset sem iordult elő, hogy 13-as huszár nem tett volna többet, mint amennyit a Király és a Haza iránti kötelesség tőle követelhetett.

Amikor az áldatlan forradalom kitört és az idegen kiegészítő kerületekből ezredünkhöz beosztott legénység elszéledt, a jász-kunok híven az ezrednél maradtak és kötelességszerűen leszereltek. Legénység híján 1918 november első napjaiban behívokat küldtünk és mindegyik behívott jász-kun a pótszázadhoz ismét bevonult. Erre a tényre büszkén tekinthet vissza minden jász-kun, mert itt is esküjéhez híven, miként az arcvonalban megszokta, jóban és rosszban együtt maradt, együtt érzett tisztjeivel.

Az 1933. évben, szeretett volt ezredparancsnokunk, néhai vitéz nagybányai Horthy István lovassági tábornok kezdeményezésére, megalakult az ezred történeti bizottság. Ettől az időtől kezdve megalakult Kecskeméten, Kisújszálláson, Kenderesen és Karcagon a volt jász-kun 13. huszárezred bajtársi egyesületének egy-egy helyi csoportja is. Karcagon, Kisújszálláson és Kenderesen a csoport segítségével felállítottuk hősihalottaink emléktábláját, az 1935. évben pedig Kecskeméten megünnepeltük a Limanovai csata emléknapját.

Mindezek mutatják, hogy ezredünk egykori tagjai most is szorosán összetartanak és most is él bennük a szikra, melyet az 1914-1918. évi nagy világégből minden jász-kun huszár szívében parázslík és arra készíti, hogy továbbra is szeresse és tisztelje egymást a magyar nemzet boldogulása érdekében.

Ezt a könyvünket a jász-kun huszároknak írtuk, de nemcsak a régi jász-kun huszároknak, „hanem utódainak is. Felkérünk mindenkit, aki ennek, a má*gyar vérrrel írott történelmünket ismertető könyvnek birtokában van, hogy tartsa azt becsben, adja olvasni gyermekei nek és unokáinak, mert ebből a jász-kunok jövő nemzedéke magába szívhatja azt, amit a Magyar Nemzet évezredek óta magától értetődőnek tartott: hogyan kell a magyar embernek élni és meghalni, ha azt a Haza érdeke úgy kívánja.

Budapest, 1941. november hó.

A történeti bizottság.

I. RÉSZ.

Az ezred története 1859-1914-ig.

Az 1859. évi április hó 28-án a magyarok királya zászlók alá hívta népét. A felhívás önkéntes magyar, könnyű lovas osztályok felállítására szólt. Az ilyen önkéntes osztály, osztály törzsből, két századból egy toborzó különítményből és egy pótkeretből állott. A négy felállítandó önkéntes huszárosztály között volt a jász-kun osztály is.

A tisztikar tényleges, vagy nyugdíjas tisztekből és önként jelentkező polgári személyekből alakult.

Önként beléphettek azok, akik katonai kötelezettségüknek már eleget tettek, továbbá azok a 20 éves ifjak akik sorozáson még nem voltak.

A lovak egy részét a legénység, kártalanítás ellenében, magával hozhatta.

A „jász-kun osztály” felállítása 1859 május 10-én kezdődött Jászberényben. A nagy lelkesedéssel jelentkezők száma oly nagy volt, hogy az osztály a legrövidebb idő alatt a – 19 tisztnen, 484 emberben és 374 lóban – megállapított létszámot elérte. Május 15-én első osztály parancsnokká galánthai gróf Eszterházy Sándor ezredest nevezték ki,

Az osztály ruházata: fekete zsinórzatú sötétkék atillából, fekete prémmel szegélyezett ugyanilyen mentéből és sötétkék nadrágból állott. A többi osztályok sötétzöld atillát és vörös nadrágot viseltek.

Fövegként rendszeresítették a fekete kerek úgy nevezett „honi-kalap”-ot rózsával, a rendfokozatot jelző paszománnyal és fehér kakastollal. A későbbi táborisapka szintén kék színű volt, eltérően a többi önkéntes osztályok piros sapkájától.

Ő Felsége megengedte, hogy a „jász-kunok” azt a díszlobogót, amelyet Erzsébet királyné nekik 1857. évi körútja alkalmával ajándékozott magukkal vihessék, valamint azokat a saját kardjaikat viseljék, amelyekkel az uralkodó, ugyancsak 1857. évi körútja alkalmával megajándékozta őket.

A nagyszámú jelentkezés miatt Ő Felsége 1859. május 16-án elrendelte, hogy egy másik osztály is állíttassék fel, melynek parancsnoka Raimondi Sándor őrnagy lett. Majd a május 28-iki rendelettel a két osztályt, „a jász-kunok önkéntes huszárezrede” néven egy ezredben egyesült. Az első ezred parancsnoka gróf Eszterházy Sándor ezredes lett» helyébe az I. osztály parancsnokává gróf Nemes János őrnagyot nevezték ki.

Még ez év augusztus 17-én az ezredet a sorezredek közé sorolták mint: „cs. és kir. jász-kun 13. önkéntes huszárezred”-et.

A háború alán az ezred mindkét osztályával Wels-ben állomásozott, ahová az I. osztályt még 1859. június 27-én áthelyezték. Az aradi és kecskeméti hasonló önkéntes huszárosztályok az ezredbe olvadtak be.

1860-ban a lovasság újjászervezése folytán az ezred, mint „Jászkun 1. önkéntes huszárezred, négy osztályból állt. Minden osztályhoz két század tartozott. A III. és IV. osztály felállításához az 5., 8., 9. és 12. huszárezredek eddigi IV. osztályait használták fei. Ez évben állították fel az ezredzenekarát, amely 13 trombitásból és 28 egyéb zeneértő emberből állt.

A sötétkék egyenruha megmaradt, csak zsinórzata lett fekete-sárga és megmaradt a rojtosvégű, fekete színű magyar nyakkendő is, amelyet az ezred 1862-ig viselt. A kerek „honikalap”-ot sötétkék leffentyűvel, zsinórzattal és tollal fekete báránybőr kucsma váltotta fel.

1862-ben feloszlott a IV. osztály és az ezred ezentúl két osztályba sorolt hat századra tagozódott, neve ezentúl: „cs. kir. jászkun 13. huszárezred” volt.

A jászkun huszárezred ebben az időben olyan kitűnő hírben állott, hogy Wels-i gyakorlótéren végezett gyakorlatainak megtekintésére igen sok külföldi, különösen német és francia lovastiszt érkezett.

A kiegészítés most már rendes sorozás útján történt.

1861-ben az ezredet hadilétszámmra emelték és Olaszországba helyezték át. Az ezredtörzs Padua-ban állomásozott, az I. osztály századai Pordenone a II. osztály századai San Vilo körül voltak elhelyezve.

Az 1866-ik évben az ezred rész Ivett az olaszországi hadjáratban, melynek eseményeit csak rövid kivonatban ismertetjük.

Ezredünk március végén Padua környékén fekvő állomásain volt. Május 5-én az I. század fele Peschiera várába, másik fele Legnano várába került és az egész háború alatt ott maradt. A többi négy századot a Pulz ezredes parancsnoksága alatt álló lovasdandárba osztották be.

Május 16-án a 13. huszárezredet báró Scudier tábornok egy gyalogdandárból és a 30. vadász zászlóaljából álló különítménybe osztották be. Az ezred 2. és 1. századát a Pó folyam elzárására, a 3. és 5. századot pedig Rovigno-ba irányították. A Pó mentén felállított századok elzárták az átjárókat, a Rovigno-i századok egészen Veleve-ig portyáztak. Az olasz hadsereg egy része kb. 90.000 ember Cialdini tábornok alatt, még a Pó-tól délre állt: a folyamelzárás ennek az erős hadseregnek az átkelését akarta megakadályozni.

Századaink az elzárást és leplezést olyan jó! oldották meg, hogy Cialdini egész hadserege csak elkésve avatkozhatott be a custozza-i csatába. Ez a folyamelzárás majdnem a világháború kitöréséig mintegy iskolapéldája volt a jól végrehajtott folyambiztosításnak.

Gróf Szapáry ezredes június 24-én olasz gyalogságnak több helyen történt átkelése után az összes hidakat megsemmisítve az Elsch mögé vezette ezredét.

Június 25-én érkezeit a hadseregparancsnokság értesítése, hogy hadaink előző napon tönkrevették az olaszokat. Az ezred egyúttal pa-

rancsot kapott, hogy állapítsa meg a Cialdini hadsereg pontos helyzetét, mivel az nem folytatta további előnyomulását. Később nyert megállapítást, hogy Cialdini főerejével nem kelt át a Pó folyamon, hanem a folyótól délre, nyugati irányban tért el.

Ezredünk június 29-én parancsot kapott, hogy a 10. vadász zászlóaljjal együtt vonuljon be Villa Franca-ba.

A folyamelzárás alatt az ezred járőrei számos kemény harcot vívtak a mindig túlerőben levő olasz lovassággal és gyalogsággal. Ezeknél az alkalmaknál báró Földváry százados, Dobay, Kremzow és Szakonyi főhadnagyok, valamint Görgey hadnagy különösen kitűntek.

A Peschieraéba beosztott fél 1. század Siebenbrock százados, felderítő szolgálatot, végzett, ami igen sok járőrharccal járt. A félszázad a Custozza-i csata napján, a vár védőrségének kirohanásában vett részt, melynél Bartakovits hadnagy szakasza igen kitűnt és foglyokat ejtett.

Albrecht főherceg hadseregarancsában bátor és vitéz magatartásáért Bartakovits Ágost hadnagyot megdicsérte. Kürthy Antal őrmestert és Oroszlán Tamás huszárt az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel, Fábián Ferenc káplárt és Szűcs János huszárt a II. osztályú ezüst vitézségi éremmel jutalmazta. A főherceg július 31-én személyesen tüzte mellükre a kitüntetési; az 1866. évi háború mindkét harctéren ők voltak az elsők akiket kitüntettek.

Az olasz hadsereg visszavonulása folytán ezredünk négy százada parancsot kapott, hogy Goito-nál csatlakozzék Pulz ezredes lovasdandárához. Odamenet az ezred Medolo-ban egy ellenséges lancieri-ezredet verte szél. Ez volt az ezred utolsó lovasrohama.

A Königráz-i csatavesztés miatt az osztrák-magyar déli hadsereg csapatait az északi harctérré irányították. Ezredünk előbb a Mincio vonalat zárta el, majd az ellenség erős nyomása folytán, mint az V. hadtest utóvédje, lassan kelet felé hátrált.

Július 11-én a déli hadsereg parancsot kapott, hogy minden nélkülözhető csapatot irányítsa északnak, így ezredünk is gyalogmenetben Villach-ra vonult és július 24-én, négy-négy vonaton a Bécs melletti Vöslau-ba szállították.

A közben megkötött pozsonyi béke folytán a 13. huszárezredet a még délen maradt csapatok megerősítése végett újra a Pulz lovasdandárhoz osztották be és gyalogmenetben elindult Villach felé. Közben megkötötték az olaszokkal a békét és ezredünk augusztus 12-én Friesenbach-ba érkezvén utásítást kapott, hogy a további parancsokat olt várja be.

Az 1866. évi háború alatt az ezred tisztjei és legénysége között a következő kitüntetéseket osztották ki:

Siebenrock és Helle századosoknak a Vaskoronarendet,

gróf Szapáry ezredes, báró Földváry és Heufel századosok, továbbá báró Mecsery és Bartakovits hadnagyok a katonai érdemkeresztet kapták.

lovag Lasowszki százados, báró Neustädter, báró Redwiiz és Hettyey főhadnagyok legfelsőbb elismerésben részesültek.

I. osztályú vitézségi ezüst éremmel 5 altisztet és huszárt,

II. osztályú vitézségi ezüst éremmel 9 altisztet és huszárt tüntettek ki.

A háború befejezése után az ezredet Galizia-ba küldték állomásra, ahová gyalogmenetben vonult el. Az ezredtörzs állomáshelye Brzezany volt, a századokat a környéken helyezték el.

1868-ban, a lovasság átszervezése folytán az egyenruha megváltozott és az ezredlobogókat bevonták. Ezredünk a jászberényi plébánia-templomban helyezte el lobogóját. Az atillát és kucsmatollat eltörölték. A menetöltözet ezentúl sötétkék atillából és zubbonyból valamin!; buzérvörös nadrágból állott; új szabású sötétbarna köpenyt és buzérvörös tábori sapkát rendszeresítettek. Az ezredzenekart feloszlatták. Az általános védkötelezettség behozatala alapján 1868-ban létesítették az egyévi önkéntesi szolgálatot és a tartalékos tiszti intézményt.

1869-ben a lovasezredek hátultöltő karabélyt kaptak, de csak századonként 100 darabot, a többiek számára áttört kosarú kardot rendszeresítettek.

1871 május 4. és 12. között gyalogmenetben vonult az ezred új állomáshelyére: Székesfehérvár környékére. Itt az ezredet a 10. huszárokkal együtt egy dandárba osztották be.

1874-ben az ezredtörzs Temesvárra, a századok pedig a környék községeibe kerültek. Ugyanebben az évben cserélték ki a kucsmat, fekete lószőrforgós sötétkék csákoival.

1877-ben rendszeresítették az ezred trombita hívójelét.

1878-ban vasutak és távírvonalak robbantásához utászszerszámokkal felszerelték a lovasságot.

1880-ban a pótszázadot Budapestről Temesvárra helyezték át.

1881-ben az 5. század a Bosnia-i Plevlje-be és Visegrad-ra került állomásra. Ugyanebben az évben a századoknál műszaki szolgálatban kiképzett legénységet szakaszba vonták össze, mely az ezred törzshöz tartozott. A köpenycuklya helyett széles lehajtó gallért (a tisztek részére bársonyból) rendszeresítettek.

1882-ben a Dalmátországban kitört lázadás leverésénél az 5. század is részt vett és igen jó eredményű önként jelentkezőkből alakított járőreivel igen jó szolgálatot végzett.

1883-ban az eddigi ii. n. kiegészítő keret a „pótkeret” elnevezést kapta.

1885-ben a 3. század három szakaszát Sarajevo-ba helyezték át, egy szakasza Plevlje-n maradt.

1890-ben az ezred falkavadászathoz kutyákat szerzett Angliából. Ebben az évben rendszeresítették a vászonzubbonyt.

1891 október 11-én Jenő főherceg lett az ezred parancsnok. Menetöltözethez ismét az atillát rendszeresítették, a legénység sötétkék zubbonyát eltörölték. Ugyanebben az évben állították fel a távíró járőrt, azonkívül az átalakított karabélyokat, Mannlicher-rendszerű kara-

bélyekkel cserélték fel, tölténytáska új alakot kapott, azonkívül 20 töltényt a legénység pártarisznyájában kellett elhelyezni.

1892-ben a legénység téli keztyűt kapott.

1893-ban László főherceg, József főhercegnek 18 éves fia, az ezrednél teljesített szolgálatot. A nagygyakorlatok után az ezred új állomáshelyére Kecskemétre és környékére menetelt. Jenő főherceg tábornokká lépve elő, megvált az ezredtől.

1894-ben hatrétű lópokrócot rendszeresítettek.

1898-ban az önként továbbszolgáló altisztek félfinom posztból készült ruházatot és balkaron viselendő keskeny arany paszományt kaptak. Ugyanakkor bőrből készült kötőféket rendszeresítettek, melynek végén karabélykapocs volt.

1899-ben az eddig 1890 rendszerű karabélyokat 1895-ös rendszerűekre cserélték ki.

1900-ban Vilmos porosz herceget a német birodalom trónörökösét ezredünk tulajdonosává nevezték ki.

1904-ben az ezred ismét Galíciába került még pedig: az ezredtörzs a II. osztály Jaroslau-ba, az 1. század Zolyni-ba, a 2. és 3. század Doliny-Zukow-ra.

1900-ban az ezredtörzset Lancut-ra a 6. századot Kolbuszow-ra helyezték át, a 2. és 3. század Doliny-Zukow-on maradt.

1908-ban kapott a legénység első ízben aratási szabadságot.

1909-ben a forgópisztolyokat bevonták és Steyer rendszerű ismétlőpisztollyal pótolták.

1912 tavaszán ezredünk gyalogmenetben új állomáshelyére vonult. Az ezredtörzs és a II. osztály Székesfehérvárra, az I. osztály Tolnára került. Ugyanezen év őszén, a Balkán háború miatt az ezredet hadi létszámra emelték.

1913-ban visszaállították a békelétszámot. Május 1-én nagybányai Horthy István ezredes lett az ezredparancsnok. Horthy ezredes régi 13-as huszár volt, hadnagy kora óta huzamos ideig szolgált ezredünknel.

A cs. és kir. jász-kun 13. huszárezred tulajdonosai:

Lichtenstein Frigyes herceg lovassági tábornok. 1861 okt. 29-én kelt Legfelsőbb elhatározással kinevezve.. Meghalt 1885 május 1-én.

galánthai Galgóczy Tibor altábornagy. 1895 június 22-én kelt Legfelsőbb elhatározással kinevezve. Meghalt 1896 augusztus 4-én.

Vilmos herceg a Német birodalom és Poroszország trónörököse. 1900 május 4-én kelt Legfelsőbb elhatározással kinevezve. Megmaradt az ezred feloszlataiáig.

Az ezred parancsnokai:

galánthai gróf Eszterházy Sándor cs. kir. kamarás, ezredes. 1859 május 28-tól.

- Zahn János ezredes. 1800 február 13-tól.
 szapári, széchi-szigeihi és mura-szombatin gróf Szapári László
 cs. kir. kamarás, ezredes. 1862. április 8-tól?
 suchodoli Suchodolowski Ferenc ezredes. 1868 október 16-tól.
 Pisterer Rudolf. 1871 november 1-től.
 walliaim-i Siebenock Gusztáv alezredes. 1874 július 28-tól ideig-
 lenes parancsnok.
 bunyai Szivó János ezredes. 1875 május 1-től.
 bárt fái Szabó József ezredes. 1880 július 26-tól.
 Gyömöreý Antal ezredes. 1882 október 11-től.
 gróf Geldern Károly alezredes. 1886 október 15-től.
 Illyés Miklós ezredes. 1887 október 13-tól.
 kisdemetri Gaudernák József alezredes. 1890 március 27-től,
 Őfensége Jenő főherceg ezredes. 1891 október 14-től.
 galánthai Besseney Ferenc ezredes. 1893 október 17-től.
 Tschurl Ferenc alezredes. 1895 május 1-től.
 Feigl Ede alezredes. 1897 október 3-tól.
 Prévost Nándor alezredes. 1903 február 4-től.
 al-torjai báró Apor Sámuel ezredes. 1908 március 2-től.
 nagybányai Horthy István ezredes. 1913 május 1-től.
 Tömöry Géza őrnagy. 1914 augusztus 29-től.
 tól-prónai és blatniczai P róna y Gyula cs. és kir. kamarás, ezredes.
 1915 február 5-től.
 szirmai és szirma-besenyői Szirmay József cs. és kir. kamarás, al-
 ezredes. 1915 szeptember 14-től.
 báró Jordis-Lohausen Ágost ezredes. 1918.

Az ezred tényleges állományú tisztjei 1859-1914-ig.

- Alexander Sándor hdgy.
 Alhorn Tódor főh; 1859.
 altorjai báró Apor Miklós alhdgy 1859.
 altorjai báró Apor Sámuel ezredes.
 Arlner Dezső kapitány.
 Baich Milán hdgv 1882.
 Balogh Dezső alhdgy 1866.
 Baloghv Sándor kapd. 1866.
 báró Bakonvi István hdgy.
 Bánhidý Simon főh.
 Baumann Viktor őrn.
 kis-apponyi Bartakovits Ágost alh. 1856.
 Battig Sándor alhdgy 1859.
 röjtöki Bene Ferenc kapitány.
 Berzeviczy Béla kapitány.
 harashti Bernolák József főh.
 galántai Besseney Ferenc ,ezredes.
 gróf Bissigen-Nippenburg Ottó kapitány.

Brzorád Jaroslaw hdgy.
 lövenlhali (bordier Jenő kapitány.
 Cortesi Rudolf alhdgy 1866.
 Cserhalmi Jenő kapitány,
 nagyajtai Cserey Vilmos kapitány.
 Darvassy Lajos főh.
 Debicky Mihály kapitány.
 Darányi Pál l'óh.
 gróf Dezasse Emil kapitány 1859.
 Dobay Gvula alhdgy 1866.
 Dolleschall Miklós alhdgy 1866.
 Drandler János őrn. 1866.
 Dugovich Károly főh. 1859.
 Engelmann János alhdgy 1859.
 gróf Eszterházy Sándor ezredes 1859.
 Fialka Ferenc alhdgy 1859.
 Feigl Ede ezredes.
 szajoli Fejér Elek főh.
 Forszler Zsigmond főh. 1859.
 Fliesz Vilmos alhdgy 1859.
 báró Földváry István kapitány 1866.
 Gaisin György kapitány.
 gróf Galerburg Guido főh. 1866.
 gyulai Gaál Gvula alhdgy 1859.
 gróf Geldern Károly alezredes.
 báró Gerlach Sándor főh.
 Gerencsér Izidor alhdgv. 1859.
 Gödöle Pál alhdgy. 1866.
 Gömörey Antal ezredes.
 Görgey József alhdgy. 1866.
 görgői és toporczy Görgey György főh.
 görgői és toporczy Görgey József hdgy.
 Griebisch Géza főh.
 Grossmann Kálmán kapitány.
 kis-demeteri Gaudernak József alezredes.
 Hatfaludy Kálmán kapitány 1866.
 Hello Alfréd kapitány 1866.
 Hartmann Ervin hdgy.
 lovag Henrique Károly kapitány.
 Heufel Ágost kapitány 1866.
 Herczegh Gyula alhdgy. 1866.
 makkos-hettyei Hettyey Ferenc alhdgy.
 Hodzsa Sándor főh.
 Hoffmann József főh. 1859.
 nagybányai Horthy István hdgy.
 Illyey Miklós ezredes.
 Janik László hdgy.

Jaermayer Rikárd hdgy.
Jenő főherceg 1893.
 szoltsicai Joanovich Sándor főh.
 Joanovits József hdgy.
 Joanovits József hdgy.
 báró Jordis-Lohausen Ágoston ezredes.
 barancsi Józsa János kapitány 1859.
 Juhász Béla zls.
 Kabos Gábor főh. 1859.
 Kárner János főh.
 Kirschner Ferenc főh. 1866.
 Klingenstein Moriz főh. 1866.
 nagykállói Kálai Viktor főh.
 nagyhelbényi és korossi Korossy Albert főh.
 Kokovay András hdgy.
 Kodes János főh. 1866.
 Koenczoel József főh. 1866.
 Kovách István ezredes.
 Kremzow Károly kapital^.
 Kremzow Frigyes hdgy.
 Kremzow Frigyes kapitány 1866.
 Körmendy Ágoston főh. ,
 Kubinyi János kapitány 1859.
 Kucskowszky Ottó főh. 1866.
 Kudelkay Ferenc főh. 1859.
 Kühner Imre alhdgy. 1859.
 Lakos László alhdgy. 1866.
László főherceg 1893.
 Latinovils Albert alhdgy. 1866.
 Latinovits Leo alhdgy. 1859.
 Lettinger Sándor főh. 1859.
 lovag Laszowski Miecislaus kapitány 1866.
 von der Luhe Imre őrnagy.
 Maager Károly hdgy.
 Macourek Károly hdgy.
 Malatinszky György főh. 1866.
 Margelik Antal zls.
 Marka Antal kapitány.
 Mecsér Endre főh.
 báró Mecséry Imre főh. 1866.
 Medveczky Béla kapitány 1859.
 Medvey Lajos kapitány 1859.
 morva-lisztkai Mierka Alfréd őrnagy,
 gróf hídvégi Nemes Vince őrn. 1859.
 báró Neustädter Károly főh. 1866.
 Niedermann Zsigmond zsl.
 Nowak Rudolf főh.

Nozdroviczky Sándor főh.
 Orell Henrik kapitány,
 báró Orczy Emil kapitány 1859.
 Pados András hdgy.
 Patzenhofer Alfréd kapitány.
 Pfisterer Rudolf ezredes,
 bonyhádi Perczel Rezső főh. 1859.
 Pokorny Hermann főh. 1866.
 márki Piller Gedeon hdgy.
 Prévost Nándor ezredes.
 Prokop Gyula kapitány 1866.
 tótrónai és blatnicai r'ronay Pál.
 Rabats János kapitány 1859.
 Raimondi János kapitány 1859.
 báró Reden Kurt főh.
 báró Redwitz Miksa alhdgy. 1866.
 Reinle Gábor 1873.
 Reinle János főh.
 Rochlitzer Tivadar főh.
 Roder Antal főh. 1866.
 báró Reichlin-Meldegg Frigyes százados.
 Saly László alhdgy. 1866.
 Schabl Miklós hdgy.
 szarvaskendi Sibrik György kapitány 1866.
 illencfalvi Sárkány Jenő főh.
 wallheimi Siebenrock Gusztáv kapitánl 1866.
 Solcz Dezső hadgy.
 Stieder Ernő kapitány.
 Stojanovits Viktor főh.
 suhodoli Suhodolszky Ferenc őrn.
 Suhay Imre hdgy.
 gróf Szapáry László ezredes.
 bártfai Szabó József ezredes.
 Szalay Kázmér hdgy.
 Szakonyi Gusztáv főh. 1866.
 gróf Szapáry László ezredes
 szepesremetei Szelényi Gusztáv főh.
 Székely Gábor főh. 1859.
 nagykanyizsai és iharosi Szerviczky István főh,
 bunyai Szivó János hdgy.
 bunyai Szivó Sándor főh.
 Szlavnich György főh.
 Tánczos Gábor hdgy.
 Tófalvi Gábor hdgy.
 nagykállói Tóth Pál alhdgy. 1859.
 Tömöry Géza főh.
 Tshurl Ferenc alezredes.

Türk Károly zls.

Vécsey Béla kapitány.

Vollik Máté kapitány.

vértessi Weiss Ernő kapitány.

gróf Wickenburg Ödön kapitány.

gróf Wurmbrand-Stuppenbach József főh.

Zách József főh. 1859.

Zahn János ezredes.

báró Zech Konstantin hdgy.

Zellhoier Frigyes kapitány 1859.

Ziegler Ferenc ezredes.

Znamenák Loránd hdgy.

II. RÉSZ.

*A 13: huszárezred a világháborúban.
Mozgósítás és szerbiai harctér 1914 július 26.-augusztus 23-ig.*

Az 1914. év július 26. napján hajnali 2 órakor vette az ezredparancsnokság a IV. hadtest következő sürgönyét: „Részleges mozgósítás. Első mozgósítási nap július 28.”

A mozgósítási utasítások értelmében az állományt hadilétszámba a felvonulás alatt kellett kiegészíteni. Ennek folytán az ezredtörzs és a II. osztály Székesfehérvárról, az I. osztály pedig Tolnárról július 30-án és 31-én vasúton a szerbiai hadszíntérre indult.

A vasúti szállítás alatt értesültünk, hogy a Legfőbb Hadúr Oroszország hadüzenete folytán, most már általános mozgósítást rendelt el. A szállítmányokat a Sárbogárd-Újdombovár-Baja-Zombor-Dálja-Vinkovce-i vonalon irányították és a századok tervszerűen érkeztek a horvátországi Kukujevci-i kirakodó állomásra. Az elsőnek érkezett ezredtörzs és 4. század augusztus 1-én reggel 8 óra után kezdte a kirakodást, ezután Kuzmin-ra menetelt. A többi század érkezése sorrendjében követte az ezredtörzset. Utolsónak érkezett Kuzmin-ra ugyanaz nap este 9 órakor az ezred vonatja.

Hadrend:

Ezredünk a cs. és kir. 10. lovas hadosztály kötelékébe tartozott.

Hadosztály parancsnoka: Majjr Viktor altábornagy.

Vezérkari főnök: Urvári Lajos vezérkari testületi őrnagy.

Beosztva: kistoronyi Denk Gusztáv vezérkari testületi százados.

A 4. lovasdandár parancsnoka: Losert Gusztáv tábornok.

Dandár vezérkari tiszt: wallersteini lovas Mayer-Marnegg. főh.

Csapatai: 1.0. huszárezred (Markovits Kálmán ezredes), 13. huszárezred (külön részletezve).

A 8. lovasdandár parancsnoka: bauernhali Bauer Viktor ezredes.

Dandár vezérkari tiszt: giczi és assai Ghyczy József főhadnagy.

Csapatai: 9. huszárezred (herceg Sulkowski Edgár őrnagy), 1.2. ulánus ezred (polltheimi Pollet János ezredes).

Tüzérség: 4. lovas tüzérosztály (Spóner János őrnagy).

A 13. huszárezred hadi beosztása:

Parancsnok: nagybányai Horthy István ezredes.

Beosztott törzstiszt: Cserhalmi Jenő őrnagy.

Ezredsegédtszt: Karner János főhadnagy.

Távírójárőr parancsnoka: Maager Károly főhadnagy.

Utászszakasz parancsnoka: Hartmann Ervin főhadnagy.

Ezredorvosi főnök: Dr. König János ezredorvos.

Ezred kezelőtiszt: Jordán Alajos százados, csapatszámvivő.

Ezredélelmezési tiszt: Kollmann Péter főhadnagy, élelmezőtiszt.

Vonatparancsnok: Florek László tartalékos főhadnagy.

A vonathoz beosztva: Rozgonyi György tart. zászlós.

Állatorvos: Tantos József állatorvos.

I. osztály parancsnoka: Stieder Ernő őrnagy.

Orvos: dr. Demand Antal tart. főorvos.

1. század: Spilka Géza szds., tótprónai és blatniczai Prónay Pál főh., görgői és toporczy Görgey József főh., Juhász Béla hdgy., Bzorad Jaroszlav hdgy., Lamm Bertalan tart. zls. .

2. század: haraszi Bernolák József szds., Znamenák Lóránt főh., Janik László főh., Türk Károly hdgy., nemes Fabiny Tibor tart. hdgy., Hoffer József tart. zls.

3. század: nemes Sztojanovits Viktor szds., nemes Bánhidly Simon szds., deybaçhi báró Zech Konstantin főh., stankováni Stankovánszky Pál tart. hdgy., görgői és toporczy Görgey Károly hdgy.

II. osztály parancsnoka: nemes Tömöry Géza őrnagy.

Orvos: dr. Gagy László tart. főorvos.

4. század: darufalvi Patzenhofer Alfréd szds., Mecsér András főh., nemes Pados András főh., nippenburgi gróf Bissingen Károly tart. hdgy., garamveszelei báró Kazy József tart. zls., Jurányi Walter tart. zsl.

5. század: Rochlitzer Tivadar szds., Hodzsa Sándor főh., Tófalvy Gábor főh., Solcz Dezső főh., Kertész János hdgy., dr. Beretvás Jenő tart. hadapród.

6. század: szajoli Fejér Elek cs. és kir. kamarás, százados, Szlav-nich György szds., Gulyás István hdgy., Hunkár Antal tart. hadapród.

Tartalék század: pusztaszeri és tetétleni Darányi Pál szds., báró Jeszenszky László tart. hdgy.

A 10. lovas hadosztály parancsnokság augusztus 1-én Kukujevci-re érkezett. A lovas hadosztály Frank Liborius gyalogsági tábornok parancsnoksága alatt álló 2. hadsereg kötelékébe tartozott, feladata volt a Száva folyó elzárása Raca-tól kezdve a Lacarek-tól nyugatra folyó Handjelovszki patakig. A határbiztosítási szolgálatot a már előttünk érkezett 21. vadász zászlóalj látta el; ezredparancsnokságunk érkezésünk után járőrök útján azonnal összekötöttésbe lépett ezzel a zászló-aljjal.

1914 augusztus 2-án érkezett Florek hadnagy vezetése alatt az első kiegészítő szállítmány, melynek beosztásával a századok elérték a hadi létszámot. Egyes századok határbiztosítási szolgálatban álltak és állan-

dóan portyáznak. A csendet csak néha-néha zavarta meg a túlsó partról egy-egy lövés.

1914 augusztus 8-án esett el ezredünk első hősi halottja, Szabad 3. századbeli huszár. Az első sebesült Fekete I. századbeli huszár volt, akit augusztus 9-én a Száva partján járőrszolgálat közben éri gyalogsági lövedék.

A 10. lovas hadosztálynak kiutalt biztosítási szakaszban ezredünk osztaíyonkénti felváltással végezte a határországálat tot a Grk-Bosut-Ráca között fekvő területen.

Az orosz hadüzenet miatt bekövetkezett általános mozgósítás folytán elsősorban a haderő összes lovasságára volt szükség, az orosz lovas-tömegekkel szemben. A 10. lovas hadosztály megtette a vasúti szállításhoz szükséges előkészületeket, s ezredünket augusztus 20-án Mitrovica-ról vasúton Zágráb-Graz-Semmering-Lundenburg-Krakkó-Jaroszlav-Lubaczów-ra szállították.

1914 augusztus 24-én a századok éjféi után érkezésük sorrendjében Lubaczów-on kirakodtak és Narol-ra meneteltek.

Az orosz harctéren a 4. hadseregnél 1911 augusztus 24-től 29-ig.

1914 augusztus 24. Hadosztályunk az orosz harctérré érkezése után íovag Anffenberg Móric gyalogsági tábornok parancsnoksága alatt álló L hadsereghez került. A hadsereg vezérkari főnöke Krausz Rudolf tábornok volt. A 4. hadsereg kötelékébe a II., VI., IX. és XVII. hadtest, továbbá a 6. és 10. lovas hadosztály tartozott.

A 4. hadsereparancsnokság intézkedései szerint hadosztályunk kirakodott részei Plazów-Naroi területre vonultak és 26-án Tarnawka táján egyesültek a 25. és 26-án kirakodott részekkel. Már 25-én be kellett vezetni a felderítést a Wieprz-től keletre fekvő Komarów-Hrubieszów vonalig. A felderítés főiránya Zamosc-Krasznosztaw-Grabówiec és Wojslawice-Telajyn-Dubienka (a Bug mellett) volt.

A felderítés célja volt megállapítani, hogy a kiutalt területen gyiu lekeznek-e nagyobb ellenséges gyalogsági erők és előnyomulnak-e Krasznosztaw-Telalyn irányából délfelé. Abban az esetben, ha a 10. lovas hadosztály túlerővel kerülne szembe, a Zamosc-Tomaszow-i műúttól keletre kellett visszavonulnia.

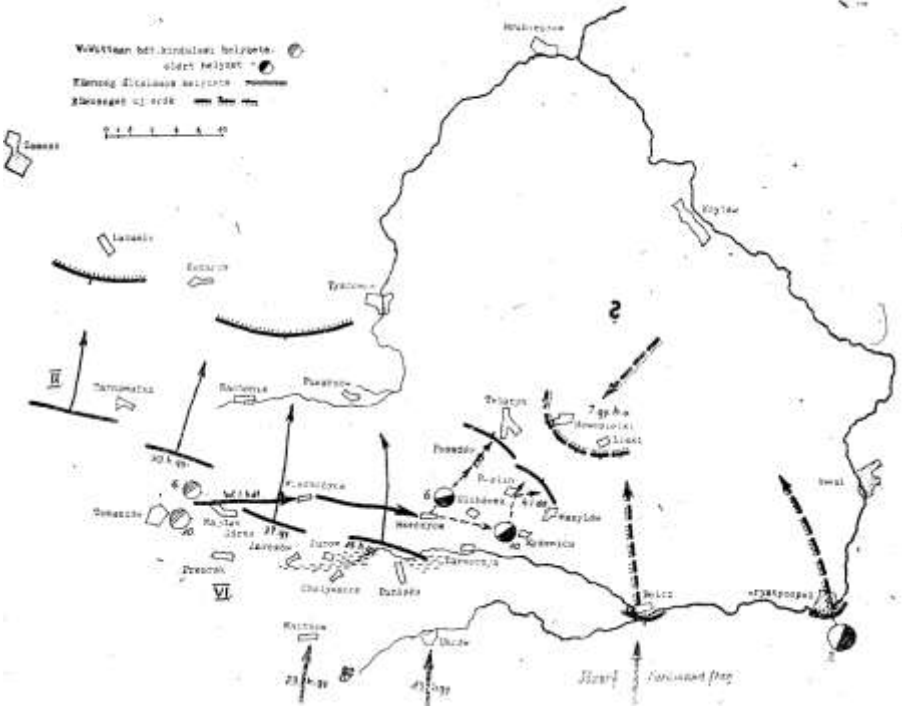
A 10. lovas hadosztály e parancs vételekor még nem volt összpontosítva, mert egyes részei még vasúti szállítás alatt voltak. A hadosztály a hírszerző különítmények és a messzemenő tisztí járőrök kiküldése után megkezdde előnyomulását Narol-Miaslói-g és augusztus 25-én Belzec-en át Tomaszów-ra érkezett.

Ezredünk első) szállítmánya augusztus 24-én reggel 9 óraker érkezett Lubaczów-ra. Az ezredparancsnokság utasításai értelmében a kirakodott szállítmányok azonnal Narol-ra meneteltek, ahová az ezredtörzs már 15 óraker érkezett. A 0. század mint az ezred utolsó lépcsője csak

1914 augusztus 25-én, délelőtt 10 órakor érkezett Narol-ba, honnan követte a Tornászó w-ra elvonult ezredet. A századot Szlavnicz százados, ki a déli harctérről futárként Budapestre utazott, hogy az északi harctér térképanyagát átvegye. Az ezred körülbelül éjfélkor Tomaszów-on egyesült és ott táborba szállt.

1914 augusztus 26-án a 4. hadsereghez tartozó 6. lovas hadosztály, mely Wittmann altábornagy parancsnoksága alatt állott, a 10. lovas hadosztályéval egyenlő feladatot kapott.

A 4. hadsereg helyzete 1914 augusztus hó 26-án.

Ezen két lovas hadosztály Wittmann altábornagy parancsnoksága alatt lovas hadtestet alkotott, melynek a Telatyn-től keletre fekvő Nowosielki község irányában-kellett egyesülni. A lovas hadtest a Krylów-Sokal-i Bug szakasz felderítése és a VI. hadtestünket támadó oroszok keleti szárnya ellen intézendő támadás volt a feladata. Abban az esetben, ha a 4. hadseregnek sikerül a vele szemben álló ellenséget döntően megverni, a lovas hadtest erejének végső kihasználásával, a visz-szavonuló ellenséget oldalról előzve tartozott üldözni.

A lovas hadtest parancsára az ezred feliasztván, éjfél után 2 órakor nyergelt, majd keleti irányban elindult. A hadosztály elővéde a 10. huszárezred volt. Ezredünk reggel 5 órakor, a Tomaszów-lól északra lévő téglágetőnél, a főcsapat végéhez csatlakozott. Menetirány: Maj-

dan – Górnó- Wierzczyca- Lubce – Rzeczyca-Ulchówek-Krzewica volt.

Lovas hadosztályunknak Wasylów-Krzewica vidékét mielőbb el kellett érnie, ezért a kb. 40 km útszakaszon majdnem állandó sebes ügetésben haladt, minek következtében a menetoszlop végén beosztott ezredünk az út legnagyobb részét vágatva tette meg. A 10. lovas hadosztályparancsnokság már az előző napon 17 órakor kapta Wittman altábornagynak a mai napra vonatkozó eligazítását, mely szerint a két lovas hadosztálynak augusztus 26-án délelőtt 10 órakor Krzewica-nál kellett egyesülni. Ez a parancs azt az utasítást is tartalmazta, hogy a mi lovas hadosztályunk Wierszczyca nyugati szélétől induljon. A parancs benemtartása miatt a 6. lovas hadosztály menetoszlopa keresztelte útirányunkat, az így keletkezett idővesztéséget azután vágatással kellett behoznunk.

A kiküldött járőrök és az elővéd sűrűn jelentettek ellenséges erőket. Délelőtt 9 óra után, a felderítés eredményét bevárandó, Krzewica-nál biztosított megállásba mentünk és itt végre át lehetett nyergelni és itatni. Az elővéd harchoz fejlődött, míg a főcsapat a Krzewica-tól 1 km-nyire fekvő mélyedésbe vonult. Járőrök derítették fel a Wasylów-tól északra fekvő erdőt, ahol az előbbi jelentések szerint két orosz zászlóalj tartózkodott. Az elővéd az erdőszélén és keleti irányból érkező ellenséges erőket állapított meg, azon felül jelentette, hogy az ellenség megszállta a Poszadów-Rieplin-Wasylów vonalat.

Wittmann altábornagy kiadta intézkedéseit, melyek szerint VI. hadtestünk jobbszárnyán a 15. gyaloghadosztály Hopkie-Pukarzów-on át nyomult előre. A Poszadów-Ilieplin-i magaslatokat látszólag leplező kozákok tartották megszállva. A lovas hadtest 11 órakor kezdte meg előnyomulását, még pedig a (i. lovas hadosztály a Poszadów-Rieplin-i vonal ellen, a 10. lovas hadosztály pedig ettől keletre úgy, hogy oldalazó beavatkozással az ellenséget visszavonulásra kényszerítse. További irány volt a ii. lovas hadosztály részére Telatyn, a 10. lovas hadosztálynak Telatyn- Nwoszielky. Az előnyomulás széles arcvonalban történt.

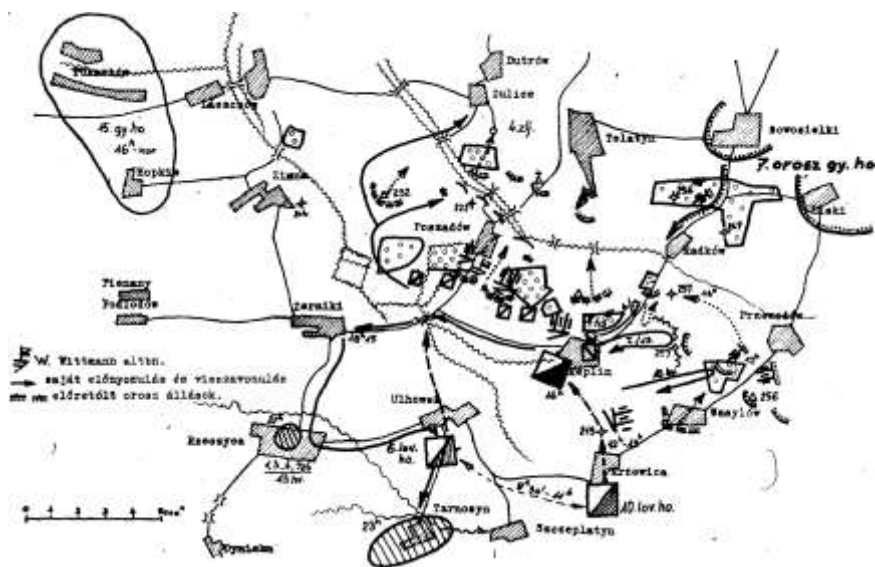
A 6. lovashadosztály már gyalogtűzharcban állott, amikor Mayr altábornagy jelentette, hogy Wasylów-nál is ellenséges erők vannak. Wittmann altábornagy utasította, hogy a Wasylów-i ellenséget vesse vissza és csak azután támadjon északi irányban. Mayr altábornagy valószínűleg ezért adta a 10. huszárezrednek támadási irányul a Wasylów-lól északra lévő erdőt, a mi ezredünknek pedig Przewadów-ot. E parancs kiadása után a hadosztálytörzs ellenséges shrapnelltüzbe került és Ulchówek-ig, sőt még ezen túl is, egészen Lubcze-ig vágatott vissza. Ezredünk és a 10-es huszárok támadtak. Loserth tábornok, mini rangidősebb dandárparancsnok ideiglenesen átvette a parancsnokságot a hadosztály felett.

A parancs értelmében ezredünknek Rieplin-ből a következőleg kellett harchoz fejlődni: 1. és 2. század tűzharchoz, a 3. század ezek mögött osztálytartalék. A 4. és 5. század ezredtartalék a balszárny mögött. A 6. század a Rjeplin-Radkow-i úton előretolva, egyelőre lóháton, a

balszárnyat biztosítja. Tőlünk délre a 10-es huszároknak egy üteggel megerősített csoportja volt.

Gyalogtámadásunk, erős gyalogsági és ágyútűzben, lendületesen haladt előre. Az osztály-, majd az ezredtartalékot is a rajvonal megerősítésére használták fel, amikor 11^h 45'-kor az oroszok balszárnyunk ellen támadást intéztek. Fejér százados három szakaszával oldalba-fogta őket és rövid tűzharc után visszavetette az ellenség átkaroló csoportját. Az ezred ismét levegőhöz jutott és folytatta a támadást. Váratlanul és teljesen indokolatlanul 12^h 30'-kor visszavonulási parancs érkezett. A parancs következtében a századok tervszerűen húzódtak vissza.

Wittmann altábornagy lovashadtest helyzete 1914 augusztus 26-án.

A 10-es huszárok ez alatt az idő alatt a Wasylów-tól északkeletre álló ellenséget támadták.

Ezredünk kikerült a tűzvonalból és csatlakozott a főcsapathoz, amely időközben a Rieplin-től északnyugatra húzó mélyedési vonalban helyezkedett el.

A 6. lovas hadosztály vezérkari főnöke szerint Mayr altábornagy valószínűleg Lubcze-ről jelentette, hogy „a 10. lovas hadosztály nincs többé abban a helyzetben, hogy a 6. lovas hadosztály oldalát fedezze, ezért elrendeltem a visszavonulást...” Valószínűleg egyidejűleg kaphatta a 10. lovas hadosztály a visszavonulási parancsot. A jelentés vétele után Wittmann altábornagy elrendelte, hogy a 10. lovas hadosztály lépésben az út mellett a Rokitno-i majorhoz vonuljon vissza.

Körülbelül délután 3^h-kor 3. századunkat mint felderítő különítményt Warez irányában útba indították.

A 10. lovas hadosztály az előbb vázolt harcával megállapította,

hogy vele szemben nagyobb erejű gyalogság nyomul előre, melyet a rendelkezésre álló erővel visszaszorítani nincs módjában, miért is csak a feltartóztatására szorítkozhat.

Az augusztus 26-iki rövid tűzharcból, amely egyúttal az ezred tűzkeresztsége is volt, a következő tapasztalatokat vonhattuk le: Az ellenség óriási számbeli előnyben van, mégpedig nemcsak lovas és gyalogsági tömegeivel, hanem – sajnos – tűzérésségével is. Szerencsére az utóbbi igen rosszul lő, shrapnelljei túlmagasán robbannak és repeszdarabjai a huszárok mentéjén sem ütnek keresztül, így legnagyobbbrészt csak erkölcsi hatásuk van.

A 6. lovas hadosztály is erős ellenséges gyalogságra bukkan Poszadów-nál és délután 3^h-kor kénytelen volt az egyenlőtlen harcot felhagyni és visszavonulni.

Hadosztályunk délután 4 óra tájban kissé hátrább vonult és ez alkalommal tűzérésségi tűzbe kerültünk. Érdekes volt megfigyelni az első ágyútűz hatását. Az ezred lépésben menetelt. Az első shrapnell robbanása után a huszárok valamennyien a robbanás irányában hátrafelé néztek és parancs nélkül, mintegy vezényszóra, kardot rántottak, de lépésben maradtak. Később érdeklődtünk, miért rántottak kardot? „Reméltük, attak lesz – volt a válasz.

A lovas hadosztály este 6^h-kor érkezett oszlopvonalban, osztályoszlopokkal Rokitnó-nál, a Cord-patakon át vezető hídhoz, mely tűzérésségünk alatt beszakadt. A tűzérésségi tűz ellenére, mely hadosztályunkat érte, az ezredek a legnagyobb fegyelemben és rendben állottak, amíg tűzérésségünk lemozdonyozott és tűzével az ellenséges úteget elhallgattatta.

Hadosztályunk ezután folytatta a visszavonulást. A patakon való átkelésnél Tófalvy főhadnagy lovával együtt felbukott és kezefejét törte. Este 7 óra körül éreztünk Zerniki-re s ettől délre talákoztunk a szintén visszavonuló „6. lovas hadosztállyal. Átnyergelvén, 7 óra után, máiesti szürkületben folytattuk a menetet Tarnoszyn-ra. Röviddel az indulás után a 6. lovas hadosztály ismét keresztezte útvonalunkat s így anélkül, hogy a sötétségben észrevettük volna, hadosztályunk menetoszlopa szétszakadt.

Maxon altábornagy szerint, aki abban az időben a 6. lovas hadosztály vezérkari főnöke volt, Loserth tábornok a 10. lovashadosztály ideiglenes parancsnoka, veszélyeztetve látta az Ulhowek-Tarnoszyn-i úton való menetelést, ezért Rzczyca-Dyniska-án át menetelt Tarnoszyn-ra. Az elrendelt menetvonal be nem tartása miatt keresztezte tehát hadosztályunk a 6. lovas hadosztály útvonalát.

Csak hosszabb várakozás után vették észre az elszakadt századok, hogy a főcsapat már elvonult, s így az 1., 2., 4. ése a V26. századunk csak hosszas keresés után tudhatta meg a hadosztály éjjelezési helyét. A századparancsnokok úgy vélték, hogy jobb lesz a századoknak Ilzczyca-n maradni, mert ott jobb az elhelyezés, ezért önmagukat külön biztosítva, ott éjjeleztek.

A háború kitörése óta a lovak nagyobb teljesítményt nem végeztek, tehát majdnem egy hónapig az inkább csak jártatásnak mondható

kevés gyakorlatozásban volt részük, egyébként pihenlek», álltak. Alltak pedig jó alomban és teljes békebeli étellemezzel, ennél fogva természetes, hogy jó húsban voltak. Az augusztus 20-24-ig, léhát 5 napig tartó vasúti szállítás alatt a lovak lábai megmerevedtek és a kirakodás után azonnal két, illetve egy nap alatt 49 km-t meneteltek, hogy a rákövetkező napon 70 km-t sebes ügetésben, de legnagyobb részét vágásban tegyenek meg, mindössze 2-3 átnyergeléssel, de üres bendővel. Természetes, hogy a lovak, nem lévén az ilyen hajszoláshoz hozzáedződve, lesántultak és nyeregnyomások folytán egyelőre nem voltak használhatók.

Az augusztus 26-iki tűzharcban három sebesültje volt az ezrednek.

Wittmann altábornagy este 8 óra 45 perckor a következő intézkedéseket adta ki:

1. A lovas hadosztályok önállóan gondoskodnak éjjeli biztosításukról.

2. Virradatkor új földérintés küldendő ki az augusztus 25-iki parancs szellemében.

8. A 10. lovashadosztály reggel 8 órakor Ulchówek-nál, a 6. lovas hadosztály pedig Rzeczyca-nál álljon a lovas hadtest rendelkezésére.

Az ezrednek azok a részei, amelyek a főcsapaüöl nem szakadtak el, Tarnoszyn-ban éjjeleznek, a falunak azon a részén, amely Ulchówek felől betorkoló úttól nyugatra esik.

Késő éjjel érkezett Wittmann altábornagyhoz a másnapra szóló parancs, mely szerint a lovas hadtest kerülje ki a Poszadów-nál álló ellenséget és a Tyszowce-Hrubieszów-i úton tlörjön előre a visszavonuló ellenség hátába, hogy ezáltal megakadályozza, vagy késleltesse annak visszavonulását keleti irányban.

1914 augusztus 27. Az elmaradt századok közül az 1. század már 4 órakor indult lizeczyca-ról és valamivel .5 óra után érkezett az ezredhez. A ½ 6. század Szlavnich századossal negyed órával később indult, mert előbb a nyeregnyomásos lovak nyergelését kellett megvizsgálni.

Ez a félszázad, az utat rövidíteni akarván, az Ulchówek-től nyugatra álló kérészinél letért az útról a rétre. Ulchówektől délnyugatra, kb. 600 lépésnyire, a falu délnyugati széléről több géppuskából-erős tüzet kapott és ugyanakkor a falutól délkeletre húzódó magaslatra vezető úton, kb. 1400 lépés távolságból, 2 század gyalogság is tüzelt reá. A félszázadnak, 2 könnyen sebesült ló és egy szétlőtt karabély árán, sikeresül Tarnoszyn-ba érkezni.

Az Ulchówek-Tarnoszyn-i úton haladva ugyanez a félszázad dél felé menetelő tüzéséget is látott. Szlavnich százados a Tarnoszyn-i útkeresztezésnél Horthy István ezredesnek jelentést tett az eseményekről és látottakról, egyben Illés szakaszvezető! jelentéssel vágásban a hadosztályparancsnoksághoz küldte. Illés szakaszvezető a jelentést Urváry őrnagynak, a hadosztály vezérkari főnökének személyesen adta át. Bár elegendő idő lett volna az intézkedésre, ezredünk semmiféle parancsot sem kapott. Illés szakaszvezető visszaérkezvén jelentette, hogy Urváry őrnagy az ő jelentésére azt jegyezte meg, hogy mindez csak rémlátás, mert azok csak saját csapataink lehettek.

A Szlavnich százados részéről jelen lett tüzérség reggel $\frac{3}{4}$ 6^h-kor tűz alá vette Tarnoszyn-t és a 10. lovas hadosztálynak ott összezsúfolt ezredeit, amelyek legnagyobbbrészt még nem nyergeltek fel. Néhány perccel később ellenséges gyalogság támadta a falu keleti szélén álló 8. lovas dandárt, melynek ezredei abban a tudatban, hogy biztosítva vannak, lenyergeltek s mivel a talaj erősen mocsaras volt, a lovak kötőfékjét a nyereghez erősítették.

Horthy ezredes Szlavnich százados jelentése után az ezrednek azonnal nyergelést parancsolt.

Csak később derült ki, hogy a 10. lovas hadosztályparancsnokság elmulasztotta a szükséges biztosítási elrendelni. Így az ellenségnek sikerült hadosztályunkat meglepni. A meglepetés katasztrófális volt, pedig az ellenség támadása Illés szakaszvezető jelentése után csak 6-8 perc múlva következeti be, a hadosztályt tehát még fel lehetett volna riasztani.

A nyugatra vezető egyetlen úton összetorlódtak a lenyergelt és a robbanó ágyúlövedékektől megriadt lovak maguk után vonszolva a kötőféken lógó nyergeket; a lovak után a legénység futott, hogy elfogja azokat, minek, folytán Tarnoszyn egyetlen utcáján sűrűn kavargó tömeg rohant fel és alá. Csak úgy lehetett az ellenséges tüzérség tüzeit erről a sűrű kavarodásról elterelni, ha ezredünk a falut elhagyja és az orosz tüzérségnek mint élő cél mutatja magát. Az ezrednek már azért is meg kellett ezt tenni, mert Horthy ezredes tudta, hogy tüzérségünk Tarnoszyn-tól nyugatra egy majorban éjjelezett és így a 18-as huszároknak, mint a 10. lovas hadosztály egyetlen ütőképes csapatának, kellett a tüzérséggel együtt alkalmas helyen védelemre berendezkedni.

Horthy ezredes parancsára a faluban lévő századaink a nyugat felől vezető egyetlen úton, mocsaras palák fölött vezető rozoga hídon keresztül vonullak ki a faluból, általános iránnyal nyugat felé. A századokban az ellenséges ágyútűz nem okozott nagyobb veszteséget. Ennél nagyobb veszteség érte azonban őket, amikor a mocsaras és sűpedő talajt átszelő széles vizesárvakon -áthatottak.

A 2. és 4. század éppen indulóban volt Tarnoszyn felé és így látva olt a zűrzavart, megfordult és Sztatyn irányában ment vissza, ott Tömöry őrnagy parancsnoksága alatt egyesülve Dyniska-ra vonult, ahol közben tüzérségünk lüzelő állásba ment. A 3. század későn éjjel érkezett a Tarnoszyn-tól délnyugatra fekvő magaslatra és ott éjjelezvén, nem szenvedett veszteséget.

A 10. lovas hadosztály többi ezredeinek, főleg a 12. ulánus ezrednek, nagy veszteségei voltak, mert elsősorban őket érte az orosz gyalogság meglepetésszerű támadása. Ezredünk elvonulása után König dr. ezredorvos – saját elhatározásából – Tarnoszyn-ban maradt és ápolás alá vette a hadosztálysebesültjeit, közöttük gróf Vojkffy főhadnagyot is. König dr. ottmaradt a falu elfoglalásáig és miután az összes, tehát az orosz sebesülteket is bekötözte, az ellenség öt felszerelésével és legénységével együtt szabadon engedte.

Bauer tábornok, a lovas hadosztálynál történeteket azonnal jelen-

tette Wittmann altábornagynak és egyben azt is jelentette, hogy a 9. huszárezred két századát és a géppuskás századát a Tarnoszyn-tól délre elterülő erdőnél az ellenség feltartóztatása végett állította fel. Csak sokkal később érkezett Mayr altábornagy, törzssével együtt, a 4. hadseregparancsnoksághoz, ahol parancsot kapott, hogy Uchnów-ot okvetlenül tartania kell.

Közben a 4. lovas tüzérosztály tüze visszaűzte a Tarnoszyn-ból előretörő oroszokat.

A lovas hadtest e napi felderítése megállapította, hogy az ellenség elérte Typin-Wierszczyca vonalat, azonfelül Jurów-nál egy, Dyniszkanál négy, Tarnoszyn-nál pedig négy ellenséges zászlóalj áll. Zerniki-nél szintén ellenség van. Nagyobb erők: Belz-Chlopiatyn-Budynin-Worochta körzetben nyugat felé meneteltek. Később kiderült, hogy ezek a nagyobb erők három orosz hadtestnek a zöme voltak.

Ezredünk a hadosztályparancsnokságtól még nem kapott semmiféle rendelkezést, ezért Tömöry őrnagy Uchnów felé irányította a századokat, mert Bauer tábornok ott gyülekeztette a hadosztályt. A Sokolia-pataktól délre fekvő dombokat Bauer tábornok a rendelkezésre álló csapatokkal megszállta. Ezredünk e vonal jobbszárnyára került. A tüzérség a Przedmieszczie-től délre fekvő magaslaton tüzelő állásba men; 2. és 6. századunkat ide tüzérségi fedezetül osztották be.

A hadosztály egyenként érkező századai Michalówka-nál gyülekeztek; ide érkezett 19¹¹ 30'-kor a hadosztályparancsnokság is. Mayr altábornagy idegzetét a mai katasztrófa tönkretette. Csak Bauer táboríróknak köszönhető, hogy a hadosztályparancsnokságarra az elhatározásra jutott, hogy 22^h-kor Rawa-Ruszka-ra vonul vissza és az Uhnów-Rawa-Ruszka vonaltól keletre elterülő és orosz járőröktől hemzsegó nagy erdőséget, amely csak újabb meglepetéseket hozhatott volna, kikerülje.

Az ezred vonata, több kozák járőrrel folytatott tűzharc után, Uchnów-nál csatlakozott az ezredhez. Mai veszteségünk: 5 ember sebesült, kettő a mocsárba fulladt, 11 ló megsebesült és 8 a mocsárba fulladt.

A Tarnoszyn-i katasztrófát csak a 10. lovashadosztály parancsnokság gondatlansága okozta, amennyiben, éjjelre sem biztosító, sem felderítő szolgálat létesítéséről nem gondoskodott.

1914 augusztus 28 0 óra 30 perckor érkezett az ezred Rawa-Ruszka-ra, ahol a kocsmá és vasút közötti részben éjjelezett. 7 órakor rendelték el az előnyomulást északi irányba, ez a parancs később oda módosult, hogy ezredünk állománynak rendezése céljából Potylic-ra menetljen. Hasonló parancsot kaptak a többi ezred is. Ezredünk 15 óra 30 perckor érkezett Potylic-ra, majd ott helyiség-táborba vonult.

1914 augusztus 29. Sajnos alig kezdte meg az ezred háborús szereplését, máris pihenőre volt szüksége, de ez nemcsak ezredünkre vonatkozott, hanem a hadosztály minden egyes csapatestére. Erre annál is inkább szükség volt, mert egyes emberek, főleg olyanok, akik a Tarnoszyn-i mocsarakban felbuktak, így lovaiktól megváltak, még, ma is gyalogmenetben érkeztek ezredeikhez. A hadosztály lóállománya tel-

jesen összekeveredett. Ezredünknek több volt a lova, mint lovasa, mert a lovas nélküli lovak utánunk is jöttek. A legrettenetesebb azonban a lovak állapota volt. A hadosztály parancsnokság 19 órai menetelés alatt háromszor adott csak alkalmat az átnyergeléshez, s ez a mulasztás az összes ezredeknél súlyos következményeket vont maga után. Ezredünknel 65 sánta és 160 nyeregnyomós, ló volt. Ezeket az ezredvonthoz, kellett küldeni, hogy ott nyereg nélkül menetelve állandó kezelésben részesüljenek.

A hadosztály parancsa folytán, a hasonló állapotban lévő tüzérségi lovak pótlására, ezredünk 8 lovat adott a 4. lovastüzérosztályhoz. A mai összeállítás alapján az ezred századainak állománya 120 lovasra apadt. Az ezredet ért veszteség csak az eszeveszett hajszának volt a következménye.

A megmaradt lovakat újból kellett bélyegezni, mert a békebéli égetés főleg a téli szőrzet miatt, alig volt látható.

A ló veszteségek, illetve azok betegsége miatt 235 ember maradt ló nélkül. Ezt a legénységet Prónay Pál főhadnagy parancsnoksága alatt az „ezredvonatnál osztattak be, hogy a beteg lovak ápolására, valamint az esetleges hosszabb tűzharc esetére rendelkezésre álljanak.

Hartmann és Tófalvy főhadnagyokat, valamint Hunkár Aladár t. hadapródjelöltet, betegen a mögöttes országba szállították, Mecsér főhadnagy az utász szakasz parancsnokságát vette át.

A 4. hadseregparancsnokság mai rendelkezése értelmében Loserth tábornok a 10. lovashadosztály parancsnokságot, Horthy István ezredes a 4. lovasdandár parancsnokságot, Tömöry Géza őrnagy az ezredparancsnokságot vette át. Az eddig számfeletti törzstiszt, Cserhalmi Jenő őrnagy a II. osztály parancsnokságát vette át.

A Tarnoszyn-i katasztrófára vissza kell még térnünk. Nem volt igazságos, hogy az augusztus 26-án Tomaszow-ról elindult gyönyörű 10. lovashadosztályt okolták a 15. gyaloghadosztályunk hátbatámadásáért, hiszen a jelentések Wittmann-hoz és a VI. hadtesthez idejében érkeztek. A 10. lovashadosztály egyike azon lovashadosztályoknak, melyek – kis pihenők kivételével – az osztrák és magyar hadseregek minden nehezebb vállalkozásánál ott volt. Nem ritkán neki jutott az a dicsőség, hogy éppen a legkritikusabb helyekre osztatott be.

Vannak itt olyan határkövek, melyeket a történelem jobban tud majd értékelni, mint mi. Ezek közül büszkén említhetjük: Szczurowa, Limanowa- Ókna, Klewan, Ivukli, Swiniuchy, Assiago stb., melyek mind azt bizonyítják, hogy az 1914 augusztus 27-iki katasztrófát, mely nemcsak a 10. lovashadosztálynak, hanem a 4. hadseregnek is sok véres áldozatába került, nem a 10. lovashadosztály csapatainak magatartása okozta, hanem egyedül annak vezetője és vezérkari főnöke.

A 3. hadseregnél 1914. augusztus 30-szeptember 11.

1911 augusztus 30. Ferenc József főherceg csoportját, az orosz hadállások , ellen Komarów-nál megindított bekerítő hadműveletekhez, a 4. hadsereg alá rendelték. Ez a csoport északi irányban nyomult előre, hogy az orosz 5. hadsereg bekerítését befejezze. A hadművelet a cso-

portot mindjobban eltávolította 3. hadseregünk balszárnyától, minek következtében a 3. és a 4. hadsereg között rés keletkezett. Ezen résen áll erős ellenséges lovas testek nyomultak be, amelyek ellen a 10. és a 11. lovas hadosztályok, valamint a 6. menetdandár tizenegy zászlóalját irányították br. Nagy tábornok lovas hadtestparancsnok vezetése alatt. Br. Nagy csoportja utasítást kapott, hogy a Krechów-Magierów vonalon egyesüljön és ott az orosz hadműveleteket hiúsítsa meg,

A Tarnoszyn-nál megtépzott 10. lovas hadosztálynak legalább még egy napi pihenőre volt szükségeimig a 11. lovas hadosztály nagy területen volt szétagolva s ezért előbb még gyülekeznie kellett, a 3. hadseregparancsnokság tehát kénytelen volt az összevonást csak 30-ára elrendelni. Az így megalakított lovashadtest feladata a két hadsereg közötti összeköttetés biztosításán kívül a Szokal és Radziechówra vezető vasutak között elterülő terep felderítése és az ott sejtett ellenséges lovasság megsemmisítése volt.

Az előnyomuló 23. gyalog hadosztállyal az érintkezést fel kellett venni. Két órákor kapta ezredünk az az ríapra vonatkozó eligazítást, melynek értelmében 4^h-kor indult a 10. lovas hadosztállyal egvüit. Bawá-Ruszka-Dobrosin-on át Turynka-ra. Az utóbbi községben előzőleg egy kozák hadosztály tartózkodott, s ezt kellett, volna meg-támadni.

Ellenséges osztagokkal folytatott csatározások után sikerült az elővédnek a kozákok vonatját elérni és megtámadni, de magát az orosz lovas hadosztályt, mely inár délután 4-kor elvonult, nem értükéi.

Járőreink jelentették, hogy az oroszok Tufynka-tól keletre és délre lévő területen vannak. Ugyanazt jelezte a minduntalan fellobbanó szalmakazlak és felgyújtott házak lángja is. Mivel járőreink és a biztosítási osztagok mindenütt ellenségre bukkantak és megbízhatónak látszó egyének közléseiből megtudtuk, hogy Turynka lakossága orosz érzelmű, azonkívül mert ezt a községet három oldalról nagy kiterjedésű erdő vette körül, melyet kései érkezésünk (este ¼ 8-kor) . miatt átkutatni már nem lehetett, az ezredparancsnokok kérték a hadosztályparancsiokságot, hogy a csapatokat egy kissé vonja vissza. Amikor azután még Turynka-n is több nelyen tűz támadt, á hadosztályparancsnqság elrendelte, hogy a csapatok Zolkiew-re vonuljanak vissza.

Ezredünk fölriasztás után éjjel 11-kor, mint a hadosztály utóvéde Zolkiew felé indult. Menetközben majdnem másfél óra hosszat álltunk. Mikor Tömöry őrnagy előrelovagolt, megállapította, hogy a tüzérség egyik ütegeének legénysége elaludt, megállt és az utána következő csapatok is automatikusan megálltak.

Az ezred vesztesége két sebesült volt, azonkívül egy járőr (egy altiszt és 2 huszár) eltűnt.

191 i *augusztus 31.* Az ezred reggel ½ 5-kor Zolkiew-re érkezett s ott délután 1-ig a vásártéren pihent. Egyeseknek sikerült a kávéházban péksüteményt és kávé kapni.

Zolkiew-ben a beteg Rochlitzer százados helyett az 5. század parancsnokságát Szlavnich százados vette át.

A 12 óraker kapott eligazítás szerint az ellenség Wiazowa és Oplytna Turyniecka-t megszállta, Zolkiew-től északkeletre elterülő erdőben pedig ellenséges osztagok nyomultak előre. Az említett ellenséges erők ponlos megállapítása céljából a hadosztálynak 14 óraker az alábbi csoportosításban kellett indulni:

Horthy ezredes csoportja: 13. huszárezred, a 9. huszárezred géppuskás osztaga és egy üteg a Lipina-tól északra fekvő magaslatra;

Bauer tábornok csoportja: a hadosztály többi három ezrede.

Tüzérség a Lipina-tól keletre lévő malomnál.

Bauer tábornok csoportja a Swinia patak mentén fejlődött fel, tüzérségünk pedig a Mosty Wielkie felől Zolkiew-re vezelő műút mentén előnyomuló ellenséget vette tűz alá.

Ezredünk megszállta a Borowe-tól délre fekvő dombokat, a géppuskás osztaga tőlünk nyugatra, egyedül álló házat szállta meg, balszárnyunk mögött a tüzérség foglalt állást az 5. század fedezete alatt.

A Horthy-csoport délután 4 óraker parancsot kapott, hogy a sötétség beálltával vonuljon vissza Czeremuszna-ra, ehhez képest este $\frac{1}{2}$ 8-kor indult és 9 óraker érkezett laktáborozási helyére.

A 8. lovas dandár Lipa-tól északkeletre készülségi állásban maradt.

A 10. lovas hadosztály ló nélkül maradt embereiből alakított gyalogosztag Zolkiew-ben éjjelezett és szeptember 1-én a város északi szélét védte, majd a város elfoglalása után Lembergen át Grodek-ra vonult s ott a hadosztályhoz bevonult.

1914 szeptember 1. Báró Nagy tábornok lovas hadtestét a 3. hadsereg balszárnyán álló Dämpf altábornagy, csoportja (23. gyaloghadosztály és a 97. népfelkelő dandár) alá rendelték, Dämpf altábornagy akként intézkedett, hogy a lovas hadtest az ő csoportjával együtt Kulikow-on át Zolkiew felé nyomul ion előre. A *felderítést* a 11. lovas hadosztály végezte. Dzibulki és Batiatvcze felé, egyúttal biztosította a csoport északi irányát. A 10. lovashadosztály Mosty Wielkie és Rawa-Ruszka között derített fel és biztosította a csoportot az ebből az irányból jövő esetleges támadások, ellen.

Losérth tábornok a parancs vétele után elhatározta, hogy az ellenséget – időnyerés végett – csak felfejlődésre fogja kényszeríteni, de szívós ellenállást csak a Zolkiew-től délre fekvő magaslatokon akart kifejteni. Ebből a célból Bauer tábornok csoportját már előzőnap este a Lipina-tól délre eső magaslatokra irányította.

A 13. huszárezredet 4 óraker feliasztották és a 4. lovas dandár Czeremuszna-ról elindult a Zolkiew-től északnyugatra lévő Haraj nevű magaslatra, ahol készülségi állást vett. A 97. népfelkelő dandár 8-9 óra között délfelől északi Irányban a 306 magassági ponton át tárnadott, a támadást lovagló tüzérségünk is támogatta. A támadás $\frac{1}{2}$ 11-kor megakadt és a népfelkelő dandár később visszavonult.

Röviddel ezután a 4. lovas dandár is visszavonulási parancsot kapottba 10. lovas hadosztály pedig megszállta a 369 magassági ponttat jelezett Wolcza-magaslatot.

A 8. lovas dandár parancsot kapott a visszavonulásra, mert erős ellenséges gyalogság támadta. A visszavonulást a Horthy csoporthoz beosztott két üteg támogatta. Mivel a 8. lovas dandár visszavonulási útja Zolkiew felé er volt vágva, kénytelen volt tehát Krechów felé visszamenni s ezért csak éjjel kapta a parancsot, hogy a 10. lovas hadosztályhoz csatlakozzék.

A 4. lovas dandár a déli órákban a Skarzawa-tól keletre fekvő erdő szélén, délután pedig a Czarny (Kamién) magaslatot szállta meg. A sötétség beálltával a 10. lovas hadosztályt Jasniska-ra rendelték vissza s ezredünk mint utóvéd Polany-n át Rokitno-ra menetelt.

A lovashadtest 13 óráig megállapította, hogy egy orosz gyaloghadosztály, erős lovassággal, Turynka felől Zolkiew irányában, illetve észak felől Glinsko felé nyomul előre.

1914 szeptember 2. Ezredünk valamivel éjjel után érkezett Rokitno-ra s ott~laktáborba szállt. A századok zabot találtak ságy módjában volt a készletet kiegészíteni, illetve, mert már napok óta nem volt zabunk, a tartalék-adagot is megszerezni.

A4, lovas dandár reggel 5 órakor Lozinan átvonult és ott készületi állásban maradt. Ezredünk és két üteg 11 órakor Jánów-on át Lelechowska-ra menetelt. Ütközben Rochlitzer százados, kinek még idejében sikerült Zolkiew-ről elmenekülni, az ezredhez bevonult és ismét átvette az 5. század parancsnokságát.

A 10. lovas hadosztály Lozina-n maradt, hogy a 8. lovas dandár visszavonulását lehetővé tegye. Pados főhadnagy egy szakasszal Ma jdan-on át Magierow-ra ment és onnét járőröket küldött Dobrosin-Kunin-Brzyszcze felé.

1914 szeptember 3. Pihenőnap-volt. Kihirdették, hogy Auffenberg gyalogsági tábornok 2. hadserege Kómarów-nál fényes győzelmet aratott, mely alkalommal 20.000 foglyot ejtett és 260 ágyút zsákmányolt. Továbbá hivatalosan is megerősítették, hogy a német 8. hadsereg Hindenburg tábornagy vezetése alatt, tönkreverte az orosz Szamszonow-féle hadsereget. A jó hírekre a hangulat emelkedett, bár úgy értesültünk, hogy 3. hadseregünk feladta Lemberget.

Tömöry őrnagyot a 6. századdal, a 9. huszárezred géppuskás osztagával és egy üteggel a Lozina-tól nyugatra lévő magaslatához rendelték ki azzal a feladattal, hogy az ellenség előnyomulását Janów és Stawki irányában akadályozza meg, továbbá Krzechów-Polany-Majdan irányában derítsen fel.

A 3. hadsereg visszavonulása a 4. hadsereg előnyomulását is megakasztotta és arcvonal változtatásra kényszerítette. A3, hadsereg balszárnya visszakanyarodott ugyan, de a két hadsereg között ismét rész támadt, melynek kitöltése a 10. és a 11. lovas hadosztályra hárult. E két lovas hadosztály feladata a következő volt:

a 11. lovashadosztály a Wereszczyca átjárókat zárja el,

a 10. lovashadosztály Starzyska-Cetula körzetből védi a 3. hadsereg északi szárnyát.

1914 szeptember 4. Tömöry őrnagy különítménye bevonult. Ezredünk Starzyska-n át Zaluze-re menetelt, ahova 15 órakor érkezett. Kar-

ner főhadnagy ezredsegédtsízt kificamította a lábát, ideiglenes helyettese Mecsér főhadnagy lett.

Az összes utakon hosszú vonatoszlopok vonultak délnyugati irányba.

Járőreink már előzőnap este jelentették, hogy Majdan-ban és Krzechów-ban nincsen ellenség és Zolkiew-ben is csak gyenge csapatok állanak, ellenben egy erős ellenséges oszlop elérte Schönthal-t.

A 3. hadsereg utóvédei ma hagyták el a Wereszczyca-vonalat, míg a hadsereg zöme új körletében kezdett berendezkedni. A hadseregparancsnokság délutáni intézkedései kivonatosan ezek voltak:

Zolkiew felől számottevő erők északi és északnyugati irányban vonultak fel. Lembergben igen jelentős erők érkeztek észak és délkelet felől. A Wereszczyca mentén elterülő erdőkben valószínűleg nagyobb lovastestek gyülekeznek. Ellenséges támadás esetén a 3. hadsereg a Grodek-Jaworów között húzódó magaslatokon a legvégsőkig kitart. A 4. lovashadosztály a Zbichnó magaslaton, a 10. lovashadosztály a Królik magaslaton, a 11. lovashadosztály pedig Jazw-Stary-tól délnyugatra, arccal keletnek, helyezkedik el.

Felderítés: Szeptember 5-én a 11. lovas hadosztály Lemberg-Kulików körletben, a 10. lovashadosztály a Kulików-Zolkiew körletben, a 4. lovashadosztály pedig Zolkiew-Rawa-Ruszka körletben és utóbbi tartson összeköttetést a Rawa-Ruszka-nál álló 6. lovashadosztállyal.

A három lovas hadosztály egységes működését báró Nagy tábornok szabályozta,

A lovas hadosztályoknak az volt a feladata, hogy az említett magaslatokról akadályozza meg az ellenség kibontakozását a Jaworów-i erdőségekből. Ha az ellenség „okét visszavonulásra kényszerítené, úgy szakaszról-szakaszra, de pontosan nyugati irányban vonuljanak vissza, de az ellenséggel tartsák fenn az érintkezést.

1914 szeptember 5. Ezredünk reggel 4 órakor indult rendeltetési helyére, ahol a 10. lovas hadosztály a Królik magaslaton készülségi állást vett. 18 órakor az ezred Królik-tól északra egy domb mellett táborba szállt, ahova Prónay főhadnagy is bevonult a gyalogosztaggal.

A nap folyamán szakadatlanul esett, éjjel pedig a hőmérséklet + 2°-ra süllyedt. A 6. század tűzérségi fedezet volt.

1914. szeptember 6. A 10. lovas hadosztály reggel 4 órakor a következőképpen helyezkedett el:

Horthy ezredes a 4. lovas dandárral és egy üteggel Zahvze északi szélétől Jazw-stary keleti széléig. Hozzája csatlakozott

Bauer tábornok a 8. lovas dandárral és két üteggel, a 243 magaslaton át. Mindkettőnek kefé felé volt az arcvonala.

Délelőtt 11 órakor értesültünk, hogy 4. hadseregünk Lemberg irányában nyomul előre és ehhez a támadáshoz a 3. hadsereg is csatlakozik, továbbá, hogy báró Nagy tábornok lovas hadteste, mint a 4. hadsereg jobboldalvédje szintén részt vesz a támadásban.

A 10. lovas hadosztály elindult, de 19 órakor parancsot kapott, hogy Zaluze-en éjjelezen. Ezredünk a mai készülségi helyén táboro-

zott. A hirtelen lehülés igen erős volt, úgy hogy hajnalra erős dér képződött.

A hadseregparancsnok báró Nagy lovas hadtestét észak felé irányította azzal a parancsal, hogy szeptember 7-én délelőtt Solotwina-n álljon rendelkezésre.

1914 szeptember 7. Tegnap este báró Nagy lovas hadtestét a következőleg irányították: a 4. lovas hadosztályt Niemirów-on át Radruz-ra, a 10. lovas hadosztályt Zaluze-ről Fiszy-Zawadów-Szczepoloty-Dabrawa-Horynice-re, a 11. lovas hadosztályt Wolka Horyniccka-ra.

Ezredünk, mint a 10. lovas hadosztály elővédje, a déli órákban Radruz-nál parancsot kapott, hogy menetirányát Rawa-Ruszká felé vegye; a hadosztály zöme Dabrawa-nál tért el eddigi útirányától. Ez a rendelkezés azért történt, mert a 10. lovas hadosztályt és a 4. lovas hadosztályt Wittmann altábornagy parancsnoksága alatt lovas hadtestbe vonták össze.

A 13. huszárezred Smolin-on át este 6 órakor Rawa-Ruszkára érkezett és parancsot kapott, hogy Hrebene-n táborozzon. Hrebene-re este $\frac{1}{2}$ li-kor érkezve, a helységtől délre és az országúttól keletre elterülő nedves réten táboroztunk. Az előző napi hajszolás következményeit lovaink még mindig sínylették és mert emiatt nagy kíméletre szorultak, csak lépésben lovagoltunk és gyakran nyergeltünk át. Az enapi 62 km úthoz ilyenformán 16 $\frac{1}{2}$ órára volt szükség.

Velünk szemben, az út nyugati oldalán, tábori sütőde állott üzemben, ahonnan huszáraink pár perc alatt meleg kenyérhez jutottak. A sütőde parancsnoka magyar ember volt.

A 4. hadseregnek ma nehéz napja volt. Sok veszteséget szenvedett, de megállapította, hogy az orosz főerő nem a 3. hadsereg ellen fordult, hanem észak felé tolódott el. Az eltolódás folytán a 4. hadsereg, átkaroló támadása az orosz arcvonallal szembe találkozott, sőt az oroszok arcvonala túl is szárnyalta, ami a 4. hadsereg északi szárnyát veszélyeztette. A helyzet kiegyensúlyozására a hadsereg főparancsnok-ság elrendelte, hogy a 3. hadsereg törjön előre.

A 4. hadsereg parancsnoka a döntés kieroszakolása végett meg hagyta József Ferdinánd főhercegnek, a XIV. hadtest parancsnokának, hogy hadtestével Ulmów és Wierzbica-n át támadjon. Egyben a Wittmann-féle lovas hadtestet is a főherceg alá rendelték, azzal a parancsal, hogy azt a siker érdekében kíméletlenül fel kell használnia,

József Ferdinánd főherceg akként intézkedett, hogy a neki alárendelt 3. gyaloghadosztály, a 2. menetdandár és a 4. lovas hadosztály Rzycki területét feltétlenül társa.

A 10. lovas hadosztályra vonatkozó utasításaiban a főherceg elrendelte, hogy az a 3. gyaloghadosztály balszárnyát biztosítsa és a viszonyokhoz képest, Hrebene és Rzycki között támogassa harcában.

1914 szeptember 8. A 10. lovas hadosztály reggel 4 órakor a Hrebene-i majortól keletre fekvő magaslaton gyülekezett. Előtte állt a 3. gyaloghadosztály balszárnya, melyet a 8. lovasdandár biztosított, a Ovas hadosztály zöme kissé hátrább- maradt.

A tőlünk északra álló Wittmann-csoport erődítési munkálatait az ellenség erős ágyútűzzel zavarta és 8 óra körül Michalowka felől igen nagy erővel támadást indított. A sűrű rajvonalakban végrehajtott támadás vonalaink előtt 200 lépésre megakadt. Több megújult támadási visszavertünk anélkül, hogy a gyalogság zöme, vagy lovasságunk beavatkozott volna. Wittmann-csoport keleti arcvonala is erős tüzérségi tűzben állott. Itt az oroszok a koradélutáni órákban tömegtámadásokkal akarták a döntést kicsikarni. Az ide-oda hullámzó harcnak az volt a vége, hogy az ellenség beszüntette támadásait.

Hadosztályunk 15 órakor parancsot kapott, hogy a 3. gyaloghadosztály zömének támadását Rzycki északi széle felé minden erejével támogassa. Bauer tábornok a 8. lovas dandárral csatlakozott ehhez a támadáshoz, míg a 10. lovas hadosztály zöme megszállta Kornie keleti szélét, hogy a 3. gyaloghadosztálynak Zielona vasúti állomás ellen meginduló támadásához csatlakozzék.

Ezredünk a 260 magaslatnál készültségben állt.

A támadás elmaradt és a lovas hadtest parancsára a 10. lovas hadosztály éjjelezés végeit Mosly Male-Miaszteczo-Pótok területére indult.

Ezredünk 21 óra 30 perckor Miaszteczo-ra ért és olt éjjelezett.

1911 szeptember 9. József Ferdinánd főherceg csoportjával szemben hatalmas orosz tömegek álltak, ezért a 4. hadsereg parancsnoksága utasította, őt, hogy biztosítsa a hadsereg északi szárnyát és hátát, legvégső esetben pedig feltétlenül tartsa a Sokolija vonalat.

József Ferdinánd főherceg csoportjának jobbszárnya Nowosieli-Kardinalskie-nél állt, ellene két ellenséges gyaloghadosztály és két lovas hadosztály nyomult előre. Lovas hadtestünk parancsot kapott, hogy a 8. gyaloghadosztály tehermentesítése végett erélyesen nyomuljon előre Wierzbica irányában. A 10. lovas hadosztály azt a feladatot kapta, hogy a terep szemrevételezése után Kornie és Wierzbica között támadjon.

A 13. huszárezred, felriasztása után, reggel 4 órakor a 260. magaslatra vonult és 6 óráig a lovashadosztállyal együtt ott maradt.

A szemrevételezés megállapította, hogy Wierzbica irányában előrenyomulni lehetetlen, mert a Sokolija völgye annyira mocsaras, hogy olt még egyes gyalogosok sem közlekedhetnek, az erdő szélét pedig az ellenség erős osztagokkal már megszállta, így az előnyomulás még akkor is csak súlyos áldozatok árán lenne lehetséges, ha a mocsár egyébként megengedné. Loserth tábornok elrendel le tehát az előnyomulást!"- Folw. Ruda-n át Wierzbica felé.

A 10. lovas hadosztály reggel 8 órakor kezdte meg előnyomulását. Észak és dél felől erős ágyútűz hallatszott. Bauer tábornok reggel 9 óra 30 perckor parancsot kapott, hogy három huszárezreddel támadjon Machnow irányában, Bauer tábornok eme csoportja Teniatyska-n át az erdőben eltolódott és az erdő szélén tűzharchoz fejlődött. Ezredünk a jobbszárnyon állt, mellette a 10. huszárezred volt.

Hadosztályunk tüzérsége a császárvadászok visszavonulását fedezte tűzével.

Az orosz gyalogság 13 órakor megközelítette Lubicza Królewska-t s így már hátunkba került. Bauer tábornok visszavonulási útját féltve, 14 órakor visszavonta csoportját.

Ezredünk a mai harc alatt 8 halottat, 21 sebesültet és 3 sebesült lovat veszített.

Varga János, 4. századbeli őrmester, visszavonulás közben észrevette, hogy hadnagya eltűnt. A legnagyobb ágyútűzben visszament, megtalálta hadnagyát, lóra ültette és visszahozta. Varga őrmestert ezért az önfeláldozó hősiességéért a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

A 13. huszárezred az üldöző ellenséges ágyútűz ellenére a legnagyobb rendben vonult vissza Teniatyska-n át a Pótok mellett álló korcsmaig. Innen a lovas hadosztállal együtt Mosty Male-Miaszteczo-n át Deby-re vonult és ott 21 óra 30 perckor táborba szállt.

Táborhelyünk közelében konzervgyár állott, melynek igazgatója, nehogy készletei az oroszok kezébe kerüljenek, raktárait kinyitatta s így legénységünk kedve szerint fogyaszthatta a készleteket, főleg a barackizt. Éjjel mozgókonyháink is megérkeztek s így a fagyos, hideg éjszaka kellemesen megrövidült.

A 4. hadsereg védelemre szorult, mert az ellenség vele szemben igen nagy számbeli fölényben volt, északi szárnyát átkarolta, sőt már hátsó összeköttetési vonalait a Sán felé is veszélyeztette. A 8. gyaloghadosztály nehéz harcok árán, a Mosty-Pótok-Deby vonalon tudott megállni, a 3. gyaloghadosztály pedig a Rzycki és Hrebene között fekvő területet szállta meg.

1914 szeptember 10. József Ferdinánd főherceg csoportja védelemre rendezkedett be.

A 10. lovas hadosztály reggel 5 órakor Gruska-tól délre készülségi állásban állt. Beérkezett jelentések szerint erős ellenséges oszlop Pótok felé menetelt. A 10. lovas hadosztály a Mosty Male-Miaszteczo vonaltól nyugatra fekvő magaslatig ment előre. Innét látható volt a 8. gyaloghadosztály harca, amelybe a mi tüzéségünk is beleavatkozott. A gyaloghadosztály 15 órakor kénytelen volt kissé visszahúzódní, majd ismét támadásba ment át, de régi vonalait már nem tudta visszafoglalni. Loserth tábornok a tüzéséget és a 8. lovas dandárt helyén hagyva, a 4. lovas dandárral a 8. gyaloghadosztály balszárnya mögé vonult.

Loserth tábornok 17 óra 30 perckor a 12. ulánus ezredet a 8. gyaloghadosztály jobbszárnya mögött hagyva, a 10. lovas hadosztály zömével Mrzyglodi-Werchrata-n át Prusie-re vonult. Itt volt már a 2. és a 9. lovas hadosztály is, azonkívül rengeteg szekéj;vonat.

József Ferdinánd főherceg csoportja az esti órákban kénytelen volt balszárnját Huta Lubycka környékére visszavonni, mert Narol-Plasów felől három lovas hadosztályból álló orosz hadtest nyomult előre. Délután Narol-on keresztül Cieszanów felé egy ellenséges gyaloghadosztály nyomult délnyugati irányban. Ezek az ellenséges erők azért ékelődtek be, mert 4. és 1. hadseregünk között ismét 60 km-es rés keletkezett, viszont a 2. és a 9. lovas hadosztály létszáma az eddig szenvedett

veszteségek következtében kb. 2000 karabélyra csökkent, ami nem volt elegendő egy gyalog- és három lovas hadosztály feltartóztatására.

1914 szeptember 11. Gyalogságunk az éjszaka leple alatt elszakadt az ellenségtől és a Rata patak mögött új állásokban helyezkedett el. A mi lovas hadosztályunkat a II. hadtest rendelkezésére bocsátották.

Hadosztályunkat hajnali 3 órakor felriasztották és a Gruszka-tól délre elterülő erdőbe készülségi állásba vonult. Itt 9 órakor parancs jött, hogy a hadosztály Narol felé felderítve biztosítsa József Ferdinánd főherceg csoportjának a balszárnyát.

Dohany-n át Huta Stary felé menetelve, ezredünk, mely elővéd volt, a falu előtt kb. 11 órakor gyalogsági és géppuska tüzet kapott. A zöm a falutól nyugatra fekvő erdőbe vonult, ahol jelentést kapóü, hogy az erdősávon túl ellenséges lovasság táboroz. Loserth tábornok lovasrohamot rendelt el és ehhez a 10. lovas hadosztály a Zlomy-tól északra elterülő tisztáson két csoportban állt fel. A járőrök minden irányból jelentettek ellenséget, de különben is látható volt a« erdőszelek megelevenedése. Hadosztályunk gyalogsági tűzbe jutott és kénytelen volt kissé visszahúzódni.

A délután 13 és 14 óra között érkezett jelentések szerint erős ellenséges oszlop, tüzérséggel, Narol felől Lówcza-n át, egy másik oszlop pedig Debiny felől, felénk menetel.

A fentebb említett pihenő ellenséges lovascsapatot eredményesen tűz alá vettük. Röviddel ezután ezredünk is ellenséges shrapnelltüzbe került, mely alkalommal a 6. század egy huszára és néhány ló könnyen megsebesült. A pihenő ellenséges lovasság szétugrasztása után tüzérségünk a Narol-nál pihenő orosz gyalogságot vette tűz alá.

A 10. lovas hadosztály menetirányában felderítő és szemrevételező járőrök jelentései egybehangzóan azt mondták, hogy a terep mocsaras és csak két helyen járható, de sietős visszavonulásnál ott is igen kellemtelen, szoros jellegű akadály lehet. A hadosztálynak tehát iparkodnia kellett, hogy ebből a csapdaszerű helyzetből mielőbb szabaduljon.

A dandár oszlopok irányt vettek a két átjáró felé. Horthy ezredes dandarával menetelt a lovagló tüzérség két ütege is, a mi 6. századunk fedezete alatt. A tüzérség lovai igen el voltak már csigázva, a lövegek a süppedő úton tehát nem tudták a lovasságot követni, ennél fogva visszamaradtak. Sztojanivits százados erre, saját elhatározásából, századával a tüzérség fedezetére sietett. Hasonlóképpen cselekedett a 10. huszárezredtől Radoychich százados. A már előzőleg lövegfedezetül ki-rendelt 6. századnak és az imént említett két századnak sikerült a visszavonulási út mentén fekvő erdőcskében és facsoportok mögött el-rejtett ellenséges erősebb járőrök és egész századok támadásait visszaverni. A mi 6. századunk később utóvédül maradt vissza a hídnál, hogy a még esetleg kint maradt járőreinknek a visszatérést megkönnyítse. Közben a 6. század néhány orosz lovat elfogott és azokkal több huszárt kiknek lovai elhullottak, ismét hátszlóhoz jutott.

Sztojanovits Viktor századost fentebb vázolt vitéz magatartásáit a katonai érdemkereszt 3. osztályával tüntették ki. Kitéüntetésben részesült azonkívül Gregor József tizedes is, aki ellenséges ágyútűzben egy

súlyosan sebesült huszárt bekötözött és saját lovára emelve, az ezred után hozta. Gregor tizedes a II. osztályú ezüst vitézségi érmet kapta.

Ezredünk e napon 3 sebesült huszárt és 4 sebesült lovat vesztett.

Az egész 10. lovas hadosztály Deutschenbach-Swidnica-n át Horyniec-re menetelt, ahol 21 órákor táborba szállt. Az élelem ezen a napon elmaradt, a huszárok tehát kénytelenek voltak a szántóföldekről répát és káposztatorzsát gyűjteni és az éhséget azzal csillapítani. A 16 órás menet alatt csak egyszer lehetett átnyergelni. Éjfélkor egy-két század mozgókonyhája megérkezett és magukkal hozták a hazulról jött első postát is.

4 A. hadsereg visszavonulása a Biala-ig 1914 szeptember 12-október 4.

A hadseregfőparancsnokság átcsoportosítás céljából szeptember 11-én elrendelte az általános visszavonulást. Az 1. és 3. hadsereg az ellenségtől könnyen tudott elválni, annál nehezebben sikerült azonban az a 4. hadseregnek, amelynek oldalába – és majdnem hátába is – két orosz hadtest és nagyszámú lovasság került.

A 4. hadsereg északi szárnyát József Ferdinánd főherceg csoportja védte, kinek állandóan nehéz harcokat vívott csapatai már kimerültek és alapos pihenésre szorultak. Ezeket a lehajszolt csapatokat komolyabb harcokban egyelőre nem lehetett volna használni. A József Ferdinánd főherceg rendelkezésére bocsátott öt lovas hadosztály, hasonló állapotban volt, ezeket a főherceg a következő feladatokkal bízta meg: a 2. és a 9. lovas hadosztály az északi, a 10. lovas hadosztály pedig a nyugati oldalban derít fel, a 4. és a 6. lovas hadosztály pedig a csoport hátát biztosítja.

A hadseregfőparancsnokság visszavonulási parancsa késő este érkezett. Az összes útvonalakon a szekérvonatok, a sár és a feneketlen utak miatt összetorlódtak. A későn útbaindított szekéroszlopok torlódása olyan nagy volt hogy a 4. gyaloghadosztály kénytelen volt a 10. lovashadosztályt kérni, hogy a vonatok elvonulásáig maradjon Horyniec-től nyugatra és szállja meg a Swidnica átjárókat Puchace és Zaluze-nél.

1914 szeptember 12. A 4. hadosztály imént említett kérelme későn érkezett, mert a 10. lovas hadosztály már hajnali 5 órákor északi irányban elvonult, a 8. lovas dandárral a vasúti töltést az állomás mindkét oldalán megszállta, a hadosztály zöme pedig az innét délnyugatra fekvő erdőben készületségben állott.

A hírszerző különítmények és járőrök indulásuk után nemsokára jelentették, hogy az ellenség északi irányból közeledik.

A 4. gyaloghadosztály az ellenséggel összeütközött, zöme a rossz úton lassan haladt, tűzérsege pedig elakadt; utóvéde Wolka I ornyieckánál egy Krzywe felől előnyomuló ellenséges oszlopot addig tartott vissza, amíg a tűzérsege tovább vonulhatott.

A 4. lovas dandár reggel 9 órákor parancsot kapott, hogy a Radruz-tól délkeletre fekvő magaslatra vonuljon és ott a szükséghez mérten

visszavonuló gyalogságot tűzoltalomban részesítse. A 10. lovas hadosztály tüzésége itt igen jó szolgálatot tett a visszavonuló gyalogságnak.

A déli órákban, amikor a gyalogság már elvonult, a 10. lovas hadosztály elindult Niemirów-on át Zawadów-ra. Ennél a visszavonulásnál a 13. huszárezred utóvéd volt. Az ezred elindulása után a 6. század kb. 1000 lépésnyi távolságból két ellenséges zászlóalj tüzébe került. A századparancsnok azonnal egy altisztet küldött a hadosztályparancsnokhoz és kérte, hogy a jól látható, kitűnő célpontra adjanak néhány ágyúlövést. Ugyanakkor indult egy igen elcsigázott császárvadász ezred is visszafelé. A hadosztály vezérkari főnöke nem intézkedett, hogy a tüzéség a 6. század parancsnoka által jelentett célpontra tüzeljen. Néhány perccel később a közelben menetelő 11. lovas hadosztály, valamint a 10. lovas hadosztály zöme is ellenséges ágyútűzbe került. A 13. huszárezred egy mocsáron áthaladva keletre tért ki és így veszteség nélkül, a legnagyobb rendben folytathatta útját.

Meg kell itt említeni Spilka Géza századost, aki még a háború előtt, amikor a 13. huszárezred Galíciában állomásozott, előszeretettel lovagolt mocsarak között és mocsaras erdőkben és ezzel olyannyira megismerte a mocsarakon való lovaglást, hogy minden alkalommal, amikor ilyen terepen kellett áthaladni, mindig ő volt a vezető.

Délelőtt 11 órától zuhogott az eső. A hadosztálynak egy feneketlen mocsáron át vezető rossz szekérúton kellett menetelni és öt mocsáron átgázolni, hogy 21 óra 30 perckor Zawadow-ra érjen. Az ezredek a falutól nyugatra fekvő magaslat keleti lejtőjén, az út két oldalán táboroztak. A táborozásra a hadosztályparancsnokság nem intézkedett s még a két dandárparancsnok sem tudta, hogy a hadosztálytörzs hol éjjelezik. Ilyenformán a két dandárparancsnoknak magának kellett intézkednie az éjjeli biztosításra.

Az enapi felderítés eredménye az volt, hogy nagyobb ellenséges erők a délután folyamán Czieszanów-ot, lovasságukkal pedig Wielkie Oczy-t és Kobylnica Ruszka-t érték el, sőt a Radymno-Krakowiec-i műúton menetelő oszlopokat is megtámadták.

Legénységünk ismét a lovakkal együtt csak tarlórépát, káposzta-torzát és nyers burgonyát evett. Mivel sátorlapunk nem volt, a ruházat az egész nap zuhogó esőben teljesen átázott, de az egész ezred olyan fáradt volt, hogy a závorszerű eső ellenére is, a vizes földön jól aludt.

1914. szeptember 13. Koromsötétben, szakadó esőben Horthy ezredes nyergeltetett, hogy a dandárt felkészülten érje a hadosztályparancsnokság várva-várt parancsa. Mivel ez nem érkezett meg, Horthy ezredes elindította dandárát és nemsokára utólérte a korábban elindult 8. dandárt, mely már megkapta a parancsot.

Elfogott rádiógrammból megtudtuk, hogy az oroszok az 1. és a 4. hadsereg között keletkezett résbe két hadtestet ékeltek be, melyek Jaroslaw és Sieniawa felé nyomulnak előre. Ez igen rossz hír volt, mert ha az oroszoknak sikerül a célt elérni, akkor a 4. hadsereg visszavonulási útja Radymno felé el van vágva. Bolberitz ezredesnek József Ferdinánd főherceg részére erősítésképpen rendelkezésre bocsátott külö-

nítménye gépkocsikon érkezett, hogy a Sklo-átjárókat Mlyni és Charytani-nál elzárja.

A 4. hadsereg csapatai közben szünet nélkül a legnagyobb erőfeszítéssel meneteltek visszafelé. A 10. lovas hadosztály későn este parancsot kapott, hogy József Ferdinánd főherceg csoportjának nyugái szárnyát biztosítsa és a Lubaczów és Zapalów között fekvő területen a Lubaczówka-n át vezető hidakat pusztítsa el.

A 4. hadsereg öt hadteste a Wielkie Oczy-tól és a Moszcziska-tól északra vezető két vasútvonal közé szorult, minek következtében a menetoszlopok igen hosszúra nyúltak. Az öt hadtestnek ugyanis mindössze csak négy út állt rendelkezésre, melyeket nemcsak a csapatoknak, hanem a vonatoknak is kellett használni. Az ilyen nagy mértékben igénybe vett, amúgy is sáros utak jóformán mocsárrá váltak. A rettenetes utak mentén mindenütt elhullott lovak, elvetélt csikók, összetört kocsik és sárba rekedt tüzérségi löszerkocsik heverték.

A 4. lovas dandár a 246 magaslatot és az ettől délre eső terepet, a 8. lovas dandár pedig Swidnice-t szállta meg. Különösen erős tüzérségi tűz fejlődött ki, mely délután 14 óráig tartott. Ekkor kapta a 4. lovas dandár a visszavonulási parancsot. Ebédünknek mindössze öt sebesültje volt, ami annak tulajdonítható, hogy az ezredparancsnokság idejében gondoskodott, hogy a visszahúzódó századok az ellenséges tüzérség által tűz alatt tartott területről mielőbb biztonságba kerüljenek. A 4. dandár és a tüzérség folytatta visszavonulását Kochanówka-n át Porodenko-ra, az utóbbi falutól északra két órai pihenő volt.

A 10. lovas hadosztály nem tudta feladatát végrehajtani, mert a megsemmisítendő hidakat az ellenség már megszállta.

A Horthy-csoport 21 óra 30 perckor folytatta visszavonulását Borudno-Bonów-Gruszczyna-Stawek-Wysóka-Kolodki-n át. Az ellenség igen óvatosan követte.

1914 szeptember 14-én Horthy ezredes dandára Rehberg-re érkezett.

A 8. dandár az előző napon Bonów-nál elvált a hadosztály zömétől és Przemyśl-re menetelt.

A Horthy-csoport, két órai pihenő után, most már a hadosztály-törzsszel együtt folytatta menetét Petyki-Starzawa-Naklo-Stubienko-n át Sosnica-ra, ahova ezredünk 19 óra 30 perckor érkezett. Egy órai várakozás után laktáborozást rendeltek el, azzal a szigorú utasítással, hogy a községben már elhelyezett gyalogságot nem szabad zavarni pihenésében. E parancs következtében az egész Horthy-csoport zuhogó esőben a szabadban maradt.

Méltányolni tudtuk, hogy a gyalogságot – nagy teljesítményei után – előnyben részesítik és fáradtságára tekintettel vannak. De ha embereink fizikai erejét és érzelmeit a minimumra is csökkentjük, legalább a lovakra kellett volna gondolni, mert azokban nincsen lelkesedés és a szegény állatok az utolsó három nap alatt, majdnem járhatóan utakon, 14 órai pihenéssel 126 km-t meneteltek. Az utolsó tíz nap 240 órája alatt pedig 208 órán át voltak nyereg alatt és 315 km-t tettek meg, sőt ez alatt az idő alatt az ellenséggel a legszorosabb érint-

kezésben voltunk és naponta harcban álltunk. Az utolsó tíz nap alatt naponta átlag 4 óra pihenő volt, akkor is szabadban, szakadó esőben.

Megértettük a felsőbb parancsnokságok intézkedését, hogy a túl-írasztott gyalogságot pihenésében zavarni nem szabad. Ilyen tömeges visszavonulásnál azonban arra is kellett volna gondolni, hogy a rendelkezésre álló férőhelyek teljes mértékben igénybe vétessenek, ami – sajnos – nem történt meg.

A vigasztalan helyzetben némi engesztelődést hoztak a megérkező konyhakocsik.

1914 szeptember 15. Bolberitz ezredes csoportjának és a 3. gyalog hadosztálynak önfeláldozó magatartása következtében a 4. hadseregnek végre sikerült a vonatok egy részének feláldozásával az ellenségtől elválni és a San mögé jutni. Most már zavartalanul folyhatott a visszavonulás.

A rendelkezésre álló lovasságot a következőleg osztották el:

A 9. lovas hadosztály Sieniawa-ra,

Ziegler altábornagy hadtestéhez tartozó 2. és 10. lovas hadosztály Jaroszlaw-ba,

a 4., 6. és 11. lovas hadosztály Przemysl-be vonuljon.

A csonka 10. lovas hadosztály gyönyörű, meleg őszi időben reggel 8 órakor indult Jaroszlaw felé. Útközben, a Radymno-i vasútállomáson, különböző élelmezési és ruházati cikkek felvételezésére került sor. Jaroszlaw-ban, rövid pihenő után, a 10. lovas hadosztály parancsot kapott, hogy Koniaczów-ra meneteljen és a Jaroszlaw-i erődövek olyan nagy kiterjedésű részét szállja meg, amely egy teljes létszámú gyalogdandárnak is sok lett volna.

A hadosztály parancsnokság jelentette a hadseregparancsnokságnak, hogy gyenge állománya miatt nem volna módjában a nagy kiterjedésű védőszakaszban komoly ellenállást kifejteni. A hadseregparancsnokság erre visszarendelte, a csonka hadosztályt és egy helységet utalt ki neki éjjelezésre, amely az előtér letarolása folytán a hadosztály beérkezésekor már lángokban égett. A 13. huszárezred emiatt Kruchel-Pawlosiowski-ban éjjelezett.

1914. szeptember 16. A 10. lovas hadosztály pihenőt kapott. Ellenséges támadás esetén a 13. huszárezrednek a Jaroszlaw-Radymno-i úttól keletre eső védővonal egy részét kellett megszállni.

Reggel 9 órakor parancs jött, hogy a 13. huszárezred Jaroszlaw-ban az Anna-laktanyában szállásoljon be. A laktanyában azonban csak öt század fért el, ezért a 3. századot a laktanya közelében egyenként szállásolták be.

Megkapó volt, hogy szegény lovaink milyen bizakodóan nyertek, amikor bevezették őket a laktanya istállóiba.

Végre adtak zabot, kétszersültet, bort és dohányt. Mióta az ezred az északi harctérre jött, csak most került abba a helyzetbe, hogy kegyeret felvételezhetett, de sajnos, most is, csak egy napra valót.

Az egész hadosztálynak nagy örömnapja volt, mert a kiállott viszontagságok után jó szállás, ellátás és nyugalom jutott osztályrészül. Fokozta az örömet, hogy a hadosztály vezérkari főnökévé Denk

Gusztáv századost nevezték ki, akit az egész, hadosztály szeretelt, tisztelt és becsült.

Délután 16 óraker 8. lovasdandár is bevonult Jaroszlavbá.

Mecsér főhadnagy megbetegedvén, helyébe ezredsegédtsztül Szlav-nich századost osztották be. A szintén beteg Rochlitzer százados helyetti Solcz főhadnagy vette át az 5. század parancsnokságát.

A hadosztály felderítő osztagai e napon a San folyótól keléire kb. 8-10 km-re, ellenségre bukkantak.

1914 szeptember 17. A 4. hadsereg meist már zavartalanul folytatta, visszavonulását a Dunajec mögé, míg a 3. hadsereg a Kárpátok irányában ment vissza.

A 13. huszárezred hadosztálykötelékben, Przeworsk-on át Gorlicyna-ra menetelt s öü déli 12 óraker beszállásolt.

A San-vonalon hagyott megfigyelő különítmények jelentették, hogy az oroszok még nem szállták meg Jaroszlav-ot.

1914 szeptember 18. Az ezred reggel 6 óra 15 perckor indult és 13 óraker érkezett Sonina-ra. Ez a helység az ezrednek egyik régi, békebeli állomáshelye közelében feküdt.

Maager főhadnagy átvette az utász szakasz parancsnokságát és parancsot kapott, hogy Przeworsk felé visszalovagolva szedje össze az elmaradottakat és a szekérvonatokat irányítsa nyugat felé.

1914. szeptember 19. A Ziegler lovas hadtest ezen a napon Rzeszów-ra menetelt.

A 13. huszárezred 1. százada (Spilka százados) mint felderítő-, osztag Terliczyna-n át Glogów-ra indult.

Az ezred reggel 7 óraker indult és 13 óraker érkezett Rzeszów-ra. Itt a gyalog maradtakból szervezett század zárt előőrsöket állított fel. még pedig: az I. osztálybeliek Zoltay főhadnagy alatt, mint 3. sz. fő-örs, Rzeszów északi kijáratától keletre az országút és a karban nem tartóit szekérút keresztezésénél. A II. osztálybeliek pedig Pados főhadnagy parancsnokságával mint 4. sz. főörs a Milicin-i út elágazásnál.

A felderítő osztagul kiküldött 1. század előnyomulása alatt, erős kozák csapatokkal ütközött össze és azokat visszaverte. Harcközben Hajdú Imre örmester elesett és négy huszár megsebesült.

1914. szeptember 20. Az ezred szekérvonatát reggel 6 óraker fel-riasztották. és 7 óraker elindult az országúton Sedziszów felé.

Az 1. század felváltására a 2 század (Bernolák százados) Glogów-Stykwó felé vonult el.

A 13. huszárezred állománya e napon 320 lovas és 120 gyalog-huszár volt. Az egész 10. lovas hadosztály ereje nem volt több 1400 karabélynál, ami századonkint kb. 50-60 lovasnak felelt meg.

Reggel 10 óraker 20 huszárból és 60 beteg lóból álló szállítmányt Zaruba örmester vezetése alatt Kecskemétre indítottak. Az ezred pót-lást igényelt.

A fél 4. századot (Patzenhofer százados) Liszka tábornok alá rendelték, a- 3. és a 6. század tüzérségi fedezet volt.

A felderítőosztagok jelentéseiből meglehetősen állapítani, hogy az ellenség, főleg erős lovasság, a San irányából közeledik.

A századok készségben voltak.

1914 szeptember 21., Az 5. század reggel 5 órakor a Glogów táján levő 2. század felváltására indult.

Ugyanakkor indult a 10. lovas hadosztály Sedziszów felé, mely községtől északra 10 óra 30 perckor készségi állást vett. Az 1. és a ½ 4. század Maly Borek-re ment előre. Járőrök jelentették, hogy Maly Borek-től kb. 5 km-re északra ellenséges járőrök cirkálnak.

Délután 17 órakor a 13. huszárezred Gnojnice-n szállásolt be. Az ellenség estig a Bratkowice-Czarna-Ocielka vonalig nyomult előre, észak felől erősebb lovasoszlop Rzeszów felé közeledett.

1914 szeptember 22. Reggel 5 órakor indulván, a 13. huszárezred a Domaradz-nál gyülekező hadosztályhoz felzárkózott, nemsokára pedig a Zagorzyce-től délkeletre fekvő magaslaton készségi állást vett.

A 10. lovas hadosztálytól északra, Ropczyce-nál, a 2. lovas hadosztály állt.

A 13. huszárezred reggel 9 órától a Gnojnice-től délkeletre álló keresztnél készségi állásba kerül, majd 17 órakor Broniszów-Glinik-en laktáborba szállt.

A déli órákban bevonult a szeptember 20-a óta Liszka tábornokhoz beosztott ½ 4. század.

1914 szeptember 23. Ziegler altábornagy lovas hadteste még nem kapván a hadseregparancsnokságtól egyéb parancsot, előbbi feladatának szellemében tehát Pilzno-ra vonult.

Solcz főhadnagy reggel 8 órakor bevonult az 5. századdal. Ennek a századnak szeptember 21-én sikerült egy ellenséges lovas századot meglepni és neki tetemes veszteséget okozni. Glogów-nál orosz lovasság bekerítette a századot, mely azonban rohammal áttört az ellenségben. A század vesztesége 4 sebesült volt.

A 13. huszárezred, mint a hadosztály utóvéde, Wielopole-Brzeziny felé indult. Mivel két nap óta esett, az utak járhatatlanná váltak, a talaj pedig agyagos lévén olyan csúszós volt, hogy nem lehetett közlekedni rajta. A II. hadtest és a 6. lovas hadosztály vonatai Wisniów felé meneteltek és egészen elzárták az utat.

Indulás előtt a 4. század hírszerzés céljából Gnojnice-re lovagolt.

Sosnice-től délre az ezred parancsot kapott, hogy Wielopole-n laktáborba szálljon. Az ezredtörzs, valamint az 5. és 6. század a majorban, az 1. osztály pedig a városban helyezkedett el.

1914 szeptember 24. Reggel 4 órakor riadó volt, azután az ezred a Sosnice-től délre készségi állást vett hadosztályhoz csatlakozott.

A visszavonulás a rossz, csúszós utak miatt csak lassan haladt. Hozzá még ezeket az utakat is egészen ellepték a Kárpátok nyúlványain hegynek felfelé igyekvő vonatok, melyeknek lovai annyira el voltak csigázva, hogy az utak mentén sűrűn hevertek az elhullott lovak hullái, valamint az összetört és sárban rekedt járművek.

Nemsokára Budzis község irányából erős ágyútűz hallatszott, de közvetlen veszélyt nem okozott, mert az ellenség nem nyomult a hadosztály után. A 4. lovas dandár délután Sufnarowa-n laktáborba szállt, a 6. század, mint főörs, biztosítószolgálatra kint maradt.

1914 szeptember 25. A hadosztály reggel 5 órakor Wisniowa-Frystak-Brzostek-Demborzyn irányába tovább indult, a 13. huszárezred ismét utóvéd volt.

Végre kisütött a nap, ami az előző napok szakadó esőzése után fokozottan üdítőleg hatott mindenkire.

Stieder őrnagy a 2., 3. századdal és a 9. huszárezred géppuskás osztagának felé] egyelőre visszamaradt, hogy a netán előnyomuló ellenséget két órán át tartóztassa fel. Amikor Stieder őrnagy két órával később a hadt)szláv után indult, elővédje Frystak-nál egy ellenséges lovas hadosztály elővédével ütközött össze, de visszavetette és 19 órakor bevonult az ezredhez. Vesztesége: 4 huszár megsebesült.

Cserhalmi őrnagyot 12 órakor az 1. és az 5. századdal és a 10. huszárezred géppuskás osztagának a felével felderítés céljából az északkeletre fekvő Kamieniecre küldték ki, míg

a 8. lovas dandár a két Wysloka híd elzárásával és számos járőrrel leplezte a hadosztályt.

A járőrök és a hírszerző különítmények a Frystak-Sedziszów vonaltól nyugatra erős ellenséges járőrtevékenységet jelentettek. Jelentették továbbá, hogy egy ellenséges lovashadosztály Frystak-ra érkezett.

A 13. huszárezred Demborzyn-bai jó szállást talált. A hangulatot nem zavarta, hogy Pilzno felől ágyútűz hallatszott.

1917 szeptember 26. Az ezred készültségben volt, de azért mégis pihenhetett. A 4. és 6. század (5-13 óráig a Demborzyn-i hídnál állt, ahol jelentések és sürgős parancsok továbbítására 6 lovast állandóan kéznél kellett tartani.

A gyalogszázad parancsnokságát Türk hadnagy vette át.

A még Tarnosyn óta az ezredvonatánál kezelt beteg lovak közül 40 darabot a Bisknpicei kórháznak kellett átadni, a többi 210 beteg ló azonban továbbra is a vonaton maradt.

A századok nagy igyekezettel vasalták lovaikat, mert az eddig megtett majdnem 1000 km. alatt patkók erősen elkoptak.

Délután 3 órakor az ezred vonatát felriasztották és Jadlova-n ál Tuchów-ra indult.

Mózer törzsőrmeslet 4 huszárral d. u. 5 óra után Cserhalmi őrnagyhoz azzal a paranccsal küldték, hogy vonuljon be. A törzsőrmes-ter éjjel 10 órakor azzal jött vissza, hogy Gorzejowa-nál erős ellenséges tűzbe került és sem itt, sem Polomeja-nál nem tudott keresztüljutni és két huszára könnyen megsebesült.

A (5. század valamivel 7 óra előtt indult, hogy Zagorze-n át Pilzno irányában felderítsen, egyben állítsa helyre az összeköttetést Cserhalmi őrnagy különítményével. Loserlh tábornok a század elindulása után arról értesült, hogy az ellenség Pilzno-nál visszaszorította a 2. lov. hadosztályt.

1914. szeptember 29. Loserth tábornok a 6. század jelentései alapján elhatározta, hogy hadosztályát kissé visszavonja. Ezért felriaszította az ezredeket. A 13. huszárezred, mint utóvéd hajnali 2 óra után indult és Rygiice-n át délelőtt 9 óra után Tuchów-ra érkezve, ott délután Vésé-ig pihent.

Az eligazítás alatt megtudtuk, hogy Conrád tábornagy és Hindenburg német tábornagy már szeptember 19-én abban állapodtak meg, hogy a 4. hadsereget szeptember 25-ig a Biala-tól keletre fekvő magaslatokon megállítják, a megindítandó támadó hadművelet céljából pedig a kéznél levő összes lovas hadosztályokat egyelőre a gyalogság arcvonala mögé vissza vonják.

Délelőtt 11 órakor a 3. század és a 9. huszárezred géppuskás osztagának a fele Poreba-tól keletre fekvő dombon ment előre.

Cserhalmi őrnagy különítménye este 6 óra után vonult be. A különítményt az orosz lovasság teljesen bekerítette, de Cserhalmi őrnagy két napig kitartott. Végre, amikor járőrei a 10. lovashadosztály elvonulását jelentették, Gorzejowa-nál megtámadta az útjait elzáró ellegnséget, szétugrasztotta és állandóan keményen üldözve, sikeresen bevonulnia. Vesztesége: 4 sebesült volt.

26-án kiküldött járőrök közül három még nem vonult be.*

1914. szeptember 28. A 10. lovashadosztály reggel $\frac{1}{2}$ 9-kor indul Gromnik-Zaklyczyn-on át Zlota-Gnojnik vidékére: Siedliska-nál díszmenet volt lovag Auffenberg gyalogsági tábornok, hadseregpáncsnok előtt. A hadosztállyal a hadseregpáncsnok igen meg volt elégedve és Loserth tábornok előtt így nyilatkozott: „Először északon harcoltunk és győztünk, azután délfelé menetelve túlerővel álltunk szemben. Három nap alatt három nagy csatát vívtunk, óriási menetteljesítményeket végeztünk és most újra harcrakészen állunk. A 10. lovashadosztály mindig megtette kötelességét és a jövőben is számíthatunk rá.”

Az ezred délután 2 órakor érkezett Zlota-ra, hová valamivel később bevonult Barcsay egyik járőre is.

A csapatvonat Zlota-n már várta az ezredet 8 zsák postával; sajnos e leveleket már nem lehetett mindenkinek kézbesíteni.

1914. szeptember 29. Pihenőnap volt. Sztojanovits százados bevonult a 3. századdal. A századnak Kowalowytól keletre orosz lovassággal volt harca, mely alkalommal 1 ember elesett, 5 megsebesült, azonkívül 10 ló is megsérült.

1914. szeptember 30. Pihenőnap. A még kint maradt két járőr is bevonult. Ugyancsak bevonult káplár Maiina járőre is, amelyet az ő. század még szeptember 21-én, Rzeszów táján küldött ki és azóta az ellenség majdnem állandó hajszájában, végre a saját gyalogságunkra bukkant.

1914. október 1. Pihenőnap. Lovak vasalása, nyeregszerszám, fegyverzet stb. rendbeszedése és tisztítása. Megérkeztek a csákóhuzatok is.

*Prónay főhadnagy, Brozard hadnagy és Barcsay hadapródjelölt.

1914 október 2. Pihenőnap. A hadosztályparancsnokság rendeltére az ezred a legjobb lovaik közül 80 lovat választott ki; ezeket egy kombinált századba osztották be, melynek Spilka százados lett a parancsnoka, szakaszparancsnokai pedig Janik főhadnagy, Juhász és Türk hadnagyok, valamint Neumann törzsőrmester.

1914 október 3. Pihenőnap. Horthy ezredes az eddig kitüntetésre javaslatba hozott legénység mellére feltűzte a vitézségi érmet.

Spilka százados kombinált százada reggel 6 órakor elindult felderítő útjára.

Reggel 7 órakor Loserth tábornak szemlét tartott, mely alkalommal a ruházat, fegyverzet és az élelmezés állapotáról meggyőződött.

1914 október 4. Pihenőnap. Ő Felsége a király névnapja alkalomból reggel 9-kor tábori mise volt. Holnap csatlakozunk az előnyomuló 4. hadsereghez.

Előnyomulás a San-ig. 1914 október 5-november 2.

Már szeptember 27-énél említettük, hogy Conrad tábornagy és Hindenburg német tábornagy új támadó hadművelet tervében állapodtak meg. A megállapodásnak az volt az alapja, hogy a 3. és 4. hadseregünket az ellenség már nem követte olyan erővel, mint a visszavonulás kezdetén.

Az elhatározás első feltételeként a 4. hadsereg nem vonult vissza a Biala folyó mögé, hanem az attól keletre fekvő dombokon ellenállásra rendezkedett be, hogy kedvező pillanatban ellentámadásba kezdjen, amelyből azután erőteljes támadás fejlődhet ki. A német seregek szeptember 30-án kezdték meg a támadást és a 9. német hadsereg Chmielnik-Kielce-Manlów irányban tért is nyert. Ehhez az előnyomuláshoz csatlakozott a cs. és kir. 1. hadsereg, mely október 1-én már átlépte a Nida folyót. Ezzel kapcsolatosan a 4. hadsereg erőteljes lökessel támadásba csapott át Rzeszów irányában.

A 4. hadsereg parancsnokságát lovag Auffenberg gyalogsági tábornok helyett József Ferdinand főherceg vette át. A 4. hadsereghez beosztott 2., 6., 10. és 11. lovashadosztály, az előnyomuló hadsereget a balszárny mögött követte.

1914 október 5. A 13. huszárezred reggel $\frac{1}{2}$ 8-kor indult és Tuchów-on át délután $\frac{1}{2}$ 4-kor Buchcice-re érkezett ahol a 4. lovashadosztállyal együtt beszállásolt.

Megint esett az eső. A lovakat sikerült, bár -szorosan, de tető alá hozni. Az utak még rosszabbak voltak, mint a visszavonuláskor; a sár csüdig ért, az út maga csúszós, mert kavics alig. ellenben agyagos sár volt rajta, amely alól kilátszik az alapépítmény. Az élelmezési vonat nem tudta az ezredet követni, csak a konyhakocsik érkeztek meg este 9 órakor.

1914 október 6. Az egész 10. lovashadosztály Tuchów-on és Rygllice-Zalasowa-Zwiernik-en át Pilzno-ra menetelt. A zuhogó esőben és a hideg északi szélben a lovak fáztak. Délután 3 órakor, egy órai pihenő után a hadosztály tovább indult Debica-ra. A kb. 1 km. út meg-

tételéhez 4 ½ órára volt szükség, mert az úton sok vonatoszlop vonult és a hadosztálynak minden pillanatban meg kellett állani.

A Wyslok folyón át vert hadihídon átkelve, a hadosztály éjjel 11 óra felé érkezett Debica-ra. A községet az oroszok felgyújtották és így egyetlen épületnek sem volt tetőzete. A lakosság beszélt, hogy az oroszok rettenetesen erőszakosak voltak, különösen a nőekkel és a leánygyermekkel szemben.

Eleimet nem lehetett kapni, a hadosztályparancsnokság tehát egy tartalék adag elfogyasztását megengedte.

1914. október 7. A 4. hadsereg széles arcvonalon elérte Rzeszów-ot. A 10. lovashadosztály, mint a 13. Landwehr gyaloghadosztály oldalvéde, reggel 9 órakor indult a rzeszów-i országuúton kelet felé.

Az út valamivel jobb volt, mint az előző napon. Szwilcza-n és Rzeszów-on áthaladva a 13. huszárezred este 10 óra után érkezett a Jrebówniki-val szemben, a Wyslok-folyó keleti partján fekvő Jaszionka kastélyhoz és majorhoz, ahol beszállásolt és zárt előőrsökkel biztosította magát.

Az összes lovak tető alá kerültek, a kijáratokat eltorlaszolták és a felriasztáshoz minden előkészületet megtettek.

A kastélyt az oroszok teljesen kirabolták. Az ezred tisztjei a háború előtt ismételtlen voltak vendégei a kastélynak és emlékeztek a gyönyörű képgyűjteményre. Vandál kezek a képeket kivágták keretükből, melyek most száználmasan üresen meredeztek a falakon. Függyök, bútorok eltűntek és csak a szekrények oldalai maradtak meg, mert a kozákok az ajtókkal fűtöttek.

1914. október 8. A 4. hadsereg a San felé előnyomult és jobb szárnyával, valamint közepével a kora délelőtti órákban a Javornik Polski és Lancut-tól keletre fekvő dombosor vonalán ellenállásra bukkant. Az ellenség tüze miatt csak nehezen lehetett tért nyerni; a 13. Landwehr gyaloghadosztály a hadsereg északi szárnyát biztosította.

A 10. lovashadosztály a felderítésen kívül, a Dabrawka-i híd birtokbavételét kapta feladatul.

Felderítés céljából a 2. század Rzeszów-Lancut-Makrawa-Kanczuga irányban ment előre, a 10. huszárezred egyik százada pedig Laka-Lancut-Kosina-ra indult.

Loserth tábornok két oszlopban rendelte el az előnyomulást: *Horthy-csoport*: (13. huszárezred) Kamionka-Czarna, *Baner-csoport*: (10. huszár és 12. ulánus ezred) Laka-Lancut irányban.

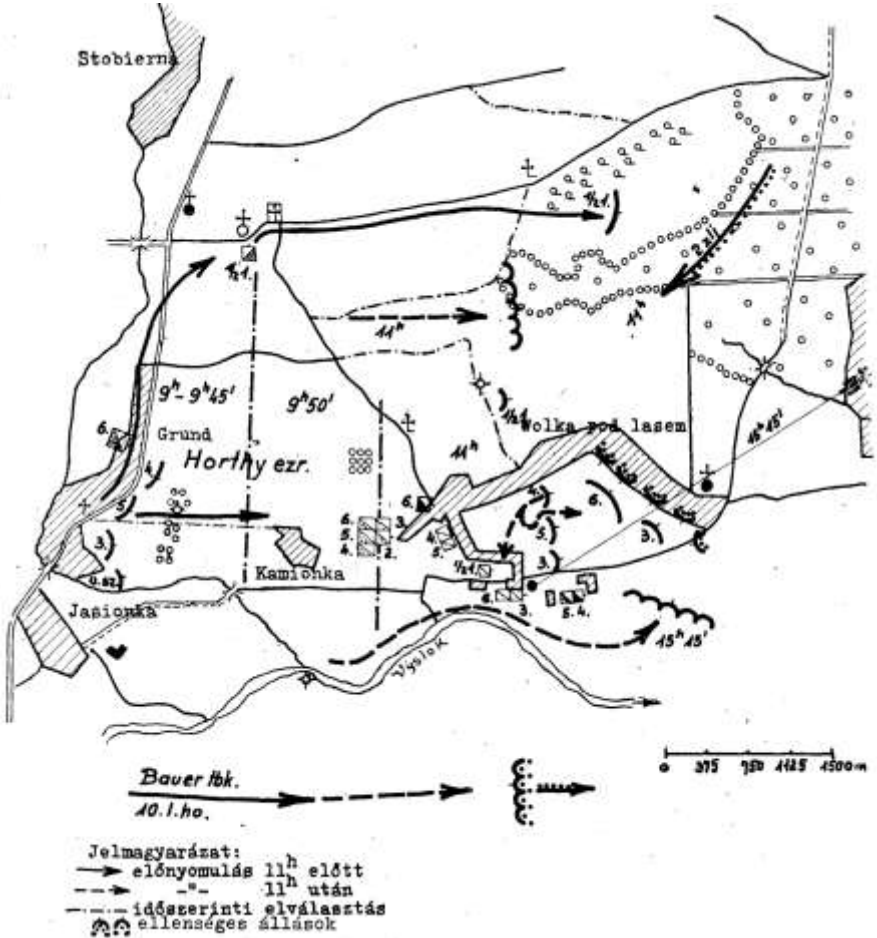
A 4. hadseregparancsnokság azt vélte, hogy vele szemben 5-6 orosz gyaloghadosztály áll, pedig – miként később kiderült – csak Radko Dimitriew orosz tábornok utóvéde volt.

A 2. század reggel 6 órakor indult; ugyanakkor lovagolt el a csoport parancsnokság által kiküldött két járőr is, mégpedig Brzorad hadnagy, a csoport útvonalán, Szücs szakaszvezető pedig Stobierna-Medynia-Lancucka-Czernawskilas mellett Czarna felé, a Gzernawskilas déli széléhez, majd a Dobrawkai hídhoz.

Úgy a járőrök, mint a bevonuló előőrsök indulásukkor kelet felől gyalogsági tüzet kaptak.

A csoport 9 órakor indult. Elővéd V2 1. és 3. század utána mint főcsapat a II. osztály. Amint az elővéd a Grund-nál levő kereszthez ért, kelet felől gyalogsági tüzet kapott. Az elővéddel lovagoló Horthy

A 13. huszárezred helyzete 1911. október 8-án 8 órától 16 óra 30 percig.

ezredes a fél I. századot a Stobierna-i templomnál levő temetőhöz irányította azzal, hogy csoportot mint baloldálvéd kísérje.

Az elővéd tűzharchoz fejlődve támadta a Kamionka-i házcsoportban elhelyezkedett ellenséget.

Horthy ezredes személyesen vezette a rajvonalat. A 4. majd az 5. század visszavetette a kis erdőcsoportokban megbujt ellenséges lövészeket és 10 óra felé már megközelítette a Kamionka-hoz tartozó északi házcsoportot is, pár perc alatt ezt is visszaüzte és a századok

egy része már Wolka pod Lasern nyugati kijáratát közelítette meg. A visszavetett ellenség kb. $\frac{1}{2}$ század gyalogság volt

A támadás tovább haladt és 11 óra tájban már 800-1000 lépésnyire közelítette meg Wolka pod Lasern délkeletre hajló részét, melynek délnyugati szélén az ellenségnek igen jól előkészített állásai voltak.

Ugyancsak 11 órakor jelentette Prónay főhadnagy és Szűcs szakaszvezető, hogy a Cisowies-i erdőben délnyugati irányban és Pogwizdów felé kb. két ellenséges zászlóalj menetel.

Ezredünk tűzereje kb. 120 karabély volt. Emiatt Horthy ezredes, hogy az átkaroló támadás elől kitérjen, megparancsolta, hogy a századok Grund felé vonuljanak lassan vissza. A századok megkezdték a visszavonulást, amikor Horthy ezredes jelentést kapott, hogy a 4 gyaloghadosztály részei megtámadták a két ellenséges zászlóaljat, rögtön támadási parancsot adott tehát ki és a 3. és 6. század folytatta a támadást. A 4. és az 5. század tartalékba maradt a balszárny mögött. A 4. század tűzbevetésével d. u. 3 óra után, sikerült a rajvonalat az ellenség megerősített vonalától 300^3 -re előre vinni. Ekkor indult meg gyalogságunk támadása délfelől a kápolna felé.

A gyalogság harcbalépésével egyidőben az ellenség tűzérése felfedezte lovainkat és jólirányított tűzzel árasztotta el. Itt az 5. század két huszára esett el, azonkívül kimúlt 7 ló, súlyosan 30, könnyen pedig 70 ló sebesült meg. A súlyosan sebesült lovak közül néhányat a helyszínen ki kellett irtani. A vezetéklovak most már egy kis erdő mögött gyülekeztek és ott szálltak nyeregbe a tűzvonalból visszarendelt századok.

Közben a gyalogság túlszárnyalta a mi ezredünk vonalát és a századok parancsot kaptak, hogy a vezetéklovakhoz menjenek vissza.

Ezredünk e napon elsőkben hajtott végre tervszerű gyalogtámadást, tűzérése támogatás nélkül. A támadás a legnagyobb eréllyel és nyugalommal ment végbe, bár sem a fegyverzet, sem a ruházat (csizma, hosszú barna köpeny) nem volt alkalmas az ilyen sík területen való támadáshoz. A szembenálló, előkészített fedezékben elhelyezett tülerő ellen, 4 órán át végrehajtott támadás veszteségei mégis kicsinyeknek mondhatók, mert a 4. századtól csak Csiba huszár, 6. századtól pedig Szentesi huszár, továbbá az 5. századtól 3 huszár esett el. Megsebesült: Fejér százados, Görgey Károly hadnagy és 23 főnyi legénység.

Az ezreddel szemben a 127. orosz gyalogezred részei álltak. Nekik is meglehetősen veszteségeik lehettek, mert 10 orosz hullát találtunk és 51 foglyot ejtettünk.

Bauer tábornok csoportja kb. a 13. huszárezreddel egy vonalban sikeresen haladt előre.

Mivel az ellenség a rajvonal mellett fekvő területet tűzérése tűzzel szórni kezdte, azonfelül a 13. huszárezred feladatát már elvégezte, Horthy ezredes Jasionka-n át Trzebowisko-ra vezette csoportját és ott az időközben vett parancs szerint este $\frac{1}{2}$ 7-kor laktáborba szállt.

A nap eredményeként gyalogságunk tűzharc nélkül átkelhetett a Wyslok-on, zavartalanul felfejlődhetett és az ellenséget 300^3 -nyi távol-

ságból meglepetészerűen és átkarolóan támadhatta meg. A támadásnak a már megrendült ellenség ellenállni nem tudott.

1914 október 9. A 10. lovashadosztály folytatta támadását és átkeilt a Wyslok-on. Ezredünk reggel $\frac{1}{28}$ -kor Laka-Wola Blisza-Dalsza-ra nyomult előre. Az utóbbi községbe érkező járőrök tüzet kaptak és jelentették, hogy kb. két ellenséges század a Gluchówka patak mentén van beásva. Ezredünk benyomult a faulba, de ellenséget már nem talált ott.

Előre a San felé. 1914. X. 9.

A lakosság beszélte, hogy az oroszok éheznek és, hogy vonatjainál éjjel 2 óraker nagy pánik tört ki.

D. u. 5 óraker parancs érkezett, hogy az ezred a tüzérséggel együtt Wola Dalsza-n éjjelezen.

Spilka százados kombinált százada 18 óraker bevonult. Veszte sége 1 halott és 7 sebesült.

Az előőrsök a Gluchówka patak mentén állottak.

1914 október 10. A 4. hadsereg támadását folytatva, nem talált ellenséget, ezért a hadseregpáncsnoknak, József Ferdinánd főherceg, gyalogsági tábornoknak az volt a benyomása, hogy az ellenség teljesen visszavonult. Abban a reményben tehát, hogy csapatainak éleivel már 10-én elérheti Jaroszlaw-ot, erélyes üldözést rendelt el. Ez a terv azonban nem sikerült, mert az ellenség a Mleczka-Wyslok szakaszban újabb erős utóvédet hagyott hátra és csak az északi szárnyon si-

került a XIV. hadtestnek az ellenséget, partváltás közben, Stari Miasto és Lezajsk-nál megtámadni és 1300 foglyot ejteni.

A 13. Landwehr gyaloghadosztály, melynek balszárnyát a 10. lovashadosztály védte, csak 10-én este tudta az ellenség vonalait elfoglalni.

Hadosztályunkat Kirchbach altábornagy a II. hadtest parancsnoka, utasította, hogy Smolarzyni-Zmysówka-Opalenisko-n át Sieniawa irányában érje el a San folyót.

A felderítő osztagok reggel 5 órakor indultak és rövidesen ellenségre bukkantak, mely legnagyobbbrészt harc nélkül megadta magát és így kb. 100 fogoly és sok lőszer esett a huszárok kezébe. A foglyok gyűjtése és visszaküldése késleltette a járőrök előrehaladását, úgy, hogy az elővéd utólérte őket.

A hadosztály Grodzisko dolny vasúti állomásától keletre tüzérségi tűzbe került. A déli órákban érkezett parancs szerint a 4. gyaloghadosztálynak kellett lovas hadosztályunkat felváltani.

A 13. huszárezred a tüzérségi tűz miatt a major mögé húzódott és itt vette délután $\frac{1}{2}$ 4-kor a parancsot, hogy a tőle északra harcban álló 6. lovashadosztály tehermentesítése végett, az ellenség által megszállt Grodzisko-i pályaudvar irányában intézzen támadást. Az ezredet a 10. huszárezred $\frac{1}{2}$ géppuskás osztagával megerősítették. Tömöry őrnagy, ezredparancsnok, d. u. 4 óra után a vasútállomáshoz érkezve látta, hogy a 6. lovas hadosztály ellenséges tüzérségi tűzben visszafelé vágat. Ebben a helyzetben ennek a hadosztálynak a harcába beleavatkozni nem lehetett. Tömöry őrnagy tehát a vasútállomás közelében megállította az ezredet és további parancsokat kért. Este 6 órakor jött a parancs, melynek értelmében az ezred Budy Lancuckie-ba vonult és ott este 8 órakor beszállásolt.

Az e napon megtett utak mocsaras volta a lovakat nagyon kimerítette, amihez az is nagyon hozzájárult, hogy sehol sem lehetett itatni. Megérkezés után megjött az ezred eleségvonata, amelyből a tartalék-adagokat ki lehetett egészíteni.

191i október 11. Az e napra vonatkozó eligazítás szerint a II. hadtestnek Sieniawa ellen kellett támadni, mialatt a 10. lovas hadosztály Trynca ellen tüntet.

A 4. század, mint felderítő különítmény, reggel V27-kor a hadosztály útvonalán elindult, majd 7 órakor a hadosztály is elvonult Opalenisko-n át Laszczyń-ra. Az utóbbi helyen az ezred tűzharchoz szállt és a Wyszlok partját szállta meg.

Járőreink nem találkoztak ellenséggel, ezért Loserth tábornok elhatározta, hogy Gniewczyna-nál kompon átkel a Wyslok-on. Csak egy komp állván rendelkezésre, az egész hadosztály átkelése 4 órát vett igénybe. Este 6 órakor a hadosztály Gniewczyna-n szállásolt be. Itt jelentkezett báró Reichlin-Meldegg százados a 185 lovasból álló 1. menetszázaddal és meleg ruházatot is hozott az ezred számára.

1914 október 12. A 4. hadsereg csapatai október 11-én este elérték Jaroszlaw és Rudnik között a San vonalát, de a csapatok kimerültsége, a vonatoknak és főleg a tüzérség egy részének elmaradása, valamint a

hadianyagok be nem érkezése miatt a 4. hadseregnek meg kellett állani. József Ferdinánd főherceg hadseregpáncsnoknak az volt a véleménye, hogy az ellenség a San jobb partján is csak utóvédállásokat foglalt el, az átkelést tehát Jaroszlav és Lezajszk között akarta kierőszakolni. Az átkelés október 14-től 17-ig tartó nehéz harcok árán azonban csak csekély részletsikerekkel járt. A hadseregfőparancsnokság az október 18-ra virradó éjjel a már átkelt kisebb osztagokat azonban visszarendelte s így 18-án az egész 4. hadsereg a San nyugati partját tartotta megszállva.

A menetszázad elosztása után a századok állománya 90 lovasra emelkedett, az 5. század parancsnokságot Reichlin százados vette át.

A 3. századot felderítésre küldték ki, a 4. század pedig bevonult.

A 13. huszárezred d. u. $\frac{1}{2}$ 3-kor Gniewczyna-n beszállásolt, ahol este hire jött, hogy Przemysl a körülzárás alól felszabadult.

1914 október 13. A 2. század bevonult és 64 foglyot, valamint 4 kocsit és 6 hátsólovat, mint zsákmányt hozott magával.

Az ezred reggel 7 óra óta riadókészültségben volt szállásain.

1914 október 14. Reggel 8-kor riadó volt. A 10. lovashadosztály a Jagiela-tól délkeletre készülségi állásban maradt kb. délután 6-ig.

A 6. század nem tud bevonulni, mert az árvíz a kompot és a Malkowai szűkséghidat elsodorta. Jelentést küldött, hogy az utóbbi híd helyén várja a további parancsokat.

1914 október 15. Rochlitzer százados ismét átvette régi 5. századát, míg báró Reichlin százados a 4. századot kapta; az utóbbinak eddigi parancsnokát, Patzenhofer századost Kecskemétre, a pótszázadhoz helyezték át. Patzenhofer százados kiváló magatartásáért ezrednapiparancsnok dicséretben részesült, úgyszintén az ezred utász szakparancsnoka, Maager főhadnagy is, ki egyben a 4. századhoz kapott beosztást. Az utászszakaszt ismét Meccsér főhadnagy vette át.

1914 október 16. Cserhalmi őrnagyot reggel 8-kor a 4. és 5. századdal azzal a feladattal küldték ki Buchowska-ra, hogy a 14. gyaloghadosztály és a 13. Landwehr gyaloghadosztály között esetleg keletkező rést töltsék ki.

Délután bevonult a 6. század, majd este 8 óra után Cserhalmi őrnagy is bevonult különítményével anélkül, hogy a harcba beavatkozott volna.

Az általános hadihelyzet szerint: Dimitriew orosz tábornok, abból a célból, hogy a mi erőink északi irányú eltolódását megakadályozza, az október 17-ről 18-ra virradó éjjel Rudnik és Nisko-nál, továbbá a Lubaczówka pataknál, nagyobb erőkkel átkelt a San folyón.

A Rudnik-nál átkelt orosz 33. gyaloghadosztály báró Hauer altábornagy lovas hadtestét és a 39. honvéd gyaloghadosztály északi szárnyát támadta meg. A 4. hadseregpáncsnokság utasította a VI. hadtestet, hogy a Hauer lovashadtesttel karöltve állítsa meg a Rudnik-nál átkelt oroszok előrejutását.

A 10. lovashadosztály parancsot kapott, hogy 18-án este a 0. lovas hadosztályai együtt váltsa fel a Hauer lovas hadtest hadosztályait.

1914 október 11. Pihenőnap volt.

1918 október 18. A 10. lovashadosztály reggel 8-kor indult Przeworsk-Láncul--Dabrawki-Rakszawa-Podlesie-Trzebos-on Wólka Sokolowska-ra, ahol este 7-kor ezredünk beszállásolt.

Erősebb menetteljesítményű nap volt, amennyiben a hadosztály 11 óra alatt 50 km-t lovagolt, és közben Lancutnál csak V2 órát pihent. A konyhakocsik lemaradtak, így csak tartalékadaggal lehetett táplálkozni.

1914 október 19. Az ezred reggel $\frac{1}{2}$ 6 Óraker Kamien-en át Teinau nyugati kijáratához vonult, ahol a hadosztály gyülekezett. A 6. lovas hadosztály Nowosielcze-n volt. A 10. lovashadosztály a Wiltmann lovas hadtest kötelékébe lépett.

A 13. huszárezred, mint elővéd, 10 óraker indult Grondy-Groble-Pikuly-n át a Zagroda-i vadászkastélyhoz, hogy a Rudnik-nál harcoló gyalogság tartaléka legyen.

D. u. $\frac{1}{2}$ 3-kor az ezred Sibigi-n beszállásolt.

1914 október 20. Hajnali 2-5 óráig szigorú készültség volt. Reggel 4 óraker a községbe néhány ellenséges gránát csapott be, de kárt nem okozott.

Az ezred Groble-11 át a Pikuly-tól keletre fekvő útelágazáshoz vonult s ott készültségben maradt. Egy parancsőrtszt, egy trombitás és a hadosztálytörzs konyhakocsija részére 4 lovat kellett átadni.

A Rudnik és Nisko-nál átkelt ellenséget a túlsó partra visszavetni nem sikerült ugyan, de átkelt részeit a gyalogság elreteszelte.

Ezután az ezred Groble-Wólka-Letowska-n át Letownia-ra menetelt és ott délután $\frac{1}{2}$ 5-kor a falu nyugati részében beszállásolt.

1914 október 21. Pihenőnap volt.

Az utászszakasz délután $\frac{1}{2}$ 23-kor utász és robbantó felszerelésével a Pikuly-Rudnik-i műútra vonult ki további parancsnok átvétele céljából.

1914 október 22, Pihenőnap. Az ezred málhavonata $\frac{1}{2}$ 212-kor megérkezett.

1914 október 23. Ivangorodnál az *előző* nap óta folyamatban volt az 1. hadsereg támadása. A 4. hadsereg a San-folyó védelmét kapta feladatul. Ehhez képest a XIV. hadtest a San torkolatától Nisko-ig, a VI. hadtest pedig innét Tarnagora-ig helyezkedett el védőállásban. A 10. lovas hadosztály a VI. hadtest főtaraléka volt.

Görgey József főhadnagy parancsnoksága alatt 63 beteg lovat Rzeszów-ra vezettek és onnét vasúton Kecskemétre, a pót századhoz szállították.

Délután 4 óra tájban riadó volt. A 4. lovasdandár $\frac{3}{4}$ 5-kor indult Pikuly-Jezowe-n át Nowosielec-re, ahova este 8 óra után érkezett meg.

Nowosielec tele volt árkászokkal és sebesültekkel, így alig volt üres férőhely. Utólag mindenki sajnálta, hogy mégis tető alá kerültünk, mert embereink legnagyobb része eltetvesedett, minek folytán mindenki lenyíratta a hajját.

1914 október 24. Reggel 7 óraker két járőr ment ki szemrevételezés céljából: Pados főhadnagy a Stróza felé vezető úton és Maager főhadnagy a műton Nisko felé.

Znamenák főhadnagy parancsot kapott, hogy a 6. lovas hadosztály beteg lovait a mi hadosztályunk után vezesse.

A 10. lovashadosztály délután 2 órától kezdve menetkészültségben várta a további parancsokat. A parancs megjött és délután $\frac{1}{2}$ 25-kor indultunk Konczice-n át a Rudniktól kb. 2 km-nyire nyugatra fekvő útelágazáshoz. Anélkül, hogy harci tevékenységre került volna a sor. a 4. lovasdandár este 7 óra után ismét bevonult, míg a 8. lovasdandár mint védőszakasz tartalék kint maradt.

1914 október 25. A 4. lovasdandár a védőszakasz tartalékul beosztott 8. lovasdandárt a délután folyamán felváltotta.

A 4. hadseregparancsnokság az ellenség rádióbeszélgetéseiből megtudta, hogy a Nisko-nál átkelt ellenséges orosz 44. gyaloghadosztály utasították a támadás folytatására és hogy az ettől északra álló orosz 46. és 80. hadosztályok is az október 26-tól 27-re virradó éjjel Bradwica és Radomysl között a San-on erőszakosan átkel.

Ezredünkénél, az egyre nehezebbé vált élelmezési szolgálat érdekében, Rozgonyi tart. zászlóst 2. élelmező tisztül osztották be.

1914 október 26. Az ezred az erdőben éjjelezett és földkunyhókat épített. Délután $\frac{1}{2}$ 4-kor parancs jött, hogy ismét Nowosielic-re vonuljunk be.

Jótekönyan hatott a hangulatra a hír, hogy a támadó 1. hadsereg 8000 foglyot ejtett.

1914 október 27. Az oroszok támadása egy nappal korábban történt, mint azt a 24-én elfogott rádiogramm szerint tervezték. A csehek megbízhatósága iránt már a háború elejétől fogva táplált kétség újabb bizonyítékot kapott. A Nisko-nál lefolyt harc alatt ugyanis a prágai 28. gyalogezred megadta magát, mi által a harcoló vonalban rés támadt, de a 3. gyaloghadosztály ismét helyrebillentette a helyzetet.

A 10. lovashadosztályt felriasztották és d. e. $\frac{1}{2}$ 10-kor Nowosielec északi kijáratánál tartalékul készentétbe helyezték. Mivel a hős 3. gyaloghadosztály az oroszok támadását megállította, további beavatkozásra tehát nem került sor és a lovashadosztály d. u. 2 óraker bevonult szállásaiba.

1914 október 28. Az ezred I. osztálya d. u. V22-kor a Stróza-tól északra fekvő dombra vonult mint védőszakasz tartalék, de a sötétség beálltával ismét bevonult.

Az elhasznált és felemészített készletek pótlására Rozgonyi tart. zászlósnak sikerült Rzeszów-ról sok szükséges és hasznos dolgot hoznia.

1914 október 29. Az orosz Dimitriew tábornok hadseregének jobb-szárnya, az éjjel erélyes támadást intézett Raszlawice ellen és a 3. gyaloghadosztály hősie ellenállása sem tudta megakadályozni, hogy az ellenség Nisko-ba behatoljon. Az oroszok azonban további tért nem tudtak nyerni. Az erélyes ellenállás tette lehetővé, hogy két nap múlva,

október 31-én, az ellenséget ismét hídfőszerű állásába lehetett visszazsorítani.

A 10. lovashadosztály reggel 7 órakor indult Jezowe-Pikuly-Wolka Letowska-Letownia-ra és ott d. e. 11 óráig pihent. A 13. huszárezred d. u. 5 órakor parancsot kapott, hogy Letownia-i régi szállásaiban helyezkedjék el. Ugyanekkor parancs jött, a San mentén a Trzebosnica-ig terjedő állásokban levő gyalogság felváltására.

Ennek a parancsnak az alapján Tömöry őrnagy, mint az I. alvédőszakasz parancsnoka, a 13. huszárezred II. osztályával és a 10. huszárezred géppuskás osztagával azonnal indult. Tömöry őrnagy tájékozódás végett előrelavagolt Sarzyna-ra, az alvédőszakaszparancsnokság helyére. Az alvédőszakasz kiterjedése a San folyó kanyarulatótól a Trzebosnica torkolatáig húzódtott.

Az I. osztály, Cserhalmi őrnagy parancsnoksága alatt, este 7 órakor indult az ezredparancsnokság után Sarzyna-ra, de útközben eltévedt és csak hajnali $1/2$ -1-kor érkezett meg. A II. alvédőszakasz, Markovits ezredes parancsnoksága alatt, a 9-es és 10-es huszárokkal, a 13. huszárezred vonalához csatlakozóan a Krzezów-i San kanyarig terjedt.

A két alvédőszakasz felett Horthy ezredes volt a parancsnok, álláspontja Tarnagóra-nvolt. A védőszakasz parancsnokának alárendelt tüzérség Sarzyna-tól nyugatra tüzelőállásba vonult fel.

A csapatok szigorú parancsot kaptak, hogy senki se mutakozzék, nehogy az ellenség a felváltást észrevegye és gyenge erőket sejtve, támadást indítson.

A San keleti partján húzódó orosz állások magasabban feküdtek és a keleti part, közvetlenül a folyó mellett, mocsaras volt. Az időnként adott ellenséges lövésekből meg lehetett állapítani, hogy a szembenálló ellenség legalább is tízszeresen erősebb.

Híre terjedt, hogy Franciaországban a németek az Aisne folyót átlépték, továbbá, hogy Törökország is hozzánk csatlakozott. A jó hír érthető örömet keltett.

1914 október 30. A felváltásnál – úgy látszik – nem volt kellő csend, mert az ellenség tüzérsége hajnali $1/2$ 4-kor Lukōwa-t tűz alá vette. Különben – egyes puskalövéseket nem számítva – nyugalom volt az egész vonalon.

1914 október 31. Az utászszakasz az ezred védőállásának jobbszárnyán levő hiányos fedezékeket megerősítette.

Este 6 órakor az I. osztály, 205 karabéllyal, az első rajvonalban levő II. osztályt felváltotta. A felváltás zavartalanul folyt le.

1914 november 1. Az ezred október havi vesztesége a következő volt:

Elesett	-	tiszt, 3 főnyi legénység,	52 ló
Sebesült	2	„ 13 „ „	100 „
Beteg	10	„ 40 „ „	152 „
Eltűnt	-	„ 19 „ „	51 „
Összesen	12	tiszt, 75 főnyi legénység,	355 ló

Az orosz harctéri helyzet 1914 október-november.

A gőzhenger összehívása a Visztula mögött:
Szövetségek támadási iránya: - - ➔

A sebesült tisztek közül Fejér százados karlövessel századánál maradt, Görgey Károly hadnagyot azonban súlyos sebével a mögöttes országra kellett szállítani.

Az orosz tüzérség Sarzyna-t gránátózta, minek folytán 15 „ház leégett.

A háborúk iszonyatos réme, a ragály, eddig elkerülte a 13. huszárezredet. November 1-én azonban – érthető megdöbbenésre – az utászszakasz egy embere koleragyanús tünetekkel megbetegedett és aznap

meg is halt, délután pedig ugyancsak az utászszakasznak még két embere hasonló tünetekkel betegedett meg.

Az ezred létszáma 525 lovas, a 10. lovashadosztály egész létszáma pedig 1850 lovas volt.

1914 november 2. Az ellenséges tüzérség egy óra hosszat tüzelt balszárnyunkra anélkül, hogy veszteséget okozott volna.

A II. osztály este 6 órakor felváltotta a védővonalban levő I. osztályt.

A hadvezetőség az orosz rádió jelentésekből megtudta, hogy az ellenség nagy erővel akar a sziléziai szén- és ipartelepek ellen törni. A nagy számbeli fölényrel végrehajtandó támadás ellen csak új tervvel lehetett védekezni, melynek keresztülvitele végeredményben a kezdeményezés előnyét a központi hatalmak kezébe adhatta. Hírek szerint az osztrák, magyar és a német hadseregfőparancsnokság abban állapodott meg, hogy mielőtt még az úgynevezett „orosz gőzhenger” a Wiszulán átkelhetne, de lehetőleg éppen az átkelés alatt, a szövetségesek megrohanják és döntően megverik.

(Az oroszok nagy tömegeinek összevonását, amely hivatva volt seregeinket mintegy lehengetni, első ízben az angol sajtó nevezte „gőzhengernek”).

Erre az elhatározásra vezethető vissza az október 22-26-ig folyt iwangorod-i csata megindulása. Mivel a terv nem sikerült, a mi hadseregünk és a tőle északra harcoló 9. német hadsereg kénytelen volt visszavonulni.

A németek visszavonulásuk alatt az összes vasutakat, utakat és vasúti berendezéseket elpusztítottak. Hindenburgnak az volt a terve, hogy a német 9. hadsereget minél gyorsabban a határ mögé huzza vissza és ott a sűrű vasúti hálózat felhasználásával Thorn vidékén összevonja és az orosz „gőzhengert”, még elindulása előtt, meglepően oldalba támadja. A mi hadvezetőségünk, nem tudván erről a tervről, tiltakozott ily nagyarányú erők elvonása ellen, ezért maradt vissza az I. német gárdahadtest az osztrák-magyar I. hadsereg északi szárnyán.

Az I. hadsereg erőltetett menetekben elérte a Kielce-San torkolat vonalát és innét már tervszerűen folytatta visszavonulását. Az I. hadsereg visszarendelése maga után vont a 4. hadsereg visszavételét. Ezért kellett a súlyos áldozatok árán elfoglalt San-vonalat feladni.

Visszavonulás Krakkóig 1914 november 3-28.

1914 november 3. A 4. hadsereg balszárnya ezen a napon a Kamién-Tarnobrzeg vonalba kanyarodott vissza, jobbszárnya Lezajszkánál maradt.

A 13. huszárezred hajnali 2 óra után a legnagyobb csendben, járőrök hátrahagyásával, kiürítette az 1. és 2. védővonalat és Letownia falu nyugati kijáratánál gyülekezett, ahol a 10. lovashadosztály készült-ségi állásban maradt. A 4. lovasdandár az úttól balra állt. Sajnáltuk otthagyni erős, majdnem állandójellegetően kiépített állásainkat.

A hadosztály három különítmény hátrahagyásával (10. huszárezred Szmrecsányi, 9. huszárezred Hamvay, 12. ulánuszred Oroskovits) Lowisko-n át Kamien-re menetelt. Utóbbi községben beszállásoltunk.

A 3. század parancsot kapott, hogy a 12. ulánus ezrednek Nowosielce-re irányított részét keresse meg a Konczy Stróza és Warhóly községek által határolt területen.

A különítmények és a visszahagyott járőrök egyöntetűen jelentették, hogy az ellenség csak délután kezdte az előnyomulást nyugat felé.

A 4. hadsereg elérte az e napra kijelölt vonalat és másnap is ott maradt.

A 10. lovashadosztály parancsot kapott a Kamien-i műút elzárására.

1914 november 4. A lovashadosztály biztosítására, 5 óra 30 perckor érkezett parancs szerint, az 1., 2., 4., 5. és 6. század egy-egy szakaszt állított – ugyanezen sorrendben – a következő pontokhoz: Wolka Letowska-i kápolna, Gróndy-i erdő déli sarka, 209 magaslati ponttal jelzett képoszlop Steinau-tól északra, Kamién északi szélén és a Bochecki-től északra levő hídhoz. A szakaszok 6 óra 30 perckor jelentették, hogy rendelkezési helyükre érkeztek. Ezredünk Kamién déli része és Krzywawies között dandárkötelékben várta a további parancsokat.

Ezredünk és egy üteg Horthy ezredes parancsnoksága „alatt 7 óra 30 perckor indult a Lowisko-tól északkeletre fekvő 238 magaslati ponthoz azzal az a paranccsal, hogy akadályozza meg az ellenség előnyomulását Letownia-rí át Lowiszko felé. A 10. lovashadosztály zömével a Kamien-i műutat zárta el.

A Ruda-i vasúti híd felrobbantására Görgy Arisztid népf. zászlós önként jelentkezett. A feladat nem könnyű és számítani lehetett azzal, hogy a gyenge létszámú járőr fogságba kerül. A robbanás sikeres elvégzése után Görgy az ellenség által keményen üldözve november 5-én vonult be.

Horthy-csoport 16 óra 40 perckor parancsot kapott, hogy Górnó-ra vonuljon, ahova a kirendelt öt szakasz is bevonult.

Varga őrmestert Gróndy-ra, Kovács őrmestert Steinau-ra mint álló járőrt küldték ki.

A 4. század mint főörs a 243 magaslati pont táján látta el az éjjeli biztosítást.

Az ellenségnek nem sikerült a Jezowe, Pikuly és Groble irányából gyalogságával ismétetlen megkísérelt előretörése. Ezek a kísérletek legnagyobb részben a tüzérség és a lovashadosztály zöménél levő ezredek tüzeiben omlottak össze.

1914 november 5. Hadosztályunk megszállta zömével a Markowizna-tól északra és északkeletre fekvő magaslatokat.

Horthy ezredes csoportja tüzérség nélkül a Górnó-tól északkeletre levő 243 magaslati pont táján levő magaslatokat szállta meg.

A 2. századhoz tartozó huszár Sós-t tegnap este a 3. századhoz küldték, hogy a századnak bevonulási parancsát adja át. 8 órakor

érkezett Sós gyalogosan az ezredhez és jelentette, hogy Jezowe-nál ellenséges puskatűzben lova elhullott. Sós lova alá került, ennek dacára elővette karabélyát és a feléje siető 5 kozák közül hármat lelőtt vagy megsebesített, mire a megmaradt két kozák elmenekült. A bukástól lába kificamodott, de 20 km-t gyalogolva visszajött az ezredhez. Ezen vitéz magatartásért Sós örvezetővé léptetett elő és az ezredparancsnokság kitüntetésre terjesztette fel. Kovács járőrét egy lengyel paraszt egy ellenségtől megszállt majorba vezette. Kovács és 5 huszárja keresztülvágta magát és Korcsog járőrével egyesült. A két járőr 9 óraker vonult be és jelentette, hogy Gródny-nál 30 ellenséges gyalogos megtámadta őket. Az egyesült járőrt üldöző cserkesz szakaszt meglepték és tűzharcban visszavonulásra kényszerítették. A cserkészeknek 9 halottjuk és több sebesültjük volt.

1. hadseregünk megállása a Nida vonalnál nehézségekbe ütközött a hadseregfőparancsnokság elrendelte, hogy folytassa visszavonulását olyképen, hogy jobbszárnya a Krakkó-i várövre támaszkodjon. Ezért kellett a 4. hadseregnek is a visszavonulást folytatni.

Ellenséges behatás nélkül hadosztályunk folytatta visszamenetelét Górna-Rekaw-Mazury-Raniszów-Kolbuszowa-n át Siedlanka-ra, ahol ezredünk 17 óraker érkezve táborba szállt.

1914. november 6. A lovashadosztály 6 óraker folytatta visszavonulását.

Ezredünk 8 óraker a Mielec-i vasúti állomáshoz érkezett és az oltani raktárból mindenféle felszerelést és zabot felvételezett. 10 óra 15 perckor folytattuk menetelésünket Piatkowiec-Appolinary-Wola-Wodowska- Suchy Grunt-Olszyni Brezóvka-ig. Utóbbi faluban a 4. lovasdandár laktáborozott.

A 4. hadsereg jobbszárnyával ma a Wyslok mögé került. Hadosztályunk ismét a Wittmann-féle lovas hadtest kötelékébe tartozik. Az utolsó két napon azért kellett hátra sietni, mert az 1. és 4. hadsereg között a Visztula mentén szélesebb rés keletkezett. Ezen Visztula-szakaszt a lovas hadtest és a 110 Landsturm gyaloghadosztály fogja biztosítani.

1914. november 7. A lovashadosztály 6 óraker a Malec-től északra levő hídnál gyülekezett és egy órával később Szczuczyn-Medrzechów-Boleszlaw-on át Kanna-ra vonult. Feladata a Visztula elzárása Pawlów-tól a Dunajec torkolatáig. A szakaszt a hadosztályparancsnokság a következőképpen osztotta be:

Horthy ezredes csoportja: 4. lovasdandár Pawlów-tól (kizárólag) a Boroszowa-tól északnyugatra fekvő majorig. Csoportparancsnokság Kozlów-on.

Bauer ezredes csoportja: 8. lovasdandár a Horthy-csoporttól a Dunajec torkolatáig. Csoportparancsnokság Zawerzbien.

A lovashadosztály parancsnokság Grabuszów-n van.

Ezredünk 12 óra 30 perckor érkezett Kozlów-ra, A 4. lovasdandár parancsa alapján a Visztulát a 175 magaslati ponttól a Boruszówa-i majorig a következőképpen zárta el:

grammok lehallgatása által tudomással bírtak. A 9. német hadsereg helyén a németek igen ügyesen népfelkelő alakulatokat a 9. hadsereg csapatainak ezredszámaival ellátva hagytak hátra úgy, hogy az egész átcsoportosítás az oroszok előtt ismeretlen maradt.

Hindenburg november 11-n indította el Mackensen 9. német hadseregét és meglepetésszerűen megtámadta a „gőzhenger” északi szárnyát. Az ügyesen keresztülvitt csapatcsere által félrevezetett oroszok nem tudták elképzelni, hogy az általuk rettegett 9. német hadsereg ily gyorsan tudott volna átcsoportosulni, ezért azon hiedelemben voltak, hogy Thorn vidékén csak alárendelt alakulatok lehetnek. A 9. német hadseregnek sikerült az V. szibériai hadtestet Wlodziawek-nál megsemmisíteni. Ezen sikert követte a németek Kutno-nál november 16-án aratott győzelme, melynek következtében Mackensen az orosz 1. és 2. hadsereg közé ékelődött.

Ruszi orosz tábornok arra kényszerült, hogy az orosz 2. és 5. hadsereggel északra fölkanyarodjon és a 4. hadseregünk ellen megindított támadását beszüntesse.

A németek a 2. orosz hadsereg visszavonulását meg akarták akadályozni és ezért nov. 19-én Schaffer tábornok három gyalog hadosztállal, messze az oroszok háta mögé eső irányt kapott. Ez a támadás az oroszoknál nagy riadalmat okozott.

November 21-én sikerült az oroszoknak az összezsúfolt tömegek-ből két hadtestet a Stryków-Brezyni vonalon, tehát a Schäffer-csoport háta mögött összevonni, remélve, hogy ezzel, az előretolt három hadosztályt be tudják keríteni. Sikerült is az oroszoknak Schäffert annyira körülzárni, hogy a német hadvezetőség a kétszeres túlerőt mérlegelve, ennek elfogatásával számított.

November 23-án Litzmann tábornok, a 3. gárda hadosztállal Schäffer csoportjának balszárnyán állott. A sötétség leple alatt Brezyni-t elfoglalta és az otlévő magasabb orosz parancsnokságot foglyul ejtette. November 24-én sikerült Litzmannnak a Brezyni felé előnyomuló 6. orosz gyaloghadosztályt szintén szétmorzsolni.

A németek előnyomulása Bialowi-Sztyków felé, a II. orosz hadtestnél keletkezett pánik folytán, ez a hadtest visszavonult. Az így támadt résen Schäffer tábornok kinek vesztesége ezekben a harcokban 4500 fő volt, kivezette nem csak egész csoportját, hanem a kezei közé került 16.000 foglyot, 64 löveget és nagymennyiségű hadianyagot is.

A Krakkó-i csata.

A Thorn vidéki német hadművelettel egyidőben Conrad a krakkói várórból észak felé előretörve az orosz 9. hadsereg balszárnyát támadta meg. A hadseregfőparancsnokság ezen támadás keresztülviteléhez szükséges csoportosítást már november 10-re rendelte el, olyképpen, hogy a 4. hadsereg Krakkón át és a vártól keletre a Visztulán át való beavatkozásra készen tétben álljon. A 4. hadsereg azonban csak 12-én és 13-án érkezett zömével Krakkó alá.

Conrad még november elején észrevétlenül kivonta a Kárpátokból 2. hadseregét és ezt Porosz-Sziléziába szállíttatta.

Az általános támadás csak 16-án indult meg. A támadáshoz rendelkezésre állott Krakkó-tól délre a 4. hadsereg, a Visztulá-tól északra az 1. hadsereg, ettől északra Czenstohówa táján a német Woyersehcsoport majd 2. hadseregünk. -

* * *

1914. november 13. Prónay százados fölváltására 6 órakor indult a 6. század, mint 1. számú felderítő különítmény a műúton Perla-tól délre fekvő magaslatokra. Egyidőben indult a 2. számú felderítőosztag a Bielcza-íól nyugatra fekvő Uswicza hidig, a 3. számú a Borzeczin-i templomhoz Rochlitzer százados felváltására és a 4. számú Wloszin-ra ment.

Ezredünk 7 órakor a Bochnia-i vasúti állomáshoz menetelt, ahol a 10. lovas hadosztály készségi állást vett fel. A 10. huszárezred, tőlünk északra, a Rába nyugati partját szállta meg.

A lovashadosztály 12 óra 45 perckor folytatta a menetelését és ezredünk Proszowki-n át 14 óra 30 perckor Damienice-re érkezett.

Ezredünk a vasútvonaltól a Proszowky-i úton lévő kápolnáig, tőlünk északra a 10. huszárezred a Rába mentén állított fel előőrsöket.

1914. november 14. Hadosztályunk a 6. lovashadosztállyal együtt egy hadtestben egyesült.

A 10. lovashadosztály 7 óra 30 perckor a Stanislawice-től keletre fekvő vadászlaknál gyülekezett. 8 óra 30 perckor Horthy ezredes parancsnoksága alatt ezredünk a Krzczów-Gorzków-Breznica vonalat szállta meg és azt a kelet felől előrenyomuló ellenséggel szemben mindaddig fogja tartani, amíg a 20. honvéd gyalogezred 1 zászlóaljja odaérkezik.

Az ezred 16 órakor Bochinára vonult és ott beszállásolt.

1914 november 15. A XVII. hadtest parancsnoka Nikic altábornagy feladata a Visztulától délre az ellenségnek nyugati irányban való előnyomulását hátráltatni. Ezen csoportnak lovashadosztályunkat rendelték alá.

Kiküldött járőreink egyöntetűen jelentették, hogy ellenséges csapatok a Dunajec-től keletre déli irányban menetelnek és a túlerő miatt kénytelenek visszavonulni. A 6. század három ellenséges lovas század elöl a Podjaszien majorig vonult vissza, mely alkalommal báró Lipthay Béla zászlós csak polgári ruhába öltözve, tudta elfogatását elkerülni.

Horthy ezredes 8 óra 30 perckor parancsot kapott, hogy csoportjával (13. huszárezred, 1 gépfegyverszakasz és 1 üteg) ismét a már tegnap Breznica-tól északra fekvő magaslatokat szállja meg és zárja el a Brzesko-Bochnia-i műutat.

A II./20. honvéd zászlóalj egy százada Bochnia-tól keletre és egy százada a Proszowki-i hídnál van.

Felderítőosztagaink a nap folyamán Jaszien-Jadłowka-Boglicze vonalig mentek vissza.

16 óra 30 perckor Horthy-csoportja bevonulási parancsot kapott és ezredünk Damienice-re menetelve 18 óraker érkezett és beszállásolt. 19 óraker bevonult a 2. menetszázad, 7 tiszttel 41 lovassal.

1941 november 16. Ezredünk 7 óra 30 perckor ismét a lovashadosztály zömmel Proszówki-nál készültségben állt. Északi és északkeleti irányból erős ágyútűz hallható.

4. századunk (báró Reichlin) a 6. század felváltására indult. Az ellenség 6. századunkat óvatosan, de már gyalogsággal kevert különítményekkel, hátrálásra kényszerítette. Felderítőosztagaink délig érték a Brzeskó-Grady-Borek vonalat.

A Bochnia-i műúton előnyomuló három ellenséges lovas század Jadowniki-ig szorította vissza 6. századunkat, de az továbbra is érintkezésbe maradt vele és leváltása után 10 óraker bevonult.

Az ezred 17 óraker vett parancs értelmében bevonult Damienice-i szállásaiba.

1914 november 17. A 2. századunk 5 óra 30 perckor a Czerekiew-nél álló 9. huszárezred felderítőosztaga megerősítésére indult.

Az ezred felriasztása után, 5 óraker a Proszówki-i hídnál készültégi állásban helyezkedett el.

A 4. hadseregünk és így a Nikic-csoport is megkezdte előnyomulását kelet felé azon utasítással, hogy a mai nap folyamán a Rába vonalat Bochnia-tól a torkolatáig érje el.

A 10. lovashadosztály parancsot kapott, hogy a Visztulá-tól délre a Dunajec-ig végezzen felderítést és akadályozza meg az ellenségnek a Rába és Dunajec torkolata közötti részen a Visztulán való átkelését.

Saját XI. hadtestünk ma a Limanowa-Swidnik vonalba fog jutni.

A 10. lovashadosztály a fenti parancs értelmében a Rába keleti partja mentén Slomka--Gawłów-Ostrówa-Mádra Gora-Radziejów vonalon nyomult előre. Itt elővédünk az orosz 7. lovashadosztály elővédje ellen tűzharchoz, lóról szállt.

Ezredünk a zöm élén menetelve Horthy ezredestől parancsot kapott, hogy a Strzelce Wk. északi részéi megszálló ellenséget átkarolóan lánadja meg. A csatornán való átkelés után az ezredparancsnokság arról győződött meg, hogy az ellenség a temetőt, majort és község északnyugati szélét nagyobb erővel szálta meg és ugyanakkor hallani a major irányából puskalövéseket.

Az 1., 5. és V2 6. század parancsot kapott a támadásra, irány a temető déli sarka. A 2. és V2 6. század Wrzepia északi szélén keresztül Strzelce Wk-i-től nyugatra lévő Grabka híd felé nyomult előre és irányt vett a majornak. A 3. század ezredtartalék a balszárny mögött.

Tüzérségünk támogatásával századaink 16 óraker érték Strzelce Wk. nyugati szélét, amelyet az ellenség kiűritett.

Közben, a szintén előnyomult 10 huszárok is benyomultak a község déli részébe és a községen keresztül északi irányban törtek előre.

A 9., 10. és 13. huszárok utászszakaszai az elővédnél voltak beosztva. Ezek, dél felől megkerülték Strzelce Wk-t és a visszavonuló ellenséget a község keleti szélén vették üldözőbe.

Ezredünkkel szemben kb. három kozák század két gépfegyverrel a majorban, egy század 7. orosz dragonyos a temetőben állt. A 10. huszárok előtt az orosz 7. dragonyos ezred többi részei voltak. Ezek a csapatok az orosz. 7. lovashadosztály elővédjét képezték, melynek zöme Szczurowa-n éjjelezett.

Ezredünk 16 óra 30 perckor vette a lovashadosztály parancsát, hogy Rajszkonál zárkózzon a hadosztály zöméhez. 10 perccel később érkezett a parancs, hogy Cerekiew-en szállásoljunk be. Éjjeli biztosítás zárt előőrs vonal által és pedig: az Okulczice-Dabrawka-i úttól a Czaslawice-től északra lévő hidig és innét a Raba-ig.

Az ezrednek kiutalt biztosítási körzet: a Rába és Grabka közötti terület, itt egy főörs állítandó fel a Cerekiew-től északkeletre lévő út-elágazásnál.

Az 1. századunk fölállított 4 tábort őröszt és pedig: 1. sz. a Grabka hídnál, 2. sz. a főörstől északkeletre fekvő házcsoportnál, 3. sz. Czaslawice-től keletre, 4. sz. a Czaslawice-től északra lévő hídnál.

Kiküldött felderítőosztagaink közül a 10. huszárok Jadrówka-ra 4. századunk Krzeczów-ra ment vissza. Megállapítást nyert, hogy az éjjel Wojnicz és Borzecin-ben minden fegyvernemből álló ellenséges csapatok éjjeleztek és a Dunajec-től nyugatra számos különítmény portyázott.

A mai harcban az ezrednek négy sebesültje volt.

1914. november 18. A 10. lovashadosztályt a XI. hadtestnek (Ljubic táborszernagy) rendelték alá, akinek feladata az ellenség előnyomulását a Dunajec-en át nyugati irányban hátráltatni és azon esetben, ha az orosz XXI. hadtest Tarnów-on át nyugati irányban támadna, annak oldalába támadni.

Ezredünk mint elővéd Horthy ezredes parancsnoksága alatt a 9. huszárok gépfegyver osztályával és 1 üteggel 5 óra 15 perckor Wrzepia-Radziejów-Strelce Wk-re menetel és 8 óra 35 perckor folytatja előnyomulását Rajszkó-Niedzieliska-Szczurowa-an át Wlosyn felé.

A 3. század (Sztोजanovits) és 1 gépfegyverszakasz (9. huszárezred) a lovashadosztály útvonalán felderítés céljából nyomult előre. Wlosyn-tól keletre Zabarów és Dolega felől tüzet kapott és az Uswica mögé ment vissza. Ott a 190 magaslati ponttal jelölt hídnál a 3. század tűzharcba fejlődött és megvárta az elővédet. Az itt kifejlődött tűzharcban egy káplár elesett, Sztोजanovits százados, Juhász hadnagy és négy huszár megsebesült, két ló elhullott.

10 óra 30 perckor elérte az elővéd a tűzharcban álló 3. századot és a 6. század parancsnoka a hídtól délre tűzbe vitte századát.

Horthy ezredes, mivel éppen jelentés érkezett, hogy Borzecin-ban erős lovas csapatok tartózkodnak Szczurowa keleti szélétől Ryłowa-n keresztül az ottani Uswica hídhöz előre-küldte az 5. századot, jobbszárnyának biztosítására. A 4 századdal meghosszabbította jobbszárnyunkat a patak mentén.

5. századunk lovas járőrt előre küldve lóról szállt és a község felé nyomul, hogy Ryłowa-t átkutassa. A járőrt az ellenség meglepetészerű tüzzel fogadta, mely tűz a századot is érte, a század vissza-

húzódott. Tóth Mátyás szakaszvezető és Kajtor Béla káplár ezen alkalommal elesett, Kovács János szakaszvezető, Szó László és Tóth huszárok megsebesültek.

Az elővédhez beosztott 11./20. honvéd gyalogezred egy századát Horthy ezredes Ryłowa elfoglalására küldte előre, 5. századunkat pedig Włosyn nyugati széléhez küldte.

A 11./20. honvéd gyalogezred három századával meghosszabbította balszárnyunkat,

Stieder őrnagy 12 órakor parancsot kapott, hogy az 1. és 2. századdal szállja meg az Uszwica patak nyugati partját Kwików-val szemben.

A lovashadosztály zöme ezen idő alatt Szczurowa-n tartózkodott és tüzéségünk az ezreddel szemben álló, nagyobbrészt lóról szállt lovasokat és az orosz tüzéséget lötte.

Az ezred 15 óra 30 perckor parancsot kapott, hogy a 2. és 8. század kivételével ürítse ki a megszállt vonalat és meneteljen Sztzelce Wk-re éjjelzés céljából. A 2. és 5. század majd csak a sötétség beálltával fog, járőrök hátrahagyása mellett, visszavonulni és az ezredhez csatlakozni.

Éjjeli biztosítás: ezredünk az Uszew patak mentén Sztzelce Wk. északi szélétől a Rajskó-i hidig állított fel előőrsoket, a 6. század a templommal egymagasságban a falu szélén mint főör.

Mai veszteségeink: 2 altiszt és három huszár elesett, két tiszt, 4 altiszt és 8 huszár megsebesült. Két ló elhullott.

1914. november 19. A 3. század megsebesült parancsnoka helyeit Prónay százados vette át a parancsnokságot.

Prónay százados 6 órakor indult a 3. századdal, mint felderítő különítmény Szczurowa-Zabarow-on át Jagodniki felé.

Az ezred Sztzelce Ml-ra indult 8 órakor és ott csatlakozott a 10. lovashadosztályhoz. A község tüzéségi tűz alatt állt. A 10. huszár-ezreddel megerősített 8. lovasdandár és 11./20. honvéd gyalog zászlóalj Bauer tábornok parancsnoksága alatt az Uszew mentén tűzharchoz fejlődött. Ezredünk a Grabka patakon átvezető hídnál hadosztály tartalék.

Bauer csoportja tűzharcot folytatott a Szczurowa-ból előnyomuló oroszokkal.

Prónay nem tudott századával a kijelölt irányban előnyomulni, mert erős lovas és gyalogos csapatok útját állták, ezért századát feladatának szellemében Górka-n át akarta továbbvezetni.

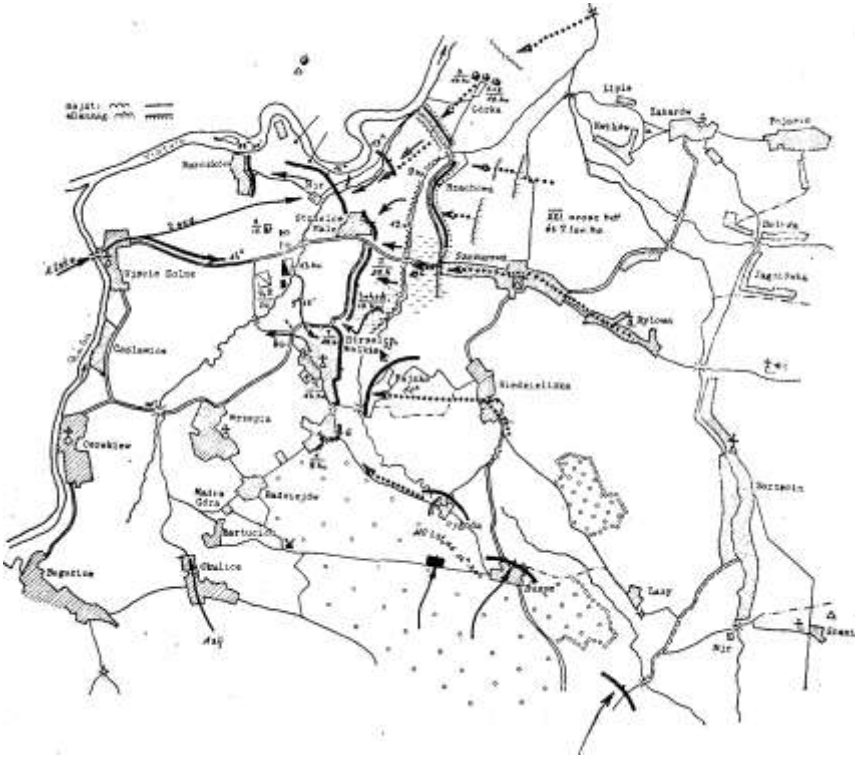
17 órakor bevonult a 4. század, mely 16. óta mint felderítő osztag volt kint. Az ezred elfoglalta ismét tegnapi szállásait.

20 órakor a következő járőrök indultak: Földvári őrmester Bucze-re, a 2. századtól egy altiszt „Radziejów-ra és a 4. századtól egy a Mokra Góra-ra.

Báró Zech Konstantin, Hartmann Ervin főhadnagy, Görgey Károly és Gulyás István hadnagy, Rochlitzer József és báró Liphay Béla tartalékos zászlós, valamint Kövesdy önkéntes tizedes bevonultak és jelentik, hogy a tőlünk délre lévő erdőben saját gyalogságot láttak.

Bauer csoportja ma megszállta az Uszew patak nyugati partját körülbelül 1500^x kiterjedésben a műút mindkét oldalán. Az est beálltával a harc ezen a vonalrészén elcsendesedett. Az ellenségnek ma nehéz tüzésége is volt.

A 10. lovashadosztály helyzete 1914 november 19-20-án.

1914 november 20. Ezredünk 5 órakor indult a tegnapi készülségi állásába. Innét a következő járőröket küldtük el: Janik főhadnagy Borzeczyn-ra, Pados főhadnagy Szczerzow-ra és Hartmann főhadnagy Niedzieliska-ra. A járőrök Wygoda-ig együtt lovagoltak és csak onnét, tehát az ellenséget délről megkerülve, iparkodnak a rendeltetési irányukban előre jutni. Felderítendő, hogy az oroszok a Dunajec felől nyomulnak-e előre.

Bauer tábornok csoportja a kora hajnalban már megelevenedett.

Ezredünk 9 óra 45 perckor parancsot kapott, hogy Bajzsko felől előnyomuló ellenséges gyalogságot Szczerzow Wk. megszállása által tartóztassa fel. E célból egy úteget alárendeltek az ezrednek.

Ezredünk Szczerzow Wk-re érkezve a II. osztállyal megszállta a

falu keleti szélén. A hídtól délre eső részben a 9. huszárok Gréser százada két gépfegyverrel volt.

Az ezred tűzharc állománya 197 karabély. Tömöry őrnagy a 2. századdal meghosszabbította balszárnyunkat, mert a Rajsco-ban lévő ellenség erős tüzelést kezdett. 12 órakor Gréser százados parancsot kapott Dauertől, hogy ezredéhez vonuljon be. Helyette Tömöry az 1. századot küldte a falu déli szélének megszállására, ahol Fejér 6. százada egyedül maradt.

12 óra 35 percig mindkét oldalon csak lassú tüzelés folyt. Ezen időben az ezredparancsnokság észrevette, hogy Bauer tábornok ülmenti állásait az ellenség megrohamozta és csapataink küzdve kezdik az állásokat kiüríteni. A visszavonulók egy része (II./20. honvéd gyalogzászlóalj és a 10. huszárok 3., 4. és 6. százada) részben nyugati, részben pedig főleg a huszárok – a mocsárnak kitérni akarván – déli irányban Rajsco felé húzódtak. Hogy az itt visszavonuló csapatokat a Rajsco-ban lévő ellenségre figyelmeztessék, századaink erős tüzelést indítottak a velünk szemben, Rajsco nyugati szélén álló ellenség ellen. Tüzelésünket az oroszok számbeli fölényüknek megfelelően viszonzták, mely nálunk ugyan veszteséget okozott, de visszavonuló csapataink a veszélyt észrevették és irányt változtatva Sztrelcze Wk. északi szélé felé húzódtak. Ezen tűzharcban Jurányi tartalékos zászlós fejlövés által hősi halált halt.

Járőreink jelentéseiből kiderült, hogy az ellenség egy erős oszlopa Górka felé közeledik. Ezért jelentette Loserth tábornok a XI. hadtestnek, hogy ha beavatkozása Niedzieliska felől nem válik érezhetővé, a 10. lovashadosztály! kénytelen lesz Ujscie Solne-re visszavonni, mert Bauer csoportját támadó ellenség számbeli fölénye igen nagy. Ezen jelentésre a XI. hadtest két század landsturm gyalogságot küldött, amelyet Loserth tábornok Markovits ezredes segítségére küldött.

Közben az ellenség a már előbb említett rohamot indította a műümenti állásaink ellen. Az ott álló Bauer-csoport visszavonult.

Az ellenséges erők rajvonala ekkor már kb. 5-600^x-re megközelítette állásainkat. A község déli részén álló 1. és 6. századunk is jelentette, hogy nem tudnak tovább kitartani és visszavonulásra kényszerültek. Ugyanakkor érkezett a beosztott ütegnek bevonulását tartalmazó parancs.

Tömöry őrnagy ezért 13 óra 30 perckör elrendelte a visszavonulást.

Szlavnich százados segédtiszt, Stütz szakaszvezető ezredtrombitással, az elesett Jurányit átadták azon gazdának, kinek udvarán Jurányi elesett s egyben intézkedett eltemetéséről. Ezt elintézve észrevette a segédtiszt, hogy Tömöry őrnagy az ezreddel elügetett, de látta egyben a visszavonuló 10-es huszárok veszélyét, akik a mocsáron át érkezve teljesen, ki voltak fulladva. Ketten karabélyokkal visszatartották az előre iparkodó oroszokat, Szlavnich százados megállította a 20. honvédeket és azokat az ellenség erős kereszttüzeiben Sztrelcze

Wk. keleti szélén állásba vitte. így sikerült a 10. százarak már teljesen kimerült három századát a biztos elfogatás elől megmenteni.

A 10-es százarak ezen csoportja rövid pihenő után folytatta visszavonulását.

Az ezred visszament Mihaele-re és ott Bauer tábornok rendelkezésére maradt. 15 órakor az ezred Ujsczie-Solne-re megy a lovashadosztály ott lévő vezetéklovainak biztosítására.

16 órakor a Raba-n átkelve, ezredünk Bienkowice-re menetelt és Barczkóv és Krzyzanowce-n beszállásolt. Mihaele-nál a 6. századhoz beosztott Agócs szakaszvezető megsebesült.

Az ezred mai vesztesége: 1 zászlós elesett, 1 őrmester (4. század), 1 szakaszvezető (6. század) és 14 huszár, valamint 2 ló megsebesült. Biztosítás: ezredünk egy százada a Rába mentén előőrsszolgálatban.

Hadosztályunk balszárnyán Prónay százados, ki a 3. századdal Górka felé mint felderítő osztag ment előre, találkozott utóbbi helység északi szélén a 10. százarak két századából álló Bartha alezredes különítményével, ki erős ellenséges gyalogsággal állt harcban. Prónay csatlakozott hozzá és 15 óráig együtt maradt vele. Strzelce Ml. táján érte őt az ezredparancsnok bevonulási parancsa.

A Szczurowa-i harcok jelentősége a következőkből tűnik ki: Gyenge létszámú lovashadosztályunk elérte, hogy a Visztula-tói északra harcban álló orosz hadtest, segélykérései dacára, segítség nélkül maradt. Ezen segítséget kellett volna az orosz XXI. hadtestnek megadni, de az oda irányított csapatait hadosztályunk erélyes fellépése lekötötte és így nem tudott a Visztula-tói északra folyó harcokba beavatkozni.

Általános helyzet a jobbszárnyon:

Erős ellenséges, gyalogsággal megerősített, lovasság november 19-én viaszorította 4. lovashadosztályunkat Alt Sandeez-en át Barcice-ra. November 20-án állítólag egy orosz lovashadosztály Czechów-ig jutott előre és veszélyeztette Ljubicic táborszernagy levegőben lógó jobbszárnyát.

A hadseregfőparancsnokság elrendelte, hogy a 6. és 10. lovashadosztály báró Nagy altábornagy parancsnoksága alatt egy lovashadtestet alakítva Myszenicze-nél helyezkedjen el. Ezen lovashadtestnek a Sucha-nál álló 1200 főnyi lengyel légiót is alárendelték. Ugyanakkor utasította a hadseregfőparancsnokság az 1. hadsereget, hogy a nála lévő 11. hadosztályt úgy indítsa útba, hogy az november 21-én Sucha-ra érkezzen. Ezt a lovashadosztályt is a Nagy-féle lovashadtesthez osztották be.

A lovashadtest feladata: a vasútvonalak biztosításán kívül az 1. és 4. hadseregek közötti összeköttetés fenntartása és a 4. hadseregnek biztosítása, valamint a felderítés ellátása.

Ljubicic táborszernagy ezen parancs ellenére a 10. lovashadosztályt saját jobbszárnyának biztosítására használta fel és Lakta vidé-

kén vonta össze, hogy Limanowa irányában és a Rába mentén állapítsa meg a Visztula-n átkelt ellenség erejét, továbbá jobbszárnyát is biztosítsa.

Nagybányai Horthy Szabolcs tart. főhadnagy, Szolnok vármegye főispánjának haláláról vitéz nagybányai Horthy István lovassági tábornok a következőket állapította meg:

Horthy Szabolcs főhadnagy egy hadtestnél mint parancsörtsízt volt beosztva. Állandóan zúgolódott, hogy ez nem háború, mert még az ágyúörgés is alig hallható. Amikor a főherceg hadosztályánál egy parancsörtsízt megbetegedett, Horthy azonnal oda jelentkezett.

Egy alkalommal az egyik gyalogezredtől három napig nem érkezett jelentés. A hadosztályparancsnokság egy járőrt igazított el, hogy az ezredet megkeresse. A parancskiadás után a járőr parancsnoka – egy hadnagy – beteget jelentett. Horthy főhadnagy azonnal helyette jelentkezett lovászával és tisztilegényével elindult. Útközben találkozott egy lovasjárőrrel, aki feladatát megtudva közölte vele, hogy odáig eljutni lehetetlenség, mert az ezredet az ellenség két nap óta körülzárva tartja. Horthy kijelentette, hogy ő lehetetlenséget nem ismer és tovább ment.

Az országúton lovagolva, a szemben lévő erdő széle felől gyalog-sági tüzet kapott, egyik kísérője elesett, míg ő maga az árkon átugratva, vágatás közben megsebesült nyakát bekötözte, ezután érte a másik lövés. Horthy pisztolyából tüzelve neki vágatott az ellenségnek.

Egyik járőrünk találkozott néhány nap múlva egy gyalogjárőrrel, mely egy lovat vezetett. A járőr megismerte Horthy Szabolcs sárga kancáját és megtudta a járőrtől, hogy ők a lovat kozákoktól zsákmányolták.

A háború után vitéz Horthy István lovassági tábornok Nowo Radomszk-ra utazott és ott megtudta, hogy az ottani rendőrségnél egy ember szolgál, aki Horthy Szabolcs hősi halála alkalmával az erdőben levő kozákoknál szolgált, ez közölte fenti adatokat. Az oroszok Nowo Radomszk-ban temették el ezredünkől távol, hősi halált halt bajtársunkat.

1914 november 21. A tegnapi eligazításnál kiadott tisztí kintüntetéseik közül Horthy ezredes ma a következő tiszteknek tűzte mellükre:

A katonai érdemkeresztet Sztojanovits százados, Szepesváry (Solcz) és Janik főhadnagynak,

Signum Laudist a katonai érdemkereszt szalagján: Kertész főhadnagy, Görgey Károly hadnagy és dr. König János ezredorvosnak.

A reggeli órákban Backów-on az 1. század 6 lova egy istállóban benn égett.

Felderítés: a 10., 13. huszár és a 12. ulánus ezred egy-egy szakasza Bochnia délnyugati széléhez ment.

A 10. huszárezred egy százada a Rába mentén a Visztula-ig ment. Az 5. századunk úgy, hogy egyrészt a Limanowa-Neu Sandecz-i, másrészt a Limanowa-Meczina-i utat a Smolne-i völgyben és Mlyne-ről a Lososina-völgybe vezető utakat a Dunajec-völgyig megfigyelhesse.

Ezredünk 7 óra 30 perckor mint a lovashadosztály elővédje indult

Wisnicz-Nowi-Polom-Duzy-Bucsówka-ra. 13 óra 45 perckor eliga-
zítás volt, utána a lovashadosztály készülségi állást vett fel.

Markovits ezredes megköszönte Szlavnich századosnak november
20-i segítségét, mellyel három századának visszavonulását lehetővé
tette.

18 órakor a 10. lovashadosztály törzs és a lovastüzérek Leszczyna-n,
ezredünk Muhówka-n szállásolt be. A beszállásolás után, a vonattal
megérkezett szeretetadományokat szétosztottuk a századoknak.

Ma volt az első téli nap, a lovak nagyon csúsznak, mert még nincs
téli vasalásuk.

1914 november 22. Ljubicic-csoport Jurków-Lipa Gora-Jadow-
niki-Rudy-Rysie-Gerekiew vonalon igen erős ellenséges erőkkel állt
harcban, ezért utasította lovashadosztály unkát, hogy Porabka (Iwkow-
ska)-nál álló Resch ezredes különítménnyel vegye fel az érintkezést.

8 órától 16 óráig lovashadosztályunk a következő vonalat szállta
meg:

Horthy ezredes csoportja: 13. huszárok a 395 magaslati pontnál,
10. huszárok a Leszczyna-tól északra lévő magaslaton, két üteg a 10.
huszárok zöme mögött.

Bauer-csoport: a Lakta Dolna-tól északra lévő magaslaton a 8.
lovasdandár és egy üteg.

5. századunk és a 10. huszárok két gépfegyverrel 18 órakor Mly-
ne-re érkezett és ott maradt.

Az érkezett jelentések szerint Kamionka, Kroszna és Limanowa-n
kozák járőrök portyáztak. A Jaworszki gerincén 13 órakor egy ellen-
séges lovasdandár és valamivel később két orosz zászlóalj menetelt.

1914 november 23. A XXI. orosz hadtest, amelyet hadosztályunk
november 17-20-ig, utánunk pedig a Nikic-csoport a Visztula átkel-
ésében akadályozta, visszament, hogy ezen feladatnak hátrább tudjon
eleget tenni. Nikic altábornagy gyenge erők hátrahagyásával átment
a Visztula északi partjára, hogy a győzedelmes 4 hadsereget támogassa.
Ljubicic, ki az orosz 3. hadsereget napok óta feltartotta és a Neu San-
decz és Limanowa-nál megállapított erős ellenséges lovas erőket lekö-
tötte, lovashadtestével a Chabowka-Myslenicze-i utakat zárta el. A 0.
lovashadosztály csak november 24-én érkezik Tymbark-ra, all. lovas-
hadosztály ugyanaznap érkezik Dobra-ra. A lengyel légió és néhány
hadtápszászlóalj Myslenicze-n van. A 10. lovashadosztály beosztása vál-
tozatlan maradt és 7 óra 30 perckor tegnapi felállításában helyezke-
dett el.

Stieder őrnagy 8 órakor parancsot kapott, hogy az 1. és 2. század-
dal, a 9. l fuszárok két gépfegyverével és egy üteggel menjen a Widoma-
magaslatra, hogy az ezen magaslat ellen előnyomuló erőket feltartóz-
tassa.

Az ezredek 16 órakor bevonultak, míg Stieder őrnagy különítmé-
nye Rodzile és Rzegocina-n éjjelezett.

Megállapítást nyert, hogy egy orosz lovashadtest (Dragomirow)

Neu Sandecz-et érte el, ennek egy zászlóalja ma Limanowa-ra érkezett és a lovashadtest zöme reggel indult Limanowa felé.

Egy járőrünk tüze Wojakowa-nál egy ellenséges lovasszázadot szétugrasztott és Rochlitzer százados felderítő osztaga Mlyne-nél megakadályozta egy erősebb ellenséges lovascsapat előnyomulását észak felé.

Ljubicic csoportja több ellenséges támadást vert vissza, holnap visszamegy a Rába-Bochnia-Muchówka-i vonalra.

1914 november 24. Telefon-parancsra a vonatoknak Muchówka-t el kell hagyni. Ez kellemetlenül érinti az ezredeket, mert a szerszámokocsik is elmennek, így a patkolást nem folytathatják.

A 3., 4. és 6. század egy üteggel 7 órakor indult a Widoma magaslatra, Stieder őrnagy különítményének megerősítésére. A csoport parancsnokságát Horthy ezredes vette át.

A 14 órakor érkezett parancs szerint, Cserhalmi őrnagy a 3. és 4. századdal Tymbark-ra menetelt, hogy az odaérkező 6. lovashadosztályal összeköttetést létesítsen.

Kora délután jelentették, hogy tizenkét orosz lovasszázad, nyolc ágyúval Wojakova-ról Rajbrot felé menetelt. Ez az oszlop 12 órakor Porabka-n volt. Egy másik – három fegyvernemből álló – ellenséges oszlop 12 óra 30 perckor Lipnica-ról Wisznicz felé menetelt. 5. századunk 12 óra 35 perckor jelentette, hogy Limanowa-n nincsen ellenség, valamint, hogy Pilszudskv ezredes parancsnoksága alatt egy lengyel légióhoz tartozó gyalogzászlóalj érkezett. A Rajbrot-ra menetelő ellenséges lovasoszlop ezen községen túl nem ment tovább.

Gróf Bissingen járőrét 15 óra 30 perckor 140 kozák visszaszorította ezért Kamionka Ml.-Radziele-n át ezredünk felé húzódott vissza. Bissingen Radziele-nél találkozott az ezred után jövő konyhakocsikkal. Az ott beosztott legénységgel együtt megtámadta a kozákokat és félórai tűzharc után visszazavarta őket. Ezen harcban két huszár sebesült meg.

A Horthy-csoport 16 óra 30 perckor parancsot kapott, hogy Lakta-Górna-tól délre fekvő magaslatokon álló 10. lovas hadosztályhoz vonuljon be. Bevonulás után az 1. század Ujasd-on, a 2. és 6. század Zbydniów-on szállásolt be.

A terep ma élénkebb. A kiküldött felderítő osztagok és járőrök egybehangzó jelentései szerint Swidnik, Czechów és Tymowa felől nyugati irányban erős ellenséges oszlopok menetelnek.

A délután folyamán XI. hadtestünk jobb szárnya a Muchówka-tól keletre lévő dombokon harcba lépett.

A 10 lovas hadosztály a tegnapi felállítási helyén maradt.

Ljubicic csoporttal szemben kb. 6 ellenséges gyaloghadosztály nyomul előre. A csoportot arra utasították, hogy döntő harcok feltétlen mellőzésével, vonuljon vissza előbb a Niepolomice-Dobczye, majd pedig a Wieliczka-Dobczyce-Kamienik magaslati vonalra.

1914. november 25. Ezredünk 7 órától kezdve a Kierlików-tól keletre fekvő magaslaton készültségben állt.

Sieder őrnagy 9 órakor parancsot kapott, hogy az 1. és 2. szá-

ziiddal a Trziana-tól keletre levő magaslatot, arcéllal kelet felé szállja meg. Ugyanakkor a 6. századot Beldno-tól nyugatra irányították, hogy egy erre alkalmas hely megszállásával biztosítsa a lovashadosztály jobbszárnyát.

A 8. lovasdandár megszállta az Ujazd-Lakta gr.-i műút mentén n 360 magaslatot. A Rzegoczina-tól északra fekvő 435 magaslati ponton egy század 9. huszár és gépfegyver osztályuk. Rzegoczina-tól keletre egy dombon pedig a 9. huszárok Szmrecsányi százada helyezkedett el. A 10. huszárezred a 8. lovasdandár mögött mint tartalék maradt.

Déltájban jelentés érkezett, hogy egy ellenséges lovashadosztály Rajbrot felől Bytomsko felé menetelt. A hadosztály megerősítette a 435 magaslatiponton álló századot két század 10-es huszárral. Ezen csoport, melyet később még két század megerősített, felvette a tűzharcot az előnyomuló ellenséggel. Az ellenséges tüzérség meglepetésszerűen tüzelt a csoportra, de ennek dacára az oroszok kénytelenek voltak visszavonulni.

1. és 2. századunk 14 órakor bevonult. Bevonulásuk alatt ellenséges tüzérség tüzebe kerültek. Veszteségek elkerülése miatt a Kierlików-tól keletre fekvő kis erdőbe húzódtak be.

A lovashadosztály 15 órakor adta ki az éjjelezési parancsot és előőrsök felállítását rendelte el a Beldno-i magaslattól keletre húzódó hegyháton a Kierlikówa-tól keletre folyó patakig. Ezredünk a 10. huszárezredhez csatlakozóan a Stradomka patakig, a 9. huszárok Trzyana táján a 60. gyalogdandár jobbszárnyáig terjedő szakaszt biztosítják.

2. századunk mint 3. számú főörs a Kierlikówa előtt levő kis erdős magaslatra került.

Ezredünk Ujazd-on, a 9-esek Trzyana-n, a 10-esek Beldno-n és Kamiona-n szállásoltak be.

23 órakor riadót rendeltek el, mert a 9. huszárokat az ellenség megleptésszerűen megrámadta. A 9-esek Lapanow felé húzódtak vissza. A hír azután oda módosult, hogy a 9-esek Trzyana-ra érkezve ellenségre bukkantak és azért, hogy zavartalanul pihenhessenek, a községtől nyugatra táboroztak.

Ezredünk felriasztása után az 1. század Ujazd északi szélét szállta meg, 6. századunk pedig a 3. számú főörst erősítette meg.

1914. november 26. A változott helyzet miatt Loserth tábornok fokozott biztosításról gondoskodott. Horthy ezredes parancsot kapott, hogy Trzyana-tól délre és Ujazd-tól keletre levő útkeresztezéshez vonuljon. Odaérve, az útkeresztezéstől délre levő főörssel egy vonalban századaink megszállták a dombot arccal kelet felé. Ezredünknek csak az 1., 2. és 6. százada volt itt, mert Cserhalmi különítménye (3. és 4. század), valamint Rochlitzer felderítő különítménye (5. század) még nem vonult be.

A 12. ulánus ezred Ujazd-tól nyugatra, egy üteg Beldno-n, a többi tüzérségünk az Ujazd-tól keletre levő magaslat mögött helyezkedett el.

Rzegoczyna-tól keletre ellenséges, beásott gyalogság volt. Rajbrot-on éj jelezett orosz- lovasság 7 óraker északkelet felé vonult el.

Horthy ezredes 5 óraker előre küldte a 8./20. honvéd gyalogszázadol Trzyana felkutatására, mely alkalommal ez kisebb ellenséges osztagokat a faluból kiűzött.

10 óraker érkezett Ljubicic-csoportjának eligazítása, mely szerint a XI. hadtest a Dobczyce-Gdów-Niepolomice vonalig hátrál. A 10. lovashadosztály pedig Grabie-Raciechowice-Dobczyce-n át Zaklyczin-ig megy vissza.

Hadosztályunk bevonta kintlevő csapatait és elindult a részére kijelölt útvonalon. Ezredünk mint utóvéd követi.

Cserhalmi őrnagy különítménye Grabie-nél, 5. századunk Dable-nál csatlakozott az ezredhez.

Felderítés céljából Grabie-nél a 6. század, Dabie-nél a 2. század maradt vissza, utóbbi az ottani hídnál, mint hídőrség.

Ezredünk 18 óraker érkezit Czechówka-ra és beszállásolt. A 10-es huszárok Zaklyczin-ban, a 9-es huszárok és 12-es ulánusok Bracowice-n szállásoltak be.

Ljubicic-csoport gyalogsága, csak késő éjjel érte el a kijelölt vonalat. Az ellenség erős nyomásának csökkentésére a csoport, hogy csapatai éjjeli nyugalmát biztosítsa, 20 óraker a Siepraw-Kamienik-i vonalra ment vissza.

1914. november 27. A hadseregfőparancsnokság már november 19. elrendelte, hogy a 10. lovashadosztály a báró Nagy parancsnoksága alatt alakult lovashadtesthez vonuljon be. De a viszonyok folytán a hadosztály, csak ma került a lovashadtest kötelékébe Myslenice vidékén.

Az ezredek 11 óraker indultak szállásaikba. Ezredünk Siepraw-on át Krzyszkowice-rè menetelt és ott 15 óraker beszállásolt. Ugyanakkor vonult be a 2. és 6. század, valamint az ezred vonatja.

A félbenmaradt patkolás rögtön folytatódott. A még nyári vassal ellátott lovak az utóbbi fagyos napokban igen sokat szenvedtek.

Ma befejeződött a 4. hadsereg visszavonulása és az a Krakkó-i vártól északra helyezkedett el. A XVII. hadtestet a Visztulá-tól délre álló Ljubicic-csoportoz osztották be.

Lapanow-Limanowa-i csata. 1914 november 28-december 13.

Általános rész.

A Lodz-i és a Krakkó-Czenszochowa-i csatáknál megemlítettük, hogy ezek szoros kapcsolatban állanak a később lezajlott Lapanow-Limanowa-i csatával.

A Lengyelországban lezajlott csaták jelentőségét és részletes kifejlődését ezen ezredtörténet keretén belül, szélesebb mederben való tárgyalást, már a rendelkezésre álló helyszüke miatt is mellőznünk kell. Itt tehát csak az általános mozzanatokkal foglalkozhatunk.

A 9. német hadsereg támadását Mackensen folytatta, de az oroszok óriási tömegei, gátolták őt abban, hogy döntő győzelmet arasson. Mindenesetre azonban, azon egyidőben indított támadásunk, amelyet előbb 2. hadseregünk és Woyersch német csoportja, majd az 1. és 1. hadseregünk Czensztochowa és Krakói vonalából vérgéhajtott legalább egy időre megbénította a „gőzhenger” támadóerejét. Hadműveletünk-november 24. és 25-én megállt.

Ugyanekkor kezdte a délfelé eltolódott orosz túlerő Ljubicic csoportját lassú hátrálásra készíteni. Ez a helyzet arra bírta a hadsereg-főparancsnokságot, hogy a 4. hadsereg súlypontját, déli szárnyára helyezze át.

Az oroszok támadóerejének fokozása a Ljubicic-csoportnál, nemcsak arcvonalunk jobb szárnyát veszélyeztette, hanem még az a veszély is fenyegette a Kárpátokban álló 3. hadseregünket (jobbszárnya Bártfánál állott), hogy a 3. és 4. hadsereg közé, erősebb ellenséges seregtetek beekelése által az összeköttetés megszakadjon és a már most kb. 100 km-nyi rés tágítása által az ellenség szabad utat nyer, egy nagy erővel végrehajtható támadáshoz, Wien felé.

Ezen időben Hindenburg a francia frontról nyolc gyalog- és két lovashadosztály megerősítést kapott. A Conrad által felvetett terv keresztülviteléhez, Hindenburg az érkező erősítésekből Conrad-nak egy gyaloghadosztályt bocsátott rendelkezésére. Ezen elhatározás magában foglalta a Lapanow-Limanowa-i csata alap gondolatát amely végeredményben a Limanowa-i magyar győzelemhez vezetett.

A csata jelentőségét soká nem tudták értékelni, mert hála Istennek, győztünk! De most egy negyed évszázad múltán világosan kintűnik, hogy mi volt a csata tétje. Mit vesztettünk volna, ha ezt a csatát az orosz nyeri meg! Ha ezt tartjuk szemünk előtt, akkor – de csak akkor – tudjuk értékelni a Limanowa-i magyar győzelem jelentőségét.

A 4. hadsereg jobb (déli) szárnyán álló Ljubicic tábornoszernagy hadseregcsoportja, nemcsak a hadsereg szárnyát védte, hanem összekötő kapocs volt a Kárpátokban álló 3. hadsereg (Boroevic) -gel. E csoport csapatai már hetek óta súlyos harcokban álltak és ki voltak merülve. Amikor tehát Lengyelországi előnyomulásunk megakadt, a lassú visszavonulásban levő Ljubicic-csoport tehermentesítésére kellett gondolni, mert a vele szemben álló 3. orosz hadsereg (Radko Dimitriew) -nek szándéka volt ugyan – de szükséges erővel nem rendelkezett, – hogy itt áttörve Teschen, majd Wien felé előnyomulva, az északra álló hadseregeket északra szorítja és így az igen fontos Sziléziai iparmedencét birtokába vegye.

Ezen nehéz helyzetben született meg a hadsereg-főparancsnokság azon elhatározása, hogy az északi arcvonalról csapatokat elvonva, azokat Ljubicic csoportjához délfelől csatlakoztatva, ellentámadásba menjen át. Az itt összegyűjtött erők feletti parancsnokságot Roth altábornagy, a XIV. hadtestparancsnoka kapta. Roth csoportját Mszana Dl. és Chabówka közötti területen gyülekeztette, oda osztottak be három osztrák és magyar és 1 német gyaloghadosztályt, valamint báró Nagy lovashadtestét (6., 10. és 11. lovashadosztály) és a lengyel légió. A

felvonulást a lovashadtest oly sikeresen leplezte, hogy azt majdnem észrevétlenül befejezték, miáltal a csapatok az ellenség tudta nélkül Tymbark-Kasinka Wk. területre érkezhettek.

A terv keresztülviteléhez okvetlenül szükséges volt, hogy jobbszárnyunk a Dunajec felől biztosítva legyen. Számítani kellett ugyanis azzal, hogy a 3. hadseregünkkel szemben álló 8. orosz hadsereg néhány hadteste Neu Sandecz-en át, jobbszárnyunk ellen beavatkozik. (Ami tényleg be is következett.) Roth-nak tehát feltétlenül kellett azzal számolni, hogy az ellenség nagyobb erővel fogja jobbszárnyát megtámadni. Ezért toltá Roth az alárendelt lovashadtestet Zakhiczyn -Neu- és AltSandecz felé a Dunajec völgyig. Később ide került lovasadosztályunk is.

A Limanowa-i eseményeket – könnyebb áttekintés céljából – előbb általánosságban és utána részletesen fogjuk ismertetni. Az ismeretést a következőképen osztjuk be:

1. Roth hadseregcsoport felvonulása,
2. Felderítő- és leplezőharcok 1914 december 2-5,
3. Harcok az előtérben 1914. december 6. és 7,
4. Harcok a Limanowa-i állásokban 1914. december 8-11.

1. Roth altábornagy hadseregcsoportjának felvonulása.

A XIV. hadtest, a 13. Landwehr hadosztály és a november utolsó napjaiban Franciaországból érkező 47. német tartalék gyaloghadosztály Krakkó felől Kasinka-Ghabowka területre menetelt, a XVII. hadtest egyelőre Krakkó-nál maradt. A 10. lovashadosztály Jordanow-on át Neumarkt-ra és azután a Dunajec völgyébe menetelt.

November 23-án, vagyis, amikor a Roth-csoport felvonulása a befejezéséhez közeledett, Siedlec-en összeült az oroszok nagy haditanácsa. Miklós nagyherceg, a két arcvonal (északi és déli) parancsnokai: Ruzski és Iwanow az északnyugati arcvonalrészük előnytelen helyzetére való tekintettel elhatározták, hogy mindkét arcvonalat „a Visztula-San felé fogják visszavonni. A délnyugati arcvonal (az orosz 4. és 9. hadsereg) a Nida mögé, az orosz 3. hadsereg legfeljebb a San-ig és a 8. hadsereg Keletgalícia védelmére a szükséges mérvben fog visszavonulni. Ezen visszavonulásra nem került sor, mert Iwanow tábornok hadseregéhez érkezve, az ott talált jelentések alapján és azon kémjelentésekben bízva, amelyek szerint hadvezetőségünk Krakkó harc nélküli kiürítését határozta volna el, utasította hadseregét a támadás folytatására.

A később Bauer hadnagy által elfogott írásbeli parancs szerint Iwanow utasította november 30-án hadtesteit (IX., XI. és XXL), hogy jelenlegi állásaikban erélyes ellenállásra rendezkedjenek be. A IX. hadtestét utasította Iwanow, hogy az vonalainkat Myslenice irányában törje át. Ezt a parancsát az orosz főparancsnokság december 2. jóvá is hagyta.

1914. november 28-án a 10. lovashadosztályt Roth-nak rendelték alá. Glogoczów-ra indulva 18 óra 30 perckor beszállásoltunk. A századok egész délelőtt vasalták lovaikat.

1914. november 29. Az ezred menetkészültségben állt, de azért a vasalást serényen folytatták.

Szepesváry (Solcz) főhadnagy 78 beteg lóval vasúton indult Kecs-kemétre.

Pados főhadnagyot a 4. lovasdandárhoz vezényelték.

1914. november 30. Fokozott menetkészültség mellett a patkolás folytatódik.

191 A. december 1. Nagy altábornagy lovashadteste parancsot kapott, hogy a Roth-csoport holnap meginduló támadása alatt, jobb szárnyának biztosítását lássa el. A 10. lovashadosztályt ezért a Dunajec völgyébe irányították.

Ezredünk 6 óra 30 perckor indult Stroza-ra, ahol a lovas hadosztály gyülekezett, azután folytatta menetelését Pfeim-Lubien-en át Krzeczów-ra. Utóbbi faluban 13 óra 30 perckor beszállásoltunk.

Hadosztályunk irányítása a Dunajec völgybe azért történt, hogy az ott vezető útvonalon Neu Sandecz felé nyomuljon előre és így a hadseregcsoport jobbszárnyát dél felől is biztosítsa.

2. Felderítő és leplező harcok.

Itt ismertetjük báró Nagy altábornagy lovashadtestének támadó széliében végrehajtott szárnybiztosítást és az ezzel kapcsolatos harcokat, természetesen súlyt helyezve a 10. lovashadosztály működésére, míg a többieket csak tájékoztatásszerűen említjük meg. Ezzel azonban nem akarjuk a másik két lovashadosztály nagy érdemeit csökkenteni, hanem csak az ezred történet keretét, nem akarjuk túllépni.

A 6. lovashadosztály előrenyomulási parancsot kapott Gruszowiec-ről Tymbarok-ra. A 4. lovashadosztály Piwnica felől Alt Sandec-re nyomult előre. A 10. lovashadosztály Neumarkt-on át szintén Neu Sandec felé nyomult.

A 11. honvéd lovashadosztály december 2-án Dobra réli részéig hatolt előre, a hozzá beosztott lengyel légió Slopnice-t érte el. Megerősítésül érkezett ide az L/59, gyalogzászlóalj. Porabka-tól északra nehéz hancot vív a 6. lovashadosztály.

December 3-án a 6. lovashadosztály zöme Mlyne-Lososina Grn. Rzegocina területén állt. A 11. honvéd lovas hadosztály az előtte levő gyalogság miatt csak este érte el Limanowa-t. Dobra-ról Baintner őrnagy különítménye, Neu Sandec felé végzett felderítése alatt Kanina-ig jutott. Ezen különítménynél beosztott Bauer hadnagynak sikerült egy orosz altisztet elfogni, ki az orosz 3. hadsereg déli szárnyán álló orosz IX. hadtesthez írásbeli parancsot vitt. Az elfogott iratok nagyon fontosak voltak a csata további menetére. A lengyel légió Slopnice-n maradt, a 4. lovashadosztályhoz tartozó Weiss ezredes különítménye Rytro-t érte el. Eddigi jelentések szerint Neu- és Alt-Sandec vidékére két ellenséges zászlóalj 8 ágyúval érkezett.

Roth altábornagy hadosztályai:

a 13. Landwehr gyaloghadosztály elfoglalta Pogorzany-t, a 3. gyaloghadosztály Tymbarok-ot. ahol a 8. gyaloghadosztály harcban álló

csapatai már megvetették lábukat, a német 47. tartalék gyaloghadosztály Dobra-ig jutott.

December 4. Roth ezen négy gyaloghadosztállyal támadást indított északi irányban. A 6. és a 11. lovashadosztály zömét Lososina Grn.-ről -Rzegocina-n át a Muchnówka-i korcsmához irányította, hogy onnét az ellenség összekötő vonalai ellen hasson.

Gróf Bissingen a 11. honvéd lovashadosztály egy ezredével, egy üteggel és egy gépfegyver osztállyal felvette útközben az I./59. gyalogzászlóaljat és a lengyel légiót, hogy Kanina-n át Neu-Sandec felé törjön.

A 10. lovashadosztály még tegnap egy erős különítményt küldött előre Neu-Sandec felé.

December 5-én utasította a hadseregfőparancsnokság a 3. hadsereget, hogy indítsa meg támadását. A hadsereg ezen parancs keresztülvitelére Héthars-Kisszeben vidékén gyülekeztette Kornhaber kombinált gyaloghadosztályát és a 4. lovas hadosztályt Orló táján, egyben Titbaindítolla Szurmay altábornagy gyaloghadosztályát is.

A lovashadtest három csoportja úgy északi, keleti irányban Roth jobbszárnya ellen előnyomuló erős ellenséges gyalogsági és lovassági oszlopokra bukkant. Ezen találkozásokból keletkeztek Hegedüs ezredes honvéd lovasdandárának dicsőséges harcai Jurków és Ikwa-nál, valamint gróf Bissingen tábornak harca Neu-Sandec táján és a Fiath-különítményünk bevonulása Alt-Sandec-re.

A lovasság ezen harcai késleltették az ellenség előnyomulását a Hoth-csoport szárnya ellen és beigazolták, hogy az ellenség nagyobb erővel akar beavatkozni a Lapanów-i csata menetébe. Ezen felderítő és időnyerésért folytatott harcok alatt a hadseregfőparancsnokság idejében tudott Roth csoportjához még két gyaloghadosztályt Tymbark-ra irányítani.

1914. december 2. A lovashadosztály 6 órától kezdve folytatta menetelését Skomielna-Wysoka-Skawa-Chabówka-Nowy Targ-on át Lopuszno-ra.

A Jordanów-nál kirakodott német 47. gyaloghadosztály menetelésének zavartalan folytatása miatt, a lovashadosztálynak kb. 20 km-es kerülőt kellett tennie.

Az I. osztály Lopuszno-n a 4. és 6. század Harkowa-n szállásolt be.

Az utolsó három nap alatt ezredünk 157 km-t menetelt.

1914. december 3. Pihenőnap. Ma fejeztük be a lovak patkolását.

Fiáth százados a 10. huszárok két századával és két ágyúval előre ment a hadoszlály útvonalán Neu-Sandec felé.

Az ezred csak néhány lépésnyira van a magyar határtól. A tisztikar és a legénység nagy része nem állhatja meg, hogy a 2 km-nyire levő Új Béla-ra át ne látogasson: polgárembereként magyar szót hallani, magyar postahivatalt, magyar csendőrt látni. Megkapó volt mindenki szemében a hazaszeretet tüzét lobogni látni, pedig még akkor nem tudtuk, hogy sajnos igen sok jász-kun huszár itt búcsúzott örökre a magyar földtől.

1914 december 4. Lovashadosztályunk parancsot kapott, hogy egyesülve a gróf Bissingen és Weiss csoportjaival, foglalja el Neu Sandec-et. Ha ott nyugati vagy északi irányban előnyomulól ellenséges csapatokkal találkozna, úgy azok hátába támadjon.

Felderítés és időnyerés céljából a lovashadosztály már december 3-án indította útba báró Fiath százados parancsnoksága alatt a 10. huszárok két századát, egy gépfegyver osztagot a 8/20. honvéd gyalogszázadot, 30 legionistát és egy úteget, azzal, hogy foglalja el Alt Sandec-el és létesítsen összeköttetést Weiss csoportjával. Menetirány a Dunajec völgye.

Ezredünk mint a lovashadosztály elővédje 7 óra 15 perckor indult Kluskowice-Kroszciento-Lacko-n át Marszkowice-re és 17 órakor utóbbi helységben beszállásolt.

Éjjeli biztosítás: az 1. század főörs a Szczerez felé vezető szekérúton, egy tábori örs a múlton 1000 lépésnyire a falu délkeleti kijáratától.

Járőreink mindenütt ellenségre bukkantak. Báró Fiath százados különítménye rövid tűzharc után a Golkowice-i hídnál álló ellenséget visszavetette, így a híd sértetlen állapotban került birtokunkba. Esie báró Fiath a 11. lovashadosztály járőreivel egyesülve bevonult Alt Sandec-be, miután az ott levő ellenséges gyalogságot és két lovasszázadot kiűzte. Estére a III./34. Landwehr ezred egy százada Fiath-hoz csatlakozott.

1914 december 5. Báró Fiath könnyű sikerének hatása alatt Roh elrendelte, hogy gróf Bissingen Neu Sandec-et is vegye birtokába.

Gróf Bissingen-t 10 órakor értesítették, hogy a 11. és 10. lovashadosztály Neu-Sandecz felé fog előnyomulni. A 10. lovashadosztály a Dunajec-től nyugatra vezető úton Chelniec-Ghomraniec-Tegoborzec-n át Tymowa felé fog előnyomulni és az ellenség hátsó összeköttetése ellen hatni,

A lovashadosztály 7 óra 15 perckor megkezdte előnyomulását Jazowsko-n át és 9 óra 15 perckor Naszcowice-re érkezett. Innét 3. századunkat Swidnik-en át Kaniná-ra rendelték, hogy ott a gróf Bissingen csoportjával az összeköttetést felvegye. Ez a század Swidnik-nél két kozák századdal találkozott és gyenge állományával nem tudott keresztül jutni.

Az ezred 11 óra 30 percig pihent, ekkor kaptunk parancsot, hogy Horthy ezredes vezetése alatt Stadlo-nál álló elővédhez csatlakozzunk.

A lovashadosztály útvonalán előre küldött 4. század (báró Reichlin) Podrzece-nél ellensége gyalogsággal találkozott és tűzharchoz lóról szállt. Az elővéd (10. huszárok) előhada báró Reichlin-hez felzárkózva felvette a harcot az ellenséggel.

9 óra 15 perckor a lovashadosztály a következő támadási parancsot adta ki:

A 8. lovasdandár marad a múlt mentén, míg a 4. lovasdandár egy úteggel Gostowice-Ghoehorowice-n át a Podrzece-nél álló ellenséget átkarolón fogja megtámadni.

Horthy ezredes Gostwice-re érve a 10. huszárok három századát Brzeznice-n át támadásra küldte, ő maga pedig a 13. huszárokkal Chochorowice-re nyomult, hogy onnét az ellenséget átkarolónan megtámadja.

Ezredünk 15 óra 30 perckor érkezett a Ghochorowice-től északnyugatra álló kápolnához. Ezen idő alatt a 10. huszárok támadása elengedhetetlenül fontos puska- és ágyútűzben a síkság széléig jutott és a Podrzece-nél álló ellenség visszament a Swiniarsko-nál kiépített és erős drótakadályokkal ellátott hídfőállása mögé. Ilyen állásokat, kellő tüzérségi előkészítés nélkül megtámadni nem lehetett,

A Chochorowice-től északnyugatra álló ezredünk 16 órakor a már gyenge világításnál is jól látható felvillanásokból 24 tábori és két nehéz ágyút számolt az ellenség vonalai mögött. Messzelátókkal azonfelül megállapítottuk, hogy Neu-Sandec nyugati szélé előtt erős, drótakadályokkal védett állások vannak. Ezen szemrevételezés alapján jeleztette Horthy ezredes a 10. lovashadosztálynak, hogy az elrendelt támadást alapos tüzérségi előkészítés nélkül az ezred gyenge állománvával végrehajtani nem tudja, mert sikerre semmi szín alatt nem számíthat.

Roth altábornagy egy parancsörtsztje 17 órakor gépkocsin érkezett azon parancssal, hogy lovashadosztályunk a Weiss és gróf Bissingen csoportjával egyesülve foglalja el Neu Sándec-et.

Horthy ezredes megmutatta a parancsörtsztnek a még jól látható kiépített állásokat és az ott álló ellenséges tüzérséget, majd felszólította, hogy a látottakról tegyen részletes jelentést, mert ő nem hajlandó lovasdandárát azért feláldozni, mert a hadseregparancsnokság nem akarja azt elhinni, amit ő már jelentett és a parancsörtszt most látott.

A 10. lovashadosztály is így jelentett, azonfelül azt is, ami időközben báró Fiáth különítményénél történt.

Báró Fiáth ugyanis Biegonic-től délre egyesült Weiss ezredes csoportjával és ezek birtokukba vették a Biegonic-től délre fekvő magaslatot, amelyet 2-3 ellenséges zászlóalj ismételt ellentámadása dacára megtartotta. Neu Sandec felé azonban előnyomulni már nem tudott. Ezen harcokban báró Fiáth hősi halált halt. 16 órakor érkezett a már elesett báró Fiáth jelentése, hogy Grybów felől nyolc ellenséges zászlóalj erős tüzérséggel 13 órakor Neu Sandec keleti széléhez érkezett. Mint később kiderült ez volt az orosz VIII. hadtest elővédje.

Gróf Bissingen 5 órakor kezdte előnyomulását. Neu Sandec-től nyugatra összeütközött egy 2-3 gyalog és 3 lovas-századból álló oszloppal, amelynek 4 ágyúja volt. Ezen ellenséget rövid harc után visszavetette Neu Sandec felé. Az ellenség itt 14 órakor erős ellentámadást indított és gróf Bissingen 14 óra 30 perckor kénytelen a nagy számbeli, fölény elől visszavonulni.

17 óra 30 perckor érkezett parancs értelmében ezredünk Niemecki Golkowice-re ment vissza és ott helység táborba szállt. Úgy a legénység mint a lovak a mai hegymászásban elfáradtak. A terep és az utak

a lehullott majd pedig elolvadt hótól jegesek úgy, hogy azokon alig juthattunk előre.

Hadosztályunk zöme a Dunajec balpartján éjjelezett.

A lovasság mai jelentései, valamint a lehalgatott rádiótávmondatok mindjobban kiemelik a Neu Sandec felől fenyegető veszélyt, valamint ezen helység jelentőségét. Ezért Roth segítséget kért. A hadsereg főparancsnokság az igényelt egy gyaloghadosztály helyett majdnem hármat küldött (45. Landwehr, 39. honvéd gyaloghadosztály, 95. népfelkelő gyalogdandár és 9 hadtápszázalaj) és ismételten felhívta Roth figyelmeztetését a Neu Sandec felől előnyomuló ellenség veszélyére, azonfelül még elrendelte, hogy a 3. hadsereg északi irányban erélyesen támadva akadályozza meg az orosz 8. hadsereget abban, hogy nyugat felé további csapatokat küldjön.

Roth altábornagy a folyton érkező orosz seregtestek hatása alatt, Bochnia felé akar mielőbbi döntést kiérő szűkölni. A Neu Sandec-i veszélyt a hadsereg főparancsnokság ismételt figyelmeztetése dacára alárendelte a remélt döntő sikernek s ezért az új erőket is Bochnia felé irányította, abban a hiszemben, hogy a Neu Sandec-re érkező csapatokat az oroszok másnap úgyis északi irányban fogják felhasználni.

3. Harcok az előtérben 1914 december 6. és 7.

Amíg Roth csoportjának támadásban levő arcvonala nehéz harcokat vívott és erős ellentámadásokat vert vissza, addig lovassága feladatát, késleltető és időnyerésre alapított harcokkal oldotta meg, mert a vele szembekerült ellenség oly nagy számbeli fölényben volt, hogy vele döntő harcba nem bocsátkozhatott.

December 6-án Roth támadásai csak csekély tért nyertek. Különösen súlyos harcok folytak a 8. és a német 47. gyaloghadosztálynál, kiknek segítségére az este, Tymbark-nál kirakodó 45. Landwehr hadosztály sietett.

A 6. és 11. lovashadosztály részeivel báró Nagy felderítést végzett Brzesko felé. Ezen feladat teljesítése közben súlyos harcok fejlődtek ki, jobbszárnyunkkal kb. egy vonalban Jurków és Tymowa-nál.

December 7-én a Roth-csoport balszárnyával szemben levő ellenség visszavonult.

Báró Nagy északi csoportját az ellenség túlereje visszaszorította, végeredményben azonban a 6. és 11. lovashadosztály a Lososina völgytől kétoldalt húzódó magaslatokon megállt és ott keményen ellenállva, biztosította az érkező 12. Landwehr hadosztály felvonulását.

Gróf Bissingen csoportja és a 10. lovashadosztály e két napon kényszerítette az orosz VIII. hadtestet a felfejlődésre és késleltette ennek előnyomulását. Az ellenség túlereje azonban arra készítette, hogy az esti órákban a Jablonec állásra vonuljon vissza. Itt azután ez a csoport gróf Herberstein parancsnoksága alá került azzal a feladattal, hogy az állások feltétlen megtartásával biztosítsa a 39. gyaloghadosztálynak Tymbark-on való kirakodását és felvonulását.

1914 december 6. A 10. lovashadosztályt gróf Bissingennek rendelték alá és ennek parancsára 3 óra 30 perchor Loserth tábornok parancsot kapott, hogy reggel támadjon Neu Sandec ellen.

Ezen támadáshoz a lovashadosztály a következőképen csoportosult:

Horthy ezredes csoportja: 13. huszárok, 9. huszárok gépfegyver osztálya és két üteg, 7 órakor indult a 475 □ Dobrawa magaslatához, hogy onnét Flohr ezredes csoportjával érintkezésbe lépve Kraszne Biczycie-n át Neu Sandec ellen támadjon. A csoportnál beosztott két üteg A Vola Brzezinska-tól nyugatra tűzállásba megy, úgy hogy Horthy, valamint Bauer csoportját tüzével támogatni tudja.

Bauer tábornok csoportja: 8. lovasdandár, 1. népfelkelő század és egy üteg a Dunajec balpartján Podrzece-Swiniarsko ellen fog támadni.

A 10. huszárok három százada Podegrodzie-nál állt. Az oda beosztott L/59, gyalogzászlóalj kénytelen volt az előkészített Kaina-i állásokra visszavonulni. Ezen állásokat gróf Bissingen tábornoknak okvetlenül tartania kell. A lengyel légió 1 zászlóalja az I./59. zászlóalj balszárnyához csatlakozott és a Piszarzowa-n át vezető műutat és a vasútvonalat zárta el.

A visszavonulás folytán gróf Bissingen a 10. lovashadosztálynak megparancsolta, hogy minden nélkülözhető erővel támadjon a Flohr-csoportot üldöző ellenség oldalába és hátába. Egyébként azonban folytassa támadását Neu Sandec felé.

Hadosztályunk 10 óra 45 perckor úgy intézkedett, hogy a Horthy-csoport Przysowa-tól keletre fekvő magaslatra nyomuljon előre és a lovashadosztály tartaléka (10. huszárezred három százada) Swidnik-Przysowa-n át Flohr közvetlen támogatására Kanina felé menjen.

Horthy ezredes ezen parancsot 11 órakor Swirkla-n kapta és irányt változtatva csoportjával Dlugoleka-n át a 475 0 Dobrawa felé menetelt.

A menetelés iszonyú nehézségekkel járt. Az olvadás következtében az utat sima jégréteg borította. A hozzánk beosztott két üteget, legénysége és huszáraink részben kötéllel vontatták, részben pedig a szó szoros értelmében vinni kénytelenek, úgy hogy az I. osztály századai és a tüzérség csak 20 órakor érhatték utói, a rendeltetési helyére előresiető 11. osztályunkat.

Swirkla-ig az út rendes viszonyok között is nehezen járható, de most a jéggé fagyott úttest, melynek teteje olvadni kezdett oly sikos volt, hogy a kézen vezetett lovakkal kénytelenek voltunk az út mellett haladni. De itt sem volt jobb, mert a jégréteg alatti hó nem nyújtott elég ellenállást és így a lovak minden lépésnél csüdön felül süppedtek. Swirkla után jött csak a java. Itt az út meredekebb, kátyús és a lövegekkel a földeken át menetelni nem lehetett, mert ott elakadtak.

Ezen út megtételéhez a II. osztálynak három órai időre volt szüksége, pedig a távolság csak 6-7 km volt. Az I. osztály a tüzérséggel együtt megtette ugyanezt az utat kilenc óra alatt és amikor megérkeztek, emberek és lovak egyaránt ki voltak merülve.

A Horthy-csoport II./13. huszár osztálya, érkezése után azonnal a következőképen helyezkedett el:

Prziszowa-tól keletre levő 605 □ magaslati pontot a 6. és 5. század szállta meg, arccal kelet felé, 4. század tartalék a Prziszowa-tól keletre levő szekérút és dűlőút villánál készenként maradt, - hogy szükség esetén az I. osztály segítségére induljon.

Az I. osztály, tüzérégiánk érkezése után megszállta a 2. és 3. századdal a Prziszowa-tól keletre levő magaslattal kb. a kereszt táján, az 1. század a 2. és 3. század között helyezkedett el. A már részben pihent 4. századunk Długoleka-tól északra zárta el a Prziszowa felé vezető utat. Utászszakaszunk a jobbszárny biztosítására egy a 605 magaslattól délre fekvő dombot szállta meg.

Valamivel később a két üteg levonult Prziszowa-ra és ott a templom mellett várta a további parancsokat.

Bauer csoportja nem tudott előbbre jutni, mert a vele szemben álló ellenség igen erős ellenállást tanúsított. Neu Sandec-ből jóformán minden kivezető úton erős gyalogsági oszlopok meneteltek északi és nyugati irányban. Bauer csoportját Swidnik és Lukowiec-re vonta vissza és ott éjjelezett.

14 órakor megerősödött a dél óta szitáló eső. Mivel az egész területen csak egyetlen kis viskó állt, a legénység estig teljesen átázott. 18 órakor érkezett parancs folytán Prziszowa-n laktáboroztunk.

Főörs: 3. század a Prziszowa-tól keletre levő útvillánál, az 5. század a falu déli kijáratával egy vonalban, de ettől keletre egy kis magaslaton.

Ez a két század irigykedve nézte a bevonuló ezredet, mert ez majd száraz helyen fog pihenni, de sajnos a levonuló századok reménye – mire a faluba értek – szertefoszlott, mert a szétszórtan fekvő házakból álló falu összes házai és csűrjei már a 10. huszárok századaival zsúfolásig megteltek. Így századaink zuhogó esőben és hideg északi szélben megeresztett hevederrel a házak ereszei alatt töltötték az éjszakát.

Roth altábornagy ezután is úgy ítélte meg a helyzetet, hogy a lovaság által jelentett ellenséges gyalogság zöme északi irányban toldik el és nyugat felé csak erősebb különítményeket küldött, hogy oldalmenetét ezekkel biztosítsa.

1914 december 7. Az éj folyamán a Kanina-nál álló előörsök több ízben utasították vissza az ellenség megközelítési kísérleteit. E támadási szándék gróf Bissingent arra bírta, hogy az I./59. gyalogzászlóalj rajvonalát északi irányban meghosszabbítsa a Prziszowá-n rendelkezésére álló három század 10. huszárral.

A 8. lovasdandár mint csoporttartalék Lukowica és Swidnik táján állt.

Ezredünk ma 6 órakor ismét megszállta a tegnapi esti állásait.

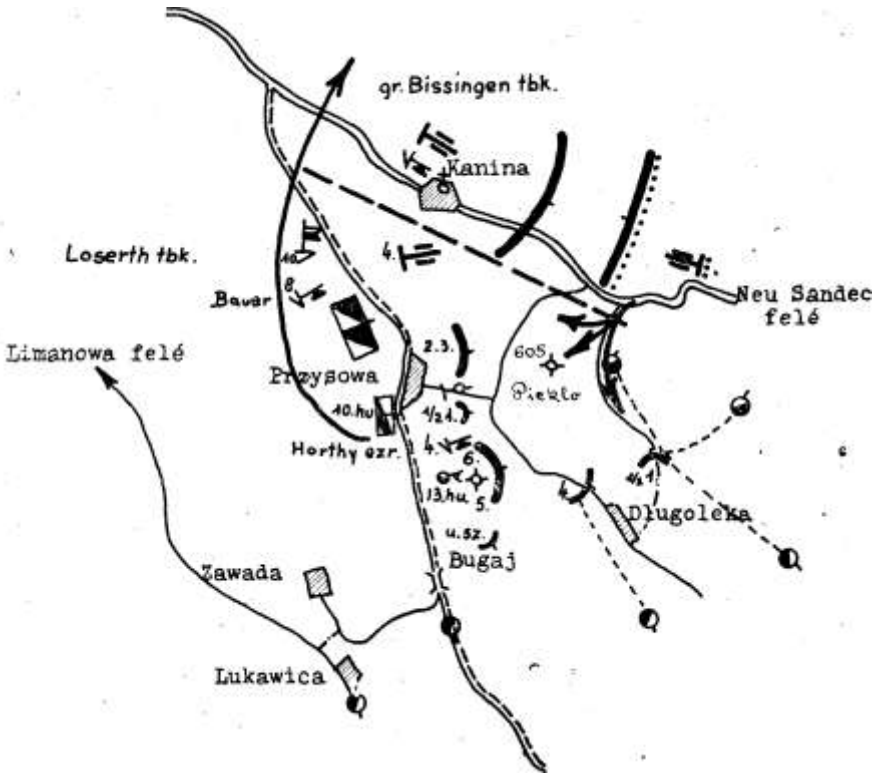
Megállapítást nyert, hogy a gróf Bissingen csoportjával szemben álló ellenség az orosz VIII. hadtesthez tartozik. Mivel Horthy ezredes az ellenség előnyomulását a Kanina felé vezető műúton személyesen is észlelte, úgy az ezred állásai előtt elterülő nagy erdőből várható ellenséges támadás könnyebb kivédése céljából a 4. századot a Długoleka-tól nyugatra fekvő erdő széléhez és a V2 1. századot Prónay száza-

dos parancsnoksága alatt az 574 □-hoz tolta előre. Azonfelül harci járőrök által az erdő átkutatásáról is gondoskodott.

Járőreink megállapították, hogy több orosz zászlóalj a Pieklo magaslaton át Flohr ezredes csoportja ellen nyomul Kanina felé.

Horthy ezredes látva az ellenséges túlerő, esetleges sikeres támadásának reánk szakadó kellemetlen helyzetet, a tegnapi tapasztalatok alapján szemrevételezteti a számításba vehető visszavonulási utakat:

Gr. Bissingen tábornok csoportjának helyzete 1914 december 7-én.

Lukowica-Roztoka-i 686-Limanowa, továbbá Przyszowa északi szélétől nyugatra vezető és az előbbi útra a 713 □-tól keletre betorkoló szekérutat, járhatóságuk szempontjából.

Az ellenség általában véve a Neu Sandec-Limanowa-i műút mentén támadt. Wysokie-től nyugatra érkeve, a műúttól délre levő Pieklo □ 660 felé felderítő osztagokat tolt előre és megkezdte az előnyomulást ezen magaslat ellen is.

Prónay százados, kinél a 10. huszárok $\frac{1}{2}$ gépfegyver osztálya volt, járőrök kiküldése után, szabad szemmel is megfigyelte, hogy Chelmiec-től nyugatra orosz csapatok gyülekeznek és a Kanina, felé vezető

műúton nyugati irányban menetelnek. Oldalvédjük alig volt. Az ellenség elővédjénél beosztott kozákok, amint járőreinkkel találkoztak, visszafordultak. Az orosz elővéd Wysokie-ig jutott és megállt. Ezen oszlop zöme több zászlóalj erejű volt, tüzérsége az úttól keletre takarásba ment. Gyalogsága megkezdte az előnyomulást Prónay ellen.

Az ellenség megállásának valószínűleg az szolgáltatott okot, hogy előbb át akarták kutatni a Prónaytól keletre elterülő erdőt.

Prónay álláspontja és a műút között kb. 2500^x széles meglehetősen nyílt terepsáv volt, amely alig nyújtott némi fedezéket. Az idő már dél felé járt, az ismételten előreiparkodó kozákokat Prónay, távcsöves puskájaiból leadott lövésekkel illedelmes távolságban tartotta. Röviddel rá Prónay észrevette, hogy a műút mellett az egyik tanyai házból, amelyben orosz katonák is voltak, két parasztasszony indult százada felé, kezükben kannákat hoztak. Tisztában volt vele, hogy ezeket az ellenség kémkedési szándékkal küldte.

A menyecskék odaérve, nagy szóbeszéddel magyarázhatták jövetelük okát és amikor a huszárok a hozott tejet kiitták, vissza akartak menni. Nagyon meglepődtek, amikor Prónay csak később, amikor vissza kellett vonulnia, engedte őket, de akkor sem haragudtak, mert a huszárok igen kedvesek voltak velük.

A műút melletti oroszok jóideig nem mozdultak, s miután a két asszony nem ment vissza, megkezdték előnyomulásukat Kanina felé.

Az ellenség nem támadt Horthy csoportja ellen, hanem csak gróf Bissingen Kanina-i állásai ellen, de itt nem tudott tért nyerni. 16 órakor két ellenséges zászlóalj 4. századunk baloldalában jelent meg és előnyomulásával visszavonulásra készítette.

10 órától kezdve az ellenség nehéz tüzérsége lőtte Kanina-t és az ott levő állásainkat.

Érkező jelentések egybehangzóan tanúsították, hogy a műúton Kanina felé erős gyalogos oszlop 12 ágyúval menetelt. Mecina-ról Piszarzowa felé W gyalogszázad nyomult előre. Pilsudszky is jelentette, hogy az ellenség északi szárnyát átkarolással fenyegeti, azonfelül Biczycze felől egy erősebb gyalogsági oszlop tüzérséggel közeledik.

11 órakor érkezett báró Nagy Kanina-ra és ott úgy intézkedett, hogy a csapatok jelenlegi állásaikban feltétlenül kitartsanak.

11 óra 30 perckor a 8. lovasdandár parancsot kapott, hogy Dlugoleka-n át Trzeczewina felé erőszakos felderítést hajtson végre és hátráltassa az ellenség előnyomulása! Kanina felé. Bauer tábornok csoportja ugyanolyan nehézségekkel küzdött mint mi tegnap, bár tüzérsége nem volt, mégis csak igen nehezen tudott előre jutni.

A jelentésekből báró Nagy altábornagy tisztán látta, hogy az ellenség igen nagy túlerővel rendelkezik és hogy gróf Bissingen csoportját egy éjjeli támadásnak ki ne tegye, elhatározta, hogy a sötétség leple alatt csapatait visszavonja. Az erre vonatkozó parancsot 14 órakor adta ki. Bauer tábornok előnyomuló csoportja 15 óra 45 perckor vette ezt a parancsot és Priszowa-ra ment vissza.

Báró Nagy altábornagy eligazítása szerint ellenséges erők Mecina és Dlugoleka felől előnyomulóban vannak. Az összes neki alárendelt

itt álló csapatok a Limanowa-nál előkészített állásokba vonulnak vissza. A lengyel légió, L/59, zászlóalj és a 10. huszárok a műúttól északra, a 8. lovasdandár és ezredünk a műúttól délre, a Kanina-nál álló csoport a műút mentén mennek vissza.

Hadosztályunk eligazítása szabályozta a 10. lovashadosztály viszszaemelését. Ezredünk mint utóvéd követte.

Később érkezett jelentésekből kitűnt, hogy Podegrodze-t egy gyalogsággal megerősített ellenséges lovashadosztály még a sötétség beállta előtt elérte. Ennek erős biztosító csapatai Swidnik körül helyezkedtek el. Azonfelül az ellenség megszállta Macina-t és Dlugoleka-t.

A visszavont 10. lovashadosztály a következőképpen állt fel:

Horthy ezredes csoportja: 18 órakor kezdte meg visszavonulását Prziszowa északi kijáratától a Limanowa-i műútmenti korcsmán át és az innen nyugat felé elágazó szekérúton a □ 634-ig. Itt adta ki 19 órakor Horthy ezredes parancsát az ütközetelőrsők felállítására.

Tőlünk jobbra a karbantartott szekérút mentén a □ 606 közeiben levő korcsma és kereszt közötti részt a 9. huszárezred szállta meg. Mögötte a 12. ulánus ezred és a tüzérség mint a lovashadosztály tartaléka, helyezkedett el.

A 13. huszárezred, 8./20. honvéd gyalogszázad és a ½ 212. Landsturm zászlóalj megszállta a 9. huszárok balszárnyától a műútmenti hidig terjedő szakaszt. A 10. huszárok három százada és a 3. honvéd-huszárok kombinált százada a mögöttünk levő, előkészített állásokban helyezkedett el.

Horthy ezredes rendelkezése folytán az I. osztály, a 8./20. honvéd gyalogszázad és a ½ 212. Landsturm zászlóalj megszállta az útmenti keresztől a 624 □-ig terjedő részt, ide csatlakozott a műúton levő hidig a II. osztály.

A tábori őrsök vonala a patak mentén, majd a kis erdőn át a korcsmaig húzódott. Tábori őrsök létszáma a rendesnél kisebb volt. Az 5. század egy 4 lovasból álló járőrt állított a korcsmától délre levő hídhoz, a 6. század egy gyalogjárőrt küldött ki a műúton túlra egy jó ki látást nyújtó pontra.

A vezetéklovak, a mögöttünk levő erdő mögött, osztályonként, századaik mögött álltak.

Gróf Bissingen tábornok csoportja megszállta az előkészített védelmi vonalat, a műúttól északra levő pataktól a Lysa Góra-ig. Két lengyel légióbeli század Piszarzowa-n, érintkezésben maradt az ellenséggel.

Báró Nagy azon elhatározása, hogy csapatait visszavonja, előjáróinál rosszalással találkozott és azonnali felmentését vonta maga után.

Azok, akik az előző napi fáradalmakat végigcsinálták, akik a csapatok fizikai teljesítőképességét nemcsak a legénység ismeretéből, hanem saját magukon is tapasztalhatták, kellőképpen tudták értékelni a visszavonulási parancs okait, szükségszerűségét és a rendelkezést hasznosnak érezték.

Nem tartozik ugyan ezen ezredtörténet keretébe azt vitatni, hogy

mi lett volna, ha . . .? Hanem csak azt, ami volt és hogyan volt! Mégis azt hisszük, jogos ezen egy kérdés feltevése:

Ki állt volna december 8-11-ig a Limanowa-i állásokban, ha a 10. lovashadosztály és a Bissingen-csoportnak visszavonulási útját Kanina-tól nyugati irányban, már december 7-én, a Podgradec-nél álló orosz lovashadosztály elvágta volna, vagy az ottani lehetetlen állásokban ezen csapatok az általános támadást állva, megsemmisültek volna?

A 6-áról 7-ikére megszállt állások tarthatatlansága és védelemre való alkalmatlansága már a részleges térkép alapján könnyen megállapítható. Az arcvonal előtt nagyobb erdőségek, a terep állásaink felé lejt, de amellett igen kevés természetes fedezék>jiyujt. Legsúlyosabban azonban a Lukowice-n át a hátunk mögé vezető út esik latba, amely már az oroszok birtokában volt.

Megértettük báró Nagy indokait és nemcsak a tisztikar, de a legénység is tudta, hogy nem lesz még néhány napig számottevő gyalogság. A jelenleg hátunk mögött levő munkásosztagok harci értéke felől mindenki tisztában lehetett és tudta, hogy a huszárok erejére még nagy szükség lesz. Ezt báró Nagy is tudhatta, jobban mint mi, de tudta azt is, hogy éhes huszárokkal még lehet csatát nyerni, de alvó huszárokkal nem. Legénységünk pedig fáradt volt, átfázva, sokan lázasak, tehát néhány órai pihenőre okvetlen szükség volt. Ez a pihenés és nyugalom adta vissza huszáraink fizikai erejét.

1. Harcok a Limanowa-i állásokban 1914 december 8-11.

A Kanina-i csoport megállapította tegnap, hogy Podedrodzie-nél kb. egy ellenséges lovashadosztály, Wysokie-nél kb. öt zászlóalj 12 löveggel, köztük 15 cm-es tarackok, Mecina-nál IV2 zászlóalj 6 löveggel van. A Kanina-i műúton nyugat felé ellenséges gyalogság, lovasság és löszeroszlopok meneteltek. Ezenfelül kitűnt, hogy a lovashadtest balszárnya és zöme előtt jelentős ellenséges erők vannak.

A 3. hadsereg összekötő csoportja, a kombinált gyaloghadosztály december 7-én Muszyna-ra érkezett, a 38. gyaloghadosztály zöme Orlow-Lelechów területen rakodott ki.

Roth altábornagy csoportjának Krakkó-tói délre támadó balszárnya előtt (XVII. és XI. hadtest) az ellenség tegnap óta visszavonul, tehát a balszárny a Gdów-tól délre fekvő magaslatok birtokába jutott. De amilyen arányban a balszárny helyzete javult, ugyanolyan mértékben rosszabbodott helyzetünk a jobbszárnyon. Rajbrot-tól a Dunajec-ig egy kb. 30 km-es sávban mozgott az orosz VIII. hadtest északnyugat felé. Ezzel szemben állt három agyancsigázott, gyenge létszámú lovashadosztály, azon lehetetlennek látszó feladat elé állítva, hogy az ellen-ség ezen teljes létszámú hadtest támadását feltartóztassa.

December 7-én este a Roth-csoport jobbszárnya, amely felett gróf Herberstein vette át a parancsnokságot, elérte azt a vonalat, amelyben csapatai december 8--11-ig tartó harcokban megállították az orosz tömegek támadásait. Ezen vonal főbb pontjai Golczów □ 756-Jabloniec magaslat Δ 785 Lysa Gora voltak.

Amíg 7-én este ezredünk és a 8. lovasdandár a biztosítást látta el” Baintner őrnagy parancsnoksága alatt a 3. honvédhuszárok kombinált százada, a 10. huszárok 2., 3. és 4. százada és az L/59, gyalogezred egy százada megszállta a Jabloniec magaslaton előkészített védővonalat, ide osztottak be egy üteget Limanowa déli szélén. A 10. huszárok másik fele, a lengyel légió és két üteg mint a 10. lovashadosztály tartaléka Limanowa-n maradt.

December 8-án sikerült a hadseregcsoportnak balszárnyával a Stradomka patakot átlépni, a német 47. gyaloghadosztály tehermentesítésére a 89. Landwehr dandár Kroszna Δ 613 irányában támadt. Ezen támadás eredménytelen maradt. A 6. és 11. lovashadosztály megtartotta állásait, a 45. Landwehr gyaloghadosztály Lososina Grh.-ig érkezett.

Gróf Herberstein csoportjánál csend volt, de szükségesnek látszott a Baintner elvédőszakaszában beosztott Landsturm legénység végezt a védővonal megerősítése. A 13. huszárezred bevonult az állásokba és a parancsnokságot az elvédőszakasz felett Tömöry őrnagy vette át.

2. századunk (Bernolák) és a 9-esek $\frac{1}{2}$ gépfegyver osztaga a Golczów-ra ment az ott levő két Landsturm század megerősítésére.

December 9-én megakadt Roth balszárnyának előnyomulása. A 45. Landwehr gyalog hadosztály Rzegocina és Laskowa-tól keletre harcolt. Ezt és a lovashadtest zömét már a VIII. orosz hadtesthez tartozó 13. és 14. gyaloghadosztály támadta. A Neu Sandec felől előre nyomuló két orosz lovashadosztály visszaszorította a Dunajec völgyben álló Weiss ezredes különítményét.

A Kanina felől előnyomuló orosz 15. gyaloghadosztály és a 14. gyaloghadosztály részei délután 600-800 lépésnyire megközelítette Tömöry őrnagy állásait és délután nagy túlerővel támadva benyomult az állásokba, de Spilka százados és Hegedűs hadnagy ellentámadással kivetkék őket.

A 9-es huszárok alvédőszakasza és Bernolák különítménye. délután kénytelen visszavonulni és az oroszok Golczów birtokába jutottak.

A csata súlypontja ma Roth csoportjának jobb szárnyára tolódott át. Az esti órákban érkeztek a Daubner dandár élei Limanowa-ra. Ennek részei vették át a 9. huszárok alvédőszakaszát, Tömöry alvédőszakaszát I és V $\frac{1}{2}$ zászlóalj erősítette meg. A 16. honvédek éjjeli támadása a Golczów ellen nem járt eredménnyel.

December 10-én az ellenség Roth altábornagy csoportjának közepét a jobbszárnyát új erővel támadta. A közepe a Stradomka patak mögé kényszerült, de a többi ettől jobbra álló csapataink is, csak némi területi veszteség árán tudták magukat tartani.

Gróf Herberstein csoportjánál nem volt támadás, a 10. lovashadosztály zöme a Dunajec völgyben előnyomuló orosz lovashadosztályok miatt Slopnice-nél állt készenkéntben. Weiss ezredes megerősítésére Pilstecker százados alatt 3 lovas századot és egy kerékpáros zászlóaljt küldtek.

December 11-én a 9. és 13. huszárok a Jabloniec-i állásokba kerültek és ott bár súlyos veszteségek árán az orosz támadásokat visszaverték és állásaik birtokában maradtak. A 78. gyalogdandár elő-

nyomult a Golczów ellen, a 77. gyalogdandár pedig a hajnali órákban indult, hogy dél felől Golczów-ot megkerülve, azt elfoglalja. Ez a dandár 14 óra után avatkozott be a Limanowai harcokba.

Az ellenség már a déli órákban visszavonta nehéz tüzérségét, és ugyanekkor még egy utolsó rohamot intézett állásaink ellen, de ez a támadása sem volt átütő erejű. Úgy látszik, hogy e támadás célja, visszavonulásának leplezése volt.

1914. december 8. Roth altábornagy utasította gróf Herbersteint az újonnan kinevezett hadosztályparancsnokunkat, hogy vegye át a Limanowa-nál álló csapatok feletti parancsnokságot is, tehát gróf Bissingen csoportját is, és vegye birtokába a tegnapi feladott Kaninai állásokat. Mindenesetre, azonban tartsa feltétlenül a Limanowa-i védővonalat.

Új parancsnokunkat nem ismertük, rövid idő alatt azonban megszerettük. Egyelőre sajnáltuk Loserth tábornokát, ki Tarnoszyn után egy igen rossz állapotban levő hadosztályt vett át, melynek harciértékét kedvezőtlenül befolyásolta a rengeteg sok beteg ló, de ennek dacára kitűnő emberanyagával és előrelátó vezetéssel olyan teljesítményeket produkált, hogy azokhoz hasonlót nem igen találni. Ilyen eredményeket csak olyan lovastiszt érhetett el, ki fiatal korától a csapatnál szolgált.

Ezredünk arcvonala előtt az éj folyamán nem történt említésre méltó esemény. A reggeli órákban Fejér százados, ki az ezred balszárnyán állott arra lett figyelmes, hogy egy orosz altiszt szólítja ki alkalmasint a csizmában és vörös nadrágban éppen mosakodó Fejért parasztnak nézhette. Fejér felkapta a mellette levő pisztolyát és reá, lőtt, amire az altiszt eltűnt. Röviddel ezen esemény után láttak huszáraink, egy futólépésben távozó ellenséges járőrt. Utána megindult mindkét részen, de főleg a Mordarka-i szakaszon, gyenge lövöldözés.

Az ezred 8 óra 45 perckor parancsot kapott az állások felhagyására és 9 órakor a Jabloniec magaslaton át vezető szekérúton Limanowa felé indult. Útközben találkozunk a hadosztály új parancsnokával és díszmenetben elvonultunk előtte. Valamivel 10 óra után érkezünk Limanowa-ra és a vasúti állomásnál találtuk füstölgő konyhakocsijainkat. Legénységünk végre ismét jól lakhatott. Ebéd után a tartalékadagok kiosztására került sor.

Elvonulásunk után, amikor a pára felszállt, kb. 10 órakor az ellenség megkezdte előnyomulását. Szabad szemmel látni a Kanina-i műútból kétoldalt előnyomuló gyalogságot, távcsővel pedig megfigyelhető tüzérségének felvonulása. Tüzérségünk tűz alá vette az ellenséges gyalogságot, amire az eltűnt.

A századok a felvételezett tartalékzabot málházták, amikor 15 óra 30 perckor az ezred parancsot kapott, hogy a Limanowa-lól keletre levő Baintner őrnagy védőszakaszát erősítse meg.

Gróf Herberstein csoportja a következő tagozódást vette fel:

1. *védőszakasz*: Baintner őrnagy a 483 magaslati ponttól a Kanina-i műútból északra folyó patakig a 10 huszárok 2., 4., 5. és 6. százada, a 3. honvéd huszár kombinált százada és egy gépfegyver szá-

kasza, az L/59, gyalogzászlóalj egy százada, két század 212. Landsturm zászlóalj, a 10. és 11. lovashadosztály gyalogos huszárai és egy fél munkásosztag.

//. *védőszakasz*: Niederreder őrnagy a pataktól Mordarka-n át a Lysa Góra-ig: L/59, zászlóalj két százada, $\frac{1}{2}$ 106. Landsturm zászlóalj, egy munkásosztag, egy lovas ágyúsüteg (Kagerer) és az 1./3. hegyi ágyúüteg.

Bauer tábornok parancsnoksága alatt: a 10 huszárok két százada, ezredünk öt százada, 8. lovasdandár, lengyel légió és a 4. lovas tüzér osztály, mint tartalék.

A Golczów és az I. védőszakasz közötti részen egy század 212-Landsturm zászlóalj állt jobbszárnyunk biztosítására. Kora reggel még 2. századunkat (Bernolák) a 10-es huszárok két gépfegyverével a Golczów-ra küldték ki jobb szárnyunk további biztosítására.

Türk hadnagy, ki a 2. századhoz akkor beosztott tisztek egyetlen élő tagja, határozottan állítja, hogy a Golczów-n levő* gyalogszázad nem Landsturm alakulat volt, hanem a lengyel légióhoz tartozott.

Déli órákban a 9. huszárezred, ma érkezett új ezredparancsnoka Muhr ezredes vezetésével a veszélyeztetett jobbszárny megerősítésére a 606 magaslati pont irányában indult az ott álló Landsturm századok megerősítésére. Oda menet a 9-esek a visszaözönlő Landsturm századokkal találkoztak, azokat felvették és ismét előre vitték állásaikba.

Baintner telefon jelentésére, hogy az ott beosztott Landsturm munka osztág legénysége állásait elhagyja, gróf Herberstein elrendelte, hogy ezredünk erősítse meg ezen védőszakaszt.

Tömöry őrnagy előre küldte segéd tisztjét a hadosztályparancsnoksághoz, hogy amíg a századok a málházással elkészülnek, az ezrednek szóló parancsot átvegye. A 10. lovashadosztályparancsnokság Denk vezérkari testületi százados és Kádé vezérkari testületi őrnagy, mely utóbbit gróf Herbersiein, mint jövődöbeli vezérkari főnökét magával hozta, kiadta az ezred segéd tisztnek a részletes tájékoztatást. Ez alkalommal Kádé őrnagy közölte vele azt is, hogy az állásokat feltétlenül meg kell tartani, mert ez az állás az egész itteni hadműveletekre döntő fontosságú. Az ezred segéd tiszt azt felelte: „A jász-kun huszárok csak parancsra szoktak visszamenni!”

Közben az ezred is megérkezett Limanowa déli kijáratához és az; itt felvételezett löszert a legénység között szétosztva, ügetve az állások felé vonult.

A műút melletti korcsmánál, ahol az eddigi parancsnokság tartózkodott ez ezred lóról szállt és a századok, élelmezési tartalékadagok, töltények és takarók lemálházása után a .vezetéklovakat a Limanowa-i Raffinériához küldték vissza.

Közben Tömöry őrnagy bement Baintner őrnagyhoz. Tömöry rangszerint idősebb volt s így ő vette át Baintner-től a védőszakasz parancsnokságot. Tájékoztatta magát az alárendelt csapatok elhelyezéséről és utasította Baintner-t, hogy maradjon rendelkezésére a védőszakasz parancsnokságnál, mert ezredének itteni beosztása át-

meneti és így jobb ha Baintner-nek megmarad az áttekintése, azonfelül egy esetleges éjjeli támadásnál szükség lehetne reá, mert ő jobban ismeri a terepet.

Ezen jelentéktelennek látszó jelenetet azért vettük fel, mert voltak olyan értelmű kijelentések, hús évvel az események után, hogy Tömöry nem vette át a parancsnokságot, sőt hogy a 13. huszárok december 8 és 9-én egyáltalában nem voltak fent a Jabloniec-i állásokban. December 9-e volt a Limanowa-i harcok egyik, igen fontos napja, ami az események közelebbi ismertetésénél majd kitűnik, hogy nem volt épen mellékes, hogy akkor ki volt ezen védőszakasz parancsnoka.

A parancsnokság átvétele után Tömöry őrnagy a következőképpen osztotta be védőszakaszát:

1. *alvédőszakasz*: Spilka százados a 483 magaslatiponttól a Jabloniec magaslat gerincén vezető szekérútig, megerősíti az ott levő csapatokat az 1. és 3. századdal.

2. *alvédőszakasz*: Cserhalmi őrnagy az 1. alvédőszakaszhoz csatlakozóan a műüttől délre kb. 250 lépésnyire levő horholyig, megerősíti a 4. és 5. századdal az ott levő csapatokat.

3. *alvédőszakasz*: Radoychich százados csatlakozik jobb szárnyával Cserhalmi-hoz, megtartja változatlanul eddigi csapatait.

6. századunk védőszakasz tartalék egyelőre a Cserhalmi-szakasz közepe mögött.

Az összes alvédőszakaszok alakítsanak saját hatáskörükben tartalékot, lehetőleg huszárokból, elsősorban a most érkezett századok maradjanak tartalékban, mivel azok nem ismerik az előteret. Amennyiben valamelyik csapat felváltására szükség lenne, úgy azt az alvédőszakasz parancsnokok saját belátásuk szerint intézik.

Minden század rendeltetési helyére érkezve küldjön két küldöncöt a védőszakaszparancsnoksághoz.

Az eddigi védőszakaszparancsnokságnál tartózkodó küldöncök felvezették századainkat az állásokba, utána Tömöry őrnagy segédtszettel megtekintette az 1. és 2. alvédőszakaszt.

Visszérkezése után 19 óra 30 perckor készült el a helyzetjelentés a 10. lovashadosztály részére.

A védőszakasz leírása:

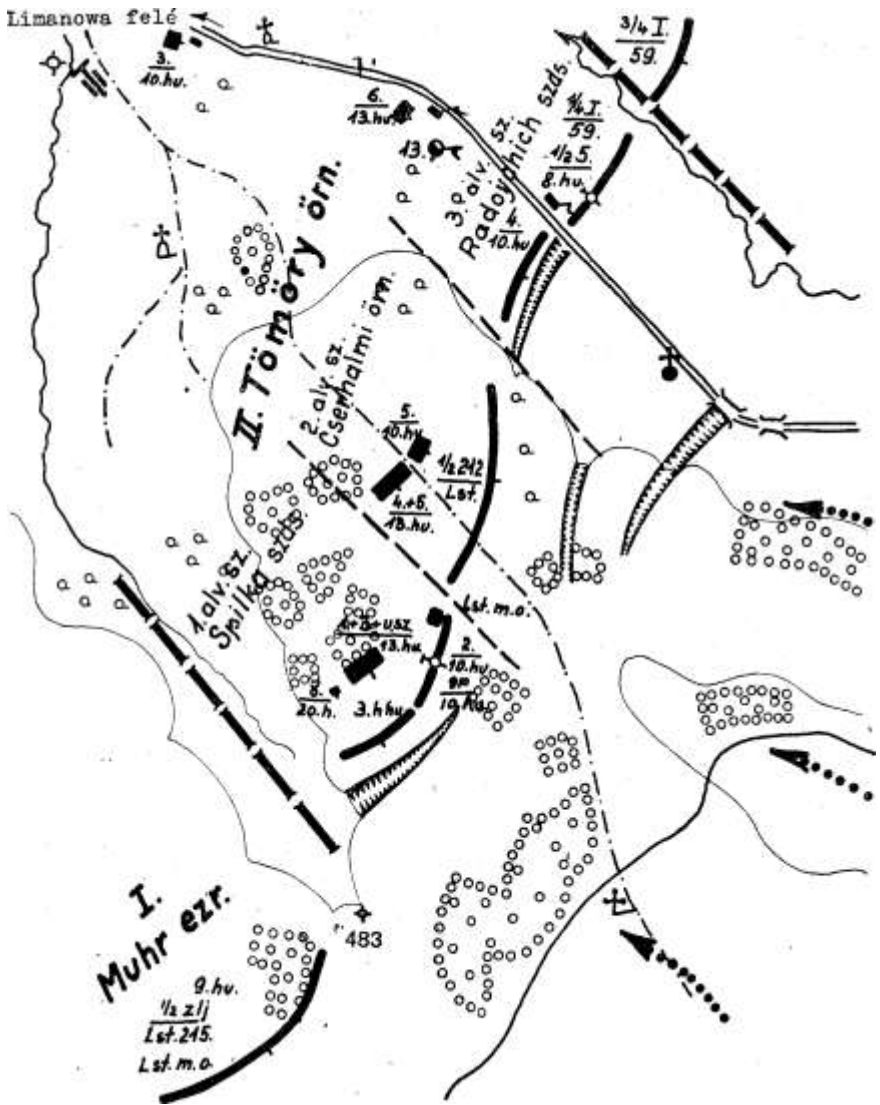
A védőszakasz jobbszárnya kb. 400^x-nyre volt a 483 □-tól nyugatra, innét kiindulva egy mélyvonal húzódik, amelyben egy kis patak a Limanowa-i úrilak felé folyik.

A jobbszárny előtt kb. 50-80^x távolságra egy mély horholy kezdődik, mely egy kis erdőcskében végződik.

A 2. alvédőszakasz a Jabloniec hegyháton volt. Itt a terep keleti irányban gyengén emelkedő. Az alvédőszakasz közepe táján az arcvonal előtt kb. 100-150^x-re kis erdőcskék vannak, ezekből indul ki egy és ettől ugyanilyen távolságra egy másik horholy. Mindkettő déli-északi irányban húzódik, egyes helyeken mély és meredek partú.

A 3. alvédőszakasz egyik része a műüttől délre egy horholy mögött fekszik, míg a műüttől északra a patakig eső rész sík.

*Tömörý őrnagy védőszakaszának helyzete 191-i december 8-án
19 óra 30-kor.*

Jobbszárnyunkat a Golczów magaslat, balszárnyunkat pedig a Lysa Gora uralja. A két magaslatról állásainkba teljesen belátni, ezért birtoklásuktól függ állásunk megtartása.

A védővonal előtti terep a sok kis erdő és cserje miatt nagyobb távolságra kedvezőtlen kilövési lehetőséget nyújt. Állásaink megközelítése 500-800^x-re az ellenség részére igen kedvező. Ezen távolságra az

előttünk levő tereprész kb. 20-30 méterrel magasabb, mint a védővonal.

A „elkészített védelmi vonal” igen szomorú képet nyújt! Úgy néznek ki az össze nem függő árkocskák, mintha itt egy gyalogezred újoncai első erődítési gyakorlatot végeztek volna, egy erre kellőképpen nem képzett altiszt vezetése alatt. Ha a helyzet nem lett volna oly komoly, a kivitelten nevetni lehetett volna. A „megerősített” vonal egy kb. fél méter széles és ugyanilyen mély teknőből állt, amely azonban nem volt összefüggő és még ezt a mélységet sem érte el. Voltak olyan helyek, ahol nagyobb darab hiányzott éppen úgy mint a mellvéd, vagy ehhez hasonló földhányás. Fa és cserlye a helyszínen volt elegendő mennyiségben, de a vonal leplezésére, vagy shrapnell elleni védelemre úgy látszik nem gondolt senki. Akadályról persze szó sem volt és mert Limanowa-n egy méternyi szögesdrót nem volt, ledöntött fákból sem csináltak ilyet.

A vonal pontos leírását mellőzzük, mert azt a 100. oldalon levő vázlat részletesen mutatja.

Spilka százados rögtön alvédőszakaszába való érkezése után az utászszakasz kirendelését kérte, hogy azt ott levő: „fedezéknek nem nevezhető teknőszerű árkocskákat”, ahogy ő azokat igen jellemzően nevezte, legalább a jobbszárnyon fedezékké átalakíthassa. Mecsér főhadnagynak sikerült a rendelkezésre álló eszközökkel egy kitűnően megoldott sánccal a jobbszárny ellenálló erejét fokozni.

Sajnos huszárainknak nem volt gyalogsági ásójuk, így csak a Landsturm munkásosztag kevés ásójával sikerült úgy-ahogy a lehetetlen, kezdetleges fedezéket, ahol az a legszükségesebbnek látszott kijavítani. Nem volt sem idő, sem eszköz arra, hogy az előttünk levő erdőséket letaroljuk és annak fáit akadályként felhasználjuk. De nemcsak az anyagihiány és szerszámszűke volt az egyetlen akadály, hanem főleg a legénységnek a teljes elfáultságig menő fáradtsága.

Gróf Herbersteinnek a ½ 10. huszár- és 12. ulánusezrednél egyéb tartaléka nem volt. Másfél ezred tartalék ugyan komoly erőnek látszik, de ezen 9 század egyenkint legfeljebb 30 karabély létszámmal bírt, vagyis összlétszáma egy gyalogszázadnak felelt meg.

Gróf Herberstein már a reggeli órákban állásai legsebezhetőbb pontjának érezte a Golczów magaslatot és ezért a 2. századunkat (Bernolák) az ott álló ½ lengyel légió századának megerősítésére rendelte ki.

A 9. huszárezred is kapott 15 órakor parancsot, hogy a 606 □-nál levő első védőszakaszt erősítse meg.

Legénységünk lelki állapotáról – úgy mint arról az eddigiekben sem tettünk említést – most sem szólnék, mert a jász-kun huszár, ha éhezett és agyon is hajszolták, ha álltában, gyalog vagy lóháton el is aludt, nem csüggedt soha és ott, ahová állították, megállotta helyét. Azonban december 3-a óta a legénységre hárult teljesítmények teljesen kimerítették, főleg a december 6-iki oly mérvű fizikai igénybevétel, mint a dolegai úton való ágyúk hordása, a rákövetkező szabad ég alatt töltött esős téli éjszakák és két napi előőrsszolgálat alatt, jeges

vízben és hólében való fekvés, hideg északi szélben, teljesen kimerítették.

Felszerelés tekintetében, nem volna sok mondani valónk, hiszen az ezredbeliek részére íródik ezen történelem. Ti pedig tudjátok, hogy szurony nélküli rövid karabéllyal, csizma, vörösnadrág, atilla, mente és felette még hosszú barna köpeny, fején pedig a csákó, nem igen járult hozzá a nyalka huszár cím kiérdemeléséhez.

Kézitusa alkalmával, igen sokan ledobták a köpenyt, mentét, sőt az atillát is és ingujjra vetkőzve harcoltak. Az ellenség támadásai alkalmával előfordult, hogy a huszárok a Landsturm-emberek Wernld-puskáit használták, melynek golyója, mint azt később láttuk, iszonyatos, még a dum-dum golyóknál is súlyosabb sebeket ejtett. Érthető és ennek tudandó be az oroszok azon vádja, hogy mi itt dum-dum lövedéket használtunk. Tény azonban az, hogy az ellenség a szükségszerűségből használt puskák hatásától nagyon félt. A Mannlicher-nél mélyebben szóló lövés után, füstölő Wernld fegyverből leadott lövések igen sok ellenséges előretörést akadályoztak meg, mert hatásuk alatt az orosz gyalogság irgalmatlanul lefeküdt! A Wernld puska már azért is jobb volt a karabéllynál, mert hosszabb és szurony is volt rajta.

Amikor a közelharc eszközei elfogytak, ott volt még a Landsturm munkásosztag kevés ásója, amely azután igazán a jász-kunok kezébe illett. A harc befejezése után igen sok összezúzott koponyájú orosz hulla feküdt a védelmi vonalban, de akadt olyan is, akinek koponyáját ásó hasította szét.

A helyzetjelentés elküldése után a védőszakaszparancsnokság lösz felhozatala iránt intézkedett.

Az ellenség megközelítette Gsealmi védőszakaszát 700-800^x-re és beásta magát. Radoychich alvédőszakasza előtt 1000-1500^x-re fészkelődött be az ellenség. Mecina-tól az 568 □-on át Zbyrek felé és innét dél felé az 577 □ magaslathoz és W. H.-hoz vezető úton kb. 6 zászlóaljnyi gyalogságot állapítottunk meg. Az orosz tüzérség megkezdte belövését hátsó összekötő vonalainkra.

1911. december 9. Az éjszaka csendben telt el, a huszárok pokrócikaikba burkolva a szabadban aludtak, nem esett és nem is volt túl hideg, tehát mélyen aludtak, mert nagyon fáradtak voltak.

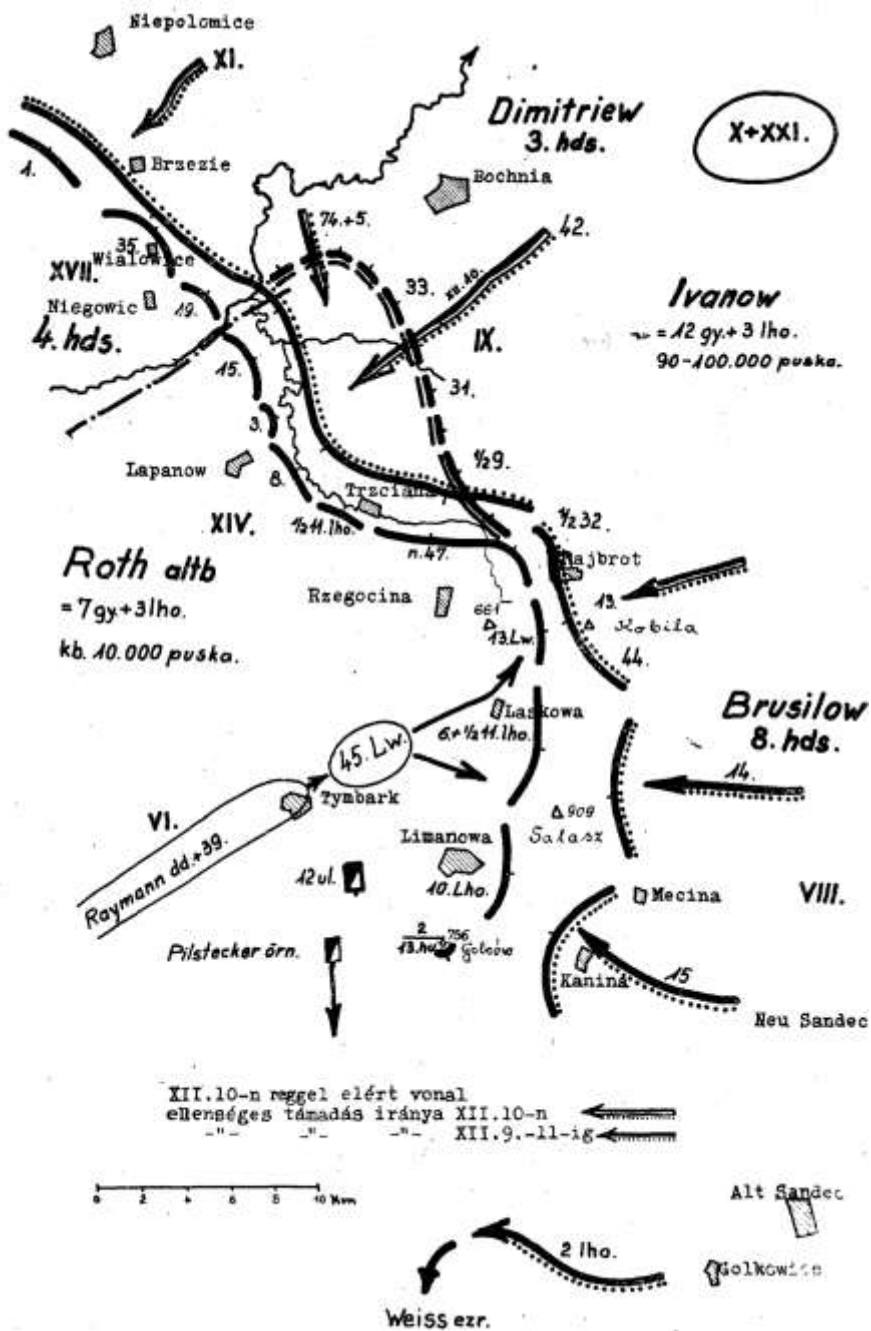
Roth altábornagy csoportjának tegnapi támadásai csak a balszárnyon tudtak egy helyen kb. 2 km-nyi tért nyerni. Roth elrendelte, hogy a Lososina völgyben és ettől északra levő seregtestek, eddigi támadásukat folytassák, Herberstein csoportja pedig az ellenség támadását a Limanowa-Kania-i út mentén jelenlegi állásaiban feltétlenül védje ki.

Szürkületkor megkezdte az ellenség tapogatózó előnyomulását a műút mentén. Ezen előnyomulást csapataink, amint kellő cél mutatkozott, tüzzel akadályozták. Az előnyomulás főleg Radoychich alvédőszakasza ellen mutatkozott legerősebbnek.

Reggel jelentkezett gróf Herbersteinnél a szállítás alatt levő 78. gyalogdandár parancsnoka, Daubner ezredes.

Gróf Herberstein, hogy a levegőben lógó védtelen szárnyat biztosítsa, elrendelte, hogy ezen dandár a Golczów és Jezowa Woda magas-

Roth-csoport helyzete 1914 december 9-én délelőtt.

latokat szállja meg. A 10. honvéd gyalogezred érkezése után váltsa fel a 9. huszárezredet, a V2 III./34. Landwehr zászlóalj pedig erősítse meg Tömöry védőszakaszát. A 10. honvéd gyalogezred 111. zászlóalja maradjon mint tartalék a Limanowa-i majornál.

Az ellenség 9 óráig megközelítette védővonalunkat kb. 600-800^x-re és erős tüzelést indított, amely a déli órákig eltartott. A hegyoldal gerincén átjövő kóbor lövedékek közül igen sok csapódott be a védőszakaszparancsnokság melletti mélyedésbe, ezért Tömöry áttette álláspontját néhány 100^x-re hátrább, a műút melletti képkereszthez.

Az ellenséges tüzéség is kb 9 órakor kezdte, egyes messze látszó pontok elleni belövését, nehéz tüzésége pedig a műút menti területet és a majort vette tűz alá.

Cserhalmi alvédőszakasza előtti részen az ellenség iparkodott a műúttól délre húzódó horholyokat és kis erdőskéket egyenkint szálíngózó gyalogosokkal megtölteni. Ilyen vízmosás több volt, mint amennyi a térképen látható, kb. 4-5 helyen s ezek részben a Jabloniec gerincénél, részben csak a lejtő közepén kezdődtek. Az itt előnyomuló kb. két zászlóaljnyi orosz gyalogság, századaink létszámát tekintetbe véve, oly erőt jelentett, hogy Tömöry őrnagy megelőző intézkedésként a lovashadosztály parancsnokságtól erősítést kért.

Jobbszárnyunkon Spilka, alvédőszakasza ellen az ellenség 11 órakor kezdett támadni. A támadás lassan kiterjedt a műútig. Huszáraink a legnagyobb lelkiyugalommal és hidegvérrel úgy lőttek, mintha gyakorlótéren lettek volna, virtuskodva még céllövőversenyeket is rendeztek. Fokozta a legénység jó hangulatát és bizakodását az is, hogy az orosz tisztek a legénységet bottal és pisztollyal hajtották előre. Közben huszárainknak idő maradt még arra is, hogy a fedezékekben elbújt Landsturm-embereket, kik hátrafelé pislogtak, első szökési kísérletnél, köpenyüknél fogva az árokba visszaránták és fegyvereik használatára bírják. Nagyon kevés közülük nyugodott bele az elkerülhetetlen sorsba és becsületesen végzett kötelességteljesítés közben, ezek közül is néhány hősi halált halt.

12 órakor a támadási kísérletet tüzzel visszavertük és az ellenség visszament kiinduló helyzetébe. Csak Cserhalmi alvédőszakasza előtti kis erdőben és horholyban, sikerült az ellenségnek magát befészkelni. Spilka észrevette, hogy az ellenség ezen előretolt állását újabb osztagokkal erősíti. Támadási szándékát felismerve, Spilka a neki alárendelt 8./20. honvéd gyalogszázad és a ½ 10. huszárezred géppuskás osztagát balszárnya mögé tartalékba helyezte.

Az ellenség 13 órakor folytatta tüzéségével az arcvonalunk mögötti célpontok lövetését, tüzéségünket keresve. A védőszakaszparancsnokságot Tömöry őrnagy kb. 150^x-re hátrább helyezte egy a 418 □-tól keletre fekvő műútmenti kis házba.

Két órakor érkezett ezen házhoz a kért megerősítés, egy vasútezredbeli század. E század még nem volt ellenséges tűzben és amint látszott nem is volt kellőképpen gyalogsági harchoz kiképezve, mert parancsnoka kettősrendekben, tömören zárkózva vezette csapatát a műúton előre. Az ezredparancsnokhoz érkezve a századparancsnok je-

lentkezni akart a kint álló segédtisztnél, aki megparancsolta neki, hogy legénységét lazább alakzatban állítsa takarásba. Alig hangzott el ezen parancs, az orosz nehéz tüzérség egy gránátja alig pár lépésnyire a század előtt csapódott be, ezt követte még néhány. Amidőn a füst elszállt, az egész századból csak a parancsnok maradt ott, a többiek szétszéledtek a szélrózsa minden irányában, illetve csak visszafelé, egy sebesültjük maradt csak ott. Az orosz nehéz tüzérség sejtve, hogy a kis házban valamilyen parancsnokság lehet, tüzet erre irányította. A századának eltűnése végett kétségbeesett századparancsnoknak az ezredsegédtiszt azt a tanácsot adta, menjen oda, ahol a század konyhakocsija maradt, ott biztos megtalálja embereit. Később kiderült, hogy a század tényleg a konyhakocsihoz menekült.

Az ellenség nehéz tüzérsége tovább lőtte a kis házat, de egy fél órai tüzeléssel csak azt érte el, hogy a tetőt félig leszedte. Ezután tüzet Limanowa-ra helyezte át.

Közben az arcvonal előtt is megélénkült az ellenség tevékenysége. A tüzelés mindkét részen fokozódott, főleg a 2. és 3. alvédőszakaszoknál. Mindkét parancsnok erősítést kért és jelentette, hogy erősítések elmaradása esetén állásaikat nem fogják tudni megtartani.

Radoychich százados jelentését hozó küldönc azonkívül jelentette, hogy útközben látta, – amit a parancsnokság is észlelt – hogy a Niedereder szakasz a mélységben levő részének ellenállása gyengül és egyes emberek (nem sebesültek) kezdenek visszamenni.

15 óra 15 perckor látta a védőszakaszparancsnokság, hogy a tőlünk délre levő I. védőszakaszt megszálló 9. huszárezred visszavonul.

Az I. védőszakasz parancsnoka Muhr ezredes volt. Ezen a részen a következő események játszódtak le:

Az ellenség a védőszakasz jobbszárnyát képező Golczów magaslaton álló Bernolák százados különítménye (2./13. huszárezred, a 9. huszárezred $\frac{1}{2}$ géppuskás osztály és egy század lengyel légió), valamint az I. védőszakasz ellen nagy erővel támadt. Csapataink a támadásnak nem tudtak ellenállni és Limanowa felé vonultak vissza.

Türk Károly a 2. század működéséről a következőket mondja:

„December 8-án gróf Herberstein parancsára a 2. század Bernolák százados parancsnoksága alatt (beosztva Szánthay főhadnagy egy géppuskás szakasszal), mint felderítő osztag a következő parancsot kapta:

„Derítsen fel Lukawica felé és állapítsa meg, hogy csoportosulnak az orosz erők Kanina felől. A helyzetről pontos jelentés küldendő.” Mint felderítő járőr Siekycina-ra lovagoltam és a következőket jelentettem:

„Limanowa felé és attól délre kb. 4-6 orosz zászlóalj közeledik.”

„A jelentés elküldése után Stara Wies-re lovagoltam, ott shrapnel-tűzbe kerültem. Estére bevonultam a századhoz.”

„December 9-én. A Golczów-on álló Bernolák-csoport összetétele változatlan maradt. Az éjszaka csendesén telt el. 7 órakor az orosz tüzérség a Golczów-ra és az ettől északra fekvő völgyre erősen tüzelt. 8 órakor kb. 1 orosz zászlóalj támadást indított ellenünk. A tüzharc

igen heves volt és a lengyelek sok veszteséget szenvedtek. 11 órakor az ellenség jobbszárnyunkat nagy erővel támadta, ezért az erdő széléig mentünk vissza. A déli órákban csoportunk erős ellenséges ágyútűzben visszament a Stara Wies-i magaslatokra. A minket szorosan követő ellenséget a 9. huszárezred heves tüzeléssel visszatartotta, mire az ellenség ellene fordult. Bernolák 15 óra 15 percig maradt a Stara Wies-i magaslaton, mely időpontban a 10. honvéd gyalogezred felváltott. A Golczów-i tűzharcban századunk 5 embere elesett és 9-en megsebesültek.”

Az I. védőszakasz megerősítésére illetve felváltására kirendelt I. és IV./10. honvéd gyalogzászlóalj érkezett a mélyvonalhoz és a 9-es huszárok visszavonulását látva, erélyesen nyomult előre. Az I. zászlóaljnak, mely Bernolákot kellett volna megerősíteni, sikerült csak a mélységben levő I. védőszakasz vonalait elérni, a II. zászlóalj a Golczów szélén elakadt és ott beásta magát.

Tömöry álláspontjáról gyalogságunk előrenyomulását nem láthatta és így meg volt győződve arról, hogy az ellenség védőszakaszát a Golczów felől túlszárnyalta. Ugyanakkor, tehát szintén valamivel 15 óra előtt, az ellenség megismételte támadását a II. védőszakasz egész arcvonala ellen. Margittay főhadnagy, kinek egyik gépfegyvere megrongálódott, fegyverét kijavítás végett visszahozva, jelentette, hogy az ellenség az 5. századnál betört állásainkba.

Nehéz pillanatok voltak ezek, mivel a két szomszéd védőszakasz visszavonulása, illetve ingadozása folytán, a II. védőszakasz körülzárása valószínűnek látszott és ha az 5. századnál az ellenség is betört, úgy az egész védőszakasz tarthatatlanná vált. Tömöry őrnagy még nem tudta, hogy a Daubner-dandár már mögöttünk van, valamint, hogy a 10. honvéd gyalogezred milyen parancsot kapott.

A viszonyok hatása alatt, Tömöry elrendelte a védőszakaszban levő csapatok visszavonulását. Hiába volt az ezredsegédtsízt előterjesztése és utalása a kapott parancsra, hogy az állásokat az utolsó emberig tartani kell. Tömöry őrnagy által személyesen írt visszavonulási parancsot az 5. század küldönce, huszár Szabó vitte Cserhalmy őrnagyhoz.

Az ezredparancsnokság közelében levő 6./10. huszárszázadát (Folis) Tömöry arra utasította, hogy Limanowa délkeleti kijáratánál egy felvételi állást szálljon meg.

Az ezredsegédtsízt ezen idő alatt a szintén 5. századhoz tartozó huszár Kőröst írásbeli paranccsal küldte Cserhalmy őrnagyhoz, vagy Spilka századoshoz. A parancs tartalma a következő volt: „Eddigi parancs érvénytelen, utolsó emberig kitartani, erősítés útban.” Ezen parancshoz felhasználta a segédtsízt a nála mindig üresen aláírt jelentőlapok egyikét. Huszár Kőrös azonfelül azt a parancsot kapta, hogyha sikerül huszár Szabót utóiélni, úgy azt küldje vissza. Mindkét parancs 16 óra tájban érkezett Cserhalmy őrnagyhoz.

A védővonalban a harcizaj mindinkább fokozódott, gépfegyvereink szünet nélkül kattogtak, azután távoli ordítózás hallatszott, majd ismét tüzelés, utána csend.

Tömöry őrnagy aggóva érdeklődött, miért nem jönnek vissza a századok. Ekkor jelentette neki az ezredsegédtiszt őnhatalmú intézkedését.

Ekkor már Tömöry őrnagy is útban volt a reggeli álláspontja felé. A korcsmához érkeve utasítást adott a megrongált, telefonvonal kijávitására. Röviddel utána megérkezett Spilka százados, majd Cserhalmy őrnagy, Rochlitzer százados és Radoychich százados, akik Spilka alábbi jelentését megerősítették:

A délelőtti támadások visszaverése után az 5. század arcvonala előtt a kis erdőben és horholyban visszamaradt ellenséges gyalogosztagok, amelyeket az ellenség a déli és koradélutáni órákban megerősített. Ezek miatt vonta össze Spilka tartalékát a balszárnya mögött.

Kora délután az ellenség megismételte déli támadását és állásainkat erősen megközelítette. Ez időtájt jelentette Cserhalmy és Radoychich is, hogy erősítések nélkül nem bíznak a vonalak sikeres védelmében.

Valamivel 15 óra előtt az ellenségnek kb. 1 zászlóalja előretört a kis erdőből és horholyból. Cserhalmy védőszakaszába beosztott Landsturm legénység nyugtalanzkodott és mikor az ellenség állásainkat kb. 150^x-re megközelítette, ezek a Landsturm-emberek beszüntették a tüzelést és megadási szándékukat zsebkendők és fehér pokrócok lengetésével jelezték. Egyes Landsturm-emberek már kezdtek vissza szaladni, mire Böszörményi főhadnagy egyik géppuskáját ellenük fordította és ezzel szándékukat megakadályozta.

Bár a védőszakasz gépfegyverei közrefogták az előretörő ellenséget, mégis sikerült az oroszoknak az eddig tűzérési tűz alatt állott 5. századunk vonalába betörni. A kétoldalt oldalozó gépfegyvereink rettenetes pusztítást végeztek az előretörő ellenség soraiban. Huszáraink, bár kevesen voltak, keményen állták a kézitusát, de a számbeli fölényben levő ellenség előtt, hátrálásra kényszerültek.

Most vetette előre Spilka századát és a 8./20. honvéd századot olyképen, hogy századával az ellenség oldalába, Marton őrmester 20-as honvédéivel az oroszok hátába támadt. Görgey Károly hadnagy, ki a 3. század balszárnyán állt, elreteszte az állást az 5. század felé, s így ő is oldalozó tüzeléssel jelentékenyen hozzájárult a támadás kivédéséhez. Az oroszok csak akkor vették észre a hátbatámadást, amikor vitéz honvédeink már a hátukon voltak. E gyenge erővel, de erélyesen végrehajtott kétoldali ellentámadás, oly lendületes volt, hogy az ellenség fegyvereit és felszerelését elhánnyva fejvesztetten menekült. Számos halott és 67 sebesületlen fogoly maradt kezeink között.

A visszavert oroszok pánikja oly mérvű volt, hogy Cserhalmy védőszakaszával szemben álló előrenyomult ellenséges vonal, egészen a reggeli állásokig vonult vissza.

A foglyok vallomásából megtudtuk, hogy tisztjeik, a már négy nap óta koplaló legénységnek a Limanowa-i raktárakban levő bő (?) készletekből ígértek ellátást. Ugyanezekről tudtuk meg, hogy ezt a támadást 18 olyan gyalogszázad hajtotta végre, melynek állományát néhány nap előtt teljes hadilétszámra egészítették ki. Századaik létszáma 200-230

főnyi volt, ami kb. 4000 gyalogosnak felel meg. Géppuskáinak számát nem tudtuk megállapítani.

Nem lesz érdekeltelen a II. védőszakasz (Tömöry) állományát ezzel szembehelyezni:

8./20. honvéd gyalogszázad	30	puska
1., 3., 4., 5. és 6. század (13. huszárezred)	165	karabély
13. huszárezred gyaloghuszárai	47	karabély
2., 4. és 5. század (10. huszárezred) . . .	168	karabély
egy komb. szd (3. honvéd huszárezred)	70	karabély
1 század (59. gyalogezred)	120	puska
2 század (212 Lst. zlj. és munkás osztg)	200	Werndl-puska
gp. oszt. (10. huszárezred)	4	géppuska
1/2 gp. oszt. (5. honvéd huszárezred) . . .	2	géppuska
4 lovas tüzérosztály	12	ágyú

összesen tehát: 600 ismétlőfegyver, 200 Werndl-puska, 6 géppuska és 12 tábori ágyú.

Ezen gyenge, zászlóaljnyi csapat ellen támadt 4 és 1/2 majdnem teljes hadilétszámú gyalogzászlóalj, tábori és nehéz tüzérség támogatásával. A majdnem ötszörös túlerővel végrehajtott támadást, bár az ellenség betört vonalainkba, kb. 50 magyar katona elszánt ellentámadása kivetette és a régi állásain túl üzte vissza.

A 15 óra 15 perces igen kritikus helyzet ezen ellentámadással helyrebillent és a megszálló csapatok joggal ismét abban bizakodtak, hogy állásaikat gyalogságunk érkezéséig, az ellenség nagy számbeli fölénye decára, tudják tartani.

A gyenge megszálló csapatoknak sikerült ma két támadást és egy rohamot visszaverni, mely harcokban az ellenségnek, akkori becslések szerint, halottakban, sebesültekben és foglyokban legalább 400 főnyi vesztesége lehetett.

15 óra 50 perckor a védőszakaszparancsnokság telefonon jelentette, a 10. lovashadosztálynak, hogy az ellenség támadását visszaverte és a vonalaink csorbítatlan birtokában vagyunk.

Nagy megnyugvást keltett, amikor 17 órakor a 1/2 III./34. Landwehr gyalogzászlóalj védőszakaszunk megerősítésére érkezett. A fél zászlóalj parancsnoka – kinek nevét nem tudtuk megállapítani – jelentette, hogy legénysége tapasztalatlan újoncokból áll és bár teljesen megbízhatók, kéri, hogy lehetőleg osszunk közéjük néhány huszárt is. A V2 zászlóalj Spilka alvédőszakaszába került, míg az ott levő 1. és 3. századunk a 20-as honvédekkel együtt Cserhalmi alvédőszakasza mögé mint tartalék helyezkedett el.

A sötétség beálltával megérkeztek a konyhakocsi. Az egyesített reggeli-ebéd-vacsora a szokottnál erősebb zajjal járt, de az oroszoknak, úgy látszik, egy újabb támadáshoz már nem volt kedvük.

19 óra 15 perckor megérkezett a hadosztály eligazítása, amelyből láttuk, hogy a III./10. honvéd gyalogzászlóalj ezredünket fel fogja váltani. A zászlóalj 23 órakor érkezett és Tömöry őrnagy a távollevő

Baintner őrnagy visszaérkezéséig a II. védőszakaszparancsnokságot Békássy századosnak, a III./10. zászlóalj parancsnokának adta át. Békássy századait az 1. és 2. alvédőszakasz megerősítésére használta fel.

24 órakeresztmetszében az ezred felváltása. Ezután indult ezredünk gyalogmenetben a műúton Zámieszczie-re.

Az ezred mai vesztesége 5 halott és 13 sebesült.

Visszamenetelésünk alatt kb. a 471 □ táján déli irányból erős harci zajt hallottunk és láttuk a fegyverek torkolati tüzét is, amiből következtettük, hogy gyalogságunk a Golczów ellen támad. Később tudtuk meg, hogy ez a 16. honvéd gyalogezred sikertelen támadása volt.

Ma volt a jobbszárny legkritikusabb napja. Este felé a helyzet lényegesen javult, mert a Limanowa területére irányított kassai VI. hadtest (Arz altábornagy) élei már 7 órakeresztmetszében érkeztek Tymbarok-ra. Ugyancsak ma érkezett a 45. Landwehr gyaloghadosztály s kirakodva, Lososina Grn.-n át észak felé vonult. Ez utóbbi hadosztályhoz tartozó 17. Landwehr gyalogezred egy zászlóaljja a 874 □ -s 909 Δ Lysa Gora magaslatra került.

A 39. gyaloghadosztályhoz tartozó 78. gyalogdandárt (10. és 16. honvéd gyalogezred) Daubner Sándor ezredes parancsnoksága alatt gróf Herberstein altábornagynak rendelték alá s ezzel csoportunk végre gyalogsághoz jutott.

Daubner ezredes a 10 óra 45 perckor vett parancs értelmében elindította a 16. honvéd gyalogezredet 348 □-on át a 629 □ felé azzal a feladattal, hogy foglalja el a Golczów magaslatot. 10 óra 50 perckor az L/10, honvéd gyalogezred Kobek alezredes vezetésével indult a 9. huszárezred felváltására, a II. zászlóaljat 13 óra 30 perckor Kobeknek rendelték alá, a 111. zászlóaljja a Limanowa-i majornál gróf Herberstein rendelkezésére maradt, majd 20 óra 10 perckor ezredünk felváltására kapott utasítást.

A Roth-csoport balszárnyának mai kudarcáról lovashadosztályunk még 10-én reggel nem tüclött. Az oroszok ma a Kobyla magaslatra előretört 13. Landwehr hadosztályt nagy túlerővel támadták és ez hősiesség után kénytelen „volt az 597 □-el jelzett magaslatra visszamenni.

A mai eseményeket mérlegelve azt a következtetést lehetett levonni, hogy a 4. hadsereg helyzete ma javult, mert

1. a jobbszárny visszaverte az ellene intézett támadásokat,
2. Roth-csoportnak visszavetett balszárnya a Stradomka-vonal mögött megállt,
3. a 39. gyaloghadosztály kész az ellentámadásra,
4. újabb tartalékok: Raymann dandár- és Grzesticki ezredcsoportja megérkeztek,
5. a 3. hadsereg támadása a nyugat felé elvonuló orosz 8. hadsereg zömének utánpótlási vonalai ellen – bár késve – végre megindult. Szurmaj csoportja is előnyomul Neusandecz felé.

1914 december 10. Az ezred 2 óra 30 perckor ért Zamieszczie-be és ott beszállásolt.

A 4. hadsereg és a Roth-csoport úgy intézkedtek, hogy utóbbi ma

teljes egészében védelemre szorítkozik s csak a jobbszárnyon levő Arz csoportja, fogja az ellenség balszárnyát átkarolóan megtámadni.

Bruszilow az orosz 8. badsereg parancsnoka december 8. és 9-én kiadott erélyes parancsai dacára, az orosz balszárnyon álló 15. gyaloghadosztály ismeretlen okokból nem intézett nagyobbarányú támadást a Jabloniec magaslat ellen, csak december 9-iki támadásaihoz, védőszakaszunk ellen, erejének kb. negyedrészt használta fel. December 11-ére Bruszilow a legerélyesebb parancsokat adott ki a támadás keresztülvitelére. Parancsa szerint a Limanowa-i műút mentén a 15. orosz gyaloghadosztály és ettől északra a 14. gyaloghadosztálynak kellett támvadni. Ezt a támadást Arz altábornagy csoportja felkészülten várta. Csapataink elhelyezése a következő volt:

39. gyaloghadosztály és 78. gyalogdandár általában véve a Golczów-al szemben, Molnár Dezső tábornok 77. gyalogdandára már 5 óra 40 perckor készen állt, hogy Cichon-Ostra gr.-Jezowa Woda által alkotott hegygerincen előrenyomulva a Golczów-on álló ellenség oldala és háta ellen támadjon.

Az orosz 15. gyaloghadosztályhoz tartozó csapatok már 10-én este rohamtávolságra jutottak II. védőszakaszunkkal szemben. A 10. lovashadosztály mérlegelve ezen állásokban levő csapatok erejét és eddigi teljesítményeit, felváltásuk iránt intézkedett.

Mivel a 16. honvéd gyalogezred december 9-iki éjjeli támadásba a Golczów ellen sikertelen volt úgy ezen ezred megszállta ma reggel a 629 és 641 magaslatipontok közötti tereprészt, Kobek alezredes csoportja az oroszok oldalozó tüzelése miatt kissé visszahúzódott.

A Zamiescie és Slopnice-n éjjelzett 9. és a 12. ulánus ezred már a kora reggeli órákban az 548 magaslatipontnál készütségi állásban helyezkedett el. Ezredünket, kései bevonulásra való tekintettel csak 9 órára rendelték oda. Ezen készütségi állásra azért volt szükség, mert jelentések szerint a Dunajec völgyben Neu Sandec felől előnyomuló orosz 10. lovashadosztály Kamienic-ig jutott s ezzel állandóan veszélyeztette összeköttetési vonalainkat, valamint a Tymbark felé vezető utat. Ezen ellenséges lovashadosztály megjelenése a déli szárnyon levő parancsnokságoknak igen sok gondot okozott. A veszély elkerülésére számos intézkedés történt:

Roth csoportja, a 6., 12. huszárezred és 9. dragonyos tartalék századait Pilstecker alezr. parancsnoksága alatt Zaleszie-re irányította, azonfelül vasúttal Tymbarkról Nowy Targra szállította, Schöner O-dillo őrnagy parancsnoksága alatt álló kerékpáros zászlóalj, hogy onnét kiindulva Weiss ezredes különítményével egyesülve, a Tylmanowa-ig előrejutott ellenség visszavonulási útját elvágja.

Gróf Herberstein csoportja a Pilsudszky tábornok parancsnoksága alatt álló két lengyel légió zászlaját és egy üteget Slopnice-n át Zaleszie-re irányította jobbszárnyának védelmére.

Készütségi állásunkban megfigyelhettük a 77. gyalogdandárnak és a 39. gyaloghadosztály tüzérségének eltolódását délre, mely csapatokat a holnap végrehajtandó átkaroló támadáshoz készenlétebe helyez-

tették. Ugyanakkor megfigyelhettük, a Widoma magaslaton nehéz küzdelmet vívó 47. német tartalék gyaloghadosztályt.

Tegnap i védővonalaink előtt az ellenség megerősítette támadó vonalait oly mértékben, hogy a magaslati pont táján, rajvonal a több egymásmögötti hullámban feküdt, de nem támadt. Egyáltalában a mai nap inkább állóharcjelleget öltött. Az orosz tüzérség lötte védővonalainkat, mire saját tüzérségünk, oly hatásos tűz alá vette az ellenségtől nyüzsgő területet, hogy annak részei fedezékeiket elhagyva az ott levő horholyokba menekültek.

A védővonalban általában véve az egész nap csend volt. 23 órakor tűzrajtaütéssel zavarták meg az oroszok az éjjeli nyugalmat. Éjjel után az ellenség nehéz tüzérsége kezdte védővonalainkat löni, anélkül, hogy kárt okozott volna.

Az orosz gyalogság gyújtólövedéket használt, ezt Radoychic az éj folyamán és 11-én Szlavnich százados is észlelte.

A hadosztály Bauer tábornok parancsnoksága alatt álló zöme 15 óra 30 perckor bevonult korábbi szállásaira.

Az orosz 10. lovashadosztály nem ismerte fel a neki kínálkozó igen kedvező helyzetet és 9-én Kamienica-nál tétlenül megállt, holott erélyes előretöréssel Tymbarok vagy nyugat felé igen nagy zavarokat okozhatott volna. Ma ez a veszély már csökkent, mert itt gyenge lovashadosztályunk helyett egy gyaloghadosztály volt egy ilyen kísérlet visszautasítására. Bruszilow ezt a lovashadosztályt 10-én visszarendelte.

16 óra 30 perckor kaptuk a lovashadosztály holnapra szóló eligazítását, amely úgy intézkedett, hogy az első védővonalban levő huszárokat az eddigi II. védőszakaszban a 9. és 13. huszárezred fogja felváltani és pedig:

a 9. huszárezred átveszi a védővonal azon részét, amely a jobb-szárnytól a Jabloniec magaslaton vezető szekérútig terjed, mint I. védőszakaszt, hozzá csatlakozik ezredünk, a mélyvonalig terjedő részt veszi át mint II. védőszakaszt. Ezredünk két százada, Bauer tábornok, az egész védővonal parancsnokától, 6 órakor a limanowai úrilaknál kapja a további parancsokat.

Ezek után az ezredparancsnokság a következőképen intézkedett:

Cserhalmi őrnagy a 4. és 5. századdal felváltja a már december 8. és 9-én parancsnoksága alatt állt védőszakaszban beosztott huszárokat,

Spilka százados az 1. és 2. századdal felváltja a Radoychich védőszakaszában jelenleg beosztott 10. huszárokat.

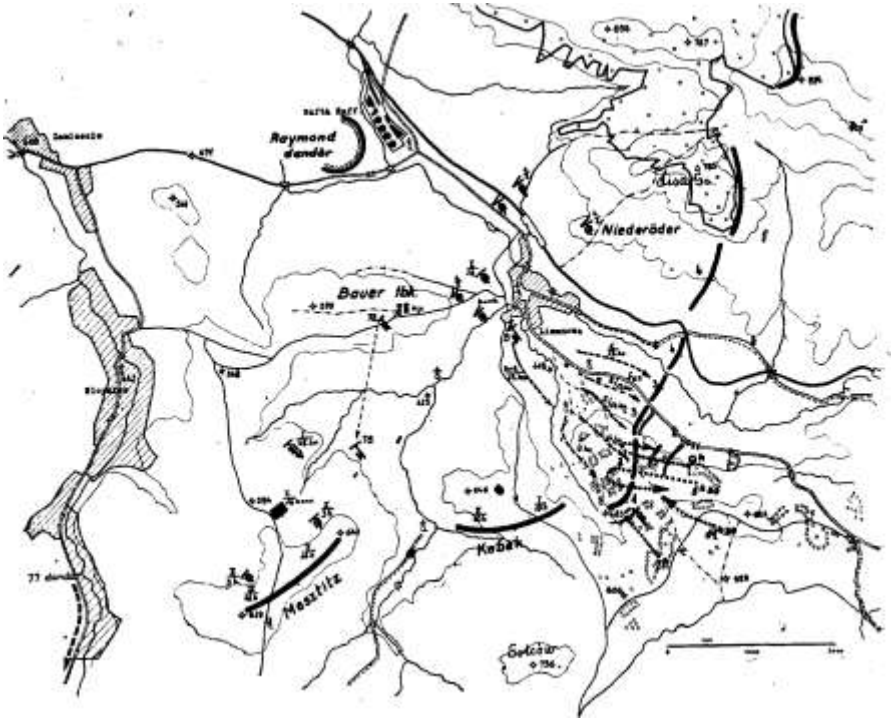
Ez a két csoport 4 órakor indul úgy, hogy a felváltás legkésőbb 6 órakor befejezést nyerjen.

Tömöry őrnagy parancsnoksága alatt a 3., 6. század és az utász szakasz 4 óra 45 perckor indul olyképen, hogy 6 órakor a limanowai úrilaknál levő Bauer tábornok védőszakasz parancsnokának álljon rendelkezésére.

A 4. hadsereg azon a nézetten volt, hogy az ellenség a december 10-ről 11-re hajló éjjelen megkezdte a visszavonulást. Roth altábornagy, azonban nem osztotta ezen felfogást és ezért parancsait ennek megfelelően adta ki. A 6. lovashadosztályt gróf Herberstein csoportjának

rendelte alá és megbízta, hogy csoportjával okvetlenül tartsa fel az ellenség előnyomulását. Azon reményben, hogy a 3. hadsereg és a Szurmay-csoport előnyomulásának hatása már érezhetővé fog válni, Roth támadóparancsot adott Smekál csoportjának.

*Gróf Herberstein altábornagy csoportjának helyzete
1914 december 11-én.*

1. Muhr ezredes:
20. honvéd 15 puska
Diószeghy század
9. huszárezred.
2. Cserhalmy őrnagy:
Radoychich század
13. huszárok 4. százada
34. Landwehr 1 százada
20. honvéd 20 puska
212. Landsturm 1 százada
13. huszárok 5. százada
13. huszárok 3. és 6. százada.

- Spilka százados:
34. Landwehr V2 zászlóalj
59. gyalog ezr. 1 százada
13. huszárok 2. százada
10. honvédek 11. százada
13. huszárok 1. százada
5. honv. huszárok 2 gépfegyvere
10. honvédek 9., 10. és 11. szd.
Niederöder százados:
59. gyalog ezr. három százada
2 század lengyel légió.

A XIV. hadtest 465/67. hadműveleti szám alatt 1914. december 10-én kiadott különparancsában Roth altábornagy a következőképpen nyilatkozott:

„A nekem alárendelt lovashadosztályok a Tymbark-Limanowa-i harcokban, nemcsak a felderítés terén, hanem harcokban is, kiválóan megálltak helyüket. A 10. és 11. lovashadosztályok a velük szemben álló ellenséges túlerővel a rossz időjárás dacára, több napon át szívéssan védekeztek. Sok esetben pedig maguk is támadtak, jóllehet felszerelésük nem felel még a gyalogharc követelményeinek.

A Limanowa-i harcokban a 10. lovashadosztály valamint a 11. lovashadosztály részei, de különösen tisztjei által vitézül vezetett 9., 10. és 13. huszárezredek kiválóan verekedtek. A 6., 10. és 11. lovashadosztályok derék csapatainak őszinte köszönetemet és hősieis viselkedésükért teljes elismerésemet fejezem ki. Roth altábornagy s. k!”

Ma gyönyörű napsütéses nap volt.

1914. december 11. Időjárás enyhe és borús.

Még sötét éjszaka volt, amikor Cserhalmy és Spilka csoportjai Limanowa déli kijáratához érve a védővonal felől élénk tüzelést hallottak. Mindketten, nehogy kóbor lövedékek által veszteséget szenvedjenek, századaikat lóról szállították és a már ismert legrövidebb úton, rendeltetési helyükre vonultak. A 9. huszárezred utólérte őket és utánuk menve a korcsma táján irányt vett állásai felé.

Zamiescie-ről 4 óra 45 perckor indult Tömöry csoportja, valamivel 5 óra 45 perc előtt a limanowai vasúti állomáshoz érve, ellenséges nehéz gránáttűzbe jutott, abban a pillanatban, amikor a visszatérő 1. és 2. század vezetéklovai az ezredparancsnokához értek.

Hogy vezetéklovaik a robbanó gránátoktól védje, a parancsnokuk „hátra arc”-ot vezényelt, hogy ezáltal őket a veszélyeztetett területről kivonja.

Ezt az ezredparancsnok mögött menetelő két század hallotta és azon hiedelemben, hogy Tömöry vezényelte, vissza indult az úton nyugat felé.

A műúttól délre és közvetlen az út mentén elterülő nedves rétnak köszönhető, hogy a robbanó nehéz gránátok csak sárral szórtak teli egyenruháinkat. A gránáttűz kb. 20 percig tartott. Ezen idő alatt feltűnt az ezred segédtisztnek, hogy a limanowai vasúti állomástól délkeletre egy házban világosság van. Odament és látta, hogy a ház ajtaja nyitva van és a lámpa fénye egy az ajtóra felakasztott nagyobb tükörré világít. Az ajtó mozgására az orosz tűzérség újra kezdett tüzelni. Nyilvánvaló, hogy a házban orosz kém rejtőzött. Sajnos a házban már nem lehetett senkit sem találni.

Tömöry csoportja a tüzelés miatt 45 percnyi késedelmet szenvedett. Közben a 3. és 6. századot egy küldöncaltiszt visszairányította.

Már világosodni kezdett, ezért az ezredparancsnok a limanowai templomnál 6 óra 30 perckor lóról szállíttatta csoportját, nehogy az országyúton menetelve hiábavaló veszteséget szenvedjen. A csoport gyalog folytatta útját.

6 óra 45 perckor, tehát 45 percnyi késedelemmel jelentkezett Tömöry őrnagy Bauer tábornoknál. Érthető, hogy a közben a védő-

vonásban lejátszódott események miatt, Bauer tábornok igen kemény fogadtatásban részesítette Tömöry-t.

Tömöry parancsot kapott, hogy csoportját azonnal a veszélyeztetett állásokba, a védőszakasz jobbszárnya és a magaslat háta közötti rés z közepe táján vesse be.

Már majdnem világos volt és látni lehetett a gerincen igen sűrű átjövő lövedékek becsapódását. Ezért, hogy a két század veszteség nélkül állásaikba jusson Szlavnich százados vezette a századokat oda, ahonnet egyenesen előnyomulva, a kijelölt ponthoz érkezhettek.

Az állások mögött volt egy nagyobb „L” alakú kis erdő, ennek déli sarkát Bánhidly százada, északi sarkát Fejér százada kapta irányként.

Amidőn a 6. század utolsó embere, Illés szakaszvezető, az ezred segédtiszt mellett elhaladt, átadta neki Tömöry őrnagy parancsát, hogy azonnal jöjjön vissza az ezredparancsnoksághoz, amely kb. 100^x hátrább egy horholyban volt.

8 óra körül érkezett az ezredparancsnoksághoz a 9. huszárezred segédtisztje Himmel főhadnagy, ő közölte a fent lezajlott eseményeket, amelyeket később fogunk úgy előadni, mint azt Himmel főhadnagy Tömöry, Szlavnich és Mecsér jelenlétében elmondott.

Hogy az ellenség ma nagy támadásra készült, arról a foglyok vallomásaiból is volt tudomásunk. Eddigi tapasztalataink szerint azonban a támadást nem kellett szürkület előtt várunk. Váratlanul indult tehát 5 óra 30 perc körüli időben az oroszok támadása a Jabloniec magaslati állásaink ellen, amelyen áttörve dél felé kanyarodott.

A támadás irányában a szekérút közelében állt a 10. huszárezred Radoychich százada, kinek parancsnoka megrohanta az állásaiból kiszorított csapatainkat üldöző oroszok bal oldalát. Közben 5. századunk ráakadt ezen közelharcban álló csoportra és azt észak felől rohamozta meg.

A jobbszárnyon sikerült az ellenségnek, az ott lévő Landsturm századot meglepni és állásaikba betörni. A benyomult tömeg átgázolt a 10. huszárok 2. századán és gépfegyver osztagán. Takács századom maga kezelte egyik gépfegyverét és lövésektől találva holtán maradt gépfegyverei mellett, ugyanakkor esett el a 10-es huszárok vitézül harcoló Kovácsffy főhadnagya, aki kemény közelharcban hősi halált halt.

A védőcsapatok igen keményen álltak ellen, de a túlerő nyomása elől lassan, harcolva hátráltak. Ebben az időpontban érkezett Muhr ezredes a 9-es huszárokkal, kb. a szekérút és a 483 magaslatipont közötti területre, az állások mögé. A csatazajra és visszavonulva küzdő védő csapatok láttára, Muhr ezredes kardot rántva: „Nádasdy huszárok, a királyért és Hazáért utánam! Hurrá!” kiáltással rohamra vezette a közvetlen utána jövő századot.

Ezen támadó ellenséges csoporttal, mely kézitusában szorította vissza csapatainkat, találkozott Muhr ezredes, ellentámadása, megállította a benyomult ellenséget, de a harc még nem dőlt el, mert az oroszok segítséget kaptak.

Az állásaiba menő 4. századunk parancsnoka báró Reichlin felfelé törtetésében megsebesült, a parancsnokságot gróf Bissingen hadnagy vette át, majd a küzdő Muhr-csoporttal szemben álló ellenség oldala és háta felé tört előre. Éppen akkor érkezett gróf Bissingen hadnagy rohamozó századával a háromszögletes kis erdőhöz, amikor Muhr ezredes megsebesült. Itt egy kétségbeesett kézítusa fejlődött ki, a megsebesült Muhr megmentéseért. A kézítusa legsűrűbb gomolyagában esett el báró Kazy József t. zászlósnak is. A súlyosan sebesült Muhrt, Barcsay László t. zászlósnak, Csécsi szakaszvezetővel (4. század) együtt egy pokrócban vitte valamivel hátrább. Közben sikerült a 9. huszárok szaszszakaszparancsnokának összegyűjtött legénységgel az oroszokat hátbatámadni. Az itt küzdő csapatok egyesült erőfeszítéssel verték vissza az állásainkba benyomult oroszokat.

Ugyan ezen sors érte a szekérút mentén betört oroszokat is, miáltal védővonalaink ismét hiánytalanul birtokunkba kerültek.

Muhr ezredes súlyos lágyéklövése oly fokú volt, hogy még a győzelem hírére sem vehette tudomásul, hanem rövidesen kiszenvedett.

Bajtársi kötelességnek tartjuk azon tényt leszögezni, hogy úgy a most lefolyt harcban, valamint a később lezajlott eseményeknél, amelyek a 10. lovashadosztály állásaiban, lezajlottak, nem lehet csak egy ezred hősiességéről és vitézségéről beszélni. Mi természetesen az ezred-történet keretén belül, kiemeljük mindazon eseményeket, amelyek tudomásunkra jutottak és amelyekben a jász-kun huszárok vitézségükkel kiténtek, de ugyanakkor más huszárezredek, honvédek, Landwehr századok is bőven kivették részüket a nehéz harcban. Ezt azért emeltük ki, mert igazságtalan és önző volna a limanowai harcok eredményét csak egy embernek vagy ezrednek vindikálni. Itt a volt osztrák és magyar hadsereg részei voltak, de legnagyobb részük huszárok és honvédek, tehát magyarok. Mindegyiket egyaránt illeti meg a győzelem dicsősége.

A fel nem váltott és a felváltásra kirendelt csapatok egyaránt megtalálták helyüket, sőt többet és nagyobbat teljesítettek, mint amennyit emberi számítás szerint tőlük el lehetett volna várni. Mikor magasabb vezetés a viszonyok folytán megszűnt, a csapatok vezetése és egységes irányítása az osztályparancsnokoktól lefelé, főleg a század- és szakaszparancsnokok kezébe került. Ezeké első sorban a főérem, azonfelül pedig minden egyes tiszt, altiszt és közlegény, legyen az bármely csapattest tagja, aki a tőle telhető legjobbat cselekedte. Mindegyik büszke lehet teljesítményére, amellyel önönmagát felülmúlta.

A sikeres elentámadás után az ezred és század kötelékek teljesen megszűntek. Cserhalmi őrnagy, mint az egyetlen az arcvonalban tartózkodó törzstiszt átvette az I. és II. védőszakasz parancsnokságát. A tisztek azonnal rendezték a védővonalban levő csapatok parancsnoklási viszonyait és tartalékokat alakítottak. A felváltandó csapatok, amennyiben még a vonalban tartózkodtak, levonultak gyülekezési helyükre, a limanowai úrilakhoz.

A védővonal igen tarka képet mutatott, mert voltak 13-as tisztek,

akiknek alig néhány 13-as huszár, viszont voltak honvédtisztek, akiknek több 13-as, 9-es, majd később 10-es huszár volt alárendelve.

7 óra után megkísérelte az ellenség a visszavert támadás megismétlését. Ezen kísérlet azonban, már rendezett viszonyok között, jó vezetés mellett tűzünkben omlott össze. Úgy látszik, hogy ez a támadás, csak az első támadás valamelyik hulláma által végrehajtott kísérlet volt és azzal szerves összefüggésben alhatott. Megjegyzendő, hogy visszaverésében, már a lovas tüzérsztály is hathatós segítséget nyújtott.

Valamivel 9 óra után erős tüzérségi előkészítés után az ellenség megismételte támadását Cserhalmi II. védőszakasza ellen. Ezen tömegtámadás, az alvédőszakasz jobbszárnya ellen irányult. Fejér százados, ki 6. századával röviddel ezelőtt érkezett, tartalékban állt az 5., század mögött. Az állásainkba betört ellenséget, Fejér századát a gerincen át előre vezetve, délfelől támadta meg. Igen súlyos közelharc után sikerült Fejérnek az ellenséget állásainkból kivetni. Ezen támadásnál Gsihás Endre zászlós súlyosan sebesült, Fejér százados és Hartmann főhadnagy hősi halált haltak.

Fejér Elek cs. és kir. kamarás, százados magas intelligenciájú és közszeretben álló tiszt volt, ma az őrjöngésig határos dühvel vetette magát az ellenség legsűrűbb csoportjára. Azokat, akik Fejér finom és gyengéd gondolkodását ismerték, bámulatba ejtette ezen őrjöngése, mert – bár bátorságát ismételten volt alkalmunk bámolni – végtelen nyugalomát ismertük és tudtuk, hogy minden alkalommal „úr” maradt. Lehet, hogy ezen hirtelen hangulatváltozást az a körülmény váltotta ki, hogy a nála beosztott Csihás Endre t. zászlós egy felrobbanó orosz gyalogsági lövedék által súlyosan sebesült. Százada Fejér példáján felbuzdulva, karabélytussal ment neki az oroszoknak, még ásó is került némely huszár kezébe és így egy végtelennek látszó, de csak ½ óráig tartó közelharc után az oroszok ismét fejvesztetten menekültek.

Cserhalmi őrnagy utasítására Görgey Károly hadnagy vette át a listát nélkül maradt 6. századot, és a 4. és 5. század között levő üres helyre került a védővonalba.

A kivert ellenséget huszárjaink és a megszálló csapatok egészen kiinduló állásukig üldözték és aki ott két kezét fel nem emelte azt irgalmatlanul leütötték. Röviddel reá foglyokkal együtt visszatértek az üldözők.

Az I. és II. védőszakasz érintkezése táján erős tüzelés indult meg részünkről. Ezen arcvonalrész előtt levő kis erdőbe egy orosz csapat szaladt vissza és megadási szándékát jelezte. Néhány fiatal tiszt egypár emberrel előre szaladt „foglyot szerezni” és 116 fogollyal visszatértek állásainkba. A foglyok azon csapattesthez tartoztak, amelyet Fejér százados ellentámadása visszavert.

Az eddig birtokunkba jutott 398 foglyot visszaküldtünk.

Ezen idő alatt Bauer tábornok összegyűjtötte a visszajött legénységet és azokat a védővonal megerősítésére küldte előre. Az így összegyűjtött emberek a ma reggel leváltott századokhoz tartoztak.

Időközben Spilka III. védőszakaszában a következők történtek:

Az 1. és 2. század idejében érkezett védővonalába. Bernolák a 2. századdal a műúttól délre, Prónay százados a műúttól északra helyezkedett el. Spilka, Prónay és Janik elbeszélése szerint az állások itt is teljesen kezdetlegesek voltak, egész sekély és össze nem függő primitív vályúk.

Prónay Pál százados az 1. század ideiglenes parancsnoka, így adja elő naplójában az eseményeket, amelyekből az ezredre vonatkozó adatokat szövszerint közöljük.

„Limanowa-t elhagyva kb. az állásoktól 1 km.-re, ott ahol az út emelkedni kezdett az 1. és 2. század megállt. Spilka Géza százados, ki az alvédőszakasz parancsnoka volt halkan kiadta Bernoláknak és nekem a felülről kapott parancsot: Beérkezett hírek szerint az oroszok Limanowa birtokáért döntő támadást akarnak intézni. Mindenki lássa el magát élelemmel és munícióval, 1. század balra, 2. század jobbra az úttól erősítse meg a védelmi vonalat, melyet az utolsó emberig tartania kell, mert a háború kimenetele és a Monarchia helyzete függ ettől a csatától. Az ezred, egyúttal a mi védelmi szakaszunk parancsnoksága (Tömöry őrnagy) a Herrnhausban tartózkodik, jobbra az úttól.”

„Ő maga, Spilka az alvédőszakasz parancsnok pedig küldönceivel az országúton, a parancskiadás helyén fog tartózkodni. A nyeregtaskából kiszedtük mire szükség volt és lovainktól ismét elbúcsúztunk, melyeket Brzorad hadnaggyal küldtem szállásainkra vissza.

Elindultunk az állások felé, melyekben itt-ott leadott lövéseken kívül idáig meglehetősen csend volt. Még az állásoktól távol voltunk, amikor a 10-es huszárok két csoportjával találkoztunk Herthelendy Miklós és Radoychich századaival, kik gyorsan jöttek az állásokból lefelé, nekünk nevetve: jó mulatást kívánva, a következő percben már el is üntek Limanowa felé.

Kevéssel ezután azonban az állásoknál is megváltozott a helyzet, mert jobbra az országúttól fent a dombon, honnét a 10. huszárok jöttek élénk puskaropogás hallatszott. A tüzelés csakhamar elharapódzott, majd az egész frontszakaszon nem lehetett egyebet látni az országúttól fel a hegytetőig, mint csak puszkacsovek tűzének megvillanását. Különösen a Landsturm Werndl puskái szolgáltak e tekintetben szép tűzijátékot a koromsötétségben, melyben golyók összevissza fűtyültek és röpködtek. Századomat gyorsan összeszedtem, mert nyilvánvaló volt, hogy az orosz támadni fog. Miután Bernolák megszorította kezemet mondva: Isten veled Pali, én is sietek! Én az országút bal, ő pedig a jobb oldali árkába húzódott és ezekben némi \akarást keresve siettünk századainkkal a hegynek fel libasorban a már csak 100^x-re eső védelmi vonalhoz.

Kiérve a tetőre, a századot az országúti árokban hagyva előre rohantam, hogy némileg a helyzetről tájékozódjak, mert sem vezetőről, sem tájékoztatóról gondoskodás nem történt. Ezért tehát csak vaktában szaladtunk a harcizajt követve. Az országút keleti lejtőjén lefelé haladva csak a torkolati tüzek után ítélfeltem meg kb. az állások fekvését és hollétét, de ekkor már az általános hangzavarba beleszóltak

mindkét részről a géppuskák és az oroszok „Urrá. Urrá”-ja és vad lármaja.

Ebben az éktelen lármában, golyózáporban, az országút árkanak szélén levő vastag nyárfái mögé ugrottam, melyeknél egy képkereszt felé von és ahol közvetlen mellettem, balra az úttól árpkyszerű fedezékből is figyeltek. Ezek a mieink voltak, de 10-12^x-re szemben velem az országút másik árkában ugyancsak ropogtak a fegyverek és erősen „Urráz”-tak, ott pedig az oroszok az országút irányában próbáltak előnyomulni, de jobbnak találták lefeküdni. Én Schönauer puskámat, mely mindig hű kísérőm volt az egész háborúban, főleg ezekre, azután egy géppuskafészek felé irányítottam. Ez a pokoli lárma egy negyed óráig tartott.

Az oroszok itt lent nem tudtak előre jutni, visszavertük őket. Fent a dombon azonban, amit csak a csata után tudtam meg, több helyen behatoltak árkainkba és pedig ott, ahonnét a 10. huszárok időelőtt távoztak.

7 óra után, a virradat beálltával már valamivel jobban tájékozhatam a helyzetről, amennyire ezt a decemberi köd és pára ilyenkor megengedték. Eltekintve attól, hogy maguk a már meglevő fedezékek alakja és helye lehetetlenül volt megválasztva, az országúttól balra eső tereprész, melyen katonáinknak az utolsó emberig, olyan elszánt védelmet kellett kefejtieniök, siralmas volt és védekező állóharca a legszerencsétlenebbül kiszemelve. A helyzet tarthatatlanságát áttekinthetően jó magam is csak később vehettem észre teljes egészében, mikor a féli köd és pára felszállott, és a nap kisütött. De akkor már késő volt, mert a harc újból kezdődött és azon már nem változtathattam.

A fedezék melyben 15-öd magammal, közöttük Bérczi őrmester. Sárkányszki és Lehóczki káplár, néhány huszár és a 10-es honvéd 5 emberével helyezkedtem el, egy lehetetlen alkotmány volt. Maga az árok talán 60 cm. mély volt, fölötte pedig egy alacsony shrapnell tető laposodott. A fedezék alig 10 m hosszú volt, de a többi lövészárók nagyjából szintén hasonló méretű volt és teljesen nyílt terepen lépcsőszerűen volt minden előrelátás nélkül a lejtő oldalán szét-szórva. Ezen lejtő közepe táján volt az éji fedezékem. Az állásomtól 250^x-re az országút jobb oldalán, délkeletnek volt egy erősen domináló erdős dombhát, amelyről az orosz gépfegyverek szállak. Állásainktól kb. 400^x-re keletnek a terep ismét erősen emelkedett, mely Kanina felé egy fensíkot képezett. Ezen szintén voltak oroszok fedezőkei, hátrább Kaninánál, tüzérsége.

Miután huszárjaimat a harcvonalba elhelyeztem, az orosz meg kétszer próbált az országút mentén, a félhomályt felhasználva, előre lőni, de erős tüzeléssel ismét visszavertük. Támadásait azután rajta-ütésszerű tüzeléssel akkor kezdte megint, amikor világos volt és kitisztult, mert akkor már tüzérségével is beleavatkozhatott. Mikor ágyú-lövedékei is felénk jöttek, még jobban éreztem, hogy milyen pokoli helyzetbe kerültem embereimmel. Az orosz domináló helyzetből első-

sorban ellenünk, majd Bernolák százada ellen irányította nehéz tüzérségének tüzeit. Sorbavett néhány feltűnően kimagasló fedezéket, melyek zsúfolásig voltak megtömve katonáinkkal, ezek nem várták be a telitalálatot, hanem kereket oldottak már amikor egy ilyen gránát a közelben bevágódott.

Ugyancsak ezen időtájtban 10 órakor (helyes időpont 9 óra) fent a dombon erős gépfegyver és fegyvertűz hallatszott.

Ez volt az utolsó támadás, azután már nem hallatszott sehol sem „Urrá!” csak itt ott szólaltak meg az oroszok gépfegyverei és ágyúi. Az idő alatt amíg fent a dombon a támadás folyt az én frontszakaszon csend uralkodott.

Az orosz azután újból kezdte fedezékemet nehéz Lydit-gránátokkal lőni. de ezúttal jobban mint először, mert lövedékei nemcsak közelebb és közelebb vágódtak be, hanem a 6-ik lövés a fedezék jobb sarkára esett, úgy hogy romba döntötte az egész tákolmány felét, mely maga alá temette 5 emberemet. Az emberek szerencsére nem sérültek meg, csak a légnyomástól többé-kevésbé kábultak voltak.”

Miután a fedezék már nem volt használható Prónay visszairányította embereit. Ezután a harc nemcsak itt, hanem a dombon is elcsendesedett. Mordarka-ig nem látott Prónay élő embert. Visszavont embereit Prónay maga köré gyűjtötte és figyelt. Azután így folytatja naplójában:

„Teljesen tájékozatlan voltam a helyzetet illetőleg, vájjon vissza lett e frontunk szorítva, vagy mi hatoltunk ott előre. Körülbelül $\frac{1}{2}$ óra telhetett el így síri csendben. Végre láttam ott járó embereket, kik kijöve a kis erdőtől a szürkeruhás fekvő alakokhoz szaladtak, majd onnét ismét visszaszaladtak az erdőbe. Mivel ez többször megismétlődött, tanácstalan voltam e jelenséget illetőleg, mert okoskodásom a következő volt: az erdő ma reggel az oroszoké volt, tehát ki van zárva hogy az oroszok minden akadály nélkül futkossanak állásaink előtt, ennél fogva ezek csak a mi katonáink lehetnek. Ezen optimisztikus képzelődéseimet azonban keserű csalódás érte és rögtön tájékozva lettem a helyzetről. Az állásaimtól 150^x lejjebb, az erdőtől néhány orosz jött kényelmesen sétálva mindjárt az úttól nem messze fekvő fedezék előtt megálltak, puskáikat megfordították és a fedezékbe lekiabáltak, közben szuronyaikkal lefelé döfködtek, hogy ily módon meggyőződjenek az illető hullában vagy sebesültben van-e még élet. Ezt látva tisztában voltam vele, hogy a tőlem jobbra, azután az oldalamban járó emberek, kiknek egyenruha színét a szembe világító nap miatt szabad szemmel megállapítani nem tudtam – távcsövemet ma szétlőtték - szintén oroszok, kik a csatamező halottjait fosztogatják. Celbavettem a legnagyobb oroszot, a többieket embereim vették célba ezek a lövések leadása után visszafutottak.

A pataknál, mely a vasút mellett folyt, találkoztam végre századom néhány emberével.

(Prónay időmeghatározása téves, mert a 9 óra utáni eseményeket összeolvasztja az általa helyesen 9 órára megállapított időben történ-

tekkel. Az orosz hullafosztogatók csak a 11 óra 30-as támadása után jelenhettek meg. Ezt alátámasztja a következő naplórészlete.)

„Az ellenség, amelyet én 11 óra tájban a limanowai csatamezőn láttam s melyből néhányat le is lőttünk, már csak hátrahagyott utóvédek hullafosztogató legénysége volt. Kár, hogy lovaim nem voltak kéznél, mily sikeresen lehetett volna a visszavonuló muszkát üldözni. 15 óra felé láttam Vargyas Andort Limanowa-n egy honvéd huszárok-ból álló járőrrel a visszavonuló oroszok üldözésére indulni”.

Valamivel 9 óra előtt kezdte az orosz nehéz tüzérség ezen állásainkat lőni. Sem a Spilka szakaszában beosztott gyalogosok, sem huszáraink nem ismerték még a hosszantartó nehéz gránátűz hatását. Legnehezebb nehéz gránátűzben álló 2. századunk az ágyülvédékek füstjétől és szilánkjaitól borítva az árokban, majd a gránátölcéserekben feküdt. 9 óra 30 perckor a 2. század kissé visszahúzódott és a gránátzilánktól sebesült Bernolák mellett, jobban fedezve feküdt a század még sebesületlen legénysége. Gránát-gránát után robbant, a reggel 33 főből csak 6 ember maradt de ezek is mind sebesültek. Ezen 6 hős nevei: Bernolák százados, Janik főhadnagy, Hof fer t. zászlós, Metz, Turóczy, Katona káplárok és Soós őrzető.

A tüzárségi tűz fedezete alatt az ellenséges gyalogság már egészen közelükbe jutott, hogy elfogatásukat elkerüljék, egy kis ház mögé vonulnak és onnét tüzelnek az ellenségre. Amidőn innét is távoznik kellett, Bernolák súlyos haslövést kapott. Amíg hú bajtársai kötözték, az ellenség körülfogta őket. Bernolák a helyszínen halt meg, a többiek fogságba estek.

Jellemző a jász-kun huszár kötelességtudására, az itt fogságba esettek további sorsa:

Janik László főhadnagy már január első napjaiban az ezerednél jelentkezett. Szommaházy: „Egy jász-kun huszár története” című elbeszélése, nem kitalált mese, hanem minden, ami benne van szintiszta valóság – a később hősi halált halt bajtársunk – menekülésének útjáról.

Hoffer József t. zászlós kétszeri szökése nem sikerült, amiért két ízben súlyos várfogságban kellett raboskodnia.

Katona, Turóczy káplárok és Soós őrzető fogságból szökve 1915 februárban jelentkeztek a Kecskeméti pótszázadnál.

A 2. század vesztesége 1 tiszt és 14 ember elesett, 2 tiszt és 4 t ember sebesülten fogságba esett, 7 ember megsebesült. Így 2. századunk harci állománya a lovaknál visszamaradtakat nem számítva 5 főre csökkent.

Spilka alvédőszakasza 10 óráig állta az ellenség nehéz gránátjainak tűzét, de a 2. század állásainak elfoglalása után itt csak az 1. század maradt. Az ellenség megkísérelte ezt a századot is kivetni állásaiból.

Meg kell említeni, hogy az össze nem függő lövészárkok miatt, a megszálló csapatok kis részekre voltak felbontva, az ágyútűz miatt az összeköttetést nem lehetett küldöncökkel fenntartani. Spilka százados két küldönce Székely Zsigmond káplár és huszár Rágó István, amikor

jelentést akartak vinni Bauer tábornokhoz, elestek, úgy hogy Spilkának ezen szándékáról le kellett mondani.

Spilka balszárnyán kb. 30 gyalogosból álló ellenséges csapat támadta meg. Az első századhoz tartozó Kovács Gyula őrmester és huszár Honig István az oroszok ellen fordultak.

Janik László főhadnagy fogságból menekülése után.

Mindketten a vadászfalkának Wipp-jei voltak és igen jó barátok. Amíg tőlényük tartott, tüzzel tartották vissza az ellenség előnyomulását, mert a nehéz gránáttűzben segítséget nem várhattak. Amidőn utolsó tőlényük is elfogyott és az oroszok rohamtávolságra jutottak, Kovács és Honig karabélyukat forgatva nekirontottak az ellenségnek. Erről az egyenlőtlen harcról többet megállapítani nem tudtunk. Kovács őrmesteren egy bicskával leszúrt óriási orosz hullája feküdt és mellettük feküdt Honig is holtan.

Ilyen kicsinek látszó, de nagy kötelességtudást tanúsító eseményt

nagyon sokat lehetne felsorolni, de mert a jászkun nem dicsekszik, így sajnos, mivel a századnaplók elvesztek, mint hiteles adatot nem tudtuk itt felsorolni.

Spilka százados védőszakaszában még életben levő néhány emberrel ellenállást kifejezni úgy sem lehetett, Prónay százados az 1. század maradványaival a déli órákban Limanowa-ra ment vissza.

A helyzet ismét válságosra fordult, ennek ellensúlyozására Arz altábornagy az éppen érkezett Raymund dandár 81. gyalogezredét gróf Herbersteinnak rendelte alá, továbbá utasította a 39. gyaloghadosztályt, hogy a műút irányában tehermentesítő intézkedéseket tegyen, mert Molnár tábornok átkaroló támadása még mindég nem érezhető. A parancs értelmében Hadffy altábornagy megszállta a Limanowa-tól közvetlenül keletre fekvő terepet, ugyanakkor már a Raymond dandár két zászlóalját is Limanowa felé irányították. Ezen csapatok már nem kerültek harcba.

Hadffy altábornagy, ki ma a Limanowa körüli harcokat vezette, elvetette az eddigi tervbe vett II. vonalat (Limanowa-i major magaslat) és helyette inkább a Limanowa-tól közvetlen délkeletre fekvő terepet tartotta előnyösebbnek, tehát ennek megszállását rendelte el. A megszállás a következőképpen történt:

A 16. honvéd gyalogezred a vasútvonaltól délre, a 81. gyalogezred a vasútvonaltól: északra fekvő területet szállta meg.

Az új vonal megszállása folytán a 10. lovashadosztály által védelt első vonal megtartása, már nem volt életbevágóan fontos, ezért megengedte Bauer tábornok, hogy az első vonalat, ha szükséges, fel lehet adni.

A 77. gyalogdandár 5 óra 40 perckor kezdte meg előnyomulását a Zaleszie-től délre levő kocsmától egy a Cichon-Osztra ga.-Jezowa Woda által alkotott hegyháton, hogy onnét azután már csak lefelé haladva az ellenség Golczów-i állásait oldnlba és hátra támadia. Ez- n megkerülő oszlop nem menetelt a megjelölt gerincen, hanem ennek déli, szakadékos lejtőjén, ami a csapatokat nagyon kifárasztotta és nagy késedelemmel járt. A 3 km-es út megtételére több mint két órai időre volt szükségük, így a támadó oszlop csak 9 órakor érkezett az Osztra ga.-hoz, majd itt *két óra hosszat pihent*. A támadási irány miatt az ezred- és egy zászlóaljparancsnok között nézeteltérés keletkezett, amiért az ezredparancsnok döntés végett a 77. gyalogdandárhoz fordult, ki a korcsmánál álló tartaléknál türelmetlenül várta az átkaroló csoport támadásának megindulását.

A döntés pillanatában elherdált öt órai idő a 10. lovashadosztály igen sok derék tisztjének és huszárának életébe került.

Végül amikor a megkerülő oszlop parancsnoka beteget jelentett, Koós őrnagy északnak fordult és erélyesen előnyomult Stara Wies felé. 15 óra 30 perckor ért ki csoportja az erdőből és átkarolóan támadta meg a Stara Wies-nél beásott ellenséget, aki futva menekült a Golczów-ra.

Molnár tábornok intézkedett, hogy a 77. gyalogdandár még harcban nem álló részei a parancs szerinti támadást hajtsák végre. Hadffy

altábornagy parancsának megfelelő helyzetbe ezen csoport csak 15 éra 30 perckor került, de a közben beállt sötétség miatt a támadást már végrehajtani nem lehetett.

11 óra után vette Tömöry őrnagy a már korábban említett, Bauer tábornok által kiadott feltételes visszavonulást engedélyező parancsát. Miután az ellenség nem támadt és kb. 10 óra után a major mögötti magaslat felől néhány század gyalogság (V2 I./16. honvéd zászlóalj) délkeleti irányban a mélyvonal felé előreszaladt, nem kellett már az átkarolás veszélyétől tartani. Akkor t. i. még nem tudtuk, hogy Kobek alezredes csoportja az 546 magaslati pontnál áll. Az előreszaladt Vs L/16, honvéd gyalogzászlóaljnak, melyet az ellenség tüzérségi tüze követett, sikerült a 418 magaslati ponttól délnyugatra fekvő kis erdőben befészkelődni, ez csökkentette jobbszárnyunk átkarolási veszélyét.

Az ellenséges tűz gyengülni kezdett, saját tüzérségünk ismét levegőhöz jutott és megkezdte az állásaink előtt levő ellenséges gyalogság kivetését. Lövés, lövés után jött. Shrapnelljeink pontosan vonalaik felett robbanva, igen nagy veszteséget okoztak az oroszoknak.

Valamivel 12 óra előtt az ellenség egy harmadik támadást intézett a Jabloniec-i állások ellen. Ezen támadás, fő lökeme a magaslaton vezető szekérút mentén, Cserhalmi védőszakasza ellen irányult. Az itt álló 6. század (Görgey Károly hadnagy) jász-kúniai és egyéb légénység, még a második támadásnál tanúsított magatartásukat is felülmúlták. Hosszan tartó kézitusa után, bár az ellenséget megállították, állásaikat azonban már egészben megtartani nem sikerült, de az oroszok már nem folytatták előnyomulásukat. Az itt maradt tisztek és légénység a közeli erdőcske szélét szállták meg, míg tüzérségünk a benyomult ellenséget tüzével lekötötte.

Mivel az oroszok mostani megállását némelyek kétkedéssel fogadták, szükségesnek tartjuk itt néhány erre vonatkozó adatot lerögzíteni.

Az oroszok déli betörése után jelentette Tömöry őrnagy a 10. lovashadosztály parancsnokságnak, hogy az állások már nem tarthatók, mert megszálló csapataink tisztekben és légénységben egyaránt túl nagy veszteséget szenvedtek. Utólag meg lehetett állapítani, hogy a jelentés pesszimisztikus volt. Mindenesetre a csapatok összekeveredése folytán beállt homályos áttekintés indokoltá tette Tömöry őrnagy aggodalmát, hogy az állások orosz kézre jutnak, holott egész csekély erősítéssel, az ellenséget ki lehetett volna verni az elvesztett kis sávból.

Később, amikor a lovas hadosztály visszavonulási parancsa után, az életben maradt tisztek és légénység; továbbá az elesett tisztek Tymbarck-i temetése alkalmával, amikor a többi ezredhez tartozó tisztekkel beszélünk, megállapítást nyert, hogy az ellenség még járőrökkel sem kísérelte meg állásaink elérését, azonkívül azt is, hogy a déli betörés helyén is csak egészen csekély számú ellenség maradt.

Ha tehát valaki – a déli betörés helyének kivételével – a délutáni órákban állásainkban ellenséges csapatokat látott, az csak tévedés lehetett, niert ezzel szemben áll jobb szárnyunktól kezdődőleg a következő tisztek kijelentése: Bauer hadnagy 3. honvéd huszárezred, gróf Bissingen hadnagy, Bánhidya százados, Radoychich százados és

számos legénység jelentése. A felsoroltak már 11-én este és az ezt követő napokon jelentették és legénységükkel is igazolták, hogy a sötétség beálltaig az ellenség nem jutott védővonalainkba, mert azokat ők csak este hagyták el, de utánuk még egy csomó huszár maradt, ki komáját, rokonát stb. az elesettek között kereste.

Már akkor este tisztán láttuk, hogy az oroszok a déli órákban megkezdték visszavonulásukat és utolsó támadásuk is csak visszavonulásának leplezését szolgálta. Ezen véleményünket megerősítette később az, hogy az orosz nehéz tüzérség 10 óra után beszüntette tüzelését. Ugyanezt igazolta Janik főhadnagy, ki fogságból menekülése után jelentette, hogy elfogatása után azonnal Kaniná-ra kísérték, ahol az orosz vezérkari főnök kihallgatta, utána Neu Sandec-re vitték. December 9-én ő is fent volt a 2. századdal a Golczów-on és onnét látta az oroszok két nehéz ágyúját a Kanina-i műút mentén levő tüzelőállásában. Amikor Neu Sandec-re kísérték, látta ugyan a nehéz tüzérség ütegállását, de a lövegek már nem voltak ott. Janik valamivel 12 óra előtt haladt el ezen ütegállás mellett. Ha tehát az ellenségnek további támadási szándékuk lett volna, úgy nehéz tüzérségét nem vitte volna el.

Bizonyítja ezenfelül ennek helyességét, hogy Spilka alvédőszakasza ellen az ellenség 10 óra után semmi komolyabb támadási szándékot nem nyilvánított. Végül bizonyítja azt a tényt, hogy az ellenség állásainkba nem vonult be. Szulkowszky herceg őrnagy, Szmrecsányi Dáriusz százados és Diószeghy főhadnagy, kik egészen késő délutánig az állásokban maradtak.

A visszavonulási parancsot a védőállásban levő csapatok 13 órakor kapták és 13 óra 30 perckor kezdték a védővonalakat kiüríteni. A vissza szállingózó századok, kisebb csoportok, sőt egyes huszárak Limanowa-tól nyugatra és Zamieszczie-től keletre a műút mentén gyülekeztek. Már késő este volt, amikor ezredünk, még mindég örömmel üdvözölte a visszaérkező bajtársakat. Voltak azonban olyanok is, kik csak késő éjjel érkeztek Zamieszczie-re.

Amikor a századok ismét együtt voltak, megállapítást nyert, hogy az ellenség egyáltalában ílem folytatta előnyomulását és hogy a^x huszárak csak azért nem jöttek korábban, mert nem hitték el, hogy a drága véren megtartott állásokat fel kell hagyniok, részben pedig mert keresték századbeli bajtársaikat a halottak között. Sétálgatva mentek végig a védővonalban, anélkül, hogy az ellenség reájuk egyetlen lövést is leadott volna. Radoychich és Bánhidy 16 órakor, Bauer és gr. Bissingen hadnagy 17 órakor hagyták el az állásokat.

Mialatt ezen események a Jabloniec magaslaton történtek, addig Niedereder őrnagy szakaszában is élénk harci tevékenység folyt.

Ez a védőszakasz Spilka alvédőszakaszától északra volt a pataktól a Mordarka-n át a Lysa Góra-ig terjedt. Állásainak fedezékei még annyira sem voltak előkészítve, mint a mi vonalaink, csak ki voltak tűzve. De itt a terep volt kedvezőbb és védőrségét gyalogság képezte, tehát volt eszköze állások kiemelésére. A védőszakasz szintén az oroszok nehéz ágyútüze alatt állt, amelynek az itt beosztott Landsturm csapatok nem

tudtak ellenállni. Visszavonulásuk miatt felbomlott az arcvonal összefüggése és egysége. Csak Scholnz főhadnagy 2./4. lovas ütegeinek tüze akadályozta meg az ellenség nagyobbarányú térhódítását.

Niedereder-től északra a 6. lovashadosztálynak is voltak hozzánk hasonló nehéz napjai. Az oroszok ott csak csekély előnyöket szerezhettek. A később érkezett 1. bosnyák gyalogezred itt ismét helyrebillentette a kritikusan látszó helyzetet.

A 10. lovashadosztály rendkívüli szívóssággal és áldozatkészséggel folytatott harcait siker koronázta, mert gyenge létszáma dacára sikerült a többszörös túlerővel szemben, gyalogsági harchoz jobban felszerelt ellenséget megállítani. Hogy e feladatot a három huszárezred és kb. IV2 gyalog zászlóalj megoldotta, bizonyítja az, hogy a második vonalban elhelyezett gyalogságunk az I. és II. védőszakasz harcaiba nem avatkozott be. Csak a III. (Niedereder) szakaszban avatkozott be a II. vonalban készentétbe helyezett 81. gyalogezred akkor, amikor a Landsturm emberek meghátrálása folytán a védővonal egysége meg bomlott.

A Limanowa-i eseményeket egy ezredtörténet keretét túlhaladó mérvben ismertettük, azon okból, melyet már egyízben hangoztattunk, hogy t. i. a Limanowa-nál lefolyt harcokat ezredenként széttagolni nem lehet anélkül, hogy az ott lévő többi csapatot, kiérdemelt dicsőségében meg ne rövidítsük. Ezért, bár ez sem tartozik ide, kéli, hogy a 10. lovashadosztály veszteségeit is ismertessük.

A 10. lovashadosztály romai katolikus plébánosa, Folba János december 8-10-ig 60 és december 12-én pedig 99 a 10. lovashadosztályhoz tartozó hősi halottat temetett el.

A Baintner kombinált századának halottakban, sebesültekben és eltűntekben 40, a 9. huszároknak 100 főnyi vesztesége volt. A 10. huszárok veszteségeit nem tudtuk megállapítani, de ennek az ezrednek is lehettek ugyanolyan veszteségei mint a 9-eseknek vagy nekünk. Állásainkban és azok előtt fekvő orosz hullák közül Folba János plébános 850-et temetett el.

Említettük, hogy Janik főhadnagyot Kanina-n az orosz vezérkari főnök elé vezették, ezen kihallgatásnál említette a vezérkari főnök, hogy hadosztályának a négy napi harcban sebesültekben 2500 főnyi vesztesége volt. Ha ezen sebesültekhez az előbbi 850 halottat és 400 foglyot számítunk, úgy csak ezen a részen az oroszoknak kb. 3750 főnyi vesztesége volt. Ehhez még hozzászámítandó a 39. gyaloghadosztály által okozott vesztesége.

A Hadffy-csoport vesztesége halottakban és sebesültekben 582 fő volt, legnagyobb része a Golczów elleni támadás alkalmával állt elő.

Herberstein csoportnál levő huszárezredek vesztesége	358 fő
8./20. honvéd gyalogezred	16 „
10. honvéd gyalogezred	310 „
V2 212. Landsturm zászlóalj	30 „
III./34. Landwehr zászlóalj	150 „
10. honvéd Békássy zászlóalj	<u>833 „</u>
Összesen:	1697 fő.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy a III./34. Landwehr és a V2 212. Landsturm zászlóalj pontos veszteségét megállapítani nem tudtuk, az itt kimutatott számok tehát csak becslésen alapulnak, de lehet, hogy az igen derekasan harcoló III./34. zászlóalj nagyobb veszteséget is szenvedett.

Limanova-i hősök temetője.

Az ezred veszteségei Limanowa-nál december 8-11-ig.

Az ezred hősi halottainak névsora:

szajoli Fejér Elek százados, cs. és kir. kamarás a 6. század parancsnoka.

harashti Bernolák József százados, a 2. század parancsnoka,

Hartmann Ervin főhadnagy, 6. század.

garamveszelei báró Kazy József tartalékos zászlós 4. század.

1. század: káplár Székely Zsigmond, őrmester Kovács Gyula Kálmán, huszár Honig István, huszár Benedek Lajos, huszár Rágó István, huszár Mucza Gergely.

2. század: őrmester Tóth Lajos, szakaszvezető Posta Sándor, káplár Füleki Mihály, káplár Halassy Péter, káplár Józsa Sándor, huszár Soós Antal, huszár Vágó László.

3. század: őrzető Fehér Ferenc, huszár Pete Károly, huszár T. Kiss Áron, huszár Bauer Antal, huszár Péter Sándor, huszár Csalmi János, huszár Kiss István, huszár Szabó Sándor.

4. század: őrmester Varga János, káplár K. Tóth Sándor (Elek?), huszár Kiss István, huszár Szabó Sándor.

5. század: őrmester Nagy Kálmán, őrvezető Endrédy Lukács, őrvezető Csuka József, huszár Sajó Antal, huszár Molnár Mihály, huszár Soós István, huszár Molnár László.

A limanovai csata után. 1914. XII. 12.

6. század: káplár K. Józsa Sándor, őrvezető Darázs János, huszár Pele Pál, káplár Sisa Lajos, huszár Kardos Mihály, huszár Szentpéteri Mihály, huszár V. Kovács János, huszár Galambos János, huszár Szűcs Sándor, huszár Vágó Imre.

Folba János hadosztályplébánosunk feljegyzései szerint az ezred halottainak száma 79 főnyi volt. Ezekből 60-t a csatatéren, 10-et a Tymbark-i temetőben helyeztek örök nyugalomra.

Folba János plébános urat, mint lelkiismeretes lelkipásztort ismerjük és tudjuk, hogy feljegyzései okvetlenül helytállóak és ezért autentikusok. Magyarázattal tartozunk azonban a látszólagos ellentmondásért. A Tymbark-on eltemetett 10 emberünk a századok kimutatásaiban melyek 1914 december 11-én este vagy 12-én reggel készültek valószínűleg mint sebesültek vagy eltűntek lehettek kimutatva és a kötőhelyen halhattak meg sebesülésük folytán. A még fennmaradó halottaink pedig mint eltűntek szerepelhettek a kimutatásokban. Sebesülésük után talán félrehúzódtak, vagy pedig az orosz állásokba való előretörések alkalmával ott lelték hősi halálukat. Sajnos neveiket az

gesen kimutatott 122 főnyi veszteségünk számszerűsége azonban ezzel nem változott sajnos, csak a sebesültek és eltűntek száma csökkent.

A naplóban gyaloghuszáraink nincsenek külön kimutatva, de lehet, a fenti különbözet abból is állt elő, hogy őket a naplóban nem mutattuk ki.

	1. szd.	2. szd.	3. szd.	4. szd.	5. szd.	6. szd.	összesen
tiszt	1	1	—	1	—	2	5
örmester	1	1	—	1	1	—	4
szakaszvezető	—	1	—	—	—	1	2
káplár	1	3	—	1	—	3	8
örvezető	—	—	1	—	2	—	3
huszár	4	5	5	2	4	6	26
	7	11	6	5	7	12	48

Eltűntek:	tiszt	altiszt vagy huszár
1. század	—	4
2. „	2	4
3. „	—	2
4. „	—	2
5. „	—	4
6. „	—	2
Összesen:	2 tiszt	18 főnyi legénység.

Sebesültek: báró Reichlin-Meldegg Frigyes százados a 4. század parancsnoka, Csihás Endre tartalékos zászlós 6. század.

1. szd. 2. szd. 3. szd. 4. szd. 5. szd. 6. szd.
Legénység 5 18 8 8 3 10 fő, összesen: 52 fő.

Az ezred összes vesztesége december 9—11-ig:

	1. szd.	2. szd.	3. szd.	4. szd.	5. szd.	6. szd.	gyal. hu.	összesen
halottakban	7	11	6	5	7	12	2	50
sebesültek:	5	18	8	8	3	10	?	52
eltűntek	4	6	2	2	4	2	?	20
összesen:	16	35	16	15	14	24	2	122 fő.

Ezredünk december 10-én tűzharchoz alkalmazhatók létszáma volt: 18 tiszt és 160 karabély, összesen 178 fő. A veszteség tehát 70% volt.

1930 óta ünnepli az ország a Limanowa-i csata emlékét. A Limanowa-i Országos emlékbizottság minden év december 11-én méltatja e napon a hazáért hozott nagy áldozatokat. Most 25 év után kialakult már a csata jelentősége.

1914 novemberében az orosz vezérkarnak az volt a véleménye, hogy az osztrák és magyar hadsereget teljesen legyőzték és vele mini komoly tényezővel nem kell számolni. Hogy tehát haderőnket véglegesen legyűrjék tervbe vették a Porosz-Szilézia elleni offenzívát azon céllal, hogy annak sikeres elintézése után, minket szövetségesünkötől elválasztva térdre kényszerítve Berlin ellen indulnának.

Ez a terv nagyon kecsgetető volt és siker esetén Oroszországra nézve döntő is lett volna, nagy hibája volt, hogy nem számolt a magyar nemzetben rejlő őserővel. Megfeledkezett arról, hogy a magyar nemzet megállította a tatárok és a törökök hullámaint és mint Európa keleti bástyája, most is képes a keletről jövő veszedelmet megállítani. Talán nem is pusztán véletlen, hanem a sors keze intézte úgy, hogy ismét csak magyar csapatok alkották azt a sziklát, amelyen az orosz áradat hullámai szétmorzsolódtak. Az oroszok nagy terve a magyar huszárok és honvédek szívósságán tört meg és Arz, Hadffy, Szurmay magyar vezérek által vezetett csapatok erején, omlott össze.

Ez volt Limanowa első gyümölcse, de e győzelemből kiindulva további sorozatos győzelmeket arattunk. Bár Trianon megcsonkított, kommunisták garázdálkodtak és az oláhok az országot 1919-ben ki is rabolták, azért Magyarország még ma is a Magyar Szent Korona védelme alatt álló szabad Ország, amely talán e győzelmek nélkül már régen a népámitók prédájává vált volna.

Emlékezzen minden jász-kun huszár büszkén az 1914 évi december 11-ére és gondoljon szeretettel elesett hőseinkre, a még élő bajtársakra és ezek ivadékaira, mert ezen szeretet képezi egy új további 1,000 éves boldog Nagy-Magyarország alapját.

1914. december 12. Állományrendezés céljából és hogy a századok végre a kiérdemelt pihenésben részesüljenek a 10. lovashadosztályt visszavonták, az ezred Gruszewice-re menetelt és beszállásolt.

Ma esete elérték előnyomuló csapataink Neu Sandec-et.

1914. december 13. Az elesett tiszteket ma temették a Tymbark-i temetőben egyes sírhelyekbe. Esetleges elcserélések elkerülése végett a koporsó belső oldalára az abban örök nyugalomra helyezett nevét írtuk be.

A szertartás után az elesett legénységet a Limanowa-i műút menti korcsmánál és ettől délre százas tömegsírokba temették. A szertartáson résztvevő Károly Ferenc József főherceg trónörökös is jelen volt. búcsúbeszédét így fejezte be: „Vitéz huszáraim, meg lesztek bőszerűszulva!”

Most három szép csatatéri emlékmű őrzi az elesettek emlékét a Jabloniec-i magaslaton. Az egyiket a Lengyel állam, másikat József főherceg, a harmadikat a 9-es huszárok állították fel.

Limanowa-tól kezdve számították a lengyelek nemzetük felszabadításának, kezdetét, ezt jelképezte az általuk felállított emlékmű.

Fiainak dicső haditettét kegyelettel ápolva, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye felállított 1925. évben Szolnokon egy emlékművet, mely ott-hon hirdeti a jász-kun huszárak soha élnem hervadó dicsőségének emlékét: Limanowa-t.

Mint már december 12-én említettük a 39. gyaloghadosztály december 12-én kezdte meg, a már december 11-e óta visszavonuló VIII orosz hadtest üldözését és már aznap elérte Neu Sandec-et, itt találkozott Szurmay csoportjának részeivel.

Limanovai tömegsírok.

Ezzel a ténnyel fejeződött be tulajdonképen a Lapanow-Limanowa-i csata, melyet a balszárnyon akartak eldöteni, de a végleges döntést a 10. lovashadosztály bámulatosan szívós kitartása folytán a jobbszárnyon értek el.

Az ellenség üldözése a Linnowa-i csata után. Beosztás a 3. és Lin-nisgen „déli” hadseregébe. 1914. december 11-1915. február 12.

1914. december 1A. Ezredünk 8 óraker indult és a limanowai petróleum finomítóban szállásolt be. A lovashadosztály eligazításából megtudtuk a 3. hadsereghez (Boroevics) történt beosztásunkat, valamint, hogy ennek keleti szárnyát fogjuk biztosítani.

Zoltay főhadnagy és Starach főpatkolómester 45 beteg lóval Limanowa-n maradt, hogy innét vasúton a Kecskemétre való szállítását be-várja. Az ezredparancsnokság ismételten kért állománypótlást.

1914. december 15. A 10. lovashadosztály 5 órakor indult.

Meghatottan és áhítattal – mintha templomban járnánk – haladtunk át négy napi harcunk mezején, amely most csendben és elhagyottan állt. Csak az út menti sűrű gránáttölcsérek tanúskodtak még a nagy viaskodásról.

9 óra 30 perckor Neu Sandéc-re értünk. Itt 11 óra 30 percig pihenő volt, mely idő alatt kicseréltük karabélyainkat, szuronyokkal ellátott kurtályokra. Minden századnak jutott 24 drb. Sajnos ez is sok, mert a századok állománya ennél is kisebb. Utána Grybów-on át Stróza-ra meneteltünk.

Neu Sandec-en megtudtuk Roth altábornagyot jellemző, következő dolgot:

Roth mint a tiroli hadtest parancsnoka, a Limanowa-i harcokban résztvett lovasság vitéz magatartása feletti megelégedésének és nagyrabecsülésének látható és kitüntető jele képen, a hadseregfőparancsnokságnak azt a felterjesztést tette, hogy az ezen harcokban résztvett huszárezredek, előjogot kapjanak a „havasí gyopár jelvény” viselésére. A hadseregfőparancsnokság a felterjesztést nem tette magáévá, hanem gróf Herberstein-hez intézett kéziratban így fejezte ki elismerését:

„A 10. lovashadosztály limanowai hősi magatartása tette lehetővé, hogy a 4. hadsereg részére érkező erősítések vasúti szállítmányai kirakodhattak. Ezért köszönetemet fejezem ki Önnek és derék hadosztályának magatartásáért.

Frigyes főherceg s. k.
hadseregfőparancsnok”.

Stróza-ra érkezve 15 óra 30 perckor beszállásoltunk.

1914. december 16. Indulás 7 órakor és Grybów-Ropa-Gorlice-n át menetelve 13 óra 45 perckor Kobylanka-ra érkezünk s ott beszállásoltunk.

191 A. december 17. Indulás 7 órakor Krieg-en át Pielgrzymka-ra, itt parancsot kaptunk, hogy az ezred Dobrynia-n szállásoljon be, mely utóbbi faluba 14 órakor érkezünk. A visszairányítás azért történt, mert III. hadtestünk már Zmygród-on beszállásolt.

1914. december 18. Indulás 7 órakor Zmygród-Silistrowa- Wierzno-Toki-η át Iwonic-ra, ahová ezredünk 15 óra 30 perckor érkezett és beszállásolt.

191 A-, december 19. Az ellenség Przemysl-t ostromló seregének segítségével egy nagyobb szabású ellentámadást intézett a Wyslok vonal táján álló VII. hadtestünk ellen. Mivel az ellentámadást az oroszok most is nagyobb erővel intézték, József főherceg segítséget kért a hadseregfőparancsnokságtól, ki ezen igénylésének kielégítésére az 5. és 10. lovashadosztályt azzal irányította oda, hogy az orosz 12. gyaloghadosztály balszárnya ellen lépjen működésbe.

Hadosztályunk 7 órakor kezdte előnyomulását keleti irányban és Rymanow-Besko-Dlugie felé menetelt. A kiküldött két felderítő osztag Wzdórv táján ellenségre bukkant.

A lovashadosztály Zarzyn-nál készültségi állásban helyezkedett el. Elővédje elérte a Górki-i magaslatokat és az ott beosztott üteg hatásos tűz alá vette a Górkiban levő ellenséget. Ezredünk, mint a 4. lovasdandár tartaléka Dlugie-nél maradt. 15 óra 30 perckor parancsot kaptunk, hogy Basanówka-n éjjelezzünk. A 10. huszárok Dlugie-n, a lovashadosztály zöme Zarzyn-ban maradt.

Ezredünk éjjeli biztosítását az 1. század és 8./20. honvéd gyalog század (állománya 8-10 ember) látta el.

Iwonic-ban sikerült az ezrednek két előfogatot szerezni a 8./20. honvéd század részére, így ezen néhány igen használható ember, most már mindenhová velünk egy időben, pihenten érkezett.

Az ezred megszállta a Bazanówka-tól északra levő 381 magaslatot s ott 16 óra 30 percig maradt. Ekkor indult az 5. század, mint felderítő osztag Strachocina-n át Falejówka felé. Ez a század harcba keveredett egy Jaworce és Pakaszówka felől előnyomuló kozák századdal.

Kertész hadnagy a koromsötét éjszakában egy Jaworce felől menetelő kubani kozák századdal került össze, kartávolságra a vele szemben jövő tisztet – kit csak szakálán ismerte meg – pisztollyal lelőtte ugyan, de a század a két irányból közeledő ellenség elől visszavonult.

Az 1. század Bazanówka északi kijáratát és az ott levő 360 magaslatot, a 2. század a 411 magaslatipontot és a 3. század a 425 magaslatipontnál levő kis erdő délkeleti szélét szállta meg.

Conrad és Falkenhayn ma Opeln-ben találkozott, hogy a limanowai és a 9. német hadsereg Lodz-i győzelmek kihasználására irányuló Conrad-féle javaslatot megvitassák. E terv szerint az 1. és 4. hadseregünk valamint Woyersch hadsereg csoportja arcvonalban kötné le az ellenséget, míg a két szárnyon észak felől a 9. német hadsereg és délfelől a megerősítendő 3. hadsereg az oroszokat átkarolóan támadná meg. A terv elfogadása után a hadseregfőparancsnokság megerősítette a 3. hadsereget a XI. és XVII. hadtesttel azonfelül utasította József Ferdinand főherceget arra, hogy a 3. hadsereg balszárnyán való alkalmaztatása céljából irányítson oda egy lovashadosztályt. így került a 10. lovashadosztály a 3. hadsereg kötelékébe.

A felderítés megállapította, hogy Jasiónow és Turzepole déli szélét, valamint ettől keletre levő kis erdőt és Górki-t, ellenséges, alkalmasint lóról száll lovasság szállta meg. Észak felől Górki felé mentelt két orosz gyalog század. Wola Gorecka-n négy kozák század van. Jurowce-n, továbbá Trepca és Dobrówka-tól délnyugatra gyengébb, beosztott ellenséges gyalogság tartózkodott.

A déli órában megkezdte, Zeiss őrnagy csoportja, támadását Sanok felé. Tőlünk északra az 5. lovashadosztály, dél felől az 1. lovashadosztály nyomult előre Pisarowice irányában. Utóbbi ma Bukowszko-n fog éjjelezni.

A VII. hadlestparancsnokság az alárendelt gyaloghadosztályokat és az 5. lovashadosztályt arra utasította, hogy állásaikat okvetlenül

tartamok kell. Csak a 10. lovashadosztály kapott utasítást a Brzozów elleni támadásra.

1914. december 20. Ezredünk reggel ismét a tegnapi elfoglalt vonalat szállta meg.

A 10. huszárezred Jaczmierz-en át Wdów-ra nyomult előre, itt lóról szállva megtámadta a Jasionów-nál álló kozákokat. A 12. ulánus ezred Turzepole felé nyomult és a 9. huszárezred Gorki ellen támadt. Ezen támadás folyamán sikerült a 9-es huszároknak a déli órákban Gorki-t elfoglalni. A 12. ulánusok csak nehezen tudtak tért nyerni.

Báró Apor Sámuel tábornok (volt ezredparancsnokunk) 5. honvéd lovashadosztálya néhány zászlóaljjal megerősítve, erősebb ellenséges erőkkel harcban állt.

A tegnapi este jelentett két század kozákokat 1. századunk visszazűzte. Itt az ellenség nem kísérletezett újabb támadással és az ezred zavartalanul pihent a megszállt vonalban.

1914. december 21. A VII. hadtest elrendelte, hogy a 10. lovashadosztály tartson ki az elért vonalban. Ha a Zeiss-csoport támadása Grabowica-t megközelíteti, úgy támadjon a lovashadosztály is Brzozów felé.

A 10. lovashadosztály intézkedései a mai napra:

Horthy ezredes csoportja: 13. huszárezred és egy üteg tartja a tegnapi vonalat.

Bauer tábornok csoportja: a lovashadosztály zömével megszállja a Wzdów-tól nyugatra levő □ 292-vel jelzett hídtól a Gorki-ig húzódó magaslatokat.

A megszállás 7 órakor foganatosítandó. Minden csoport saját körzetében végez felderítést.

A 10. huszár- és 12. ulánusezred egy-egy századot rendelt ki a Bazanówka-i urilakhoz, ezen századok 8 órakor érkeztek és itt várják Horthy ezredes további parancsait.

„Ma indult meg az oroszok nagy ellentámadása a VII. hadtest jobb szárnya ellen. Az orosz 65. gyaloghadosztály áttörte az 1. lovashadosztály biztosító vonalat és virradatkor visszaszorította annak zömét Nouosielec felé. Ez alkalommal a lovashadosztály parancsnok majdnem fogságba esett. Az ellenség ezen előrenyomulásának tudomásvétele után a VII. hadtest elrendelte, hogy az 1. lovashadosztály és Zeiss őrnagy különítménye zárja el a Beskora vezető műutat, a 10. lovashadosztály a tervezett támadás helyett, készüljön jelenlegi vonalainak védelmére.

A parancs értelmében az 1. lovashadosztály zöme Nouosielec-nél helyezkedett el, déli szárnya pedig Karg felé húzódott vissza. Ezáltal a 10. lovashadosztály nem éppen kedvező helyzete, kritikussá vált. Horthy csoportja által kiküldött járőrök Kastrowce, Jurowce és Pakaszówka-ról jelentik:

Egy lovassággal megerősített ellenséges gyalogdandár 8 löveggel a szekérúton Pakaszówka-ról Strachocina felé menetel, továbbá a Jurowce-n ellenséges lóról szállt lovasság és Strachocina-n át állásaink ellen nyomul előre. Legalább egy század kozák nyomul előre Kosztro-

wice felől a □ 472 domb felé és azonkívül Pakaszówka felől egy század a 425 magaslátpont felé tart. Végül, hogy egy ellenséges gyalogos oszlop Brzozów felől az országúton Jurawce felé nyomul előre.

8 óra 45 perckor robbantak az első ellenséges shrapnellek vezetőlovaink felett, mire ezek takarásba mentek.

8 és 9 óra között erős lovas és gyalogos oszlopok támadást indítottak Górk-i vonalaink ellen. Egy másik ellenséges oszlop a Turzepole-Jasionow-Wzdów-Trzesniów-i vonalaink ellen fejlődött fel. Három irányból többszörös túlerővel indított támadás kényszerítette a – gyenge állományú – 10. lovashadosztályt arra, hogy az ezredeket visszarendelje. Az erre vonatkozó parancsot gróf Herberstein 10 órakor adta ki és abban úgy intézkedett, hogy először Bauer csoportja vonuljon vissza, széles arcvonalban Besko felé. „Horthy ezredes csoportja pedig mint hátvéd tartson ki mindaddig amíg az orosz. 65. gyaloghadosztály Dlugie keleti szélét eléri.

Horthy ezredes csoportja, már erős ellenséges tűzben hajtotta végre visszavonulását. Mivel a Bazanówka-Zarzyn-i szekérút mocsaras és igen rossz állapota miatt a tüzérség által nem használható, Horthy ezredes a hozzá beosztott üteget Dlugie-Zarzyn-on át irányította. A visszavonulást még az is nehezítette, hogy az 1. lovashadosztály az ellenség nyomásának engedve Dlugie-ről Nousiolec-re visszament, miáltal visszavonulási utunk veszélybe került. Itt csak sietség segíthetett. Az üteg és az ezred nagy része még keresztül csúszott, de a 0. század (Prónay) csak Jacmierz-en át jöhetett vissza.

Bauer csoportja Besko-tól délnyugatra az 1. lovashadosztállyal egy vonalban, tűzharchoz szállt. Az 1. lovashadosztály parancsnoka báró Petteany altábornagy, mint rangidősebb átvette a két lovashadosztály feletti parancsnokságot. Az 1. lovashadosztály zöme egy század és egy üteg hátrahagyásával Zarzyn-nál zárta el a műutat, a 8. lovasdandár és két üteg elzárta a műutat Sieniava-nál. A 4. lovasdandár egy üteggel, érkezése után, mint a lovashadtest tartaléka maradt.

Horthy ezredes csoportjához bevonult négy századunk 15 óra 15 perc után parancsot kapott, hogy Rymanów-tól keletre fekvő 395 magaslátpontnál mint tartalék helyezkedjen el. Alig érkeztek a századok rendeltetési helyükre, máris a Rymanów-Besko-i műút mentén álló Ruiz-csoport jobb szárnyának megerősítésére rendelték ki.

A szorongatott 5. honvéd lovashadosztály támogatására Bauer tábornok a 9. huszárezredet egy üteggel Ladin-ra irányította. Itt állt a kombinált 6. századunk (4. és 6. század), amely visszavonulását befejezve a lovashadosztálynak érkezését jelentette. Prónay parancsot kapott, hogy Bauer csoportjához csatlakozzon. Később ide még két század. 12. ulánust is osztottak be.

A kétfelől előnyomuló ellenség a Dlugie-Krug vonalon megállt, a kombinált 2. lovashadosztály Jacmierz-ig nyomult és biztosítási osztágait Siedliska-Pielnica-ig toltá előre.

Bauer tábornok csoportja Ladin körzetben éj jelezett.

Az ezred gyenge állományára való tekintettel a 4. lovas dandárparancsnokság 19-én elrendelte, hogy tűzharchoz szállás esetén az

ezred négy századot alakítson és pedig: 1. százada, 2. és 3. század, 5. század és 4. és 6. század egy századot alakít.

15 óra 30 perckor vezetéklövainkat Rymanów-ban a műúttól északra a korcsmáig terjedő részben helyeztük el. Próney kombinált százada a 9. huszárezreddel együtt a vadászlakban éjjelezett.

1914. december 22. Az éjszaka csendesén telt el. A VII. hadtest úgy intézkedett, hogy összes csapatai ma az elért vonalakban okvetlenül tartsanak ki. Petteany altábornagynak a 17. gyalogezred két zászlóalját bocsátotta rendelkezésére, egyúttal arról is értesítette, hogy tehermentesítésére ma a Krautwald-csoport Bukowsko-ról Pisarowce irányban támadni fog.

A VII. hadtest déli szárnyán álló Petteany-csoport nem tudott állásaiban megmaradni, hanem Dukla felé vonult vissza, így a 10. lovashadosztály is a Rymanów-tól délre előkészített állásokra vonult vissza.

Az orosz ma folytatta tegnap megkezdett Besko és Rymanów elleni támadásait. A 10. lovashadosztály 10 óra tájban megkapta a visszavonulási parancsot. Az ezredek Rymanów mögött lóra ültek és elindultak az új védővonal felé.

A kiutalt védővonal általában véve Rymanów és Deszno közötti műútnál levő Kálvária hegyen volt, melyet a 10. és 13. huszárezred, a Pillar alezredes parancsnoksága alatt álló két gyalog zászlóaljjal együtt megszállta. A 8. lovasdandár, mint a 10. lovashadosztály tartaléka Klimkówka-ra ment. A védővonal feletti parancsnokságot Ruiz herceg tábornok vette át. Az 1. lovashadosztály zöme Mouillard tábornok parancsnoksága alatt a Rymanów-Sieniawa-i műúttól délkeletre fekvő magaslatokat szállta meg. A Ruiz-féle lovasdandár, mint a lovas hadtest tartaléka Rymanów-ban maradt.

Ezredünk 11 órakor a 10. lovashadosztálytól parancsot kapott, hogy vonuljon a Rymanow-i gyógyfürdőhöz, mint tartalék. Ezen parancsot Ruiz herceg tábornok ellenparancsa felfüggesztette.

14 órakor az ellenség erős támadást intézett Mouillard tábornok csoportja ellen, amely támadás elől a csoport visszavonult. Ugyan akkor az ellenséges tüzéség tűz alá vette Rymanów déli részét, minek következtében a lovas hadtestparancsnokság – melyet az ellenség shrapnelljei éppen ebéd közben lepték meg – lóra ült és déli irányban eliramodott. Ruiz herceg lovasdandára követte Mouillard visszavonuló csoportját.

Az oroszok előnyomulása a 10. lovashadosztály visszavonulását a műúton lehetetlenné tette, ezért gróf Herberstein 16 órakor a műúttól nyugatra egy rettenetes állapotban levő dűlőúton, mely a 602 és Δ 640 pontokon át Balucianka-ra vezet, visszavonult. Eleinte ellenséges ágyútűzben, később havas csúszós úton törtetve 19 órakor érkezünk Balucianka-ra, ahol változatosság kedvéért eső esett. Az éjjeli biztosítást a két gyalogzászlóalj, mely. egyéb parancsok híján velünk jött, végezte.

A VII. hadtest – jobbszárnyát biztosító három lovashadosztály váratlan visszavonulása következtében – kénytelen az átkarolás veszélyének elkerülése miatt, csapatait részben visszavonni. Ugyanekkor elrendelte József főherceg, hogy Petteany csoportja Królik Polski-nál,

zárja el a Rymanów-Jaliska-i műutat. A lovashadtest ezért elrendelte, hogy az 1. lovashadosztály az \square 588 magaslatiponttól keletre a Sklary körüli magaslatokat, a 10. lovashadosztály és Zeiss-különítmény maradványai a Kamionka felé húzódó gerincet szállja meg. A 13. huszárezred és a 8. lovasdandár Sklary közelében várjon további parancsokra.

1914 december 23. Teljes sötétségben és havas esőben indult ezredünk 2 óraker egy patak medrében vezető igen rossz úton Królik Polski- η át Królik Wolsky-tól délre fekvő 538 magaslatiponthez, ahol az 1. lovashadosztály zöme Mouillard tábornok parancsnoksága alatt már állt.

A 10. lovashadosztály 8 óraker a Królik Wolsky-tól délre levő szerpentinútig nyomult előre és a 10. huszárezred vonalát meghosszabbítva az 588 és 707 magaslatipontokat szállta meg. Ettől nyugatra a 39. gyalogezred V2 zászlóalja, majd a 12. huszárezred helyezkedett el.

Mouillard tábornok csoportja: az 1. lovashadosztály zöme, 8. lovasdandár és a jász-kunok Sklary-nál mint a lovashadtest tartaléka állt.

Az ellenség nem támadt.

Ezredünk mai állománya gyalogharchoz 37 karabély, mert Próray kombinált százada (4. és 6.) még nem vonult be. Görgey Károly hadnagy 18 óra 30 perckor érkezett és jelentette, hogy Próray parancs hiányában Zawadka-11 beszállásolt.

Ezredünk ma és tegnap nem kapott élelmet, a legénység három napja nem aludt, a lovak pedig négy nap óta nyereg alatt voltak. 10 óra 30 perckor kaptunk parancsot, hogy Posada Jaslika nyugati részében szállásoljunk be.

1914. december 24. Ezredünk 7 óraker a Dalyowa-tól délre fekvő magaslatra készütségi állásba vonult. A kombinált század bevonult 8 óraker és Próray jelenti, hogy Flórek tartalékos hadnagy pisztolyának felkötése alkalmával keresztül lőtte jobb karját. Hodzsa századosnak pedig egy konyhaköcsi kereke szétzúzta lábaféjét. Ugyancsak ma vérhasban megbetegedett Rochlitzer József tartalékos zászlós.

Malina szakaszvezető, 14 óraker érkezett járőrével és magával hozott egy német élelmezési vonat elmaradt kocsiján talált két nehéz ládát. A mai szent estén lehangolt kedélyeket a ládák felbontása mert frankfurti virsliket tartalmaztak, felvidította. Az évessel megjött a jó kedv, a huszárok karácsonyfa után néztek és rövidesen egy közelünkben levő nagy fenyőfa lángjai körül összegyűlt az ezred és imádkozva, majd karácsonyi dalokat énekelve, megfeledkeztek mindenről, ami lelüket, szívüket nyomta.

Kint levő járőreink az úttól keletre, északi irányban menetelő gyalogságot jelentettek. Ez a 2. gyaloghadosztályunk volt, amely holnap Rymanów felé fog támadni.

17 óraker vettük a Dalyowa-n való beszállásolást elrendelő parancsot.

1914. december 25. Reggeli parancs szerint, amint 2. gyaloghadosztály előnyomulása a Petteany-csoport vonalain áthalad, a 10. lovashadosztályt ki kell vonni.

A 10. lovashadosztály Dalyowa-n gyülekezett, majd a hadosztályparancsnokság és a tüzérség Felsővízközre, a 9. huszárezred Alsóvízközre, a 8. lovas dandárparancsnokság és 12. ulánusezred Ladomérvégására, a 10. huszárezred Felsőodorra és a 4. lovas dandárparancsnokság a jász-kunokkal Alsóodorra menetelt. Ezredünk 17 órakor érkezett szállásaiba.

1914. december 26. Indulás 11 órakor, menetelés Felsőcsernye-Ortutó-Tölgyesd-en át Kurimára. Érkezés 14 óra 30 perckor.

1914 december 27-én 5 órakor parancsot kaptunk, hogy 9 óra 30 perckor a lovas hadosztállal indulva Bártfa-Tylicz-en át Krynica-ra meneteljünk. A völgyekben zuhog az eső, de amint a Tylic-i hágón felfelé haladtunk, az havas esővé; végre erős havazássá változott. Mire 20 órakor Krynica-ra érkeztünk, az egész tájat magas hó borította.

Élelmezési vonatunk a konyhakocsikkal 24 órakor érkezett.

Ügy értesültünk, hogy a lovas hadosztálynak nyugatra való eltolódása azért történt, mert a VII. hadtest nyugati irányba kényszerült visszamenni.

1914 december 28. A hadseregfőparancsnokság rendelkezése következtében a 4., 5., 10., 11. lovashadosztály és az 5. lövész gyalogezred két zászlóalja, Berndt altábornagy parancsnoksága alatt egy lovashadtestet alakít. A lovashadtest feladata, hogy a 4. és 3. hadsereg közötti, a Magura-tól nyugatra keletkezett résen át a Szepességbe vezető utakat elzárta és a Kassá-Oderbergi vasúti vonalat biztosítsa.

Az 5. honvéd lovas hadosztályt Boroevic már december 26-án előre tolta, részben felderítés, részben a 4. hadsereg jobb szárnyával való összeköttetés fentartása céljából. A 10. lovas hadosztályra az a feladat hárult, hogy a Tylic-i hágót elzárja. Az ezredek ma pihentek.

A 10. lovas hadosztály a szükséges felderítésről és a hágón át vezető utak elzárásáról gondoskodott.

1914. december 29. Pihenőnap, Kecskemétről érkezett dr. Brückler Elemér tartalékos hadnagy szeretetadományokkal.

1914. december 30. A lovashadosztály a következőképpen helyezkedett el:

A hadosztályparancsnokság és ezredünk Krynica és Slotwiny-n, Markovits ezredes csoportja: 10. huszárezred és egy üteg Krzyżówka-n,

8. lovasdandár és 2 üteg Prowoznik-Muszyna-n,

A lovashadosztály a Grybów-Neu Sandec felől délre vezető utakat zárta el. A feladat hathatós végrehajtása céljából a Huta-i korcsma táján, védőállásokat építünk.

1914. december 31. Pihenőnap. 1914. évben ezredünk az orosz harctéren, az ütközetek, készségi állások változtatása alatt megtett utakat és a hírszerző különítmények és járőrök menetteljesítményeit nem számítva: 2342 km-t tett meg.

1915. január 1. A hadosztály eligazításból tudtuk meg, hogy all. honvéd lovashadosztályt az ellenség ma Uscie Ruszkie-re szorította vissza. Lovashadosztályunk holnap Polany-n át Czarna-ra fog előre-

nyomulni, hogy az innét délkeletre fekvő Ropa folyó által alkotott nyeret megszállva, az ellenség előnyomulását megakadályozza.

Markovits ezredes csoportja és a 9. huszárezred 6 órakor indul a jelzett nyereghez. A hadosztály zöme 6 óra 15 perckor gyülekezik a Slotvina-tól délkeletre levő útvillánál és követi Markovits csoportját.

1915. január 2. A lovasezredek délben érkeztek Czarna-ra. A tüzérség a rossz utak miatt visszamaradt.

Czarna-ról ezredünk Uscie Ruszkie-re, a 10. huszárezred két százada és gépfegyver osztaga Kwiato-ra ment, hogy a 4. és 5. lovas-hadosztállyal az összeköttetést megteremtse, illetve Malstów és Lug felé felderítsen.

Hadosztályunk jobbszárnyán levő Vucic ezredes csoportjának támadása elől az ellenség Kwiato és Smierkowiecz-re vonult vissza.

A 4. lovasdandár este Czarna-ra ment éjjelezni, a hadosztály zöme Brunary-Swietnica-n laktáborozott. Meglehetősen fárasztó napunk volt. Az ellenség az összes hidakat szétrombolta és sok folyón és patakon kellett átgázolni, fagyos idő lévén, a lovak csüdjei kirepedeztek.

1915. január 3. A 23. gyalogdandár feladata ma a 604 magaslati-ponttal jelzett nyereg elfoglalása. A 11. lovashadosztály Kwiato-n át Smierkowiecz-re vonult, hogy ezen dandárhoz tartozó Vucic ezredes csoportját, tüzérségével támogassa.

Ezredünk ismét a tegnapi rossz, félig fagyott, félig mocsaras úton Uscie Ruszkie-n át a Ropa völgyébe, majd Gladysów-ig nyomult, ahol a 10. lovashadosztály készségi állást vett fel. Nem messze tőlünk állt all. lovashadosztály.

A silány utakon tüzérségünk ismét nem tudta a hadosztályt követni és mivel gróf Herberstein csapatai részére hely sem volt és tüzérsége nélkül nem képviselte azt az erőt, amelyet kifejtene kellene, gróf Herberstein kérte a csoportparancsnokságot, hogy a tétlenül végzett nap után Kwiato-Swirtne-n éjjelezhessen. Mivel ezen kérelme elintézetlen maradt a 10. és 11. lovashadosztályparancsnokok meg-
alapodtak, hogy a 10. hadosztály Czarna-ra vonul, all. hadosztály pedig Smierkowiecz-nél marad. 16 órakor indultunk vissza és 15 patakon átgázolva Czarna-ra érkezünk.

1915. január 4. Az ellenség a 4. hadsereg jobbszárnyon álló Kralicsek csoportja ellen átkaroló támadást intézett. A támadás ellensúlyozására a 3. hadsereg balszárnyán álló III. hadtest a Magura magaslat ellen támadott. Ezen támadáshoz kellett Brendt lovashadtestének is csatlakoznia.

Ezredünk 7 óra 30 perckor elővédszerűen tagozódva a Czarna-Uscie Ruszkie-i úton úgy helyezkedett el, hogy az elővédzöm a 0 579-es hágón állt. A lovashadosztály innét Smierkowiecz-re menetelt, 8 órakor Kwiato-n készségi állásban helyezkedtünk el.

Szlavnich százados és Barcsay tartalékos zászlós 30 beteg lóval Kecskemétre ment el azzal, hogy a vasúti szállítmány odaérkezése után nyomban az ezredhez vonuljanak be.

A 10. lovashadosztály Brunary környékén fog éjjelezni.

1915. január 5. Mivel a 3. és 4. hadsereg erősítés nélkül a megkezdett támadást folytatni nem tudja, Boroevic vezéreztetés a III. hadtest támadását megállította. A 11. lovashadosztályt rendelkezésére bocsátotta a 4. hadseregnek, a 4., 5. és 10. lovashadosztályt Bártfa környékén összpontosította.

A 10. lovashadosztály Czarna-Kwiatp-Smierkowiecz-Lug-Zdynia-n át Zboró vidékére menetelt, ahol a 4. és 5. lovashadosztállyal együtt a 3. hadsereg tartalékát fogja képezni.

Hadosztályunk elhelyezése a következő: hadosztályparancsnokság és 8. lovasdandár Zborón, 4. Lovasdandárparancsnokság és ezredünk Komlóspatakon, 10. huszárok Szemernyén és a tüzérség Esztebneken szállásolt be.

1915. január 6. Ezredünk ma Ferzsó-ra, a 10. huszárok Tapolytarnó-ra került. Az 1. századhoz (Spilka százados) beosztották: Páros főhadnagyot, Brzorad hadnagyot, báró Liphay Antal és Lamm tartalékos zászlóst.

A 2 és 3. század összevonása után Sztojanovics százados tartotta meg az új 3. századot.

Prónay százados megtartotta a 4. és 6 századból alakított új 4. századot.

Az 5. század változatlanul megmaradt. A 2. és 6. század megszűnt.

Tófalvy főhadnagy bevonult az ezredhez.

A 10. lovashadosztály ezredeinek gyalogszázadait egy zászlóaljban vonták össze, parancsnokuk Fakh Leó százados, segédtsitje Türk Károly főhadnagy.

Ezredünk gyaloghuszáraiból alakított századparancsnokságát báró Zech Konsztantin főhadnagy vette át. Beosztott tisztjei: Kovács Emil és Zelbr Károly hadnagy, kik mostanában az akadémiából kerültek ezredünkhöz.

1915. január 7-13-ig. Pihenő.

Január 10-én bevonult Szlavich százados és Barcsay tartalékos zászlós Kecskemétről.

Január 11-én egyesült az ezred gyalogszázada a zászlóaljjal.

1915. január 14. Tapolytarnó-Bártfa-Lófalú-Tótraszlavica-n át menetelve az ezred 15 órakor Demeteré érkezett és beszállásolt. Az előttünk itt beszállásolt cseh ezred, a kastélyt teljesen kifosztotta.

1915. január 15. Ezredünk 7 órakor indult Kapi-n át Eperjesre, majd egy órai pihenés után folytatja a menetet Tarcsaszentpéter-Samos-on át Lapispatakra, ahol hosszabb ideig maradtunk.

A. Lapisregfőparancsnokság és a német hadvezetőség január 8-án megállapodott abban, hogy Einsingen német gyalogsági tábornok parancsnoksága alatt a Kárpátokban egy „déli hadsereget” fognak felállítani. Ezen hadsereg vezérkari főnöke Ludendorf tábornok lett. Úgy a németek mint mi, két és fél gyaloghadosztályt és egy lovashadosztályt Vezényelnek ezen déli hadsereghez, mely január közepe táján Munkács és Huszt között fog gyülekezni.

Az osztrák és magyar hadvezetőség ide rendelte a 10. lovashadosztályt.

Lapispatakon a századok rendbehozták felszerelésüket és a patkolást.

1915. január 16-28-ig. Pihenő.

A közben megérkezett állománypótlásokkal az ezred állománya 40 tiszt és 800 emberre és 630 lóra emelkedett. A vonathoz tartozott 9 mozgókonyha, 27 kincstára és 20 országos jármű.

A hadosztály állománya: 2680 lovas, 420 gyaloghuszár, 8 gépfegyver és 12 löveg.

Január 27-én Szlavnich századost az 1. századhoz osztották be, helyette ezred segédtsízté Mecsér főhadnagyot neveztek ki.

Előkészületek a holnapi indulásra.

1915 január 29. A századok Kassára menetelnek és ott berakodva vasúton Nagyszőlősrre mennek.

1915. január 30. Az ezred utolsó szállítmánya 23 órakerkezett is kirakodás után Nagyszőlősről Egres-re menetelt s ott beszállásoltak.

1915 január 31. Az utolsó század 7 órakerkezett Egresre.

1915 február 1-h. Linsingen hadserege megkezdte az előnyomulása!. Mivel a Kárpátokban lovasságra szükség nem volt, hadosztályunk tartalékban maradt.

A déli hadseregtől keletre, Pflanzer-Baltin lovassági tábornok hadseregcsoportja Bukowina-ban támadt. Támadása sikeresen haladt, de mivel az üldözésnél lovasságra volt szüksége, úgy a hadsereg-főparancsnokságtól legalább egy lovashadosztály odairányítását kérte. Kérést a hadsereg-főparancsnokság azzal utasította el, hogy a déli hadseregnek rövidesen szüksége lesz a nála levő lovasságra. Amidőn Linsingen támadása megakadt a hadsereg-főparancsnokság ideiglenesen Pflanzer-Baltinnak rendelte alá lovashadosztályunkat.

1915 február 5-13. Prónay Gyula ezredet ezredparancsnokká neveztek ki, ezért Tömöry őrnagyot a pótszázadhoz helyezték át. Ugyanakkor Szlavnich századost a 10. lövésosztályhoz mint segédtsíztet osztották be. A hadsereg-főparancsnokság rendeletére ezredünk-től a következő tiszteket a gyalogsághoz helyezték át: Cserhalmi őrnagy, Darányi százados és Darvassy főhadnagy.

Beosztás báró Planzer-Baltin lovassági tábornok csoportjába.

1915 február 13.-március 23.

Általános helyzet.

Linsingen déli hadserege a Kárpátokban megakadt. Pflanzer-Baltin hadseregcsoportjának támadása kedvezően halad előre és már február elején szüksége lett volna lovasságra, a visszavonuló oroszok üldözésére. Ezen körülményeket mérlegelve a hadsereg-főparancsnokság rendelkezésére bocsátotta Pflanzer-Baltinnak a 10. lovashadosztályt azon megjegyzéssel, hogy a hadosztály csak átmenetileg marad nála.

Pflanzer-Baltin hadseregcsoportja, kinek vezérkari főnöke Soós ezredes volt, a következőképen tagozódott:

6. gyaloghadosztály és a legyei légió 3 ½ zászlóalja.

54. gyaloghadosztály.

Schreitter altábornagy csoportja, Békássy alezredes csoportja.

XIII. hadtest Remén gyalogsági tábornok.

5. és 10. lovashadosztály, valamint báró Vivenot portyázó különítménye, összes létszáma: 44.500 gyalogos, 4700 lovas és 154 löveg.

A 10. lovashadosztály vasúti szállítmányai élén ezredünk haladt Máramarosziget és Körösmező-n át Worochtára.

1915 február 15-én délelőtt a szállítmányok élén haladó első két századunk Worochta-n át rakodott ki és mint felderítő különítmény előre ment Deiatyn-Nadworna-Lachowce-ig. Itt a két század szétvált és

3. századunk Str. Bochordzany-Grabówka-Dobrowlany-Kalusz-011 át Zurawno-ra,

4. századunk Rozniatów-Dolina-Bolechów-on át Stryj-ra menetelt.

Prónay ezredes az 1. és 5. századdal, két gyalog hadtápszázaddal és egy üteggel a Lanczyn-tól északra fekvő Kraszna-ra nyomult hogy a Lanczyn-Kolomea-i műutat elzárja. Csoportja késő éjjel érkezett, Kraszna-ra és tábori őrsökkel biztosítva, éjjelezett.

1915 február 16. A hadseregcsoport mai állása: Czibulka hadteste elfoglalta Kolomea-t, a XIII. hadtest Nadworna-túl északra és északnyugatra a vele szemben levő ellenséges túlerő miatt, megszüntette támadását. Megállapítást nyert, hogy Majdon Str.-nál két gyalog- és egy lovasezred volt és délkeleti irányban nyomultak előre.

A 10. lovashadosztály parancsot kapott, hogy Lazyn-Kraszna területén levő Prónay ezredes csoportját erősítse meg és oldalozóan támadja meg a Kubajónka-n át állítólag előnyomuló ellenséget.

Markovits ezredesnek alárendelték Prónay csoportját. Eddig megállapítottuk, hogy az ellenség velünk szemben a □ 451-Majdan srd.-Helya 0 429 vonaltól délre áll és Majdan Graniczny-nál kb. 3000 közk tartózkodik.

5. századunk a Kraszna-tól északra levő Wywecna □ 525-nél és 1. századunk a Czepenalosa Δ 509-nél állt, és a 10. huszárezred két százada között helyezkedett el.

A még 15-én előküldött 3. és 4. századunk Zurakitól keletre összefüggő, beásott ellenség miatt nem tudott tovább jutni.

1915 február 17. A 10. lovashadosztály parancsot kapott, hogy az összes rendelkezésre álló erővel üldözze a Kolomea-nál megvert és északnyugatra visszavonuló ellenséget. Majdan és Majdan grn.-in át Ottynia felé. Az 1. és 5. századunk Majdan Graniczny, a 10. huszárezred Lazyn-Sadzawka-Majdan Srd. felé nyomult. Az egész előnyomulási területet sűrű erdő borítja. Az előre küldött járőrök Kubajówka magasságában ellenséggel találkoztak és nem tudtak előrejutni, a csoport előnyomulása is megakadt és a századok riadókészültségben Sadzawka-n töltötték az éjszakát;

A 8. lovasdandár és a lovas tüzérsztály Delatyn-ra érkezett. 1915. február 18. Báró Fflanzer-Baltin keleti hadtestével és a 42. gyaloghadosztállyal akarta az ellenséget megverni, hogy azután levegőhöz jutva, minden erejével Dolina felé támadjon. Ezért, a 10. lovas-hadosztályt Mihalovits ezredes csoportjával erősítette meg és utasította, hogy a Hawrilowka táján gyülekező ellenséget, kösse le. Ezen idő alatt a keleti hadtest Majdan Graniczny-Majdan Srd.-Wolosów felé elnyomulva, az ellenséget oldalról fogja megtámadni.

Gróf Herberstein csoportja a következőképpen tagozódott:

Prónay ezredes az 1. és 5. századdal előnyomul Majdan Srd. felé.

Jobb oszlop: Markovits ezredes a 10. huszár és 4./2. lovas üteg Kubajówka-n át Majdan Srd.-re,

középső oszlop: Mihajlovic ezredes horvát honvédjei Lazy-ról a dülő úton a □ 447 és □ 456-n át Majdan Srd, nyugati széle felé és

bal oszlop: Bauer tábornok a 8. lovasdandár eddig kirakodott részeivel, a két lovasüteggel Dobratów-Kraszna-Majdan grn.-Weslnica-Leszna és □ 464 felé nyomulnak előre.

Minden oszlop úgy indul, hogy 6 órakor lépje át a vasúti vonalat. Markovits ezredes csoportja Sadzawka-n találkozott Benigni altábornagy 3 zászlóalj és négy ütegből álló oszlopával és parancsot kapott, hogy várjon további előnyomulásával, amíg ezen csoport hozzájuk felzárkózik. Amikor ez megtörtént, Markovits és a közben bevonult Prónay csoportf követték Benigni oszlopát.

Mihajlovic ezredes csoportja benyomult Majdan Srd.-be, Bauer csoportja 9 órakor harc nélkül Majdan Grn. elé érkezett és magához vonta az ott levő 1722. népfelkelő zászlóaljat, majd folytatta előnyomulását Paryszcze északi széléig, de további térnyerését az orosz tüzéség tüze akadályozta.

Járőreink éjjel az ellenségen maradtak. A 4. lovasdandár Szadza-wa-n, a 8. lovasdandár a tüzérséggel Dobrotów-Lanczyn-ban éjjelezett.

1915 február 19. A hadseregcsoportparancsnokság tegnapi szándékához ragaszkodva elrendelte, hogy a 10. lovashadosztály 7 órától kezdve Majdan Srd. déli kijáratánál készentétben álljon, hogy az ellenség visszavonulása esetén, azonnal felvehesse az üldözést Stanislaw felé. Mivel azonban az ellenség még az éj folyamán visszavonult, a 10. lovashadosztály azonnali indulási parancsot kapott Tysmenice-n át Stanislaw felé.

A 10. lovashadosztály Hawryłówka-n át Kamienna-ra menetelt, majd két oszlopban folytata az üldözést.

Jobb oszlop: Bauer tábornok a 8. lovasdandár egy üteggel Gzerniejów-on át,

bal oszlop: a 10-es lovashadosztály zöme Lysiec-en át, Stanislaw felé.

Az idő igen hideg. Előre küldött felderítő osztagok Dragomirczanytól délre levő híd felől tüzet kaptak. Az oda érkezett elővéd (10. huszár) elzavarta a kozákokat, kik a hidat felgyújtották. Gróf Herberstein

oszlopa közben az elővédhez felzárkózott és 17 órakor Lysiec-en beszállásolt.

Este az ellenség Opryszówce-Krechówce vonalon állt.

5. századunk Stebnik-re, a 10. huszárok egy százada Czerniejów-ig jutott és ott éjjelezett.

Wolf ezredes csoportja az éj folyamán elérte Markowce-t.

Báró Pflanzler-Baltin Delatyn-ra érkezett és ott Marschall német tábornoknak rendelkezésére bocsátotta a 6. gyaloghadosztályt és az 5. honvéd lovashadosztályt. Legközelebbi célként Pflanzler-Baltin kitzúzte Stanislaw elfoglalását és erőteljes támadást Dolina felé.

Ezen szándékának keresztülvitelére a következő utasításokat adta ki:

A keleti hadtest foglalja el Stánislaw-t és toljon innen északi irányban erős előcsapatokat, biztosítsa továbbá a XIII. hadtest oldalát és hátát Halicz és Stanislaw felől. A 10. lovashadosztály a keleti hadtest kötelékében folytassa az üldzést és maradjon vele szoros összeköttetésben, de párhuzamosan végezzen felderítést a Tiumacz-Nizniów-Halicz vonal felé. A Stánislaw-i vasúti hidak szétrombolása! okvetlenül meg kell akadályozni. Lilienhof csoportja követi a keleti hadtestet Horodenska-n át a Stanislaw-ra vezető műúton úgy, hogy 23-án Klobówce-t elérje. Papp őrnagy csoportja Gzernowicz-on marad.

1915 február 20. Bauer tábornok oszlopa 6 órakor indult, hogy Uhorniki-in át Stanislaw-ba benyomuljon. A lovashadosztály zöme 8 órakor indult. Egy század elővéd után a főcsapat élén a lovashadosztály parancsnokság előtt az összes trombitások a díszmenetet fújva, a lakosság óriási lelkesedése mellett bevonult Stanislaw-ba.

Az ellenség ugyanis már tegnap este, gyenge lovasosztagok hátrahagyásával Pasiczna, Podluze és Wolczyniec felé vonult vissza. A városon való átvonulás után a jász-kunok egy lendületes támadással elfoglalták a Pasicz-na-ra vezető műút hídját.

Ezredünk Stanislaw-ba a befagyott Bystryca Solotwinska folyón ment át és ott rövid harc után kiverte az ellenséget. Az ezredparancsnokság már lóháton tudott a hidan átmenni. Az itteni harcban foglyokat ejtettünk. Röviddel utána megérkezett a 16. gyalogezred egy százada, de beavatkozására már nem került sor.

Délután az oroszok egy koncentrikus támadást intéztek Pasiczna ellen. Erős tüzérségi előkészítés után legalább egy gyaloghadosztályuk indult félköralakban a község ellen. Ezen támadás elől az ott levő kb. 300 emberünk visszavonult a híd alá. A vasúti híd az ellenség birtokába került.

Az ezredparancsnokság lépésben ment vissza a legerősebb elleneséges géppuskatűzben a város szélén levő házakhoz. Prónay ezredes mint mindig, monoklival szemében, nézte, hogy az ellenség honnan lő.

Ezredünk megszállta a folyó keleti partját, illetve a közelben levő melegházakat és kertésztelepet, majd erős tüzelést indított a közben Pasiczna-ba benyomult ellenség ellen. A Stanislaw-tól délkeletre tüzelőállásban levő két drb 30 ½ -es mozsarunk leadott néhány lövést az oroszoktól hemzsegő Pasiczna-ra.

Bauer tábornok csoportja közben Stanislau-ba érkezett és felderítést végzett Tlumacz és Nizniów felé, majd vonalunkat meghosszabbítva, megszállta a város északi szélét. A lovashadosztály zöme a város nyugati részén riadószállásokban helyezkedett el.

Az ellenség támadását megállítottuk.

Wolf ezredes csoportjának érkezése után a 16. gyalogezred három zászlóalja átvette a város megszállását és lovashadosztályunk visszament éjjeli szállásaiba, Lysiec és Krechówce-re.

Kémeink jelentései beszámolnak, hogy északra és nyugatra kb. 3 orosz gyalogezred beásta magát, azonfelül a Nizniów felé menetelő ellenséges gyalogság biztosítására, Klubowce táján, erősebb lovasalakulatok álljanak.

1915 február 21. A keleti hadtest meghagyta Wolf ezredesnek, hogy jelenlegi állásaiban akadályozza meg az ellenség előretörését Stanislau-on át. Novakovic ezredes az 53. gyalogezred, 96./IV. zászlóalj és I.V2 üteggel nyomuljon előre Tysmenica-Podpiecary-n át a Worona pataktól északra fekvő magaslatokra és vesse vissza a Wolcziniec-nél álló ellenséget. A 10. lovashadosztály nyomuljon Tysmenica-ra, hogy onnét Wolf és Novaüovic csoportjait Roszniów és Nizniów felől esetleg erő támadások ellen biztosítsa.

Gróf Herberstein a lovashadosztályt Tysmenica-tól nyugatra levő keresztnél akarta összpontosítani. A kora reggeli órákban erős harci zajra csapatait felriasztotta és zöme Krechówce-n, Bauer tábornok csoportja Markowce-n gyülekezett. A zöm 7 órakor Czerniejów-on át indult Tysmenica felé. A mocsaras, úttalan erdőn keresztül, a menetelés lassan ment. Elővédünk tüzet kapott és a vasúti töltés mögött fedezéket keresett. Horthy ezredes oszlopát Marko wce-Chomiakówka-n át irányította, de Horodyszczce-re érkezve parancsot kapott, hogy Oda je felé, majd egy későbbi parancs szerint Markowce--Chryplin felé nyomuljon előre.

Fele úton Markowce és Chryplin között 5. századunk, két század 10. huszár és a 10-esek géppuskás százada Tysmenica felé támadt. A támadás az ellenség számbeli fölénye miatt elakadt, ezért ők is a vasúti töltés mögött fedezve, éjjeleztek.. A 8. lovasdandár egy üteggel Markowce-n beszállásolt.

A 10. lovashadosztály ma nem tudta kitűzött célját elérni. Az ellenség leginkább védelemre szorítkozott.

1915 február 22. Hadosztályunk délben folytatta a tegnap felhagyott támadást, mert Novakovic ezredes csoportja visszaszorította az ellenséget.

A lovashadosztály este Tysmenica-ra érkezett.

Czibulka hadtestének feladata, hogy az ellenséget ma a Nizniów és Halicz közötti Dnyeszter szakaszon visszaszorítva, a folyón átvezető hidakat birtokába vegye. A parancs keresztülvitelére Suikowski herceg őrnagy három századdal és egy üteggel Tlumacz-ra ment. A lovashadosztály zöme, amint a 36. gyaloghadosztály a Worona patakon túl jutott, Mykietince-Ghyplin körzetben fog gyülekezni, hogy 23-án reg-

gel a visszaveteti ellenséget Stanislau-Jamnica-Jezupol-on át Halicz felé üldözze.

A ma Markowce-re érkezett 10. lovas lövésosztályt Novakovic ezredesnek rendelték alá és Sulkowski herceg őrnagy különítményéhez osztották be.

A 10. lovashadosztály elrendelte, hogy a jász-kunok Czerniejów-on, a 10. huszárok két lovas üteggel Opryszówce-n, a 8. lovasdandár Mike-tincen-n táborozzanak és oly menetekészségben maradjanak, hogy rövid felszólításra az üpryszówce-Stanislau-i úton, élükkel a tüzér-baraknál gyülekezzenek. Ezt a parancsot a 4. lovasdandár nem kapta idejében és Tysmenica-n éjjelezett.

1915 február 23. Csak kora reggel kaptuk a tegnapi parancsot. 5. századunk 7 órakor Stanislau-ra indult, hogy Paszyczna-Majdan-Lukawica völgy-Wiktorów-on át Halicz felé felderítsen.

A hadseregcsoport ma általában véve állóharcot folytatott, csak Lilienhof csoportja támadt. Amikor Lilienhof csapatai Tlumacz-ot déli-élől megtámadták, Sulkowski herceg különítménye nyugatfelől indított támadást az oroszok állásai ellen és így az ellenség a bekerítés veszélye miatt visszavonult.

5. századunk csak Pasierna-ig jutott, mert innét északra levő magaslatokon összefüggő erős ellenséges állásokat talált.

1915 február 24. Az ezredek szállásaikon készségben álltak. Novakovic ezredes csoportja Olszanica ellen támadt.

Csekély létszám miatt ma felosztottuk az 1. századot. Ezredünk most csak a 3., 4. és 5. századból állt.

Lilienhof csoportja elől az ellenség Nizniów és Bukowa felé vonult vissza. Sulkowski megkísérelte a Nizniów-ba való bejutást, de az ellenség azt még erősen védte. A különítmény Bratyszów-on, a lövésosztály Ilumac-on éjjelezett.

1915 február 25. Nyert utasítások értelmében Lilienhof csoportja ma Olszanica-Uzin felé az ellenség oldala és háta ellen fog támadni. Czibulka altábornagy a nyugati szárnyra irányított tartalékkal Hucisko ellen támadva az oroszok szárnyát akarta bekeríteni. A 10. lovashadosztály az ellenség visszaszorítása után a Stanislau-ról Kalusz-ra vezető műúton nyugati irányban úgy fog előrenyomulni, hogy Majdon felől hatni tudjon a Stanislau-ról Halicz-ra vezető műút ellen.

Lilienhof tábornok támadása sikerrel járt és az ellenség az Uzin-Koladzijówka vonalra ment vissza. A lengyel légió elfoglalta Nizniów-ot és az ellenséget itt is a Dnyeszter-en át vetette vissza. Sulkovski herceg parancsot kapott, hogy különítményével támadjon a visszavonuló oroszok hátába.

1915 február 26. A 10. lovashadosztály Krechowce-n gyülekezett.

A keleti hadtest parancsot kapott, hogy a vele szemben álló ellenséget semmisítse meg, de semmi szín alatt ne engedje meg, hogy az kitörjön.

A 10. lovashadosztályt arra utasították, hogy induljon Pacyków-ra, ahol Benigni altábornagy, amint kivilágosodik, a legkíméletlenebb üldözésre fogja felhasználni.

Benigni altábornagy Wosala ezredes csoportját Huciska-n át Giezow vasúti állomására irányította, hogy a Jutrena Ga. magaslaton beásott ellenséget megkerülve, oldalról megtámadja. Lovashadosztályunknak megparancsolta, hogy mielőbb érje el a Majdan-Stanislaw-i országot, hogy ezzel Wosala ezredes csoportjának oldalát és hátát egy Kalusz-Majdan felől előnyomuló ellenség támadása ellen védje. Egyben végezzen a 10. lovashadosztály erélyes felderítést Kalusz és Halicz felé és hagyja vissza tüzérségét Pukaczów-on Luxardo ezredes rendelkezésére.

Sulkovski herceg őrnagy parancsot kapott, hogy a 10. lovas lövésosztályt indítsa el Stanislaw-on át Paszczierna-ra, lovasszázadaival és az üteggel folytassa előnyomulását az ellenség oldala ellen.

Bauer tábornok három századdal és egy géppuskás századdal, mint szélső nyugati oszlop Zagwozd-Rybno-Huciska-Majdan-ra mentelt, Wosala ezredes csoportjának biztosítására és ellenséges behatás nélkül Majdan-ra érkezett.

A lovashadosztály zöme 5 órakor indult, Pacyków-nál megállt, mert az onnét nyugatra levő erdő szélét az ellenség megszállva tartotta.

A hadosztály zöme Pacyków-on, Bauer tábornok Majdan-on, Sulkovski herceg Stryhance-n és a 10. lövésosztály Stanislaw-on éjjelezett.

Az ellenség a bekerítés veszélyét felismerve, visszavonult a Halicz-i hídfőbe.

A Dolina felé folyamatban levő támadásunk részben az ellenség szívós védelme, részben egy újabb orosz gyaloghadosztály harcba vetése következtében elakadt. Felfogott orosz rádiogrammok útján tudtuk meg, hogy az orosz II. hadtest éle már Mosciska és Kopankát érte el és február 27-én Stanislaw ellen fog támadni.

Báró Pflanzler-Baltin ezt a támadást a Lomnica mentén akarja megakadályozni. Ezért az 5. honvéd és 10. lovashadosztályt, valamint Wosala ezredes csoportjából alakított új csoportot, báró Marschall néniét tábornoknak rendelte alá, hogy az ellenség átkelését a Lomnica-n meggátolja. Báró Marschall még február 26-án indult Majdan-ra. Utóbb Wosala ezredes helyett, Wolf ezredes csoportját, mely öt zászlóaljból és egy ütegből állt, osztották be.

Báró Marschall intézkedései: Az 5. honvéd lovashadosztály Dolhe és Wistewa között helyezkedik el, Wolf ezredes csoportja az 5. honvéd és 10. lovashadosztály tüzérségével és az 5. honvéd lovashadosztály lövésosztálya hozzácsatlakozik és megszállja a Wistowa-tól északra levő korcsmaig terjedő szakaszt, ide csatlakozva a 10. lovashadosztály. Temerowce-ig zárja el a Lomnica-t. A patak elzárása azon pontokra szorítkozzon, amelyeken át megközelítése lehetséges. Az állásokat 7 óráig kell megszállni. A 10. lovashadosztály azonkívül felderít a műúton Wojnilów és Niegówce felé.

1915. február 27. A 2 órakor kiadott eligazításban gróf Herberstein elrendelte, hogy a lovashadosztály zöme 7 óra 30 perckor Majdan-on gyülekezzen. A különböző, még kin levő alakulatokat utasította, hogy Bednarów-ra vonuljanak be. Gsak Sulkovski herceg őrnagy maradt kint. A lovashadosztály zöme 5 órakor indult és 8 órakor érkezett Majdan-ra.

A kiutalt Lomnica szakaszt közben már a közelben tartózkodó Bauer tábornok csoportja szállta meg, a következő tagozódásban:

Zoller őrnagy, egy század ulánus és a 8. lovasdandár lövész századai Teremówce-től a Przeworzec és Bryn közötti gázlóiig.

Schmidt alezredes: két ulánus század és a 4. lovasdandár lövész századai a gázlótól a korcsmáig.

Tartalék: egy század 9. huszár és a jászkunok Babyn-on, illetve Bryn-ban.

Schmidt alezredes a Babyn-ban levő ellenséget a Lomnica-n túla vettette vissza. Zoller őrnagy Medynia-nál erős ellenséget talált és ezért egyelőre a községtől délre levő Δ 350 táján maradt. Ezt az ellenséget Prónay ezredes századainkkal kiverte és a patakon túra üzte vissza.

A 10. huszárok csak este érkeztek Bednarow-ra, a 10. lovashadosztályparancsnokság álláspontjához.

Marschall tábornok lovashadtestének gyülekezése lassan haladt és ma csak kezdetlegesnek volt mondható. Igen jól jött tehát, hogy az oroszok Bruszilow parancsára, ma végrehajtandó támadása – nehézkes készülődés miatt – késett, miáltal ma komolyabb harc nem fejlődött ki.

Az orosz II. lovashadtestnek szóló felfogott rádióparancsaiban Bruszilow ismételen és erélyesen utasítja, hogy hajtsa végre Stanislaw elleni támadást. Az orosz lovashadtest jelentette, hogy 28-án a 12. lovashadosztály Kalusz felől Wistowa ellen és a Tuzemnaja kozák hadosztály egyik dandára Bryn ellen fog támadni. A hadosztály másik dandára Kalusz-tól nyugatra fogja a Lomnicét elzárni, míg a 47. tartalék gyalghadosztály a folyón átkelt. A kubán kozák hadosztály fog a II. lovashadtesttel egyidőben Kalusz felől Nowica ellen támadni.

1915 február 28. Báró Pflanzler-Baltin elhatározta, hogy a Lomnica mentén egészen Wistowa-ig védelemben marad, a többi erővel pedig a hídfő ellen támad.

Báró Marschall a 36. gyalghadosztályt korán reggel Bryn és Bednarów között gyülekeztette, hogy a támadást Babyn-on át megindítsa. Északi oldalának biztosításával a 10. lovashadosztályt bízta meg.

Gróf Herberstein Schmidt és Zöller védőszakaszait a Lomnica mentén hagyta, a lovashadosztály zömét pedig 6 óra 30 perckor Antonówka-nál összepontosította.

Az ellenség kora hajnalban Jezupol felől a vasút mentén előre nyomulva Sielec-ről sűrű tömegekkel megrohanta 54. gyalghadosztályunkat és azt rajtaütésszerű támadásával visszaszorította. Czibulka altábornagy csak a Cziezówka pataktól délre levő magaslaton tudta csapatait ismét ellenállásra rendezni.

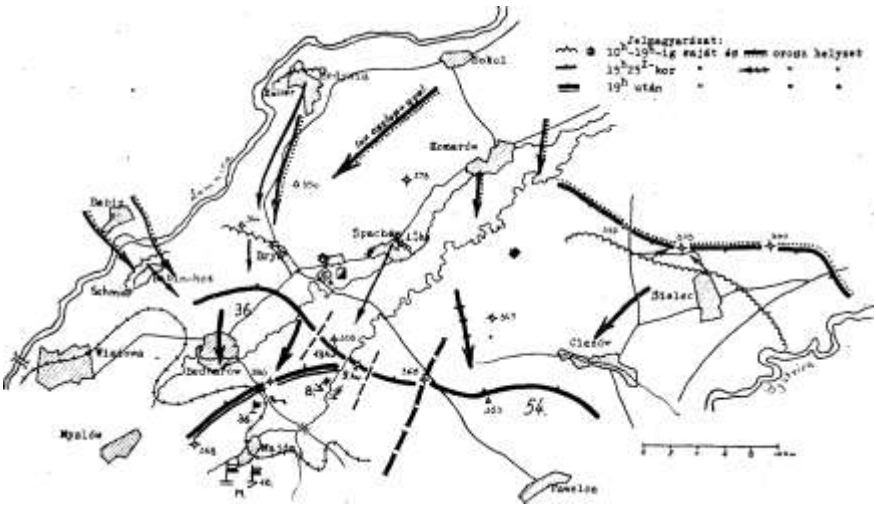
Egyidejűleg az ellenség a Lomnica-tól keletre és Medynia felől, Bryn ellen is támadt.

Gróf Herberstein Luhe ezredest egy század 9. huszár, egy géppuskás századdal és 2 löveggel Spahów-ra küldte, hogy a Lomnica és Lukawica között előnyomuló ellenséget feltartóztassa. A Komarów felől Spahów ellen támadó ellenség 9 óra 45 perckor a \square 273-nál beásta ma-

gál. Ugyanekkor Sokol-ról a Δ 350 felé egy erősebb ellenséges lovas és gyalogságból álló oszlop nyomult előre. Ezek ellen küldött a 36. gyaloghadosztály egy zászlóalját.

A Medyna-ból előretöri ellenség Zöllner őrnagy védőszakaszát túleréjével lehengette. Baby η felől erős ellenség támadta Schmidt alezredes védőszakaszát. Az ott levő 12. ulánusok, 10. és jász-kun huszárok lövész századai a legszívósabban védekeztek. Ezen harcban Zelbr hadnagy sebesülten fogságba került és lövész századunk igen súlyos veszteséget szenvedett. Lövész századunkból, melyet kb. egy hónappal ez-

*Báró Marschall lovaságítábornok lovashadtestének helyzete
1915 február 28-án.*

előtt állítottak fel, alig maradt néhány ember, kiknek sikerült az őket körülzáró oroszokon áttörve a 36. gyaloghadosztályig harcolva visszavonulni.

Marschall tábornok látva, hogy az ellenség tömegei ellen csak a védelemben található megoldást, elrendelte a 10. lovashadosztálynak, hogy a Lukwica és Lukwa között előnyomuló ellenséget okvetlenül tartsa fel. A 10. lovashadosztálynak a sok kikülönítés és lövészosztályának majdnem teljes felmorzsolása következtében alig volt 600 karabélynyi létszáma. Bauer tábornok parancsot kapott, hogy négy lovaszázaddal és 2 üteggel szállja meg a \square 316 dombot.

Bauer tábornok a 9. huszárök egy századát és géppuskás századát az utón helyezte el. Ez a csoport felvette a megmaradt lövéseinket, balra tőlük egy ulánus század és ezredünk 3. és 4. százada helyezkedett el. Velünk szemben, a Bryn-ból délkeletre vezető utón. igen erős ellenség támad.

Czibulka altábornagy utasítására hadosztályunkat késő este gyalogság váltotta fel. A hadosztály Uhrynów-ra menetelt és 23 órakor a 8. lovasdandár Uhrinów Dl. a 4. lovasdandár és a lövészosztály maradéka Uhrynów Grn.-n beszállásolt.

1915 március 1. A hadseregcsoport elrendelte, hogy az összes csapatok védelemre szorítkozzanak, míg az ellentámadásra ide irányított XI. hadtest megérkezik Lilienhof csoportja és Sulkowski herceg különítménye biztosítja a Dnyeszter vonalat és akadályozza a Horyhlady-nál mozgolódó kozákok átkelését a folyón. Ha szükség lenne, úgy a 10. lovashadosztály Mariampol és Tlumacz között, mint mozgó tartalék használható fel. Stanislaw-ra két vadászászlóalj érkezett.

A XIII. hadtestet az ellenség ma visszaszorította s így báró Marschall kénytelen az oda csatlakozó részeit visszavonni.

A 10. lovashadosztály felriasztása után 14 órakor indult Stanislaw-Wolczyniec-Kolodziejówka-n át Hanusowce felé és 16 órakor érkezett Uzin-ra.

A 10. huszárezred egy gyalog-, egy lengyel zászlóalj és IV2 üteggel Hanusowce-n állt. Arra a hírre, hogy egy ellenséges lovastest a Lukától keletre elterülő erdőbe benyomult, a seregcsoport parancsnokság visszarendelte lovashadosztályunkat Paszieczna-ra, hogy a Bystrica-Solotwinska vonalat elzárja. Ezt a parancsot 22 órakor kaptuk és a lovashadosztály felriasztása után elindult Podluze-Stanislaw-on át és

1915 március 2-án 2 órakor Uhrynów-ra érkezett, majd 6 órakor a falutól délre készülségi állást vett fel. Ezredünk Paszieczna északi szélén helyezkedett el.

17 óra 30 perckor érkezett a parancs, hogy tegnapi szállásainkba vonuljunk be. Ezredünk és a lovas tüzérszázalék Uzin-ban szállásolt be.

A lovashadosztály visszavonása azért történt, mert az ellenség áttörte a 42. honvéd gyaloghadosztály gyenge vonalait. Pflanzer-Baltin a jelentés vétele után elrendelte Marschall csoportjának visszavonulását. Egyben elrendelte Pflanzer-Baltin, hogy, az 5. honvéd és a 10. lovashadosztály minél előbb Tlumacz-Tysmienica vidékére induljanak.

A seregcsoport parancsnokság azon véleményen volt, hogy a Bystrica vonal nem alkalmas tartós védelemre s ezért elhatározta, hogy csapatait az Otynia-Solotwinska vonalra visszavonja. Ezért a már említett két lovashadosztályon kívül az 5. német lovashadosztályt is Chocimierz-Obertyn táján akarta összevonni. A lovasság egyúttal leplezi az új védővonalat és a 10. lovashadosztály végzi a felderítést a Dnyeszter és Pruth-tól keletre.

1915. március 3. Marschall tábornok csoportja az ellenségtől háborítatlanul elérte a kitűzött vonalat.

Jelentések érkeztek, hogy több ellenséges zászlóalj Jammica felől a Berezowica-i vadászlak felé nyomul előre, azonfelül több zászlóaljból álló ellenséges oszlop nyugat felő Ciezów felé közeledik. Markovits ezredes csoportját 13 órakor visszavonta és úgy ő, valamint a 10. lovashadosztály a Wolczyniec és Podpiecary-tól északra fekvő magaslatokat szállta meg.

A csoportok éjszaka is az elért vonalakban maradtak. Horthy ezredes lovasszázadai és ütege Folw. Górnny-ban éjjelezett, a lövésosztály zárt előőrsökkel biztosította a pihenőket.

1915. március 4. A csapatok visszavonulása már tegnap délben fejeződött be, amennyiben azok a Strumba patak-Tysmienican-i vonalba érkeztek.

Hadosztályunk Tysmienica-n át az innét délkeletre fekvő dombokon át a műút mentén megállt, a gyalogság biztosítására. Lövésosztályunk megszállta a Tysmienica-tól északra levő Δ 341 Mohilka magaslatot, ugyanott állt Siml őrnagy 52. gyalogezrede és a lengyel légió Zaleszki százados zászlóaljja. A Worona patak és a Slobodanál levő hidat járőrökkel zárták el. Stieder alezredes a 3. század, három géppuska és két lovas üteggel a Nizniów-i hídnál levő gyalogságot váltotta fel.

A Woronka patakon átvezető hidakat felgyújtottuk.

Az ellenség 8 órakor bevonult Stanislau-ba. Marschall tábornok csoportja dermesztő hidegben és hóviharban folytatta visszavonulását és estére elérte kitűzött menetcélját. Az ellenség elmaradt mögötte.

Stieder csoportja arcban és Bukowna felől megtámadva, kénytelen a túlerő elől visszavonulni.

1915 március 5. Ma csak lovashadosztályunknál és Lilienhof csoportjánál voltak harci események.

Reggel 7 órakor a 4. lovasdandár és a tüzérség a Δ 334 Tlumaczka magaslaton arccal északnak, a 8. lovasdandár a Tlumacz-tól délnyugatra fekvő Δ 307-nél helyezkedett el. A lovashadosztályhoz beosztott két gyalogzászlóalj Tlumacz-on éjjelezett.

6 óra 30 perckor az ellenség megtámadta elővédeinket és visszaszorította őket. A Δ 334-nél Horthy ezredes a 10. huszárok három századát és a lengyel légió zászlóalját hátrahagyta és a Δ 338 Gruszkowska magaslatra vonult. Bartha alezredes csak ³/4Órai harc után vonult vissza, miáltal Horthy csoportjának sikerült Siml őrnagy zászlóaljának vonalai mögé jutni.

Bauer tábornok az ide beosztott zászlóaljakat várva, megtudta, hogy az ellenség már Tlumacz-ra bejutott s így a segítségére érkezendő zászlóaljak idejében már nem érkezhettek, viszont a rendelkezésére álló három lovas század túl gyenge ahhoz, hogy a neki kiutalt szakaszt sikeresen megvédje, Körłowka-Puzniki-n át Chocimierz felé ment vissza, hogy a 10. lovashadosztályhoz csatlakozzon. Odamenet megtudtuk, hogy a lovashadosztály Jezierzany-nál gyülekezik.

Az ellenség a Δ 307 és Δ . 334 magaslatok vonalán túl nem jutott. Amint gróf Herberstein tudomására jutott, hogy az ellenség Tlumacz felől és lovassága Korolówka felől előrenyomul, elhatározta, hogy Pruzniky-Korolówka-Biczowa- Δ 320 vonalon megállítja.

A lovashadosztály 14 órakor Pruzniki-n át Korolówka felé indult, egyidejűleg Lilienhof parancsára megkezdte Zielinszki ezredes csoportja a műút menti támadását Tlumacz felé.

Korolówka-nál elővédünk tüzérségi tűzbe került. Ezredünk és a 9. huszárok lórólszálltak és a szekérút mentén, a 12. ulánusok Hory-

nlowce-Kolonce-n át az ellenséget megkerülve, támadt. Tüzérségünk Korolówka-tól délre tüzelőállást vett fel.

Támadásunk elől az ellenség Horiniowce-Kolica felé és Zielinszki ezredes csoportja elől Tlumacz-ra vonult vissza.

17° hidegben végrehajtott támadásunk az ellenséget Tlumacz-ból a Polahice-Nadworna vonalra vetette vissza.

Lilienhof tábornok csoportja bevonult Tlumacz-ra éjjelezni, hadosztályunk pedig a sötétség beálltával Puzniki, Przybylów és Borniki-n éj jelezett. Ezredünknek Przybylów-on utaltak ki éjjeli szállásokat. Éjjeli biztosítási szolgálat zárt előőrsök által: 1. sz. főörök a 9. huszárok, Puzniki-től északra a 320 keresztnél, 2 sz. a 10. huszárok a Bortniki-Korolówka-i út közepe táján, a 3. sz.-t ezredünk állította fel az útvilánál Przybylów-tól északra.

Az ellenség ma erősebb különítményekkel lépte át Bysttrzyca Soltwinska-t, de zöme ezen a vonalon maradt.

Felfogott orosz rádióparancsokból megtudtuk, hogy az ellenség koncentrikus támadással akarja Kolomeát birtokába venni s e célból 11. lovashadteste Ottynia megkerülésével fog Kolqmea ellen támadni. Ennek feltétlen megakadályozására kapott parancsot báró Marschall.

Báró Marschall a feladat érdekében hadtestét a következőképpen átcsoportosította: a 10. lovashadosztályt Przybylów-Hostow-ra, az 5. honvéd lovashadosztályt Bohorodzyczyn-ra és Ljlienhof csoportját Korolówka-ra helyezte át.

1915 március 6. Báró Marschall tegnapi eligazítása értelmében a 10. lovashadosztály 7 órakor a Lysagóra-n gyülekezett, ezredünk a Hostow-tól északra levő magaslaton előretolva. Ebben a helyzetben maradt a lovashadosztály egész nap.

Lilienhof csoportja korán reggel visszament Korolówka-ra. Elvonulása után az ellenség megszállta Tlumacz-ot.

Járőreink jelentik, hogy erős ellenséges lovas oszlopok Chomikówka és Tysmienica-ról, Hryniowce felé menetelnek.

Két ellenséges lovasezred Tarnowica Polna-n át előnyomulva, összeütközött ezredünkkel. Prónay ezredes, mint rendesen, most is a rajvonalon tartózkodót}; és néhány kozákot le is lőtt. Az ellenség már 150^x-re közelítette meg raj vonalunkat, amikor parancsot kaptunk, hogy a lovashadosztály zöméhez vonuljunk be. Tüzünkkel az ellenségnek nagy veszteséget okoztunk, de nekünk is voltak veszteségeink halottakban és sebesültekben. Bauer tábornok a 10. lovashadosztály zömével megszállta a Przybylów-tól északra fekvő magaslatokat. Przybylów északi szélét kb. 13 és 14 óra között megszállta lövésosztályunk, az 52. gyalogezred menetzászlóalja ugyanakkor a Byczwa magaslatra ment előre és azt szállta meg.

Marschall tábornok holnap reggel meg akarta támadni az előtte levő ellenséget, de Czibulka altábornaggal abban állapodott meg, hogy megvárják az ellenség holnapi támadását és azután kétoldali ellentámadással visszavetik az orosz lovashadtestet. E tervhez újabb átcsoportosítást kellett végrehajtani.

Lilienhof csoportja a Lysagóra és Prybylów-tól északra levő magaslatok mögé, az 5. honvéd lovashadosztály a Pruzniki-től északra levő magaslatok mögé került, a német 5. lovashadosztály pedig parancsot kapott, hogy reggel érje el Zabokruki-t.

Ezredünket az 54. gyalogezred egy zászlóalja váltotta fel, utána bevonultunk a 10. lovashadosztályhoz Chocimierz-re.

1915. március 7. A helyzet lényegében nem változott. Marschall lovashadteste elérte az elrendelt menetcélokat és ott védelemre rendezkedett be. A német 5. lovashadosztály Zywaszów-ra érkezett.

6 óra 30 perckor lovashadosztályunk a következő tagozódási vette fel:

Horthy ezredes csoportja: 4. lovasdandár, 10. lovas lövésosztály és két üteg a \square 322 magaslaton, jobbról a 10. huszárok, azután jász-kunok, majd a lövésosztály.

Bauer tábornok csoportja: a 8. lovasdandár a Δ 304 magaslaton.

A két csoport a műútnál ért össze.

A nagy hideg és erős hóvihár miatt, de főleg, mert az ellenség nem támadt, erős rajvonal hátrahagyásával a századok a faluban tartózkodtak. Délután, amikor a hideg dermesztőre fordult, a lövésosztály is felállított két főörsöt és a legénység a lovak szállásaibanriadókészültségben tartózkodott.

1915. március 8: A helyzet változatlan. Bauer tábornok két századunkat, mint tartalékot, balszárnya mögé vette vissza. A hideg szibériai méreteket öltött, a hóvihár olymértű, hogy rövid ideig fekvő legénységünket a hó teljesen betemeti. Ma sem volt harci tevékenység.

1915 március 9. A hóvihár oly erős, hogy alig lehet tőle látni. Az ellenség ezt kihasználta és megtámadta az 5. német lovashadosztály állásait, de eredménytelenül. Délután állásaink ellen is megkísérelte az ellenség támadását, de az tűzérőségünk tüzeben omlott össze. ,

A sűrű havazás megszűntével sikerült az ellenségnek az 5. német lovashadosztály szakaszában az Okno patakon a Dnyeszter közelében átlépni. A 65. gyalogezredünk érkezése után, helyreállította a helyzetet.

1915 március 10-12-ig. Általábanvéve a helyzet változatlan. A legénység és a lovak, a nagy hidegtől egyaránt szenvednek. Fárasztó hogy a rajvonalban levő legénységet a hideg, miatt rövid időközökben kell felváltani. Ezáltal a századok állandó mozgásban vannak. A hó majdnem mell magasságig ér. A védelmi vonalban levő századokat a hóvihár rövid idő után betemeti és így állandó lapátolásra van szükség. A porhó oly éles és a szél azt oly erővel vágja az arcba, hogy az emberek nem tudják szemüket nyitva tartani.

Káplár Sók vezetésével reggel egy járőr az oroszok állásaiba behatolt, egy malomban egy csomó pikát és két géppuska závarzatot zsákmányolt és azokkal visszatért. Maáger főhadnagy ma eltűnt.

A fagyások és megbetegedések száma rohamosan emelkedett.

Lovashadosztályunk mai létszáma 938 lovas, 9 géppuska, 265 Kivész és 12 löveg. Ezredünk létszáma 207 lovas.

1915 március 13. Az ellenségnek sikerült, jobbszárnyunkon álló 5. német lovashadosztályt meglepetésszerű támadással a Zabokruki-tól

délre levő magaslatokra visszaszorítani. Ezáltal a tőle balra levő hadosztályunk és a németek között egy meglehetősen nagy rés támadt, amelyen keresztül az ellenség jobbszárnyunkat is megtámadta. A támadás elől a védelmi vonalat a Chochimierz-től délre levő erdő széléig kellett visszavenni.

Pflanzer-Baltin gyalogságot küldött ide autókon. A délután folyamán megérkezett az első zászlóalj, mely védővonalunkban helyezkedett el. Estére már annyi gyalogságunk volt, hogy az a 10. lovashadosztályt is felváltotta. Felváltás után a lovashadosztály visszament és 20 óraker Znkow-on beszállásolt.

1915 március 14. Schenk altábornagy, a felváltásunkra érkezett 15. hadosztály parancsnoka, támadást indított a Zabokruki-től északra fekvő magaslatok ellen és a kora reggeli órákban elfoglalta a falut. A támadáshoz csatlakozott az 5. német lovashadosztály és a falutól északra levő magaslatok ismét birtokunkba jutottak.

A két támadó csoport közé lovashadosztályunkat osztották be. A 10. lovashadosztály 5 óraker gyülekezett a Zukow-Chochimierz-i műúton. Lövésosztályunk és a 66/III. gyalogzászlóalj Zabokruki ellen támadt. Az előttünk levő császárvadászok elől az ellenség visszavonult és így lovashadosztályunk beavatkozás nélkül ismét bevonult Zukow-ra.

1915 március 15. A lovashadosztály 4 óraker indult a Zabokruki majorhoz, ahol készségi állásban varia a további fejleményeket. Az ellenséget tüzéségünk erős tüze takarja. Dél tájban a 66./I. és III. zászlóalj, lövésosztályunkkal egyetemben Zywaczów ellen támadtak és a kora délutáni órákban a Pasieczka majorig jutottak és beásták magukat.

16 óraker kaptunk parancsot, hogy a 8. lovasdandár Zabokruki-n, a 4. lovasdandár Zukow-on szállásoljon be.

1915 március 16. A hadseregcsoport 17.-ére tervezett támadásához bizonyos fokú átszervezés vált szükségessé.

A 4. lovasdandár 15 óraker Zabokruki-ra menetelt és ott tüzharc-hoz lóról szállva felváltotta a 66./I. és III. gyalogzászlóaljat.

Az éjszaka csendesen telt el, de a mellettünk levő 5. német lovashadosztály felől élénk harci zajt hallottunk.

1915 március 17. Báró Marschallnak alárendelt 65. és 66. gyalogezreddel megindított támadása Zywaczów ellen nem sikerült. Az ellenség már korán reggel erős tüzéségi tüzzel árasztotta el állásainkat és 11 óra 30 perckor sikerült neki jobbszárnyunkon levő Savel százados századát visszaszorítani, de ellentámadásunk visszavetette a betört oroszokat.

13 óraker sikerült az ellenségnek a német 5. lovashadosztály (Haydebreck tábornok) balszárnyát benyomni, ezért az átkarolás veszélye miatt jobbszárnyunkat kellett visszavonni. Az érkező 27./I. gyalogzászlóalj ellentámadása visszaállította a régi helyzetet és átvette a 4. lovasdandár eddigi szakaszát. A zászlóalj és a német 5. lovashadosztály közötti rés betöltésére 22 óraker indult a 4. lovasdandár sötét éjszakában és

1915 március 18-án 3 órakor helyezkedett el a Δ 296-nál, helyreállítva az összeköttetést a két szárny között.

Az ellenséges tüzéség erős tűz alatt tartja állásainkat, néhány emberünk megsebesült. Az oroszok támadása azonban megakadt. Lehet, hogy a beállt olvadás folytán keletkezett rettenetes sárnak is volt némi köze hozzá, hogy 11 napi súlyos és fárasztó támadások után a hadseregcsoport egész arcvonalán nyugalom állt be.

A 4. lovasdandár visszament Zukow-ra éjjelezni. Két üteg és a 9. huszárok Zabokruki-nál maradtak.

1915 március 19-23-ig. Mostani helyzetünk változatlan maradt, a dandárok felváltva voltak az állásokban.

*Dnyeszter biztosítás Niezwiska és Kolanki, majd Zaleszczyki-től keletre.
1915 március 21.-június 3.*

Általános helyzet:

Báró Pflanzler-Baltin lovassági tábornok tudta, hogy a Dnyeszter-től északra a Buczac-Czortkóv-i vonalig nem állanak ellenséges csapatok. Alkalmasnak vélte, hogy, bár gyenge erővel rendelkezett, az ellenséget Tlusze-nél hátba támadja. Ezen hadművelet végrehajtásával, elsősorban báró Marschall német tábornok lovashadtestét akarta felhasználni, ezért utasította, hogy a német b. és a 10. lovashadosztályunkat március 23-át követő éjjelen vonja ki eddigi állásaiból és gyülekeztesse egyelőre március 24-én Horodenka-Tyszkowce körletben.

Fenti parancs értelmében báró Marschall az 5. német lovashadosztályt Horodenka-Serafince-Jasienów-Polany-ra, hadosztályunkat pedig Czerniatyn-Gluzsków-Okno-Tyszkowce vidékére irányította.

1915 március 24-. Bauer tábornok lovashadosztályunk ideiglenes parancsnoka 9 óra 30 perckor gyülekeztette a lovashadosztályt és Czortowiec-en át Tyszkówce-re vezette.

Még 22-én jelentettek repülőink egy 10 km hosszú, Nizniów felé menetelő ellenséges oszlopot, 23-án pedig két ellenséges zászlóaljat előnyomulóban Jaszlowice és Tlusze felől Zaleszczyki felé. Utóbbinak éle 10 órakor elérte Berestek-et. Azonfelül jelentették, hogy Zaleszczykiban 4 ellenséges zászlóalj 8 löveggel tartózkodik, valamint, hogy a Pruth és Dnyeszter között egy turkomann lovasezred 4 üteggel, Nowosielica-Marcyni-Tarasany vidékén két népfelkelő gyalogdandár (Kicsenko tábornok csoportja) tartózkodik.

Az ellenség nagyobb erővel történt előnyomulása arra készítette a seregcsoport parancsnokságot, hogy a Zaleszczyki-től északra fekvő magaslatokat mielőbb vegye birtokába, ezért még 23-án úgy intézkedett, hogy Ljubicic táborszernagy, a Papp-csoporttal és a 6. lovashadosztállyal a román határtól Ostrica-ig szállja meg a Pruth-tól délre eső magaslatokat és rendezkedjen be védelemre a Mohala-□ 284-Rarance-□ 298-Toporouc keleti szélé által megjelölt vonalon. Együttal utasította arra is, hogy Kalinkowci felé is biztosítsa csoportját.

Kalihakowci és a Dnyeszter közötti erdőn át vezető utak, valamint¹ a Dnyeszter-átjárók lezárásáról és biztosításáról is intézkedett.

A 30. gyaloghadosztályt utasította, hogy legnagyobb eréllyel végrehajtandó támadással, vegye birtokába a Zaleszczyki-től északra fekvő liiagaszlatokat, mely támadást a Marschall lovashadteste március 24-én Predwanie, de különösen Horodnica felé végrehajtandó erélyes tüntetéssel fogja támogatni és különösen a Zezawa körüli terepet vegye tüzéségi tűz alá. Horodnice-nél a lovashadtest különítményeket is tehet *M* a túlsó partra.

A lovashadtest zöme Horodenka-nál gyülekezett. Báró Marschall a német 5. lovashadosztályt a Horodnica-i tüntetéssel bízta meg s e célból egyik ütegünket neki rendelte alá. A 10. lovashadosztály zöme 18 óráig készültségben maradt Tyszkowce-n, majd ezredünk Ugyanitt be szállásolt.

Lovashadosztályunk egyik lovasdandárát Ljubicicnak rendelték alá azon célból, hogy az ellenség átkelését a Dnyeszteren Zaleszczyki-től keletre megakadályozza.

1915 március 25. Ljubicic csoportjához a 4. lovasdandárt rendelték ki. A lovashadosztály zöme két üteggel átvette a Dnyeszter elzárását Kolancki és Niezwiska között.

A 4. lovasdandár 4 órakor indult Horodenka-Kiseleu-n át Kadobesti-re. Horodenka-nál csatlakozott hozzá a Marschall-nál volt ütegünk. Kiseleu-ban két órai pihenő alatt a 10. huszárok két százada felderítést végzett a Dnyeszter felé, majd a lovasdandár folytatta menetelését Zasztawna-ra. Itt a 10. huszárezred parancsot kapott a Zazulince-Kuleutz között Dnyeszter szakasz elzárására.

A Czernowitz-i és Zaleszczyki-i szakaszban az ellenség nagyobb erőkkel lépett fel, ami a hadseregcsoport parancsnokságot arra készítette, hogy a Niezwiska-ra irányított 8. lovasdandárt visszarendelve az egész 10. lovashadosztályt a Zaleszczyki-től keletre levő Dnyeszter szakasz elzárására rendelje. A 10. lovashadosztály késő éjjel foglalta el a kijelölt vonalat.

1915 március 26. A lovashadosztályparancsnokság a következő megszállást rendelte el:

I. alvédőszakasz, Horthy ezredes: Ezredünk és a 12. ulánusok, egy gyalogzászlóalj és egy üteg a Balamutowka-nál lévő 11. számú őrháztól a Zaluzince-től északra keletre levő szigetig terjedő Dnyeszter-vonalat zárja el. A 4. lovasdandárparancsnokság, 13. huszárezred és a még érkező zászlóalj Okna-nál, a 12. ulánus ezred Pochorlouc-on helyezkedett el.

II. alvédőszakasz, Markovits ezredes: Az I. szakasz balszárnyától Kuleutz-ig terjedő részben a 10. huszárezred.

Csoportartalék a 9. huszárezred, a lovashadosztályparancsnokság álláspontján Zasztawna-n.

Horthy ezredes alvédőszakasza összeköttetést létesít a tőle keletre levő 19. honvéd lovasdandárral, Markovits ezredes alvédőszakasza a hozzá csatlakozó 30. gyaloghadosztállyal. A 19. lovasdandárparancsnokság Jurkouc-on volt. Az ellenséget okvetlenül fel kell tartóztatni s e

célből az összes átjárók, gázlók stb. Uscie-Biskupice-től nyugatra Mosorówka-Borodok-nál lezárandók.

A Dobronoutz-tól keletre fekvő Δ 272 magaslat-Sobtura Δ 279-Wichnanka által jelölt vonal védelemre rendezendő be. Ezen védővonal kiépítésére az ezredek utász szakaszait, Pochorloutz-ra irányították további parancsok átvételére.

Az ezred megszállta a kiutalt területet és a lakosság igénybevételével hozzáfogott annak megerősítéséhez. A gyalogzászlóalj kimerültsége miatt csak Werenczanka-ig jutott és ott éjjelezett.

1915 március 27. Wychanka-nál és Mitkeu-nél az éj folyamán több ellenséges határőr lovasszázad átkelt a Dnyeszter-en és alvédőszakaszunkat utóbbi helyen áttörte. A lovashadosztály tartaléka és a II./27. gyalogzászlóalj, valamint a hadseregcsoport parancsnokság által sebtiben odaküldött három zászlóalj segítségével sikerült az ellenséget a folyó túlsó partjára visszavetni.

Gyalogzászlóaljunk 17 órakor érkezett Okna-ra és még résztvehetett az ellentámadásban, majd mint tartalék a Samuszyn-i kastélyban helyezkedett el. Az ellenség mai előretörése, az orosz III. lovashadtest a Dnyeszter-en való átkelésének biztosítását célozta.

1915 március 28-április 2-ig nem volt említésreméltó fontosabb esemény. A századok az állások kiépítésén dolgoztak, mely munkánál a benszülőttek is segítettek. Közben a szakaszbeosztás is megváltozott.

Az eddigi I. alvédőszakaszt két részre osztották. Az I. szakasz kb. Onut északi széléig, maradt Horthy ezredes parancsnoksága alatt; ezredünk és I./LIR 25. tarack szakasszal. A II. szakaszt Bauer tábornok vette át. Markovits ezredes megtartotta eddigi részét mint III. sz. alvédőszakaszt.

1915 április 3. A Mitkeu-kastély 220 magaslaton Samuszyn-tól délnyugatra kiépített és megerősített vonalon a Dnyester-hurok le volt zárva, az ellenség előretörését okvetlenül meg kell akadályozni. Ezen állásban a balszárnnytól a jobbszárnny felé a következő csapatok helyeztek el: I./LIR 25, 9. huszárezred gyalog százada (80) fő, öt század LIR 25. Turcic ezredes parancsnoksága alatt és két század LIR 25 tartalék. Az ellenség 0 óra 15 perckor megtámadta és visszaszorította kissé a Wyhnanka majornál álló 12. ulánuszrezred Oreskovic századát. Bauer tábornok felriasztotta az Okna-n levő lovas tartalékot (9. huszárezred) ..és azt Wyhnanka-ra irányította. Ugyanakkor felriasztották 25. Landwahr gyalogezredet kinek parancsnoka Turcic alezredes parancsot kapott, hogy vegye át a 8. lovasdandárhoz tartozó csapatok feletti parancsnokságot és támadja meg a Dnyeszteren már ájtott ellenséget.

A lovashadosztály alárendelte Turcic-nak a báró Reichlin parancsnokság alatt Onut-nál levő 3. és 4. századunkból álló tartalékot is.

A 9. huszárok észak felől jövő ellenséges ágyútűzben a Samuszyn-i major és Mitkeu közötti előkészített állásokat szállták meg. A gyalogzászlóalj Mitkeu északi széle felé vett irányt és a műút mindkét oldalán helyezkedett el. Később a 25. Landwehr gyalogezred a 8. lovasdandár által megszállt vonalban helyezkedett el.

Ezredünk Horthy ezredes alvédőszakaszában megszállta a Dnyeszter vonalat, két századunk mint tartalék maradt Czarny Potok délnyugati kijáratától délre fekvő majornál báró Reichlin parancsnoksága alatt.

Az ellenség végeredményben a Samuszyn-i templom-Szélmalom-Moszorówka vonalon vetette meg lábát.

1915 április A. Az ellenség ma húsvét vasárnapján – Bauer tábornok alvédőszakasza ellen intézett erőteljes támadást. Ezen alkalommal az L/25. Landwehr gyalogzászlóaljat oldalról és hátba támadva, benyomult állásainkba és a zászlóaljat elfogta. A később elfogott orosz tisztek az állították, hogy ezen zászlóalj legénysége aludt. Bauer tábornok erélyes személyes beavatkozásának köszönhető, hogy a visszavonuló, ellenséges tüzérségi tüzrelvvel oldalazott csapataink Okna magasságában megálltak. Gyalogzászlóaljunk Okna-tól délre gyülekezett.

Az áttörés hírére a 10. lovashadosztály feliasztotta a 10. huszárezred tartalékát Tutry-ban. Később a hadsereg csoportparancsnokság rendelkezésére bocsátotta a Pochorloutz-ban levő 93. gyalogezredet azzal, hogy ezzel és a 42. gyaloghadosztálynak a Dnyeszter-huroknál álló részeivel együtt, vesse vissza a betört ellenséget. A kötelékek rendezése és az erősítések megérkezése után Bauer tábornok a Czarny Pótok völgyből 15 óra 80 perckor Onút-Kolo Bloto Δ 239-en át erős jobbszárnyal ment át ellentámadásba.

Báró Reichlin százados a visszavonulás dacára saját elhatározásból előre nyomult a Kolo Bloto Δ 239 magaslatra, ahol később IV4 12. ulánusszázad Tunkl százados vezetése alatt hozzá felzárkózott. Ezen csoportjával és a közben balszárnyához csatlakozott 93. gyalogezred egy századával és géppuska szakaszával báró Reichlin folytatta az előnyomulást. 17 órakor indult ezen csoport báró Reichlin személyes vezetésével rohamra, mely alkalommal báró Reichlin százados és Ordódy hadnagy megsebesültek. A csoport által megindított roham áterjedt a többi csapatokra egészen a balszárnyig és az ellenséges állások elfoglalásával végződött. Az állásokkal együtt 6 orosz tiszt és 1400 ember esett fogságba.

Ezzel az ellentámadással a Dnyeszter-hurokba benyomult ellenséget kivetettük elfoglalt állásainkból.

Báró Reichlin százados bátor és önálló cselekedetéért a HL oszt vaskorona renddel és Ordódy hadnagy a bronz svgnummával lett kitüntetve. Pflanzler-Baltin hadsereg csoportparancsnok Op. 2595. és 2()22. számok alatt kiadott rendeletben kiemelte báró Reichlin százados támadását, mint az egész ütközetre döntő fontosságú tény.

Az ezredparancsnokság a Czarny patak partján, egy iskolában volt elszállásolva. Egy kozák járőr megtámadta az 5. század konyhakocsiját és a szakácsot levágták. Prónay Pál százados néhány huszárral karabélytűzzel elűzte a járőrt. Az ezred és vonatja kivonult a faluból és a nyugatra levő majorban helyezkedett el. Innen indult meg a támadás és huszáraink nemsokára elérték a dombokat. Az ezreddel szemben a 13. doni kozákok álltak.

A 10. lovashadosztály csoportjának ma nagyobb veszteségei vol-

tak, amennyiben a reggeli meglepetés következtében a 25. Landwehr ezrednek 350 embere fogságba esett és kb. ugyanennyit vesztek a csapatok halottakban, és sebesültekben, azonfelül az ellenség kezébe több géppuska is került.

Ezredünk Horthy ezredes parancsnoksága alatt ismét átvette a régi Dnyeszter szakasz biztosítását a \square 120-nál lew Cordonörháztól Samuszyn-ig, a gyalogzászlóalj, mint tartalék a Samuszzyi-i kastélyban helyezkedett el.

1915 április 6. Marschall német- tábornok és Korda a XI. hadtest parancsnoka elismerését és köszönetét fejezte ki a 10. lovashadosztálynak a húsvét vasárnap lefolyt harcokban tanúsított derék magatartásért és az elért eredményekért.

Mivel a küszöbön álló harcollban a lovasság előreláthatólag csak gyalogharcokban lesz alkalmazható a hadsereg csoportparancsnok elrendelte, hogy a lovasezredek törekedjenek minél erősebb létszámú karabélyos osztagok alakítására. Csak a törzs és a századparancsnokok, továbbá néhány lovas lovai maradjanak csapataiknál, a többi hadosztályonként kb. 10 km-nyire az arcvonaltól mögött gyűjtendő össze. A vezetéklovaknál 5 lóra egy ember számítandó, századonként egy őrmester, ezredenként egy. alantás tiszt és hadosztályként egy törzstiszt osztandó be. Ezredünk vezetéklovakit Zasztawna-n helyezték el.

Mivel utóbbi harcokban a gyalog zászlóaljnak nagy veszteségei voltak, állományának kiegészítésére minden ezredtől és ezenkívül az 5. és 14. dragonyosoktól legénységet kapott. A zászlóalj állománya ezáltal 12 tiszt és 450 főre emelkedett.

Hodzsa százados egy menetszázaddal bevonult. Ennek állománya 2 tiszt (Tófalvy főhadnagy és gróf Vay Miklós tartalékos zászlós) és 140 lovas.

A 4. lovasdandárhoz mint beosztott vezárkari tiszt conte Corti Egon főhadnagy érkezett.

1915 április 9. május 7-ig. Hodzsa menetszázadának érkezése után újból felállítottuk az eddig hiányzó 6. századot, parancsnoka Prónay százados, beosztott tisztjei: Solcz főhadnagy, Gulyás hadnagy, báró Majthényi zászlós és báró Urbán egyéves önkéntes.

Április 9.-én két amerikai tiszt látogatott el a lovashadosztály állásába. Hirt kaptunk, hogy Maager főhadnagy az akkori nagy hóiharban eltévedt és orosz fogságba esett.

Április 19.-én Károly Ferenc József trónörökösünk Kucurnik-on sajátkezűleg dekorálta a kitüntetett legénységet.

Április 26-án a négy ezred utászszakaszait egy műszaki századba vonták össze, parancsnokuk Csacsics százados.

Május 7-én bevonult egy menetszázad gróf Teleky János hadnagy parancsnoksága alatt, állománya 40 gyaloghuzár.

Az egész idő alatt a századok a Dnyeszter állásokban felváltva teljesítettek szolgálatot.

1915 május 8. Zaleszczyki körül tegnap kezdődtek újabb harcok. Egy kihallgatott távmondattal megerősítette eddig feltevésünket, hogy az

ellenség a Buczacz-nál álló XXXIII. hadtestével Zaleszczyki-nél és az Obertyn-től északra levő Dnyeszter-huroknál akar áttörni, azonfelül, hogy Leszczycki orosz tábornok csapataival Kolomea-Máramaros-sziget irányában előrenyomulva Magyarországra akar betörni.

Már reggel 4 órakor erős tűzérzési tűz hallatszik Hauer ezredes és az ettől délre levő védőszakaszból. Ellenséges tűzérzés kevés eredménnyel tüzel a Rahotyntól 5 km-nyire nyugatra fekvő majorból Balamatówka-ra. A tűzérzési párbaj délig tartott, saját védőszakaszunkban csend volt.

Délután érkezett a tisztek előléptetéséről szóló rendelet, amely szerint Stieder alezredes-é, Spilka őrnagy-á, Görgey Károly löhadnagy-á, Lamm és báró Majthényi hadnagy-á léptek elő.

1915 május 9. Az ellenség megindította ellentámadását 7. hadseregünk ellen. Az eddigi Pflanzler-Baltin hadseregcsoport a 7. hadsereg elnevezést kapta.

Az ellenség Kopaczynce-nél átlépte a Dnyesztert és az ott álló gyenge német 9. lovasdandárt viaszorította. Ezenkívül Zawaczów és Jezierzany között behatolt Czibulka altábornagy védőszakaszába és a hadsereg keleti szárnyán a Papp-csoportot megtámadva ott néhány támpontot foglalt el. A hadsereg parancsnokságnak csak nehezen sikerült ezen kellemetlen helyzetét kiegyensúlyozni.

18 órakor értesültünk, hogy a tőlünk délre levő védőszakaszban (Hauer ezredes 10. honvédhuszár ezred) az ellenségnek egy lóról szállt osztaga az akadályövnél, kb. 1000 lépésnyire a \square 120-tól északra befészkelte magát. Ezredünk szigorú készültséget vett fel.

23 órakor bevonult az 1. és 3. század Mitkeu-ról a V2 4. és 5. század vette át a folyambiztosítást Onut-nál, A telefonösszeköttetés Balamatówka-ra ismét működik. Gulyás hadnagy, mint összekötőtiszt a 42. gyaloghadosztályhoz ment.

1915 május 10. Reggel az ellenség benyomta a 42. honvéd gyaloghadosztály balszárnyát és elfoglalta a Czarny pótok Δ .271 magaslatot. Gróf Herberstein, hogy a 42. gyaloghadosztálynak a 2. vonal megtartását lehetővé tegye, meghagyta Bauer tábornoknak, hogy az összes rendelkezésre álló erőkkkel foglalja vissza ezt a fontos magaslatot. Bauer tábornok idevonta a 9. huszárezred három századát Brodokról és a közben odaérkezett Landsturm zászlóaljjal együtt visszafoglalta a Δ 271. magaslatot.

A betörési sáv északi szélén erős ellenséges lovascsapatok nyomultak előre. Itt tűnt el Gulyás István hadnagy, kit valószínűleg a betört kozákok felkoncoltak, mert ellenállást tanúsított.

Az arcvonalon a helyzet a következőképpen alakult: Kb. 8 órakor gyalogszólójunk Horoszowa-nál sűrű lovastömegeket észlelt és miután az ellenség a 42. honvéd gyaloghadosztályunk balszárnyát túlszárnyalta, nehogy az ellenséges lovasság Onuth elérése után a Dnyeszter hurokban álló csapatainkat körülkerítse, Schmidt alezredes, mint az alvédőszakasz parancsnoka elrendelte a hurok kiürítését. Wyhnanka és Szamszyn-on járőroket hagytak hátra. A 10. huszárezred és ezredünkől Sztankovánszky hadnagy 60 huszárral az Okna-

Wychnanka-i műüttől keletre, délnyugati irányban mentek vissza. A védőszakaszba beosztott gyalogszázadai közül Maeourek főhadnagy, Linke és Mészáros századai követték a visszavonulókat. A velők szemben előnyomuló ellenséges lovasság tüzelésükre visszament Onuth-ra. A gyalogzászlóalj Woperschal százada folytatta a visszavonulást a Czarny potoki major felé és ott csatlakozott ezredünk balszárnyához. Maeourek jász-kun százada és Frey hadnagy géppuskás szakasza, Linke hadnagy két szakasza és Zsarnay (15. huszárezred) emberei Onuth északi szélén helyezkedtek el. Mészáros százados a 12. ulánus gyalogszázaddal a Szamyszyn-i kastélytól nyugatra levő hídnál maradt tartalékban. A gyalogzászlóalj Gottesmann őrnagy parancsnoksága alatt ebben a helyzetben maradt 17 óráig. Amikor az ellenség 17 és 18 óra között Onuth-ra benyomult a zászlóalj kénytelen volt Czarny pótok északi széléig visszahúzódní, innét egy ott talált hadtáp századdal együtt Onuth ellen támadt. 19 és 20 óra között sikerült ismét Oiiuñ birtokába jutni és a délutáni állásokat visszafoglalni.

Ezen „idő alatt az ezrednél a következő események zajlottak ie: Nyugodt éjszaka után 6 óraker egybehangzó megnyugtató jelenségek és értesítések érkeztek. 7 óraker az ezredparancsnokság észrevette, hogy Onuth felől saját gyalogságunk visszaözlík. Érdeklődésére Balamatówka-ról azt válaszolták, hogy ez csak egy jelentéktelen, átmeneti dolog, de 10 perccel később Balamatówka-ról telefonon értesítettek, hogy Hauer védőszakaszát Balamatówka-tól délre az ellenség áttörte. A közlés után az ezredparancsnokság Onuth és Czarny pótokban levő csapatokat felriasztotta. Az Onuth-ban levő csapatok parancsot kaptak a falu északi szélének megszállására. A 10. lovashadosztály értesítése után már a szétugrasztott 10. honvéd huszárokat lehetett látni.

Kb. egy századnyi kozák átlovagolt Onuth-on, megtámadta 5. századunkat és visszavetette nyugat felé. A kozákok elővédje a majorig jutott, de ott a ½ 4. század tüzzel visszaverte. 5 századunknak halottakban és sebesültekben 30 főnyi vesztesége volt.

Ezredünk megszállta a Czarny pótoktól nyugatra levő magaslatot és pedig az 1. század a jobbszárnyon, hozzá csatlakozott a 3., 6. és ½ 4. század. A vezetékllovak egy mélyedésben álltak a majortól északra. A 4. század másik fele Bánhidý százados parancsnoksága alatt, mint a vezetékllovak fedezete maradt vissza.

Az ezred vonata Oknán át Pochorlouc-ra ment vissza. Útközben az ellenség egy málhás- és egy szerszámkocsit meglepett, a ládákat feltörte, de a kocsikat ott hagyta.

Bauer tábornok átvette a csoport feletti parancsnokságot, így Prónay ezredes csoportja felett is (13. huszárok két százada 12. ulánus és egy géppuskás szakasz). Erősítésképen délután érkezett Wescher alezredes parancsnoksága alatt egy század 9. huszár és egy. géppuskás szakasz, mely rajvonalkunkat nyugat felé meghosszabbította. Tőlünk északra állt Schmidt alezredes csoportja. 13 óraker egy ellenséges lovashadosztály lovasrohama a Rzawieney-től északra fekvő dombok

ellen, északi irányban végrehajtva, Kiss tüzérségi csoport tüzeiben omlott össze.

Csak estefelé sikerült a 42. honvéd gyaloghadosztállyal összekötést létesíteni. Állásai tűzvonalkhoz képest visszavontnak látszottak.

A vezetéklovak Pohorlaoc-ra mentek vissza. Czarnyotok mélyvonala 20 óraker ismét birtokunkban volt.

Az eligazítással megkaptuk a holnapra napra szóló támadási parancsot, melv szerint ezredünk csoportja a Δ 272 \square 239 Onuth pótok, mint déli és Czarny Pótok-Biala pótok által jelzett vonal mint északi határ közötti területen át, keleti irányban támadva a Balamatówka-tól északra fekvő magaslatokat fogja birtokába venni.

A mai események a 7. hadseregpáncsnokságot arra készítették, hogy a 10. lovadadosztályt Korda altábornagynak, viszont a 42. honvéd gyaloghadosztályt gróf Herbersteinnak rendelje alá. A holnapra szóló támadóparancsot már azért is adhatta ki gróf Herberstein, mert erősítésként megérkezett II./III. Landesschützen zászlóalj, V2 17. gyalogzászlóalj és egy zászlóalj a 3. Landwer gyalogezredtől.

1915 május 11. A támadáshoz Bauer és a 42. honvéd gyaloghadosztály belső szárnyaikkal irányt kaptak a 272 Δ -230 \square -Onuth völgye felé.

Tófalvy főhadnagyot ma betegen a mögöttes országba szállították.

Bauer tábornok a 8. lovasdandár, ezredünk, gyalogzászlóaljunk és egy Landesschützen század támadása, a délelőtt folyamán visszaszerelte régi állásainkat.

Ezredünk 2 óra 30 perckor a következő csoportosításban indult támadásra:

Jobbszárny: Stieder alezredes, a 9. huszárok Gräser százada és géppuskás szakasza, Wescher alezredes 12. ulánusai,

Balszárny: Frenkenberg alezredes, ezredünk (jobbról balfelé az 1., 3., 4. és 6. század).

Frankenberg csoportja 5 óra 30 perckor elérte a \square 140-tól délre fekvő magaslatot, az ulánusok kissé hátramaradtak. Stieder csoportja kb. 600^x-nyire a, Balamatówka-tól északra elterülő megerősített magaslati állásokig jutott. Ezredünk rohammal verte ki a megerősített vonalban levő kozákokat és foglyokat ejtett (13. doni kozákok). Ezekről tudtuk meg, hogy ebben a szakaszban 6 kozákezred védte az állásokat.

Schmidt csoportja ezalatt túlhaladt Onuth-on és megtisztította a falut az ellenségtől.

A 6 órai támadás alkalmával Spilka őrnagy, századának élén súlyosan megsebesült. A támadásnál kb. 9 óraker megsebesült Prónay százados és Solcz főhadnagy.

A tüzelés 14 óra körül megszűnt, de 18 óraker ismét gyenge csatár híz fejlődött ki.

Az esti eligazítás szerint két 12. ulánus század és az 5. huszárok géppuskás százada Oknán szállásolt be. A V. műszaki század parancsot kapott, hogy az állásaink előtt levő drótakadályokat hozza rendbe,

de sem ezen munkát, sem a felváltást nem lehetett végrehajtani, a megindult erős ellenséges tüzelés

1915 május 12-én 2 óra 30 percig tartott. Csak ezután sikerült az ulánusokat kivonni és a konyhakocsikat előre hozni.

A május 10-iki harcban elesett embereink közül csak ma sikerült az 5. század 9 emberét azonosítani.

Az ellenség tegnap kibővítette Kopuczince-i hídfőállásait és erős lovastestekkel nyomult előre Horodenka felől. Azonkívül áttörte a 7. hadsereg arcvonalát Marschall tábornok csoportjánál és visszaszorította az ott álló csapatokat a Horodenka-Ghoczimierz vonalra. Pflanzner-Baltin erre elhatározta, hogy a hadsereg keleti részét a megerősített Pruth vonal mögé vonja vissza.

A visszavonulási parancs szerint Korda csoportját a Mac-hala-Czernawka-tól délre eső magaslat Kuczurmik-Hromada-Stawca-Malatinec által alkotott megerősített vonalba rendelte. Báró Marschall csoportja pedig visszament a Stecowa-Krasnostavce-Hankowce-től északra fekvő magaslatokra a Kulikowce-től keletre levő magaslat által határolt vonalig.

Gróf Herberstein csak akkor kapta meg a visszavonulást elrendelő parancsot, amikor Marschall csoportja teljes visszavonulásban volt. Ezért kellett a visszavonulást – a 42. honvéd gyaloghadosztályal összhangban – déli 12 órára elrendelni.

Bauer tábornok két Landeschützen zászlóalját a 281-es kereszt-hez irányította, lovasságát pedig a Soptura magaslaton gyülekeztelte. Kiss százados tüzérség csoportja a visszavonulást előbb Kolo Bloto» majd az Onuth-tól nyugatra fekvő Czarnypotok, végül a Soptura magaslatról volt hivatva tüzével támogatni. A Dnyeszter vonalban meghagyott tábori őrsöknek úgy kellett visszavonulniuk, hogy a századokat ellenséges behatástól mentesítsék.

Mielőtt Bauer tábornok parancsa a csapatokhoz érkezett volna a 42. honvéd gyaloghadosztály az ellenség behatása alatt visszavonult és magával rántotta a hozzá csatlakozó Bauer tábornok jobbszárnyát is. A parancskiadás idejében tehát ezen rész már visszavonulóban volt.

A visszavonulási parancs csak 11 óra 40 perckor érkezett az ezredparancsnoksághoz, abban az időpontban itt még nem tudtak a 42. honvéd gyaloghadosztály visszavonulásáról. Ezért van a naplóban feljegyezve: „A 42. honvéd gyaloghadosztály korábban kapta a visszavonulási parancsot és így módjában volt azt 12 óráig a rajvonalba juttatni. Hozzánk a parancs csak 12 óra 30 perckor érkezett az első vonalba s így csapataink kénytelenek voltak a legerősebb ellenséges tűzben visszavonulni.”

A visszavonuló 4. és 6. századunkat egy erősebb kozák csoport (13. kozák ezred) lovas rohammal támadta meg, de századaink a rohamot tűzzel visszaverték és az ellenségnek igen nagy veszteséget okoztak. Itt az ellenség vesztesége halottakban 1 ezredes, 1 tiszt és kb. 20 kozák volt. Csapataink ezután a Czarnypotok völgybe húzódtak Pohorlouc felé, ahova vezetőlovainkat előre rendelték. Lóraszállítás

után az ezred hátulról gyalogsági és tüzérségi tüzet-kapott és Pohorloucon keresztül vágatva nyugati irányban folytatta menetelését állandó heves tüzérségi tűzben a Kolo grn. déli lejtőjén Toutry felé.

Toutry-tól délkeletre egy mélyedésben gyülekezett az ezred és visszavonulását folytatva 16 óraker érkezett a 10. lovashadosztály készülségi álláshoz a Zasztawna-i vasúti állomáshoz.

A mai támadásban és az elrendelt visszavonulásnál, amelyet a lehető legkedvezőtlenebb körülmények között hajtottak végre, az ezred vesztesége kb. 20 halott, 35 sebesült és 51 eltűnt volt. A halottak közül csak azok vannak, akiket tényleg azonosítani sikerült, valószínű, hogy az eltűntek közül is sokan elesetek. Gulyás István hadnagy eltűnt. Mivel évekig nem jelentkezett és a foglyok között sem szerepelt, később halottá nyilvánították. Máig sem tért vissza.

Anyagi veszteség: egy konyhakocsi és egy mellékkocsi.

17 óraker indult az élelmezési vonat Kotzmann-on át délfelé.

3. századunk nem kapott visszavonulási parancsot, látta az első vonal visszamenetelét, de a terepben elvesztette az összeköttetést. Báró Zech Konstantin százados visszavette századát kb 100* hátrább és ott újból felvette a tűzharcot. Mivel tüzérségünk reá tüzelt, visszavonult a Czarnypotok völgybe, majd ellenséges gyalogsági tűzben Okna felé «húzódott. A Pohorlouc-nál álló vezetéklovakat nem érte el, mert azok az ezreddel mentek vissza, ezért az Okna mögötti állásokba v-onult. Itt észrevette a század saját Jurkowce felé menetelő gyalogságunkat. Mivel báró Zech ezen menetoszlop keleti oldalában erős ellenséges lovasságot észlelt, századát Zasztawna-ra vezette, ahol utólérte vezetéklovakait és lóháton követte az ezredet Werezanka-n át Malatynecre.

Gróf Herberstein Zasztawna-n 15 óra 15 perckor parancsot kapott, hogy csatlakozzon a báró Apor Sámuel altábornagy (volt ezred parancsnokunk) parancsnoksága alatt alakult lovas hadtesthez (6., 10., hadosztály és V2 5. honvéd lovashadosztály). A lovashadtest feladata az ellenség előnyomulása! Zasztawna és Stecowa közötti területen megakadályozni és a 42. honvéd gyaloghadosztály visszavonását a Pruth mögé elősegíteni.

Báró Apor altábornagy a 10. lovashadosztály részére a Stecowa-ól nyugatra levő tavak vonalától Malatynec északi szélén át a □ 338-ig terjedő területet jelölte meg. A 10 huszárezredet Stecowa-ra küldték, hogy összeköttetést létesítsen báró Marschall csoportjával és biztosítsa az ottani műutat.

Ezredünk a lovashadosztály zömmel 17 óra 15 perckor indult Werezanka-n át Stawczan-ra, onnét a csoportok kiutalt terepszakaszokba vonultak. Ezredünk 21 óraker Malatynec-re érkezett és meg szállta a község nyugati széle és Stawczan nyugati széle közötti terepszakaszt. Az összeköttetés jobbra a 8. lovasdandárral és balra Lubieszky csoportjával még az éj folyamán létesült. Az éjszaka nyugodtan telt el, de az egész ezred egész éjjel nem aludt.

1915 május 13. A XI. hadtest úgy intézkedett, hogy gyaloghadosztályai és csoportjai 6 óraker a Pruth-Czeremosz vonalat érik el. Báró Apor altábornagy lovashadteste 7 óra 30 perckor a Zasztawa-

Steczowa-i vonatról olyképen induljon, hogy a XI. hadtest mögé kerülve, annak északi szárnyát védje.

Báró Apor értesítette a 10. lovashadosztályt, hogy az ismét Marschall hadtest kötelékébe lép. Közben megérkezett báró Marschall, intézkedése, amely gróf Herberstein-nak a III./27. és egy fél 17. gyalogezredben zászlóaljat alárendelték. Csoportjával szállja meg Herberstein 17 óráig a Czeremos patak vonalát a Czatoria és Visoki Obicz magaslat közötti szakaszban. A Snyatyn-i hídfő eddigi védőrsége ezen parancs szerint továbbra is állásaiban, az 5. német lovashadosztály Steczowa-n maradt.

Az ezred 7 óra 30 perckor kiürítette állásait és a lovashadosztály gyülekező helyére, Snyatyn-tól 4 km-nyire északra fekvő □ 312-höz menetelt. Itt 11 óráig biztosított megállásban pihentünk, majd folytatva a menetelést a Snyatyn-i vasúti állomásig, hol zabolás és itatás céljából pihentünk. Ez utóbbi pihenő alatt megkaptuk a Waschkoulz-i hídfő megszállását elrendelő parancsot.

A hídfőállást a jobbszárnytól kezdve a következő beosztásban szállták meg a csapatok: gyalogzászlóalj, 13. huszárezred, 10 huszárezred utóbbinak balszárnya-a műútnál: itt csatlakozott balfelé a 8. lovasdandár a Wisoki Obicz-ig.

Az ezred tűzharcállománya 179 karabély és 40-50 töltény. A rajvonal parancsnoka Frankenberg alezredes; ezredünk négy százada. A 6. század Görgey József főhadnagy parancsnoksága alatt tartalék Zaluze északi szélén.

Prónay ezredes megbetegedett, helyette Szirmay József alezredes vette át az ezredparancsnokságát.

17 órakor jelentette Bánhidy százados, hogy az összeköttetést balra nem tudja létesíteni, mert a 10. huszárezred egy parancs következtében kiürítette állásait.

17 óra 20 perckor lóról szállt kozákok megtámadták a hídfőállás nyugati szárnyát és megközelítették az! kb. 1500^x-re. Erős tűzünk hálása alatt azonban visszamentek.

18 órakor néhány század 10-es- huszár előnyomult a Zaluze-tói északra vezető szekér úton, hogy állásait ismét megszállja. Parasztok és zsidók jelentették Frankenbergnek, hogy az ellenség megszállta a Czeremosz-i hidat, viszont járőreink jelentései szerint ez nem igaz.

18 óra 15 perckor Mecsér százados észrevette, hogy egy hét századból álló ellenséges lovasoszlop a Snyatyn felől vezető úton Karlów felé menetel.

18 óra 30 perckor északnyugati irányból erős, egy óra hosszat tartó harcizaj hallható. Ekkor jelentette Bánhidy százados, hogy nyugat felől oldalozó tüzet kapott. Rögtön utána érkezett két század 9-es huszár jelentve, hogy az ellenség nagy erővel támadt és a 8. lovasdandár visszavonult. Az ezredparancsnokság ezt telefonon jelentette a 4. lovasdandárnak és 10 perccel később parancsot kaptunk a Czeremosz mögötti visszavonulásra. A 6. század 44 karabéllyal megszállta a hidat, később megerősítette ezt a 9. huszárok Gräser százada.

20 órakor hozta Görgey Károly főhadnagy a lovashadosztály pa-

rancsát, hogy kedvezőtlen kimenetelű harcnál a visszavonulás nem Zadawa-ra, hanem Russ. Banilla felé eszközlendő, mely esetben a Tuczapy-nál előkészített állásokat kell megszállni. Később jelentette Frankenberg, hogy az ellenség a hidállást jobbról és hátulról lövi és mert az állás ezért tarthatatlan, elrendelte a visszavonulást.

Az ezredparancsnokság és a 6. század Russ. Banilla-ig ment vissza az 1., 3., 4. és 5. század, melynek emberei a vezetéklovaknál gyülekeztek, az új parancsot nem ismervén Zadow-ra mentek vissza.

A kiküldött járőrök talákoztak Karapczin-nál a 4. és 5. századdal és így ezek idejében még Russ. Banilla felé meneteltek.

A fenti események megvilágítására szolgáljon:

Azon jelentések alapján, melyek erős ellenséges oszlopok menekülését észak és északnyugati irányból, valamint Snyatyn felől tartalmazták, báró Marcsall tábornok már 15 órakor elrendelte, hogy a Snyatyn-i hídfőállást ki kell üríteni. Ezt a parancsot a III./27. gyalogzászlóalj túl korán foganasította és állásait már 16 órakor hagyta el, mire az ellenség azonnal erősebb csapatokkal követte. Ez okozta a kavarodást, de fokozta azt még az is, hogy Marschall a Popielniki-i hídfőnél a 10. huszárokkal rendelkezett és így azok, a nekik kiutalt szakaszba csak később vonultak be, miáltal ezredünk szárnya egy jó ideig a levegőben lógott. Nem utolsó sorban okozta a kavarodást Frankenberg alezredes, túlkorán kiadott visszavonulási parancsa és a visszavonulási iránynak megváltoztatását szabályozó parancs kései kézhezvétele, melyet a már visszament századokkal nem lehetett idejében közölni.

A visszavonulás alkalmával két doni kozák megtámadta huszár Petró-t. Ez az egyiket szuronyával leszúrta, a másodikban beletörött Petró szuronya, ekkor támadta meg őt egy kozák ezredes. A ezredes elkapta Petró karabélyát, de ez kirántotta fegyverét és karabélyával fejbevágtá az orosz tisztet. Petró az ezredes kardját és lovát az ezredhez hozta. Útközben még egy kozák támadta meg Petró-t, de ezt is agyonverte a bátor huszár.

1915 május 1. 4. Az ezredparancsnokság 4 órakor vette azt a parancsot, hogy a tegnapi állásokat újból szállja meg. A 6. század 10 órakor érkezett és megszállt két támpontot. Tőlünk nyugatra a 10-es huszárok vannak, tőlünk keletre egy német vértés század szállta meg az 1. és 2. támpontot.

A hamis irányban visszament négy századunk 20 órakor érkezett és a 4. század Brokes védelmi szakaszába nyert beosztást. A 2., 8. és G. század az ezred szakaszába jutott. Védőszakaszainkban azonkívül még a 27. gyalogezred két százada és $\frac{3}{4}$ század Landwehr gyalogos két gépuskával van. Utóbbiakat a 8. lovasdandárnak adták át és helyettük a 10. huszárok Savel százada szállta meg az 5. támpontot.

Konyhakocsiaink 0 óra 30 perckor érkeztek. Napközben a tüzéségi tűz miatt nem lehetett a századokat felváltani.

1915 május 15. 3 órakor tüzzel utasítottuk vissza egy kozák támadást. Állásainkban 7 elesett kozák maradt. Nappal gyenge csatártűz. Délután bevonult a 4. század és mint tartalék maradt. Az 1. századunk

megszállta az 1. sz. támpontot. Savel századát Burián százada váltotta fel, az 5. támpontban.

Az ezred védőszakaszának létszáma 200 karabély. Napközben az ellenség visszavonuló mozdulatait vettük észre. A nap az ellenséges tüzérség tüzetől eltekintve, csendben telt el.

A 3. század naplója a május 13-iki eseményeket így jegyezte fel:

A sötétség beállta után Snyatyn-ból kozákok rajzottak és előnyomultak a 10. huszárok által csak részben megszállt állásokig. Lövöldözés. Frankenberg visszavonulási parancsot küldött („vissza a Czeremosz mögé, ott előkészített állásokat megszállni”). A hírhoz érve Frankenberg-től új parancsot kaptunk:: Lóra! Tovább visszavonulni! Visszavonulási irány nem volt megadva. A század csatlakozott az előtte levő századhoz és Zadowa-ra menetelt. Ott vonatok és lőszeroszlopok álltak, de a visszavonulásról nem tudott senki semmit, tehát fel kellett tételezni, hogy az egész tévedésen alapul. Ezért századomat visszavezettem és véletlenül Dittrich hadbiztostól megtudtam, hogy a 10. lovashadosztály parancsot adott a tegnapi állások megszállására. így került századom már 14-én este a Zaluze-i állásokba.

1915 május 16. Ellenséges portyázó járőröket tüzzel kergettünk el. Nappal hatástalan tüzérségi tűz. A megszállás beosztása változatlan csak az 5. sz. támpontba a 3. Landeschützen két géppuskája jutott Konrád zászlós parancsnoksága alatt. Andrássy gróf önkéntes és Sók szakaszvezető 10-10 lovassal a Pruth-on átkelve járőrszolgálatba mentek.

20 óra 30 perckor érkezett a gyalogzászlóalj 114 embere, ezeket beosztottuk az 1. és 4. sz. támpontokba.

1915 május 17. Reggel az ellenség járőreit és megfigyelőit, akik a Zaluze-i vasúti állomás mellett megjelentek, tüzérségünk elzavarta.

Délután bevonult Sók szakaszvezető járőrével és jelenti, hogy Pruth-on átkelt és Oroszenya és Iwankoutz-ig jutott, de ott egy ellenséges lovas századdal találkozott, mely a Pruth-on visszazavarta.

21 órakor egy öt főnyi járőrt, gyalogosan előretoltunk, a vasútvonalig, ezek jelentették, hogy az ellenség a vasútvonalat erős előőrsökkel megszállta és a vasútvonaltól északra erős rajvonala fekszik beásva. Mivel Járőreink erős tüzet kaptak visszavonultak.

1915 május 18. Tüzérségünk 0 óra 30 perckor egy óráig tartó tüzharcot folytatott. A gyalogzászlóalj 3 embere megsebesült. A védőszakasz állománya 445 karabély és 2 géppuska, ebből 34 karabély a tartaléknál.

10 órakor tüzérségünk ismét tüzelt. Az ellenség, mely tegnap hallgatott ma viszonozza a tüzet.

Az időjárás nyárianasan fűledt.

18 órakor az ellenség egy ágyúja, vagy lőszerkocsija felrobbant miáltal több ház kigyulladt. Napszállta után a legénység a fedezékek megerősítésén dolgozott.

Sok szakaszvezető, mert nem tudott járőrével az ellenség harcvoalán keresztüljutni, polgári ruhába öltözködött és egy kosár tojással átsétált. Így keresztüljutva megállapította azon üteg pontos állás-

pontját, amely nekünk napok óta nagy veszteségei okozott. A tojások eladása után Sók visszajött és jelentése nyomán tüzéségünkelhallgattatta az, ütegei.

Az ellenséges tüzéség eredménytelenül igyekezett a Czeremosz-on átvezető hidat szétrombolni.

1915 május 19. Gróf Andrassy Imre járőrrel bevonult és igen jó jelenléseket hozott, 18 óraker ismét járőrszolgálatba ment.

1915 május 20. A gyalogzászlóalj 54 főnyi osztagát, mely a védőszakasz megerősítésre érkezett, a tartalékhoz osztották be.

A 6. századot ma a többi négy századra osztották fel.

1915 május 21-én éjjel megszállta a 3. század a 3. sz., az 5. század a 4. sz. támpontot, az 1. és 2. sz. támpontban a gyalogzászlóalj századai vannak, az 5. sz. támpontban a 10. huszárok egy százada, 1. és 4. századunk tartalék.

16 óraker érkezett Janik főhadnagy vezetésével egy 116 lovasból álló menetszázad. Beosztott tisztek és tisztjelöltek: Ordódy István, báró Zech Oszkár hadnagy, báró Roszner István zászlós, gróf Almássy Alajos, Melczer István és Kiss Bálint hadapród őrmester és Polgár Mihály egyéves önkéntes káplár. Külön mint egyes utasok érkeztek még: Nóvák Rudolf százados, báró Jeszenszky József főhadnagy és Herczegházy (Herczeg) Károly dr. főorvos.

1915 május 22-én 2 óraker a 8. lovasdandárnál erős tüzelés indult meg, amelyet támpontjaink is átvették. A tüzelés egy óráig tartott.

Gróf Andrassy zászlós még kint van és az ellenség vonalai mögül igen fontos jelentéseket küldött.

A 4. század tisztjeinek névsora: Bánhidny százados, Brückler, Szi-tányi hadnagy, báró Roszner és báró Majthényi zászlós, Polgár önkéntes káplár.

8 óraker a tegnap érkezett állománykiegészítést felosztották a négy századra, Janik főhadnagyot a gyalogzászlóaljhoz.

17 óraker az 1. és 4. század felváltotta a 3. és 5. századot.

A mai parancs szerint minden ember 1 rendes és 5 tartalékadaggal és minden ló 1 rendes és 3 tartalék adaggal lesz ellátva.

1915 május 23-30-ig. A századokat május 26-án vonták ki a fedezékekből. 8 óraker Waschkoutz-ra érkeztek és beszállásoltak.

Május 30-án jelentés érkezett, hogy Spilka Géza őrnagy május 13-án a Czernowicz-i kórházban sebesülései következtében kiszendetett.

Gróf Andrassy zászlós két igen értékes jelentést küldött.

A 10. lovashadosztály május 30-iki létszáma:

9. huszárezred	4	15	365	365	4
10.	5	29	720	540	4
13.	4	30	541	440	4
12. ulánusezred	3	26	529	352	-
gyalogzászlóalj	4	17	-	550	-
4. lovas tüzésosz tál v	3	18	-	-	-

1915 június 1-3-ig. Június 3-án értesültünk, hogy csapataink bevonultak Przemysl-ba.

Egy megalapított rakétajelzésre 20 óra 30 perckor a rajvonalak legénysége hangos éljenzésbe és gyenge lövöldözésbe kezdett. így ünnepeztük meg Przemysl bevételét.

Gróf Andrassy Imrét, kinek már a kis és nagy vitézségi érme volt. ma arany vitézségi éremre és azonkívül soronkívüli hadnaggyá való kinevezésre hozták javaslatba.

A századok az állásokban felváltva teljesítettek szolgálatot.

Északkeleti harctér. Bukowina. 1915 június 1.-szeptember 4.

Általános helyzet.

A római német követ sürgönyjelentése alapján, a szövetségesek* az olasz hadüzenetet már május végére várták. Ezen időben megállapodott Conrad és Falkenhayn abban, hogy a támadást a San-Dnyeszter vonalig fogják folytatni, mert csak ezen vonal elérése után lesznek abban a helyzetben, hogy az olasz határ védelmére szükséges erőket az északi harctérről elvonhassák.

Amikor Przemyslt elfoglaltuk, a hozzánk csatlakozó német déli-hadsereg elérte ugyan a Dnyeszter-t, de déli szárnyán levő Gehrok német tábornok csoportja még erősen visszamaradt. A 7. hadsereggel szemben álló orosz Leszciczki-féle hadsereg, nagy számbeli fölényben volt, s 7. hadseregünk alig tudta Pruth menti állásait tartani.

Az oroszok jelenleg nagy lőszerhiányban szenvednek és egyéb hadianyagok pótlása sokkal nehezebben ment, mint azelőtt és nem állt arányban a rendes napi fogyasztásával. Számba vehető volt még az is, hogy Iwanow tábornok orosz hadseregei, csak május hó folyamán majdnem fél millió embert vesztek halottakban, sebesültekben. és foglyokban. A délnyugati orosz arcvonalpoarancsnokságnak az orosz főparancsnoksághoz intézett jelentése az alárendelt csapatok sivár helyzetét igen sötét színben adta elő.

Ezen viszonyokra alapította a két vezérkari főnök elhatározását a támadás folytatására. Iwanow, az orosz délnyugati arcvonal parancsnoka általában a védővonalak tartását rendelte el. A velünk szemben álló orosz 9. hadsereg parancsot kapott a Dnyeszter-vonal védelmére.

1915 június 4. A német déli hadsereg előtt az ellenség visszavonult, ezért a hadseregfőparancsnokság úgy intézkedett, hogy a német déli hadsereg a Dnyeszter-től délre álló 7. hadsereggel együtt nyomuljon előre és az ellenséget döntően megverve, azt a Dnyeszter-en át vesse vissza.

1915 június 5. Az ellenség Mlodiatyn-tól északra áttörte állásainkat, a hadseregfőparancsnokság sürgönyileg utasította a 10. lovashadosztályt, hogy Kosów-Pistyn körletbe vonuljon a III. hadtest rendelkezésére. Báró Marschall, a lovashadosztályt, a gyalogzászlóalj és géppuskák nélkül Kosówa irányította.

Ezredünk 24 órákor megkapta a menetkészültségi parancsol és 3 órákor zuhogó esőben indult Russ. Banilla-Roznów-on át Kosów-ra, ahol 22 órákor beszállolt. Mai menetteljesítmény 44 km. A konyhakocsik 23 órákor érkeztek.

A gyalogzászlóalj és a géppuskák nappal nem voltak a védővonalból kivonhatók, felváltásuk csak éjjel történt és így ezek csak másnap érték utói a lovashadosztályt.

1915 június 7. A III. hadtest korán reggel érkezett intézkedése a 10. lovashadosztályt arra utasította, hogy Kluczów maly-ra induljon és érkezését a 15. gyaloghadosztály útján jelentse.

Ezredünket a 4. lovasdandárral együtt 4 óra 25 perckor fölriasztották, majd 5 órákor indultunk Pistyn-Jablonów-on át Kluczów-ra, melynek északi szélét 12 órákor elértük. Tűzharchoz leszállva, az ezred mint tartalék Peczenuzyn déli széléig nyomult előre. A konyhakocsik 13 órákor érkeztek. 16 órákor indultunk vissza Koszów-ra és szakadó esőben 22 óra 30 perckor érkeztünk szállásainkba. Ma, 56 km-t lovagoltunk.

A Mlodiaty-nál betört oroszok folytatták támadásaikat, melyek csapataink hősieles magatartásán megtörtek. A 7. hadseregparancsnok attól tartott, hogy az ellenség jobbszárnyunkat fogja támadni, óvó-intézkedésként a 10. lovashadosztályt Koszów-ra visszarendelte, hogy holnap Marschall tábornok rendelkezésére, Waschkoutz-ra meneteljen. Ezen parancs később oda módosult, hogy a lovashadosztály a 8. lovashadosztállyal együtt ismét a III. hadtestnek (Lehmann altábornagy) marad alárendelve, hogy a Kolomea-Delatyn vidékéről visszavonuló ellenség háta ellen támadjon. A 10. lovashadosztály Obertyn elérése után, végezzen felderítést Korszów-Ghlebyczyn, de főleg Obertyn felé és Tlumasz-ot át. További feladatunk a Dnyeszter-átjárók mielőbbi megszállása.

1915 június 7. A 10. lovashadosztálynak 9 órákor Werbiaz Nz.-re kell érkeznie.

A konyhakocsik 4 óra 30 perckor érkeztek, 5 órákor riadó és 5 óra 30 perckor indulás. Az ezred a lovashadosztály végén Pistyn-Jablonów-on át 10 óra 30 perckor Werhie z Nz.-re érkezett. Felriasztásunk után a 4. század mint felderítő különítmény Kolomea-n át ment előre. Útközben az élelmezési oszlop egyik lépcsőjétől két napi kenyeret és zabot vételeztünk fel.

11 óra 15 perckor folytattuk a menetelést és Kluczów Wk. déli részében beszálloltunk. Az élelmezési vonat és konyhakocsik 19 órákor érkeztek.

Június 6.-án 13 órától ma 14 óráig, tehát 25 óra alatt 160 km-t meneteltünk. Az utak igen rossz állapotban vannak és a nagy magaslati különbözetek, nagyon igénybevétték és kifárasztották a lovakat.

Délután észak felől erős tüzérségi tűz hallható.

Lehmann altábornagy a 8. lovashadosztály parancsnoka elrendelte, hogy a 10. lovashadosztály holnap 8 óráig szállja meg Piliny község déli szélét.

1915 június 8-án, 5 órakor indultunk, de Piliny előtt kb. 4 km-nyire újabb parancsra a lovashadosztály visszafordult, hogy a Kolomea-tól délre levő hídhöz meneteljen, ahol a III. hadtesttől a Werbiaz Nz. majornál további parancsokat fog kapni.

Menetcélunk elérése után 11-14 óráig pihentünk. A III. hadtest eligazításában közölte, hogy az ellenség látszólagosan a második vonalára: Turka-tól keletre fekvő magaslatok-Potstaje-Balince-től nyugatra, vonult vissza. A lovashadtest Kolomea-n át fog Obertyn felé előre nyomulni. A 10. lovashadosztály feladata az ellenség visszavonulási irányát, utóvédjének állásait és erejét megállapítani.

Ezen célból géppuskákkal megerősített különítményeket küldtek ki. Ezredünköt a 4. század (Báhidy) ment előre.

A lovashadosztály zöme egyelőre Cieniawa-n át Podhajcziky-Turk a vidékére nyomul.

A III. hadtest előnyomulását még visszatartotta, várva az alkalmas időpontot, hogy gyalogságunk kellő helyzetbe kerüljön. 13 órakor érkezett a III. hadtest parancsa, hogy lovashadosztályunk induljon Kolomea-n és Kornicz-on át a Matyjowce-i vasúti állomástól délre eső tereprészbe. A lovashadosztályt 16 órakor utolérte a III. hadtest újabb utasítása, hogy mielőbb érje el a Horodenka körzetében levő Kayser-csoportot és lépjen annak kötelékébe. Kayser csoportja ma Toporowce-Stecowa vidékére nyomult előre, azzal a feladattal, hogy vegye birtokába a Michaice és Iwanie-nel levő Dny észter-átjárókat.

Kayser altábornagy a 30. gyaloghadosztály parancsnoka még tegnap este, rövid harc után, elfoglalta a Pruth menti községeket.

Gróf Herberstein felvette az összeköttetést Kayser csoportjával és a lovashadosztályt Matejowce vidékén pihentette. Ezredünk 22 órakor Borszczów-on beszállásolt.

Báró Marschall csoportja ismét a német déli hadsereghez került és ezért Kayser csoportját újra t csoportosítani kellett. A csoportnak előbb az Uszcie nad Prém □ 24τ), majd azon magaslatokat kellett elérnie, amelyek általábanvéve Beluje és Topolanka pataktól nyugatra és az Okno pataktól délnyugatra emelkednek. Csak utóbbi vonal elérése után lehet a Michaice és Iwanie-i Dnyeszter-átjárókat elfoglalni.

Az előnyomulásnál lovashadosztályunk feladata: a III. hadtest és Kayser csoportja közötti területet elérni. Folw. Wisniówka legkésőbb 6 óra 30 perckor érendő el, ahonnan a csoport balszárnya biztosítandó. A lovashadosztály zöme támogassa Eckhardt tábornok előnyomulása! Hankowce-Toporowce felé.

1915 június 9. A lovashadosztály 4 órakor gyülekezett. A 4. lovas dandár, gyalogzászlóalj és 2 üteg a Siemenkowce-i templomtól Kobylec felé vezető úton, a 8. lovasdandár a Kolomea-Zablatow-i műúton.

A lovashadosztály 6 óra 30 perckor elérte a Folw. Wisniówka-t, majd folytatja előnyomulását Targowica felé.

Targowica-tól északja levő magaslatról az elővéd tüzet kapott. Ezredünk lóról szállt és a falu melletti majornál készentétbe helyezkedett. Az ellenséges tüzérség a majort lövi.

12 óra 15 perckor érkezett Kay ser altábornagy parancsa, hogy ű lovashadosztály érje el a Jasienów Polny-tól nyugatra levő magaslatot. Az elővéd parancsot kapott a □ 246 jelzésű hid elfoglalására.

Közben a III. hadtesthez beosztott 22. gyaloghadosztály elérte Targowica-t.

A 7. hadsereg elrendelte, hogy 10. lovashadosztály minél előbb törje át az ellenségnek Horodenka-tól nyugatra levő állásait és törekedjen mielőbb a Dnyesztert Michalce-nél elérni.

Horthy ezredes 15 órakor ezredünkkel és egy üteggel indult mini a lovashadosztály elővédje Targowica-Wierzbowce-Okno-Raszków-Daleszowa-n át Michalce-ra. Wierzbowce-nél bevonult a 3. század, melyet az útvonalon mint felderítő különítményt előre küldtek. Zavar-talan előnyomulásunk Okno-nál megakadt. A falutól északra levő magaslaton beásott ellenség állt. A 4. lovasdandár megszállta π falu szélét. Az ellenség erős támpontokat szállt meg a Δ 304-el jelöli magaslaton.

Hodzsa százados bevonult a ½ 5. századdal, miután Rochinia-ról a lovashadosztálynak igen értékes jelentéseket küldött.

Eckhardt tábornok csapatai estig elérték a vasútvonalat Jasienów és Polany-nál.

Ezredünk az elfoglalt vonalban töltötte az éjszakát.

1915 június 10. Az éj folyamán az ellenség kiürítette a velünk szemben levő állásait, ezért Horthy ezredes már 5 óra 30 perckor felvette üldözését, lóháton.

Előnyomulás Raszków-ig. 8 óra 45 perckor elértük a Δ 356 Cze-horz magaslatot, ugyanekkor érkezett Görgey Károly főhadnagy jelentése, hogy egy ellenséges lovasdandár – az egyik ezrede szürke lovakkal – 7 óra 20 perckor Olejowa-ról Dabki felé menetelt. Dabki és Doleszowa-tól keletre beásott ellenség van.

A lovashadosztályhoz érkezett eligazítás szerint „a III. hadtest jobbszárnyával Kolanki, felé nyomul előre. A 10. lovashadosztály hagyjon hátra három századot Michaice vidékén, a hadtest jobbszárnyának védelmére és vonuljon zömével Jasuienow Polny-tól délre eső vidékre azon feladattal, hogy a hadtest jobbszárnyát Zaleszcziki felől esetleg meginduló támadás ellen megvédje”.

Az ezred 10 óra 30 perckor parancsot kapott, hogy Michalce-re vonuljon jobbszárnyunk védelmére és a Dnyeszter megfigyelésére. Előnyomulás széles arcvonalban a Δ 338-ig, ahonnét járőröket küldtek ki a Dnyeszter felé. 17 órakor tüzérségi tüzet kaptunk.

A Dnyeszterbiztosítást 20 órakor gyalogságunk vette át, az ezred Strylce-n beszállt.

A második V2 5. század is bevonult, a 4. századot a lovashadosztály a 4 lovas tüzérosztály három ütegének fedezetére rendelte ki.

21 órakor bevonultak a konyhakocsik, de az ételmezési vonat elmaradt.

1915 június 11. Kayser-csoport eligazítása alapján a lovashadosztályparancsnokság a következőképpen intézkedett:

1. 9. huszárezred géppuskás százada és egy század legyen 2 óraker Babyntól északra közvetlenül a Dnyeszter-nél levő □ 242-nél, Békássy alezredesnek rendelkezésére.

2. 4. lovas tüzérosztály, Bánhidya százada és Stieder alezredes a gyalogzászlóaljjal legyen 2 óraker a Babyntól nyugatra levő magaslatokon, az útegek tüzelésre készen, irány Zezawa.

3. A 10. lovashadosztály zöme (10. huszárezred és Holzwart fél géppuskás százada) Horthy ezredes parancsnoksága alatt 5 óraker a Serafinca-tól keletre levő 286-os keresztnél várja a további parancsokat.

Ezen intézkedések azért történtek mert Kayser csoportjához besztott Eckhardt tábornok ma 2 óraker Horodnica-hál fogja a Dnyeszteren való átkelést megkísérelni.

Amikor a lovashadosztály zöme rendeltetési helyére érkezett, az átkelési harc már javában folyt. 7 óra 30 perckor már három zászlóaljunk átkelt a folyón és előnyomult Zezawa felé.

Horthy ezredes csoportja parancsot kapott, hogy Zaleszczyki-rc vonuljon. A csoport 7 óra 30 perckor indult és a Zaieszczyki-től délnyugatra levő Folw. Jozefowka-nál egész nap készütségben állt.

Ezredünk 7 óraker kapott parancsot, hogy Probabyn-Babyn-on át a Zaleszczyki-től délnyugatra fekvő Δ 312-höz menetelve, vonuljon be a lovashadosztályhoz. Bevonulása után az ezred 19 óráig készütségben állt, majd az innét kb. 1000^x-re levő, lerombolt majorban, táborozott. A konyhakocsik és az ételmezési vonat bevonultak.

Ma nagyon meleg nap volt (35°), a legénység és lovak a nagy vízhiány miatt szenvedtek.

Az átkelt csapatok támadása az erdönél megakadt s ezért, mivel Zaleszczyki az ellenség kezében volt, Békássy alezredes csoportja parancsot kapott, hogy Luka-nál keljen át a Dnyeszter-en. Támogatásul gyalog zászlóaljunkat is neki rendelték alá. Stieder alezredes a Zwianiance-tól délnyugatra levő majorból Luka-ra kapott irányt. A Kostryzówka-i erdőből kikerkeve a Dnyeszter északi partjáról tüzet kapott. Stieder elrendelte, hogy a századok az átkeléshez szükséges előkészületeket az erdőben tegyék meg. 18 óraker kezdte meg a 10-esek Kozma százada az átkelést, ezt követte a 9-esek Boronkay százada, a 13-asok Janik százada és 12-es ulánusok Petko százada. Az északi igen merdek partját a századok megmásztak. Ellenséges tüzéség tüzeében a századok megközelítették a vasútvonalnál levő ellenséges állásokat. Petko hadnagy által megindított rohamhoz a többi század is csatlakozott és betörve az ellenség állásaiba, 64 foglyot ejtett. Közben teljesen besötétedett és mert a kiküldött összeköttetések jelentették, hogy a zászlóalj arcvonalának folytatásában ellenséges rajvonalak fekszenek, a századok a Dnyeszter-ig húzódtak vissza és ott a 20. népfelkelő zászlóalj-tól nyugatra beásták magukat. A mai támadásnál báró Urbán hadapród egy szakadékba zuhant és lábát törte.

Kayser csoportja az elfoglalt állásokban több ellenséges ellentámadást és egy kozák ezred Zezawa ellen intézett lovasrohamát verte vissza.

1915 június 12. Pflanzler-Baltin elhatározta a támadás folytatását s ezért elrendelte, hogy a támadás 6 órakor induljon. A Békássy-csoport (20. és 23. népfelkelő zászlóalj és a 10. lovashadosztály gyalogzászlóalja) a □ 299-ig; tőle nyugatra Eckhardt csoportja a Dzwiniáz-i vasúti állomástól a Dnyeszter melletti □ 304-ig nyomuljon előre. A 10. lovashadosztály gyülekezzen a Leonowka-i majortól délre emelkedő magaslaton.

Békássy támadását az ellenség ellentámadása megállította és csak a fél 27./111. gyalogzászlóalj bevetésével sikerült itt csapataink visszaszorítását megakadályozni.

5 óra 30 perckor a 10-esék két százada parancsot kapott a Dnyeszter-en való átkelésre és Zaleszczyki-nek az ellenségtől való megtisztítására. Amikor ez a két század a vasúti hídhöz ért, Stieder segítséget kért tőlük, mert az ellenség éppen támadta. A két századnak a hozzájuk bocsátott géppuskás szakasz segítségével, valamint a kicsit későbbben érkezett Jankovics zászlóaljjal sikerült a Dnyeszter hurkot elzárni.

3 óra 10 perckor indult ezredünk észak felé. 4 órakor érkezünk a Luka melletti kis erdő déli szélére. A déli órákban Frankenberg alezredes parancsnoksága alatt a Zaleszczyki-i kórházhoz mint tartalékot osztottak be. Vezetéklovaink visszamentek a majorhoz. Az utászok a cukorgyárnál hadihídat vernek, mely munkával 23 óra 30 perckor el is készültek.

Stieder alezredes csoportja ma éjjel 23 órakor, 0 óra 30 perckor és 2 órakor ellenséges támadásokat vert vissza.

1915 június 13. Eckhardt tábornok csoportja a vasútvonalig folytatta támadását, itt azonban elakadtak. A kíméletlenül végrehajlott támadásai az ellenséget arra kényszerítették, hogy más helyről vonjon oda csapatokat, mely körülményt a 7. hadsereg igen hathatósan tudta kihasználni. Kayser utasítást adott csapatainak, hogy az elért vonalakat okvetlenül tartsák az útban levő erősítések beérkezéséig.

A 10. lovashadosztály feladata: a Dnyeszter elzárása Wassileu-tól a Zwiniance Krzyszczonek-i hidig. Ezen parancsnak a lovashadosztály csak részben tudott eleget tenni, mert részei még a Dnyeszteren túlon tartózkodtak. Egyelőre tehát Markovics ezredes három 10-es és a 4./13. huzárezred századaival szállhatta meg az egész kiutalt szakaszt. A 3./10. Doroschoutz, fél 5./10. Kuleuz, fél 5./10. és 4./13. század Czinkeu-ra került.

Ezredünk 1., 3. és 5. százada mint tartalék a kórháznál maradt.

1915 június 14. A századokat az éj folyamán néhányszor feliasztották, de nem vették igénybe. 9 órakor értesítettek, hogy az ezredet, a sötétség beállta után ki fogják vonni, hogy Kuleutz-ra meneteljen az ottani Dnyeszter szakasz elzárására.

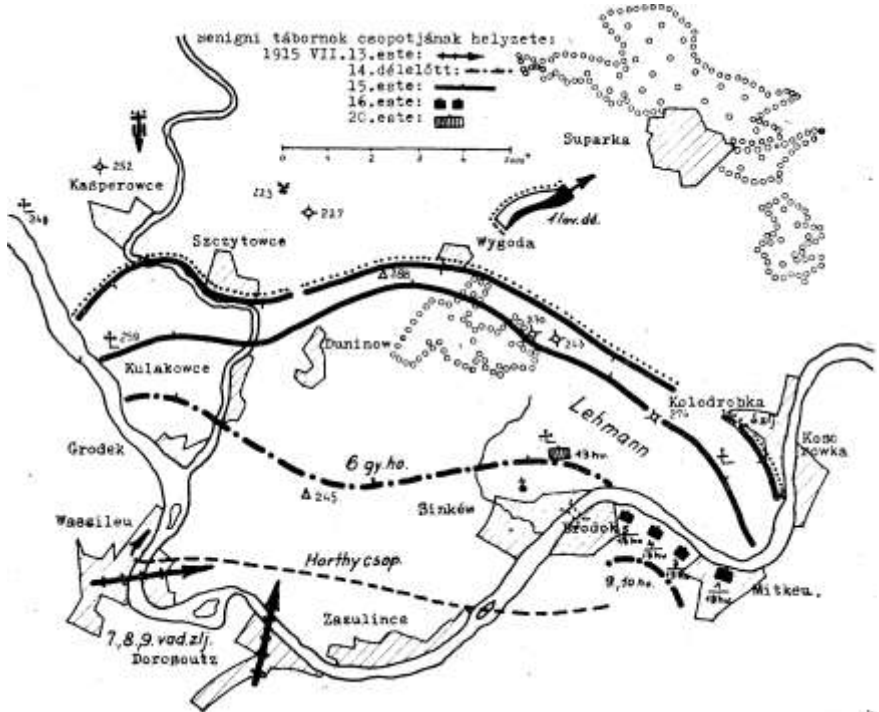
A lovashadosztály 6 órakor Prilepcze-ről Kisseleu-Boroutz-ra lovagolt, hogy a 7. hadseregpáncsnokság utasításának eleget téve felderítse az Uscie Biskupice-Borszczów vidéket és megszállja a Krzyszczonek-Wichnanka-i Dnyeszterszakaszt. A felderítéssel gróf Herberstein a 8. lovasdandárt, a Dnyeszter megszállással" a 4. lovasdandárt

bízta meg. A 4. lovasdandárparancsnokság Czinkeu-ban, a 8. lovasdandár Kodobiste-ben maradt.

A biztosító szolgálatban állók keleten az 5. honvéd lovashadosztállyal, nyugaton a Békássy-csoporttal tartanak összeköttetést.

Az ezredparancsnokság Kuleutz-on vette a 4. lovasdandár parancsát, hogy vegye át a Zaleszczyki-i hídtól Kuletz nyugati széléig ter-

Átkelés a Dnyeszteren 1915 július 13-20-ig.

jedő szakasz biztosítását. Védőszakaszparancsnok Szirmay alezredes, akinek a 1.0-es huszárok egy géppuskás szakaszát rendelték alá. A vezértéklovak Repuszynec-re kerültek. Az ezredparancsnokság 18 óra 30 perckor indult Kiszzeleu-n át Kadobestie-re és 22 órakor Repuszynec-re érkezett. Az ezred 21 órakor indult és

1915 június 15-én 2 órakor érkezett Repuszynec-re. A három század mindjárt kijelölt szakaszaiba vonult. Az eddig itt szolgálatot teljesítő T. honvéd huszárezred gróf Batthyányi százada felváltása után, 4. századunk bevonulásáig tartalékban maradt.

A 10. huszárezred géppuskás szakaszát az 5. huszárezred géppuskás százada, Holczwarth százados parancsnoksága alatt váltotta fel.

19 órakor bevonult a 4. század.

A szakaszban általában véve csend van. A túlsó parton főleg Koscielniki és Wyhnanka-tól északra, élénk kozákJárőr szolgálat észlelhető. Repusnyec-től északra a túlsó parton több egymás felett kiépített fedezékvonallátható.

1915 Június 16. Horthy ezredes az 5. huszárok géppuskás századát Czinkeu-ra rendelte.

Repülő- és kémjelentésekből kitűnt, hogy az ellenség a Dupa völgyben és az ott levő erdőkben nagyobb erőket vont össze. Tegnap este 2-3 orosz lovas század Blyszczanka-ról Duplinska felé menetelt. Zyravka és Bedrykowce-n erős ellenséges csapatok tartózkodnak. Wassileu és Kuleutz között népfelkelő kozákok vannak. A Repuzynetz-majortól északra egy nagy dereglye, két majdnem ép állapotban levő híd és egy gözhajó állt. A felfogott ellenséges intézkedésekből kitűnt, hogy az oroszok már június 11-én Repuzynec-nél szándékoztak a Dnyeszteren átkelni.

A 7. hadseregparancsnokság ezen hírek alapján a következőképpen intézkedett:

1. Krautwald altábornagy sürgősen vonja össze minden rendelkezésére álló csapatot Repuzynec-nél,

2. a 8. lovasdandárt Kayser altábornagynak rendelte alá a Czinkeu-Kadobeste-n vonta össze,

8. a jobbszárnyon előnyomuló Korda hadtestet a Bója η-Toporoutz-Balamatówka vonalra rendelte vissza,

4. a Michai-ce-Kunisowce elleni támadást felfüggesztette.

Kayser altábornagy még ezen parancs vétele előtt a Békássy-csoport jobbszárnyva mögé, három századot és gyalogzászlóaljunkt Dobrawla-nál a rajvonalba rendelte.

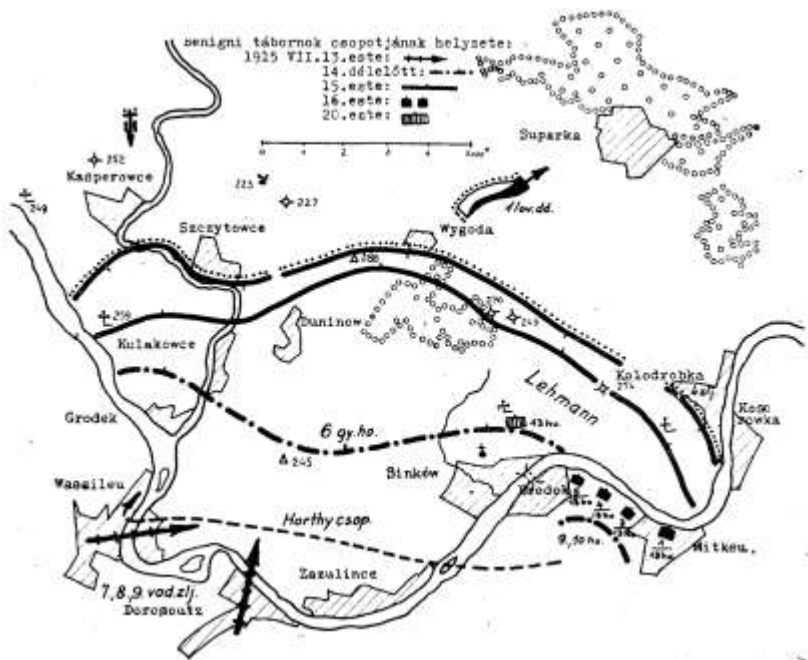
Horthy ezredes felriasztotta tartalékát és a 10-es huszárok egy századát Wassileu-ra, gróf Batthyányi századát Repuzynetz-re irányította.

Mivel az ellenség átkelési kísérlete még az éj folyamán volt várható, Kayser altábornagy a III. Landesshützen ezredet (Hadaszczok ezredes) és a 3. Landwehr ezredet (Schiller ezredes) Repuzynec-re irányította és gróf Herbersteinnek rendelte alá. A 10. lovashadosztály felriasztott tüzérsége olyképen helyezkedett el, hogy az ellenség átkelését csirájában fojtsa el. Eckhardt tábornok, Schirmer ezredes és Békássy alvezredes parancsot kaptak, hogy állásaikat okvetlenül tartsák. Ezenkívül a III./97. gyalog- és a 20. vadászzászlóalj a Zwianiancze-től délre levő □ 296-hoz irányították és a Kreisler tüzércsoporttal együtt gróf Herbersteinnek rendelték alá.

Tegnap 23 órakor az ezredet felriasztották. A felriasztás oka egy a Repuzynec-i majornál állítólag jó állapotban levő híd volt, mely jelentés azonban hamisnak bizonyult. 3 óra 30 perckor megérkezett a 9-es huszárok két százada és géppuskás százada. Az egyik század meghosszabbította a 3-ik századunk keleti szárnyát, majd később 4. századunk hosszabbította meg ezen szakasz nyugati szárnyát.

A 3 óra 30 perckor érkezett két Landesschützen zászlóalj a tartalékhoz osztották be.

Horthy ezredes csoportjának helyzete 1915 június 17-én.

Az állásokban teljes csend uralkodott, ezért délután a 9-es huszárokat kivonták a rajvonalból.

Tófalvy főhadnagy parancsnoksága alatt megérkezett egy me-

netszázad, melynek létszáma: 4 tiszt, 50 lovas és 7 gyalogos huszár. A beosztott tisztek közül Görgey József főhadnagy átvette az 5. század parancsnokságát, gróf Almássy Imre zászlóst a 4. századhoz és Rónay Gyula zászlóst a 3. századhoz osztották be.

Gróf Herberstein intézkedéseiben tudatta, hogy az ellenség Blyszczanka vidékén erős csapatokat vont össze. Tegnap állítólag egyik oszlopa Szparka-ról Uscie Binkupice felé menetelt. Nincs kizárva, hogy az ellenség a Dny esz tért Dobrowlany-tól lefelé szándékozik átlépni.

Korda altábornagy csoportja megszállta a Bojan-Balamatówka vonalat.

A 10. lovashadosztály Lehmann altábornagy csoportjának alárendelve, átvette a Dnyeszter biztosítást, a Dobrowlany-val szemben levő parttól a Toutry patakig. A kiutalt szakaszban meg kell akadályozni az ellenség átkelését. Toutry paktól keletre a 13. lovasdandár és a 8. lovashadosztály gyalog zászlóalja állt.

A közvetlen Dnyeszter biztosítást a kiutalt védőszakaszban Horthy ezredes csoportja (10. huszárezred, Hadaszczok alezredes, Lösch ezredes és Holczwart géppuskás százada) végzi.

A 4. lovas tüzérsztály egy ütege Repuzynec-től délre, egy üteg Czinkeu-től északra levő magaslaton tüzelőállásban állt.

A 8. lovasdandár mint hadosztálytartalék Kadobestie-n.

Lehmann altábornagy csoportja és a 10. lovashadosztály parancsnokság Kiseleu-n tartózkodik.

3 óraker a 4. századot kivonták a rajvonalból, de a század a tartaléknál szigorú készségben maradt. A menetszázadot ma osztották fel.

13 óraker értesítettek, hogy ezredünket fel fogják váltani és más beosztást kapunk.

15 óraker érkezett parancs szerint egy Landesscuützen zászlóalj fogja ezredünket, az 1. század kivételével felváltani. Mivel a felváltás csak sötétségben történhet, a zászlóalj 20 óra 30 perckor érkezett és felváltotta az ezredet és az 5. huszárok egy századát.

Az ellenség ma Brodok-nál, egy lovasezreddel tüntetve, átlépte a Dnyesztert, de rövidesen visszavonult, ellenben a Dnyeszter és Pruth között álló Korda hadtestet nagy erővel megtámadta. A beállt helyzet változáshoz mérten Pflanzner-Baltin új intézkedéseket adott ki. Ezek kapcsán gróf Herberstein kivonta a 10. lovashadosztályt, a tüzérség és gyalogzászlóalj kivételével és mint hadtest tartalékat Zasztawna és Jurkoutz-ra rendelte.

A gyalog zászlóaljhoz ma pótlás érkezett, ennek felosztása idejére Békássy azt, tartalékba helyezte.

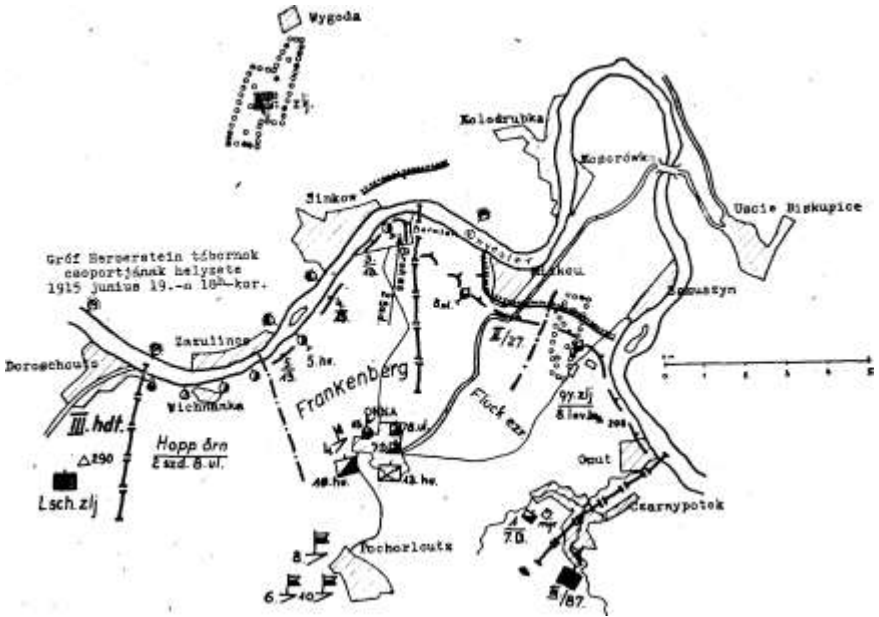
Korda hadteste ma három ellenséges támadást vert vissza, 1000 foglyot és 3 géppuskát zsákmányolt.

Hadosztályunk figyelmeztetést kapott, hogy résen legyen, mert az ellenség ügylátszik a Zaleszczyki-Onuth-i szakaszon a Dnyeszter átlépésére készülni.

1915 június 18. Az ezred 2 óra 30 perckor érkezett Zasztawnara. Itt 10 óra 30 percig pihenő, majd menetelés a Stary Folwerkhez, hol készségi állást vettünk fel.

A 7. hadseregpáncsnokság intézkedései szerint Lehmann altábornagy 8. hadosztálya az ott levő csapatokkal átvette a Dnyeszter-biztosítást Doroschoutz-tól Dobronoutz-ig. A 10. lovashadosztálynak a Gzarny pataktól a Toutry patakig terjedő Dnyeszter-szakasz jutott, a 13. lovasdandárt gróf Herbersteinnak rendelték alá.

*Gróf Herberstein tábornok csoportjának helyzete
1915 június 19-én 18 órakor.*

Gróf Herberstein intézkedései:

A 13. lovasdandár a 8. ulánus ezred kivételével és a 27./11. gyalogos zászlóalj elzárja a Dnyesztert Gzarny pataktól Brodok keleti széléig.

Horthy ezredes ezredünk és a már ott levő 8. ulánusok két százada, Borodok keleti szélétől a Toutry patakig zárja el a Dnyesztert.

A 10-es huszárok mint lovashadosztály tartalék Oknára kerülnek.

Horthy ezredes három alvédő szakaszt létesített:

- 1.) 3. század és 2 géppuska Borodok északi szélén,
- 2.) 4. század Borodok nyugati szélétől bezárólag a Zaluzince-től keletre fekvő szigetre,
- 3.) 5. század és 2 géppuska a fenti szigettől a □ 225-ig.

Az állásokat 22 órakor kell megszállni és jobbra az összeköttetést a 27./II. gyalogzászlóaljjal, balra a 8. ulánus ezred két százada-

val kell felvenni, utóbbiak az 5. századtól a Toutry patakig terjedő szakaszt szállták meg.

1915 június 19. Brodok északi szélét megszálló 3. század parancsnoka, báró Zech főhadnagy naplójában a következőket jegyezte fel: „Az összeköttetést a 27./II.-vel alig lehetett felvenni, mert a kiküldött lovasaim ezeket nem a parton, hanem IV2 km-nyire a parttól délre találták meg. Brodok-on 5 órakor egy ellenséges járőr jelent meg, mely tüzelésünkre a Brodok-tól nyugatra levő gázlón át a túlsó partra menekült. Ezen járőrből egy tiszt és egy kozák eleseit, egy ló elhullott. A járőr menekülése és üldözése közben a túlsó partról erős gyalogos és géppuska tüzet kaptunk. Huszár Munkácsy fejlődéssel súlyosan megsebesül. Sók őrmester a legnagyobb ellenséges tűzben visszahozta Munkácsyt.”

„A 3. század 9 órakor elküldte a lezajlott eseményről szóló jelentését és jelenti, hogy a 4. századdal nem tudja az összeköttetést megtalálni. Egyben jelenti, hogy elhárít minden felelősséget arra az esetre, ha az ellenségnek sikerül ezen gyöngén megszállt vonalon áttörni.”

„14 órakor körülbelül 40 főnyi ellenséges osztag géppuskatűz védelme alatt átkelt a 3. századtól balra (4. század) levő szakasz területére. Őrmester Sók és 8 huszár megállította előnyomulásukat. Valamivel később Mitkeu-ból a század jobb szárnya ellen két ellenséges gyalogos és egy géppuskás század nyomult előre”.

„16. órakor érkezett Brakes őrnagy a 10-esek két századával, védőszakaszom megerősítésére. Brakes átvette a védőszakasz parancsnokságát, egy századával megszállta Brodek keleti szélét, a másik százada meghosszabbította bal szárnyamat.”

1915 június 20. Gyalogzászlóaljunk bevonult Békássy csoportjától, fele Fluck ezredes csoportjához ment, a másik fele Okná-n tartalékban maradt.

A 7. hadsereg kiterjesztette a Dnyeszter-biztosítást és ezért Lehmann altábornagy rendelkezése szerint gróf Herbstein beosztása is megváltozott, amennyiben védőszakaszai Czarny pótoktól a □ 223-ig (Zaluze keleti szélével szemben) meghosszabbították.

Rendelkezésére állt: a 7. vadász, 27./II., 10. lovashadosztály zászlóalj, a 4. lovas dandár (10. huszár egyelőre 4 század, ezredünk 3., 4. és 8. százada) és a 13. lovas dandár Pohorloutz-nál. Kb. még 6 zászlóalj állt tartalékban.

A gróf Herberstein csoportjától nyugatra a 6. lovashadosztály volt.

A nap csendesesen telt el. 1 órakor Czarnyotok felől 20 percig tartó erős puskatüzelés volt.

Báró Reichlin százados megkapta a vaskorona-rendet, ezzel az ezrednek 7 ilyen kitüntetés van. Horthy, Fejér, Beraolák, Sztojano-vits, Prónay Gyula, Stieder.

1915 június 21. Fluck ezredes védőszakaszát átvette Stöhr tábornok. A 6. lovashadosztály gyalog zászlóalja tartalék a Kolo Blotonál. A 2. bosnyák gyalogezred egy zászlóalja Okna-ra került. Horthy

ezredes megtartotta védőszakaszát. A 10-es huszárezred két százada és a 8. ulánusok két százada mint csoporttartalék Okna-n van. (Hopp őrnagy.)

1 óra 30 perckor az ellenség a Stöhr szakaszban álló fél zászlóaljunkat megtámadta. A harcizajra a 10. lovashadosztály parancsnoksága Stieder őrnagyot a másik V2 zászlóaljjal Okna-ról a Gzarnypotok-i majorhoz rendelte. Stieder megszállta a magaslatot a major-tól a község déli széléig. Az Onuth-ra betört ellenség ellen a 10-es huszárok két századát küldték. Ez a két század később Kolo Bloto-t szállta meg. A két csoport közé a 6. lovashadosztály gyalog zászlóv alja ékelődött. Stieder két százada (Macourek és Janik főhadnagy) Mitkeu-tól délre V4 27 és V2 97. gyalog zászlóalj és a 10. lovashadosztály gyalogzászlóalj egy százada indult támadásra. A támadás sikeresen haladt, de az ellenség egy ellentámadása megállította.

Az ellenség mai kísérletei, hogy támadásaival a műút mentén a Samuszyn-i kastély felé tért nyerjen, nem sikerültek.

Az ezrednél ma nem volt jelentősebb esemény.

1915 június 22. Szuparka és Uscie Biskupcie között az ellenség élénken tevékenykedik. Nagy a teherautóforgalom. A Wyhnanka majornál az ellenség hidat vert, egy másik nem messze etől épülőfélben van. A felderítés és a harc megállapította, hogy a Dnyeszter hurokban erős gyalogságon kívül két lovasezred, Mitkeu mindkét oldalán két gyalogezred helyezkedett el, mögöttük állt egy ezred tartalékban. A foglyok bemondása szerint még egy ezred fog érkezni. Ezredünk új állásokba ment.

A nap folyamán erősítéseink érkeztek teherautókon.

A Mitkeu-i orosz parancsnok két órai fegyverszünetet ajánlott fel, mert a sok, az állások között maradt hulla oszlásnak indult, tűrhetetlen szagot árasztott. A 97. gyalogezred parancsnoka ezt elfogadta. Ezen idő alatt hullakeresés ürügye alatt ki lehetett kémlelni az ellenség állásait. Ez a fegyverszünet szabálytalan volt, ezért a hadseregparancsnok a jövőre nézve az ilyen önkényességeket megtiltotta.

1915 június 23. Az ellenség a Mitkeu-Samuszyn-Balamatówka vonalon tűzrajtaütésekkel kísérletezett. Megállapítást nyert, hogy a Mitkeu-Samuszyn-i vonalon a 82. orosz gyaloghadosztály (325., 326., 327. és 328. gyalogezred) állt. Az ellenséges tüzérség ma egész nap Borodok_x-ot tartja tűz alatt.

1915 június 24. Az ezred védőszakaszában csend van, tőlünk keletre Czarnypotok táján az éjjel két nagyobb ütközet folyt. 9 óra/kor az ellenség tüzérsége Okná-t vette tűz alá, a 3. század vezetéklövei közelében egy gránát robbant, de nem okozott kárt. A tüzelés 11 óra/kor megszűnt. A sötétség beálltával Frankenburg alezredes vette át a védőszakasz parancsnokságot Brokes őrnagytól. Két 10. huszárszázad felváltotta a 4. és 5. századunkat.

1915 június 25. Az ellenség Dobronoutz táján benyomta Apor tábornok védőszakaszát. Ez alkalommal az ellenség gyalogsága fegyvertelenül, feltartott kezekkel közeledett állásaink felé, közelünkbe

érve kézigránátokat dobtak. Az őket követe vonal könnyűszerrel be-tört vonalainkba. Müller ezredes a 9. huszárokkal és 9. vadászszázlő-aljjal ismét helyrebillentette a helyzetet. Kovács Emil hadnagy az éjjel lezajlott Mitkeu körüli harcokban hősi halált halt.

Az ellenséges tüzérség Okná-t kb. 10 percig lövi. Czarnypoto-
kon az ellenséges gránátok tüzet okoztak.

13 óra után jelentették, hogy az ellenség Brodok és a Samu-
szyn-i kastély közötti állásainkat áttörte. A valóságban azonban az
ellenség ily irányú kísérlete a bosnyákok ellentámadásán tört meg.
14 órakor az ellenség Mitkeu-tól délre is sikertelenül támadt. A
Dnyeszter hurokban, Mitkeu és Samuszyn között, az ellenség 80 lé-
pésnyire közelítette meg állásainkat.

Az élelmezési vonat Pohorloutz-ra ment.

17 órakor a 97. gyalogezred az ellenség egj támadását, a műút
könyök irányában, visszautasította.

Ezredünk szigorú készültségben állt. 18 órakor azt a parancsot
kaptuk, hogy amint azt a sötétség megengedi, erősítse meg a 3. szá-
zad állásait egy századdal. 19 órakor ez a parancs oda módosult, hogy
a megerősítést két század eszközölje. A 4. és 5. század parancsot ka-
pott, hogy Frankenberg alezredesnél jelentkezzenek. A két század
20 óra 40 perckor indult.

Éjjel általános ellenséges támadást vártunk.

A 3. századnál káplár Budai megsebesült.

1915 június 26. 11 órakor előnyomuló ellenséges rajvonalak a
27. gyalogezred és Brodok keleti szélén levő állásaink felé nyomul-
tak előre. Brodoktól kb. 400^x-re az ellenség beásta magát.

A 3., 4. és 5. század megszállta Brodok keleti szélét. A Dnyeszter
biztosítást helyettük egy század 10. huszár vette át. A 15 órakor ki-
tört erős zivatart felhasználva az ellenség Brodok ellen támadt. Kí-
sérlete tüzünkben omlott össze.

Éjjel gyenge tüzelés.

A nagy eső árkainkat megtöltötte vízzel, a megszálló csapatok
nyakig ültek benne, szerencse, hogy az a nagy meleg miatt nem
is volt olyan kellemetlen. Bónay zászlós kórházba ment.

A foglyok bemondásából kitűnt, hogy a hurokban két gyalog
dandár állt velünk szemben harcban. Az utolsó három napi har-
cok után ismét igen sok hulla feküdt az állások között, ezért az ellen-
séges parancsnok ismét két órai fegyverszünetet hozott javaslatba:
A hadseregpáncsnokság hozzájárult ezen fegyverszünethez.

1915 június 27. 11 órától-14 óra 30 percig fegyverszünet.

A tegnapi harcokban, Stieder alezredes jelentése szerint Janik
László főhadnagy mint századparancsnok haslövés következtében 6
órákor hősi halált halt. Gzarnypotok-tól délnyugatra folyó harcokban
19 órákor Kovács Emil hadnagy szintén haslövés következtében el-
esett. Janik százada előtt Stieder szerint 42 orosz hullát szedtek össze.

Pflanzer-Baltin hadseregpáncsnok a 10. lovashadosztályt ki-
váló magatartása miatt dicséretben részesítette.

1915 június 28. Tegnap délután 17 óraker Niedermann Zsiga főhadnagy, aki szintén a gyalog zászlóaljnál teljesít szolgálatot, tüdő-lövessel sebesült meg. Ma 10 óraker temették el Janik Lászlót és Kovács Emilt az oknai temetőben az út melletti első sorban.

Mitkeu-ról egy gyalog századunkat kivonták és Kolo Bloto-ra irányították az 5./10. huszárszázad felváltására.

1915 június 29. Pados főhadnagyt, ki a háború kezdete óta megszakitás nélkül a harctéren tartózkodott, ma a pótszázadhoz helyezték át kiképzőtiaztnak.

Éjjel az ellenség a Dnyeszterhurokban a Wyhnanka-Moszu-rówka vonalig vonult vissza. Stöhr tábornok Mitkeu-t és az ettől keletre fekvő magaslatokat gyenge erővel szállta meg.

1915 június 30. A hősi halált halt Janik helyett Tófalvy Gábor főhadnagy vette át az egyik gyalog századot. A gyalog zászlóalj állománya: 823 fő, 123 ló, 705 puska és 7, lovas.

1915 július 1. Éjjel erősebb tűzharc zaja Czarnypotok-Balamatówka felől hallható. Reggel erős felderítő járőrök indultak a Dnyeszter-en át Sinków-ba.

1915 július 2. Prónay ezredes bevonult az ezredhez.

Benigni altábornagy rendeletére a 8. lovasdandár az arcvonalból kivonandó, hogy a 10. lovas hadosztályhoz bevonuljon. Egyidejűleg egy $\frac{1}{2}$ 97. gyalog zászlóaljat is Oknára indítottak. Intézkedéseiben a hadtestparancsnok említést tesz arról, hogy a lovasságot ki fogják vonni az állásokból.

1915 július 3. Ezredünkhöz beosztott géppuskás századnál koleramegbetegedések fordultak elő, ezért a század kilépett az ezred kötelékéből. Ugyanekkor a 12. ulánusoknál is előfordultak hasonló megbetegedések és a 12. ezredet is a Jurkoutz-tól északra fekvő majorba kikülönítették.

5 óra 15 perckor az ellenséges tüzérség tüze az Okna-i vasúti állomásra összpontosult.

Szitányi karpaszományost kórházba szállították.

A lovasezredek a jövőben tűzharchoz két századot alakítanak. Ez esetben egy ember 5 lovat tart. Századonként egy százados és legfeljebb 4, de legalább 2 tiszt osztandó be. A két század parancsnokságát egy törzstiszt veszi át.

A 97./II. gyalog zászlóalj felváltotta az állásokban levő 4. lovasdandár századait. Ezredünk vezetéklóvaihoz Okna-ra ment.

1915 július 5-7-ig. A lovasezredek szürke sapkát és egyenruhát kaptak. A sapkán kék posztóból H. R. 13. betűk vannak felvarrva. Előkészület a hadsereg főparancsnokságok által tartandó szemlére.

1915 július 8. 1 óra 45 perckor indultunk és Jurkoutz-tól nyugatra levő kereszthez 3 óraker érkezünk. 8 óra 30 perckor kezdődött a felállítás. Lovas dandárunk a falutól északra, mellette az 5., 8. lovashadosztály és a 6. lovashadosztályhoz tartozó 6. dragonyos ezred, valamint a III. Landeschützen ezred $\frac{1}{4}$ százada állt. Ezredünk a 10. és 11. huszárezred között volt beosztva. A szemle után előlép-

tek az összes tiszték és a kitüntetett legénység. Ő Fensége igen kedves szavakat intézett hozzájuk. Utána díszmenet ügésben, 11 óra 15 percig. Étkelés és zabolás után indultunk vissza Okna-ra. Ezredünket a 236-os kereszthez, mint tartalékot rendelték.

1915 július 9. Ma pihenőnap van. 18 órakor parancsot kaptunk, hogy az Okna-n levő századok az állásokba menjenek. Szirmay alezredes parancsnoksága alatt a 3. és 4. század a védővonalba került, az 5. század mint tartalék az Okna-i út mellett levő 236-os keresztnél maradt. Az állások megszállását 21 órakor fejeztük be.

1915 július 10. és 11. Nem volt fontosabb esemény.

1915 július 12. A századok az állásokban vannak, 17 órakor az ellenséges tüzéség Okna déli részére irányítja tüzét.

Az 1. század 20 óra 30 perckor bevonult Repuzynec-ről és beszállásolt a falu déli szélén. Éjfélig lassú csatártűz.

A 7. hadsereg már néhány nappal ezelőtt parancsot kapott, hogy a Buczacz-Czortkóv-i vonalig nyomuljon előre. Ezen feladatot Pflanzner-Baltin úgy akarta megoldani, hogy Krautwald III. hadtestét a hadsereg 14. zászlóalj tartalékával megerősítve megbízta, hogy a Strypa és Sereth között lépje át a Dnyeszttert, főerejével Tluste irányában támadva. Amíg a III. hadtest ezen feladatát végrehajtja, addig a tőle keletre levő Benigni-csoport a 3., 6., 8. és 10. lovas hadosztályokkal az ellenség 9. hadseregére támadjon. Ezen kb. 10.000 lovasból álló tömeg feladatának előkészítésére elrendelte a 7. hadsereg, hogy herceg Schönburg altábornagy a 6. gyalog hadosztállyal és az ott levő lovas gyalogzászlóaljaival a Doroschoutz-i Dnyesztterhurokban keljen át, törje át az ellenség állásait és az így ütött résen a lovasság a Sereth jobb partján nyomuljon előre.

Benigni úgy intézkedett, hogy az alárendelt seregtestek tegyék meg a szükséges előkészületeket úgy, hogy az átkelés 12-én korán reggel végrehajtható legyen.

Ugyanakkor közölte Benigni, hogy az ellenség 9. lovas hadosztálya Szuparka-Sinków-Grodek körzetben áll. A 82. orosz gyaloghadosztály egy-egy dandára állítólag Kolodrobka és Szczytowce Kasperowce-n van. A már közölt erőkön kívül még más erőket is észleltek. A Holihradi Δ 288 Sloteria magaslat Sinków-tól északra összefüggően van megerősítve. Az ellenség a keleti arcvonallal szemben álló állásait a Pruth és Dnyesztter között is megerősítette. Ezen megállapításból arra lehetett következtetni, hogy az ellenség onnan erőket vont el.

Benigni az átkelést a következő csoportokban akarta végrehajtani.

Főcsoport:

Schönburg herceg altábornagy csapatai Wassileu és Dorosoutz között, egy csoporttal Klouc-nál.

Gheri ezredes csoportja Brodok-nál kelt át a Dnyesztter-en. A négy lovashadosztály a hozzájuk tartozó gyalogzászlóaljakkal együtt Benigni altábornagnak maradt alárendelve.

A 4. lovasdandár eddigi vezérkaritiszjtét, Corti-t, Köcker százados váltotta fel.

1915 július 13. Éjjel lassú puskatüzelés mindkét oldalon, 9 órától erős gyalogsági és tüzérségi tüzharc, mely 17 óráig tartott.

Benigni-nek ma sikerült a Dnyeszter-en átkelni. Az átkelés 13 órakor kezdődött a 7., 8. és 9. vadászászlóalj 17 óráig Wassileu és Doroschoutz-nál partot váltott és behatolt az ellenség állásaiba. Itt a harc egész éjjel tartott.

1915 július 14. A támadó csoportok a hajnali órákban elérték a Gorodok-tól északra fekvő Δ 245, a Sinkow-Kalukowce-i úton levő \square 283 és a 238-as keresztet Sinkow-tól északra, majd Brodok-tól északra elérték a Dnyeszter-t. A hadtestparancsnok 5 óra 30 perckor személyesen intézkedett, hogy a 6. és 8. lovashadosztály Lehmann parancsnoksága alatt erősfitei meg Gheri ezredes csoportját. Lehmann csoportja a hadtest keleti szárnya, mely a Rudka patakig terjed. Lehmanntól nyugatra eső arcvonalrész feletti parancsnokságot Schönborn herceg vette át.

Egész éjjel nehéz tüzérségi tűz és 11 óra körüli időben Brodok felől gyalogsági tűz hallható. Századaink tegnap óta tartalékban vannak Czarnypotok községben. Este az 1. század felváltotta a Czarnypotok völgyben levő támpontban elhelyezett 3. századot.

Lehmann parancsot kapott, hogy kellő tüzérségi előkészítés után, intézzen támadást a Sinkow-tól északra levő magaslatok ellen.

1915 július 15. Lehmannak sikerült hajnalban az ellenség állásaiba betörni. Ezen csoporttal támad Stieder alezredes gyalog zászlóalja, mely Szuparka felé, majd a 276-os kereszt felé előretörve 2 tiszte és 176 embert ejtett foglyul. A zászlóalj vesztesége 3 halott és 19 sebesült volt.

Schönborn csoportja eleinte tért nyert, de az ellenség XXXIII. hadtestének ellentámadása megállította.

Az ezred védőszakaszában csend uralkodott. 21 órakor a 3. század felváltotta 4. századunkat.

1915 július 16. A Dnyeszter-től északra nehéz harcok folytak. 15 órakor parancsot kaptunk, hogy az ezred Czarnypotokról Brodokra menjen. A századok 20 órakor vonultak be és 21 órakor Szirmay alezredes vezetésével indultak. 23 órakor Okná-ra érve a vezetéklovakat visszahagyták és Brodok.felé meneteltek. Éjfélíig erős gyalogsági és tüzérségi tűz volt.

1915 július 17. Ezredünk egyelőre a Brodok-Mitkeu-i szakaszban zárja el a Dnyeszter-t. Az egész arcvonalon súlyos harcok dúlnak, kb. 11 órakor a tüzérségi tűz erősen fokozódott.

13 órakor Cserhalmi őrnagy vezetésével Okná-ra érkezett egy memetszázadunk. Állománya 61 huszár és 19 gyaloghuszár. Beosztott tisztek: Fabianics Ernő, Darvassy és Türk főhadnagyk, gróf Berchtold zászlós és Görgey Arisztid hadapród.

Az ellenséges tüzérség 17 óráig az Okna-i vasutiállomást tartotta tűz alatt.

Szirmay alezredes Brodokon van, 20 óraker felváltja Bánhidy százados.

Báró Roszner zászlós az 5. századnál nyert beosztást.

A századok fokozott készütségben voltak és századonként 15 karabély szigorú készütséget tart. A harc egész éjjel tartott.

1915 július 18. Cserhalmy felváltja Bánhidyt. 19 órától a vezértéklovak nyergelve szigorú készütséget tartottak.

1915 július 19. Az egész vonalon súlyos harcok folynak, délig 300 foglyot hoztak be. Július 16. óta a századok a következő elhelyezésben vannak Brodoknál: 1. század Mitkeu, 3. század kb. 1500^x Mitkeu nyugati szélétől, innét Brodokig a 4., majd az 5. század. Éjjel a századok a folyópart mentén visszahúzódtak, a folyótól délre előkészített állásokba.

1915 július 20. A reggeli szürkületben az ezredet a 12. ulánusok váltották fel. A felváltásnál a 4. század egy huszárja elesett. A felváltott századok Brodok-ra mentek s itt 17 óraker parancsot kaptak, hogy Sinkow-ra vonuljanak. Az ezred két gyalogszázada ott s a 10. lovashadosztály gyalog zászlóalja mögött a 238-as keresztnél tartalék.

Nowák százados átvette a 3. század parancsnokságát.

1915 július 21. Kolodróbka-tól nyugatra egész nap erős tüzérségi harc. 18 óraker az ezred két gyalogszázada Cserhalmy őrnagy parancsnoksága alatt, mint Gheri ezredes csoportjának tartaléka a Sinkow-i kápolnától kb. 2000^xészakra helyezkedett el,

11 és 15 óra között heves gyalogsági harc az egész vonalon.

1915 július 22. Ellenséges repülők 6 óra 15 perckor egy bombát Okna keleti szélére és egyet a vasúti állomásra dobtak, de egyik sem okozott kárt. Az ezrednek 325 főnyi légénységre volna szüksége, az előírt állomány eléréséhez.

1915 július 23. A Dnyeszter folyó hatalmasan árad, az áradat éjjel a Wassileu-i hidat magával ragadta.

9 óra 30 perckor az egész Czarnypotok-i arcvonalon folyik a harc, melybe nehéz ágyúink is beleszóltak.

Az oroszok utolsó vonalában beosztott légénység fegyver nélkül megy előre és az elesettek vagy sebesültek fegyvereivel szereli Jel magát. Minden vonal mögött kozákok karddal és kancsukával hajtják előre embereiket. Ha ezek a kozákok, tüzünk hatásába jutnak, úgy lóra ülnek és elvágtatnak, tüzérségük pedig zárótüzzel akadályozza rajvonalaik visszavonulását. Ez volna a foglyok bementése alapján annak oka, hogy aránylag sok a fogoly.

11 óra 30 perckor tüzérségünk tűz alá vette a Czarnypotok-nál álló ellenség vonalait.

Az éjszaka feltűnően csendes.

1915 július 24. 11 óraker parancsot kaptunk, hogy az ezred századait azonnal vonja ki a vonalából. A századok 14 óra 30 perctől kezdődően visszaindultak Okna-ra és a szállásicsmálók elküldése után az ezred 18 óraker indult és 20 óra 30 perckor érkezett a Gzinkeu-i

majortól délnyugatra levő □ 262-hoz. Mivel a majorban nincsen hely, a századok táboroznak.

1915. július 25. Az 5. huszárezred géppuskás százada Holczwart százados parancsnoksága alatt 9 órakor bevonult és ezentúl mint az ezred géppuskás százada állományunkhoz tartozik. A 3. század készséget tart, a többi század földkunyhókat épít.

Egy koleramegbetegedés miatt az egész ezredet beoltották.

1915 július 26. Ordódy „hadnagy 18 órakor századonként egy altiszt és 8 huszárral Repuzynec-re ment és ott átvette a Dnyeszter-biztosítást.

1915 július 29. 21 órakor parancsot kaptunk, hogy az ezred azonnal vonuljon Repuzynec-re. 10 óra 30 perckor indultunk és

1915 július 30-án 1 órakor érkezünk Repuzynec-re. A vezetéklovak Szirmay alezredessel Czinkeu-i majorban, a századok riadószállításokban helyezkedtek el.

Cserhalmy őrnagy a századok feletti parancsnokságot vette át.

1915 július 31. 10 órakor parancs érkezett: vezetéklovakat nyergelni és a századokhoz előre vezetni.

Az elkészített földkunyhók vízzel teltek meg.

Korda hadtestével szemben az ellenség az utóbbi napokban nagyobb erőket vont össze. Ezért a 7. hadsereg parancsnoka a 10. lovashadosztályt a XI. hadtestnek (Korda) rendelte alá. Gróf Herberstein a hadosztályt Zasztawna-n gyülekezteti.

1915 augusztus 1. 5 óra 15 perckor parancsot kaptunk, hogy ezredünk lóraszállítás után Zasztawna-ra meneteljen, ahol további parancsot kapunk. Az ezred törzs és visszamaradt részei 7 órakor indultak Czinkeu-ról és 8 óra 30 perckor Zasztawna-ra érkeztek.

9 óra 30 perckor parancs érkezett, hogy a 4. lovas dandár Czernawka-n szállásoljon be. 10 óra 30 perckor indult az ezred. Jurkoutz-Bojanczuk-Horoschoutz-on át menetelve 12 óra 30 perckor Czernawka-ra érkezett, ahol a falutól délre levő két majorban beszállásolt.

A 4. lovasdandárt itt mint hadseregtartalékot osztották be.

1915 augusztus 2-5-ig. Pihenő és lovak jártatása. Ma értesülünk Warsó és Ivangorod elfoglalásáról. A 42. gyalghadosztály parancsa szerint a tartalékban álló csapatok tisztjei a védőállásokról és az odavezető utakról lesznek tájékoztatva.

1915 augusztus 6-8-ig. A 42. gyalghadosztály parancsa értelmében a tisztek tájékoztatása egy vezérkari fiszt vezetésével történik.

Ezen intézkedésre azért volt szükség, mert egy támadás esetén a 10. lovashadosztálynak is ezen állásokban kellene harcolni.

Ezredünk 11 órakor indult Sadagora-ra, hol a XI. hadtestnek közvetlenül lett alárendelve. Érkezés Sadagor-ra 13 órakor, majd a Neu Zuczka-i laktanyában beszállásoltunk. Az istállókat előbb ki kellett takarítani.

1915 augusztus 12-16-ig Cerhalmy őrnagy ideiglenesen a 9.

huszárokhoz került. Figyelmeztetést kaptunk, hogy készüljünk egy a napokban esetleg bekövetkezendő elszállításához.

1915 augusztus 17. A szálláscsinálók 6 órakor indulnak, az ezred pedig 10 óra 30 perckor Korovia-ra menetelt, hová 14 órakor érkezett. Az ezred azért került ide, mert a 10. lovashadosztály a Pruth-lól délre tolódott el. Velünk együtt elindultak a 12. ulánusok Molodia, 9. huszárok Czochor-ra, a lovashadosztály parancsnokság Ludy Horca-ra.

Átnyergelés. 1915. VIII. 7.

Bánhidj szds., br. Rosznet zls., br. Zech Konsztantin főh., Herczegházy alorvos.

1915 augusztus 18-23-ig. Pihenő. Megtudtuk, hogy Kowno és Nowo Georgiewsk elesett. Frankenberg alezredes betegsége miatt kórházba ment.

1915 augusztus 24. A $\frac{1}{2}$ 1 századot a 311-től Kutoblanski-ig terjedő védőszakaszba rendelték, hogy azt karban tartsa, felváltás naponta.

A lovashadosztály parancsnokság elrendelte, hogy a Csernowitz-ra menő tisztek (ahol igen sok, főleg női kém van), azt híreszteljék, hogy a hadosztály azért lett a Pruth mögé vonva, hogy a lovakat ismét rendszeres idomítás alá vehesse. Valóban azonban a hadosztályt azért helyezték ide, mert az ellenségnek itt erős tartalékjai vannak és Románia magatartása is több mint bizonytalan volt.

1915 augusztus 25-30-ig. Csapataink elfoglalták Breszt-Litowsk-ot. Szeptember 29-én érkezett Szakonyi Miklós százados egy

menetszázaddal. Ennek állománya 54 gyalogos huszár, köztük Odes-calchy herceg önkéntes.

1915. szeptember 1. Ezredünkben a következő tiszti előléptetéseket hirdették ki: főhadnaggyá gróf Teleky János, hadnaggyá báró Roszner István, báró Liphay Antal és Béla, \^ertessy László, Csihás Béla, Barcsay László, alálíatorvossá Kövesdy Viktor.

Csapataink elfoglalták Luck-ot.

1915 szeptember 3. Tegnap este hallottuk, hogy csapataink Brody-ba bevonultak.

9 órakor érkezett parancs szerint az ezred és vonatja déltől kezdve menetkészs legyen. 18 óra 30 perckor érkezett a berakodásra vonatkozó parancs. Holnap a Czernowítz-i vasúti állomásról (Volksgarten) fogunk indulni.

A 10. lovashadosztály állománya a következő:

	század	lovas	karabély	gépfegyver	löveg	
10. huszárezred	6	880	650	4	-	
13. huszárezred	4	596	380	4	-	
9. huszárezred	4	516	354	4	-	
12. ulánus ezred	4	564	396	-	-	
műszaki század	1	119	85	-	-	
lövészosztály	5	12	1116	-	-	1
lovas tüzér üteg	3	-	-	-	-	12
		2687	2981	12	12	

1915 szeptember A. Kertész hadnagy 5 óra 15 perckor indult mini szállítmány irányító tiszttel a Volksgarten-i vasúti állomáshoz. Az 1. század 6 óra 10 perckor, a többi századok 4 órai időközökben követik, berakodás céljából.

Beosztás a 4. hadsereghez. Vasúti szállítás a Pripiát mocsár vidékére és az ottani harcok. 1915 szeptember 4-október 19.

Általános helyzet.

A május 2-iki Gorlicze-i áttörés után a szövetséges hadak augusztus hó közepéig elérték Czernowitz-Busk-Wladimir Wolenski-Siedlec-Lomza-Augustowa-KOWIIÖ-Riga vonalát.

Ebből a helyzetből Conrad az ellenség délnyugati, Wladimir Wolenski-Kowel közötti, Iwanow orosz tábornok parancsnoksága alatt álló vonalat akarta áttörni, hogy azután délkeleti irányban támadva az oroszok állásait felgöngyölítse. Ezen támadással egyidőben Hindenburg seregszámátja is erős jobbszárnyal Wilna felé támadt volna. Az arcvonal közepe táján levő Lipót bajor herceg seregszámátjára hárult volna a támadásnak keleti irányban való végrehajtása.

A terv keresztülvitelénél okvetlenül keletkező rések betöltésére, valamint felderítésre, erős lovasságra volt szükség.

A támadás végrehajtásához Conrad az osztrák és magyar 1. és 4. hadsereget Luck táján vonta össze és ezeket József Ferdinánd főhercegnek rendelte alá. A 4. hadsereg támadási iránya Luck-tól Rowno felé volt megállapítva. Lipót herceg a nagyobb hadműveletekre alkalmatlan Pripiat mocsár elkerülésével a csoportjához tartozó Bug-hadsereggel Kobrin-on át Pinszk-re kapott irányt.

József Ferdinánd főherceg gyalogsági tábornok és Lipót herceg hadseregei között a kb. 100-120 km széles Pripiat mocsár terült el. A német Bug-hadsereg jobbszárnyának védelmét Haydebreck tábornok lovas hadteste (5. német és 11. honvéd lovashadosztály) látta el. 4. hadseregünk balszárnyán ugyanezen feladatot teljesítette a Berndt altábornagy vezetése alatt, a 4. és 7. lovashadosztályból alakult lovas hadtest.

Ezen időpontban mindkét lovas hadtest kötelékei harcban álltak. Az előnyomuló két lovas hadtest között a harcok folyamán egy kb. 80 km széles területsáv maradt meg felderítetlen. Megállapítást nyert, hogy az ellenség is, ezen Polesie-nek is nevezett Pripiat mocsár vidékén, erős lovastesteket vont össze és kémeink jelentései szerint legtöbb már gyalogságot is szállított oda. Ezért a szövetségesek szeptember 7-ig az L, 2., 9. és 10. lovashadosztályt fokozatosan eddigi működési területükről elvonták és a 4. hadseregnek rendelték alá.

A szeptember 4-én Czernowitzban berakodott 10. lovashadosztályt Lembergen át vasúton szállították.

1915 szeptember 6. 10. lovashadosztályparancsnokság és ezredünk Kamionka Strumilowa-n rakodott ki. A 8. lovasdandárt Lemberg-től Zolkiew-re irányították. A 10. huszárezred és a tüzérség Klodno és Zoltánca-n rakodott ki.

Szakadó esőben rakodtunk ki, azután ezredünk, egy igen rossz úton Cholójóv-ra menetelt, majd 20 óra 30 perckor beszállásolt.

1915. szeptember 7. Riadó 8 óra 30-kor. Ezredünk 8 órakor indult Kamionka Strumilowa-n át, itt a 10. huszárokhöz csatlakoztunk és folytattuk a menetelést. Ruda Sielicka-nál a hidat felrobbantották, helyette utászaink egy szűkséghidat építettek. 20 óra 30 perckor Cholójóv-ra érve beszállásoltunk.

Mivel az összes házak leégtek, a századok szakadó esőben a szabadban, feneketlen sárban, táboroztak. Utánunk a konyhakocsik is megérkeztek. Az 1. század Radziechów-on szállásolt be.

1915 szeptember 8. Zuhogó esőben 6 óra 30 perckor indultunk Radziechów-Stojanow-Gorochów-Tereszkowiec-en át és 15 óra 15 perckor érkeztünk Bludówra. Végre sikerült olyan falut találni, ahol még ép tetők voltak és a századok tető alá kerültek. A mai 61 km-es sáros és ragadós úttól lovaink kimerültek, de legalább bő alomszalmát kaptak, sőt zabot is találtunk a faluban.

Az ezredtörzs és géppuskás század a Blodów-i kastélyban, 1. század Prisztany, 3. század egy majorban Blodów-tól északnyugatra, 4. század Biskupicz és az 5. század Szkurcze-n szállásolt be.

1915 szeptember 9-H-ig. Az éj folyamán megérkeztek a konyhakocsik.

Még mindig szakad az eső. 8 óra 30 perckor indultunk Czarukow-Grodyszcze-n át Luck-ra, majd rövid pihenő után Rawanczy-ra meneteltünk s ott 15 óra 15 perckor beszállásoltunk. A falut az ellenség kifosztotta, de a házak épek és a csűrök teli vannak gabonával.

Itt két napig maradtunk. Este megérkezett az élmezési vonat és a konyhakocsik. A lovak nyakig állanak csépeletlen zabban.

József Ferdinánd főherceg azt tervezte, hogy erős balszárnnyal Derzno-n át előnyomul és az ellenség vonalait áttöri és délfelé kanyarodva az orosz vonalakat felgöngyölti s ezzel könnyűszerrel Rowno-t foglalja el.

A lovasságot a következőképen akarta felhasználni: Berndt lovas liadtest (4. és 7. lovashadosztály) csatlakozik Goryn és Styr között a hadsereg balszárnnyához és védi azt észak felől, majd a támadás sikeres keresztülvitele után védi a délfelé lekanyarodó hadsereg hátát szintén északról jövő támadások ellen. A hadsereg balszárnnyához felzárkózott 10. lovashadosztály feladata Martini tábornok csapatait a Goryn-on való átkelés után, keleti irányból jövő támadások ellen biztosítani. E célból kellett a 10. lovashadosztálynak a Staw-on átvezető ájtjérokat birtokába venni és a Brezno-Wolczia vasúti állomás és Staw torkolata által jelzett vonaltól keletre felderíteni. A 4. hadsereg balszárnnyán a X. hadtest állt, ennek kellett szeptember 13-án a támadást megkezdeni. A 10. lovashadosztály parancsot kapott, hogy szeptember 13-án érje el Palcza-Kotów-Kol. Nw. Ziemia vidékét és lépjen olt a X. hadtest kötelékébe.

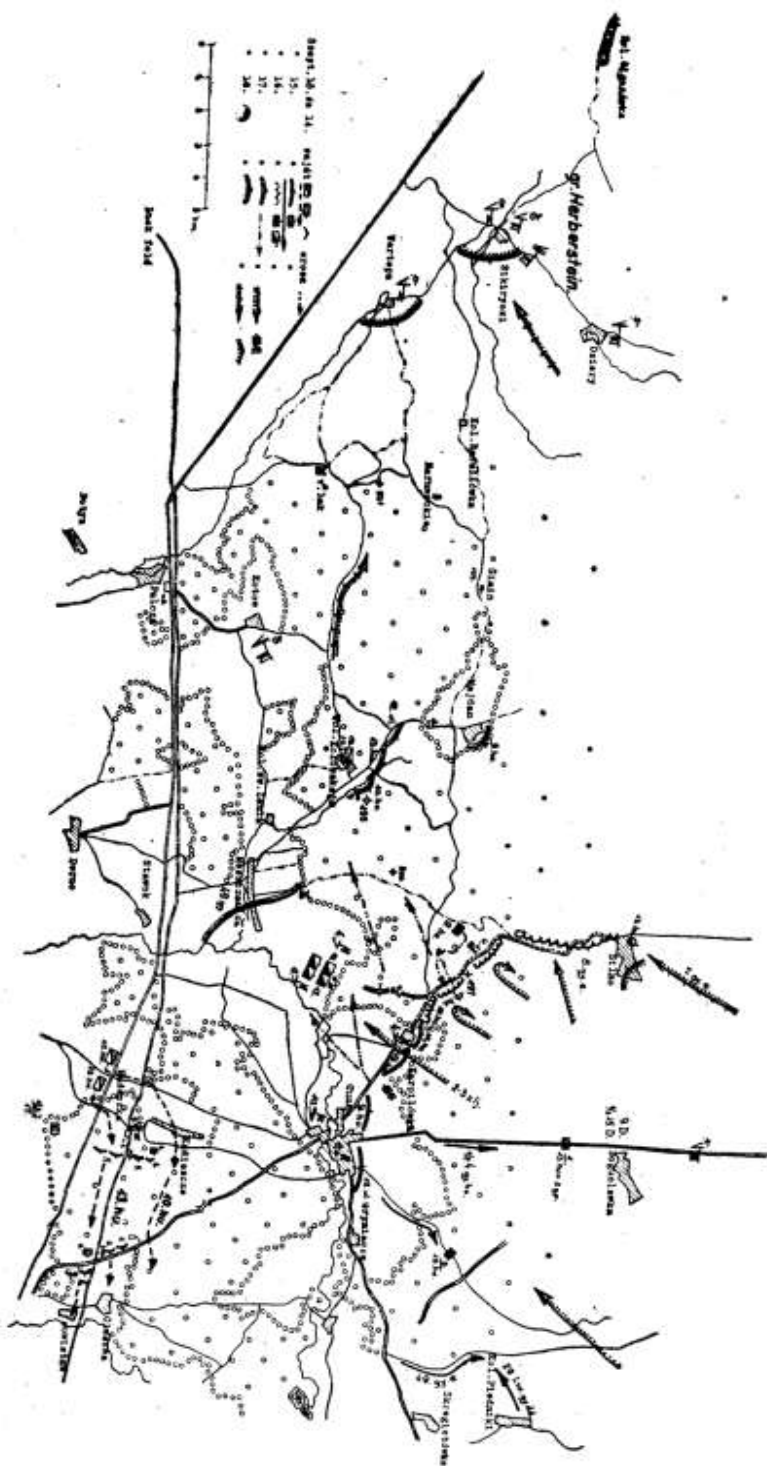
A földeken gazdátlan, talpon álló búza, árpa és zab maradt. A pihenő alatt a századok arattak és csépeltek a zabot, majd zsákba rakva, magukkal vitték. Természetes, hogy lovaink sem jártak rőszszül. A keresztény lakosság legnagyobb része hátramenekült, a gazdátlanul maradt lúd, tyúk stb. jó életet biztosít szegény huszárjainknak.

1915 szeptember 12. A X. hadtest rendelkezésének megfelelően, lovashadosztályunk két lépcsőben nyomult előre kelet felé. 1. lépcső a 4., 2. lépcső a 8. lovasdandár.

8 órakor ezredünk felriasztása után ügetésben indult Luck-on át Dwored-re, itt gyülekezett a 4. lovasdandár. József Ferdinánd főherceg hadseregcsoportparancsnokunk megszemlélte dandárunkat. A szemle után díszmenet volt. Borús, hűvös időben a főútról letértünk s egy dorongúton menetelve 13 óra 30 perckor érkeztünk Kotów-ra.

A hadseregparancsnokság holnapra rendelte el a támadást. A X. hadtest a Goryn-on át keleti irányban az ellenség által megszállt magaslatok ellen fog indulni. A 10. lovashadosztály Cuman-Grimyaczé-Jakubczyve vonalig nyomul előre. Ezredünk Grymiaczé-re, a 4. lovasdandárparancsnokság és a 10-es huszárok Jakubczyce-re, a 10. lovashadosztályparancsnokság a zömmel Guman-ra fog menetelni.

1915 szeptember 13. A velünk szemben álló oroszok főparancsnoka Bruszilow szintén mára rendelte el 4. hadseregünk jobbszárnnyának átkaroló támadását és ezzel megelőzte X. hadtestünket, amennyi-

A 10. lovas hadosztály helyzete 1915. IX. 13-18.

ben már 4 órakor, Klewan-Derazno vonalban levő állásainkat megtámadta és azokat Nowi Staw-nál áttörte.

Gróf Herberstein riadóparancsa 7 óra 10 perckor elrendelte, hogy a 4. lovashadosztály azonnal vegyen irányt a Derewiane-től északnyugatra levő vadászlak felé, hogy ott a 47. gyaloghadosztály rendelkezésére álljon, az áttörés folytán keletkezett rés elreteszelésére.

Ezredünk a műúton Klewan felé, majd a Kadiszcze-i vadászlakhoz ügetésben ment előre. A 10. huszárezred Baluszki-ról menetelt szintén a vadászlakhoz. A vadászlakhoz érve, mivel a 47. gyaloghadosztályparancsnokság nem volt ott, tovább mentünk a Rudeczka-i vasúti állomásig. 8 óra 40 perckor az állomáshoz érve, az ezred lóról szállt. Itt Prónay ezredes a 47. gyaloghadosztály által küldött vázlatlaltájékoztatót nyert az általános helyzetről. Később megállapítottuk, hogy abban az ellenség által elért vonal túlzott pesszimizmussá! volt berajzolva.

Ezredünk parancsot kapott, hogy a 47. és 3. gyaloghadosztály közötti résben a vasútvonal mentén nyomuljon előre. Egyúttal elrendelték, hogy az előnyomuló századok igen széles arcvonalban nyomuljanak előre és gyűjtsék össze a szembejövő visszavonuló gyalogságunkat. Az ellenséget, újabb tartalékok érkezéséig okvetlenül fel kell tartóztatni.

Ezredünk harci létszáma 360 karabély és 4 géppuska.

Tőlünk északra, tehát balra a 10-es huszárok fognak előnyomulni, jobbra tőlünk a 10. gyalogezred $\frac{3}{4}$ 4. százada Wendling százados parancsnoksága alatt kellett, hogy legyen. Az összeköttetés mindkét oldalra azonnal létesítendő.

Harci járőrök előreküldése után, az ezred 10 órakor kezd előnyomulni. Mivel az összeköttetést jobbra felvenni nem sikerült, úgy az 5. század lépcsőzetesen követi jobbszárnyunkat.

Mivel a Guman-ra vezető szekérút elérése után még mindig nem kerültünk az ellenséggel érintkezésbe, ezredünk kötelékeinek rendezése céljából rövid időre megállt. Itt kaptuk az értesítést, hogy a 17. Landwehr gyalogezred két százada Rauch százados vezetése alatt, jobbszárnyunkat meghosszabbítva, utolért. A rendezés után 4. századunk tartalékba került.

Az előreküldött harci járőrök jelentik, hogy az erdő túlsó szélén ellenséges járőrök vannak, és a gyalogságunk által kiürített állásainkban ellenséges gyalogság rendezkedett be.

Ezredünk egyedül folytatja támadását erős tűzben, mely pergőtűz jelleget öltött, egyhuzamban megyünk előre a gyantagyárig. (A térképben ez a gyár tévesen mint Teer Fabrik volt jelezve.) Ide kb. délben érkeztünk.

Ilyen erős ágyútűzben az ezred még eddig nem támadt. A századok talán kicsiny létszámuk, de lehet, hogy a gyors előnyomulás miatt, alig szenvedtek veszteséget, sőt időközben még össze is gyűjtötték a visszaszállingózó gyalogságot. Ezredünk megszállta az erdő szélét, közben az összeköttetés jobbra elveszett, mert a fél gyalogzászlóalj lemaradt.

Kb. 2 km-nyre, tőlünk keletre, látni ellenséges gyalogságot, amint beássa magát.

Ezredünk rajvonala 13 órakor áthaladt a Cuman-Klewan-i műúton. A századok sorrendje jobbról: 17. Landwehr gyalogszázad, 5. század, géppuskás század, 3. század és 1. század, a 4. század tartalék.

A 10-es huszárok felnyomultak, de az erős ágyútűzben az erdőben kissé visszamaradtak.

Támadásunk sík terepen serényen haladt előre a ½ 3. század északnyugatról, az 5. század nyugat felől benyomult Nowi Staw-ba. Ugyanakkor előrenyomult Prónay ezredes az ezredlartalék élén, példájával serkentve a jász-kunokat és az egész ezred hangos „Hurráival, ráveti magát a visszafutó ellenségre. Az oroszok huszárainkat látva: „Wengerski” kiáltással fejvesztetten menekülnek. Az egyetlen a Stubiel patakon át vezető hidat géppuskás századunk tűz alatt tartotta és ezzel, a hídon átrohanni akaró ellenségnek, nagy veszteségeket okozott. Nowi Staw-ban 102 oroszot fogtunk el.

A Budapesti Hírlap 274. számú 1915 október 1-i közleményében ezen lámadást igen szépen és részletesen írta le. Mivel az ezred történet ezen a tényeknek megfelelő leírást meg kell, hogy örökítse, a következőkben közöljük a cikket:

„Prónay ezredes elővezeteti az ezredtörzs lovait, előre lovagol a tűzben álló rajvonallal és csákójával jelezve: „Előre!” tovább lovagol maga is. Futólépésben követik a jász-kunok gyalog és a bakák csak lassan utánuk. Az első háromszáz lépéses ugrás után, a rajvonal lefekszik szuszogni. Prónay visszaküldi lovait és sétál a rajvonal előtt, nem fekszik le. Az ellenséges puska, géppuska és ágyútűz igen erős és hatásos, az ezrednek vesztesége van, de azért a jász-kunok egyenként és csoportokban előre kúsznak, mint a gyakorlótéren. Két órai harc után a rajvonal rohamtávolságra van az ellenségtől, csak az 5. század egy kicsit hátrább maradt, kb. 400^x-re van az ellenségtől. A századok erős tüzelést indítanak a Nowo Staw-on beásott ellenségre. Prónay előre rendeli a tartalék századot és ennek láttára a többi század rohamra indul. Holzwarth géppuskás százada rettenetesen arat az ellenség soraiba, majd elhallgat, mert a századok kézitusába keveredtek az oroszokkal. Ekkor lendül előre az 5. század és a tartalékkal együtt véres közelharcban kiveri a sokalta erősebb ellenséget az állásokból.”

A támadó 4. lovasdandár jobbszárnyán küzdő ezred parancsnoka, Prónay ezredes, igazi magyar virtussal vezette ezredünket s ezzel nagy számbeli és anyagi fölényben levő ellenséget megfélemlítve arra kényszerítette, hogy óriási halott és sebesült hátrahagyásával a Stubiel hídon át meneküljön, közben még 102 sebesületlen orosz került fogságba. Ezen támadás, melyet 380 huszár és egy fél zászlóalj véghezvitt, oly feladat volt, amely 2000 embernek is dicsőségére vált volna, de ez sem tudta volna azt gyorsabban elintézni. Prónay-nak sikerült kevés jász-kunjával azokat a megerősített vonalakat visszafoglalni, amelyeket ma reggel az ellenség két gyalogezredünktől elvette.

Ezt a harcbalépést Horthy István lovassági tábornok, volt 4 dandár parancsnoka a következőképpen írja le naplójában:

„Vágtában mentem előre, hogy tájékozódjam a helyzet felől. Mikor dandárom megérkezett a 10. huszárokat a vasútvonaltól balra, a 13. huszárokat pedig jobbra rendeltem támadásra. Prónay Gyula ezredes, minthogy az ő jobbszárnyon levő, cseh zászlóalj visszamaradt, oda ment és utasította a parancsnokot, hogy hajtsa előre csapatát, de ez azt felelte, hogy ezeket nem lehet előre hajtani. Prónay erre ott hagyta ezredét, mert tudta, hogy az ügyis jól csinálja elrendelt támadását és kardlappal verte össze a cseheket, majd amikor azok már előre kezdtek menni, akkor ő kivont karddal állt az élükre és így ezek ezredünkkel egy vonalba támadtak addig, amíg Prónay ott volt.”

Harc közben ezredünk elvesztette az összeköttetést a 10. huszárokkal és így ezen nehéz harcot teljesen a levegőben lógva végezte.

A 17. Landwer gyalogezred zászlaja utánunk és tőlünk jobbra nyomult előre és amint tüzet kapott lefeküdt, hogy beássa magát. Prónay egy gyalog ásóval kézben megjelent hátuk mögött, kicsit hadonászott vele és a 17-esek máris előre mennek.

Közben besötétedett. A századok az elfoglalt állásokban elhelyezkedtek. Mai veszteségünk: 3 huszár elesett, Sztojanovits és Holzwarth százados, báró Zech Oszkár főhadnagy és 32 emberünk megsebesült, egy ló elhullott.

17 óra 30 perckor megérkezett Görgey Károly főhadnagy által előrehajtott gyalogság és velünk együtt az állásokban éjjelezett.

1915 szeptember 14. Tegnap este, a támadás után felzárkózott vonalunkhoz a 21. gyaloghadosztályhoz tartozó 9. gyalogezred. A 45. gyalogezred 4 órakor felváltotta ezredünket. Ezredünk a felváltás után visszament vezetéklövainkhoz Kadeszcze-re.

A megsebesült Holczwarth helyett Frey főhadnagy vette át a géppuskás század parancsnokságát.

A X. hadtest Olykan gyülekezett. A hadseregcsoport csapatainak kimerülése miatt elhalasztotta a támadást. A 4. hadseregparancsnok-ság utasította, hogy az elért vonalakban rendezkedjen be védelemre.

A 10. lovashadosztály ma ismét a 4. hadsereg kötelékébe került és parancsot kapott, hogy mint hadsereg tartalék vonuljon Chrom iakówna-Didicz-chorlupi-Pokaszcsewo-Derzsno vidékére Itakláborozni.

Ezredünk 8 órakor Oderady-ra érkezett és beszállásolt.

A 4. hadsereg a következő vonalon állt meg: balszárnya Derznotól északra a Berezowskija vasúti örháznál támaszkodott a mocsárra – majd Diuskin-tól keletre húzódó emelkedés keleti szélén át a Stubla mentén Tyszebin-ig – a Michajlówka majoron át Korabliszcze nyugati széle. Jobbszárnya Dubno-nál állt.

1915 szeptember 15. Bauer tábornok betegszabadságra ment, helyette Horthy ezredes vette át a 8. lovasdandárt és Markovits ezredes a 4. lovasdandárt.

14 óraker kaptuk a készütségi parancsot és 14 óra 15 perckor indult ezredünk a 10. lovashadosztály gyülekezőhelyére.

15 óra 15 perckor gróf Herberstein a következőképen intézkedett:

Saját 62. gyaloghadosztályunk Dern[□]-tól északra harcban áll. A 13. Landwer gyaloghadosztályhoz tartozó Schulhof ezredes csoportját (26. Landwer dandár) Derazn[□]-tól északnyugatra erősebb ellenséges támadás visszazoritotta. A 4. lovashadosztály zöme Bersztiany-nál, a 9. draganyos ezred részei és a 13. Landwer gyaloghadosztály lovasága Boguslawka-nál állanak.

A 4. gyaloghadosztályhoz tartozó 49. gyalogezred, Schulhof ezredes csoportjának támogatására T. O. Glasewo-Chlewesko felé, a gyaloghadosztály másik két gyalogezrede Boguslawka felé nyomul előre.

Az ellenség 71. tartalék gyaloghadosztálya látszólag Kol. Michajlówka-n át Boguslawka felé nyomul előre.

Mivel az összeköttetés a 62. gyaloghadosztállyal megszakadt, felderítés céljából előre mennek: a 10. huszároktól egy század, a 13. huszárezredtől az 1. század egy géppuskás szakasszal utóbbi mint 2, sz. felderítőosztág Kuman-on át Boguslawka-ra. A különítmények a felderítésen kívül lezárják a nekik kiutalt utat. Jelentések Cumanra küldendők.

A 10. huszárok egy összekötő járőrt küldenek a 62. gyaloghadosztályhoz, ezredünktől Kertész főhadnagy helyreállítja az összeköttetést Brendt lovashadtástével, mely Silno-n van.

A 4. lovasdandár Kaprilówka-ra, a 8. lovasdandár Cumanra nyomul előre.

Az 1. század Nowak százados parancsnoksága alatt, nem találkozott ellenséggel, de 23 óra 30 perckor találkozott a 4. lovashadosztályhoz tartozó Franz csoportjával.

A 10. huszárok felderítő osztaga Kol. Pendiki-nál az erdőben két beásott ellenséges gyalogezredet állapított „meg.

Nowak százados Franz ezredestől parancsot kapott, hogy 16-án 2 óraker vonuljon vissza Zurawce-Sil ni-Cuman-i országútra.

Ezredünk 16 óraker Cuman-on át az igen rossz úton indult. Miután esett az út oly csúszós, hogy a lovak járása bizonytalan és csak óvatos lassfí lépésben tudtunk haladni. 21 óraker érkezünk Kaprilówka-ra és a falu keleti szélén táboroztunk, a nyugati szélén vannak a 10-es huszárok.

A 4. lovasdandár két tábori őrsöt állított fel. Az 1. számút mi állítjuk a Kaprilówka-tól keletre levő hegyes erdőparcellánál, a 2. számút a 10-esek állítják fel, a falutól északra levő erdő szélén. A zöm Kaprilówka délkeleti sarkánál megeresztett hevederrel táborozott.

Berndt lovashadtteste parancsot kapott, hogy szeptember 16-án 2 óraker zömével vonuljon vissza a Kaprilówka-Kolki-i vonalra. A X. hadtest rendelkezésre bocsátotta a 8. gyalogezredet, hogy azzal a hadtest balszárnyához csatlakozva, szállja meg az útvonalat Kaprilówka-tól a □ 197-ig. Azonkívül elrendelte a X. hadtest, hogy arc

vonala szeptember 16-án a Ruda tótól nyugatra levő Stubla-könyököi a Kol. Maczulniki-Putilówka patak-Cuman-Kaprilówka vonalra kanyarodjon vissza.

A gyalogság érkezéséig szállja meg a 10. lovashadosztály a Cuman-Kaprilówka vonalat. Ezen parancs alapján elrendelte gróf Herberstein, hogy a 8. lovasdandár szeptember 16-án 3 óra 30 perckor szállja meg a Cumantól északra fekvő magaslatot a Cuman-Kaprilówka-i útig. A 4. lovasdandár csatlakozzon jobbszárnyával a 8. lovasdandárhoz. A vezetékllovak dandáronként egy fél század fedezete alatt, a Mosciska-i majorhoz küldendők, ahol a lovashadosztály parancsnokság is tartózkodik.

A lovasdandárok által kiadott parancsok következtében a lovashadosztály arcvonala így alakult:

Horthy ezredes csoportja: a Putilówka-tól a Boguslawka-i útig a 12. ulánusezred, hozzájuk csatlakozott a 9. huszárezred a Cuman-Kaprilówka-i útig.

Markovits ezredes csoportja: a 9-esekhez csatlakozott ezredünk, tőlünk balra állt a 10. huszárezred.

1915 szeptember 16. Ezredünk lóról száll és a vezetékllovak visszamentek. A faluban retendes sár van, de a falun átkelve száraz homokot találtunk. A faluból kiérve a századok beásták magukat. 7 óra 30 perckor gyalogság váltotta fel előbb Markovits, majd Horthy ezredes csoportját és az ezredek visszamentek vezetékllovakhoz.

Amikor ezredünk ismét összekerült, Prónay Gyula ezredes bejelentette, hogy ezredüktől áthelyezték és egyben elbúcsúzott mindnyájunktól. Az ezred könnyes szemmel hallgatta Prónay búcsúzását. mert tudta, hogy benne egy egész embert veszített el. A legénység nagyon szerette Prónay-t, akit így ítélte meg: Szigorú ember, de legény a talpán a rajvonalban is! Csak később tudtuk meg, hogy áthelyezési parancsát már napokkal ezelőtt kapta meg, titokban tartotta, mert még egyszer akart az ezreddel támadni.

17 órakor Markovits ezredes parancsot kapott, hogy a 4. lovasdandár, 12. ulánosezred és a 9-es huszárok V2 géppuskás századával szállja meg az utat Kaprilówka nyugati szélétől az onnan kb. 4000^x-re levő könyökgig, az ezen utóbbi részben levő 9. huszárok leváltandók.

Horthy ezredes a 9. huszárokat az arcvonal közepe táján, mint tartalékot helyezte el.

Kaprilówka-tól kb. 2000^x kiterjedésben a 10. huszárok, majd kb. 1000^x szélességben ezredünk, bal szárnyával a □ 197-nál. Tőlünk balra pedig a 12. ulánusok a könyökgig szállták meg a kiutalt szakaszt. Minden alvédő szakasz külön tartalék alakítására kapott utasítást. V megszállás 18 órakor fejeződött be.

A Hajszyn-i vadászháznál a lovashadosztály főtartalékeként két század gyalogság maradt.

Vonalaink előtt sűrű erdő van, kilövésünk alig volt.

A csoport jobb szárnya a 99. gyalogezredhez, bal szárnya a 8. gyalogezredhez csatlakozott.

Berndt lovashadtest értesítése szerint az ellenség Silno vidékén támadt s ezért a 9. huszárezredet az esti órákban közvetlenül a 1.2. ulánus ezred mögé tolták előre.

Az ezred alvédőszakaszának parancsnoka Bánhidy százados. Állományja 270 karabély és 4 géppuska. A századok egész éjjel fedezékek építésén dolgoztak.

Az 1. század bevonult, így a harci létszám 345 karabélyra emelkedett.

Prónay ezredes távoztával Szirmay József alezredes vette át az ezred parancsnokságát,

1915 szeptember 17. A 4. lovasdandár 4 óra 30 perckor kapott értesítést, hogy az ellenség áttörte a 62. gyaloghadosztály állásait és a 99. gyalogezred vissza fog menni Hajsyn-i vadászaktól délkeletre elterülő erdő széléig. Gróf Herberstein elrendelte, hogy Markovits ezredes csoportjának jobbszárnyát a szükséghez mérten ékalakban vonja vissza a Hajsyn-i vadászalakig.

7 óra 30 perckor tőlünk keletre és délkeletre igen heves tüzelés indult meg, ezért Markovits ezredes, a vezetékllovakat Wólka Koiawskaja-ra küldte.

A 13. Landwehr és a 4. gyalog hadosztály részint az ellenség nyomása folytán, részint arra a hírrre, hogy az ellenség tőlünk keletre áttörte vonalainkat, Dubiszcze-Moszczanica-tól északra levő vadászalak vonalába ment vissza. Ezen hosszú vonal jobb szárnyán a 99. gyalogezred erős ellenséges tűzben vonult vissza, de nem a Hajsyn-i, hanem a 4 kilométerre délebbre fekvő vadászházhoz. Ezen ezredből a lovasdandár vezérkari tisztje csak egy géppuskás osztagot és két gyalogszázadot tudott Hajsyn-től délkeletre egy reteszállás létesítésére kényszeríteni.

Jelentések érkeztek, hogy a tegnap Silno-nál jelentett két orosz gyalogezred dél felé fordult. Hajsyn-ról látni lehetett 2-3 ellenséges zászlóalj a Kaprilówka-i temető felé előrenyomulni. Géppuska tüzelésünkre az ellenség ágyútűzzel felelt.

Ezredünk mai létszáma 345 karabély és 4 géppuska, tehát századonkint kb. 70 ember.

Az ellenség támadásra indult vonalaink ellen. Kilövésünk csak pár lépésnyire volt. A 3. századunk előtt az ellenség sűrű tömegekben kb. 100-120^x távolságról rohamra indult. Bánhidy százados és báró Roszner hadnagy tűzzel megállították az előretörő oroszokat, majd ellentámadásba mentek át és kb. 500^x üldözték az ellenséget.

Ezredünknel az ellenség 10 óra körül a 3. századnál betört állásainkba. Csak báró Roszner kis csapata maradt, de az is lassan visszavonulni kénytelen. Az ezreddel együtt a 12. ulánusok Albori százada is ment vissza. Jobb szárnyunk csak 100-150^x hátrált, mert Vértessy százada és Frey géppuskás százada visszafordultak és régi állásainkat visszafoglalták. Rottenthal alezredes közölte Bánhidyval, ki máma az ezred rajvonalának parancsnoka volt, hogy parancsot kapott az állások visszafoglalására, amire Bánhidy visszafordította a jász-kunokat és Albori századával együtt rohammal visszafog-

lalta az elhagyott állásokat. Ezen rohamnál Rószner hadnagy két ellenséges géppuskát zsákmányolt. Báró Rószner ez alkalommal könnyen sebesült és visszament kezét megmosni, útközben megtalálta a súlyosan sebesült báró Abele zászlóst (9. huszárezred.) Amikor báró Kószner visszatért, már nem találta a zsákmányolt orosz géppuskákat, mert azokat a sebesültekkel együtt az ulánusok visszavitték.

A szétugrasztott géppuskás századunk embereitől értesült a 4. lovasdandár parancsnokság, hogy a balszárnyunkhoz csatlakozó 8. gyalogezred visszavonult. Jelentette, hogy a jobbszárnyunkhoz csatlakozott 99. gyalogezred visszavonult és hogy az ott álló huszárok is kezdenek visszamenni. Markovics ezredes a szétugrasztott huszárokat maga köré gyűjtve, a \square 200-tól 1 kilométernyire északra levő magaslatot szállta meg, majd utasította az erdőben levő századokat, vegyenek irányt Wólka Kotowszkaja felé. A 8. gyalogezredet utasította, hogy szállja meg Majdan szélét.

Bánhidya százados elrendelte, hogy az ezred 1 óra 30 perckor vonuljon vissza. Három órai fárasztó menetelés után kiértek a századok az úttalan erdőből és elérték Wola Kotowszkaja-t. Itt voltak már a 9. és 10. huszárok rajvonalai. Bánhidya a két ezred között, helyezte el rajvonalát.

Közben megtudtuk, hogy Berndt lovas hadtste Silno és Kolki között visszavonult. Velünk szemben az ellenség nem nyomult előre, sőt járőrei sem követték. A X. hadtest a délután folyamán elrendelte a visszavonulást a Styr mögé. A 10. lovashadosztály eligazítása; szerint:

A 10. lovashadosztály feladata a Konopielka átjáróinak megszállása Wertepa és Sikiryici között.

Az átjárók mielőbbi megszállása céljából a 8. lovasdandár rögtön két századot küldött Sikiryici-re és ettől két kilométernyire délre. A 4. lovasdandár két századot és egy géppuskás szakaszt indított a Wertepa-i és ettől északnyugatra levő átjárók lezárására. A vezetőlovak Kotów-ra mentek előre, de Wólka Kotowszkaja-nál 21 órakor utóértük őket és a századok lóra szálltak.

A 8. lovasdandár Majdan-ból indult és Kol. Rafailówka-n át a Konopielka bal partján Sikiryici-re menetelt. Majdan-nál egy utóvédje maradt hátra. A 4. lovasdandár egy utóvéd hátrahagyásával Wólka Katówszkaja-ról indult és Alexandrówka-n át a Konopielka bal partján Wertepara indult. A visszahagyott utóvédek egy órával később indulva, a lovasdandárokat követték.

A Konopielka átlépése után az ezredek több órai pihenőt tartottak. Az összeköttetést az ellenséggel, járőrökkel kell fenntartani. Az éjszaka koromsötét, az út rossz és így egy vezető segítségével

1915 szeptember 18-án 24 óra 30 perckor érkeztünk Wertepa-ra. A tegnapi harcokban Görgey József főhadnagy és báró Rószner hadnagy megsebesült, a századok vesztesége halottakban és sebesültekben 48 fő.

A X. hadtest folytatta visszavonulását a Styr mögé. Legészakibb oszlopa Székely tábornokkal 7 órakor indult Wertepa-ról Kiwirczy-

Klepaczew-en át Roziszczere-re menetét. Ezen oszlop északi oldalát és hátát a 10. lovashadosztály védi s ezéft* Didowczy-Kol. Olganówka-n át Roziszczere-re a következő tagozásban menetelt:

A 8. lovasdandár 8 óra 15 perckor indult Sikiryi-ről, a 4. lovasdandár 7 órakor Wertepa-ról. A Konopielka átjáróknál hátvédek maradtak vissza és csak 10 órakor követik lovasdandáraikat.

A 4. lovasdandár Kol. Olganówka-nál csatlakozott a 8. lovasdandárhoz. Rudnik-nál egy fél század és egy géppuskás szakasz maradt vissza, hogy a lovashadosztály átkelését a Roziszczere-i hidon biztosítsa.

Menetelésünk alatt az ellenséges gyalogság és kozákok, különösen az utó- és oldalvédeket állandóan nyugtalanították. Az ezreddel menetelő, lovas nélkül maradt vezetékllovak közül egy ilyen támadás alkalmával két huszár és 27 ló a mocsárban veszett. A Plaszówtól délre levő erdőben a 9. dragonyosok, nagy visszafelé igyekezetükben, belelovagoltak ezredünkbe és három századunkat elvágták a zömtől. Ez a három század csak jóval később tudott hozzánk csatlakozni.

Roziszczere-nél átkeltünk a Styr-en és ezredünk 11 óra 45 perckor Kremeniec-re érkezett, hol 13 óráig pihentünk.

Érkezett jelentések szerint déltájt ellenséges lovasság és gyalogság megszállta Wolka-nál a Konopielka hidat. Egy ellenséges lovas- és gyalogból álló oszlop 14 órakor Sikiryi felől Wolka irányában menetelt.

Zuhogó esőben indultunk Gliniszczere-Kol. Uzowa-Zalescy-Krawatka-n át Bol. Berezolupi-ra, ahová 17 óra 30 perckor érkezve, a 10. huszárokkal együtt laktáboroztunk.

A 10. lovashadosztály a 4. hadsereg tartaléka.

Berndt altábornagynak a 4. hadsereg vezérkari főnökévé történt kinevezése folytán gróf Herberstein vette át a lovashadtest parancsnokságát, Horthy ezredes ideiglenesen a 10. lovashadosztály parancsnokságát.

1915 szeptember 19-21-ig pihenő. Szeptember 21-én érkezett a 10. lovashadosztály lövész osztálya Gorodiny-re, létszáma 1113 fő.

A szeptember 18-iki visszavonulásnál igen jelentékeny ló veszteségeink voltak: 27 ló a mocsárba fulladt. 3 elpusztult és 71 ló mint meneteképtelen a nagy vonathoz ment. A beteg lovakkal 33 loápolót kellett küldeni, így az ezred mai állománya 300 karabélyosnál alacsonyabb.

1915 szeptember 22. A 4. hadsereg általános helyzete arra engedett következtetni, hogy az ellenség az e célra összevont erővel folytatni fogja a támadást. Ezen várható támadással szemben a 10. lovashadosztály a következőképpen intézkedett:

Lovas hadosztályunkat a X. hadtestnek rendelték alá, hogy mint a hadtest tartaléka menetekészen várja a további parancsokat. A 10. lövészosztályt a 62. gyalogezrednek rendelték alá és arra utasították, hogy szeptember 23-án 11 órakor a Siernik-i hidat érje el.

1915 szeptember 23-án 6 órakor riadó. Közvetlenül utána parancsot kaptunk, hogy a lovashadosztály Bogoluby vidékén levő 24. gyalog hadosztály bal szárnyának támogatására rögtön induljon a Bogoluby-tól északkeletre levő vidékre. Ezen feladat befejezése után szállja meg a lovas hadosztály a 42. Landwehr gyalog hadosztály és az Ozdenz felé vezető műút közötti védőszakaszt és vegye fel az érintkezést a XIV. hadtesttel.

A 10. lövésosztály Sierniki-től délre a műúttól kétoldalt, arccal délkeletre állásban van.

A lovashadosztály 12 óra 30 perckor Ulaniki-n át Olszany-ba érkezett. Itt Horthy ezredes 12 óra 50 perckor a következőket rendelte el:

Saját csapataink Zaborol felé vonulnak vissza. A62. gyalog hadosztály tartja a Styr nyugati partját, jobb szárnya Kol. Rokiny-nál van. Innét délre a 42. gyalogdandár áll, helyzete ismeretlen. Lövész osztályunk utasítást kapott, hogy ezen gyaloghadosztály jobb szárnyát Kol. Kniagininskaja-tól északra a műút mentén meghosszabítsa.

Markovits ezredes a 8. lovasdandárral és a jász-kúnokkal nyomuljon előre Olszany-tól délkeleti irányban az út villáig és szállja meg a lövésosztály és a Kol. Kniagininskaja-tól nyugatra elterülő erdő keleti szélé közötti tereprészt. Ugyanakkor lépjen érintkezésbe a Bogoluby-tól északra álló XIV. hadtest bal szárnyával.

Markovits ezredes csoportja 17 óra 30 perckor megszállta a Miluszy déli szélé és Kol. Zmieniniec közötti terepszakaszt.

Ezredünk az erdő széléhez érve tűzharchoz szállt. A vezetékllovak Ozdeniz-re mentek vissza és ott beszállásoltak. A lóról szállt századok előrenyomulva felzárkóztak a 12. ulánusokhoz, majd Miluszy-ra mentek előre. A 3. század és géppuskás század rajvonalban, az 1. század mint tartalék követte a bal szárnyat.

22 órakor vett parancs szerint az ezred és az itt levő gyalogság visszament a szekérútig, amely Bogoluby és Sierniki-t köti össze. Ezredünkötől balra állnak a 12. ulánusok, jobbra tőlünk a 8. Landwehr gyalogezred. Az előbbi állásainkban járőrök maradtak vissza. Ezredünk az előreugró erdősarkot 500^x kiterjedésben szállta meg és állásokat épített.

1915 szeptember 21. Ellenséges behatás nélkül végrehajtott visszavonulást 2 óra 50 perckor fejeztük be.

Virradatkor ellenséges tüzelés dacára ki kellett igazítani a sötéttségben elfoglalt állásokat, mert azok nem feleltek meg. Később a 10. huszárok IV2 százada megerősítette vonalunkat.

4 órától 8 óráig az ellenség a mellettünk levő gyalogság ellen eredménytelenül támadt és a Kol. Kniagininskaja-Miluszy-i út mentén beásta rajvonálát.

A 42. gyalogdandár előtt az ellenség visszament fővédővonalába.

Bauer tábornok ma visszajött betegszabadságáról és átvette a 10. lovashadosztály parancsnokságát.

A 10. lovashadosztály ezredeinek létszáma:

9. huszárezred	268 karabély	3 géppuska	429 lovas
10. „	610 „	4 „	854 „
13. „	314 „	4 „	510 „
12. ulánusezred	288 „	-	426 „
műszaki század	<u>85 „</u>	<u>-</u>	<u>126 „</u>
Összesen:	1565 „	11 „	2345 „

1915 szeptember 25. Az éjjeli támadás elmaradt, de ennek ellenében az orosz tüzérség belötte magát állásainkra és 15 órától kezdve a lovashadosztály egész védőszakaszát tűz alatt tartottá. Egy káplár és huszár Szevert János súlyosan sebesült.

Ma megerősítettük fedezékeinket és futóárkokkal kötöttük őket össze, majd srappell-védőkkel láttuk el. Az előtérben levő házakat felgyújtottuk, mely munkánál a 4. század Soós nevű tizedese megsebesült. Este akadálydrót érkezett és az éjszaka folyamán azt kifeszítettük.

Kol. Zamininiec-től nyugatra és Miluszy-től nyugatra az ellenség kb. 2000^x állásaink előtt beásta magát.

15 órakor a 24. gyaloghadosztály egy 8 kilométer hosszú ellenséges oszlopot figyelt meg Luck felől Dworec-en át Wigodanka felé menetelni.

20 óra 45 perckor érkezett eligazításból megtudtuk, hogy hajnalban a 41. gyalogdandár fogja lovas hadosztályunkat felváltani.

1915 szeptember 26. A lovashadosztály leváltása elmaradt, mert az oroszok az éjjel a Styr nyugati partján levő állásait a Sierna torkolattól délre kiürítették és keleti irányban visszamentek.

A 10. lovashadosztály ismét a 4. hadsereg tartaléka.

József Ferdinánd főherceg seregcsoportja ma reggel megkezdte az előnyomulást.

Repülőink jelentése szerint az ellenség vonalai és csapatai a Luck-Klewan-i műttől délre visszamenetelnek. Az úttól északra ilyenirányú mozgást nem észleltek.

1915 szeptember 27. A 4. hadsereg a Romanow-Nowosielki-Uj-ezdci vonal elérését szándékozza. Hadosztályunk felriasztás után utasítást kapott, hogy 10 órakor Luck-on áthaladva folytassa előnyomulását Gorozdza-ig. Megérkezve lovashadosztályunk felvette az összeköttetést a Poddubey-n levő 21. gyaloghadosztállyal és av, innét délre levő 45 gyaloghadosztállyal.

Ezredünk a 4. lovas tüzérosztállyal együtt Teremno-n szállásolt be.

1915 szeptember 28. A hadseregcsoportparancsnokság azt gondolta, hogy az ellenség nem fogja a Putilówka vonalat tartani, de azért elrendelte, hogy ha ezen véleményében csalódna, seregtestei úgy közelítsék meg az orosz vonalakat, hogy a szeptember 29-én megindítandó támadásnál már előnyös helyzetben legyenek.

Bauer tábornok 7 óra 30 perckor a 10. lovashadosztályt a következőképpen csoportosította: 10. huszárezred a Kleczany-Osztrozes-i műúton elővédszerűen tagozódva, a 8. lovasdandár a Gorozdza-Lyszcz-Kleczany felé vezető úton, éle Lyszcz nyugati kijáratánál. Ezredünk és a lovas tüzérosztály 5 óra 45 perckor indult, utánunk a lőszeroszlop a Wygodnika-tól északra levő útkönyöktől Lyszcz-re vezető úton, majd 7 óra 15 perckor Kleczany déli kijáratához ért. A lövészosztály önállóan menetelt Ostrozec-re.

Vértessy hadnagy mint összekötő járőr az 1. hadseregparancsnoksághoz ment.

A lovashadosztály 8 órakor indult Ostrozec-re s ott 9 óra 30 perctől 14 óráig készülségi állásban állt.

A kiküldött járőrök egybehangzó jelentései szerint az ellenség megszállta a következő vonalat: Wilbiczy-Koryto-Kol. Ewelinow-Kol. Wydumki-Ml. és Bpl. Kojarka-Konstantinówka major- és a Pelza-tól IVa kilométerre keletre fekvő magaslatot. Azonfelül jelentik járőreink, hogy a 2. és 7. gyaloghadosztály belső szárnyai Korytó előtt összeérnek és így az összeköttetés az 1. hadsereggel helyreállt.

15 órakor érkezett éjjelezési parancs szerint Horthy ezredes csoportja: a 10-es huszárok, a 4. lovas tüzérosztály Ostrozec-en, ezredünk Kniagininek-on éjjelezik. Ezredünk 16 óra 45 perckor beszállásolt.

1915 szeptember 29. Az általános támadás megindult. Lovashadosztályunk a 4. hadsereg tartaléka. Mivel támadásunk igen erős ellenállással találkozott, a hadseregcsoport parancsnokság a támadást be-szüntette.

A 10. lovashadosztály mai létszáma:

9. huszárezred	268	karabély	3	géppuska	429	lovas
10. „	610	„	4	„	854	„
13. „	314	„	4	„	510	„
12. ulánusezred	288	„	—	„	426	„
műszaki század	85	„	—	„	126	„
Összesen:	1565	„	11	„	2345	„

1915 szeptember 30. A 4. hadsereg a következő vonalat érte el: Koryto-tól és Olyka-tól nyugatra Moszczanicz-Boguslawka-Beresztiány-Czernyn-Milaszew és a Styr nyugati partja, itt csatlakozott hozzá a német Gehrock tábornok csoportja (XVII. hadtest és 11. gyaloghadosztályunk és a német Contra hadtest.)

A 10. lovashadosztály és a ½ 2. gyaloghadosztály képezi a 4. hadsereg tartalékát.

Lovashadosztályunk elhelyezése: ezredünk Kniagininek-ban, 10. huszárezred és a lövészosztály Zalawie-n, 8. lovasdandár és műszaki század Bol. Gorodnica-n laktáboroztak.

A csapatok parancsot kaptak, hogy jelenlegi állásaikat állandó védőszakaszaiknak tekintsék és azokat alaposan építsék ki. A tartalékok egy második vonalat építsenek. 220 emberünk a □ 213-nál az út mellett állásokat építettek.

1915 október 1-6-ig. Állások építését folytattuk, a napok zavartalanul teltek. Október 4-én a király névnapját ünnepeltük. A lovas-hadosztályok gyalog zászlóaljai részére rendszeresített elnevezése: „cs. és kir. 10. lovas lövészosztály.”

Ezredüinktől a 10. lövészosztálynál van beosztva: Stieder alezredes, mint parancsnok, Brzorad hadnagy, élelmezési tiszt, Macourek főhadnagy a 2. század parancsnoka, beosztott tisztjei: báró Majthényi és Ordódy hadnagyok.

Október 4-én érkezett báró Reichlin-Meldegg százados parancsnoksága alatt egy 50 lovasból álló menetszázad. Reichlin átvette a II. osztály parancsnokságát.

1915 október 7. József Ferdinand csoportjának arcvonalát az ellenség az éjjel megtámadta és a 21. Landwehr gyaloghadosztály arcvonalát Kaprilówka-nál, a 7. gyaloghadosztály állásait Ewelinównánál áttörte.

5 óra 30 perckor kaptuk a felriasztási parancsot és a lovashadosztály gyülekezett az Ostrozec-i kastélytól délre. Ködös, barátságatlan időben, ügetésben indult ezredünk 8 órakor, mint a lovashadosztály elővédje, Ghrolupy felé.

Az Ewelinównánál betört ellenséget a V2 2. gyaloghadosztály hamarosan visszaverte.

A 4. lovasdandár egy üteggel parancsot kapott, hogy takarásban maradván vonuljon a Dern□-tól nyugatra levő vadászlakig. 11 óra 30 perckor érkezve, megszálltuk az erdőszélét, arcéllal keletre. Egész ezredünk a raj vonalba ment. A megszállás azért történt, hogy a Putilowka mentén levő gyalogságunk, esetleges visszavonulásánál itt egy felvételi állást találjon.

A 10. lovashadosztály 15 órakor parancsot kapott, hogy Palca-n át Kotów-ra meneteljen. Innét a 4. lovasdandár a Wolka Kotówszkaja-tól nyugatra levő vadászházhoz a 8. lovasdandárt Majdan-ra irányították.

A 4. lovasdandár, amíg azt az út engedte, ügetésben, majd az erdőbe érve lépésben haladt, mert a szembe jövő visszavonuló nehéz tüzérség és vonatoknak nagyon nehezen lehetett kitérni, mivel az útmenti talaj igen mocsaras.

20 óra 30 perckor érkezünk a vadászlakhoz és ezredünk megszállta a közelben levő lövészárkokat, a Wolka Kotówszkaja-Moscarnica-i dűlőút mentén.

Oly sötét van, hogy a huszárok csak egymást szőlítgatva tudják az összeköttetést fenntartani.

1915 október 8. A 37. gyaloghadosztály 8. zászlóalja Lehner tábornok parancsnoksága alatt 19 órakor érkezett és felváltotta a 4. lovasdandárt. Felváltása utáni a 4. lovasdandár, mint a 21. gyaloghad-

osztály tartaléka, Wolka Kotowskaja-nál maradt, a lovashadosztály zöme ugyanezen feladattal Moszczanicza-tól északra gyülekezett.

19 óra 45 perckor parancsot kaptunk, hogy mint a 4. hadsereg tartaléka: a 4. lovasdandár Botyn-ra, a 8. lovasdandár Palcz-ra meneteljen.

Ezredünk 23 óra 14 perckor érkezett Botyn-ra.

1915 október 9-19-ig. A 10. lovas lövész osztály bevonult Pal ez ara.

Október 14-ig ezredünk Chrolupy-nál tartalékállásokat épített, A tiszték legénységi egyenruhát kaptak, hogy ruházatukkal ki ne tűnjenek a többiek közül. Október 15-én ezredünk átment Romanaw-ra, ahol jobb elhelyezkedést talált, jó csűrök, csépeletlen gabonával vannak ott nagy számban. A gabonát huszáraink kézihadaróval csépelik. A legújabban kiadott terménygyűjtési rendelet folytán az ezredek burgonyát is szednek.

Közben Olyka-nál fokozódott a tüzelés. Repülőink jelentik, hogy ellenséges gyalogság észak felé vonul.

Juhász Béla, a műszaki század parancsnoka ma Sygnum Laudis-sal lett kitüntetve. A megbetegedett Stieder alezredes helyett Cserhalmi Jenő őrnagy vette át a 10. lovas lövészosztály parancsnokságát.

Czartoryski csata. Kukli-Rudka-Budka-i harcok. Téli állások. Gazdasági munka Chol m vidékén. 1915. október 19.-1916 június 3.

Általános helyzet.

A 4. hadsereghez észak felől csatlakozó Gehrock német hadseregcsoportja ellen az ellenség október 16-án támadást indított. A támadás főiránya a Czartorisk-i Styr-hajlatban álló védővonalak ellen történt. Október 17-én az oroszok folytatták támadásukat és október 18-ra hajló éjjel nagyobb erőket vetettek a Komarow, Nowosielki és Czartorisk-nál a Styr nyugati partjára.

A Styr-hajlatban harcoló német csapatokat a támadás váratlanul érte és súlyos veszteségeket okozott nekik. A harc után a német 1. gyalogdandár Kamienucha és Rudka-nál gyülekezett, a 2. német gyalog dandárt Conta tábornok Podgatie-Miedwieze vonalig visszavonta.

22. gyalogdandárunk a Conta hadtesttől elszakadt és Siemki-Raznyci vonalba kanyarodott vissza. -Estig Conta tábornok a német 1. gyalogdandárt a Kukli-Lisowo-Kostiuchnowka-nál levő felvételi állásba vonta vissza, miáltal Raznycy és Kukli között egy kb. 10 kilométeres rés támadt. A helyzet igen aggasztó volt. Linsingen és Gehrock, amikor reggel a Styr-vonal összeomlásáról értesültek, intézkedtek, hogy a seregtest jobb szárnyán levő összes tartalékaikat Kukli felé irányítsák.

Október 18-án a 4. hadsereg arcvonalán is megélnéült az ellenség tevékenysége, amennyiben nagyobb erők összevonásával nagyszabású tüntető támadást intézett. József Ferdinánd főherceg átlátta

ezen tüntető szándékot és hogy Gehrock altábornagynak egy gyaloghadosztályt rendelkezésére bocsáthasson, elrendelte, hogy a X. hadtest terjessze ki védőszakaszát Boguslawka-ig. Az így felszabadult 21. Landwehr gyaloghadosztályt ugyanekkor utasította, hogy Kolki-ra induljon.

Ez volt a helyzet, amikor a főherceg október 19-én a 10. lovashadosztályt a Styr-hajlatba betört ellenség ellen rendelte.

1915 október 20. Az ezredet 1 órakor felriasztották, mert a lovashadosztály parancsot kapott, hogy lövésosztálya nélkül legkésőbb 10 órakor Zuravice-n álljon a XVII. hadtest (Kritek altábornagy) rendelkezésére.

Ezredünk 4 órakor indult a Kotow-tól közvetlenül délre levő hídhöz, a 10. lovashadosztály gyülekező helyére. Kotow-Horodysz-cze-Hajszyn-on át érkeztünk Zurawice-re, hol készültségi állásban megálltunk. A XVII. hadtest parancsa szerint, mely 13 órakor érkezett, a lovashadosztály elindult Sitnica-n át Kolki-ra. Itteni feladatunk felderítés Dolzycra felé és a Styr és Stohod közötti terep biztosítása. Azonfelül összeköttetés létesítendő Hansmann tábornok csoportjával, mely reggel óta a Razniezy-Dolzycra vonalon a műút mentén Kopyli-tól északra kemény harcban áll. Október 21-én pedig vegye fel a lovashadosztály az összeköttetést Jablonka Borowaja táján levő lengyel légióval.

Bauer tábornak 18 óra 50 perckor indította a lovashadosztályt Godomice-Borowicy-n át Nawoz-ra., A sötétségben az ezred elszakadt a lovashadosztálytól és gyalázatos mezei utón Godomice-n át Borowicy-ra, majd mivel a lovashadosztály már tovább ment, Nawoz-ra menetelt.

1915 október 21-én, 0 óra 30 perckor érkeztünk és zárt előőrsvoniallal biztosítottuk a pihenő ezredeket. Előőrsök vonala: Styr-kanyar-Tuman-Grusjatin-i templomtól 1 kilométerre keletre Ugly-Stochod könyök. A Grusjatin-i templomtól a Styr-ig terjedő szakaszt a 4. iovasdandár látta el előőrsökkel. Ezredünk Nawoz-on tartalék volt.

Szigorú készültségben álltunk.

A XVII. hadtest utasítása szerint lovashadosztályunk megfelelő pihenés után Gruziatyn-ból északra fekvő mocsár járható részén át, nyomuljon meglepetésszerűen Dolzycra felé. A lovashadosztály főleg tüzéségével hasson és vegyen összeköttetést a lengyel légióval, amely szintén oda volt irányítva.

10 órakor, érkezett a XVII. hadtest egy újabb parancsa, hogy a lovashadosztály a Styr és Stochod között hagyjon egy csoportot a két folyó közötti terület biztosítására, zömével pedig folytassa előnyomulását. Ezen utóbbi parancs szerint az 1. német gyaloghadosztály észak felől, a lengyel légió északnyugatról már előnyomulóban van Dolzycra felé. Hansmann tábornok ugyanekkor kapott parancsot, hogy Razniczy-ból erélyes támadást indítson az oroszok ellen.

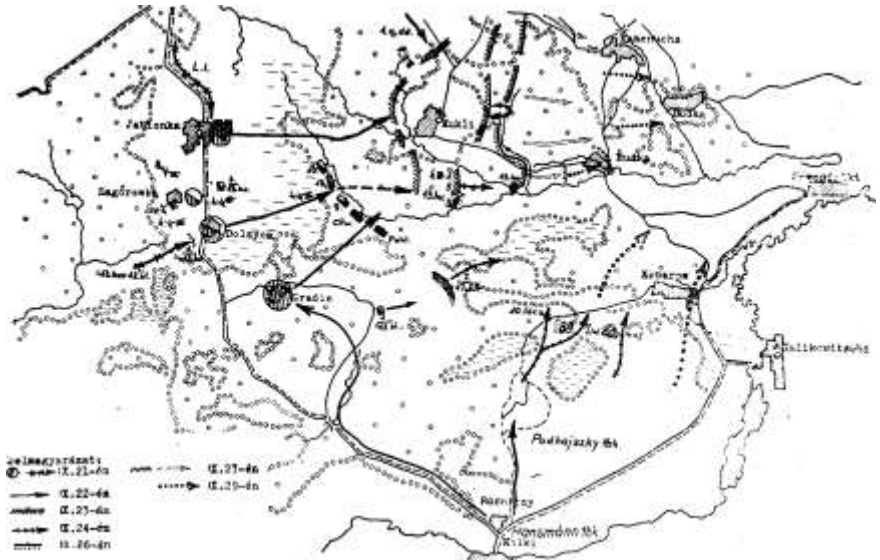
Bauer tábornok a két folyó közötti terület elzárásával Lühe ezredet bizta meg, s e célból alárendelte neki a 9. huszárezredet és egy úteget azzal az utasítással, hogy a jelenlegi előrszonalat tartsa.

A 10. lovashadosztály zöme a következő csoportosításban indult: *Jobb oszlop, Markovits ezredes:* 10. huszárezred és egy lövegszakasz a Tumani templomtól Gradie-re,

Bal oszlop, Horthy ezredes: ezredünk, a 12. ulánusezred és egy úteg a Nawoz-Dolzyca-i utón támadólag nyomul előre.

Mindkét csoport 11 óra 30 perckor indult.

A 10. lovashadosztály helyzete 1915 október 21-én.

Markovits ezredes csoportja 16 órakor érkezett a Dolzyca-tól nyugatra fekvő erdő széléig.

Horthy ezredes oszlopának járőrei az előnyomulás folyamán jelentették, hogy Dolzyca-nál ellenség van. Dolzyca közelében elővédünk lóról szállt kozákoktól tüzet kapott. Az első század tűzharchoz fejlődött és a kozákok rövidesen Kukli felé eliramodtak. Századaink Reichlin százados vezetésével benyomultak Dolzyca-ba, ide vonult be 18 órakor Markovits ezredes csoportja is. A 4. lovasdandár Dolzyca-n, a 8. lovasdandár Zagorowka-n éjjeleztek.

Napközben a lengyel légió eredményes harcok után elérte Jablonka és Zagorowka-t. Hansmann tábornok csoportja Gradie-n éjjelezett és Sobotatyn-ig jutott előre. Az 1. német gyaloghadosztállyal sikerült összeköttetést létesíteni.

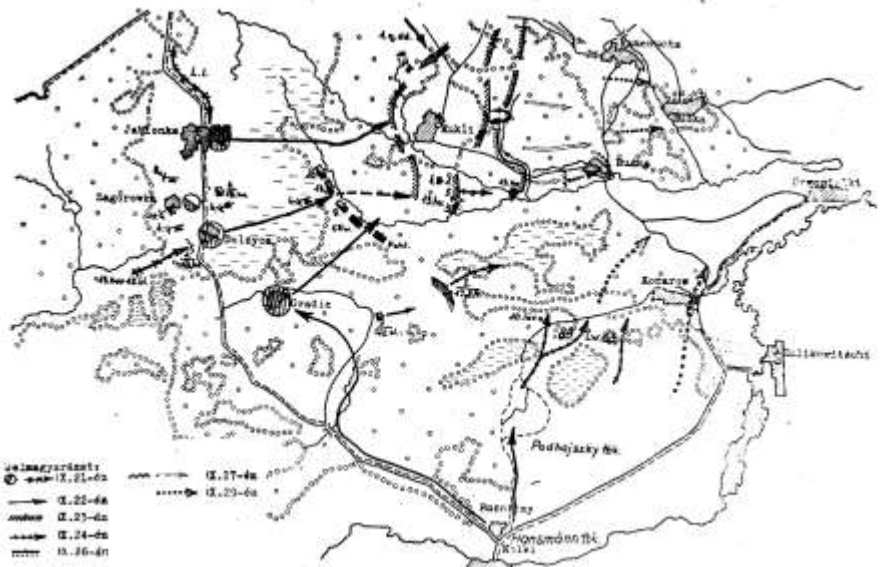
A sötétség, de főleg a járhatatlan mocsárvidék, melynek egyetlen járható útja az ellenség kezében volt, kizárta a további feléretést.

22 óra 30 perckor érkeztek a konyhakocsi hús nélkül, de sajnos a lovak is zab nélkül maradtak, mert készletünk kifogyott.

1915 október 22. Mára elrendelte a XVII. hadtest, hogy a Styr-től délre levő csapataink védelemre szorítkozzanak, a folyótól északra levő csapatok folytassák az ellenség erőyes üldözését.

Itt a helyzet jobb megismerésére részletesebben felsoroljuk az eligazítást:

A 10. lovas hadosztály helyzete 1915 október 22-én.

Kéki tábornok csoportja Rudka-n át és innét a Styr nyugati partján az Okanka pataktól Kulikowczy-ig terjedő területet veszi birtokába,

a 10. lovashadosztály Kukli-Budka-n át Czartorysk déli szélé felé nyomul előre,

Hansmann tábornok csoportja az Okanka patak északi partján Kukli-ról Rudka-n át a Nowosielki-i tó északkeleti csúcsánál levő útcsofó felé támad.

A 10. lovashadosztály elrendelte, hogy Horthy ezredes a 4. lovashadosztárral és 9-es huszárokkal 7 órakor kezdje meg az előnyomulást Kukli ellen. A 12. ulánus ezred egyelőre Zagorowka-n mint tartalék marad. Hansmann tábornok csoportja 4 órakor fog Kukli felé elő-

nyomulni, míg a lengyel dandár Jablonka-Dolzycza felől 5 óra 30 perckor kezdi előnyomulását keleti irányban. A lovashadosztály jobb szárnyának biztosítására egy ulánus század Gradie-n át Komorow felé halad előre.

Horthy ezredes 9 óra 15 perckor érkezett a Kukli-tól nyugatra levő erdő széléhez. Csoportja egyelőre tartalékban maradt a lengyelek mögött. Felderítő osztagunk kb. 2 kilométernyire volt előttünk. Ezen időpontban előttünk kb. 1 kilométerre Kukli-tól nyugatra már megindult a harc. Az erdőben igen sűrű köd van. Ezredünk a jobb szárnyon van, mellettünk balra a 10-esek, majd a 9-es huszárok állnak. A beosztott üteg csak lépésről-lépésre, pallók fektetésével, tud előre jutni.

Hansmann tábornok csapatai már harcban álltak.

Egy ellenséges repülőgép elszállt felettünk, majd bombát dobott, mely azonban mocsaras területre esve, nem robbant. Röviddel, utána az ellenséges tüzérség végig tapogatta tüzeivel az erdő szélét.

Hansmann tábornok csapatai igen nagy túlerő ellen harcolnak. Horthy ezredes előreküldte a 9-es huszárokat. Segítségükkel sikerült nehéz küzdelem és sok veszteség árán Kukli-t bevenni, mely alkalommal csapataink egy ezredet, 2 tisztet és 120 főnyi orosz legénységet fogtak el.

Ezen harc alatt Horthy ezredes kissé dél felé tolt a csoportját, 17 órakor az Okanka mentén előnyomult és Kukli-tól délre gyalogságunk által elhagyott állásokat szállta meg.

Hadosztályunk az estig elért vonalakban éjjelezett.

A köztöző helyen sok sebesült gyűlt össze, a 9-es huszároknak súlyos veszteségei voltak, két tisztjük és hat emberük elesett, sokan megsebesültek, közöttük van Neumann főhadnagy, ki mint hadiönkéntes őrmester ezredünkhöz vonult be és vitéz magatartásáért tisztirangot nyert.

Nagyon hideg van, főleg a mocsaras földön. Éjjel a 4., majd az 1. és 5. századunkat a gyalogsági állások közelébe vonták előre.

1915 október 23. A 45. és 21. Landwer gyaloghadosztály, a 10. lovashadosztály és két német gyalogszázad Smekal altábornagy parancsnoksága alá kerültek, ki csoportját a következőképen osztotta be:

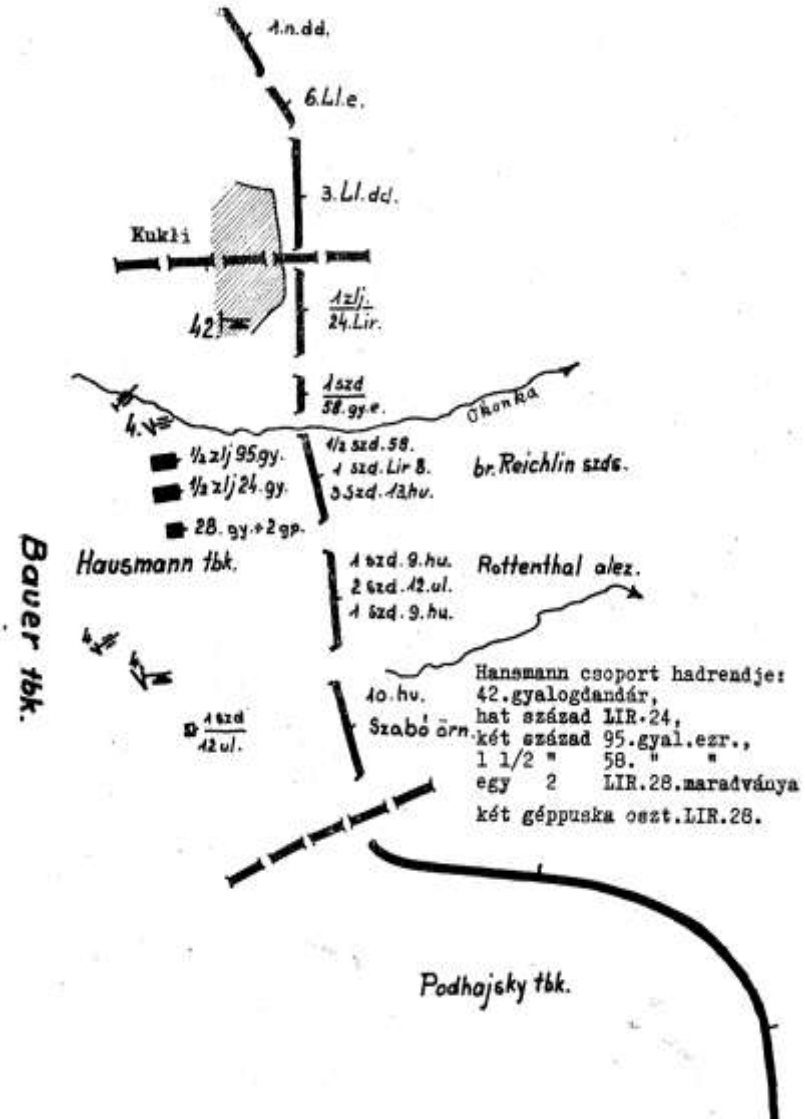
Bauer tábornok átvette Hansmann tábornok csoportját és a 10. lovashadosztályt.

Pohdhajszky tábornok csoportja: a 21. Landwer gyaloghadosztály és az eddigi Kéki csoporthoz tartozó 89. Landwehr dandár, valamint a 10. hadosztály tüzérsége.

Hermansky ezredes csoportja: 17. Landwher gyalogezred, 10 lovas fővészosztály, L/3. Landwehr ulánus ezred és 5/1,4. árkász zászlóalj, csoport tartalék Razniczy-n.

Bauer tábornok feladata Kukli-ról bal szárnyával Conta had-

Általános helyzet Kuli-nál 1915 október 23-án.

testéhez csatlakozva Budka-n át Czartorysk déli szélé felé, jobb szárnyával a Bloto Wielikoje-től északra az Okanka patak mentén annak torkolatáig előnyamulni.

Bauer tábornok az utasítások szellemében csoportjának jobb szárnyát Horthy ezredesnek, bal ,szárnyát pedig Hansmann tábornoknak rendelte alá. Horthy ezredes csoportját a lovashadosztály három huszárezrede alkotta és jobb szárnya Podhajszky bal szárnyával érintkezett.

A csoport 6 órakor támadáshoz csoportosult. Komarow felől heves harcizaj hallatszott, az ellenség támadta Podhajszky csoportját.

Ezredünk arcéllal keletnek a következőképen csoportosult:

Az 1. és 5. századunk a déli Okanka pataktól északra, közvetlenül jobbfelől csatlakozott 3. századunk és egy géppuskás szakasz az Okanka pataktól délre a 9. huszárezredhez. Tőlünk balra két német gyalogszázad van. Ezen két század a támadást közvetlenül megelőzően balra tolódott el, miáltal az 1. századtól balra rés keletkezett. Az eltolódásról nem volt tudomásunk. A támadás járhatatlan mocsaras területen át, kb. 100^x-re az ellenséges állások előtt parancsra megállt, mert az oroszok nagy számbeli fölényben levő csapatokkal keményen védekeztek és az előbb említett résen át arcvonalunkat oldalzták.

Horthy ezredes csoportja a hajnali szürkületben egy kisebb támadást vert vissza. Az ezt követő átcsoportosítás alatt az 1. század parancsot kapott, hogy az előbb említett, a németektől elhagyott árkot, melyet ők azért ürítettek ki, hogy a lengyelek segítségére siessenek, szállja meg. Az 1. század óvatosan ment előre, az árokból tüzet kapott. Az ellenség ugyanis időközben megszállta volt ezt az árkot. Az 1. század megrohmozta az állást és azt el is foglalta, de a támadásnál gróf Berchtold hadnagy, Melcer zászlós és több emberünk elesett. Nowák százados, Kiss Bálint zászlós, Osváth szakaszvezető és sok emberünk megsebesült. A súlyosan sebesült Nowák századost sem tudtuk visszahozni és így fogságba került. A századok gyülekezőjénél még 14 emberünk hiányzott.

Az ezred támadása után a 3. század és az ulánusok egy százada balra tolódtak és az erdőben csatlakoztak ezredünkhöz.

A tervezett további támadás elmaradt, mert az ellenség ismétellen, bár eredménytelenül támadt.

Bauer tábornok 17 óra 45 perckor elrendelte, hogy Horthy ezredes csoportja maradjon az állásokban.

Görgey Károly főhadnagy átvette a tisztnélkül maradt 1 századot és mivel a legénységből is kevés maradt, az első század beleolvadt a 3. századba.

Karabélyonként csak 15-20 töltenyünk volt. Éjjel a legénységnek csak egy része alhatott.

1915 október 2A. Éjfél után érkeztek konyhakocsijaink és hoztak néhány rakasz töltenyt, velük együtt jöttek a felváltó tisztek. A leváltottak visszamentek vezetéklóvaikhoz Jablonka-ra.

Tőlünk balra a 8. Landwehr gyalogezred egy százada és az 58. gyalogezred felszázada feküdt, jobbra tőlünk vannak a 12-es ulánusok. Arcovonalunk előtt beásott harci járőreink voltak. Egész éjjel az állások megerősítésén és drótkadályok felállításán dolgoztunk.

Smekal tábornok elrendelte, hogy Bauer csoportja egyelőre védelemre szorítkozzon és majd csak Conta támadásához csatlakozzon.

13 óra 50 perckor kaptunk értesítést, hogy Conta és Podhajszky csoportja támadásra indulnak és Horthy ezredes csatlakozzon csoportjával a támadáshoz, irány Rudka. A csoportok azonban nem indultak és így a helyzet változatlan maradt.

Az ellenség több helyen sikertelenül támadt, csak a 33. Landwehr zászlóaljnál sikerült neki állásainkba behatolni, de a 10. lovas lövésosztály ellentámadása kivetette őt állásainkból.

1915 október 25. Bauer tábornok csoportja 2 óra 30 perckor támadási parancsot kapott. Alig indult balszárnyunk előre, az ellenség erős ellentámadásával találkozott. Elkeseredett harc befejezéseképen 5 óráig visszaszorítottuk az ellenséget eredeti állásaiba.

Lövésosztályunk október 24-én nagy veszteségek árán elfoglalta az ellenség állásait, de győzelmét nem tudta kihasználni, mert 17 órakor az oroszok erős nyomásának engedve kénytelen volt Kukli felé kitérni. A 10. lovas lövésosztály aznapi veszteségei: egy tiszt és 55 ember elesett, két tiszt és egy hadapród, valamint 97 embere sebesült, 157 ember eltűnt.

A 10. lovashadosztály lövésosztályához, a 9., 10. és 13. huszárezredek menetszázadait, mint 6. századot Ordódy tartalékos hadnagy parancsnoksága alatt osztottak be. Reggel a század parancsot kapott, hogy a mocsaras területen át az orosz balszárnyon álló 271. gyalogezred osztagait, meglepetésszerűen támadja. Ordódy ezen támadása sikerrel járt, elfoglalt három egymás mögött levő állást, 1 tisztet és 61 ember foglyul ejtett és este az oroszok ellentámadását sikeresen verte vissza. A 10. lovashadosztályparancsnokság annyire meg volt elégedve a támadás eredményével, hogy este kiküldött egy I. és egy II. osztályú vitézségi érmet azzal, hogy a századparancsnok a legérdemesebbeket avval tüntesse ki.

Lövésosztályunk visszavonulása veszélyeztette Horthy csoportjának jobbszárnyát.

1915 október 26. Éjjel eső esett. Vonalaink előtt levő ellenség a sötétség leple alatt visszavonult. Kiküldött járőreink jelentése szerint az ellenséggel még 3 kilométer után sem találkoztak.

Bauer tábornok 13 órakor a következő csoportokat indított az ellenség üldözésére:

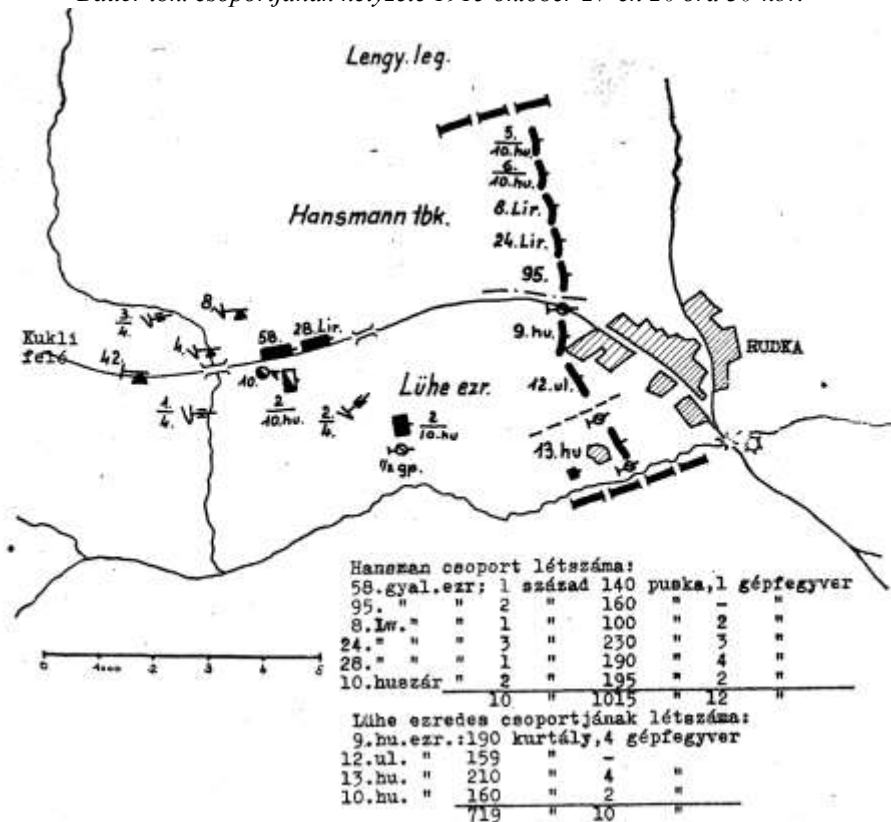
Hansmann tábornok jobbszárnyával a Kukli-Budka-i úton,

Lühe ezredes a 8. lovasdandár és a 10-es huszárok balszárnyukkal az előbbi csoporthoz csatlakozva, jobbszárnyuk az Okanka patak mentén, irány Rudka.

Ezredünk Kukli nyugati részében csoporttartalék. Hodzsa százados vezetésével egy menetszázad érkezett, állománya 2 tiszt (Pados főhadnagy és Rochlitzer József hadnagy) és száz és néhány lovasított huszár. Mivel a tegnapi veszteségek folytán 15 lóra nem jutott lovas, leadtuk azokat a lengyel légiónak. A pótlás felosztása után lovasszázadaink létszáma 135 lovas.

Kukliban a lengyeleken kívül német katonákat is látni. Perge őrmester jelentette, hogy megtalálták gróf Berchtold és Melczer holttestét. Melczernek fejlövés, Berchtoldnak haslövés okozta halálát. Ezt a két kiváló katonát, fiatal tisztjeink legjobbjai közül való jó barátot, egymás mellett temették el a Kukli-i temetőben.

Bauer tbk. csoportjának helyzete 1915 október 27-én 20 óra 30-kor.

Az előre küldött felderítés Rudka-tól nyugatra megtalálta az elenséget. Lühe csoportja igen nehéz mocsaras terepen át nyomult előre, balszárnya és közepe 17 óra 45 perckor elérte a patakot, jobbszárnya a terep nehézségei miatt kissé lemaradt. A 10-es huszárok eltévedtek és helyettük ezredünk 20 órakor előre ment a Kukli-tól délkeletre levő állásokba a kis patakhoz az Okanka patak és a Rudkai út között. Az 1. és 3. századot Sztobjanovics százados, a 4. és 5. századot Bánhidly vezette. Teljes sötétségben homokos úton mentünk előre. 21 órakor elértük a 9-es huszárokat. Ezredünk a jobbszárnyra került, ott már járhatatlan a mocsár.

Báró Urbán zászlós ma baleset következtében megsebesült.

Báró Roszner hadnagy összekötő járőre a süppedő mocsárban nem tudott tovább előrejutni, harcba keveredett az ellenséggel, mely alkalommal egy huszárja megsebesült.

Időközben a lovashadosztály utasítást adott az elért vonal megerősítésére. Az ott levő csapatok kint maradtak.

1915 október 27. Késő éjjel érkeztek a konyhakocsik, amelyekre pedig nagy szükség volt, mert az emberek a mocsarakban teljesen aláztak és fáztak.

Bauer tábornok már tegnap este kiadta az utasítást az ellenség üldözésére. Az ezred rajvonala előtti terep teljesen járhatatlan, azon nem lehet széles alakzatban előre nyomulni. 6 órakor kezdte a csoport előnyomulását, az ellenség visszament a Rudka-tól nyugatra előkészített állásokba s ott keményen ellenállt. Ezredünk a 12. ulánus és 9. huszárezreddel együtt 8 órakor nyomult előre az Okanka patak mentén Rudka felé.

A németek és lengyelek kora délután indított támadása Kamiénucha ellen nem sikerült. Az ellenség ellentámadása következtében a németeknél, főleg Podgatie-nál a helyzet kritikus volt, ezért Bauer tábornok csoportjával 15 órakor támadásba ment át. A támadáshoz Hansmann és Lühe csoportja belső szárnyai, Rudka északi szélétől a Rudka-tól nyugatra levő malmot kapták iránynak.

Ezredünk, Lühe csoportjával, átment a hídon és ismét a régi viszonyban, azaz a jobbszárnyon támadt. A századok ellenséges tűzben, ugrásszerűen nyomulnak előre. Az oroszok ma rosszabbul lőnek, de délben megszólalt az orosz tüzérség is. A támadás tovább ment előre, délután rajvonalkunk 1000^x-re megközelítette Rudka-t. Az ellenség heves ellentámadást intézett az Okanka pataktól délre álló honvédeink ellen. 16 óra 30 perckor vonalaink ellen is indított ellentámadást, mely tűzünkben omlott össze.

Tekintettel a csapatok nagy fizikai teljesítményére és fáradtságára, Bauer tábornok elrendelte a támadás beszüntetését, egyúttal elrendelte az elért vonalak megerősítését. Csoportjának jobbszárnyán levő ezredünk megközelítette az ellenség állásait kb. 50^x-re.

Mivel a koncentrikusan intézett támadás előrevitele folytán, az ezrednek kiutalt rész túl kicsire zsugorodott, az 1. és 3. századunk Sztojanovits százados vezetésével mint tartalék az arcvonalt mögé jutott, így az arcvonaltban csak 4. és 5. századunk Bánhidó századossal maradt. Még az esti szürkületben jelentették harci járőreink, hogy az oroszok egészen közel vannak. A jelentések érkezésével egyidejűleg megkezdődött a lövöldözés, amelybe a tüzérség zárótűz alakjában beleavatkozott. Sztojanovits előre vezette a tartalékot. Kb. éjfélig tartott a pokoli zaj, azután az ellenség abbahagyta a tüzelést, még pedig igen jó időben, mert alig volt karabélyonként még csak néhány töltenyünk.

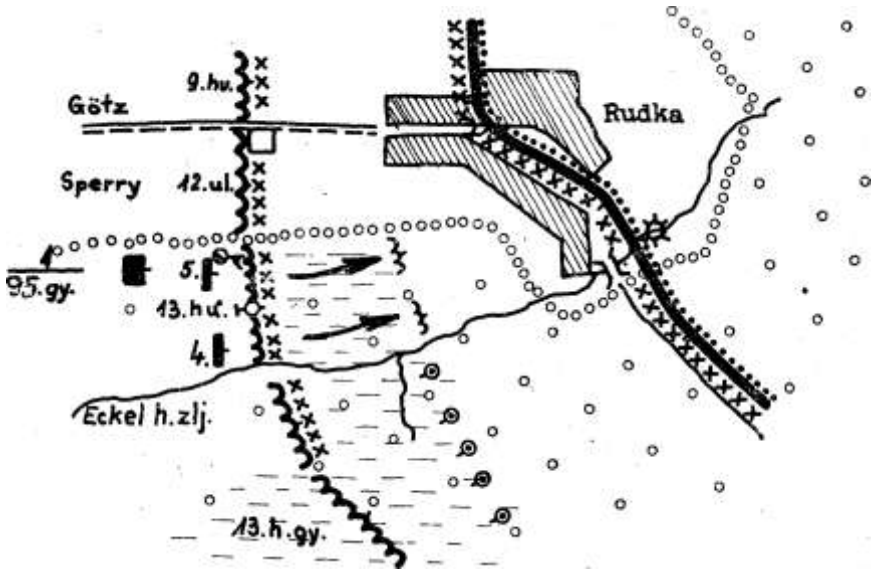
1915 október 28. Éjfélutántól reggelig lassú tüzelésen kívül, más esemény nem volt. A tüzelés 6 órakor hirtelen megszűnt és az ellenség keleti irányban, a Rudka-tól keletre levő erdő széléig vonult vissza.

Huszár Molnár István rözsehordás közben haslövessel súlyosan sebesült, azonkívül még 4 huszárunk sebesült meg.

1915 október 29. Smekál tábornok 12 órára általános támadást rendelt el. Ezen támadáshoz Bauer tábornok a következő csoportosítást rendelt el:

Lühe ezredes. A 8. lovasdandár, ezredünk és az 58. gyalogezred, az Okanka patak és a Kukli-i út közötti területen fog támadni,

Helyzet 1915 október 28-án.

Markovits ezredes a 10. huszár-, 95. gyalog- és 24. Landwehr gyalogezred jobbszárnyával Rudka északi szélén át irány a Budka-tól keletre levő malom,

Hansmann tábornok a 8. és 28. Landwehr gyalogezreddel követi Markovits ezredes csoportját úgy, hogy észak felől jövő támadásokat kivédhesse.

Délben megindult a támadás, de nagyon nehezen jutottunk előre. A délutáni órákban már a 8. Landwehr gyalogezredet kellett a rajvonalba bevetni. Az ellenség 17 órakor intézett ellentámadása megállította támadásunkat.

Bauer csoportjától délre előnyomuló 89. gyalogdandár és a 18. gyalogezred 16 óra 30 perckor betört az oroszok állásaiba és 200 foglyot ejtett. A 89. gyalogdandártól jobbra harcoló Schweda-csoport L/83, gyalog- és a 10. lovas lövészosztálya, a 7. Landwehr gyalogezreddel együtt rohammal foglalták el az ellenség állásait.

Ezredünk támadása így folyt le: 14 óra 30 perckor az 1 és 3 század rajvonala előre ment az adott irányban, a 4. és 5. századunk kissé délfelé hajolt el, mert a mellette levő honvédek előtt áthághatatlan mocsár volt. Egyik géppuskánk, saját vonalunk felett lövi az ellenséget, a másik géppuska tüzevel oldalazza a honvédek előtti te-

Dolzice-i emléktábla 1915. X. 28.

*gróf Berthold Antal hadnagy
Melczer István zászlós
Görgey Károly főhadnagy
Perge József őrmester*

*Jandt Károly huszár
bárá Jeszenszky László főhadnagy
Lokács Kálmán őrmester*

repet. Kevés veszteséggel rajvonalunk 500^x-re megközelítette az ellenség állásait. Itt erős fegyver- és géppuskatűzet kaptunk. 16 órakor a tüzelés az elképzelhető leghevesebbre fokozódott és 17 óra 30 percig tartott. Az előre jött 95. gyalogezred egy századát az arcvonal sűrűsítésére használtuk fel.

5. századunk két rosszul működő géppuskájával megszállva tartotta a „bázis” vonalat.

17 óra 30 perckor az előttünk levő ellenség visszavonult és a 4. és 5. század és egy gyalogszakasz megszállta kiürített állásait, többi századaink a „bázis” vonalon éjjeleztek.

Kiküldött járőreink még éjjel jelentették, hogy az ellenség kb. 2 km-re Rudka-tól keletre állásokat épít.

Ezredünk a mai támadás alatt a következő veszteségeket szenvedett: Görgey Károly főhadnagy, Perge őrmester és huszár Jándi elestek, herceg Odescalchi zászlós és 57 emberünk megsebesült.

Cserhalmy őrnagy parancsnoksága alatt a 10. hadosztály lövészosztálya reggel támadt. A 6. század (Ordódy hadnagy) parancsot kapott, hogy ezen támadáson résztvegyen. Irány Komorow-on át Rudka-Budka-ig. A 6. század balszárnyához csatlakozott Áalhornszázados parancsnoksága alatt a német 83. gyalogezred egy százada, melyet Ordódynak alárendeltek.

A támadás meglepetésszerűen volt tervezve. Tüzérségi előkészítés nélkül 12 óraker kezdte Ordódy a támadást a drótkadályokkal védett orosz állások ellen. A támadás az ellenséges vonal előtt 100^x-re megtorpant. Ordódy súlyosan megsebesült. A német századparancsnok tüzérségi támogatást kért s ennek segítségével 6 órai előkészítés után az állást elfoglalták. A 6. század 120 emberéből csak 18 ember maradt sértetlen, de a század 4 géppuskát zsákmányolt. Az éjszaka csendesen telt el, de nagyon hideg van.

1915 október 30. Bauer tábornok még tegnap este elrendelte, hogy csoportja 5 óra 30 perckor fog támadni.

Az ellenség, Lühe csoportja előtt az éj leple alatt kiürítette állásait, de tőlünk balra levő Markovits ezredes csoportja előtt és az innét északra levő részei megmaradtak tegnap esti helyzetükben. 5 óraker az ellenség Komarow ellen igen heves támadást intézett, melyet Podhajski csoportja kemény küzdelem után visszaverte.

5 óra 30 perckor a 28. Landwehr gyalogezred felváltotta Lühe csoportjának lovas ezredeit. Felváltásunk után Hansmann tábornok átvette az egész vonal feletti parancsnokságot és megkezdte az előnyomulást, hogy a Czemiawka patakot elérje.

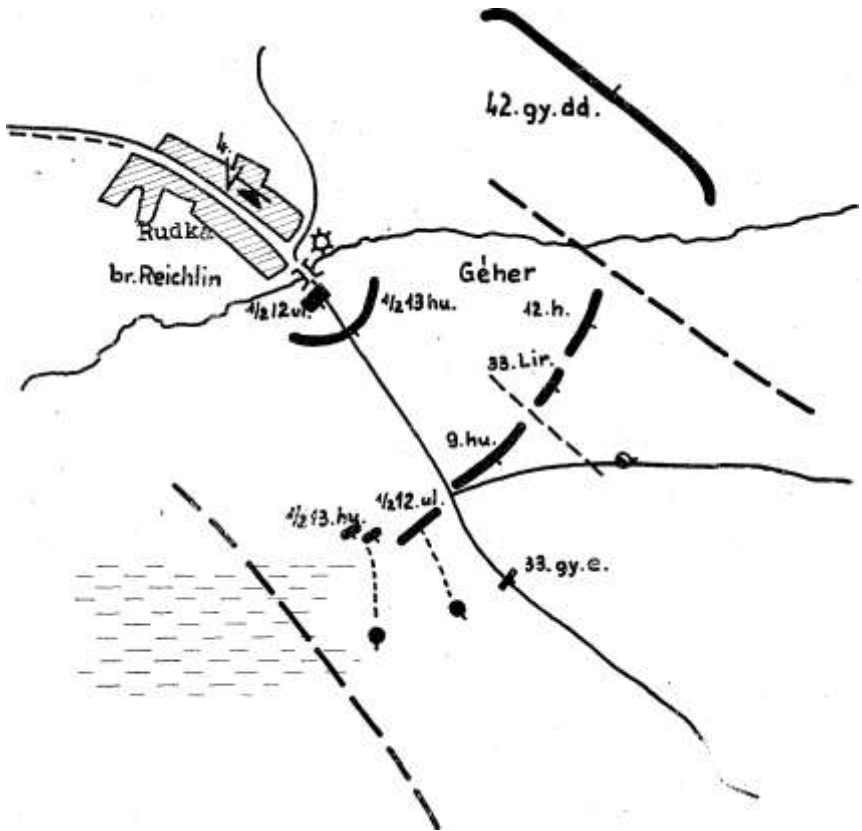
A 10 óraker felváltott 8. lovasdandár és ezredünk Rudka-n gyülekezett és Lühe parancsnoksága alatt mint tartalék maradt.

Hansmann támadó csoportja 11 óraker elérte kitűzött célját, itt azonban az ellenség erős tüzérségi tüze megállásra kényszerítette. Az ellenség Budka-tól keletre, egy észak-déli irányban húzódó védelmi állásban harcolt. Budka-n két német század volt. Podhajsky-csoport helyzete sürgős segítséget igényelt s ezért Horthy ezredes 18 óraker parancsot kapott, hogy Rudka-ról délkeleti irányban törjön előre. Horthy átvette Lühetől a csoportot és előre ment a Rudka-tól délkeletre levő útvilláig, majd meghosszabbította az ott levő vonalunk jobbszárnyát. Ezredei a következő sorrendben mentek előre: jobbszárnyon a 9-es huszárok, tőlük balra előbb a fél 12-es ulánusok, meg a fél 13. huszárezred. A 12-es ulánusok és ezredünk másik fele tartalékban maradtak báró Reichlin százados parancsnoksága alatt.

Az arcvonal parancsnoka, Rottenthal alezredes utasítására a tartalékban levő fél 12. ulánus ezred megszállta az utvillat a Rudka-i hídtól délkeletre a Rudka- -Koniarow-i út mentén, arccal délkelet felé.

Reichlin később parancsot kapott, hogy a tartalékkal a Rudka-i hídtól délkeletre, az Okanka patak és az út közötti részben hídfő-

Horthy ezredes csoportjának helyzete 1915 október 30-án 21 órakor.

szerű állást szállja meg és erősítse meg. Az erősítési munkát a 4. és 5. század báró Roszner hadnagy vezetésével végezte.

23 órakor a tartalékot Rottenthal alezredes rendelkezésére bocsátották.

Állásaink futóhomokban vannak, a hideg északi szél úgy kavarja a homokot, hogy rövidesen minden karabélyt és géppuskát rongyokba kellett burkolni, nehogy használhatatlanná váljanak.

1915 október 31. Éjjel már kemény fagy állt be, reggelre havazott. Rottenthal csoportja 2 órakor egy ellenséges támadást vert vissza.

6 órakor az ellenség megismételte támadását, melyet báró Reichlin-nek alárendelt 12. ulánus ezred Walter főhadnagy százada ellentámadással verte vissza, majd a Geher-csoport (12. honvéd gyalogezred) jobbszárnyának megerősítésére rendelték.

A harc ma egész napon át tartott.

A 10. lovashadosztály mai létszáma:

	század	lovas	karabély	géppuska
9. huszárezred	4	473	190	4
10. huszárezred	6	924	450	4
13. huszárezred	4	524	210	4
12. ulánus ezred	4	373	160	-
4. lovas tüzérsztály	3 üteg	-	-	- 12 löveg
lövészosztály	4	-	1109	-
Összesen		1960	2119	12 12 löveg

Összehasonlításképpen közöljük más csapatok létszámát: A 10. lovashadosztály október 9-iki állománya 2879 karabély volt. Közben az ezredek nem kaptak egyenlő létszámú kiegészítést, de lehet kb. 50 főnyi létszám pótlást csapattestenként venni, ez kb. 3119 karabélyt tett volna ki, ha veszteségeink nem lettek volna. Október 9-ike óta azonban a lovashadosztály majdnem szakadatlanul, de főleg az utolsó 10 napon a legnehezebb terepen, állandóan túlerővel szemben támadásban volt, sőt csapataink megbízhatósága következtében a legkritikusabb helyen alkalmazták, hozzá főleg a lövészosztályt kritikus helyzet helyrebillentésére vetették be. Ennek dacára a lovashadosztály halottakban, sebesültekben és betegekben összesen 101,6 csatárt veszített. Ezen 1016 főnyi veszteségben bennfoglaltatik legfeljebb 358 főnyi, fogságba jutott emberünk, kik legnagyobb részét sebesülten kerültek az ellenség kezébe. Hősi halottaink száma 191 fő, közöttük 2 tiszt, a sebesültek száma 459 fő, közöttük 8 tiszt.

Ezzel szemben a mellettünk harcoló prágai ezrednek, mikor ide érkezünk 1544 csatára volt. Ezek közül, ez idő alatt 23 sebesült meg és 1 megbetegedett, 1133 fő pedig eltűnt. A Pisek-i Landwehr gyalogezred a napokban 884 főnyi menetzászlóalja érkezett és mai állománya 350 fő, pedig nekik igen jó csendes helyük volt. Ennek a két ezrednek eltűntjei kb. 1600-ra rúgtak. Ennyit pedig becsületes harc közben nem lett volna szabad veszíteniük.

Rottenthall alezredes csoportja az útelágazásnál maradt. 4., 5. és géppuskás századunk báró Reichlin parancsnoksága alatt ismét a hídnál álltak, majd este felváltották az 1. és 3. századunkat.

19151 november 1. Gehrock tábornok az oroszokat végképen a Styr túlsó oldalára akarta üzni.

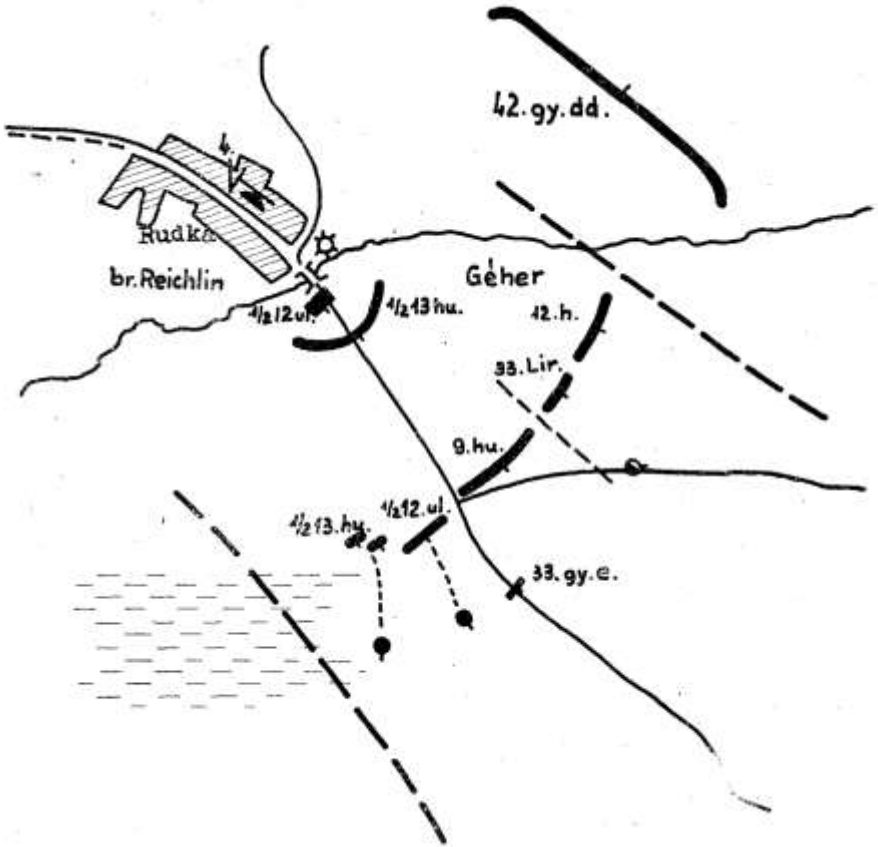
Reggel az ellenség 8 óráig támadt, visszavertük. 10 órakor, egy órai tüzelőkészítés után csapataink megkezdték a támadást, amelyhez Bauer tábornok 42. Landwehr dandára is csatlakozott.

Mivel a németek támadása megakadt, Bauer utasította Hans-

mann tábornokot a támadás beszüntetésére. Ezen csoport bal szárnyán harcoló 10-es huszárok elérték Budka keleti szélét.

Horthy ezredes csoportjától délre levő Podhajsky csoportja ellen, az oroszok ma is váratlanul támadtak, ezen támadást csak az összes tartalékok bevetésével sikerült visszaverni.

Bauer tábornok csoportjának helyzete 1915 november 2-án 16 órakor.

16 órakor Rochlitzer hadnagy 35 emberrel előre ment Geher százados csoportjához lövész századunk megerősítésére.

1915 november 2. Az egész arcvonalon nem történt említésre méltó esemény. Műszaki századok átjárókat készítenek a patakon át.

1915 november 3. Smekál tábornok mára a következő intézkedéseket adta ki:

Bieglów-tól északra a németek áttörték az ellenség vonalát és visszaverték ellentámadásait.

Ma folytatjuk az általános támadást.

A csoport erős jobb szárnyal csatlakozik a német Conta hadtest jobb szárnyának támadásához, a kiutalt sávben.

Podhajsky tábornok csoportja, Bauer tábornok támadásával összhangban fog támadni.

A németek csak 14 órakor kezdték meg a támadást, amikor Podhajsky, ki a támadás megkezdését nem várta, már tért nyert. Bauer tábornok csatlakozott a németek támadásához, híven a nyert utasításhoz.

A csoport jobb szárnyán beosztott századunk jobb szárnya ellen, a délutáni órákban egy orosz osztag tört előre. Báró Jeszenszky László főhadnagy néhány huszárral útjukat állta, a támadást visszaverték, de báró Jeszenszky főhadnagy és néhány huszára hősi halált haltak.

A 4. és 5. század visszament vezeléklövaihoz Rudkára, hogy azonnal indulhassanak, ha a németekhez erősítést kellene küldeni.

A mai támadással megközelítettük az ellenség állásait, de az ellenség nehéz tüzérsége megállította további előhaladásukat.

1915 november. 4. A hadseregcsoporthatóság az Okanka pataktól északra levő Bauer tábornok csoportjának részeit, Conta tábornok rendelkezésére bocsátotta. Ez a patak képezi tehát a határt a XVII. és a német Conta hadtest között.

4. és 5. századunk már délelőtt Bánhidy századossal elindult Lisowo-ra.

A később érkezett parancsával a XVII. hadtestünk elrendelte, hogy az 1. és 3. századunk itt maradjon.

Mától kezdve az itt maradt 1. és 3. század képezi az ezred I. csoportját, a 4. és 5. század az ezred II. csoportját.

A *II. csoport* Bánhidy századossal 16 óra 30 perckor Lisowo-ra érkezett, ott parancsot kapott, hogy meneteljen Huta Litowskaja-ra, ahol mint a 26. Landwehr ezred tartalékát osztották be.

Az *I. csoportot*, Szakonyi százados, miután egész éjjel erős gyalog-sági tűz alatt állt, és 6 órakor az ellenség tüzrajtaütéssel zavarta, majd 7 órakor az oroszok támadást indítanak állásaink ellen, géppuskás századunk (Frey főhadnagy) bevetésével, fél órai harc után az ellenséget visszavertük.

A Budka-i harcok egységessé tétele céljából, Wedel német tábornokot bízták meg az ottani csapatok vezetésével.

1915 november 5. Wedel tábornok 11 óra 45 perckor támadást rendelt, el.

Bauer tábornok az átcsoportosító rendelet vétele után, azonnal felhívta a XVII. hadtestparancsnokság figyelmét a Rudka-i Okanka átjáró fontosságára, amely gyenge létszámú két és fél lovasezred védelmére volt bízva. Jelentésében rámutatott Bauer arra a veszélyre, amely abból származhatna, ha ezen fontos pont védelmét megbízhatatlan csapatokra bíznák. A jelentés alapján a XVII. hadtest visszavonta tegnapi parancsát és így csak II. csoportunk és a 10. huszárok kerültek a németekhez.

Az ellenség ma több heves támadási intézett Horthy ezredes csoportja ellen, támadásait bár nagy veszteségek árán, de visszavertük. Ezen harcokban 1. csoportunk is részt vett.

II. csoportunknál nem volt semmi említésre méltó esemény. Pados főhadnagy felváltotta Bánhidya századost.

A német vezetés alá került részek a németekkel együtt újabb eredménytelen támadást kíséreltek meg 15 és 16 óra között.

1915 november 6. A harcvonalban csend van. Hóval és esővel kevert szélvihar tombolt.

A 10. lovas lövésosztály az utóbbi napok nagy veszteségei miatt az eddigi 0 századot 4 századba vonta össze.

7. csoport: csatározás.

II. csoport: Huta Lisowskaja-n tartalék.

1915 november 7. A 8. és 28. Landwehr gyalogezred vonalaiba az ellenség a kora hajnali órákban betört.

7. csoport. Szakonyi százados:

0 óra 45 perckor az orosz tüzéség állásainkat lőtte. Az éj leple alatt az ellenség a 9-esek előtt közelebb toltá vonalait. Századaink ezt idejében észrevették és tüzelésükkel visszazavarták őket. A jászkúnok észrevették az ellenséges tüzéség megfigyelőjét, géppuskáink lekaszálták őket. Ezután 17 óráig csend volt.

77. csoportja. Pados főhadnagy:

5 órakor az ellenség áttörte a lengyel légió 2. ezredének és a 9. Landwehr gyalogezred vonalát, kb. 2 kilométernyire Huta Litowskaja-tól és az oroszok már utóbbi helyiségbe is benyomultak. Ezen meglepő eredményű támadás miatt, igen veszélyes helyzetbe kerül a németek 20 és saját 8 lövegünk, melyek a századtól kb. 1000^x-re voltak tüzelő állásban.

6 óra 15 perckor kapott Pados főhadnagy (116 karabély) parancsot, hogy ellentámadással legalább a község északkeleti szélét vegye vissza és tartsa azt. A visszaözönlő lengyeleket és a 9. Landwehr legénységét fel kell fogni és magával előre vinni. Utóbbiaknál huszáraink kénytelenek voltak erőszakot alkalmazni.

Ilyen módon a lengyeleken kívül sikerült 10-15 embert összeszedni. Pados megkezdte az ellentámadást, kiverte az oroszokat a faluból, néhány foglyot ejtett és elérte a község északi szélét.

Dacára annak, hogy hátulról megállást jeleztek, a két század feltartóztatlanul nyomult tovább, oly lendülettel, hogy az ellenség közvetlen közelébe kerültek. A most követő kézitusában huszáraink az oroszokat elfoglalt állásainkból kivetették.

Gróf Almássy zászlós időközben 5 huszárral a csoport bal szárnyát átkarolóan támadó 30 főnyi oroszot megrohmozta és azokat el is fogta.

A csoport ellentámadásának eredménye: összes állásaink visszaszerzésén kívül 3 tisztet, 300 embert és 1 géppuskát zsákmányoltak.

Pados támadása 8 órakor ért véget. Az elfutott gyalogság 15 óráig lassan visszaszivárgott állásaikba, de tisztjeik közül egy sem

jött vissza. Ezután visszavonták 4. és 5. századunkat korábbi álláspontjukhoz.

1915 november 8. Az ellenség sikertelen támadásokat intézeti vonalaink ellen, minden kísérletét könnyen vertük vissza.

I. csoport: Hodzsa százados 6 órakor a 12. ulánusok és Geher csoportja közé ment előre. 20 órakor a honvédek vették át az egész vonalat, csak 95 huszár és 2 géppuska maradt a harci vonalban, mögöttük 200^x-re. 40 karabély tartalékban. Állásainkat jól építettük ki és két sor akadályt is húztunk. Előttünk kb. 300^x-re feküdt beásott ellenség erős drótakadályokkal védve. Az ellenség állásai előtt kb. 100^x-re beásott lövészei feküdtek.

1915 november 9. A 10. lovashadosztályt Fáth altábornagy hadtestének rendelték alá.

4 órakor telefonon értesítettek, hogy az ellenség a cseh 8. Landwehr gyalogezred állásaiba behatolt, mert a védőcsapatok egy lövés leadása nélkül megadták magukat. A 10-es huszárok ellentámadása eredménytelen volt és igen nagy veszteségekkel járt.

Kellő erő híján az ellentámadások folytatására gondolni sem lehetett, még jó, hogy az oroszok nem folytatták előnyomulásukat.

I. csoport: Hodzsa százados az 1. és 3. százada nyugodt éjszaka után 7 órakor értesült, hogy az ellenség Geher százados szakaszában az Okanka pataktól északra, a 28. Landwehr gyalogezred állásaiban van. Csodálkoztak, hogy ezen tőlük mintegy 400^x levő állást az ellenség minden zaj nélkül elfoglalhatta.

8 órakor egy géppuskánk a csoport bal szárnyán helyezkedett el.

9 óra 30 perckor jelentés érkezett, hogy bal szárnyunk folytatásában levő 6. Landwehr gyalogezred csapatai teljesen passzive viselkednek a tőlük 400-500^x-re ellenük előnyomuló oroszokkal szemben, sőt még nem is tüzelnek rájuk. A géppuska egy kb. 3 kilométer hosszú ellenséges menetoszlopot vette tűz alá és eltűnt az erdőben. A géppuskák legénysége hiába szólította fel a Landwehret a tüzelés megindítására.

13 óra 30 perckor jelentést kaptunk, hogy Geher százados csoportjánál a helyzet már nagyon kritikus és nem tud már soká eltenállni.

Hodzsa százados a tartalékot arccal az Okanka felé állította fel ugyanakkor honvédeink és a 6. Landwehr gyalogezred emberei az új vonal mögé özönlenek, majd déli irányban tovább menekülnek. Hátunk mögött erős harcizaj és hurrázás hallatszik egészen közelebről.

Ezredünk, a 9-esek és a 12. ulánusok is visszavonultak a hídfőállásokba.

II. csoport. Kertész hadnagy:

Telefonértesítés szerint az ellenség 8 órakor áttörte gyalogságunk által védelmezett vonalunkat. 8 óra 30 perckor parancsot kapott Kertész, hogy arcvonalunk felgöngyölítésének megakadályozására, ellentámadást hajtson végre. Amikor Kertész kombinált százada Huta Litowskaja déli kijáratához ért, egy 10. Landwehr gya-

logos jelentette neki, hogy zászlóalja és parancsnoka is fogságba esett. A század rajvonalra erős ellenséges tűzbe került. Századunk mögött a 10. Landwehr gyalogezred 3. százada állt.

Századunk rohammal elfoglalt egy árkot, jobb szárnyát 3 szakasz gyalogsággal hosszabbítja meg. Erős tűzharc után Kertész bal szárnya lendületesen tört előre. Az ellenség jobb szárnyunk felé húzódott, miáltal előretörő bal szárnyunk oldaltűzet kapott és nagy vesztesége miatt az előbb elfoglalt árokba visszament. Kertész parancsot kapott, hogy tartson ki, míg a német tartalék megérkezik.

16 órakor érkezett egy német zászlóalj, ezzel együtt folytatja Kertész az abbamaradt támadást Budka felé. Kertész százada a németek jobb szárnyán volt az út és patak között, tőle délre harcolt a 10. Landwehr gyalogezred 3. százada.

Erős puska- és géppuska tűzharc után a század előre dolgozta magát és a németekkel együtt rohamra indult. Az ellenséget ezen roham kivetette régi állásaiból is, itt századunk 20 foglyot ejtett. Az állásokban még tartózkodó ellenséges tartalékokat is kivetettük állásaiból. A századot követő Landwehr század az állásokba érve visszafutott, a németek kb. 50^x egy tartalékállásban álltak meg. Ezéri Kertész csak egy szakaszt hagyott a főállásban és 3 szakasszal hátrább ment. Később, mikor a németek ismét előbbre mentek, Kertész egész századát a főállásba vitte előre. A főállásban, amelyben saját Landwehr zászlóaljunk fogságba esett, a harcnak legcsekélyebb nyomát sem lehetett felfedezni. Századunk vesztesége: 3 huszár el-esett, Fabianics zászlós és 6 emberünk megsebesült.

1915 november 10. Lövésosztályunk Liswo-tól keletre Podgalie táján volt állásban. Az ellenség ott támadással kísérletezett, de Cserhalmi visszaverte.

I. csoport: Hodzsa százados. 7 órakor egy tüzérségi megfigyelőt vettünk észre egy fán, tűzzel elzavartuk. Ellenséges tüzérség eredménytelenül lőtte állásainkat. 9 órakor Sztojanovics százados vette át a csoportot.

15 órakor 3. századunk és a 12. ulánusok ellen intézett támadást visszavertük. Az ellenségnek nagy veszteségei voltak. Századunk arcvonalra előtt 40 hullát számláltunk.

Különben időnként tüzérségi tűz.

II. csoport: Kertész főhadnagy. 17 órakor Huta Litowskaja-ra ment mint tartalék. Este Bánhidya vette át a parancsnokságot.

1915 november 11. Cserhalmi szakasz balszárnyánál levő németeknél 5 óra 30 perckor az ellenség betört az állásokba. A védőrség csatlakozó részei parancs nélkül ellentámadással kiverték az oroszokat. A lövésosztág ezen ellentámadásánál nagy veszteséget szenvedett, 529 főnyi legénységéből csak 165 maradt meg. Ezen veszteségek miatt a németek a lövésosztályt az éj leple alatt néhány 100^x visszarendelték tartalékba.

1915 november 12. A németek 120 löveg (köztük 21 cm-sek) előkészítő tüze után egy gyalogos és a 21. Landwehr gyaloghadosztály-

lyal, Podgatie-nél és ettől délre Komarow felé támadtak és benyomultak Podgatie-be.

Az Ókanka pataktól délre levő Szirmay csoport (8. lovasdandár és ezredünk I. csoportja) bal szárnyát az orosz tüzérség oly erős tüzrel árasztotta el, hogy felesleges veszteségek elkerülése végett az első vonalban levő századokat visszarendelték. Amikor a tüzérség tüze 16 órákor gyengült, ezek a századok ismét előre mentek.

1915 november 13. Az éjszaka csendes volt,

/. csoport: Szakonyi százados. Dél előtt a német hadtest általános támadást rendelt el. Podgatie-nél kezdik a németek 8 órákor a támadást. A támadás előrehaladásával arányosan a jobbra álló csapatok csatlakozzanak.

Kellő tüzérségi előkészítés után a támadás pontosan 8 órákor indult meg és a németek 11 óráig elfoglalták Podgatie-t, a csatlakozó részek az ellenséges tüzérség hatásos tüze miatt nem tudtak előrejutni. Erős tüzérségi párbaj fejlődött ki, de a támadás elakadt.

1915 november 14. Az ellenség 8 órákor kiürítette állásait a Styr hajlatban és visszavonult a folyó keleti partjára. Conta tábornok elrendelte az ellenség üldözését. A 10 órákor induló csapatok, csak gyenge utóvédekkel találkoztak.

Szirmay ezredes csoportjával 14 órákor elérte az erdő szélét Czartorysk-tól nyugatra s ott beásta magát. 23 órákor jelentik harci járőreink, hogy az ellenség elhagyta állásait. Járőreink a Styr-ig nyomultak előre. 24 órákor elérte a csoport legdélibb része Nowosielkit, útközben 6 foglyot ejtettünk. Az összeköttetés Schanda csoportjával létrejött, a 28. Landwehr gyalogezred kissé visszamaradt. Szirmay alezredes folytatta előnyomulását.

1915 november 15. Éjfél után Szirmay csoportjának balszárnya elérte a Nowosielki-Komarow-i műúton levő útvillát.

Mivel a csoport parancsot kapott Nowosielki megszállására, Götzen százados a 9-es huszárokkal odament.

Az egész terület feneketlen mocsár, hozzá még esik is.

11 órákor érkezett a 10. honvéd gyalogezred 150 főnyi századát a balszárnyon osztották be.

Az ellenség felgyújtotta a Styr-hidat, járőrei a túlsó parton portyáznak, főállása kb. 1500^x-re volt a parttól.

A ma elrendelt átcsoportosítást éjjel kell végrehajtani. I. csoportunkat a 24. Landwehr gyalogezred százada és a 12. ulánusok közé osztották.

1915 november 16. A gyalogság megkezdte a téli állások építését

Az ezred II. csoportja bevonult.

Az utolsó támadásoknál az ellenség 2400 halottját temettük el, sebesültekben és foglyokban az ellenség legalább is kétszer ennyit veszített. Részünkön alig volt ennyi az összlétszám. Úgy látszik az ellenséges vezetők azt hitték, hogy itt sokkal több csapat van, mert a németek éjjel üres vonatokat járatnak, katonai szállítmányok érkezését mímelve.

Az ezred új tiszti beosztása a következő:

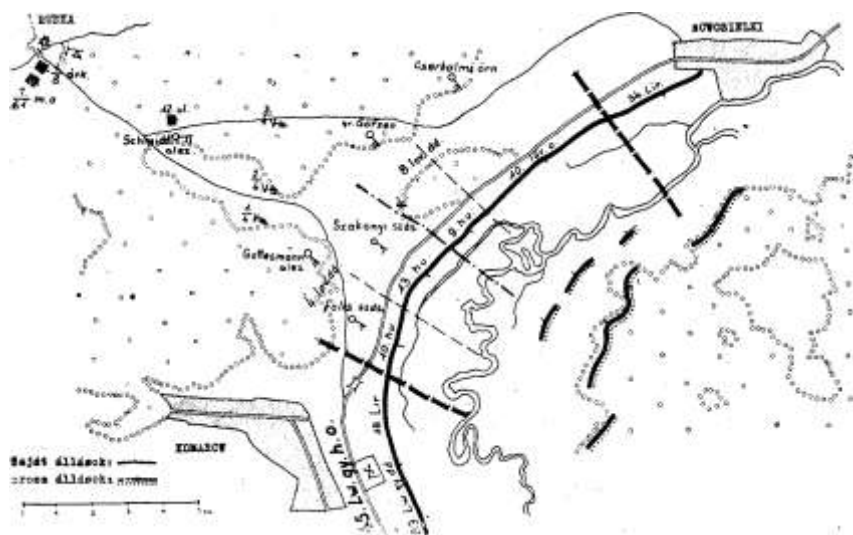
1. század: Hodzsa százados, Solcz főhadnagy, Rochlitzer József és Vértessy hadnagy, Wellisch e. é. önkéntes;

8. század: Sztobjanovits százados, báró Zech Konstantin főhadnagy, Kertész főhadnagy, báró Liphay Antal és Gallus hadnagy;

4. század: Bánhidy százados, Darvassy főhadnagy, Luczenbacher zászlós és gróf Almássy Alajos hadapród;

5. század: Szakonyi százados, Pados főhadnagy, Barcsay hadnagy;

.A 10. lovas hadosztály helyzete 1915 december 8-tól 1916 február 16-án.

géppuskás század: Holzwarth százados, Frey főhadnagy, Tassy zászlós.

1915 november 18. A vezetékllovak ma Sofianówka-ra mentek s ott november 30-ig maradtak, majd Gliby-ra és végül december 3-án Drozden-re kerültek.

Styr-menti téli állások.

1915 november 19-1916 február 17-ig.

Sok fáradtsággal és emberfeletti nehézségekkel végre sikerült az ellenséget a Styr keleti partjára szorítani. A hadvezetőség a téli háborúhoz szükséges előkészületekről gondoskodott. Kifáradt és súlyos veszteségeket szenvedett ezredünknek elsősorban kellett a lovas-hadosztály többi ezredeivel együtt az állásokat kiépíteni. Ez is igen fárasztó munka volt, mert a talaj futóhomokszerű finom por volt, amelyet csak dorongfák felhasználásával lehetett fedezékek építésére

alkalmassá tenni. Tehát elsősorban kellett dorongfát termelni, még pedig sokat. A második és a legtöbb bajt okozó nehézség a talajvízben rejtett, mely már csekély mélységben feltört. Ezt mindaddig, amíg szivattyút kaptunk, ki kellett lapátolni. A szivattyúkkal ez a munka könnyebben ment, de azt is csak kézierővel lehetett hajtani.

A beállt havazás hamar mély takaróval borította a vidéket, hideg lett, a védőcsapatokat a nagy hideg ellen is kellett megvédeni. Azután beállt az olvadás és ennek nyomán a víz! Fáradt legény sé-

Sofiunowka-i mocsár. 1915. XI. 26.

günk a, nagy hidegben a nedvesség miatt sokat szenvedett és igen sokan megbetegedtek.

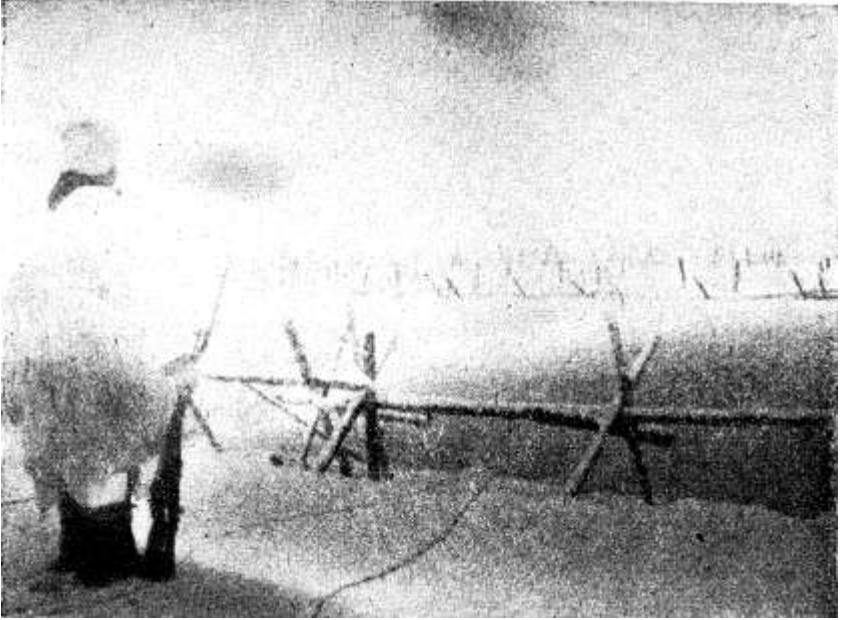
Ha olvadt, az összes utak sártengerré váltak, nagy részüket víz borította el, úgy hogy létezésüket csak sejteni lehetett, pedig közlekedni csak azokon lehetett, mert mellettük feneketlen mocsár volt. Műszaki századunk és néhány munkásosztag a dorongutak helyreállításával és új utak építésével voltak elfoglalva.

A rossz utak miatt ugyanis az utánpótlás csak nagy zökkenőkkel működött, mert a vonatok igen gyakran elakadtak.

Lovaink teljesen leromlottak, mert nem volt kellő abrak és a különféle póttápszerek legfőbb alkotórésze fűrészpor volt, ettől pedig a lovak kólikát kaptak és bizony ebbe igen sok bele is pusztult.

A Styrenti állások eseményeit nem fogjuk naplószerűen felsorolni, hanem csak az előfordult fontosabb eseményeket megemlíteni.

1915 november 20. A vezetékllovak 7 órakor Dolzyca-ról Sofiánówka-ra mentek, ahol jó szállásokat kaptak. Az állásokba menő századok osztályonként egy századot alakítottak és ezért ezeket a azután az 1. és 3. század most az I. század és a 4. és 5. század a II. század elnevezést kapta. A lovasszázadok tisztjeit osztályonként a megfelelő századba osztottak be és így ők is egymást váltották fel. Ha mindkét század az állásokba ment, akkor a két század parancsnoka egy törzstiszt vagy idősebb százados volt, az ezredparancsnok.

Styr menti téli állások. 1915. XII. 20.

1915 november 30. A vezetékllovak Goloby-ra mentek vissza és mivel most 144 km-re vannak az állásoktól, a védővonalban levő századok 10 naponként kerülnek leváltásra még pedig minden 1., 11. és 21-én. Globy-ban a lovak elhelyezése igen rossz, mert az egész község tele van egészségügyi alakulatokkal. Tófalvy főhadnagy bevanult az ezredhez.

1915 december 3. A vezetékllovak Drozden-re mentek és ott igen jó, szalmával rendelkező istállókat kaptak.

1915 december 7. November vége óta igen hideg van. általában -10° szokott lenni, de napsütésben $+6$ -ru is felmelegedik. Szabó Béla őrnagyot ideiglenesen ezredünkhöz osztották be. Az érkezett szállítmányok arra bírták Fath tábornokot, hogy egy kisebbséget átszerveztessen el. A parancs értelmében a 10. lovashadosztály felváltotta a 41. Landwehr gyalogdandárt. A leváltott gyalogdandár műszaki csapatai és tüzérsége nálunk maradt. Hauer tábor-

nok vette át a védővonal szakaszt, ő és Horthy ezredes felváltva a harci csoport parancsnokai.

1915 december 21. Türk főhadnagy vezetésével megérkezett egy menetszázad, ennek állománya Barcza és gróf Alniássy Alajos zászlóson kívül 79 gyaloghuszár.

1915 december 23. Savel őrnagy tegnap vonult be. Ma egy újabb menetszázad érkezett Görgey György százados parancsnoksága alatt. Állománya: gróf Bissingen hadnagy és 203 gyaloghuszár. A tartós hidegben a hőmérő gyakran -17 fok alá süllyed, de karácsony első napján enyhe idő állt be és állásaink vízzel teltek meg. Horthy ezredes az állások szemléléséről visszatérően lovával felbukott és súlyos combtörést szenvedett. Elszállítása előtt még egy ügydarabot akart elintézni, és ezért két nappal később ment vissza kórházi kezelésre. A beadvány tartalma a magyar csapatok és főleg a huszarak érdekeit szolgálta.

1915 december 31. Tömöry alezredes bevonult és átvette az ezredparancsnokságot, Szirmay alezredes szabadságának idejére.

1916 január 12-én bevonult a 6. huszárezredtől Hannos őrnagy. Ideiglenesen a 9. huszárezredhez osztották be.

1916 január 15. Halász főhadnagy vezetésével egy újabb menetszázad érkezett. Beosztott tisztek: gróf Teleki főhadnagy, Lamm hadnagy és 54 gyaloghuszár.

1916 február 12. Arról értesültünk, hogy a 10. hadosztály harci csoportja február 17-én a védőszakaszból ki lesz vonva. Az ezredek utasítást kaptak, hogy az elszállításához szükséges előkészületeket február 20-ig fejezzék be.

1916 február 17. A vezetéklovak előrejöttek, a Rudka-tól délkeletre levő útvilláig.

1916 február 18. Harci csoportjaink leváltásuk után gyalog meneteltek vissza és ezredünk Kaszówka-n beszállásolt.

1916 február 19. A századok magas létszámuk miatt 5 szakaszra tagozódnak.

1916 február 20. Türk főhadnagyot, Bezuk, Mattá és Wellisch hadnagyot 50 főnyi legénységgel a 10. lovas lövésosztályhoz helyezték át.

70 lovat és 40 főnyi legénységet a nagy vonathoz osztottak be, mert ezek holnap vasúton a mögöttes országba lesznek szállítva, mezőgazdasági munkák végzésére.

1916 február 22. 8 óra 45 perckor indult ezredünk Drozden-ről, géppuskás századunkat a 10. lovashadosztály parancsnoksághoz osztottak be. Az I. osztály Sary Koszary-n, a II. osztály Tupaly-n szállásolt be.

1916 február 24-én 9 órakor indultunk és az I. osztály Rvmanczy-n, a II. Berezcy-n éjjelezett.

1916 február 25. Utászszakaszunkat a négy századra osztottuk fel. Ezredünk szétesztva, a mezőgazdasági munka végzésére kiutalt körletekbe menetelt. Az ezredtörzs Spas-ra, 1. század Staw-ra, 3. század Kol. Janov-ra, 4. század Parypsie-re és 5. század Rejowiec-re került.

1916 február 26. Az ezredtörzs új székhelye: Siedliszcze, 1. század Kulik, 3. század Mogilnica, 4. század Olchowiec és 5. század Rejowiec.

Gazdasági munka Cholm vidékén.

Hogy az esetleg bekövetkezendő élelmiszerhiányon a lehetőség szerint segítsen, a hadseregfőparancsnokság elrendelte, hogy a megszállt területeken az ellenség által elpusztított nagybirtokok, művelés alá veendők. Ezek a birtokok majdnem minden gazdasági eszköz hijján voltak, de a legnagyobb hiány az élőállatokban volt. Elsősorban azonban hiányzott mindenütt a vetőmag.

A tekintetbe jövő területet körzetekre osztották be és így egy-egy századnak több ezerholdnyi területet utaltak ki.

A hiányzó ekék, vetőgépek stb., rövidesen előkerültek és most a tisztilovak kivételével az összes háta- és vonalbeli lovakat, a terület felszántására vették igénybe.

A századparancsnokok nemcsak a mezőgazdasági munka vezetését, hanem a közigazgatást is ellátták.

Ezen munkához a 10. lovashadosztály Wladimir Wolynskij-lői nyugatra eső területet kapta és a 8. lovasdandár Grubieszow-on. a 4. lovasdandár Cholm vidékén végezte a gazdasági munkálatokat.

Minden század pontosan meghatározott területrészt kapott s ebben a századparancsnok a hozzá beosztott gazdasági előadó javaslatai alapján vezette a mezőgazdasági munkákat.

1916 február 27. Mezőgazdasági előadók voltak:

1. század: Vértessy hadnagy,
2. „ Halász főhadnagy,
3. „ Polgár zászlós,
4. „ Lamm hadnagy.

Március 5-én bevonultak az ezredhez: Prónay százados, Görgey Arisztid, Fabianics zászlós, Villányi állatorvos hadapród, Bernrieder és Peters e. é. önkéntes.

Március 6-án Hodzsa századost a pótszázadhoz helyezték át.

Március 22. Rozgonyi hadnagy a pótszázadhoz áthelyezve. Bevonult báró Bessenyei Bakács e. é. önkéntes őrmester, kit a 3. századhoz osztottak be.

Március 25.. Bevonult Rótt alorvos a II. osztályhoz.

Március 26, Sztojanovits százados Cserhalmy őrnagy szabadságának idejére átvette a lövészosztály parancsnokságát.

Április 2. Herceg Odescalchy zászlós bevonult a 3. századhoz.

Április 4. Mint cserelegénység 122 főnyi legénység bevonult.

Április 7. Tófalvy és Darvassy főhadnagyot a 82. gyalogezredhez helyezték át.

Április 22. Horthy Jenő főhadnagyot, Görgey Arisztid, Rochlitzer József hadnagyot és Péters zászlóst a pótszázadhoz helyezték át.

Április 17. Jordán számvivő százados a pótszázadhoz áthelyezve. A 10. lovashadosztály újonnan felállítandó tüzéralakulatok részére

620 lovat adott le. Emiatt a lovasezredek ezentúl 4 lovasszázadból lógnak állani. Egy század létszáma 110 lovas. Az ezredek számfelelt maradt legénységét a II./10. lövészosztályhoz osztották be.

Április 27. Juhász főhadnagy parancsnoksága alatt 130 ló és 37 főnyi legénység az új tüzérségi alakulatokhoz indult. Báró Roszner hadnagy az 1. századhoz került.

Május 1. Új lövészs század felállítása. Ennek parancsnoka Görgey György százados, állománya 99 fő, állomása Rajowiec.

Május 24. Szirmay József e. é. önkéntes tizedes bevonult a 4. századhoz.

Május 26. Rapcsák e. é. önkéntes őrmestert a géppuskás századhoz és Polgár József e. é. önkéntes őrmestert és Jármay e. é. önkéntes káplárt az újonnan felállított lövészs századhoz osztották be.

Május 29. Horthy ezredes tegnap megérkezett, súlyos felsőcomb-törése rendbe jött, de még kicsit biceg. Nem bírta a mögöttes országot és gyermekei közé vágyódott.

Június 1. Macourek főhadnagy bevonult a lövészosztálytól és mini kiképző tiszt az ezrednél teljesít szolgálatot.

Luck-i áttörés. Beosztás a Linzinyen hadserey csoportba. Swiniuchy és Koniuchy-i harcok. 1916 június 1-július 27.

Általános rész.

A Czartorvski csata befejezése után, ezen az arcvonalrészén aránylagos nyugalom uralkodott. Csak helyi harcok éledtek fel és ezekben az oroszok minden támadási kísérletei mind kudarccal végződtek. Az ellenség már december eleje óta, Ressarabia-i arcvonalán összegyűjtött erőket a Rukovina-i arcvonal felé tolt. Ezen csapatok újoncokból álltak. Karácsonykor az oroszok megkezdték tapogató támadásaikat. December 27-én erős pergőtűzzel bevezetve megindult az úgynevezett újévi csata az Okna-Dobronoutz-Czernowka-Toporoutz-Rarance-Bojan-i vonalon. Január 14-ig tartó tusa végeredményben szilárdan állé) vonalainkon összeomlott és az ellenségnek kb. 70.000 halott és sebesült, valamint 6000 sebesületlen fogolyba került. Itt január végéig tartottak meg kisebb nagyobb csatározások, azután teljesen megszűntek. Ezeket a harcokat azért említettük, mert ezredünk ugyanitt egy évig harcolt, tehát minden jász-kun ismeri az ottani állásokat.

Ugyanígy vallott kudarcot az oroszok támadása 1916 márciusában a németek állásai ellen.

Az ismételt nagy erővel végrehajtott támadások oka abban keresendő, hogy a nyugati hatalmak helyzete holtpontra jutott, mert:

1. a franciák igen nagy áldozatokkal, de csekély eredménnyel végrehajtott Champagne! offenzívája megakadt.

2. a Gorlicei áttörést eredményező nagy terület nyereség a szövetségesek javára szolgált.

3. Szerbia meghódítása.

4. Montenegro és Albánia megszállása.

5. Törökország csatlakozása után az angolok Galipoli félszigeti partraszállása csúfos kudarccal végződött.

6. Olaszországot már az ötödik Isonzo-i csatában visszavertük és májusban megindult dél Tirolból sikeres offenzívánk.

7. A német tengeraltjárók váratlan jó eredménnyel működtek.

8. Május 31-én megütközött a két ellenfél nehéz hajóhada a Ska-gerakban és a németeknek sikerült a számbeli fölényben levő angolokat visszavonulásra, illetve a csatátér elhagyására kényszeríteni.

Mindezen a szövetségesekre nézve kedvező eredmények az entente hatalmakat arra készítették, hogy nagyobb erőfeszítésekkel folytassák a harcot.

Franciaországban már a 17 évesek is bevonultak, Oroszország is, nagy veszteségei pótlására a 19 éveseket behívta és ezekből francia és angol tisztek irányításával egy új milliós hadsereget képeztek ki.

Hadvezetőségünknek tehát számolni kellett egy újabb nagy támadással, amely nem váratott soká magára, mert az majdnem egy időben megindult az olasz fronton és a Pripjat mocsaraktól délre levő arcvonalunk ellen.

Már május derekán érkeztek a hadsereg főparancsnoksághoz jelentések, amelyek egyöntetűen arról számoltak be, hogy az ellenség fokozza tevékenységét és hogy Bukowina-i és Olyka-i arcvonalunk ellen erősebb támadás várható.

Június 4. és 5-én az egész arcvonalon erős harcok fejlődtek ki, a tüzérségi tűz főleg az előbb említett két helyen a pergőtűz jellegét is túlszárnyalta.

Míg Luck ellen június 4-én indított támadással fogunk csak foglalkozni, ahol az oroszok nagyszámú löveget vontak össze és 60 órai pergőtűz után óriási tömegekkel támadtak az Olyka-nál álló Ferenc Ferdinand főherceg 4. hadseregének jobbszárnyát. A 4. hadsereg ellen-támadásokkal védekezett a betört tömegek ellen, amelyek június 7-én már Luck-ig jutottak, mégis kénytelen csapataink a Stochod mögé visszavonni. A 4. hadsereg balszárnyához csatlakozó Puhallo tábornok vezette I. hadsereg jobbszárnyát visszavonta az Ikwa mögé.

Ez volt a helyzet amikor a 10. lovashadosztályt a 4. hadsereghez osztották be és Luck felé indították.

1916 június 4. 10 órakor érkezett parancsra az ezred menetkészültséget vett fel, A lövész századok felriasztásuk után a Riejoweczi vasúti állomáson berakodtak. Vonatjuk Kiwierczy-re 16 órakor indult.

1916 június 5-én 7 órakor indult az ezredtörzs és az élelmezési vonat Czerniejow-ra, az I. oszt. Kamien-re, a II. oszt. Wolowce-re.

Brusziłow orosz lovassági tábornok, az orosz főparancsnok (illetve annak vezérkari főnökének) akarata ellenére indította az egész négy hadseregből álló hadseregcsoport támadását. Ezen csatát ezért „Brusziłow-offenzívának” is nevezik.

4. hadseregünk a támadás megindulásakor felriasztotta lovashadosztályunkat.

Ezen parancs alapján a 4. lovasdandár gyalogmenetben ma Rati-borowice környékét érte el.

A 8. lovasdandár Zaturczy-ra menetelve, Wolka Kotowszkaja-n arról értesült, hogy az ellenség 37. honvéd gyaloghadosztályunk arcvonalat áttörte, de az ellentámadás még folyamatban van. Palcza-ra érve Bauer a visszaözlő vonatok és szétugrasztott csapatok magatartásából arra következtetett, hogy arcvonalkunk teljesen összeomlott, ezért Palczán maradt éjjelre.

1916 június 6. A II. oszt. 7 órakor, az I. oszt 7 óra 30 perckor és az ezredtörzs 8 órakor indult Stepanowice és Urodowice-re. Mivel utóbbi község leégett, bár nagyon szűken fértünk, mégis Stepanowice-n éjjeleztünk. Az ezred vonatja Horodlo-ig jutott.

Bauer tábornok csoportjával, Luck felé menetel, személyesen előre sietve a 4. hadseregarancsnoktól utasítást kapott, hogy csoportjával és a 41. honvéd gyaloghadosztály négy menetzászlóaljával szállja meg a Luck-i hídfő külső övezetét, amelyet okvetlenül tartani kell.

Bauer tábornok intézkedései:

I. *Muoillard tábornok* a 8. lovasdandár, a 12. ulámis lövészsázada és egy lovasütege megszállja az erődvonalat a Styr-től a Wigodanka hidig. Lovasdandárparancsnokság Krupi-n.

II. *Sztojanovits százados* a 11/10. lovas lövészosztály, megerősítve a 4. lovasdandár gyalogszáadaival és ezredünk géppuskás osztagával, a Wigodanka hídtól Kol. Podgajczy-ig.

III. *Cserhalmi őrnagy* az L/10, lovas lövészosztály és a 8. lovasdandár gyalogszáadaival, két üteg és a 9. és 10. huszárok géppuskás osztagaival megszállja a Kol. Podgajczy--Kol. Huszcz-i vonalat.

A kiutalt szakaszokat a déli órákban szállták meg. Sztojanovits százados beosztotta a 31. és 41. honvéd; gyalogezred menetszázadainak 430 főnyi legénységét alvédőszakaszába.

Tüzérségünk a Δ 224 táján tüzelőállásba ment.

Bauer tábornok előre lovagolt és itt ugyan az a kép tárult eléje, mint tegnap: számos jó állapotban levő gyalogcsapat, ütegek parancs nélkül, vagy parancs híján mentek vissza. Ezen csapatokat feltartóztatta és az állásokba vissza küldte.

A szintén visszavonult 11. gyaloghadosztály n. délután folyamán Mouillard szakaszában helyezkedett el.

1916 június 7. Ezredünk 7 órakor indult és Chobultow-on át Podgajczy felé menetelt, de mert holnap Luck-ot kell elérnünk, folytatjuk a menetelést Wojnica-ig, hol 1,9 órakor érkezve beszállásoltunk.

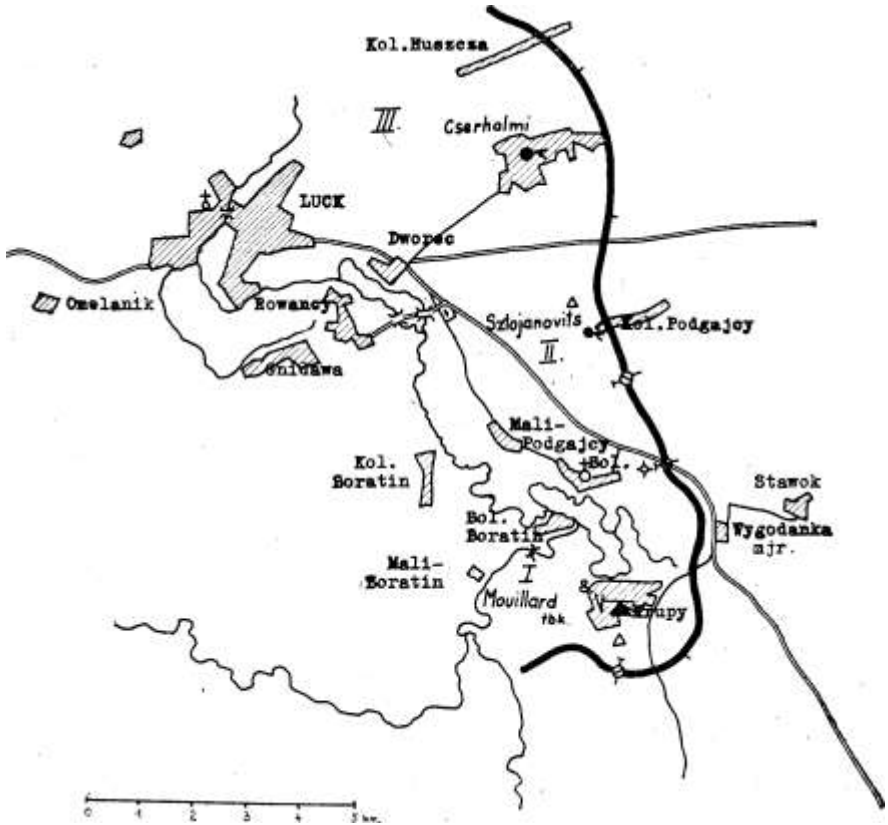
Az ellenség 9 órakor erős tüzet fektetett Bauer tábornok védőszakaszára, majd Mouillard és Sztojanovits szakaszai ellen támadást indított. Bauer alárendelte ezen két szakaszt „a közben érkezett Klein tábornok 3. gyalogdandárnak. A délelőtt folyamán a 4. hadseregarancsnokság az I. védőszakaszt Szurmay gyalogsági tábornok hadlestének „a II. és III. védőszakaszt a X. hadtestnek rendelte alá.

Az ellenség több rohamot intézett ezen szakaszok ellen, de csak 16 órakor sikerült neki a 90 gyalogezrednél állásainkba behatolni. Ezzel az előretöréssel az ellenség a 9-es huszárok hátába került és ezek kénytelenek lépésről lépésre hátrálni. A 8. lovasdandár 18 órakor kezdte visszavonulását a Styr nyugati partjára.

Az ellenség hatalmas tüzérségi tűz hatása miatt Bauer tábornok csoportját a Styr-től nyugatra a Kol. Barotyn-Rawancy-Gnidia vonalra visszarendelte.

Mouillard tábornok a 8. lovasdandárral a Styr-ig menni vissza és megszállta annak Bol. Borotyn-Nowo Staw közötti részét.

Mouillard tábornok csoportjának helyzete 1916 június 6-án.

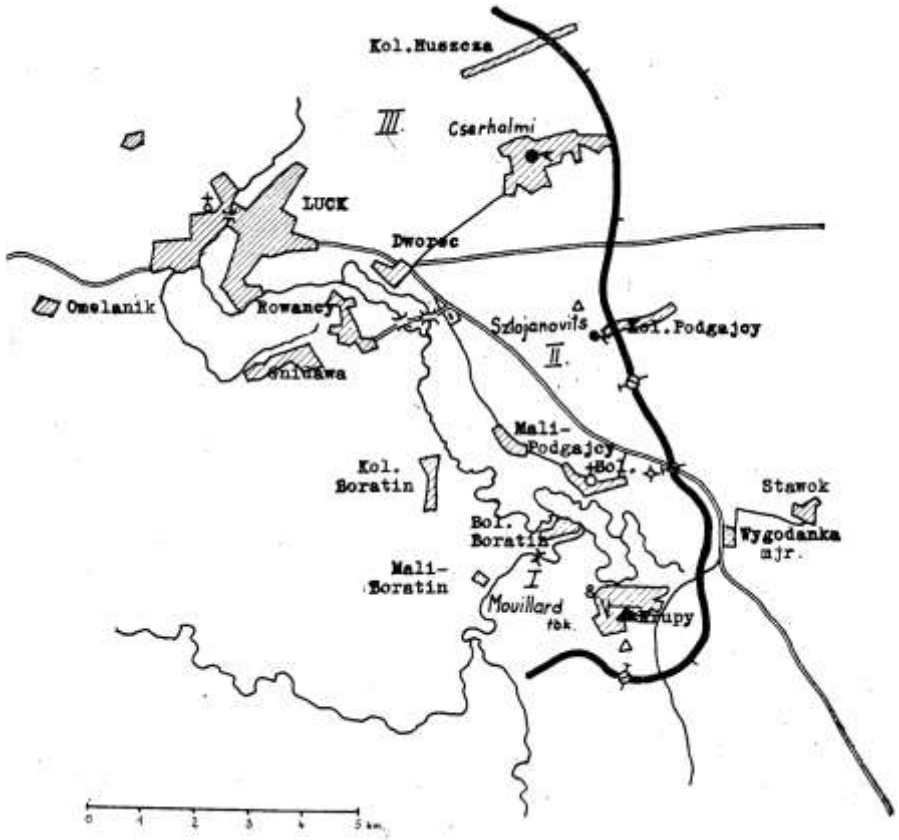
A hidak túlkorai felrobbantása miatt az I. és II. lövész oszt. igen sok embere részben a Styr-ba fulladt, részben orosz fogságba jutott.

1916 június 8. Az ellenség kb. 7 órakor visszaszorította a 13. Landwehr gyalogezredet és Luck-tól északra átlépte a Styr-t. Bauer tábornok ezért 8 órakor elrendelte Klein tábornok gyalogdandár maradványai és az I. és II. lövészosztály visszavonását. A két lövészosztálynak csak nagy nehézségek árán sikerült bevonulni.

A tegnapi esti eligazítás szerint a 10 lovashadosztály ma Zabarnól fog egyesülni. Ezredünk 4 órakor indult és 5 óra 30 perckor Zaturczy-tól keletre felzárkózott a 10. huszárokhoz.

A 4. lovasdandár parancsot kapott, hogy az Usicy-Kol. Budki vonal megszállásával Usicy-nél zárja el a műutat. A megszállást a déli órákban végrehajtottuk. Ezredünk az út mentén, tőlünk két oldalt a 10-esek állnak. A megszállt vonal kb. 3 km hosszú. 1. századunk tartalék lóháton.

Bauer tábornok csoportjának helyzete 1916 június 9-én 18 órákor.

14 órákor az 1. század (Prónay) Bogoluby Miluszy-Luck felé mint felderítő különítmény indult. Csapataink Luck-ot kiűritették. A század minden irányból, visszavonuló csapatainktól is tüzet kapott. 2 embere megsebesült 20 lóva pedig elveszett.

Bauer tábornok csoportja Kol. Bonosowky táján megszállta a magaslatot és Budki-n éjjelezett. Itt kapta a 4. lovasdandár érkezését tartalmazó jelentést.

A 8. lovasdandár Szurmay hadtest balszárnyához Korszew--Grodoki vonal folytatásában csatlakozott.

Az ellenség lovasai igen óvatosan követték csapatainkat.

A 4. hadsereg elrendelte, hogy Smekál altábornagy vegye át a X. hadtestet és még ma érje el a H. H. Gorki-Buków-ig terjedő vonalat és ott rendezkedjen be ellenállásra.

Menetelése alatt ezredünk végtelen oszlopokkal találkozott, ezek nagy rendetlenségben vonultak vissza, ezt bomlófélben levő gyalogság követte Torczyn-ban tudtuk meg, hogy Ferenc Ferdinand főherceget a hadseregparancsnokság alól felmentették.

1916 június 9. Bauer tábornok csoportja előnyomulóban volt, amikor 8 órakor a tőle balra levő Iwansky-csoport meghátrált, ő is kénytelen visszavonulni. Bauer tábornok megszállta csoportjával a Kol. Ludwikowa-tól keletre levő □ 250 magaslatot. A 8. lovasdandár majdnem állandóan jobbszárnyunk mellett haladt Szurmay hadtestének kötelékében.

A 4. lovasdandár ezredei a nekik kiutalt" állásokban éjjeleztek. Reggel tudtuk meg, hogy a 10. lovashadosztály Oderady-n és a 8. lovasdandár tőle keletre állt.

8 órakor kaptunk parancsot, hogy a 4. lovasdandár ismét a 10. lovashadosztály kötelékébe vonuljon be. Ezredünk 11 órakor indult Kol. Budky-ra, majd valamivel később Marianówka-n át Oderady-tól keletre levő mélyedésben tűzharchoz lóról szállt. Ezredünknek kiutalt szakasz kb. 1000^x szélességben, a keletre levő magaslaton van. Jobbszárnyunkon a 3. század balszárnyon az 5. század helyezkedett el, a 4. század tartalék Az 1. századunk Oderady-n mint a 4. lovasdandár tartaléka maradt. Az állást futólagosan erősítettük meg.

A Luck-i áttörés igen kritikus helyzetet teremtett, mert a mi lovashadosztályunk volt itt az egyetlen érintetlen seregetest. Kívülünk és egyes helyeken előttünk, csak egyes, kisebb gyalogsági alakulatok voltak, melyeket vagy mint utóvédeket hagyták hátra, vagy pedig derék fiatal tisztek és altisztek vezetésével, a nagy rohanásból visszamaradtak és kötelességüket teljesítik.

A 4. hadsereg parancsnokságát Tersztyánszky vezérezredes vette át. Hadserege zavartalanul folytatta a visszavonulást, amelyben máirend kezd kialakulni. A X. hadtest feladata, minél nagyobb erőt magára vonni, hogy azokat később oldalba lehessen venni. Szurmay hadteste Zaturczy-n át Odziuturczy-ra vonul vissza. A 10. lovashadosztály Szurmay északi szárnyát védi, visszavonulási irányunk Wojnica.

1916 június 10. Ezredünk nem volt érintkezésben az előnyomuló oroszokkal, csak 1. századunk ki felderítő szolgálatban állt.

Bauer tábornok a 10. lovashadosztályt Sierna és a Korczeska patak között a következőképen csoportosította:

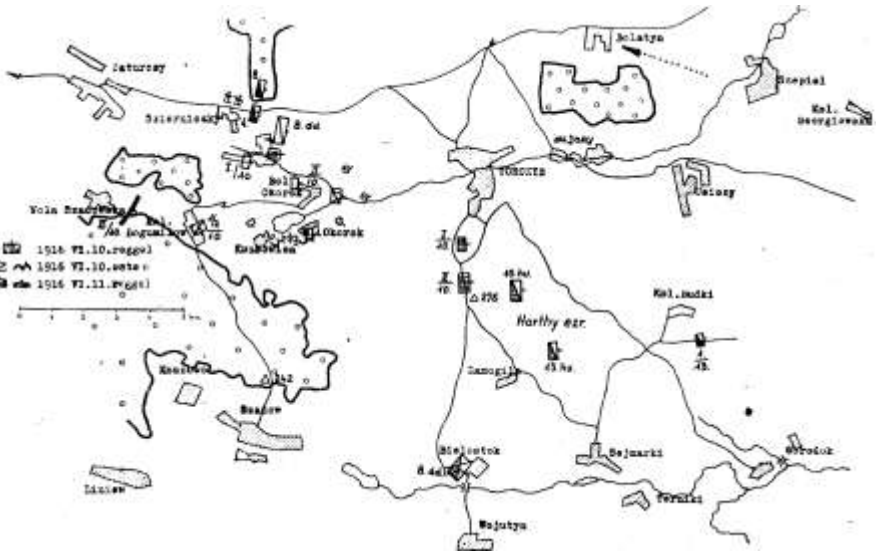
Cserhalmy őrnagy az I. és II. lövésosztállyal és két tarack üteggel a Torczyn-tól délre fekvő □ 276-nál. A 4. lovasdandárt összevonta a Zamogile-től délkeletre levő dombokon. Itt a 10. huszárok egy százada és egy lovas üteg visszamaradt, a dandártörzs zöme a Δ 276-tól ke-

leire elterülő fensíkra meneteli. A 8. lovasdandár 9 óra 30 percig maradt Bialostok-on. Az ottani híd lebontása és egy járőr hátrahagyása után, a Δ 276-hoz fog bevonulni.

Ezredünk megszállta a Sejmarki-tól északra fekvő dombokat. 1. századunk előre ment a Kol. Budki-tól 2 km-nyire délnyugatra levő útkereszteződéshez.

Ezredünk, későbbi parancs folytán, visszament, 10 órakor Zamo-gile-be érkezeti és a falutól délre eső magaslatokat szállta meg. Délben

A 10. lovas hadosztály helyzete.

csoportunk a Torczyn-tól délre fekvő Δ 276-hoz vonult és ott készült-ségi állásban maradt.

A 8. lovasdandár parancsot kapott, hogy a Δ 276 táján, alkalmas állásból akadályozza az ellenséget abban, hogy Szurmay északi szárnya ellen támadjon.

Szurmay hadteste 20 órakor elérte Zaturczy-t és így Bauer tábornok feladatának elvégzése után, csoportját visszarendelte. A 8. lovasdandár egy üteggel Szierniczki-re ment. Horthy ezredes csoportja megszállta Ml. Okorsk déli szélét és Kwasowica-t. A II./10. lovas lövész-osztály. Bol. Okorsk-on, az L/10. lovas lövészosztály és a műszaki század, mint lovashadosztály tartaléka Szierniczky-re menetelt.

Ezredünk 20 óra 30 perckor érkezett Ml. Okorsk-ra és a tótól délre arccal délkelet felé megszállta a kiutalt vonalat A századok sorrendje jobb felől: 3., 4., 5. és géppuskás század, utóbbi a tó déli sarkánál.

1916 június 11. Szurmay és a X. hadtest ma folytatták menetelésüket észak felé. A 10 lovashadosztályt utasították, hogy a két hadtest ezen eltolódását, a Zalurczy-tól keletre fekvő magaslatok megszállásával biztosítsa.

A 10. hadosztály zöme a Sieniczki-től északkeletre levő kis erdőben készségi állást vett fel. Ezredünk 6 órakor indult és 7 órakor érkezett Sierniczki-re. Napközben csak járőrharok voltak,

Este Bauer visszavezette a lovashadosztályt. Ezredünk 19 órakor indult Zaturczy-Wojnica-n át és 21 órakor érkezett Rogozno-ra.

A 4. hadseregpáncsnokság egy elfogott szikrafáviratból értesült, hogy az oroszok egy lovashadosztályt Swiniuchy-n át Poryk-ra irányítottak. Lovashadosztályunkat utasították, hogy Szurmay hadtestéhez csatlakozva, biztosítsa a 4. hadsereg déli szárnyát. Ezért Bauer tábornok utasította Horthy ezredet, hogy ezredünkkel, a 10-es huszárok egy századával és II./10. lövésosztállyal, vegye át ezen feladatot. Ugyanakkor értesítette Bauer, hogy a II./10. lövésosztály már Lokaczy-ra indult, az I./10. lövésosztályt pedig Kruchiniczy-re irányította. Ezenkívül alárendelte Horthynak az ágyús szakaszt.

Átnyergelés után csapatunk azonnal indult, közben Vértessy hadnagy egy járőrrel a csoport útvonalán előrelovagolt.

Kruchiniczy-n kapta Horthy ezredes Vértessy jelentését, hogy Lokaczy-ban nem talált ellenséget.

1916 június 12. 24 órakor az 1. század 2. szakasza megszállta Lokaczy déli kijáratát és a hidat, báró Roszner megszállta a falu északi szélén levő hidat, amelyhez kelet felől több út vezet, Vértessy hadnagy pedig visszalovagolt szakaszával Kruchiniczy-ra és elzárta Kol. Markowieckaja felé vezető utat és felvette az Összeköttetést a Kruchiniczy-tól északra visszahagyott 3. századdal (báró Zech K.) Majdnem egyidőben érkezett Sztojanovits százados II./10. lövésosztálya is. Légénysége fáradt, mert 4 óra alatt 23 km-t meneteltek. Sztojanovits felváltotta az 1. századot, hídfőszerűen megszállta Lokaczy-t és a Kozlow-i dombokat.

Ezredünk Doroginiczy-n át tovább menetelt és Now □ Zagorow-on készült beszállásolni, amikor jelentés érkezik, hogy az ellenség délkeleti irányból előrenyomul.

Az 1. század parancsot kapott a Kozlow-i átjárók, az I./10. huszárszázad, (Folis) a Lokaczy-lól délre levő híd megszállására.

Bauer tábornok 4 órakor indította útnak a 10. huszárezredei és utasította, hogy Lukaczy-ban vegyen fel készségi állást.

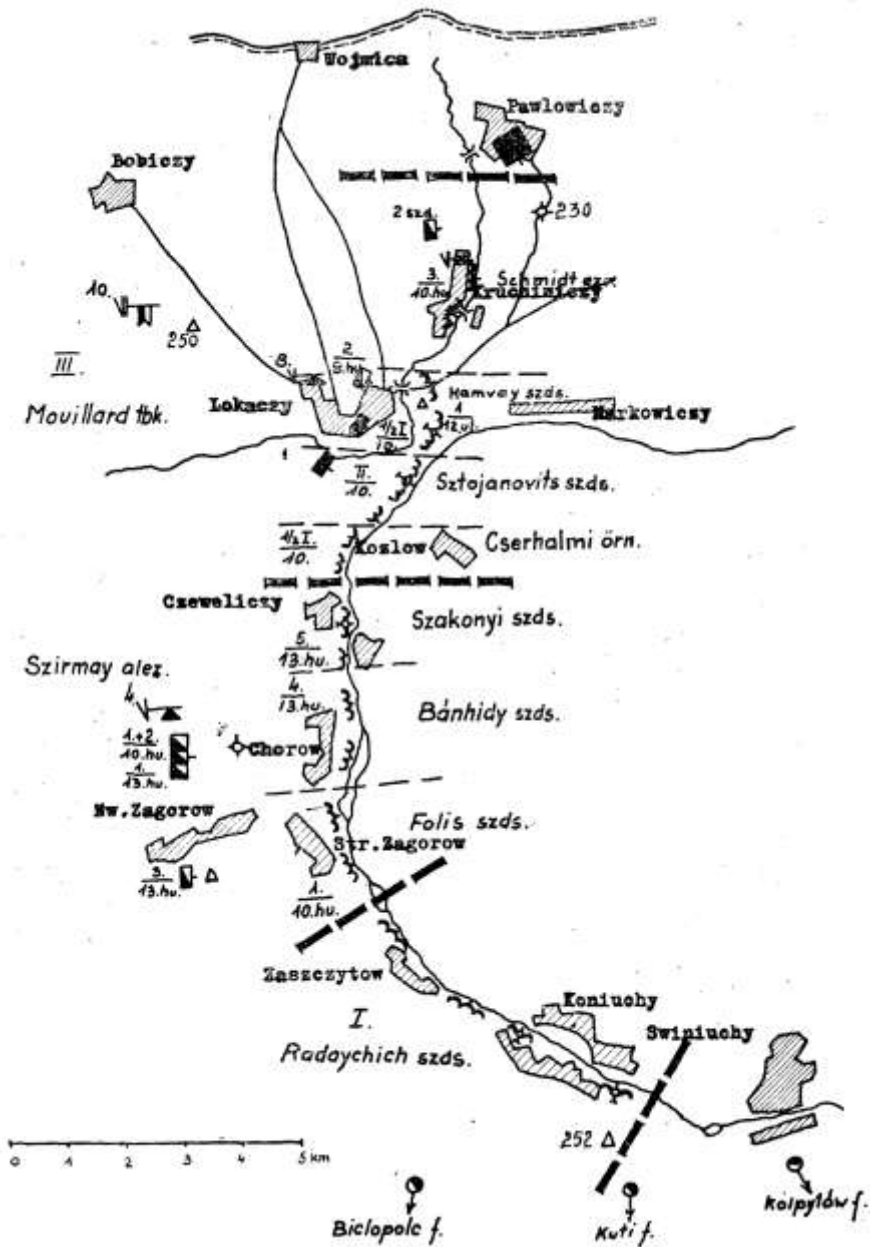
5 órakor 5. századunk meghosszabbított az 1. század jobbszárnyát Czeveliczy-nél.

9 órakor érkezett a kiküldött járőrök első jelentése, hogy eddig nem jutottak érintkezésbe az oroszokkal.

10 órakor felváltották Folis századát.

Mivel az ellenség az eddigi jelentések szerint a Lugi patakot még nem lépte át, Horthy ezredes 11 óra 30 perckor utasította a 10. huszárezredet, hogy szállja meg a Chorow és Koniuchy közötti átjárókat

A 10. lovas hadosztály helyzete 1916 június 13-án 6 órakor.

két századával, a 10. huszárok többi százada mint dandártartalék Nw. Zagorow-tól nyugatra maradjon.

Délben az I./10. lövésosztály századai felváltották 1. és 5. századunkat. Az 1. század a lovasdandár tartalékához vonult be. Az 5. század gróf Teleki géppuskás szakaszával Czewelicz-re ment és elzárta az ottani átjárót,

Ezredünk elhelyezkedése a következő:

4. század (Bánhid) a Chorow-i hídnál,

5. század (Szakonyi) és gróf Teleki géppuskás szakasz Czewelicz-nél,

1. század (Prónay) és 3. század (báró Zech K.) a Δ 233-nál Zagajczy-tól délre a lovasdandár tartalék.

Ezen két századtól jobbra állt a 10-es huszárok 3. és 4. százada.

Sztojanovits százados jelentelte, hogy egy ellenséges lovasezred 17 óra után Wo la Szelwowskaja felől a M. H. Kremeniec felé lovasgólva, tűzharchoz szállt és Rogowicz felé nyomult. Koniuchy-t még a déli órákban megtámadta gyenge ellenséges lovasság, melyet visszavertek.

A tőlünk állítólag dél felől előnyomuló 1. hadsereg balszárnyán beosztott 21. lovasdandárral való összeköttetés helyreállítására járőröket küldtek ki.

Ezredünk június 7-én 6 órakor indult Stepankowice-ről és ma reggelig, az ezred zöme 162 km utat tett meg. Ezen idő alatt majdnem kizárólagosan tartalékadagokból élt, igen keveset pihent, alvásról nem is lehetett beszélni, hiszen erre igen kevés idő állt rendelkezésre, mert a századok csak rövid ideig voltak egy helyben. Ha még a járőrszolgálatot, gyalogmenetelést és különböző kitéréseket vesszük tekintetbe, nem csoda, hogy a legénység és a lovak egyaránt fáradtak voltak.

1916 június 13. A 10. lovashadosztály további feladata, hogy a Warsó-ból vonattal érkező báró Könneritz német ezredes parancsnoksága alatt álló lovasdandárral (5. bajor és 18. uláns ezred) együtt Zaturczy és Torczy-n között felderítsen, azonfelül az 1. és 4. hadsereg között levő rést addig zárja el, míg 7. lovashadosztályunk és a 21. lovasdandárunk megérkezik.

Első vonalainkban gyenge tüzelés. A tartalékban levő 10. huszárezred parancsot kapót, hogy Folis századától jobbra tűzharchoz fejlődjön.

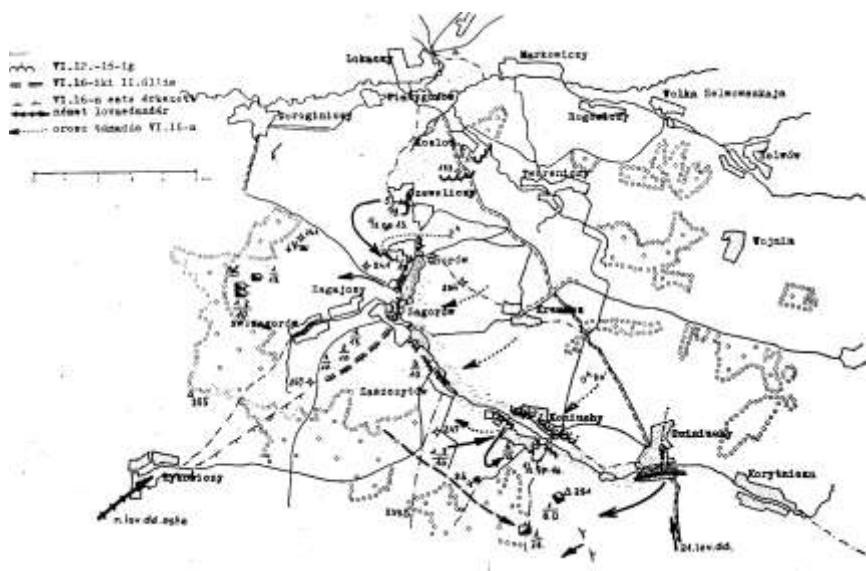
A német lovasdandár Wladimir Wolinskij-ba érkezett egyidőben a Tirolból ide irányított 61. gyaloghadosztállyal

A 10. lovashadosztály mai létszáma:

9. huszárezred	4 lovasszáhad	356 lovas	230 karabély	4 gépp.
10. „	4 „	380 „	260 „	4 „
13. „	4 „	410 „	280 „	4 „
12. ulánusezred	4 „	360 „	240 „	4 „
I. lövésosztály	4 gyalogszáhad	— „	380 „	2 „
II. „	4 „	— „	560 „	2 „
10. lovastüzér	3 üteg	— „	— „	— „
		1506	1950	16

A jelentések szerint az ellenség 5-6. zászlóalja tüzérséggel Selwów-on át a Lugi patak felé nyomult előre. Az összeköttetést az 1. hadsereggel még nem sikerült helyreállítani. A 21. lovasdandárnak nyomát sem találtuk. Járőreink Topoliszcze-Bielopol és Kolpytow-nál kozák járőrökkel ütköztek össze. Ezen helységek jóval a jobbszárnyunk mögött vannak.

A 4. lovasdandár helyzete 1916 június 12-16-ig.

Horthy ezredes Vértessy hadnagyot szakaszával és egy géppuskával felderítés céljából Topoliszcze és Bielopol-ra küldte ki. Az 1. század Nw. Zagorow-tól nyugatra a 10-es huszárkhoz csatlakozva, az erdő szélén tábori őrsöket állított fel.

1916 június 14. Vértessy hadnagy reggel bevonult. Éjjel Topoliszcze-ből tüzet kapott és nem tudott keresztülhatolni. Később kiderült, hogy a 21. lovasdandár csapatai lőttek reá, így végre helyreállt az összeköttetés.

A 21. lovasdandár Lemieszow-ot, a 7. lovashadosztály zöme Gorochow-ot érte el. Utóbbinak parancsnoka gróf Marenczi, kérte Bauer támogatását, a ma meginduló támadáshoz. Bauer okvetlenül megakart várni Köneritz lovasdandárát és ezért a támadást csak június 15-én fogják megindítani.

Linzigen úgy vélte, hogy az ellenség Kowel felé fogja megkísérelni, arcvonalának felgöngyölítését és azért arcvonalából két gyaloghadosztályt kivonva, azokat Marwitz német lovastábornoknak alárendelte és június 15-re Luck irányában támadást rendelt el.

A hajnali órákban repülőink nagyon erős ellenséges oszlopok metelését állapították meg Torczyn és Zaturczy-n át nyugati és északnyugati irányban, valamint ettől délre is. Az ellenség Chokoliecv és Kiesielin-nél visszaszoritatta Szurmay hadtestének 70. gyaloghadosztályát. A 4. hadsereg még folytatja visszavonulását.

Ezen események hatása alatt Bauer tábornokot utasították, hogy Lokaczy vidékén minél hosszabb ideig tartóztassa fel az előnyomuló ellenséget és ha Szurmay hadteste eléri új vonalait, annak déli szárnyán, lehetőleg Chorow táján foglaljon állást,

Bauer tábornok a parancs vétele után Könneritz ezredes lovasdandárát balszárnyának meghosszabbítására Pawlowicz Wojnica vonalra irányította. Különbén a 10. lovashadosztály helyzetét nem változtatta. Tőlünk délre a 21. lovasdandár a Kúti-Bielopole-i vonalig nyomult előre, tőle délre a 18. lovasdandár állt (a 18. és 21. lovasdandár a 4. lovashadosztályt alkotta.) Hozzá, majdnem teljesen, felzárkózott a 7. lovashadosztály.

8 órakor 3. századunk parancsot kapott, hogy a 10-es huszárok Radoychych és Folis századai lőőzé ékelődjön és szállja meg a Koniuchy-i hidat.

16 órakor megkaptuk a parancsot a holnapi visszavonulásra, melyet azonban nem hajtottuk végre.

Szurmay hadteste visszament a Chorosztow-Wujkowicy vonalra. Az éjszaka folyamán a 4. lovashadosztály fogja jobbszárnyunkat a Kolopytov Δ 252 vonal megszállásával meghosszabbítani.

Lovashadosztályunk arcvonalan az ellenség előnyomulása még nem volt érezhető, de csapatai már megközelítették vonalainkat.

8 nap után ma köthettük először lovainkat csűrökbe.

Az esti órákban az ellenség nyomása jobbszárnyunkon már érezhetővé vált. rajvonalai rohamtávolságra közelítették meg állásainkat. A Lugi patak mentén az ellenség Chorow-nál elérte a tulsó partot.

1916 június 15. Szurmay hadteste mögöttünk rendezte kötelékeit és Wujkowicy-Jakowicz-Chorosow vonalon új ellenállásra rendezkedett be.

Az ellenség nyomásának csökkentésére, a 8. lovasdandárt kissé visszavonták.

A 4. lovasdandár a tegnapi csoportosításban maradt.

Ebéd után tüzérségünk a lovashadosztály állásai ellen megindult ellenséges rajvonalak ellen erősen tüzelt.

Az 1. század 17 órakor előnyomulási parancsot kapott Czewelin-czy-re, mert az ellenség ott nagy erővel támadt.

Koniuchy-nál álló három 10. huszárszázadot az ellenség nagyon szorongatta. Swiniuchy-nál sikerült az oroszoknak a Lugi vonalon átjönni. Horthy ezredes összes tartalékait és a visszarendelt lövészszázadot két löveggel a jobbszárny támogatására küldte.

1916 június 16. A tartalék 0 óra 20 perckor érkezett Radychych-hoz és ott a balszárnyán fejlődött fel. Az ellenségnek sikerült a faluba benyomulni. A tartalékkal együtt az oroszokat a falu déli széléből kiűzték. Reggel az ellenség megkezdte a tüzelést és éppen támadásra ké-

szült, amikor 4 órakor a 4. lovasdandár visszavonulási parancsa érkezeti.

Éjjel az ellenség árulás következtében 2 órakor átkelt, a mocsáron és visszaszorította a Chorow-ban levő 4. századunkat. A vonal áttörése következtében Szakonyi visszavetette 5. századát. Mivel vonalaink igen nagy kiterjedésűek és az ellenség többszörös túlerőben van, Horthy ezredes erősítést kért.

Az oroszok éjjeli sikerüket Ghorow-nál azzal érték el, hogy egy általunk ismeretlen gázló felhasználásával észrevétlenül a 4. század háttába kerültek, annak vezetéklóvait szétugrasztották és a századot megtámadták. A lövésekre a század rajvonala megtámadta az ellenséget és nagyobb veszteség árán, keresztülvágtta magát. A 4. századnál megsebesült súlyosan báró Jeszenszky főhadnagy, 1 huszár eltűnt. Egyelőre eltűnt még a géppuskás szakasz 2 fegyvere és 21 főnyi legénysége, gróf Teleky főhadnagynak azonban sikerült sértetlenül visszajönni.

Szakonyi százados parancsot kapott az ellentámadásra a $\Delta 241$ -on át Chorow felé. Az ellentámadás gyorsan haladt előre és Ghorow már 5 órakor ismét birtokunkban volt. Ez a gyors siker csak Szakonyi érelyesen végrehajtott támadásának köszönhető.

Szakonyi százados 1916 június 17-én Ghorow-on írt harci jelentése:

„15-ről 16-ra hajló éjjel a 4. századot, mely hivatva volt a Ghorow-i átjárókat elzárni, kb. 2 órakor az ellenség megtámadta, majd szétszórta. Az ellenség elfoglalta a hidat és a községet. Századom mint ezredtartalék Nw.- Zagorow-ban, kb. 2 órakor riadóparancsot kapott. A századot Nw. Zagorow Kolonna-i úton a $\Delta 238$ -1105 vezettem, ahol az ezredparancsnokság tartózkodott. Június 16-án 2 óra 45 perckor parancsot kaptam, hogy lóról szállt századommal ellentámadást intézek Ghorow ellen és a falut foglaljam el. Irány az égő falu.

A század 53 karabélyosát raj vonalban vezettem Ghorow felé. Kb. 2 km-es előnyomulás után megkaptam elővédem jelentését, hogy az ellenség rajvonala Chorow felől nyugati irányban, felém közeledik. Tovább előnyomulva 4 óra 45 perckor az ellenséges raj vonal löviávo-lomba jutott. Megkezdtem a támadást, egy kb. századnyi erejű ellenséges gyalogság ellen, mely közben beásta magát. Tűzharc után három ugrással az ellenséget visszavonulásra bírtam. Az ellenség Ghorow nyugati szélét megszállta és új állásába tartalékot vont előre. Századom gyorsan nyomult előre és kb. 800^x távolságról rohamra indult. Az ellenség a roham elől visszavonult a falun keresztül és a hidon át a túlsó partra.

Hogy az ellenség melyik helyen jutott át a túlsó partra, nem tudtam megállapítani. A hidat az ellenség felégette. Veszteségem 1 halott, 2 sebesült. 5 óra 15 perckor a falu birtokomban volt.”

Radoychich százados csoportját Lübbe őrnagy vette át és 8 órakor délnyugat felé vonult vissza. Az ellenség lovassága és gyalogsága átjött a mocsáron és 10 óra 30 perckor megtámadta Zaszczytow-nál 3.

századunkat (báró Zech K.) A század 11 óráig kitartott, azután Folis százada felé húzódott. Vesztesége egy sebesült és egy eltűnt huszár.

A 4. lovasdandár új védelmi vonalát Str. Zagorow-tól kissé visszahajlította a $\Delta 233$ és 0247 pontokon át. A századok sorrendje balról jobbra: Folis, báró Zech, Strasser, Radoychich századosok.

1. századunk 14 óráig a 0248 magaslaton maradt és zavarta az ellenség előrejutását, azután bevonult a 0247-hez, majd Nw. Zagorow-ba.

Mouillard tábornak támadási parancsot kapott és 9 órakor indult Markowicz ellen. Támadása lendületesen haladt előre és Sztojanovits lövésosztálya a 9. huszárokkal együtt, kellő tüzérségi előkészítés után Lokaczy-ból előretörve, elkeseredett kézitusa után, elfoglalta Markoviczy-t. Bauer tábornok értesülve Horthy ezredes jobbszárnyánál előállt helyzetváltozásról, visszarendelte Mouillard csoportját. Ekkor jelentkezett Mou illáidnál a 70. gyaloghadosztályhoz tartozó 314. honvéd gyalogzászlóalj és Mouillard csak akkor vette vissza csoportját, amikor ez a zászlóalj már átvette Sztojanovits vonalait. Leváltása után Mouillard Doroginicz-re vezette csoportját.

Bauer azért állította meg a támadást, mert a 4. hadsereg jobbszárnyát a Lokaczy-tól délre levő $\Delta 255$ magaslat birtoklásával és a Charow-Str. Zagorow-Rikoviczy-vonal birtoklásával látta biztosítottak. E célból a német lovasdandár egy géppuskát és két löveget Zamliczy-Biermieszow-on át a $A 255$ -re irányította azzal a parancssal, hogy az a 4. lovasdandárhoz csatlakozva, az ellenség esetleges támadását Poryk felé akadályozza meg. Horthy ezredet pedig arra utasította, hogy Zagorow-tól délre fekvő magaslatokon állítsa meg az ellenség előnyomulását. Mouillard tábornokot utasította, hogy csoportjával akadályozza meg az ellenség előnyomulása! a Chorow-Kozlow-i vonalon.

Szakonyi százada egész nap az ellenség nehéz tüzérségének hatása alatt állt. 17 órakor Folis századát az ellenség nagyobb erővel támadta meg. Mivel az ellenséges gyalogságnak 4 géppuskája volt, úgy sikerült neki Folist visszaszorítani és Nw. Zagorow keleti részébe nyomulni.

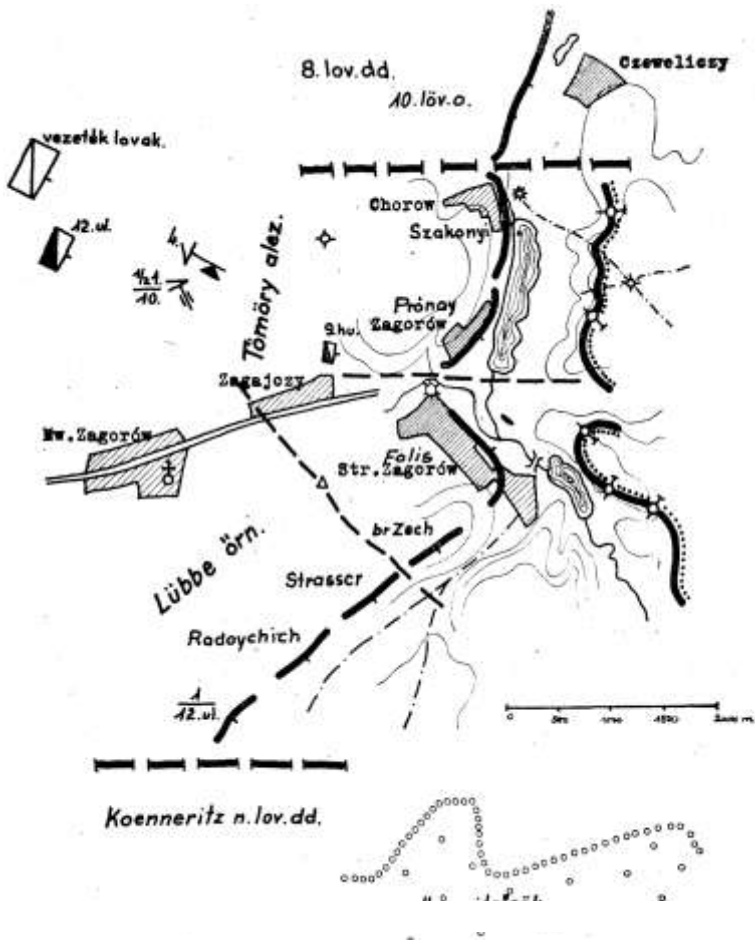
1. és 4. századunk, valamint a 9. huszárezred 3. százada mintegy 100 karabélyos létszámmal, ellentámadással kiverte az ellenséget Nw. Zagorow-ból és visszaüzték eddigi állásaiba.

21 órakor vette át Tömöry alezredes az alvédőszakasz parancsnokságot, báró Zech K. századáig, mely a $\Delta 233$ magaslaton állt. Ettől délre eső rész Lübbe őrnagy parancsnoksága alá került. Kb. 17 órakor meghosszabbította a német lovasdandár jobbszárnyunkat a 0247-től a 4. lovashadosztályig. Ezáltal bezárult ismét az 1. és 4. hadsereg közötti rés és a helyi jellegű krízis elmúlt.

Szakonyi századát a 12. ulánusok felváltották és az 5. század Nw. Zagorow-re vonult be.

1916 június 17. Hajdúk német 9. lovashadosztályának Wladimir Wolinszjiban kirakodó részeit a 4. hadsereghez osztották be. Tersztyánszky a német tábornoknak alárendelte Könnertiz német lovasdan-

A 10. lovas hadosztály helyzete 1916 június 17-én 8 órakor.

dárát és Hajduk-ot azzal bizta meg, hogy csoportjával Tykowicz-re vanuljon. A 4. hadsereg jobbszárnyán beosztott erős lovasság egységes vezetése céljából Tersztyánszky Hajdúk tábornokot Bauer tábornoknak rendelte alá.

Az esti órákban érkezett Bauer tábornokhoz Linzingen parancsa, amelyben Bauert kíméletlen előretörésre serkenti és felszólítja, hogy igyekezzen Szurmay hadtestével szemben, előre lépcsőzött helyzetbe

kerülni. Egyben utasítja Bauert, hogy csapatait váltsa fel a neki alárendelt német csapatokkal.

A 8. lovasdandár átirányítása lehetővé tette, hogy a súlyos harcokban álló Horthy-dandárt megsegítse. A 4. lovasdandár 450 karabély, 6 géppuska és egy üteggel igyekezett az ellenséges túlerő támadásait kivédeni. Báró Könnneritz lovasdandár érkezése, valamint az este ide irányított $\frac{1}{2}$ 9. huszár és 12. ulánus ezred nagy segítséget jelentett a kifáradt századoknak.

Az ellenséget a tőlünk északra kifejlődő harcok teljesen lekötötték, így ma nem támadtak vonalaink ellen.

A 4. század elveszettnek hitt legénysége nagyrészből visszakerült, voltak közöttük olyanok, kik fogságba jutásuk után azonnal megszöktek, a géppuskás szakasz azonban nem került meg.

A német lovasdandár állásait fokozatosan Str. Zagorow-ig vette át, felváltott századaink bevonultak, majd később a 8. lovasdandárt is felváltották és így 3. századunk is bevonult.

A 4. lovasdandár a 0241-nél gyülekezett.

1916 június 18. Bauer tábornok tegnapi eligazítása közli, hogy a német 9. lovashadosztály 5 órakor indul Koniuchy és Str. Zagorow között a Lugi patak vonal ellen. Horthy ezredes biztosítja balszárnyukat és fokozatosan kivonja a még arcvonalban levő lovasdandárához tartozó csapatit. A 4. lovasdandár csapatai leváltásuk után a 0241-től nyugatra levő erdőben gyülekeztek, a 8. lovasdandár szintén oda irányította leváltott csapatait. Mouillard tábornok átvette a lovashadosztály azon részeit, melyek Str. Zagorow északi szélétől vannak (német balszárny.) Bauer tábornok harcálláspontja Piatygorow-tól a délnyugatra a A244-nél volt.

Horthy csoportjához tartozó alakulatokat a németek 8 órakor felváltották és ezek 11 órakor bevonultak. A támadás megindult.

Ostermuth lovashadteste (4. és 7. lovashadosztály) nehéz harcok után balszárnyával elérte 6 óra 30 perckor Swiniuchy-Koniuchy-vonalat. A németekkel szemben az ellenség nem fejtett ki erősebb ellenállást. 10 óra 30 perckor megkezdte Mouillard tábornok a támadást.

Két lövésosztályunk támadása a Kozlow-i dombok ellen sikerült, ezért Bauer 13 órakor a neki alárendelt lovashadtestnek parancsot adott az ellenség üldözésére. A 10. lovashadosztály Wojinin-Selwów felé, a német 9. lovashadosztály a Lugi vonal elhagyása után, lóra ül és Bubno felé fogja az ellenséget üldözni. A német gárda lovasdandár Chorow^T-on mint hadtest tartalék marad.

15 órakor Horthy ezredes parancsot kapott, hogy a 4. lovasdandárral és egy lovasüteggel nyomuljon Droginiczy-Piatygorow-Czelwicz-Chorow-on át az utóbbi helységtől keletre levő mélyedésbe. A nagyon előreszaladt 12. ulánusokat a lovasdandár vezérkari tisztje visszarendelte, miáltal a lovashadosztály jobbszárnya a Kremesz-től északkeletre levő 232-vel jelölt kereszthez került. A 10. huszárok négy százada és géppuskásszázada az ulánusok raj vonalának, sűrítésére ment előre. Ezen intézkedés azért történt, mert jelentés érkezett, hogy

a déli órákban egy erős ellenséges oszlop Osztermuth balszárnya felé közeledett és egyik ezrede már a Lugi patak mögé húzódott vissza.

A délutáni órákban az ellenség megtámadta Szurmay hadtestét, amely azonban nagyjából az elért vonalakat megtartotta.

Estére lövésosztályaink Tworniczynél összekötetésbe léptek Szurmay balszárnával. Mouillard tábornok csoportjához csatlakoztak a 10-es huszárok, majd a 12. ulánusok. Utóbbiakhoz felzárkózott a németek balszárnya, de arcvonaluk kb. 1 km-el elmaradt mögöttünk. Ezért éjjel csak járőrökkel tudtuk velük az összekötetést fenntartani.

Ma ismét esik.

Este Ostarniuth Linzingentől parancsot kapott, hogy lovashadtestét Podbereznienél vonja össze és hogy az ellenség előnyomulását Gorochow felé akadályozza meg. Bauer-t pedig utasította, hogy lovashadtestével 19-én, délkelet felé támadva akadályozza meg, hogy az ellenség az 1. hadsereg balszárnyát vegye üldözőbe.

Észak felől erős gyalogsági tüzelés hallható. Szurmay jobbszárnyát az ellenség Lokaczy-ra nyomta vissza. Az oroszok követik Rokowiczyn és Markowiczyn felé. Ezt az ellenséget két ütegünk jól irányított tüze megállította.

6 órakor 1. és 5. századunk leváltja a 10-es huszárok »két századát. Vezetéklovak a lovasdandárparancsnokságnál Ghorow-on maradtak,

A helyzet jobbszárnyunkon kritikussá alakult, mert a 61. gyaloghadosztályunk támadása előbb megakadt, majd pedig rendetlen visszavonulásra alakult. Az erősen megtépázott gyaloghadosztályt csak Bezimenajánál tudták megállítani. Ostermuth e miatt 20 kilométernyire hátrább vonult, hogy Podberezie és Pieczychwosty táján gyülekezzen. Köztünk és a 61. gyaloghadosztály arcvonala között egy 12 km-es rés támadt.

Délután érkezett a német gárda ulánus dandár, melyet a németek szélső jobbszárnyán vetettek be. Ostermuth egyik lövésosztálya, Bielopole-nál felzárkózott a németekhez.

A tüzéségi harc estig tartott, de az ellenség nem támadt.

Késő este rádió útján tudtuk meg, hogy az ellenség előttünk állítólag visszavonulóban van. A 10. lovashadosztály kitartásával ismét megmentette a kritikussá latszó helyzetet.

1916 június 20. Állásaink előtt egész nap csend volt s ezért a tartalék a Lugi patak átjáróit hozta helyre.

Estig megállapították, hogy a 4. és Marwitz hadseregek belső szárnyaival szemben állt orosz XL. hadtest visszavonult, Tersztyánszky elrendelte a támadás folytatását.

1916 június 21. 6 órakor jelentik, hogy az ellenség arcvonalunk előtti állásait kiürítette. Az ellenség a X. és Szurmay hadtest előtti állásait is feladta. Mouillard tábornok két századból álló különítményt küldött előre, Szurmay hadtest déli szárnyának biztosítására, és hogy a Rogowiczyn-Szelwow-vonaltól délre levő erdőket az ellenségtől megtisztítsa. A 4. lovasdandár egy századot két géppuskával előre küldte Kremasz-tól keletre a 0253-ra levő magaslatra.

8 órakor a 4. lovasdandár lóháton követte az ellenséget Kremasz felé. Utóbbi faluba érve, Mouillard tábornok parancsára Wojnin-ra menetelt.

Az előreküldött gépfegyveres különítményünk Wojnin-tól nyugatra ellenséges gyalogsági tűz miatt megállt. A lovasdandár utóírta a különítményt és lóról szállva rajvonban nyomul előre, majd Wojnin-tól nyugatra az erdő szélén, sokkalta erősebb ellenséggel szemben beásta magát. Újabb felderítési intézkedések történtek.

Szurmay hadtestével nincsen meg az összeköttetés, de a németek, tábori rádió)juk segítségével mindenről tájékoztattak, így értesültünk arról, hogy a német lovasság Svdniuchy-n tul jutott.-

Járőreink jelentik, hogy az ellenség Wojnin-tól keletre ismét megállt, miután Szelwow-ot és Wojnin-l kiűrtette.

Délután 1. és 4. századunk két géppuskával tartalék lóháton a jobbszárny mögött. Különítményeinknél ismét felélénkült a harc és a η érne lek. rádióval közlik, hogy az ellenség ismét előrenyomul. Ellenük egy kozákezred támadt, de a kísérlet géppuskáink tűzében összeomlott.

17 órától kezdve a 4. lovasdandár egy Bubna mögött álló ellenséges tüzeralakulat tüze alatt állt.

A 9. német lovashadosztály, mely 19-e óta a lovashadtestből kivált, Koniuchy-Kolpytow vonalon támadta az ellenséget.

A II./315. honvéd zászlóalj elérte Szelwow nyugati szélét.

A 10. lovashadosztály az elért vonalakban éjjelezett. Ezredünk tábori őrsöket állított fel.

Linsingen a Luck körül tartózkodó szövetséges csapatoknak megparancsolta, hogy az ellenséget kíméletlenül üldözzék.

1916 június 22. Az üldözésre Bauer tábornok intézkedett, hogy a 10. lovashadosztály azt, akkor fogja megkezdeni, ha a német 9. lovashadosztály tért nyert.

Észak felől erős ágyútűz hallatszik.

Bernrieder hadapród, ki a Gholm-i gazdasági eszközök átadására visszamaradt, 18 emberével bevonult. Az ezred mai létszáma 325 lovas.

14 órakor a 4. lovasdandár támadásra indult a Liniew-Bubnow-i vonal ellen. Valamivel később csatlakozott a támadásunkhoz Mouillard tábornok csoportja is.

Az ellenség hátrál. 15 óra 45 perckor báró Liphay Antal, gróf Almácss és báró Roszner hadnagyok 10-10 lovassal Sadow-ig együtt, onnét pedig külön-külön végezzenek felderítést: báró Liphay Szkurcze felé, báró Rószner a Torczyn-tól délre a Δ 276 felé és gróf Almácss Bielostok felé.

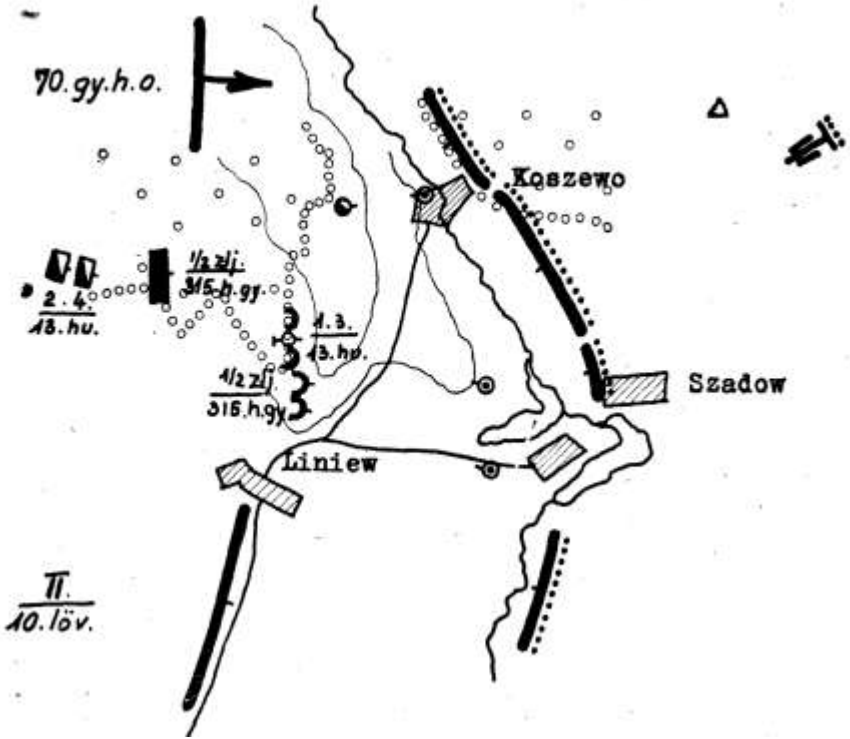
Az ezredet kivonták az arcvonalból és az ellenség üldözésére indultunk Liniew-en át Szadow felé. Liniew-nél a II./10. lövésosztály állt, a falu keleti szélén Solcz főhadnagy különítménye volt.

Járőreink megállapítása szerint, az ellenség a Wotyn-Sadow-Koszewo-vonal on állt meg. Ezredünk elérte Sadowski Lipniak-ot, innét látni az ellenséget. Szirmay alezredes szemrevételezés után jelentést küldött és várta a tüzérség érkezését, hogy a támadást megindítsa.

A tüzérség helyett a lovashadosztály parancsát kaptuk, hogy vonuljunk be a Liniew-től nyugatra levő A242-hoz. Bevonulva, ezredünk Mouillard tábornok jobbszárnya mögött mint tartalék a magaslattól északra levő erdőben éjjelezett.

*A 13. huszárezred helyzete 1916 június 22-én.
„napló másolat”*

„Napló másolat”

Első vonalunkban a $\frac{1}{2}$ 315. honvéd gyalogzászlóalj és a két lövésosztály maradt. A 9. és 10. huszárok Wojnica-ban, a 12. ulánusok Innét nyugatra tartalékban álltak. A német 9. lovashadosztály balszárnyával Bubyn nyugati szélét érte el.

1916 június 23. Az ellenség nehéz tüzérségének tüze kényszerítette ezredünket, hogy 300^x beljebb az erdőbe menjen.

Ezredünk mint a 8. lovasdandár tartaléka, a tegnapi helyen, az erdőben, táborozott.

Falkenhayn hedseregcsoportjának balszárnya a Watyn-Watyniec vonalon túlhaladt és Liniew-től délre a \square 224-nél volt.

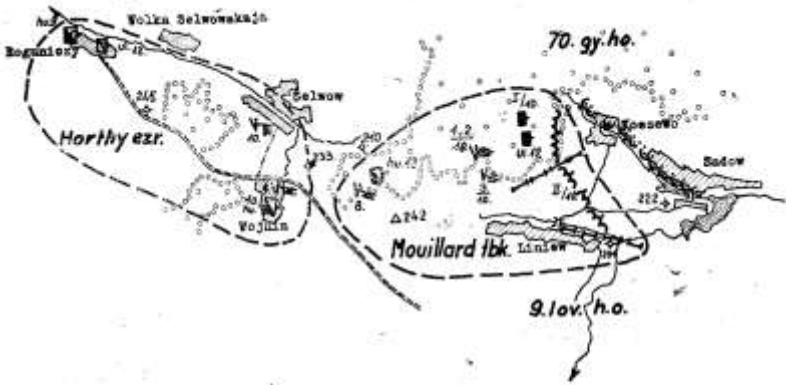
1916 június 24. Hadosztályunk mai feladata, hogy színlelt támadással kösse le az ellenséget. Ezen támadásnál Sztobjanovits lövészeinek

sikerült Sadow felé előrenyomulva a 0222-ig előrejutni, de mivel sem a 70. gyaloghadosztály, sem a német 9. lovashadosztály, ezen előnyomulásnál nem követte, Bauer a sötétség beálltával előrsők visszahagyásával, őt a szomszédszakaszokkal egy vonalba rendelte vissza.

Ezredünk egész nap tartalékban állt. 20 órakor a 9-esek felváltottak és az egész ezred Wojnin-ba ment vissza és beszállásolt. Géppuskás századunk a II. lövésosztálynál maradt. Ma végre lenyergelhattünk.

Hadosztályunk mai vesztesége 7 halott, 27 sebesült.

A 10. lovashadosztály helyzete 1916 június 26-án 18 órakor.

A lovashadosztály mai létszáma:

9. huszárezred	280 lovas	2 géppuska
10. „	340 „	4 „
13. „	280 „	2 „
12. ulánus ezred	280 „	4 „
I. lövésosztály	405 puska	3 „
II. „	760 „	0 „
Összesen:	1180 lovas,	1165 puska és 15 géppuska

1916 június 25. A tőlünk délre támadó Falkenhayn csoport a Blodow-Pustomity vonaltól északra levő dombok elolt heves ellenál-lásba ütközött és megállt, hogy nehéz tüzérségének érkezését megvárja.

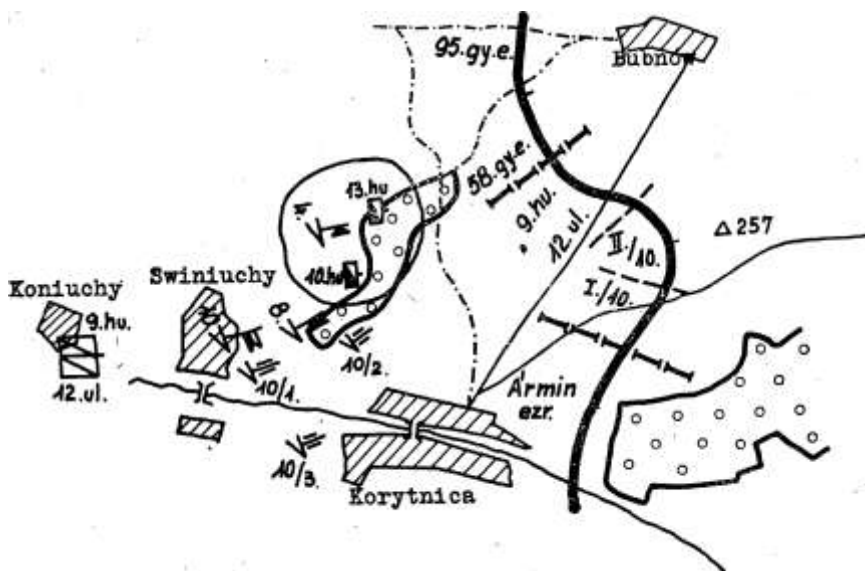
1916. június 26-27-ig. Az arcvonalon csend van. 27-én este felváltottuk a 10-es huszárokat és a A 242-es magaslaton tartalékban voltunk.

1916 június 28-29. A helyzet változatlan, csak a tartalékot valamivel előbbre rendelték, mert a 4. hadseregpanfancsnokság nem helyeselte a 12 km mély tagozódást.

28-án reggel megérkezett Rónay hadnagy vezetésével egy 150 főnyi menet század. A lövészekből 42 főt lovasították, mert ennyi lovas hiányzott, 108 főt pedig a II. lövészosztályhoz osztották be.

1916 június 30. A 4. hadsereg jobbszárnyának kivételével, Falkenhayn hadseregcsoport seregstestei támadtak. A 70. gyaloghadosztály és lovashadosztályunk parancsot kapott, hogy élénk tevékenykedéssel és színlelt támadásokkal, minél több ellenséges erőt kössön le, nehogy az ellenség, a velünk szembenálló arcvonal tartalékjait másfelé irányítsa.

A 10. lovas hadosztály helyzete 1916 július 30-án.

A II. lövészosztály a 0222 felé támadást színlelt. Ezredünk nyergelve várta a további parancsokat.

Szurmay és Falkenhayn támadása nem járt sikerrel, így a lovashadosztálynál a helyzet sem változott.

Tegnap a menetszázad felosztása alatt egy ellenséges repülőgép elszállt felettünk és eredménytelenül dobott le acél nyilakat. A jászkunok ismerték ezeket még 1914 óta, mert 1914 szeptember 14-én Naklo táján dobott egy orosz pilóta ilyen nyilakat. Ezen nyilakat a jászkunok „néma halál”-nak nevezték el.

1916 július 1-2-ig. A helyzet változatlan. Július 2-án ezredünk a Liniew-től délkeletre álló német 2. vértés ezredet váltotta fel. Új védőszakaszunk Liniew keleti szélétől a 0224-en át a mocsárig terjedt. Jobbra tőlünk a 9. huszárok, balra a 10. huszárok voltak.

1916 július 3-4-ig. Július 3-án ezredünk 10 órakor az egész eddigi, a 4. lovasdandárnak kiutalt védőszakaszát vette át. Az ezredparancsnokság Liniew nyugati szélén áll.

1916 július 5-14-ig. Tegnap este a német Luxdelta 22-24 óra közötti időben felváltotta ezredünket. 1 óraker száltunk lóra és Bubnow-on át, az innét délre levő Δ257-101 délkeletre kiutalt új állásokba meneteltünk. Lóról szállás után vezeték lovaink Swiniuchy-ra mentek.

Harci századaink az erdőben levő állásokat építik ki.

Különben semmi említésre méltó esemény nem történt.

1916 július 15. Valamivel 17 óra után az ellenség egy támadási kísérlete drólakadályaink előtt összeomlott.

A tőlünk északra álló 11. gyaloghadosztály állásaiba sikerült az ellenségnek betörni, de a 90. gyalogezred ellentámadása a helyzetet helyreállította.

1916 július 16. Kora hajnalban megállapították az arcvonall előtti harci járőrök, hogy az ellenség ismét régi árkaiban van. Délután az oroszok több helyen támadtak, de csak kézigránát hajító távolságra tudtak előre jutni.

Tőlünk délre báró Leonardi lovashadtestnél sikerült az ellenségnek a 13. ulánusok vonalaiba betörni. Állásaink ezen része Pustomoty-Terskowiec-Zwiniace vonalig visszament. 16 óraker ezredünk és a 12. ulánusok parancsot kaptak az ellentámadásra. Lórólszállás után a vezeték lovak Zagajczy-ra mentek.

Szirmay alezredes 20 óraker adta ki a parancsot. Csoportja a 1.3. ulánusok Franz csoportjától jobbra a □ 202 táján levő 24. Landwehr gyalogezred balszárnya közé fog beékelődni. Jobbszárnyunkon a 12. ulánusok melleit helyezkedett el. A megszállás 24 óraker fejeződött be. Védőszakaszunk kb. 4000^x miáltal egy emberre kb. 8-10 lépés jutóit. Még az éjszaka erősítésképen érkezett Horn százados parancsnoksága alatt a német II./203. gyalogzászlóalj két százada.

1. századunk előre ment az áttörés területére, két foglyot hozott magával és megállapította, hogy az ellenség nem nyomult előre. Egy előre küldött járőr megállapította, hogy Pusztomyty nyugati szélén nincsen ellenség.

Hadosztályunk mai létszáma: I. lövész osztály: 723 kurtály 4 géppuska, II. lövészosztály: 754 kurtály, lovasezredek 1212 lovas, 20 géppuska, 12 löveg. Összesen: 1212 lovas és 1477 kurtály, 24 géppuska, 12 löveg.

1916 július 17. A kora reggelig csend volt, de már 5 óraker kezdett az ellenség kis csoportokban, összesen talán egy zászlóaljnyi erővel állásaink felé előreküszni. Támadási szándéka Kol. Pusztomyty és Pusztomyty között nyilvánvalónak látszott. Mivel jobbszárnyunk a levegőben lógott a helyzet bizonytalan. Rajvonallunk tüzelésére az oroszok előnyomulása akadozva folytatódott.

Pusztomyty-től északnyugatra egy mélyedésben van az oroszok ígyülekezési helye. Tüzérségünk odairányította tüztét, hatását jól láttuk. Az ellenség kb. 120-150 embert veszített halottakban és sebesültekben és 11 óraker beszüntette támadását. A támadás megszűntével érkezett a 24. Landwehr gyalogezred és meghosszabbította jobbszárnyunkat.

Erős ágyútüzünkben az ellenség 15 órakor visszavonul kiinduló állásaiba. Kol. Puszatomyly-ban egy parancsnokság és egy géppuska-alakulat van, tüzérségünk igen jó eredménnyel gránát tűz alá vette ezeket. Rajvonalunk az ellenség tüzérségének hatástüze alatt van, de veszteséget nem szenvedett.

19 órakor a tüzelés elcsendesedett, a szünetet arra használtuk fel, hogy kezdetleges fedezékeinket kiépítsük. Minden szakaszparancsnokság egy kis tartalékot alakított.

1916 július 18. Éjjel csend volt. Az ellenség az előtérbe csak kevés járőrt küldött, különben teljesen csendben maradt. 12-18 óráig állásaink az ellenség tüzérségének tüze alatt voltak. Veszteségünk 3 fő.

Délután esni kezdett, állásaink víz alá kerültek és részben be is dőltek. Vezetéklovaink Zagajczy-ra mentek vissza.

1916 július 19. Gyenge tüzérségi és csatártűzben néhány főnyi veszteségünk volt.

1916 július 20. A helyzet változatlan. Ma két sebesültünk volt.

20 órakor érkezett a német 97. gyalogezred és felváltotta Szirmay csoportját. Felváltásunk után ismét a 6. lovashadosztály kötelékébe lépve a II. lövészosztály mögötti, régi állásainkat szálltuk meg.

Horn százados a német 203. zászlóalj két századával mint tartalék maradt a □ 257-től kb. 1000^x-re levő kis erdőben.

1916 július 21-27-ig. Ezredünk mint tartalék az állások erősítésén dolgozott.

A Kowel-i csata. Szeliuow-Swiniucelij-i védekező csaták. Pihenés és átszervezés. 1916 július 28-október 2A.

Általános rész.

A Luck-i áttörés és következményei a szövetséges államokban nagy megütközést váltottak ki. A parlamentben általában véve a főparancsnokságokat és vezérkar főnökeit okolták a katasztrófáért. Első sorban Conrad vezérkari főnök felváltását követelték. Röviddel az áttörés után a vezérkari főnöki állásra kiszemelt tábornokokkal tárgyalások, indultk meg. Falkenhayn állása megrendült és a szövetségesek között, mély ellentétek merültek fel a parancsnoklási viszonyok rendezése miatt. A németek azt akarták, hogy Hindenburg vegye át az egész keleti arcvonal parancsnokságát. Ennek legnagyobb ellenzője, megboldogult Ferenc József királyunk volt.

A németországi Pless-ben az összes mértékadó katonai és politikai szaktekintélyek államtanácsra ültek össze. Ezen tanácskozás eredménye: Hindenburg az eddigi északi parancsnokságot Eichhorn vezérezredesnek adta át, és ő vette át az összes seregcsoportok főparancsnokságát, vagyis Lipót bajor herceg és Linsingen seregcsoportjait, valamint 2. hadseregünk felett is. Ezen intézkedés alapján a keleti arcvonal legnagyobb része német vezetés alá került, de a németek arra kötelezték magukat, hogy minden a Pripjat mocsártól délre álló arcvonalra

vonatkozó rendelkezéseikéi csak a cs. és kir. hadseregítőparancsnokság tudtával és beleegyezésével fogják eszközölni.

A Kowel-i csata.

Mivel a júniusban megindult orosz támadások, amelyekhez az ententehatáknak óriási reményekkel fűztek, teljes kudarccal végződtek, az orosz hadsereg főparancsnokság elhatározta, hogy támadásait folytatja, de ezúttal azonban a műveletek súlypontját a Pripjat mocsaraktól délre helyezi át és egy nagyszabású Kowel felé végrehajtott támadással kierőszakolja a döntést. A támadás megkezdését Bruszilow orosz tábornok július 28-ára rendelte el.

A 3. orosz hadsereg Kowel, a 4. hadseregünkkel szembenálló orosz 8. hadsereg (Kaledin tábornok) Wladimir Wolinskij elfoglalására kapott utasítást. A támadás július 28-án reggel 4 órakor indult meg. Az ellenség a 7. és 11. gyaloghadosztályunk vonalait gázbombákkal kevert tüzérségi tűzzel árasztotta el és 5 órakor Liniew és Koszewo között áttörte Szurmay hadtestének vonalait. Majdnem röglön utána betört, az így keletkezett résen át, az orosz 11. lovashadosztály és ezzel igen sok zavart okozott.

1916 július 28. Éjjel az ellenséges tüzérség a 10. lovashadosztály állásai ellen, úgy mint a tőlünk északra álló Szurmay hadtest jobbszárnya ellen több ízben tüzelt. Tüzelése korán reggel, főleg Szurmay jobbszárnya ellen pergőtűzzé fokozódott. Valamivel később az oroszok áttörték a 70. és 10. gyaloghadosztályunk vonalait. A visszasaözönlő részek magukkal rántották a lovashadosztály balszárnyához csatlakozó 58. gyalogezredet is.

Szurmay a tüzérségi tűzből támadási szándékot sejtve, összes tartalékjait készentétbe helyezte. Bauer felriasztotta a tartalékban levő ezredünket és a 9. huszárokat. Utóbbiak a retesz állás megszállására kaplak parancsot. Ez az állás 1000^m-re volt a Δ257401 délnyugatra.

Hadosztályunk északi szárnya felől már 7 óra 30 perckor élénk harci zajt hallottunk. Ugyanakkor saját tüzérségünk a Bubnow-tól úélre levő magaslatról vágóban hajtott Korytnica felé. Ezen eseményekkel egyidejűleg, az ellenség megtámadta hadosztályunk védővonalait is. Az állásokban beosztott 10. huszárok és 12. ulánusok, valamint lövészosztályaink megállították a támadást. A két lovasdandár parancsnokságának részben sikerült a visszavonuló 58. gyalogezred embereit is megállítani.

Bauer tábornok a lovashadosztály tartalékát Mouillard tábornoknak rendelte alá, ki az összegyűjtött kb. egy századnyi erejű 58.-okát régi állásaikba, (melyeket az ellenség még nem szállt meg), rendelte vissza. Niedermann főhadnagy V2 lövész századot pedig, balszárnyának biztosítására arccal északnak osztotta be.

A tartalék megállította és összegyűjtötte a visszavonuló 58-asok nagy részét. Ezeket Mouillard a Z\257-en át Korytnica-tól északra levő erdővonalon, arccal északnak vetette be.

8 óra 15 perckor az ellenség újabb, de eredménytelen támadást intézett a lovashadosztály állásai ellen.

Az a körülmény, hogy a megindult ellentámadás hatását még észlelni nem lehetett, Mouillard tábornokot arra bírta, hogy balszárnyát az előkészített reteszállásba kanyarítsa vissza. Kb. 9 órakor érkezett ezredünk és a 9. huszárok a reteszálláshoz. Az 58-asok állásai előtt néhány kozák század jelent meg, ezeket az 58-asok géppuskatüze Korytnica felé visszaüzte.

Bauer északi szárnyát féltve, 9 óra 30 perckor a $\Delta 252$ és $\Delta 259$ pontok közötti, Swiniuchy-tól délre kiépített II. vonalra rendelte vissza csapatait.

Az I. és II. lövésosztály a II. vonalba ment vissza. Ezredünk és a 9. huszárezred Markovits ezredes parancsnoksága alatt helyükön maradtak és fedezték a visszavonulást: A II. osztály azonnal, az I. osztály 11 órakor indult vissza. 11 órakor kaptuk a 8. lovasdandár parancsát, hogy tartsuk vissza az I. lövésosztályt állásaiban. 11 óra 30 perckor ment az I. lövésosztály rajvonala vonalainkon keresztül. Az ellenség puskatüze már a legközelebbi távolságból érezhető. Markovits ezredes elrendelte a további visszavonulást.

A helyzet könnyebb megítélésére megemlítjük, hogy az ellenség már a 8. lovasdandár törzsét is veszélyeztette és Görgey százada még nem érte el rendeltetési helyét. A németek 18. lovasdandára (Franz ezredes) pedig már visszament Korytnica délkeleti kijáratától dél keletre levő magaslatokra. Két lovasdandár parancsnokunk 10 óra 30 perc körül találkozott a Korytnica-tól északra levő malomnál a német 2. gárda lovasdandár parancsnokával, Armin ezredessel. Utóbbi közölte, hogy ellentámadást fog indítani a $\Delta 257$ felé, egyúttal kérte támogatásunkat. Mouillard tábornok szükségesnek tartotta előbb a kötelékek rendezését és kiadta parancsát, amely szerint: „a 10. lovashadosztály meg fogja szállni az „a” jelzésű reteszállásokat Korytnica-tól északkeletre. A kötelékeket azonnal kell rendezni. A lovasezredek mint lovasdandár tartalék az arcvonal mögött!”

Ezredünk 15 órakor a következő parancsot kapta: „A 10. lovashadosztály jobbszárnyával a Korytnica-tól keletre elterülő erdő mellett, balszárnyával a $\Delta 257$ -ГΘ fog előnyomulni. Az ezredünk a támadás folyamán tartalékban marad, fedezi a lovashadosztály balszárnyát, megtisztítja a Bubnow-tól nyugatra levő erdőt az ellenséges lovagoktól és megállapítja a 11. gyaloghadosztály jobbszárnyának álláspontját.”

Prónay százados az 1 és V2 3. századdal átkutatja az erdőt, egy tiszti járőr összeköttetést létesít a 11. gyaloghadosztály jobbszárnyán beosztott 58. gyalogezreddel és megállapítja, hogy a harc vonal zárva van-e.

Támadásunk 18 óra körül megakadt. Az 1. és V2 3. század bevonult és az ezred 17 órai helyzetben éjjelezett. 20 órakor érkeztek a konyhakocsik.

1916 július 2.9. A helyzet általában véve változatlan. Az ellenség

gyenge támadási kísérlete, II. lövésosztály tüzeben omlott össze. Géppuskás századunkat Mouillard csoportjának rendelték alá.

1916 július 30. Az ellenség kezdetleges sikerei 4. hadseregünkkel izemben, nagy veszteségeink dacára, sem tudtak eredményt elérni, mert Csanádi hadteste szívósan ellenállt. Kaledin orosz tábornok áttörése meghiúsultnak tekinthető. A csata ellaposodott és az állóharcjal járó tüzerpárbaj és csatározásra szorítkozott. A 4. hadsereg-csapatái ebben a csatában is megfeleltek a reájuk bízott feladatnak.

1916 július 31. Ezredünk ma tartalék.

A 10. lovashadosztály létszáma:

	liszt	fő	lovas	gp.	
9. huszárezred	32	731	322	3	
10. „	38	765	382	4	
13. „	35	751	377	3	
12. ulánusezred	27	833	436	4	
I./10. lövésoszt.	25	876	—	3	644 csatár
II./10. „	32	1016	—	—	834
Összesen:	189	4972	1517	17	1478

1916 augusztus 1. Ezredünk tartalék lóháton. Ezredünk parancsot kapott, hogy a II. főállás előterét kaszálja le. A századok kaszánkéül két embert számítva, egy altiszt vezetése alatt, Vértessy főhadnagy parancsnokságával végzik az aratást. Akadályok és fedezékek rejtve vannak. Az aratást úgy kell végezni, hogy az akadályok előtt a magasszárú gabonát aratják. A munka 20 óraker kezdődött és 5 óraker megszűnt.

1916 augusztus 2. Ezredünk beosztása változatlan. Prónay százados, betegen a mögöttes országba ment, helyette dr. Brückler Elemér főhadnagy vette át az 1. század parancsnokságát. Estefelé, az ellenség egy előretolt táboriőrsünket visszaszorította. A lövésosztag egy százada ellentámadással visszafoglalta az állást és ez alkalommal 28 foglyot ejtett.

1916. augusztus 3. Beosztásunk változatlan.

A 10. lovashadosztályt báró Leonardi lovashadtestébe osztották be; ezen csoportba tartozott kívülünk a 4. és 7. lovashadosztály. Leonardi-t a német Bekmann csoportjának rendelték alá s így Litzmann tábornok seregcsoportjához tartozunk.

A nagy veszteségek és csapatai kimerültsége, arra készítette az oroszokat, hogy hadműveleteibe egy kis szünetet iktasson. Az orosz hadvezetőség a szünetet arra használta, hogy a velünk szemben álló Kaledin hadsereg balszárnya mögött Korczenka-tól délre álló V. lovashadtestét, a 12. orosz gyaloghadosztállyal megerősítse.

Nappal 60 emberünk az akadályok részére karókat készít, ezeket másik 60 ember előre szállítja. Nappal gyenge tüzerési tevékenység.

1916 ugusztus 4. A helyzet változatlan.

Hindenburg főhadiszállását Kowno-ról Breszt Litewsk-re tette át. Itt kiadta intézkedéseit, hogy jelenlegi állásainkat állandóaknak tekinti.

A parancsnokságok várják az ellenség legközelebbi napokban indítandó támadását, melyhez a szükséges előkészületeket megtettük.

1916 augusztus 5-8-ig. A várt orosz támadás augusztus 8-án indult meg. Hajnalban az oroszok a hozzánk észak felől csatlakozó 11. és 70. gyaloghadosztályimkra erős tüzérségi tüzet fektettek és 7 óra 30 perckor gyalogságuk támadt. A támadás vonalainkhoz sok helyen közel jutott, de csapataink mindenütt visszaverték.

1916 augusztus 9. Újabbán ezredünk még következő tisztjei teljesítenek szolgálatot: 1. osztálynál dr. Ross Róbert segédorvos, 11. osztálynál Niedermann Zsiga főhadnagy, Kapossy Miklós, Márk László zászlós.

Az ellenség nem folytatta tegnap megkezdett támadását.

1916 augusztus 10-28-ig. A helyzet változatlan. A századok éjjel készítenek akadályokat és a fedezékek megerősítésén dolgoznak.

Augusztus 12-én Tömöry alezredes átvette a II. lövésosztály parancsnokságát.

Augusztus 17. Markovits ezredes átvette a 8. lovasdandár, Mouillard tábornok a 11. gyaloghadosztály parancsnokságát.

A lovashadosztály augusztus 27-iki állománya: 1552 lovas, 1228 tövész, 19 géppuska, 10 ágyú és 6 tarack.

Augusztus 1-15-ig 5 tiszt és 117 főnyi legénység megsebesült.

Ezredünk mai állománya: 373 lovas és 4 géppuska.

1916 augusztus 29-30. Az ellenség tüzérségi és repülő tevékenysége szemlátomást meglevevénedett. Úgy látszik új támadásra készülnek. Ma értesültünk az oláhok hadüzenetéről.

Általános rész. A 8. orosz (Kaledin) hadsereg megtámadta ma 4. hadseregünket Poryk irányában. Már a kora délelőtti órákban tüzérségi romboló tüzet fektetett báró Leonardi csoportjára és délután három orosz hadtest támadást indított Koryznica és Szelwow közötti védőállásaink ellen. Ezen támadócsoport jobbszárnya mögött egy lovashadtest állt. Az oroszok tagozódása a következő volt: északon a VIII., középen a szibériai IV. és délen a XL. hadtest támadt.

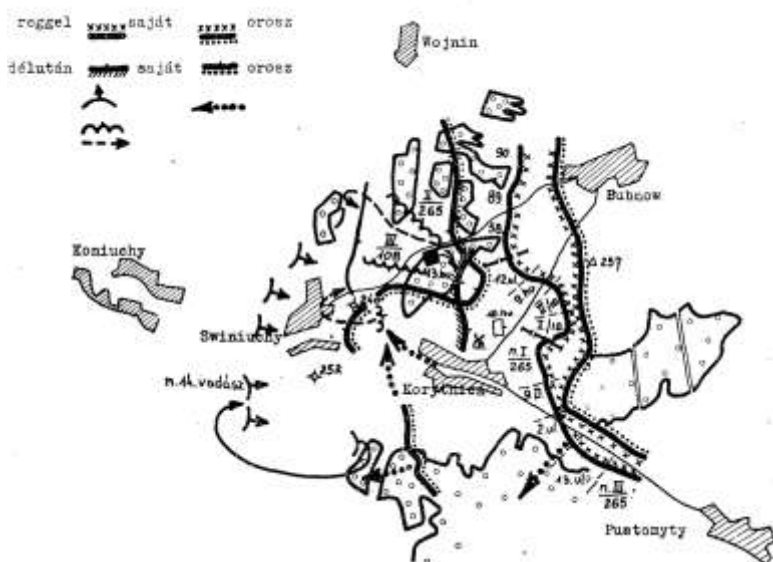
Lovashadosztályunkkal szemben támadó szibériai lövészek megrohanták a Koryznica-tól északkeletre levő szétrombolt állásainkat és visszavetették lövésosztályainkat. Leonardi csoport közepe is megintott. A tőlünk északra küzdő 11. gyaloghadosztálynak nagy veszteségei voltak. A bevetett hadosztály tartalékok nem tudták a helyzetet megmenteni és így az ellenség elfoglalta Koryznica-t és előcsapatai egészen Swiniuchy-ig nyomultak előre. Beckmann tábornok Swiniuchy körzetéből öt német gyalogzászlóaljjal végrehajtott támadásának sikerült az itteni kritikus helyzetet megmenteni. Szeptember 1-én folytatta az ellenség támadásait, most már a tőlünk északra és délre levő állások ellen. Ezen támadásai minden alkalommal aka-

dályaink ellen omlottak össze. Szeptember 2-áfi az egész vonalon csend volt. Az ellenség erőt gyűjtött szeptember 3-iki támadásához, amelyet Szurmay hadteste ellen intézett. Azonban ma is a németekkel megerősített védők minden támadást visszavertek. Ezzel fejeződött be Kaledin hadseregének támadása.

1916 augusztus 31. Észak felől erős pergőtűz halható. Ezredünket is felriasztották.

Az ellenség kb. 5 óra 15 perckor igen erős tüzet indított a lovas-hadosztály és a tőle kétoldalt levő két vadászszakaszunk ellen. Szto-

A 10. lovas hadosztály helyzete 1916 augusztus 31-én.

janovits százados a tűzhatás után támadásra számított és tartalékait u II. vonalba küldte.

A $\Delta 257$ táján az ellenséges tűz 8 és 9 óra közötti időben pergőtűzzé fokozódott, és az ellenség Bubnow-tól délnyugatra a mélyedésben támadáshoz csoportosult.

Sztojanovits már 8 órakor jelentette, hogy állásai részben a tüzérségi tűz alatt beomlottak. A 8. lovasdandár gyalogszázadainak parancsnoka Schmidt alezredes ugyanakkor jelentette, hogy a II. lövésosztály Gyomlay százada a $\Delta 257$ táján visszament. Bauer tábornok megparancsolta Sztojanovits-nak, hogy teremtsen rendet, gyülekeztesse a visszavonuló lövésosztályokat (10. és 13. huszárezred lövészei) és küldje őket vissza elhagyott állásaikba. Sztojanovits az összeszedett szétugrasztott részekből kb. 40 embert a $\Delta 257$ felé irányította. Ezek elérték a második vonalat és ott is maradtak. A szét-

ugraszott Gyomlay századot nem lehetett megtalálni, állásai szét voltak rombolva és sok halott feküdt a szétlőtt állásokban.

Bauer előre küldte a 10. huszárokat, hogy vegyék ismét birtokba a $\Delta 257$ körüli állásokat. Támadóik első csoportja elérte Sztobjanovits csoportja által megszállt vonalat, s ott összekötetést létesített a szomszéd szakaszokkal. A 10-es huszárok jelentésének vétele után Bauer tábornok utasította a $\Delta 257$ -re irányított 11./108. német gyalogzászlóaljat, hogy Korytnica-i teknőben azonnali bevetésre készentében maradjon. Horthy ezredes visszavonta ezredünknek kiadott támadási parancsát, mert a tüzérség parancsnokának 10 óra 15 perckor érkezett jelentése szerint az ellenség visszavonult a $\Delta 257$ magaslatról.

Csapataink 11 órakor még általában véve az első vonalban álltak, csak a $\Delta 257$ -81 szemben levő kiugró részben a teljesen szétlőtt állások mögött levő II. vonalba kényszerültek. Az I. lövésosztály parancsnoka Lübbe őrnagy jelentette, hogy az oroszok minden támadását visszaverte, mely alkalommal az ellenségnek súlyos veszteségei voltak.

Horthy ezredes 10 óra 15 perckor báró Roszner hadnagyot egy 15 főnyi járőrrel az erdő keleti széléhez küldte, hogy a visszamenőket gyűjtse össze, gróf Bissingen hadnagyot pedig az 58. gyalogezredhez mint összekötő tisztet küldte. Valamivel később parancsot kaptunk, hogy 10. huszárok előnyomulása következtében megüresedett állásokat szálljuk meg. 10 óra 15 perckor indult Horthy ezredes ezredünkkel és a reteszállásba vezette. Útközben északkelet felől erős tüzérségi tűz és gázbombák érték ezredünket, mely alkalommal egy emberünk elesett és ketten megsebesültek.

A bizakodó helyzet azonban megváltozott, mert az oroszok isméi pergőtűzzel árasztották el lövésosztályaink belső szárnyait és Vogelsang német I./265. zászlóalját. Ezen tűz oltalma alatt sűrű hullámokban indult az orosz gyalogság támadásra és sikerült nekik a $\Delta 257$ előtti állásainkba benyomulni. Csapataink 11 óra 30 perckor visszavonultak. A visszavonuló lövésosztályokat, 9. huszárok és 12. ulánus ezredet, ezredünk rajvonala vette fel. Az ellenség már tünt az első védelmi vonalunkon, egyes részei kb. 50 lépésnyire megközelítették rajvonalunkat. Ezredünk megrohmozta ezeket és 1 tiszt és 30 embert foglyul ejtve, tűzzel üldözte a Bubnow-tól délre fekvő mélyedésbe. Ezredünk az itt összeverődött hadosztályunkhoz tartozó csapatokkal és 20 német gyalogossal megszállta a vonalat.

Közben a 10. huszárezred is visszavonult. Az ellenség keményen üldözte őket. Ezredünk megrohmozza az üldöző oroszokat, miáltal a 10-esek kis levegőhöz jutottak. Ennél a rohamunknál Szakonyi százados, Luczenbacher hadnagy, valamint több emberünk esett el. A 10-es huszárok visszavonulásukat befejezve, megszállták az úgynevezett szélmalom állásokat a tartalékból odarendelt egyik gyalogszázadunkkal (Pados főhadnagy) együtt.

Tőlünk jobbra és balra álló csapatok visszamentek. 12 óra 10 perckor jobbszárnyunk felől jelentést kaptunk, hogy nem találnak

összekötetést. Egy tiszti járórt küldtünk jobbra, mert az eredeti parancs szerint a 111./108. német tartalék gyalogzászlóalj délben ott be kellett hogy avatkozzon. Röviddel utána déli és délnyugati irányból, első állásainkból, a járőr gyalogsági- és géppuskatűzet kapott. Ezredsegédtisztünk észrevette, hogy 12 óra 15 perckor az 58. gyalogezred rajvonala a 11. főállásra ment vissza, ugyanakkor látta, hogy a német II./265. gyalogzászlóalj ott előnyomulóban van. Az előnyomulás azonban már elkészt, mert az ezredparancsnokság 12 óra 30 perckor elrendelte a visszavonulást.

Ezredünk visszavonulása, három oldalról jövő ellenséges tűzben történt. A reteszállásokban arccal északnak harcolt a II./205. német gyalogzászlóalj (Clainni őrnagy.) Ettől az állástól délre kb. 200^x távolságban és vele majdnem párhuzamosan, de arccal dél felé a III./108. német gyalogzászlóalj állt tűzharcban. Ezen keskeny résen keresztül sikerült az ezrednek a II. főállásba jutni és azt megszállni. A megszállásnál ezredünk délnyugati irányból tüzet kapott. Az ellenség Swiniuchy-t foglalta el, de a 14. német vadász zászlóalj ellentámadása kiverte őket. 10 órakor a második főállás mögött összegyűjtött német öt zászlóalj ellentámadásba ment át.

Ezredünk mai vesztesége: Szakonyi százados, Luczenbachei hadnagy, Pélersz zls. és 0 emberünk elesett, Frey Vilmos főhadnagy báró Roszner István hadnagy és 17 főnyi legénység megsebesült. Fogásba estek: Solcz főhadnagy, báró Liphay Antal, Márk és Kaposy hadnagyok, Polgár és Jármy zászlósok, legnagyobb részük sebesülten. Báró Roszner hadnagy ma járőrével kiválóan működött. 10 főnyi járőrével 32 ellenséget fogott el, majd résztvett azon rohamban, amelyben Szakonyi és Luczenbacher elestek, végül még idejében értesítette Horthy ezredest, hogy az ellenség csoportját, majdnem bekerítette. Vitéz magatartásáért magas kitüntetésen kívül Károly király aranyarkantyús vitézé utótte. Sebesülése következtében báró Roszner hadnagy egyik lábát veszítette. Géppuskás századunknál beosztott tisztjeink közül eltűnt Tassy hadnagy és Rapcsák hadapród, azonkívül elvesztek a géppuskák alvázai, de a fegyvereket megmentettük.

Az első vonalban lefolyt harcokra jellemző géppuskás századunknál beosztott Häckel szakaszvezető harci jelentése, melyei tisztjek hiányában, ő terjesztett fel. Géppuskás századunk ma a II. lövészosztálynál volt beosztva. A jelentés így szól:

„Az ellenség 5 órakor pergőtűzzel árasztotta el állásainkat, amelyekben Frey főhadnagy és Tassy hadnagy úr századunkkal 11 óráig kitartott. Szétlőtt állásaink betemettek néhány emberünket, és a géppuskások a tartalékállásokba mentek vissza. A tüzéség rombolót üzének megszűntével géppuskás századunk ismét a szétlőtt állásokba ment előre, de amikor jelentést kaptunk, hogy az ellenség jobbszárnyunk ellen támad, századunk a futóárokban visszahúzódott, hogy onnét a szárnyat jobban védhesse. Alig rendezkedtünk be, az ellenség jobbfelől ránk támadt. A körülkerítés veszélye miatt a század az erdő szélén levő golyófogóig ment vissza, ez kb. 300^xhátrább le-

kiídt. Innét tartóztattuk lel az ellenséget további előhaladásában, de az oroszok körülzártak. Kellő tüzelés után megrohmoztuk a meggyöngített ellenséget és a század keresztülvágtta magát. A géppuskákat visszahoztuk, de az állványok visszaszállításához már nem volt elég emberem. A század 4 gépfegyverével Swiniuchv-ra vonult be.

A súlyosan sebesült Frey főhadnagy a századdal tért vissza. Tassy hadnagy sebesülten fogságba esett. A géppuskás századnak sok sebesültje volt.

1916 szeptember 1. Ezredünket tegnapi állásaiból, ahol mint tartalék éjjeleztünk, kivonták és Koniuchy-n laktáboroztunk. 14 órakor felriasztottak. A 10 lovashadosztály ezredei 2-2 harci századot alakítottak és így egy dandárba osztattak he. Ezredünk két harci századának parancsnoka Patzenhofer őrnagy. Úgy a századparancsnokok, valamint törzstisztek bizonyos időközökben leváltásra kerülnek. A századok egyelőre mint tartalék Koniuchy-n maradtak, vezétklovaink is itt vannak.

1916 szeptember 2. Az ezredtörzs Poryck-ra ment vissza. Estére a lövésosztályok felváltásuk után Koniuchy-ra érkeztek. A lovashadosztály összes gépfegyverszázadait Leonardi csoportjának rendelték alá, Luck alezredes csoportja részére.

1916 szeptember 3. Századaink földmunkát végeznek.

Tőlünk északra a 11. gyaloghadosztályt az ellenség ma eredménytelenül támadta.

Kaledin orosz 8. hadseregének támadása ismét elakadt.

1916 szeptember 1. Ezredtörzsünk és a málhásvonat Str. Poryck-ra került, vezeték lovaink Szczenyutyn-on szállásoltak be.

A lovashadosztály két csoportra oszlott: a harci- és a vezetéklőcsoportra. A harccsoport parancsnoka a 8. lovasdandár parancsnoka. Koniuchy-n, a vezetéklő-csoportnak parancsnoka a 4. lovasdandár parancsnoka Radowicz-n.

1916 szeptember 5. Az 1/10. lövésosztlály létszáma miatt 3. századba vonták össze.

1916 szeptember 6. Görgey Arisztid hadnagy vezetésével 50 főnyi menetszázad érkezett. Beosztva volt báró Probszl e. é. önkéntes.

1916 szeptember 7. Hadosztályunk harcicsoportját Beckmann seregesoport parancsnoksága Luck német alezredesnek rendelte alá és úgy intézkedett, hogy harccsoportnak, melynek létszáma 31 tiszt és 728 fő, ma estétől 7 századot alakítson. A lövésosztály létszáma 9 tiszt és 289 puska. Ezzel együtt a lovashadosztály harcicsoportjának összlétszáma 40 tiszt és 1017 kurtály.

Luck őrnagy csoportja két körzetbe oszlott:

„A”- körzet: Parancsnoka Köcker német őrnagy, csapatai: két német zászlóalj, 8. lovasdandár harciszázadai és a 10. lövésosztály;

„B” körzet: Parancsnoka Clamm őrnagy, csapatai: egy német zászlóalj, 4. lovasdandár harci századai, a lovaslüzerosztály és két tarack üteg, közte egy 15 cm-es is.

Ezredünk harci századai a Kol. Swiniuclyv-nál levő állásokba mentek.

A 90. gyalogezrednél levő tisztihány miatt Wellisch hadnagyot oda osztották he.

1916 szeptember-15-éig. Említésre méltó esemény nem adódott. A harci századok felváltva vagy az első vonalban vannak, vagy mini tartalék az állásokon dolgoznak.

Általános rész.

Kaledin orosz tábornok támadása 4. hadseregünk ellen szeptember 4-én végleg megfeneklett. De bár az arcvonalban nem volt harc, az orosz vonalak mögött igen élénk tevékenység folyt. Új útegek érkeztek, belövésük állandóan folyt, lehallgatott rádiogrammok szerint Kaledin hadserege háta mögött, az oroszok főleg a Szeiwow-Korytnica-i részen, nagy erőket vontak össze. De magában az arcvonalban is észlelhető volt az ellenség megközelítő tevékenysége. Reggelenként láthattuk, hogy az éj leple alatt az oroszok árkai közeledtek. Nemcsak futóárkokat, hanem Pustomytnál aknaharccal és gáztámadással is kísérleteztek. Ezen jelenségekből a magasabb parancsnokságok egy küszöböli álló nagy támadással számoltak és a szükséges ellenintézkedéseket fogantatosítottak.

Bruszilow tábornok a támadást szeptember 16-ra tervezte. Ez alkalommal is Kaledin 8. hadseregére helyezte súlypontját s e céljaim felemelte ennek létszámát 7 hadtestre és utasította, hogy vonalainkat Wladimir Wolinskij és Poryck irányában törje át.

Kaledin gárdahadtestét egy kb. 10 km-es vonalon Lokaczy és Swiniuchy között vonultatta fel. Ezen hadtestéhez csatlakozó két hadtest szintén támadási parancsot kapott. Ez a támadó csoport két szárnyán egy lovashadtest, egy lovashadosztály és Lawrownál Luck-tól délnyugatra a IV. szibériai hadtest állt tartalékban.

Szeptember 16-án 6 órakor indult meg a csata, az orosz tüzérség tömegtüzével. Az ellenséges tüzérség minden űrméretű lövedékekkel árasztotta el állásainkat, utána indult meg az oroszok támadása, mely tüzérségünk tüzeben összeomlott. 13 órakor Pustomytnál és Zaiurczy között négy orosz „hadtest támadta meg vonalainkat. Korytnica-tól délre eső vonalaink ellen az ellenség VIII. hadteste hatszor rohamozott eredménytelenül. Ettől délre Bubnow-ig az orosz gárdahadtest támadta Luck alezredes védőszakaszát. Ezen támadás kivédésében a 10. lovashadosztály harci és lövészszázadai, derekas munkát végeztek, a támadást visszavertük. Csak a 11. gyaloghadosztály déli szárnyán sikerült az ellenségnek némi eredményt elérni, de elmentámadással itt is visszaűzték az ellenséget.

Késő délután az ellenség rendkívül erős tüzelőkészítés után több hullámban megismételte támadását, mely tüzérségünk tüzeben omlott össze. Az esti szürkületben megkísérelte a gárda és a VIII. orosz hadteste egy negyedik, együttesen végrehajtott támadással, állásaink elfoglalását, de derék csapataink mindenütt visszaverték. A harc itt egész este mindenütt a legnagyobb hevességgel tombolt, de állásainkat mindenütt megtartottuk és az ellenség nagy veszteséggel, visszament reggeli állásaiba.

Szeptember 17-én és 18-án aránylagos csend uralkodott.

Szeptember 19-ére Bruszilow elrendelte, hogy Kaledin hadsereg tüzérsége egész napon át tartó rombolótűzzel, tegye rohaméretté állásainkat és 20-án hajnalban induljon rohamra.

Szeptember 19-én 8 órakor kezdte az orosz tüzérség állásaink lövetését. A lövedékek közé gázgránát is került és hevedése helyenként pergőtűzzé fokozódott. Délután az ellenség eredménytelen támadásokat intézett Szurmay és Csanády hadtestei ellen. Egész éjjel kísérleteztek az oroszok rajtaütésekkel és rohamokkal.

Szeptember 20-án 4 órakor megindultak az orosz tömegek, a legembertelenebb emberpazarlással állásaink ellen, rohamra. Tőlünk északra sikerült is nekik egyes helyeken, ahol a 25 órás pergőtűz állásainkat szétrombolta behatolni, de tartalékjaink ellentámadása minden alkalommal kiverte őket állásainkból.

Védőszakaszunkat, melyet a 10. lovashadosztály csapatai és a németek közösen védelmeztek, ez alkalommal vissza kellett rendelni. Védőszakaszunk ellen az orosz gárda hadtast két legjobb ezrede, közülük balra a 15. gyaloghadosztály (melyet már 1914-ben Limanowánál ismertük meg) támadt. A 11. gyaloghadosztályunk jobbszárnya egy reteszállásba, kanyarodott, Beckmann csoportjának közepe tartotta állásait. Az ellenség főtörekvése volt, sikerét SiwinuChy felé kibővíteni, ezért Pustomyty és Watyn közötti erdőben nagy erőket vont össze.

A kora délutáni órákban Marwitz tábornok 8 német zászlóaljat ellentámadásra indította. Ezek azonban csak Korytnica-ig jutottak előre, mert az ellenség az erdőben levő 1. gárdahadosztálya és a IV. szibériai hadtest részei a harcba beleavatkoztak.

Az oroszok óriási véráldozattal kivívott eredménye egy kb. 3 km széles és 1 km mély horpadás volt arcvonalunkban.

Beckmann csoportjánál a 21-ére hajló éjszaka igen nyugtalan volt. Hajnalban folytatták a német tartalékok ellentámadásukat, mely azonban az ellenség óriási számbeli fölénye miatt megakadt. Beckmann a támadás céltalanságát belátva elrendelte, hogy a nehéz tüzérség érkezéséig a csapatok védelemre szorítkozzanak.

1916 szeptember 16. Az ellenség tüzérsége 6 órakor minden öbű löveggel kezdte meg állásaink lövetését.

Ezredünk 1. harci százada Pados főhadnaggyal Swiniuchy-től kicsit északkeletre levő állásokban volt. Álláspontja kb. 100-150^x a 10. huszárok balszárnya és a német 265. gyalogezred 7. századának jobbszárnya mögötti tartalékállás. Az állások ezen része Glammann német őrnagy „B” körzetéhez »tartozott. Az állásokban a lovashadosztály harci századai, lövésosztály és a németek 5-6. zászlóalja voltak beosztva, Luck német őrnagy parancsnoksága alatt.

8 óra 15 perckor harci századaink parancsot kaptak a lakófedezékektől kiinduló német reteszállás megszállására.

Az ellenség tüzelése pergőtűzzé fokozódott, egyúttal nehéz tüzérsége zárótűzet alkalmazott. A reteszállás, a tartalék és az erdő északi: sarka nehéz gránátok tüze alatt állt;

12 óra 15 perckor megparancsolta báró Zech K. főhadnagy a 2. harci századunknak, hogy a „B” körzet legszélső jobbszárnyán álló német 5. század mögötti II. vonalat szállja meg, mert ezen területen állók, a nehéz lövegektől a legtöbbet szenvedtek. Brückler főhadnagy a 2. század parancsnoka a legnagyobb pergőtűzben tette meg ezt a minden fedezéket nélkülöző kb. 1000^x hosszú utat.

A körzet állásai ellen az ellenség délelőtt, 13 órakor és este intézett rohamot, de kísérletei mindhárom esetben, vagy tüzérségünk lüzében, vagy akadályaink előtt omlottak össze.

14 óra 20 perckor Haldecker százados parancsára az 1. harci század fele az első vonal megerősítésére ment előre, rövidesen követte a 2. század fele. Később az első vonal állományának rendezése alkalmával Brückler főhadnagy vette át az 1. harci század parancsnokságát, a megsebesült báró Zech K. százados helyett.

18 órakor megszűnt a tüzelés. Vonalaink előtt Horthy ezredes naplója szerint 2800 hulla feküdt. Nekünk is voltak veszteségeink. A 10. lovashadosztály alakulatai vesztesége: 20 halott, 3 tiszt és 104 sebesült legénységi állományú. Eltűnt 1 tiszt és 14 főnyi legénység.

Ezredünk vesztesége: 10 halott, 1 tiszt és 23 jász-kún megsebesült, 1 tiszt és 13 emberünk eltűnt.

Névszerint a következők:

hősi halált haltak: őrmester Fülöp 5. század, szakaszvezető Markó, káplár Rátóti, huszár Hayk István, Somogyi Károly 3. század és huszár Dudás Lajos 4. század;

sebesültek: báró Zech Konstantin főhadnagy, őrmester Bencsik, káplár Turóczi, huszár Kovács János és Ádám Péter a 3. századtól;

káplár Simon Imre, őrzető Fodor Lajos, huszár Kocsis János, Fodor István és Elek Sándor 4. század;

eltűnt: báró Urbán Iván hadnagy, az eltűnt legénység neveit nem tudtuk már megállapítani.

Pados főhadnagy jelentése szerint ezredünk veszteségeinek legnagyobb része a reteszvonalban történt, mert ott volt az ellenséges tüzérségnek hatása a legnagyobb.

Az alábbiakban közöljük dr. Brückler Elemér főhadnagy 1916 szeptember 18-án kelt az ezredparancsnoksághoz benyújtott ütközetjelentésének szószerinti fordítását:

Az ezred szeptember 7-e óta a Swiniuchy-tól északkeletre levő tartalékállásban van, mely kb. 100-150^x, az első vonal mögött a 10. huszárok bal- és a német II./265. zászlóalj 7. századának jobbszárnya mögött van.

Szeptember/ 16-án 6 órakor kezdte az ellenség Claman őrnagy egész körzetének tüzérségi tüzéssel való lövetését.

8 óra 15 perckor ezredünk parancsot kapott, hogy a tartalék, a szállásfedezékéből kiindulva, német reteszállást szállja meg. Az ellenség tüzérsége állandóan fokozta tüzerejét, amely lassan pergőtűzzé fajult és ugyanakkor igen nagy számú nehéz 15 és 18 cm-es löveggel zárótűzet alkalmazott. A tartalék és a reteszállás egész környéke, főleg az erdő keleti széle és ennek északkeleti sarkába óriási

tömegű nehéz gránát csapódott be. úgy hogy ezredünknek már itt halottjai és sebesültejei voltak.

A II. harci század 12 óra 15 perckor parancsot kapott báró Zech századostól, hogy Clamann körzet legszélső jobbszárnyán levő 5. század mögé vonuljon és ott szállja meg a II. állást. Amennyiben az ellenség első vonalunkat áttörné, úgy azonnal induljon ellentámadásra: Azt jelentették ugyanis, hogy az ellenség nehéz lövedékei ezen század állásait szétrombolta s azért kénytelen volt az 5. német század visszamenni. A II. harci századot kb. 1000^x-nyi nyílt terepen a legerősebb, különböző öblű ágyútűzben kellett rendeltetési helyére vezetnem. A pergő- és zárótűz szüntelenül tartott s nagy erőfeszítésre volt szükség, hogy századom a nehéz tűz hatása alatt, nagyobb veszteséget ne szenvedjen és jó szellemét el ne veszítse. A század helyzete már azért is volt nehéznek mondható, mert az ellenség romboló tűzét a német 5. század ellen összpontosította és az egész területet 15 és 18 cm-es gránátössztűzzel megszakítás nélkül elárasztotta. A század fedezékét három telitalálat érte, több halott és sebesültünk volt.

14 óra 20 perckor Haidecker százados, a 10. huszárok csoportparancsnokától, parancsot kaptam, hogy fél századommal erősítsem meg védővonalát, míg a másik fél századom tartalékban maradt, hogy szükség esetén az 5. német század mögül ellentámadást tudjak intézni. Fél századomnak az első vonalba való bevetésének örültem, mert legénységem ott legalább jobb fedezéket talált, míg a tartaléknál a fedezék csak térdmagasságig volt kiemelve, de ez is már teljesen szét volt rombolva s legénységem minden fedezék nélkül maradt. Ez az oka annak, hogy a tartaléknak aránylag nagyobb volt a vesztesége. Az ellenség főleg a tartalékkállásokat tartotta tűz alatt, miáltal első vonalunkat kevesebb veszteség érte.

A pergőtűz folytatódott 15 óra 30 perckor arról értesültem, hogy báró Zech százados megsebesült és hogy az 1. harci század (1. és 3. századunk) már az első vonalján van. 16 óra 30 perckor parancsot kaptam, hogy az egész ezredünk harci századai az első vonalba bevetendők s ezért előrevettem második fél századomat (5. századunk) a védővonalba.

Az ellenség pergőtüze 6 órától 18 óra 15 percig tartott szakadatlanul 12 órán át. Az egész vidék egy nagy égő tömeg és nagy füstfelhő képét nyújtotta. Az ellenség részben gázlővedékeket is használt.

Az első vonalban levő századok kötelékeit rendeztük és én vellem át az ezred két harci századának parancsnokságát. Az 1. harci századhoz tartozó 1. és 3. századunk a 2. harci század mellett a reszállásban feküdt. A 2. harci század elvonulása után az 1. harci század szélesebb alakzatot vett fel, hogy ezzel a heves tüzérségi tűz hatását csökkentse, így balszárnyával a német tartalékhoz csatlakozott. 14 óra 20 perckor az 1. harci század, az első vonal megerősítésére a 10. huszárok szakaszába jutott. E parancs foganatosítása céljából az 1. harci század a futó árokban délfelé tért ki, de az erős tüzérségi tűzben annyi halottal és sebesültet veszített, hogy kénytelen volt visszajönni és észak felé tolódni. így egy jobb állapotban levő

futóárkon keresztül érte el a 10. huszárokat és közöttük helyezkedett el.

1916 szeptember 11-18. Az arcvonalban aránylagos nyugalom volt, az ellenséges tüzéség is csak szórványosan lött.

Szeptember 17-én 2. harci századunk a 10. huszárok és a német 5. század között az első arcvonalban egy kb. 250^x hosszú árokreszt tartott megszállva. Szeptember 18-án az 1. harciszázad (Görgey Arisztid) felváltotta a 2. harciszázadot. Lamm hadnagyot a pótszázadhoz helyezték el, Patzenhofer őrnagyot ideiglenesen vezényelték a bajor lovashadosztályhoz.

1916 szeptember 19. A 10. lovashadosztály mai állománya:

9. hu. ezer.	259 lovas				
10. „ „	254 „				
13. „ „	310 „				
12. ul. „	210 „		3 gp.		
löv. oszt.		258 csatár	2 „	2 gyal. ágyú	
10. lov. tü. o.					12 ágyú
1./11. tar. üteg					6 tar.
összesen	1033 lovas	258 csatár	5 gp.	2 gyal. ágyú	12 ágyú 6 tar.

Az ellenség a két elmúlt napon előbbre dolgozta magát, tüzésége, mely napról-napra újabb ütegekkel szaporodott, belötte magát. Ezeken kívül egy közeli támadás előkészületeit abban láttuk, hogy az ellenség vonalai előtt spanyol lovasokat az állásokhoz merőlegesen állították fel.

Az éjszaka nyugodtan telt el. 7 óra 50 perckor megkezdte az ellenséges tüzéség tüzelését és azt, számos bomba- és aknavetővel támogatva, sokszor a pergőtűzig fokozva, 18 óráig árkaink ellen irányította. 18 órakor az oroszok tüzelése zárótűzzé alakult és gyalogsága támadásra indult, de a támadás már fele utón össze is omlott. 18 óra 45 perckor egy újabb támadás indult. Ennek súlypontja ezredünk és a német 5. század védőszakasza ellen irányult, de állásaink előtt kb. 150^x-re ez is összeomlott. 21 órakor az oroszok újra kezdték állásainkat gránátokkal döngetni és két órai rendkívül erős tüzelés után 23 órakor egy újabb gyalogsági támadást indítottak, mely az akadályokig jutott, de ott menthetetlenül összeomlott. Idejében, érkeztek meg Luck alezredes által kiküldött világító pisztolyok, bőséges löszszerrel, előbbi az ellenség éjjeli mozgásának megfigyelésére is igen jónak bizonyult.

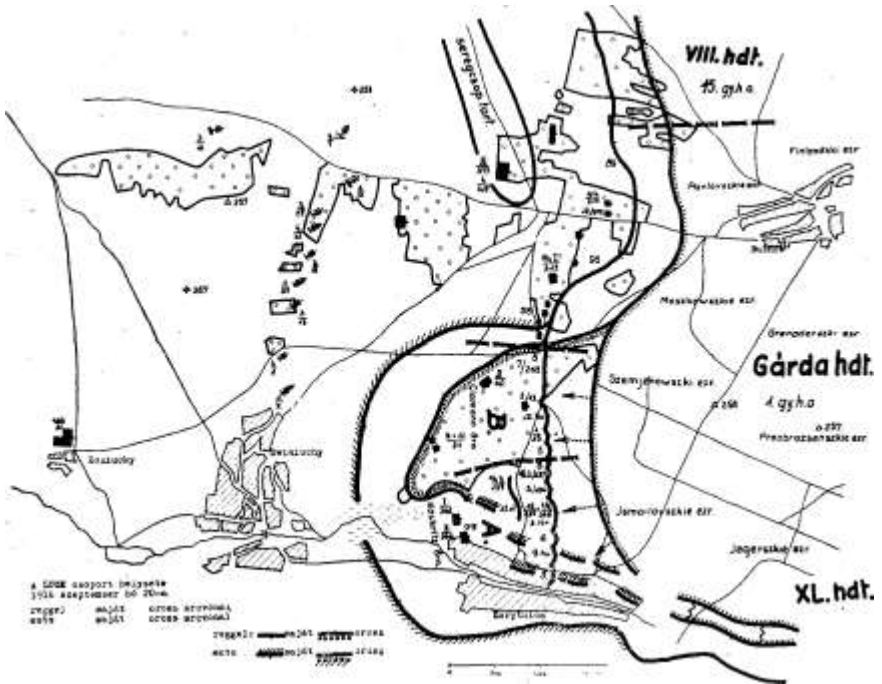
Itt közöljük dr. Bückler Elemér főhadnagy két harci századunk parancsnokának 20-án 7 órakor elküldött ütközetjelentését. (Röviddel ezen jelentés elküldése után Brückler főhadnagy fogságba jutott.)

1916 szeptember 17-ére hajló éjjel az oroszok nehéz lövegekkel lötték állásainkat. Mindkét harci század az első vonalban van, a 10. huszárok és a német 5./265. század között. Egész nap az ellenség nehéz tüzéségének tüze alatt álltunk. 18 órakor az 1. századot tartálékba vontam vissza. A 2. századnak védőszakaszában 15 „traverz”

van, vonalunk kiterjedése 230⁸. Jobbszárnyunk melletti német 5. századot a 6. század váltotta fel, mert előbbinek igen nagy veszteségei voltak. Éjjel nem volt nagyobb tevékenység.

1916 szeptember 19. Az ellenség tüzésége 7 óra 50 perckor örült pergőtüzet indított és azt 18 óráig állásainkra zúdította. Az ellenség majdnem kizárólagosan nehéz öblű lövedékeit a 2. harci század és a német 6. század belső szárnya ellen összpontosította. A század jobb-

A Luck csoport helyzete 1916 szeptember 20-án.

szárnyán levő két alszakasz (két traverz közötti rész) beomlott és a még életben levő jász-kunokat betemette. Ugyanígy lötték szét a 0. német század állásait. Miután az ellenség 18 óráig az egész „B” körzetet szüntelenül döngette, gyalogsága 19 óra 45 perckor támadásra indult. Ezt a támadást is visszavertük. Az ellenség nehéz tüzésége egész éjjel tüzelt.”

1916 szeptember 20-án így folytatja Brückler jelentését: „3 óra 45 perckor a tűz ismét pergőtüzzé fokozódott és 4 óra 30 perckor megszűnt. Rögtön utána megindult az ellenség rohama, mely akadályaink előtt megtorpant és 5 óraker már vissza is voll verve. Az ellenséges tüzéség folytatta tüzelését és 5 óra 30 perckor gyalogsága ismét előre tört. Ezen rohamot akadályainknál puska-tüzzel, kézigránáttal és kézitusában vertük vissza. Mai vesztesé-

günk 1 halott, 7 sebesült. Veszteségünk legnagyobb részét légnyomás okozta.

Elesett: huszár Halka Frigyes, 4. század.

Sebesült: káplár Cseh Mihály, huszár. Dinnyés István, Lados Sándor, Lengyel István, Bozsó Béla és Nagy Gábor, 5. század.

A 2. harci század állománya 6 óraker: 3 tiszt, 92 karabélyos és 2 egészségügyi huszár, összesen 97 fő.”

A második roham visszaverése után első vonalunk ujjongott az aratott diadal feletti örömeiben, mert hiszen a lőszer fogytán volt és az ellenség gárdaezredeinek színejavát sikerült visszaverni. Állásaink előtt hihetetlen nagyszámú sebesült és halott feküdt.

6 óra 30 perckor megindított újabb pergőtűz szétrombolta a német 6. század árkait. Az elpusztított állások ellen megindított orosz roham sikerrel járt, az oroszok benyomultak azokba. A németek ellentámadása nem sikerült és a németek kénytelenek visszamenni. A németek visszavonulása következtében 2. harci századunk is részben visszament, részben pedig Brückler főhadnaggyal a 10. huszárok állásai felé húzódott.

Az áttörés hírére Claman alezredes megparancsolta Pados főhadnagynak, hogy az 1. harci századdal szállja meg a II.vonalat. Ellenséges erős zárótűzben a század ritka rajvonalban szállta meg a II. vonalat. Egy újabb parancs arra utasítja Padost, hogy tartsa vissza a visszavonulókat és hajtson végre egy ellenlökést. Pados (beosztott tiszték Görgey Arisztid és herceg Odescalchy hadnagy) előre vezeti századát, melyhez már néhány német és a 2. harci századhoz tartozó emberünk csatlakozott, ellentámadásra. Az előnyomulás alatt a századnak nagy veszteségei voltak a jobbfelől oldalazó géppuska, tüzérségi és gyalogsági tűz által.

Amikor a század azon magaslat mögé került, amely mögött a védőszakasz parancsnokság álláspontja volt, a szemben levő dombon „mogyoró erdő”-ben oly tömegű ellenséges gyalogságot látott, hogy az ellentámadás végrehajtása, kis létszámú századával, az esztelenséggel határos lett volna. Ezért Pados lefektette rajvonalát s megkezdte a tüzelést az orosz tömegek ellen. Pados ezen helyzetben íkb. egy óra hosszat tartott ki. Századának jobbszárnya, az ellenség oldalazó tűzétől, oly veszteséget szenvedett, hogy annak parancsnoka, herceg Odescalchy hadnagy embereivel egy hátrább levő állásba vonult. Pados és Görgey súlyos sebesülésük dacára, az 1. század nem vonult vissza, hanem még a sötétségig kitarított.

Időközben az ellenség áttörte K.öcker őrnagy „A” körzetét, megszálló” csapatai az ellenség nyomásának engedve, visszamentek a II. vonalra s ott további harchoz rendezkedtek be.

Luck csoportjának áttörése folytán, a tőle északra álló 1.1. gyaloghadosztály is intézkedett a helyzet lerögzítése érdekében. Luck alezredes csoportjának egységei, a szenvedett nagy veszteségek után, megállapodtak a II. védővonalban, ahová az oroszok nem követték.

A német tartalékok első ellentámadása 14 óra 30 perckor, indult és bár fokozatosan erősödött, nem tudott előbbre jutni, mint Pados főhadnagy 1. százada által reggel 10 óra előtt elért dombig.

A sötéttségben herceg Odescalchi hadnagy amikor a tüzelés elcsendesedett, előre küldött egy önkéntesekből alakított járőrt, a halottak és sebesültek összeszedésére. Ez a járőr megtalálta a hősi halált halt Görgey Arisztid hadnagyot és a súlyosan sebesült Pados főhadnagyot. Rabi szakaszvezetője volt Pados századának, s bár nem, sebesült meg, mégsem akarta tisztjét sebesülten hátrahagyni és a többiekkel hűen kitartott mellette, amíg vissza nem vitték.

21 óra 30 perckor az 1. harci század parancsot kapott, hogy Koniuchy-n jelentkezzen Lúbbe őrnagnál.

Ezredünk pontos veszteségeit most utólag megállapítani nem volt módunkban, mert az erre vonatkozó hivatalos iratok eltűntek, de volt tisztjeink feljegyzései alapján:

elesett	2 tiszt	15 főnyi legénység
megsebesült	1 „	77 „
eltűnt	3 „	34
összesen:	6 „	126 „

ezen számokban azonban kb. 30 jáász-kun lehet kik a lövészosztálynál voltak beosztva mert: ezredünk létszáma: IX. 16-án 310 lovas volt
IX. 27-én 208

veszteségünk: 102 fő „volt.

A már említettekén kívül megsebesült még a mai nap folyamán: gról Almássy Alajos és Polgár hadnagy, szakaszvezető Dravucz 1. század, huszár Czárán János és még néhány ember.

A 10. lovashadosztály harcialakulatainak létszáma 1017-ről 226 főre apadt, ezért Bauer tábornok kérésére kivonták a lovashadosztályt az arcvonalból, de egyelőre Swiniuchy-Koniuchy körzetben maradt.

1916 szeptember 21. A legénység egy része bevonult az állások-hói, de még kb. 60 emberünk maradt Lúbbe őrnagnál.

1916 szeptember 22-23-ig. Lúbbe őrnagytól bevonult 60 huszárunk.

1916 szeptember 2-í. A lovashadosztályt ismét átszervezik. Minden lovashadosztály ezentúl négy lovasezredből alakul. A lovasezredek egy lovas- és egy gyalogosztályt alakítanak, ennek folytán a lövészosztályok feloszlanak és századai az illetékes ezredeikhez vonulnak be. Az új lovasosztály három lovasszázadból áll, ezek létszáma lehetőleg 110 lovas legyen. Ezek a jelenlegi négy századból alakítandók.

Az új lövészosztályok több, 200 karabélyt számláló lövészszázadból alakulnak. Az osztályok elnevezése pl.: cs. és kir. 13. huszárezred lovasosztálya, vagy lövészosztálya. A századok elnevezése: a 13. huszárezred 1., 2., 3. lovasszázada, vagy lövészszázada.

Mecser főhadnagy szabadságra ment, helyette Görgey György százados vette át a segédtiszti teendőket.

1916 szeptember 25-én 10 óraker tábori mise. Délután felosztották az 5. századot s lovasait az 1., 3. és 4. századba osztották be. Két lövészszázad felállítására két keretet állítottak fel. Az 1. lövészszázad keretét a felosztott 5. század altisztjeiből, a 2. lövészszázad keretét a máma bevonult II. lövészosztály 30 főnyi jász-kunjaiból Brzodrad hadnagy parancsnoksága alatt alakították.

1916 szeptember 26. Ezredünk Kropiwszczyzna és Tyszkiewiczzy-re menetelt. Indulás 8 óraker, érkezés 11 óraker. Az ezred törzs, I. és 3. század előbbi faluban, a 4., géppuskás század, az 1. és 2. lövészszázad utóbbi helységben szállásolt be.

1916 szeptember 27. A 10. lovashadosztály mai létszáma:

9 huszárezred	149 lovas	1 géppuska
10	330 „	55
13	208 „	4
12 ulánusezred	125	2
lövészosztály		262 kurtály 2 „
lovastüzér osztály	M arwitznál beosztva.	

Összesen: 687 lovas 262 kurtály 9 géppuska

1916 szeptember 28. Fabricius hadnagy ma érkezett egy 50 főnyi menetszázaddal, ezeket az I. lövészosztálynál maradt Zalán és Zoltán hadnagyokkal és 105 főnyi legénységgel azl. lövészszázadba osztották be.

Bauer tábornok, lovashadosztály parancsnokunk, a feloszlott lövészosztályt a következő paranccsal búcsúztatta:

„Kezdetlegesen, majdnem a semmiből alakulva, ezek a csapatok oly hőstetteket vittek véghez, amelyek egyenértékűek legrégebb ezredeink teljesítményeivel. Hónapokon át önfeláldozó kötelességérzéssel, ingadozás nélkül túrték ők az állóharc súlyos fáradalmait. Árkaikat tülerős ellenséges támadások ellen, halálmegvetéssel védtek, nagyrészüket az Uralkodó és a Haza iránti kötelességét vérevel pecsételte meg. A lövészosztályok kiváló teljesítménye főleg az osztályparancsnokok céltudatos tevékenységének, valamint a tisztikar és legénység odaadó összműködésének eredménye.

Amidőn ezért a két parancsnoknak, nemes Lübbe őrnagynak és nemes Sztojanovits századosnak, az összes tiszteknek és minden egyes embernek köszönetemet és teljes elismerésemet a legmagasabb szolgálattal nevében kifejezem, megvagyok róla győződve, hogy jövőben is, a mindenkor bevált lovas ezredeim kötelékében, ugyanazzal a hősiességgel és kötelességérzéssel fognak harcolni.”

1916 szeptember 29. Kiegészítés képen érkezett ma Znamenák százados parancsnoksága alatt 131 főnyi menetszázad. Beosztott tiszt: Halm Sándor zászlós és hadi önkéntes gróf Hardanberg. Patzenhofer őrnagy bevonult a bajor lovashadosztálytól.

1916 szeptember 30. A menetszázad felosztása: a lovas nélküli lovakra 10 lovaszt osztottak be, a 2. lövészszázadnál hiányzó altisztállásokat betöltötték és a fennmaradó legénységet az 1. lövészszázadhoz osztották be.

A lovashadosztály eligazítása folytán várjuk feliasztásunkat.

Szentpéteri hadnagy a 11. huszároktól bevonult a géppuskás századhoz.

A menetszázadok és a lövészosztály feloszlataása folytán az ezredek állománya javult:

9. huszárezred	359 lovas	61 lövész	1 géppuska
10.	414 55	128 55	- 55
13.	426 „	229 5?	4 55
12. ulánusezred	399 55	51 55	4 55
műszaki század	109 „		
összesen:	1707 55	469 55	9 55

Az átszervezés alatt a 10. lovashadosztály behatóan foglalkozott az ezredek harcszerű kiképzésével.

1916 október 1-24-ig. Október 7. Gróf Andrássy hadnagy 35 főnyi menetszázaddal vanult be.

Október 10-én a 4. lovasdandár vezérkari tisztje, Köckert százados felváltására a 14. huszárezredtől Vattay főhadnagy érkezett. Macourek százados menetszázada 50 fővel érkezett.

Október 11-én gróf Andrássy Imre bevonult és a 4. lovasdandárnál nyert beosztást.

Október 18-án bevonult Rochlitzer József hadnagy.

Október 23-án szénát szállítunk a Iwanici-i vasúti állomásra, mert rövidesen berakodunk.

Október 24-én előkészületek a vasúti szállításhoz.

A 4. hadsereg parancsnoka, Terstyánszky vezérezredes a következő paranccsal búcsúztatta az Erdélybe menő hadosztályunkat:

„A 10. lovashadosztály magasabb intézkedés folytán a közeljövőjei a hadsereg kötelékéből kiválik.

Ebben a pillanatban leghálásabban gondolok parancsnokságom alatti teljesítményeire.

Derék csapatai négy hónapon át véres, nehéz de dicsőségesen vívott harcokban, amelyben őket kitűnő tüzérése támogatott, bizonyosságot tettek arról, hogy a gyalogharcban is igaz lovasszellem hatotta át őket.

Fényes katonaszerencse vezérelje mindnyájukat a jövőben is.

Mélyen megrendülve a közeli válás tudatában, egész szívem melegével mondok köszönetet ennek az elit hadosztály parancsnokának, Bauer tábornoknak, a dandárnokoknak, törzs- és főtiszteknek úgy mint az összes derék legénységének, kitűnő magatartásukért, jó szellemük és áldozatkészségükért,

Isten veletek, ti derék férfiak, Isten áldása vezéreljen benneteket, új, dicsőséges utakon. Tersztyánszky vezérezredes s. k.”

Mielőtt az északi harctértől elbúcsúznánk, meg kell említenünk, az ezred menetteljesítménye lóháton, nem számítva a járőrök és felderítő különítmények, valamint az ezred és egyes részeinek külön útját (felváltások, támadások stb.) és gyalogharcok alatti menetteljesítményét.

1914 augusztus 24-től 1916 október 25-ig 4850 kilométert meneltünk.

III. RÉSZ.

*Az Erdély-i arcvonalon. 1916 október 24.-november 29.
Általános rész.*

Románia majdnem a hármasszövetség fennállása óta szövetséges viszonyban állt a hármasszövetség hatalmaival. A második Balkán-háború óta, amidőn az Osztrák-Magyar Monarchia a románok ígéreteit a bolgárokkal szemben nem támogatta, ezen különben bensőséges viszony elhidegült. Az elhidegülést az orosz diplomácia igen ügyesen kihasználta és amikor 1914-ben a háború kitört, a románok nem mozgósítottak mellettünk, hanem mint az későbbben kitűnt, megüzenték az oroszoknak, hogy ellenük nem viseltetnek támadó szándékkal. Ugyanakkor a román mentalitásnak megfelelően elhatározták, hogy csak akkor lépnek mellettünk harcba, ha a szövetségeseknek sikerül az oroszokat teljesen legyőzni. Ezen határozatuk annyit jelentett, hogy a románok, a második Balkán háborúban követett és bevált, minden kockázat nélküli politikát akartak folytatni. A veszélytelen és minden kockázat nélküli hullarablás érdekében, a román kormány szemérmetlen alkudozásokat folytatott a két szembenálló féllel, várva azt a pillanatot, amikor az egyik, vagy másik fél egy megsemmisítő vereséget szenved.

Brusilow offenzívája után az oroszok félre nem érthető módon értésére adták Romániának, hogy amennyiben még tovább is ingadozna, úgy a jövőben nem fogják elfogadni csatlakozását. Ez döntött: Románia szerződést kötött az entente hatalmakkal és augusztus 27-én a hadüzenet átadásával egyidőben átlépte a magyar határt.

Hadvezetőségünk egy későbbi időpontban várta a románok hadüzenetével és ezért orvtámadása, készületlenül találta. Az 1. hadseregparancsnokság csak augusztus 17-én, vagyis az entente-al kötött román katonai szerződés napján alakult meg. Ezen időpontban csak három gyalog és másfél lovas hadosztály volt készentétben. Ezen csapatokon kívül, csak kevésszámú népfelkelő és bányász zászlóalj állt a hadseregparancsnokság rendelkezésére, német csapatok azonban már útban voltak Erdély felé.

A rendelkezésre álló gyenge erővel az 1. hadseregparancsnokság nem tudta az oláhok határátlépését megakadályozni. A szövetségesek hadvezetőségei által Erdélybe irányított, különböző harcterekekről elvont csapatok, egymásután érkeztek a Maros-vonalra. Csapatunk az erdélyi arcvonalaink elleni oláh támadásokat mindenütt

visszaverték, de nagy számbeli oláh, főlényben lévő ellenség, megkerülő mozdulatai elől kénytelenek voltak lassan hátrálni. Ezen önfeláldozó harcoknak tulajdonítható, hogy az oláhok teljes felfejlődésire kényszerülve, ütemük meglassult. Hős csapataink szívóssága és az oláh hadvezetőség erélytelensége folytán, a meglepetésszerű oláh támadásnál aránylag kevés magyar terület esett az oláhok kezébe. Ezalatt a közben érkező csapatok a Maros mögött gyülekeztek és Falkenhayn német vezérezredes alatt megalakult a 9. hadsereg. Ezen hadsereg először Nagyszebennél semmisítette meg az oláhokat, majd pedig több győzelmes csatában megverte őket és végérvényesen ki dobta Erdélyből. Ez történt augusztus 17. és október 24-ike közötti időben, amikor hadseregeink ádáz küzdelemben álltak a túlsúlyban levő orosz tömegekkel.

1916 október 24. A lovashadosztály vasúti szállítmányai Iwanczyi-Sokai-Turka-Csap-Mátészalka-Nagy Károly-Zilah-Dés-en át Szamosujvárra gördültek. Az élszállítmányok, a 9. és 10. huszárok ma érkeztek Szászrégenbe.

1916 október 25 indult 2. lövészsorozatunk, mint a 10. lovashadosztály utolsó lépcsője Iwanczyi-ről.

1916 október 26-30-ig. Az első lépcsőnk 0 óra 30 perckor érkezett Szászrégenbe és beszállásolt a városban.

6 óraker az első század, utána három óránként a többi század, utolsónak a géppuskás század érkezett. Az ezredtörzs és az 1. lovaszszázad Falfalura menetelt, a többi Szászrégenben maradt. Falfalura érkezett a 4. század, 3. századunkat Dédára irányították és kirakodás után Retonya-n szállásolt be. A II. osztály lövészsorozatai még nem érkeztek meg.

1916 október 31. A szálláscsinálók 8 óraker indultak Dédára.

1916 november 1. Az ezredtörzs és a lovas századok 8 óraker indultak és 10 óra 30 perckor Dédára érkeztek. Az 1. század helyszüke miatt Birsztra-n szállásolt ke. A 2. lövész század még nem érkezett meg.

1916 november 2. Az ezredtörzs a 4. századdal 7 óraker indult útközben az 1. és 3. század felzárkózott. Az 1. lövész század külön menetelt. A lovaszszázadok 15 óraker Moglanesti-n szállásoltak be.

1916 november 3. Lovas századaink 7 óraker indultak Gyergyó Ditró-Gy. Szárhegy-Gy. Szentmiklós- Gyergyó Tekerőpatak-on át és 13 óra 45 perckor Gyergyó Vaslábon- on beszállásoltak.

A 10. és 3. lovashadosztály Brudermann altábornagy parancsnoksága alatt egy lovashadtestet alakít.

A 2. lövészsorozat megérkezett és az 1. lövészsorozattal együtt a lovashadosztály törzsénél Lübbe őrnagy parancsnoksága alatt Gyergyó-Szent-Miklóson beszállásolt.

Csapataink arcvonala néhány km-nyire a határtól innen van, velük szemben orosz és oláh csapatok állanak. Mindkét oldalon nyugalom uralkodik. Ma a XXI. hadtestünk arcvonalának több szakaszán, az ellenség élénkebb tevékenységet fejtett ki, amely abban nyilvánult meg, hogy tüzésége belötte magát és gyalogsága sűrűbb portyázást

végzett. Ezekből a jelekből, valamint repülőink jelentéseiből, kik az ellenség arcvonala mögött pihenő csapatokat állapítottak meg, közeli támadásra lehetett számítani.

A seregszert parancsnokság rendelkezésére bocsátott Brudermann lovashadtestét a XXI. hadtestparancsnokságnak, amely a 3. lovashadosztályt mindjárt magához vonta. Lovashadosztályunk egyelőre szállásaiban maradt.

1916. november 4. Az ellenség ma réggel megkezdte a támadást és kora délután elfoglalta az 1385 magas Bitca Arsurilor magaslatot, valamint estig még a Zebény hegyet is.

Bauer tábornok parancsa szerint a lövészsázadok továbbra is ezredeikkel együtt maradnak és Lübbe őrnagy csak közvetítő szerv az összevont lövészsázadok és ezredeik között. Ha a lovas osztályok lóról szállnak, úgy lovasszázadonként egy fél századot alakítanak és ezek feletti parancsnokságot az osztályparancsnok veszi át.

Ezredünk tisztii beosztása a következő volt:

Ezredtörzs: Szirmay ezredes, Mecsér százados segédtszt, Görgey György százados távbeszélő előadó, gróf Bissingen Károly főhadnagy, ütközetvonat parancsnok, Héjj József állatorvos. Lovasosztályparancsnok: Tömöry Géza alezredes, dr. Herczegházy Károly segédorvos;

1. lovasszázad. Solymossy János százados, Vértessy László, Barcsay László, Fabianics Ernő, gróf Andrassy Mihály hadnagyok, Dr. Hainiss Elemér orvos.

2. lovasszázad: báró Probst Günter százados, Péry Miksa főhadnagy, báró Urbán Iván és Gallus Viktor hadnagy.

3. lovasszázad: Bánhidv Simon százados, Barcza Imre és gróf Almássy Imre hadnagyok, Szirmay József zászlós.

Géppuskás század: Kertész János főhadnagy, Szentpétery Kálmán hadnagy, báró Bakách-Bessenyei György zászlós, Probst István e. é. önkéntes.,

I. lövészsázad: Zoltay Lóránt százados, Zalán Miklós és Zoltán Gyula hadnagy;

II. lövészsázad: Macourek Károly százados, Brzozad Jaroslaw főhadnagy, dr. Tompa Sándor hadnagy, Halni Sándor zászlós.

Élelmezési tiszt: Kollman Péter gazdasági főhadnagy; felvételező tiszt: Rochlitzer Lajos hadnagy; számvivő tiszt: Kricka József számvivő hadnagy; élelmezési vonatparancsnok: t gróf Hardenberg Aladár népfelkelő hadnagy.

1916 november 5. Előkészületek a vezetéklovak hátraküldésére.

1916 november 6. A tegnapi ellenséges támadás által előidézett helyzetváltozással kapcsolatos visszavonulást, a XXI. hadtest befejezte. Az ellenség azonban ma is folytatta támadásait, amelyekkel sikerült a 72. gyaloghadosztályunkat a Bisztrica nyugati partjára visszaszorítani. A visszavonulás hatása alatt az 1. hadseregszertparancsnokság alárendelte a 10. lovashadosztály lövészsázadait Bandián tábornoknak a 72. gyaloghadosztály parancsnokának.

1916 november 7. Bandián tábornok elrendelte, hogy a lövészszázadok egyesítve induljanak ma a Gyilkos tó felé vezető műúton a Pongrác tetőre. A lövészszázadok Gyergyó Szent Miklósról Lúbbe őrnagy parancsnoksága alatt 4 órakor indultak és a 72. gyaloghadosztály kötelékébe léptek.

Bauer tábornok parancsa folytán géppuskás századunk és a 2./10. üteggel együtt csatlakoztak Lúbbe őrnagyhoz. Géppuskás századunk vezetőiklovai 16 óra 40 perckor visszaérkeztek Vaslábra.

Délután várjuk a felriasztó parancsot.

Lúbbe csoportja igen nehéz menetelés után 10 órakor érkezi a Pongráctetőre, ott két órai pihenő után parancsot kapott, hogy Magasbükk-Függéstető-Vitthavassarok-1444 keresztén át a Lapos feje magaslatra olyképen menetteljen, hogy ezen pontot még a sötétség beállta előtt érje el. Oda érkezve, vegye át az ott levő 73. gyalogezred egy század, L/32, géppuskás szakasz, 2./72. fél üteg, 4./19. fél géppuskás szakasz és a 13./10. honvédszázad feletti parancsnokságot.

Egyórai pihenő után Lúbbe őrnagy egy szakasz fedezete mellett előre küldte a 2./10. üteget azzal, hogy vagy a Vitthavassarok és 1444-es kereszt, vagy a kereszt és az 01438 közötti magaslat megfelelő részén állásba menjen, de a belövést még ne kezdje meg. Ugyanakkor indult Kertész főhadnagy a géppuskás századdal azzal a paranccsal, hogy menjen a Laposfeje-re, ott tájékozódjon és ellenséges támadás esetén azonnal lépjen közbe.

Lúbbe őrnagy feladata az ellenség minden támadását a Laposfeje és Lapostető közötti réesen visszaverni és az állásokat biztosan tartani. A Laposfeje-tői északra a 01416-on álló 1. huszár lövészosztály harcába minden rendelkezésre álló eszközzel, de főleg géppuska- és ágyútűzzel beavatkozni. A tőle jobbra, a Laposavassarka-n álló Barwik csoport északi szárnyát is biztosítsa. Laposfeje és 01438 közötti gerincen erős tartalékot tartson. Amennyiben az 1. huszárak lövészosztálya visszavonulni kényszerülne és ezáltal a Szabó-csoport más részei is csatlakozni kényszerülnének, úgy Lúbbe csoportja sarkpontot képezzen, melynek védelme alatt a hátramosdulás végbe mehet. Ugyan így járjon el Lúbbe az esetben is, ha a Barwik-csoport bal-szárnyán álló L/44, zászlóaljnál hasonló események történnek.

A pihenő alatt a lövészszázadok vonatanyagát 30 málhásállatra rakták át. Minden század kapott két lőszer málháslovat és főzőládát. Ezredünk lövészszázada 8 főzőládát kapott, melyet 4 málhásállat szállít. Azonfelül minden század 4 élelemszállító málháslovat is kapott.

Lübbet még utólérte az a parancs is, hogy vegye át az 1. huszár lövészszázadai és a VIII./63-hoz tartozó század feletti parancsnokságot és ha a Palatinus tetőn álló 1. ulánus lövészosztály visszavonulni kényszerülne, úgy a Vitthavastól keletre levő 1444-es kereszt magaslatán rendezkedjen be védelemre.

Lúbbe őrnagy a sok helyen eljegesedett meredek, szakadékos hegyi úton menetelve, 17 órakor az □ 1479 magaslatához ért

Dél felé az ellenség k-b. két zászlóalja megtámadta az □ 1078 hegyet, mely az 1. huszár és 1. ulánus lövészosztályai között feküdt és

amelyet egy lövészszakasz védett. Ezen magaslatot az ellenség elfoglalta. Poten őrnagy (4. ulánus), osztályát ezáltal veszélyeztetve érezte és 13 óra 55 perckor visszavette a 890-es mélyponthoz. Szabó ezredes a visszavonulásról értesülve, két századát előre küldte, hogy az □ 1168 és □ 890 közötti vonalat elzárja. Dacára annak, hogy az 1. huszár lövészosztálya, az □ 1481 ellen intézett támadását visszaverte, Szabó ezredes kénytelen 15 óra 15 perckor osztályát a Laposfejre visszavonni, mert egy ellenséges zászlóalj az □ 1340 felől, hátát veszélyeztette. Biztonsági okokból Lübbe őrnagy visszavette a 2./10. üteget a Viharsarok mögé és ezredünk lövészszázadát és géppuskás századát az □ 1420, □ 1438 és 1444 kereszt között húzódó gerinc megszállására utasította. A 10-es huszárok lövészszázadát a Viharsaroknál mint tartalékot hagyta. A 12-es ulánusok másik fél századának egy-egy szakaszát a 2./10. üteg és géppuskás századunk fedezetére rendelte.

Bundián tábornok alárendelte Lübbe-csoportját a 72. gyaloghadosztálynak, az erre vonatkozó parancs szerint: Lübbe védőszakaszának jobbszárnya csatlakozott a Barwik dandárhoz Lapostető □ 1439 és Zsedényhegytől délkeletre bezárólag, balszárnya pedig Szabó ezredes csoportjához balfelől a Vitthavas Δ 1589 Palatinusztető □ 1339-ig bezárólag terjed. Lübbe őrnagy egy ágyút az 1444-es kereszthez, a 10-es huszárok fél lövészszázadát az 1-es huszárok mögé a Laposfejre rendelte.

1916 november 8. 0 óra 30 perckor érkezett a lovashadosztály sűrűgönye, hogy az ezredek 9 órakor az országúton Ditró-Gyergyó-tól keletre menetkészen álljanak. Ezredünk 5 órakor indult és Gyergyó-Tekerónatak-nál felzárkózott a 10-es huszárokhoz, majd Ditró északi szélén századaink megszálltak egy tartalékállást. 18 órakor indultunk vissza és 21 óra 30 perckor értünk Vasláb-ra.

Lübbe csoportjánál az éjszaka csendben telt el, Ditró-ra érkezett a 10. bajor gyaloghadosztály. Erős tüzéségi előkészítés után a déli órákban elfoglalta a Batca rotunda-t, valamint a hozzá kétoldalt csatlakozó csücsukot. 16 órakor pedig elérte N. Obcina-t a Nagyrész patak völgyben. Az ellenség ellentámadásai itt megállították további előretörését.

1916 november 9. Ezredünket és a 9-es huszárokat 9 órakor feliasztották és a lovasszázadok Tömöry alezredes parancsnoksága alatt Ditró-ra meneteltek s ott a 10. bajor gyaloghadosztály rendelkezésére bocsátottak. A vezetéklovak visszamentek Vasláb-ra.

Horthy ezredes a két ezreddel Hágótólján át Putna-ra menetelt.

Lübbe-csoportnál a tegnap kiadott parancs értelmében tüzéségünk napkeltekor megkezdte a tüzelést. Amikor Szabó ezredes csoportja 6 óra 30 perckor támadni kezdett a Palatinusztető ellen és támadó csoportja kb. 1000x-re megközelítette a □ 1168 és □ 890 által alkotott vonalat, az ellenség visszavonult a Palatinusztető-től keleti irányban. Szabó ezredes csoportja már 9 órakor megszállta a Palatinusztető-n levő állásokat.

A 10-es huszárok lövészszázada 9 óra 45 perckor az □ 1416 magaslata ellen támadt és azt kb. 300x-re megközelítette. A támadás ne-

hezen ment és csak amikor 15 óra 30 perckor tüzérségünk is beavatkozott, sikerült a 8./63. gyalogszázad, az 1-es huszárok három lövészszázada és a fél 10-es huszárok lövészszázadának a magaslatot 17 óra 30 perckor nehéz harc után elfoglalni. Az oroszok ellentámadása azonnal indult, de ezredünk 2. lövészszázada, mely eddig tartalékban volt, a többi századokkal együtt visszaverte. A támadás után Lübbe arcvonala a Laposfeje-től 1416-1430 □ által jelzett vonalba kanyarodott. Az innét délre eső vonal változatlan maradt.

A 10. bajor gyaloghadosztály folytatta támadását. Éjjel az ellenség Putna-nál visszavonult. A 72. gyaloghadosztály balszárnya és a 10. bajor gyaloghadosztály tért nyertek Balázsnnya 1078 □ és H egyes □ 1505 felé.

1916 november 10. Ezredünk gyalogszázadai Horthy ezredes csoportjával 2 óra 30 perckor Putna-ra érkeztek és Putna Bistriciora összefolyásánál táboroztak. A csoport 9 óra 30 perckor indult, az ezredtörzs és az ezred összes vezetéklovai Gyergyószent Miklós-ra 11 órakor érkeztek.

A XXI. hadtest a 10. lovashadosztály még meglevő ezredét és a lovas üteget Bélbor-ra rendelte. A 10-es huszárok és a 12-es ulánusok gyalogszázadai 7 órakor érkeztek Bélbór-ra. A 10. lovasjüzerosztály két ütege a 37. gyaloghadosztályhoz, egy üteg Borszékre ment. Este a gyalogszázadok is a 37. gyaloghadosztály rendelkezése alá kerültek, hogy a bajor 16. gyalogezerd részeit leváltásák.

Horthy ezredes csoportjához 9 órakor érkeztek a 10. bajor gyaloghadosztály emberei, hogy a gyalogszázadokat az állásokba vezessék. A századok Borvíz-Zsángoló patakon át az 1034 □ magaslattól északra levő magaslatra meneteltek. Az út nagyon meredék és nehéz. Századaink felváltották az I./8. zászlóaljat. A 3. század (Péry főhadnagy) és a 4. század Barcza hadnagy az 1034 □ előtti dombra az 1. század (Solymossy százados) a részleges térkép szerint a Demilor „e” betűjénél folyó patak két oldalán állt. Jobbra az összeköttetést a 8-as ulánusokkal helyreállítottuk. Az első század egy szakasza Bézezi őrmesterrel mint előőrs az Aszód patak völgyének szélére került. Az ezred vonatja gróf Bissingen főhadnagy vezetésével Putna-n maradt. Az összeköttetést a németekkel nem sikerült létesíteni.

Szentpéteri hadnagy betegen az egészségügyi intézetbe ment.

Szabó ezredes csoportja elfoglalta a Balázsnnya 1072 □ és 1292 □ magaslatokat, továbbjutásukat az ellenség, egy erőteljes ellentámadása megállította.

1916 november 11. A lovashadosztálytörzs, 10-es huszárok, 12-es ulánusok és a 10. lovastüzérosztály Bélbór-ra érkeztek. Szirmay ezredes átvette az ezred és a 9-es huszárok vezetéklovai feletti parancsnokságot, utóbbiak Gyergyóújfalu-n vannak.

Kollmann Péter gazdasági főhadnagyot betegsége miatt a pótszázadhoz osztották be. Tompa hadnagy szabadságáról visszaérkezve bevonult a 2. lövészszázadhoz.

A 9-es huszárok felváltották Bézezi őrmester szakaszát, azonkívül Solymossyhoz egy géppuskájuk került. Keleti irányban, csak a Gyer-

győtölgyes-lől északra levő templom és kápolnánál találtunk német csapatokat, ellenben az 1047 □-on levőkkel nem sikerült összeköttetést létesíteni,

A völgy északi oldalán levő magaslatokra előreküldött járőreink napközben jelentették, hogy a 986, 955 és 1140 □-on nincsen ellenség. Egyik járőrünk az 1512 Δ magaslatról gyalogsági tüzet kapott. Az egész arcvonalon csend van.

A bajorok és Szabó ezredes ma folytatták támadásukat az 1078-1459-1505-1076 és 776 □ által jelzett vonal ellen.

Lübbe őrnagyot utasították, akadályozza meg, hogy az ellenség a bajorok ellen küzdőknek segítséget nyújtson. Lübbe ezért az ellenség állásait gyenge tűz alatt tartotta és erős járőröket küldött vonalai ellen. A bajorok 11 órakor támogatást kértek, mire Lübbe a 2./64. nehéz tarack, egy hegyi ágyú és a fél 2./72. üteget a Vrt. Fratei-re, egy nehéz tarackot az 1444 kereszthez irányította. Egy félórás tüzelés után a Vrt. Fratei és az ettől kb. 1000^x-re nyugatra levő kúpról az ellenség visszafutott, mire a bajorok támadásukat folytatták.

1916 november 12. Báró Probszt Günter századost a Brudermann lovashadtesthez vezérkari szolgálatra hívták be.

Mivel a németekkel összeköttetést létesíteni nem sikerült, báró Urban hadnagy három emberrel a német 2./8. zászlóalj balszárnyához ment, onnét pedig Solymossy századához. így sikerült végre az összeköttetést megtalálni. Ezredünk ma 10 főzöládát kapott, ezeket máháslovakkal szállították fel és a századok ezentúl fent főznek.

Lübbe csoportjánál az 1. és 10-es huszárok lövészei a gerincvilágig mentek előre. A bajorok 5 órakor elfoglalták a Vrt. Fratei és a 8990 magaslatot.

1916 november 13. Állásokat, tiszti és legénységi szállásokat készítünk. A 9-es huszárok egész géppuskás századát Solymossy századoshoz osztották be.

1916 november 14. A 4. lovasdandár következő parancsát vettük 14 órakor:

„Az oroszok Bélbor-tól nyugatra visszavonulóban vannak. A lovasdandár holnap előnyomul a Tölgyes tulsóvíz „y”-955-11480-Vrt. Fratelui vonalig. Az előnyomulás! még a sötétben fogjuk végrehajtani. E célból 1 tiszti és 3 altiszti járőr, 8 fő, fog előre menni:

1. sz. Tölgyes tulsóvíz „v” át 886 □ az 1215 Δ-hoz.

2. sz. 955-744-12210-ra.

3. sz. az 11780-ra.

Tiszti járőr: Fabianics hadnagy 14 emberrel □ 986 01148-on át Vrt. Frageleíui magaslatra, ahol már állítólag saját csapataink vannak, ezekkel az összeköttetést kell felvenni.

Nemleges jelentéseket is kell küldeni a Tölgyes „y”-955-9980 vonal elérésekor, továbbá a 886-744 és 11480-ok által jelzett vonal elérése után. Virradatkor a járőrök folytatják előnyomulásukat metecéljaik felé.

Az 1. számú járőr 5 óra 15 perckor a Tölgyesi „y”-nél levő híd elhagyása után nemleges jelentést küldött. A 2. és 3. járőr 6 óra 30 perckor a 9550-es Fabianics hadnagy a 9860-ot érte el. Ügy a saját, valamint a német előőrs a Tölgyesi hídnál géppuskatűzet kapott és beásta magát.

1916 november 15. Valamivel éjfél után a 4. lovasdandár parancsot kapott, hogy Bauer tábornok támadásának biztosítására még virradat előtt biztosító csapatokat küldjön előre. Péry főhadnagy egy fél századdal a 986 □-ra és báró Urban hadnagy egy fél század 10-es\ huszárral a 955 □-ra ment előre, azzal a paranccsal, hogy a magaslatra érkezve ássák be rajvonalukat és tartsanak szoros összeköttetést. Lemich százados egy század 9-es huszárral azzal lett a Singerosa-ra küldve, hogy készítse elő a támadást az 1148 □ ellen. A támadási parancsot Horthy ezredes csak a jelentések érkezése után fogja kiadni. Mindhárom 5 órakor indultak.

Fabianics hadnagy jelentése 3 órakor érkezett, ebből kitűnt, hogy járőre az 1148 □-tól kb. 200^x éjjelezett és a Vrt. Fagetuluit az ellenség nagy erővel tartja megszállva. A többi járőr jelentése szerint az ellenség a 7440-ot is tartja megszállva, a 2. és 3. sz. járőr kénytelen volt visszavonulni. Az 1. sz. járőr jelentette, hogy a 8660-ot elérte és az 1215Δ Vereskő felé tovább halad.

Lemich százados 11 órakor parancsot kapott, hogy Singarosáról toljódjon el az 11480-ra vezető út felé. Ugyanakkor érkezett báró Urbán jelentése, hogy ezen az utón erős orosz csapatok nyomulnak előre, ezért Lemich százados parancsát odamódosítják, hogy a hegyet a 986 és 9550-ok között szállja meg. Ezen parancsot Lemich százados 14 órakor teljesítette.

Mivel a sziklás talaj végett, fedezéket ásni nem lehetett, az ellenség teljesen beláthat századaink állásaiba. A 4. lovasdandár elrendelte, hogy Lemich százados hagyjon egy szakaszt a dűllőút mentén, századával és géppuskáival szállja meg a 9860-ot és erősítse meg ezt az állását. Péry főhadnagy felváltotta báró Urbán-t. A lejtőn levő Solymosy százados megerősítésére a 9-es huszárok egy századát rendelték ki.

A további felderítés kiegészítésére a 744 és 11480 közötti térbe járőrök mentek előre, ezek megállapították, hogy a 7440-on egy előretolt orosz állás van. A 986 □-tól Vereskő felé húzódó hegyháton szintén és a mögöttük levő főállásban serény munka folyik. A tegnap kiküldött 2. sz. járőr Vereskő-től kb. 200^x-re délre van s ott ellenségre bukkant. A mára tervezett támadás elmaradt.

1916 november 16. Felderítés céljából előre mentek:

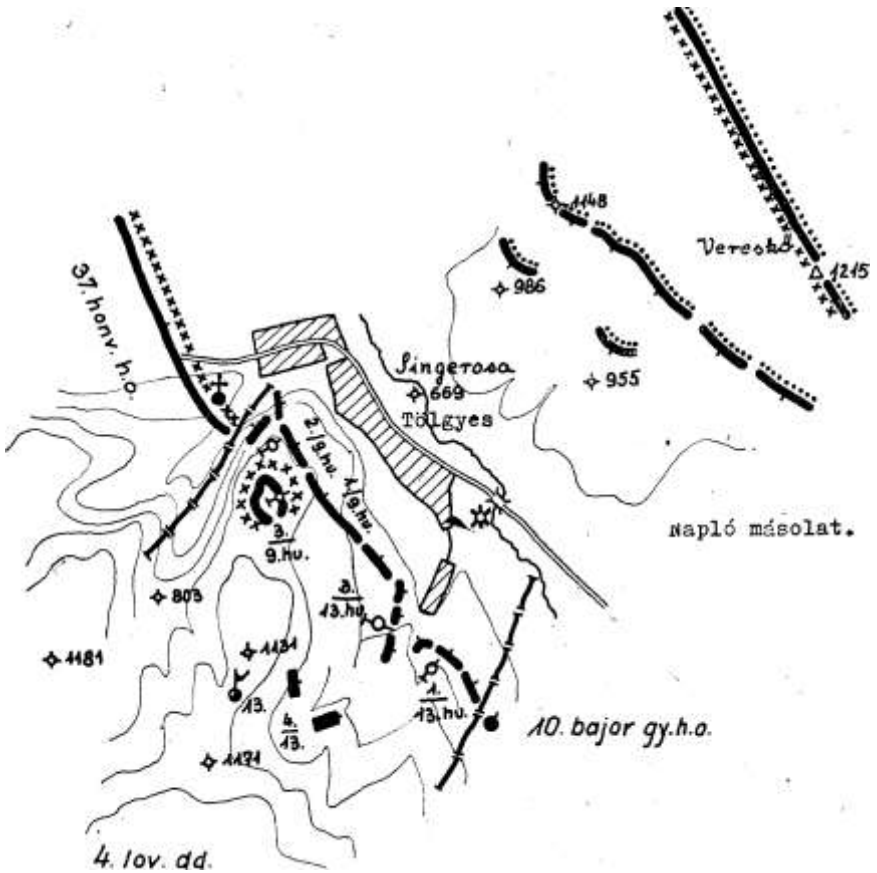
Péry főhadnagy 9550-ről a 7440-on át Vereskő felé,

Solymosy százados a Tölgyes „y” betűjén át le a 7440 felé.

Az érkező jelentések egyeznek a tegnapiakkal. 20 órakor érkezett sürgönyparancs értelmében a támadás végleg elmarad, az előreküldött osztagok bevonulnak. A parancs értelmében a századok a 9860 és 9550-okon őrségek hátrahagyása után a főállásra mentek vissza.

1916 november 17. Századaink 11 órakor érkeztek az állásokba. A kiadós havazás miatt sürgősen folytatjuk a lakófedezékek építését. A 4. lovasdandár megengedte, hogy a tábori őrsöket a völgy széléig vonjuk vissza, így ezek most a következő vonalban állanak: 1. sz. az

A 4. lovas dandár helyzete 1916 november 21-25.
Létszáma: 6 század + gépfegyver = 476 karabély.

országút kanyarnál a 955 □ magaslattól délre, 2. sz. az 1148 O-ról levezető ösvérut betorkolásánál, 3. sz. a Tölgyes-i „y”-nél levő hídnál, 4. sz. a 7-es ulánusokkal együtt az Asszód patak mentén levő kápolnánál.

1916 november 18. Fokozott készentét, mért egy orosz fogoly valomása szerint éjjeli támadás várható.

1916. november 19. Tömöry alezredes átvette a gyalogszázadok parancsnokságát Lühe ezredestől.

1916 november 20. Vezetéklovaink elhelyezése: 1., 3. és 4. század Gyergyóújfalu, géppuskás század Gyergyószentmiklóson.

1916 november 21. Ő cs. és kir. Felsőgé Ferenc József császár, Magyarország apostoli királya ma 21 óra 05 perckor Schönbrunn-ban életének 88-ik, uralkodásának 69ik évében meghalt. Károly főherceg elfoglalta a trónt.

1916 november 22. Volt királyunk temetésén ezredenkint egy tiszt és egy legénységi állományú egyén fog résztvenni.

1916 november 23. Vezetéklovaink ma Gyergyóvárhegy-en szállásoltak be.

1916 november 24. Litzmann német gyalogsági tábornok átvette ma, a XXI. hadtest körzetében beosztott csapatok feletti parancsnokságot és azokat a következőképen csoportosította: A XXI. hadtestnek alárendelte a 10. bajor gyaloghadosztályt. A 72. gyaloghadosztályt, a 3. és 10. lovashadosztályt hadseregsoportjának közvetlenül alárendelte.

1916 november 25-27-ig. Említésre méltó esemény nem történt. November 27-én Szirmay ezredes a király temetésére indult, utána szabadságra megy.

A gyalogszázadokat 17 órakor tartalékba vonták vissza.

1916 november 28. A 23 órakor érkezett lovashadosztály eligazítása szerint a lovasszázadok lóra szállnak és Bélbor-ra meneteltek, ahol az összes gyalogszázadok feletti parancsnokságot Markovits ezredes veszi át.

1916 november 29. Az 1., 3. és 4. század 5 órakor indul Patzenhofer őrnagy parancsnoksága alatt, a géppuskás század egy órával utánunk; A lovashadosztály Gyergyóvárhegy-i templomnál gyülekezett és 6 órakor indult a Marcani templomig, hol a századok lóról szálltak. A lóról, szállt századokat autókkal a Székpatakvölgybe szállították, majd gyalog folytattuk a menetelést Bélbor-ra. A géppuskás század külön menetelt a Székpatak völgyben levő fűrészmalomig, hol az összes 10-es lovashadosztályhoz tartozó géppuskás századok lőszertüket kiegészítették. Vezetéklovaink visszamentek régi szállásaikra.

A századokkal mennek Solymossy és báró Probszt kapitányok, valamint azon tiszték is, kiket 20-án felváltottak. Segédtszt Vértessy hadnagy orvos Herczegházy alorvos. A málháslovak 6 óra 30 perckor a Makan-i templomnál további parancsot kaptak, majd Bélbor-ra meneteltek. Minden század 2-3 főzöládát vitt magával.

A századok 15 óra 30 perckor, a géppuskás század 16 órakor érkeztek Bélbor-ra.

A Kárpáti csata. 1916 november 30-1917 január 21.

Az osztrák és magyar 1. és 7. hadsereg november közepén megszüntette támadásait.

A német 9. hadsereg sikeres támadásainak ellensúlyozására, az oroszok és a Kárpátokban még visszamaradt oláh erők támadást indítottak. Ezeknek a támadásoknak talán az lehetett a célja, hogy Buka-

rest megmentésére indítandó ellentámadásukat ezzel leplezzék. A támadások az orosz 8. és 9. hadsereg bevetésével már november 29-én kezdődtek, a legtöbb helyen sikertelenek voltak. Csak a XI. hadtestnél sikerült az oroszoknak Mestercanesti-nél, az ettől északra levő 1292 □ és az Orata magaslatokon levő állásainkban benyomulni. Az oroszok fokozott támadásainak ellensúlyozására a hadvezetőség hadosztályunkat Kövess vezérezredes 7. hadseregének rendelte alá.

1916. november 30. A lovashadosztály lóról szállt alakulatai 5 óra körül indultak Bélbor-ról Draguisa-n át Panici-ra, hol 16 óra 30 perckor érkezve táboroztak.

A XI. hadtest, kinek kötelékébe léptünk, előfogatokat küldött értünk.

1916 december 1. Csak öt fogatot sikerül 2 óráig megtalálni. Ezredünk már tegnap este indult kocsikkal, a 8. lovasdandár századai gyalog menetelnek.

Dornawatra-ra 7 órakor értünk és beszállásoltunk. Itt a 10. lovashadosztály csapatait báró Apor Sámuel altábornagy, volt ezredparancsnokunk, csoportjába osztották be. Mint csoporttartalék a pályaudvar közelében helyezkedtünk el. A 12-es ulánusok Par Cilla-ra kerültek.

Kövess vezérezredes és Habermann altábornagy a XI. hadtest parancsnoka megdicsérte a 4. lovasdandár gyalogszázadait fényes meneteljesítményükért,

Az oroszok ma főleg Neuitzkany-i fűrésztelepnél és Mestecanisti-nél akarták állásainkat áttörni, de ez nem sikerült.

1916 december 2. és 3. Decemben 3-án a vezetékllovak parancsot kaptak, hogy Szászrégen-re meneteljenek és ma Ilva és Palotá-ig jutottak.

Károly király ma vette át a hadseregfőparancsnokságot Frigyes főhercegtől.

1916 december 5-7-ig. December 7-én visszaérkezett Horthy ezredes szabadságáról és átvette Markovits ezredestől a parancsnokságot.

1916 december 8. Az oroszok Papp gyalogdandár védőszakaszára erős tüzet fektettek. Báró Apor támadást várva riadókézsültséget rendelt el.

Tüzérségi előkészítés után az oroszok 11 órakor az 1243 □ felé támadtak és 12 óra 30 perckor sikerült nekik a 20. gyalogezred ott levő állásaiba behatolni és Papp dandárnak egy az 1295 □ magaslaton levő támpontját elfoglalni, valamint az ettől nyugatra levő árkaiba benyomulni. A 202. honvéd gyalogdandár védőszakasza elleni támadása azonban sikertelen maradt.

A Schechen-csoportnál bekövetkezett válságos helyzet helyrebillentésére a XI. hadtest néhány üteget és hadosztályunk 9., 13. huszár és 12. luánus ezredeit sürgősen az 1295 és 1187 O-ok közötti arcvonalszakasz visszavételére Schechen tábornoknak rendelte alá. A három lovasezredet 4 óra 30 perckor vonaton Argestru-ra szállították, onnét gyalogmenetben a 998 □-nál levő vadászházig meneteltek. A vadász-

háznál Potocsnik alezredes (5. Landsturm gyalogezred) tartaléknak osztotta be ezredeinket.

Potocsnik alezredes a következő parancsot adta ki:

Az ellenség elfoglalta az 1295 □-on levő állásaink kb. 3-400^x kiterjedésű részét. Az ezredek fogják az ellentámadást végrehajtani és pedig:

Az ezredek együtt menetelnek a középső gazdasági útig, ott az ulánusok északkeletnek fordulnak és Ferenczy százados két századával együtt északnyugati irányban mennek ellentámadásra.

A két huszárezred századai Kania százados vezetésével a magaslati ponttól délnyugat felé menetelnek, Böhm századoshoz és onnét támadnak.

A támadás megindításával az összes géppuskák erős tüzet indítsanak, azután roham. Állásainkkal szemben csak alárendelt értékű csapatok vannak, melyek azonnal megadják magukat.

A támadási terep meredeken emelkedő őserdő, fagyos és csúszós. Az ellenség kb. 300^x-re van, a helyzet tisztázatlan erős fegyver- és géppuskatüzelést hallani.

A két ezred csoportosítása a támadáshoz:

Két század két-két géppuskával az első vonalban, balszárnya mögött egy század két géppuskával mint tartalék és a, balszárny biztosítására az 1295. □ délnyugati lejtőjén egy erősebb járőr. Ezredünk jobbszárnyához csatlakoztak a 9-es huszárok. Balra a 12-es ulánusokkal való összeköttetés felvétele céljából járőrök mentek ki.

A kapott tájékoztatás szerint az ellenség által elfoglalt 300^x-nyi árokrész a valóságban 2000^x-nyi rés volt. Solymossy százados jelentette, hogy a támadás keresztülvitele, ezen kevés erővel kilátástalan, de a védőszakasz parancsnokság ragaszkodott kiadott parancsához.

Az első vonalnak tartalékunkkal való megerősítése után a támadás megindult. Az ellenség erős puska-, géppuska- és aknavető tüzellel fogadta támadó rajvonalunkat. Támadásunk kb 40^x-re az állások előtt megtorpant. Ezen a tartalék sem tudott segíteni. Megállapítottuk, hogy az ellenség által elfoglalt állások 2-3000^x kiterjedésűek és azokban nagyszámú gépfegyverekkel és aknavetőkkel ellátott erős védőcsapat van.

Mivel az északi csoport sem tudott előbbre jutni, veszteségeink mind nagyobbak lettek, ezért a rajvonal beásta magát.

1916 december 9-én 4 órakor parancsot kaptunk, hogy az első vonalunk délnyugati irányban kb. 800^x-re menjen vissza.

Az ellenségtől keveset zavarva, a századok 9 órakor érték el, a kijelölt állásokat és amennyire azt a fagyos talaj megengedte beásta magukat. Végre sikerült a 12. ulánusokkal összeköttetést létesíteni. Ezredünk és a 12. ulánusok között a 100. gyalogezred egy fél zászlóalja van. Az új vonal a Poana Pentenilor északi lejtőjén húzódik. Kb. 100^x az 1169 □-tól a középső gazdasági útig állt az 1. század, ezen magaslattól keleti irányban kb. 600^x-re terjed a 2. és 3. század vonala. Ezekhez csatlakoznak a 9. huszárok.

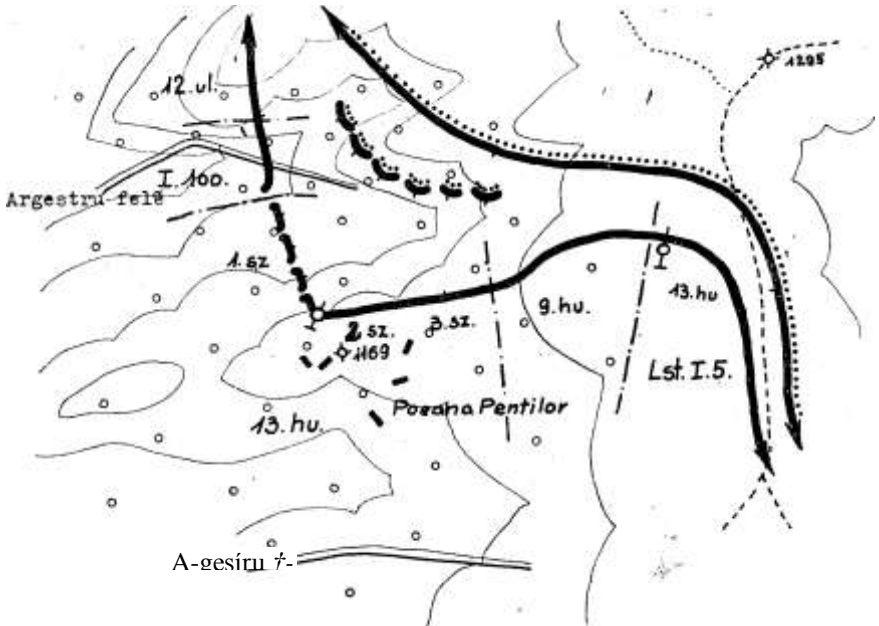
1916 december 10. Az ellenség az 1295 □-ról támadást indított,

mely a 9. huszárok vonalai előtt összeomlott. Ezredünket az ellenség tüzésége erős tüzzel árasztott el.

1916 december 11. 30 1/2 mozsaraink tűz alá vették az 1295 □ magaslattal. A december 8. és 9. harcokban Barcza Imre hadnagy bátorságával és határozottságával tüntette ki magát.

1916 december 12-21 Ag. December 20-án bevonult az ezredhez a 8. huszároktól áthelyezett Beniczky Ede őrnagy.

A 10. lovas hadosztály helyzete 1916 december 22-én.

1916 december 22. Tisztek felváltására érkeztek: Bánhidy százados, Péry főhadnagy, gróf Vay Miklós hadnagy, Bernrieder és gróf Hardenberg zászlós.

December 8. óta a csoport Latinik ezredesnek a 23. gyalogdandár parancsnokának volt alárendelve. Potocsnik alezredes egyik alvédőszakasz parancsnoka maradt. Összetétele:

1/2 V. zászlóalj Ringeisen főhadnagy	441	puska	3	géppuska
I. zászlóalj Ferenczi százados	845	"	3	"
1/2 100. zászlóalj Schrott főhadnagy	199	"	3	"
9. huszárezred Cserhalmi alezredes	193	karab.	5	"
10. " Gottesmann alezredes	195	"	4	"
13. " Solymossy százados	190	"	3	"
12. ulánuszred gróf Saalburg százados	124	"	4	"
Összesen:	2187	"	25	"

azonfelül 4 1/2 üteg, 7./3. utász század és a 36./3. munkás század.

Báró Urban és Bessenyei zászlós az állásokból bevonultak és szabadságra mennek.

1916 december 23-1917 január 2-ig. Ezredünk már a harmadik karácsonyt töltötte a harctéren. Január 2-án bevonult Rochlitzer és Prónay századosok. Wipperm zászlós 50 főnyi menetszázaddal érkezett, vele együtt jött a szabadságról bevonuló legénység szállítmánya is.

1917 január 3. Fabianics hadnagy 38 vemhes kancával a pót-századhoz ment.

1917 január 9. A védőszakaszparancsnokságot Horthy ezredes vette át.

1917 január 10-15. A 10. lovashadosztály január 10-iki állománya:

9. huszárezred	27	tiszt	475	lovas	99	karabély	6	gépp.	
10. „	25	„	476	„	98	„	6	„	
13. „	25	„	445	„	167	„	6	„	
12. ulánusezred	23	„	382	„	70	„	—	„	
10. lovastűzér	11	„	—	„	—	„	—	„	12 löveg
	101	„	1778	„	484	„	18	„	12 „

Január 12-én bevonult Rozgonyi György hadnagy és 16 géppuska kezelésben kiképzett ember. Ma értesültünk, hogy a lovasságot újabban átszervezik.

Ezentúl minden lovas ezrednek három lovasszázada lesz. A lovashadosztálynál csak egy dandárparancsnok marad. Az osztályparancsnokok segédtsíztet kapnak. A századoknál a szakaszparancsnokok fele tsízt, a másik fele magasabb rangú altízt lesz.

1917 január 16-24-ig. Január 16-án éjjel a gyalogszázadokat leváltották és azok Borgó-ra meneteltek. Január 17 a vasúti állomáson berakodtunk. Január 18-án a vezetéklovak báró Probst százados vezetésével Marosvásárhelyre meneteltek. Január 19-én érkezett az ezred harccsoportja Marosvásárhelyre. Január 20-án a harccsoport átvette lovait és Marosfőlfalu-ra menetelve ott beszállásolt. Hirsch főhadnagy 37 főnyi menetszázaddal bevonult. Az ezred pihen és induláshoz készül.

A Gyimes-i szorosban 1917 január 25-március 17.

Általános rész.

Könnyebb áttekintés végett röviden vázoljuk az Erdélyben, majd Oláhországban lejajlott eseményeket.

Az oláhok 1916-ban három hadsereggel támadtak és pedig a Gyergyó-i hegyeken, Brassó-η és Nagyszeben-en át. Mindhárom hadsereg célja egyelőre Kolozsvár elérése volt. A három hadsereg kb. 400.000 oláh- és 150.000 orosz- és szerb katonából tevődött össze. Első meg-rohanásukkal elérték kb. a Marosvásárhely-Gyulafehérvár-Hát-szeg- Orsova-i vonalat. A Macedóniában levő Mackensen hadsereg a bolgárokkal együtt a Dobrudsza-t rohanta meg és szeptember 2-

15-ig tartó harcokkal kb. 150 km-nyire benyomult Dobrudsába és ugyanakkor elérte Tutrakan hídfőjét.

Temesvár környékén kb. 120.000 emberünk gyülekezett. Ar/, tábornokot azzal bízták meg, hogy gyengébb erőkkel az oláhokat addig kösse le, míg Falkenhayn a közben gyülekező magyar, osztrák és német csapatokkal támad. Szeptember 18-án visszafoglaltuk Petrozsény-t és szeptember 20-27-ike közötti csatában megsemmisült Nagyszebennél az oláh 1. hadsereg. Ezen vereség kiegyenlítésére az oláhok Fogarasnál eredménytelen támadásokat hajtottak végre. A győzelmes előnyomulást folytatva, Falkenhayn több napig tartó csata után bevonult Fogaras-ba s ezzel Erdély majdnem teljesen felszabadult. Az oláhok Rahovo-nál átkeltek a Dunán, de átkelt csapatai október 4 megsemmisültek, illetve fogságba jutottak. Október végén új harcok kezdődtek, amelyek november 20-án a Torgu Jiu-i csatában a szövetségesek fényes győzelmével befejeződtek. Ezen csata után a szövetségesek az Olt-ig nyomultak. December 25-ig megszállta Mackensen hadserege az egész Dobrtidsa-t. November 29-én Campolung és Pitesti-t foglalták el csapataink. November 25-30-ig tartó harcokban arcvonalunk az Argesul folyóig nyomult és december 6-án a szövetséges csapatok Bukarest-et foglalták el. Támadásaink lankadatlanul folytatódtak. Az oroszok minden ellentámadásai ellenére december 22- 26-ig tartó harcokban a Rimnik-Salati-i csatában megvertük őket. December 31-én Foksani és Braila-nál elértük a Szereth vonalat. 1917 január első felében elfoglaltuk a Fimdentí és Braila-i hídfőket. Ezzel beteli Oláhország sorsa, amelyet a békekötés fejezte be.

Visszatérve a helyi helyzethez megállapíthatjuk, hogy közben beállt a tél, a nagy havazások és hidegek, nem utolsó sorban az 1000 m-nél magasabb hegyek terepnehézségei és a szövetségesek önfeláldozó védelme, kényszerítette az ellenséget a támadások csökkentésére, sőt teljes beszüntetésére. Az így előállt helyzetet az 1. hadseregparancsnokság kötelékeinek rendezésére és átcsoportosítására használta fel. A 10. lovashadosztályt a Gyimes-i szorosról északra levő terepszakasz védelmével bízták meg. így a lövészsázadok ismét a lovashadosztály kötelékébe visszatértek.

Hadosztályunk az 1. hadsereg jobbszárnyán álló VI. hadtest körzetébe került, ez viszont Litzmann német tábornoknak van alárendelve. A VI. hadtesthez tartoztak: a 24. és 39. honvéd, a német 228. gyaloghadosztályok, 16. népfelkelő gyalogdandár, megerősített német 8. gyaloghadosztály és a 10. lovashadosztály.

1917 január 25. Parancsok átvétele a holnapi indulásra.

1917 január 26. A lovasszásadok 8 órakor indultak Bölkény Körtier-én át Kösztvényes Remetére. Az 1. és 3. század Kösztvényes-en, az ezredtörzs, a 4. és géppuskás század Kösztvényes Remetén szállásolt be.

1917 január 27. Indulás 8 óra 15 perckor, érkezés Szováta-ra 12 óra 30 perckor, hol az 1., 3. és géppuskás század beszállásolt. Az ezredtörzs, 4. század és élelmezési vonat tovább ment Parajd-ra és ott 14 órakor szállásolt be. Erősen havazik.

1917 január 28. A Szováta-i századok 7 órakor, az ezredtörzs 7 óra 30 perckor indultak a Görgény hegységen keresztül O-Falura és Királyfalvára. Az országúton 1 és fél méteres hó fekszik. Az 1287 □-nál sok vonat akadt meg, az utak nagyon rosszak, helyenként a lovak teljesen besüppedtek a nagy hóba. A lovasosztály 10 órakor érkezett Királyfalvára és ott beszállásolt. Vonatunk elmaradt.

1917 január 29. Vonatunk 2 órakor érkezett, egy kis része azonban még ott rekedt az 1187 □-nál. Ezredünk 9 órakor indult és 14 órakor érkezett Csík Jenőfalvára. Erősen havazik, a hó igen magas. A vonatok még nem érkeztek meg, ezért már második napja tartalékadagot fogyasztunk.

1917 január 30. Az ételmezési lépcső egy kis része érkezett 7 órakor kávékonzervvel és kenyérral. Kammerer főhadnagy jelentése szerint a vonatok már tovább meneteltek. 10 órakor bevonult Niedermann főhadnagy 58 főnyi menetszázadával. Visszamaradt vonalunk 15 órakor érkezett.

Ezredünk mint hadsereg tartalék pihen.

1917 január 31.-február 7-ig. Február 4-én bevonult az 1. lövészszázad. Február 7-én Szirmay ezredes, Prónay és Mecsér századosok, Benczky őrnagy, gróf Bissingen hadnagy és gróf Andrássy hadnagy Hosszú- és Melegavasra indultak a kiutalt állások átvételére.

1917 február 8. Az ezredtörzs Hidegség-re került.

Harcsoportunk Csík Szépvízre menetelt, ott csatlakozott a 2. lövészszázadunk. Az ezred harcsoportja Csík Szépvíz-en éjjelezett.

1917 február 9. Ezredünk harci és lövészszázadai este felváltották a Tigris zászlóalját. Az 5 km hosszú út igen fárasztó, mert ezen a rövid távon 700 méteres emelkedés van.

Az új állásokat Bauer tábornok vette át a 61. honvéd gyaloghadosztálytól. Az egész védőszakasz két alvédő szakaszra oszlik. Az „A” szakaszban maradt az 1. népfelkelő huszárezred Abonyi ezredes parancsnoksága alatt, a „B” alvédőszakaszt a 10. lovashadosztály szállja meg.

Ezredünknek kiutalt szakasz 6 km kiterjedésű, a rajta levő állások igen kezdetlegesek. A rendelkezésre álló utak legnagyobb része gyalogösvények. Gyenge létszámú megszállócsapatainknak az állások kiépítésén kívül, az utakat is kell rendbehozni. A 10. lovashadosztály csapatai ittartózkodásuk ideje alatt, igen sok értékes munkát végeztek, autóutakat, kötélpályát készítettek, így az utánpótlás minden zavar nélkül működött. A parancsnoklási viszonyok a következők voltak:

A hadosztályhoz délfelől csatlakozó Paléta gyalogdandár mellett a német 8. gyaloghadosztály állt, utóbinak parancsnoka Seekirchen altábornagy egyúttal egy „parancsnoklási csoport” parancsnoka volt, mely viszont Litzmann gyalogsági tábornoknak volt alárendelve.

1917 február 11. A felváltást befejeztük. A nagy hideg miatt a tábori őrsemeket félóránként váltjuk fel. Horthy ezredes megsemmisítette állásainkat.

1917 február 17.-március 8-ig. Az arcvonalon csend volt.

vitéz Horthy István lovassági tábornok, az akkori lovasdandárparancsnokunk naplójegyzeteiben ezeket írja:

„A gyermekek (t. i. a jász-kunok) jól vannak a fronton, igen jól néznek ki. Az orosz próbált támadni, de eredménytelenül. Erősítést fogunk kapni: 6 tarackot és 800 embert. Egy gyalogezred is van tartalékban, csehek! vinné őket a fene, mert az egész ezred nem ér többet mint 10 huszár, lusta, gyáva dögök, kár beléjük az élelem!”

Március 13-án megjegyzi: „a 10. lovashadosztályt ki akarták vonni, de Bauer kérte, hogy maradjunk, nehogy az általunk kiépített állásokból ismét valami komisz helyre kerüljünk. Nagyon szereti a huszárokat!”

Március 1-én, amikor elrendelték a lovasezredek gyalogosítását:

„Mindössze három divízió marad lovasítva, bizonyára csehek, kik semmire sem használhatók. Ha nem sajnálnám huszáraimat itt hagyni, nyugdíjba mennék, – de a háború után megyek, mert ilyen körülmények között, csak zsidó vezéreknak országa leszünk. Vége lesz a szép lovasszellemlnek, „amit mi képviseltünk.”

1917 március 9-13-ig. Az idő javulásával az ellenség, de mi is járőr-, majd portyázó vállalkozásokba kezdünk., Az egész itt töltött idő alatt semmi komolyabb vállalkozás nem volt. Igaz, hogy a terepviszonyok erre nem kedveztek, mert a magas hó, őserdő és 20 fokon felüli hidegek ilyenre nem alkalmasak.

Március havában az ellenség tűzérési tűzraj la ütésekkel kísérletezett. Ma az úgynevezett Sasfészek nevű támpontunkat és Rakotyiyásnak nevezett házcsoportot akarta megközelíteni, de tűzérésünk segítségével századaink visszaverték. Hasonlóképen végződött az oroszok egy kísérlete a 12-es ulánusok állásai ellen, a Damuk patak völgyében.

A nap erejét már érezni, mert a hőmérséklet mínusz 8 fok körül van.

A hadseregfőparancsnokság Teschen-ből Baden-ba került. Conrad a Tirolban levő csapatok főparancsnoka, helyette Arz gyalog-sági tábornok a hadseregfőparancsnokság vezérkari főnöke lett.

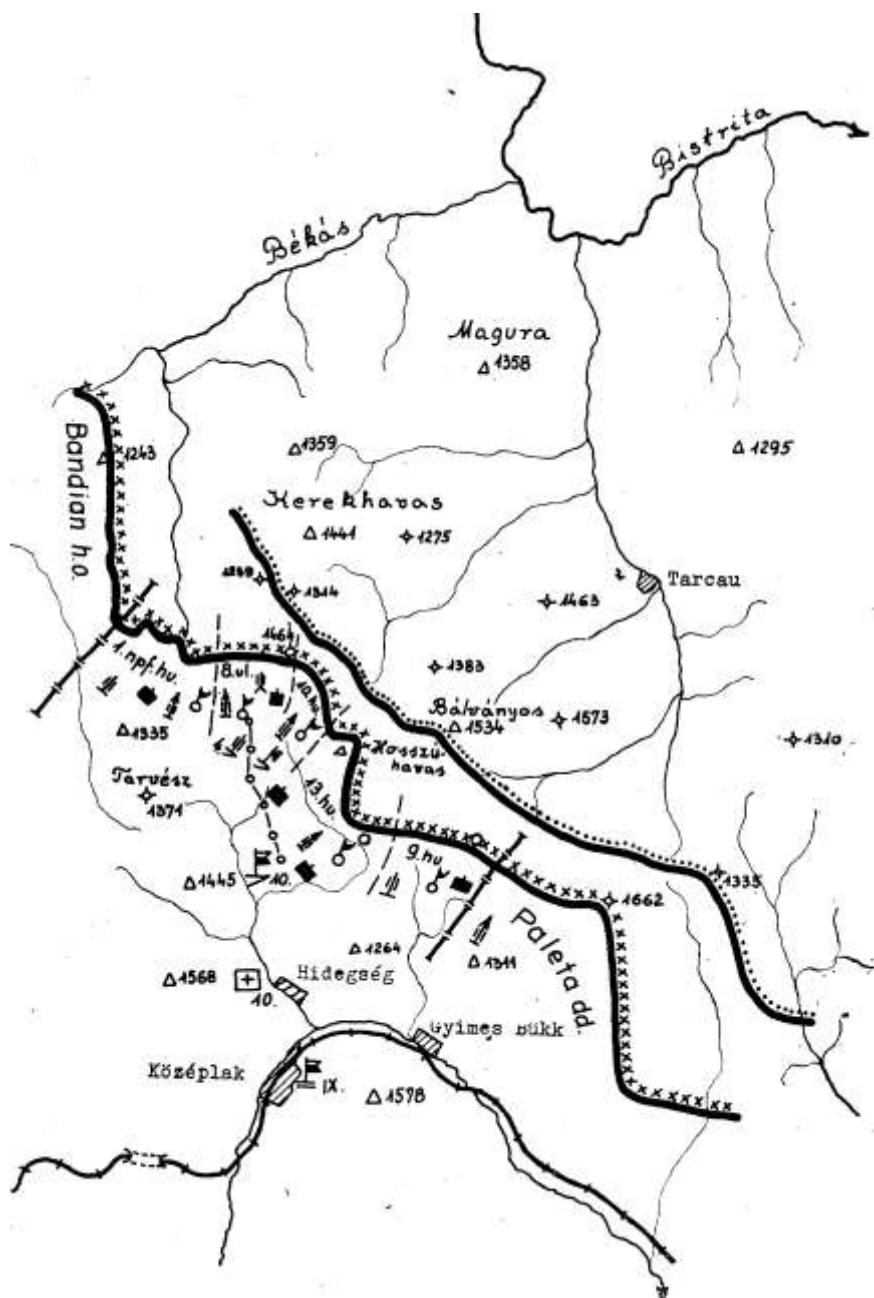
1917 március 14. A portyázásokat most sűrűbben hajtjuk végre. de nagyobb eredménst nem értünk el.

1917 március 15. Az orosz forradalom híre hozzánk is eljutott. Nagy öröm uralkodott, mert mindenki azt hitte, hogy legerősebb ellenségünk forradalmi megmozdulása a háború végét jelenti.

Az oroszországi forradalom híret természetesen közöltük az orosz csapatokkal.

1917 március 16. A tegnap az orosz akadályaira kifüggesztett üzenetünkre az oroszok ma felelték, hogy ők mindaddig fognak harcolni, míg a németeket le nem győzik. Reánk magyarokra nem harragszanak.

Λ 10 lovas hadosztálynak alárendelt csapatok helyzete
1917 február 10-1918 májusio

Gyaloghuszárok a Gyimes-i szorosban. 1917 március 18-1918 április 31.

1917 március 18. Ma ránszakadt a világháború legszomorúbb napja. Vége a magyar lovasszellemlnek, vége a magyar virtusnak, mindennek vége! Több mint két éve tapostuk a lövészárkok sarát, harcoltunk becsületes magyar bakák módjára, de azért volt valami bennünk, ami minden emberből többet tud kihozni, ami megtízszerezte gyenge létszámunkat: a lovas szellem, a „huszár virtus”! Ha vége volt a harcnak, ha a veszély elmúlt, még ha a nagy túlerő elől vissza is kellett mennünk, örültünk, nem csüggedtünk, mert visszakerültünk lovainkhoz és ezen hű barátaink vittek minket ismét oda, ahol az arcvonalat veszély fenyegette, hol ismét magyar huszárrá volt szükség, hogy gyakran réseket betömjünk testeinkkel, megbillent helyzetet ismét helyrezoőkentsük.

A hadseregfőparancsnokság március 13-án kelt 39230. hadm. számú rendelettel az 1., 2., 4., 5., 6. és 10. lovashadosztályok gyalogosítását rendelte el. Horthy ezredesnek igaza van, mert ezen 6 lovashadosztály közül 4 magyar és 2 lengyel hadosztály, de cseh egy sem. A rendelet szerint lovasítva maradt a hadosztály-, a dandártörzs és a táviró osztagok.

A megnevezett lovashadosztályokhoz tartozó lovasezredek tagozódása: ezredtörzs, I. és II.-vel számozott osztály. Az osztályok századai 1-4-ig, illetve 5.-8. számozott századokból állanak. Minden osztály 8 géppuskából álló géppuskás századot kap. Az ezredparancsnokságnak közvetlenül alárendelve lett egy 4.5 cm öblű gyalogágyúszakasz, egy műszaki század és egy lovastáviró járőr. Az eddigi lovas- és lövészszázadok megszűnnek. A századokat 200 karabélyú harciállományra fogják kiegészíteni.

Minden lovashadosztálynál a tüzérosztály 6 ágyú és 6 tarackból álló ütegből alakul.

A legénységet hátizsákkal látják el. A tiszteknek ugyanolyan mérvben járnak lovak, mint a gyalogságnál. A tisztek lovai a pót-századhoz kerülnek és ott kiképzésre használandók.

Minden hadosztálynál egy lovasszázad mint hadosztály lovaság maradt. Bauer tábornok e célra minden ezredtől egy szakaszt rendelt ki.

A lovak leadásával egyidőben az 1. népfelkelő huszárokat a hadosztályhoz osztották be a hadosztály kötelékéből távozó 12-es ulánusok helyett.

1917 március 19-május 12-ig. A harc nagyjában megszűnt. Az oroszok néha átúzennek, hogy nem akarnak a legközelebbi támadásnál résztvenni és ezért megadják magukat, ami azonban nem történik meg. Ha tüzéségünk tűz alá veszi állásaikat, vagy kisebb portyázásoktól eltekintve, csend van. A harci tevékenység mindinkább szünőfélben van.

Lovainkat leadtuk, helyettük hozzánk érkeztek honvédek és gyalogosok. Az 1. honvédhuszárok átadták szakaszukat Paléta dandárjának és ők vették át az eddigi 12-es ulánusok védőszakaszát.

Védőszakaszunk ezáltal tetemesen megrövidüli és Bauer most már tartalékot is tudott alakítani.

Április 21-én bevonultak a műszaki századnál volt embereink és megalakult az ezred műszaki százada.

Április 24-én megérkeztek a rohamosok.

Május 1-én a 12. ulánus ezred kivált a hadosztály kötelékéből és a 8. lovashadosztályhoz ment mint lovas ezred.

Május 3-án meghalt Tömöry Géza alezredes Szépvízen, a harc-téren szerzett hülése következtében.

1917 május 13. Hajnalban kezdődött az egész orosz arcvonalon a fegyverszünet. Horthy ezredes gáztanfolyamra ment, helyelte Markovics ezredes vette át a dandárparancsnokságot.

1917 május 19. Mecsér százados, Fáber és Dívjak főhadnagy mint parlamentairek mentek át az oroszokhoz, béketárgyalások megindítása érdekében. Az oroszok nem hajlandók tárgyalni, sőt Mécséit elfogták és barátságuk „jeléül ismételtlen ágyútűz alá vették állásainkat. Furcsa eljárás ez, ha tekintetbe vesszük, hogy tegnaj) az orosz ezredes és százados nálunk jártak, hogy békét ajánljanak fel.

1917 május 21. Hírt kaptunk, hogy Karner János százados az olasz harctéren megsebesülve, orvosi engedély nélkül a kórházat elhagyta, ezredéhez bevonult és érkezése napján hősi halált halt.

1917 május 28. Wéber őrnagyot a 10-esektől, ideiglenesen ezredünkhöz osztattak be. Az oroszok egy tűzrajtaütést kíséreltek meg. de tüzérségünk kellő feleletben részesítette. Elhallgattak.

1917 július 3. Rochlitzer százados a pótszázadhoz ment vissza. Egy menetszázadnak, melynek már Olaszországba kellett volna menni, megérkezett.

1917 július 1. Wéber őrnagy visszament ezredéhez, helyette Simon Béla őrnagy érkezett a 10-esektől és átvette a II. főleredet.

1917 július 2. Gázálcrok kiadása és kipróbálása.

1917 július 3. Egy átszökött orosz meséli, hogy az oroszok egyik része támadni akart, a másik nem, ezért kézigránatokkal mentek egymásnak.

1917 július 10. Híre jár, hogy Litzmann csoportja megszűnik.

vitéz Horthy István lovassági tábornok naplójának 1917 VII. 10 tartalma:

„Hallom, hogy az orosz fronton egy cseh hadosztály megadta magát. Két magyar ezred feltartotta az oroszokat. Ezután csak az várható, hogy a cseheknek jutalmul Magyarországot adják.

Amióta Rohr lovassági tábornok a jász-kunok állásait meg szemlélte és megdicsérte, most egymásután jönnek különböző listek az állásokat nézni; joggal bámulják.

1917 július 21. Hadosztályunk német gránátvetőket kapott, a kezelés elsajátításához ezredenkint egy altisztet és 5 embert a bajor 5. utászszázadhoz, 8 napi tanfolyamra vezényelték.

1917 július 23. Az ellenség 1 óra 30 perckor tűzzel rajtaütött a 10. huszárok állásain. 3 óra 30 perckor tüzérségi előkészítés után betörttek a Tónyok tetőn levő állásokba, átkutatták azokat és amikor

ellentámadásaink megindult, visszamentek. Az ellentámadásban 7. századunk is. részt vett.

1917 július 24. A tegnapi meglepetésszerű támadás miatt fokozott készséget tartunk, de az ellenség csak tüzésével lövi állásainkat.

1917 július 25. A 9-es huszárok egy előretolt tábori őrsét az oroszok ma eredménytelenül támadták.

1917 augusztus 1. A marosvásárhelyi kiképzőcsoporttól, ma egy nagyobb számú csoport vonult be, ezekből minden ezred 200 főnyi kiegészítést kapott (köztük bácskai származásúak is vannak.) Értesítést kaptunk, hogy a napokban nagyobb szabású támadást fognak indítani.

A hadosztályparancsnokság a Barackos-i fatelepre tette át álláspontját.

1917 augusztus 9. Az oroszok 22 és 23 óra között a Tónyaki és Jenőhosszúhavasai állásaink ellen támadtak. Puska- és kézigránálttűzzel visszavertük őket.

1917 augusztus 17. Horthy ezredet tábornokká nevezték ki.

1917 augusztus 20. Hajnalban az ezredek járőröket küldtek az oroszok arcvonaláig, melyeket erős puska- és géppuskatűz fogadta. Az 1239 □-nál egy erősebb ellenséges osztag géppuskával ellentámadást intézett a 8. ulánusok ellen. Erős kézigránátharc keletkezett. Az orosz tüzéség zárótűzet alkalmazott, míg tüzéségünk a járőrök harcát támogatta. Miután a járőrök az ellenség állásait pontosan megállapították, parancs szerint visszavonultak.

1917 szeptember 15. A Kicsi Havas-on rohamtanfolyam létesült. Minden ezred előírt számú tisztet és legénységet vezényelt oda. Ezredünkől báró Urbán és Fabianics hadnagyok vesznek részt a tanfolyamon.

1917 október 3-án 12 óra 30 perckor kb. 50 orosz megtámadta a Jenő hosszúhavasán levő Kéve és Sárvár nevű támpontunkat. Puska- és kézigránálttal vertük vissza őket.

1917 október 26. A szövetséges csapatok áttörték a Tolmein-Karfreit-i vonalat, sok foglyot ejtettek és az olaszok rendetlenül hátrálnak nyugat felé. Ezen győzelem hírére „Hurrah!” kiáltásokkal adtuk híru a oroszoknak.

1917 október 31. Ezredünkhöz 28 főnyi legénységet osztottak be.

1917 november 15-december 2-ig. Az oroszoknál ismét forradalom van. Az orosz hadsereg 1917. évi nagy vereségei után, az orosz kolosszus sétbomlóban van. Hadseregük fegyelme erősen meglazult, a tisztek helyett katonatanács rendelkezett, de azért bár csapataik az állásokban maradtak, támadásra már nem lehetett őket elhasználni. A legénység kezdett hazafelé szálingózni és ez mind nagyobb mérvet öltött. Politikusaik, főleg a baloldaliak, azonnali békekötést követeltek. Troczkij és Lenin kerültek a kormány élére és ezek november 20-án mint népbiztosok utasították hadvezetőségüket, hogy azonnal lépjenek érintkezésbe a központi hatalmakkal, az ellenségeskedés azonnali megszüntetése érdekében.

Az orosz tábornoki kar megtagadta a parancs teljesítését, ami főleg az entente megbízottak közreműködésének aknamunkájára ve-

zethető vissza, ezért a népbiztosok elmozdították az összes tábornokokat és egy Krylenko nevű tartalékos zászlóst hadseregpáncsnokká nevezték ki. Az oroszok egy köriratban felszólították az összes harcban álló népeket, hogy szüntessék meg a harcot. A berlini és az osztrák-magyar kormány elfogadta a fegyverszüneti ajánlatot béketárgyalási alapul.

1917 december 3. A megbízottak Brest Litovsk-ban jöttek össze. A tárgyalások alatt Hoffmann tábornok elnökölt. Részünkről Pokorny vezérkari ezredes, báró Mirbach őrnagy és gróf Csáky István követségi tanácsos vett részt.

Egyelőre december 5-én egy 10 napos fegyverszünetben állapodtak meg, amelyet december 15-én véglegesítettek. Ez 1918 január hó 14-én déli 12 óráig érvényes. A fegyverszünet 7 nappal korábban felmondható, máskülönben önműködőleg tovább érvényes.

1917 december 7. A Brest Litowski fegyverszünet annak aláírása után, kezdődött.

A fegyverszüneti tárgyalásokat és megállapodásokat sem a román király, sem az ott lévő főparancsnok Scerbatew orosz tábornok, nem ismerte el magára nézve kötelezőnek. Abban az időben ugyanis az oláhok remélték, hogy egy önálló Ukrajna létesítésével módjukban lesz ismét hullarablással gazdagodni, ezért húzódtak a fegyverszünetről. Amikor azonban az orosz megbízottal megegyeztünk, siettek, nehogy lemaradjanak s azért december 5-én Scerbatew tábornok kérte Mackensen tábornagyot a fegyverszüneti tárgyalások felvételére. Egyidőben a román kormány is egy külön nyilatkozattal ajánlotta a fegyverszünetet.

A fegyverszüneti tárgyalások ma kezdődtek és mindkét ellenfél aláírásával befejeződtek. A megállapodás lényegileg azonos volt a Breszt Litowski-vel.

Az ezredek még 8 napig maradtak állásaikban, utána Bauer, ki november 23-án altábornagyi kinevezését kapta, a 8. ulánus és 1. népfelkelő huszárokat kivonta az állásokból és a Csík völgybe küldte őket vissza pihenni. Az eddigi védőszakaszt a hadosztály három huszárezrede vette át. Ezredünk a 10-es huszárok állásainak azon részét vette az eddigihez, melyet eddig a 4./10. század tartotta megszállva. A 10-es huszárok pedig ugyanennyivel tolódtak balfelé.

1917 december 18. Ezredünk létszáma 1077 fő.

1917 december 28. Az oroszok ma elhagyták a Tónaykkal szemben levő állásaikat és elvonultak északra.

1918 január 27. A hadsereg főparancsnokság elrendelte, hogy a gyalogság (lovasság) és tüzérség szorosabb együttműködése érdekében ezek a csapatnemek gyakrabban, legalább két heti időre cseréljék ki törzs- és főtisztjeiket. Ez nagyon üdvös rendelkezés volt.

Ma ezredünk is kikerült az állásokból és a harci századok Elsőlak-on beszállásoltak.

1918 február 7-16. A IX. hadtestparancsnokságnál tárgyalások voltak egy Románia ellen megindítandó támadásról. Az oláh tárgyalások ugyanis nagyon vontatva haladtak és a hadvezetőség azon esetben.

ha békétárgyalások eredményre nem vezetnek, a békét fegyverrel akarja kierőszakolni.

1918 február 18-án létrejött Breszt Litovsk-ban az ukránokkal is a békekötés.

1918 február 19. A hadosztály állásaival szemben levő állásokat lóról szállt oláh lovasság szállta meg.

Oroszország ellen megindultak a hadműveletek és Linsingen tábornok csapatai megszállták Rowno, Zitoir és Kiew-et.

1918 február 21. A visszavont pihenő csapataink közül a 8. ulánus és 1. népfelkelő huszárók ismét előre mentek a Bükkhavas völgyben.

1918 február 28. Az osztrák és magyar csapatok átlépték Ukrajna határát s így az oláhok helyzete tarthatatlanná vált. Az oláhok végre belátták, hogy jobb lesz mielőbb békét kötni, de azért mégis valami csodában remélve, próbálták annak megkötését húzni-halasztani.

1918 március 2, Mivel az oláhok válasza nem volt kielégítő a fegyverszünet megszűntnek tekintendő, hadműveleteket azonban csak felsőbb parancsra, vagy támadás esetében szabad megkezdeni.

1918 március 4. Buftea-baii megkötötték az előzetes békét, melyet a bukaresti királyi kastélyban május 7-én aláírt békeszerződés követte.

1918 március 12. A oláhok által tegnap kiürített állásokat a hadosztály megszállta.

1918 március 26. Bauer altábornagy az állásokban nélkülözhető csapatokat kivonta, hogy azok kiérdemelt pihenéshez jussanak.

1918 április 1. A hadosztály létszáma:

1. népf. hu.	41	tisztes	1498	karab.	18	gp.	2	gy.	ágyú	1	kézi	gp.	szak.	4	gp.
9. hu.	42	"	1401	"	22	"	2	"	"	1	"	"	"	4	"
10. hu.	37	"	1383	"	16	"	2	"	"	1	"	"	"	4	"
13. hu.	52	"	1237	"	18	"	2	"	"	1	"	"	"	4	"
8. ul.	41	"	1464	"	16	"	—	"	"	1	"	"	"	4	"
roh. félezer.	14	"	237	"	2	"	2	"	"	—	"	"	"	4	"
10. táb. á. ezer.															36 ágyú
összesen	227	tisztes	7220	karab.	92	gp.	10	gy.	ágyú	5	kézi	gp.	szak.	20	gp.
															és 36 táb. ágyú.

1918 április 2. Ezredünk Felsőlakról Gsíkmedéfalvára menetelt és beszállásolt.

1918 április 3-30-ig. Az egész hadosztály most a Csikmedencében laktáborozik. A hadosztály törzs Karcfalván, a 10-es huszárók és 8-as ulánusok Csikvándfalván és Oltfalván, 9-es huszárók Csikszenttamáson, 10. ágyús ezred Csikmadarason. Eddigi állásainkban a II./9. népfelkelő zászlóalj maradt.

A Csik völgyben összevont 10. lovashadosztály csapatai az olasz harctérre mennek s e célból átképezték úgy, ahogy az ottani terepnek és viszonyoknak megfelel. Az átképzés/ mielőbbi befejezése céljából gyakorlatok, oktatások, stb. folynak. Csikmádéfalván ezredünk legénysége igen szép sportünnepélyt rendezett, melyei a hadosztály csapatainak sportünnepélye április 21-én követte.

Az olasz harctérre való induláskor az ezrednél a következő tiszt (parancsnoki) beosztások voltak:

Ezredparancsnok: Szirmay József ezredes, báró Lipthay Béla főhadnagy segédtiszt.

I. félézred:

Báró Reichlin-Meldegg Frigyes őrnagy
1. század Vértessy főhadnagy,
3. „ báró Zech Konstantin szds,
4. „ Bánhidya százados,
géppuskásszázad Lamm főhadnagy
gyalogsági ágyússzakasz: Báthya hadnagy,
műszaki század: Juhász főhadnagy.

11. félézred:

Beniczky Ödön őrnagy
5. század Zoltay százados,
6. Niedermann százados,
7. „ Péry főhadnagy,

IV. RÉSZ.

*Olasz harctér. Beosztás az Asiago-i körletbe. Első Piave-i csata.
Elszállítás a szerb harctérre. Forradalom.*

Általános rész.

Már korábban említettük, hogy Olaszország 1915 május 23-án hadat üzent az osztrák-magyar monarchiának. Azóta az osztrák és magyar hadsereg 11 Isonzo-i csatában verte vissza az olasz tömegek támadásait. Itt is mint mindenütt előbb a magyar népfelkelők, később magyar honvédek és ezredek képezték az arcvonal magyát.

Az 1916 tavaszán megindult déltiroli támadásunk eredményeképpen az olasz arcvonalunk oly helyzetbe került, hogy azt az ellenség megingatni nem tudta.

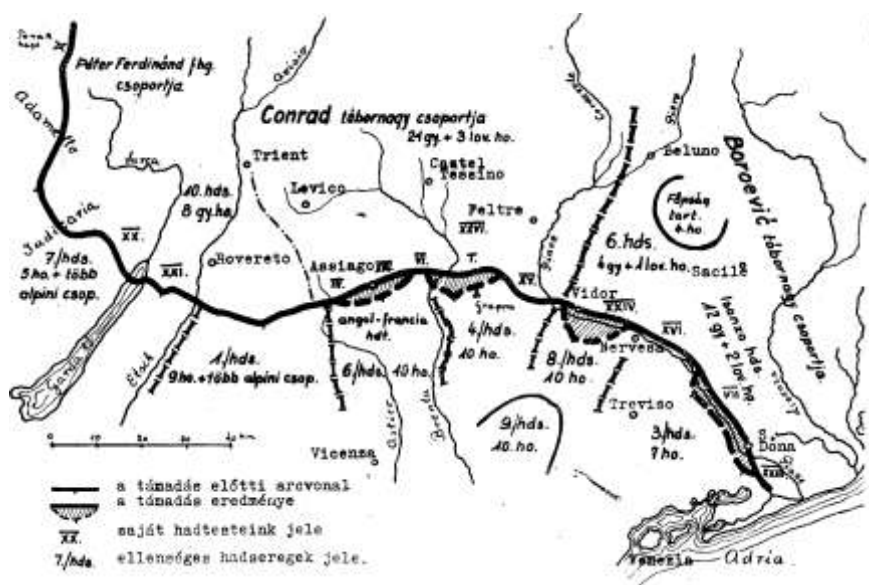
1917 október 24-én kezdődött a 12. Isonzo-i csata, azzal az eltéréssel, hogy most már a mi hadseregeink, a németekkel együtt mentek át támadásba. Karfreit-nél az olasz arcvonalat áttörve a szövetségesek október 31-ig elérték a Tagliamento folyót, és ezen óriási siker kiaknázásaképpen december 20-ig a Piave-Assiago vonalig nyomultak előre. A szövetséges seregek a Piave torkolatától a folyam keleti partján végig, Monte-Bello és Monte-Tomba északi lejtőjén át Assiago-ig eső területet foglalták el.

1918 elején az angol, francia és olasz csapatok által megindított elentámadások a sziklaszilárd arcvonalunkon megtorpantak, sőt csapatainknak sikerült január végén Monte Passubio-t, június 15-én a Montebello-t elfoglalni, mely hegyek birtoklása arcvonalunk elenállóképességét nemcsak fokozta, hanem a további támadások előfeltételeként, létfontosságú volt. A további harcokban a Piave középfolyását kivéve, csapataink ezen a folyamon is átkeltek.

Ez volt a helyzet, amikor az orosz és oláh békekötés után a hadseregfőparancsnokság az ezen arcvonalon felszabadult csapatokat, az olasz arcvonalra rendelte.

A hadosztálynak kiutalt körlet I-111-ig számozott szakaszra osztott. Ezen szakaszok mindegyikét egy-egy ezred fogja megszállni. A hadosztály egy ezrede, a Monte Interotto-n „Ny”-el jelölt és a Val di Nos-ban „K”-val jelölt helyen mint tartalék fog tartózkodni. A rohamfélezred egyelőre a Venezia-i Verle táborban, a hadosztály lovasszázadával együtt marad.

A lovasszázad rövidesen azonban Caldonazzo-ra ment vissza a lovashadosztály vonatához.

Bauer tábornok álláspontja a Casa Billemeccapre-n és Horthy tábornok, mint az első vonal parancsnoka a Monte Dorole-n tartózkodott.

A hadosztálynak alárendelt három tüzérdandár ütegei a Val d'Assa és Val di Nos között voltak elhelyezve. A Bosco felett elhelyezett üteg működését külön emeljük ki, mivel az a lovashadosztály harcaiba igen kiválóan avatkozott be és nagy segítséget jelentett a most következő nehéz időkben.

1918 június 21. Éjjel felváltottuk a 38. gyaloghadosztályt. Az I. szakaszba a 9-es huszárok, a II.-ba ezredünk, a III.-ba a 8-as ulánusok kerültek.

Ezredparancsnokságunk az Assiago-i börtönben helyezkedett el.

A megszállás a következőképpen történt: egy fél ezred az első vonalba került, a második félezred egy fél százada az ezredparancsnokságnál, mint tartalék maradt.

„Ny” tartalék a 10-es huszárok, és „K,” tartalék az 1. népfelkelő huszárok voltak.

Az ezredek felváltását a hadosztályparancsnokság rendeli el. A

dandár- és ezredtartalékokkal kell időnként az első vonalban levő századokat felváltani.

Az ellenséges tüzérség egyelőre nappal nem igen alkalmatlankodott. Repülői egy cseh nemzetiségű ezredes aláírásával, cseh és lengyel nyelvű röpcédulákat szórtak. Ezekben felhívták a csapatokat, hogy tegyék le a fegyvert és pártoljanak át az ellenséghez.

1918 június 22. A mára hajló éjjel egy-két ellenséges század tűz-előkészítés vitán megtámadta ezredünk 20. és 21. szakaszát. A rohamot részint kézigránáttal, részint ellentámadással vertük vissza.

A nap folyamán és a következő napokban az ellenség váltakozó erővel ágyúzta állásainkat, Assiago előtti állások nappal pergőtűz alatt álltak, éjjel pedig itt állandóan különböző vállalkozásokat hajtott végre. Ezek a vállalkozások azonban soha sem jutottak az első vonalunkon túl.

Közben megindult a Piave-i támadásunk, melyet a 6. és Isonzó hadseregünk részben a Piave-n átvitt, de sikeresnek nem mondható, mert az ellenség meglepetése elmaradt. Ezért nem folytatták és a hadseregek a Piave keleti partján állapodtak meg.

1918 június 26. Az ellenséges tüzérség, mely különben is többszörös számbeli fölényben volt igen erős tüzet fektetett a hadosztály egész védővonalára. Az első vonal a becsapódó gránátok és aknavető lövedékek okozta porfelhőbe volt burkolva. Mindezen ellenséges ténykedés természetesen nem csekély veszteségünkkel járt.

1918 június 28-ra hajló éjszaka nyugodtan telt el. Ma és a következő napokban erősebb repülőtevékenység volt észlelhető és váltakozó erejű ellenséges ágyútűz.

1918 július 1. Az éjszaka csendes volt. A rendes zárótűzön kívül az ellenség csak 1 óra 30-1 óra 50-ig és 3 óra 30-4 óra 30-ig, majd 19 óra-23 óráig úgy a védővonalra, valamint Assiago községre is tűzrajtaütést hajtott végre. A tűzrajtaütések után a 19-23-ig terjedő szakaszrészben kisebb járőrökkel és a 23. szakaszrész ellen 100 főnyi, gépfegyverrel ellátott rohamosztaggal, támadt. Ezeket a támadásokat visszavertük.

Ezen rohamvállalkozásról vitéz Sz. Nagy László alhadnagy, ki akkor szolgálatvezető őrmester volt a következőket adta elő:

„A mai ténykedésért a II. osztályú ezüst vitézségi érmet kaptam. Mint őrmester szakaszparancsnok voltam. Az angolok kb. egy zászlóaljjal támadtak, századunk balszárnyán levő 8. ulánusok ellen és ott áttörték arcvonalunkat. Szakaszommal rohamra indultam és erős kézigránát harcban visszavettem a betört angolokat. A kitüntetésen kívül Beniczky alezredes úr személyesen is külön megdicsért.”

Horthy tábornok a védővonal átvétele után kérte, hogy az első vonal mögött, mely a legkedvezőtlenebben feküdt, egy második vonalat létesítsenek. Ennek építését tegnap kezdték meg, de azt végeredményben soha sem szálltunk meg. Horthy tábornok naplójában a következőket írta: „Naponta sok a halott, sebesült és beteg, összesen kb. 100 főnyi napi veszteségünk van. Az angolok és franciák majdnem naponta támadnak igen erős tüzérségi előkészítés után. Nekünk meg takarékoskodnunk kell a lőszerrel. Tüzérségünk cseh legénysége rossz lő. Halottunk szerencsére nincsen sok.

Ideges ember nem tudom, hogyan pihenhetne itt. Folyton szólnak az ágyúk, minden lövés 5-6-szoros visszhangot vált ki. Ha tüzérségünk lő az ellenség azonnal nehéz ágyúival felel, úgy hogy még lakó-

házam is beleremeg. Ablakaim még épek, de tisztjeim barakjaiban a légnyomás már az összes üveget benyomta.”

1918 július 6. Gróf Bissingen Károly főhadnagy ki egy repülő-támadás alkalmával, Osteri a del Terminal-ban súlyosan megsebesült-ma meghalt. Ezen kedves bajtársunkat, ki a háború kezdete óta a harctéren tartózkodott a Trient-i katonai temetőben helyeztük örök nyugalomra.

1918 július 13. Sz. Nagy László alhadnagy okmányszerűen igazolta a következőket:

„Assiagónál mint szolgálatvezető őrmester és szakaszparancsnok beosztva, az ellenség éjféli után három órán át tüzérségi tűz alatt tartotta állásainkat. Ezen idő alatt kb. egy ellenséges század három hullámban kúszott századunk felé,” azzal a szándékkal, hogy századunk jobbszárnyán levő gépfegyverállásunkat meglepje. Tüzérségünkötől kérttem, hogy ezt a rohamszázadot vegyék tűz alá. Az ellenséges tűz szünetelésére, az előretörő ellenséget kézigránátharcban visszavertem. Ezen alkalommai a 7. század jobbszárnyán álló 5. századunkhoz tartozó 18-20 emberünkkel együtt Szirmay hadnagy az angolok fogságába került. Agócs szakaszvezetőtől, mikor a fogságból visszatért megtudtam, hogy Szirmay hadnagyot egy angol tiszt, mikor kérdésére. hogy tiszt-e és Szirmay igenfelelt, minden magyarázat nélkül revolverével a hátába lőtt. Szirmay hadnagy egy angol kórházban halt meg.”

1918 július 15. Assiago feletti légi harcban három repülőgépet lőttek le, közülük az egyik állítólag angol, kettő a miénk volt. Napközben változó erejű tüzérségi tűz alatt voltunk.

1918 július 19. Zocchi felett ma egy repülőgépinket lelőtték, két angol repülő vonalaink mögött kényszerleszállást végezett.

Az angoloknak sok lőszerük van és éjjel nappal lövik állásainkat, melyek rosszul voltak építve. Mivel oda csak figyelőket teszünk és a legénység hátul a kavernákban áll, ha óvatosak nem sok kárt tesznek bennök. Naponta nincsen több veszteségünk, mint 10-15 halott és sebesült.

1918 július 20. Tőlünk nyugatra a 26. gyalogezred állásai az ellenséges tüzérség erős tüze alatt fekszenek. Éjfélkor az ellenség erős tüzrajtaütést hajtott végre a Canove-tól Ave-ig terjedő szakaszon.

Tüzérségünk 22 óraker nehéz ágyúscsoportjával együtt rajtaütött a Capitallo, Penar és a töle nyugatra levő útelágazásra. Félórával később újabb tüzrajtaütést hajtottak végre egy erdőcsúcsra, az 1035-ös szakaszrészben.

Késő este erős légi tevékenység volt. Az idő ködös és rossz a kilátás.

Az éj folyamán az ellenség betört a 9-esek állásaiba, de kiverték.

1918 július 22. Az angolok éjjel megtámadták ezredünket, visszavertük őket.

Állásaink nem érnek semmit. Mihelyt lovasság érkezett ezekbe az állásokba, a tüzérség felél máshová vitték. Víz kevés van és élelmet csak egyszer kapunk naponta, de akkor se bőven.

1918 július 23. Állásaink nincsenek kellően kiépítve. Amint az akadályokat kijavítjuk és azt az ellenség észreveszi, rögtön szétlővik. Tüzérségünk pedig hallgatásba burkolózott. Ezredeink tehát nem is dolgoznak, mert hiába való munka volna és csak az ellenséges tüzérséget vonnák magukra. Horthy tábornok naplójában megjegyzi:

„Az állapot olyan, hogy az előttem 2 ½ km-re fekvő első vonalból 24 óráig sem tudok semmit, mert nappal küldöncöt sem lehet küldeni, rögtön repülőkkal üldözik, vagy ágyúval lövik, még az egyes embert is. A telefonvezeték, melyet csak az éjjel javítottuk egy halott és egy

Asiago. A sértetlenül maradt Szűz Mária szobor.

sebesült árán, délben már nem működött, szétlőtték. Az egész völgyben nem látni zöldet, teljesen felszántották a lövedékek, tele van gránátöltésrékkel. Assiagóban és a 11 községben egyetlen egy ház, vagy templom sincsen, amelyek romokban ne heverne. Csak a magában álló Mária szobor áll épen.

1918 július 25-re virradó éjjel az 1. népfelkelő honvéd huszárok felváltották ezredünket. Beniczky Ödön alezredes ideiglenes ezredparancsnokunk lett.

Egy hónapi idő után ezredünk végre ismét pihenhet. Sajnos sok ember hiányzik és erősen megfogyatkozva hagytuk el állásainkat, azon reményben, hogy most egy havi nyugtunk lesz.

1918 július 29. Az ellenség ma főleg a hátsó részekre fektetett erős tüzet. Az Ássa völgybe vezető út egész nap tűz alatt volt. Az ellenséges repülők irányítják tüzérségük tüzét, közben oly alacsonyra szállnak, hogy egyes embereket is gépfegyvertűzzel üldöznek, miáltal minden közlekedés lehetetlen.

1918 augusztus 3. Az ellenség ma reggel 2 óra 30 perckor az egész arcvonalunkra és a tőlünk nyugatra levő bosnyákok állásaira rövid, de erős pergőtűzet fektetett, utána támadásra indult. A támadó angolokat, az állások előtti gránátölcsésekben fekvő járőreink idejében észrevették és így az angol támadást mindenütt tüzzel visszavertük. Néhány fogoly kezeink között maradt.

A hadosztály bal szárnyán támadó franciáknak sikerült, a két-galiciából kiegészülő, de cseh legénységéből álló század árulása folytán a 8. ulánusok védőkörletébe betörni. A csehek ezen árulása, a hadtestparancsnokságot arra bírta, hogy a 8. ulánusokat a Val de Nos-ba, mint tartalékot visszavegye.

A 8. ulánusokat ezredünk váltotta fel s így a gyáva csehek jóvoltából ezredünk pihenője alaposan megrövidült.

1918 augusztus 4. Mára virradóra fél rohamezredünknek kellett volna az angolok állásaiba betörni. Tüzérségünk 23 óra 30 perckor heves tüzet indított a tervezett betörési helyre és egy fél órával utána a tüzet beszüntette. A rohamszázad Savel századossal ekkor még nem érte el kiindulási helyét, a támadást tehát elhalasztották. Utólag kiderült, hogy a tüzérség nem várta meg az indulást jelző jelet és tüzelését korábban kezdte meg. A rohamszázad ezen hiba miatt az angolok elhárító tüzeiben 17 halottat vesztett.

Bauer tábornok naplója szerint egy átszökött cseh árulása által tudta meg az ellenség támadási szándékunkat.

1918 augusztus 9. Az angolok éjfélkor hatalmas pergőtűzet fektettek állásainkra és 3 óra 30 perckor megtámadták a 10-es huszárok jobb szárnyát. A támadás visszaverésénél a 10-eknek nagy veszteségeik voltak.

1918 augusztus 10. Az ellenség tüzérségi tüze 2 óra 30 perckor szűnt meg és az ellenség három hullámban támadt a bosnyákok és a 26. gyalogezred ellen.

1918 augusztus 11. Ma igen élénk repülőtevékenység volt. Az ellenség gépei hatos rajokban igen alacsonyan repültek állásaink felett és vonalainkat gépfegyvertűzzel árasztották el.

1918 augusztus 13. Korán reggel az ellenség erős pergőtűz után sikertelenül támadta a 10-es huszárok állásait.

1918 augusztus 23. Vezérkari főnökünk Denk Gusztáv Őrnagy, ki a háború kezdete óta megszakítás nélkül velünk együtt volt, ma távozott új beosztási helyére, a VI. hadtestparancsnoksághoz. Sajnáljuk a régi jó bajtársat, kit mint jót katonát és embert négy éven át tisztelni és szeretni tanultunk. Helyette: Otrubay Károly alezredes került hadosztályunkhoz, mint vezérkari főnök.

1918 augusztus 27. Az éjjel nagy támadást hajtottak végre főleg a 9-es és az 1. népfelkelő huszárok állásai ellen. Mindkét helyen bár nagy veszteségek árán, a bevetett tartalékok visszaverték az ellenséget.

1918 augusztus 29. Ma és holnap éjjel felváltják a védővonalon levő ezredeket. Ezredünk és a 8. ulánusok a Val de Nos-ba, a 9-esek Interetto és M. Dorole, a 10-sek, 1-es népfelkelők és a fél rohamezred La Buse-n beszállásolt.

Az itt tartózkodás természetesen sokkal könnyebb szolgálattal volt egybekötve, de azért csapataink még sem pihenhettek teljes mértékben, mert nappal férőhelyeket, éjjel pedig a júliusi támadáshoz előkészített nagymennyiségű lőszert kellett hátraszállítani. Ezzel a munkával egész szeptember hava telt el.

Szeptember végén, a XIII. hadtestparancsnokság elrendelte, hogy a lovashadosztály Vigolo Vattaro vidékére menjen újabb harcokhoz erőt gyűjteni.

Ezen rendelkezésnek mindenki örült, mert így az Assiago-i pokolból végre megszabadultunk.

Még néhány szót az Assiago-i állásokról: Állásaink a fensík legmélyebb részén voltak. Ezeket az ellenség 20-80 m-nél magasabban lekötött állásából teljesen belátta. Fokozta ezt még 8 léggömb és az állandóan felettünk röpködő ellenséges gépek, így az ellenség tüzésége, a legpontosabb figyelés alapján állásainkat tűz alatt tartotta.

Fedezékeink a köves és sziklás talajban, nem voltak elég mélyek, ezeket a június 15-iki pergőtűz teljesen betemette. Az állások átvételekor, leginkább a gránátölcserékben helyezkedtünk el. Akadályok alig voltak, mert az ellenséges tüzéség azokat rögtön szétlőtte. Első teendők közé tartozott megfelelő akadályok létesítése, melyeket éjjel állásaink előtt helyeztünk el. Amikor az ellenség új akadályainkat látta, tízszeres fölényben levő tüzéségével és kifogyhatatlannak látszó lőszerével, néhány óra alatt elpusztította azokat. Mivel az akadályoknak tüzzel való szélrombolása mindig vérvesztéssel is járt, jobban jártunk, ha az akadályokkal nem törődve, hagytuk a még megmaradt részeket ahogy voltak.

Az állásokban levő csapatokat csak éjjel lehetett egy, több órai menetelést igénylő úton ellátni, de ez az út is majdnem állandóan az ellenség tüzéségi tüze alatt állt. Gyakran előfordult, hogy egy konyha kocsit szétlőtték, ekkor a század nem kapott sem ételmezt sem vizet. A tartalékok helyzete sem volt sokkal jobb, mert a természetes vagy robbantott árkok nem voltak elég mélyek és nem nyújtottak védelmet a tüzéségi tűz és repülőbombák ellen. Napközben a tartalékok nem mozdíthatóak, mert az ellenség tüzésége azonnal tüzelt, még egyes emberekre is számtalan lövedéket küldtek át.

Nem jegyeztük föl minden egyes nap eseményeit, mert az alapján véve egy megszakítás nélküli láncolata volt a tüzéségi pergőtűznek és a többszörösen megisméltódó rohamvállalkozásoknak. Alapjában véve azt kellett volna írunk, június 21-augusztus 29-ig: „állandó pergőtűz és váltakozó erejű rohamvállalkozások szüntelenül tartottak”, mert ez volt a tényleges helyzet. Mint mindig, úgy most sem akarjuk az ezred magatartását különösen kiemelni, de meg kell jegyeznünk, hogy ebben a pokolban a jász-kunok, tisztek és legénység egyaránt hősközhöz méltóan viselkedtek. Minden nélkülözést zokszó nélkül eltűrtek, példás fegyellemmel, engedelmességet tanúsítottak és amikor támadásra mentek, kézigránát harcban és kézitusában öseikhez méltó jász-kunok voltak.

A szembenlevő angolok és franciák majdnem minden éjjel, nehéz

tüzérségünk pergőtüze után rohamvállalkozásokat hajtottak végre. Ezen tűz előtt csak a kavernákban találtunk menedéket, de a kavernáknak hátránya, hogy csak egyenkint lehetett azokból kibújni, miáltal néha a rohamozó ellenségnek sikerült a kavernában levőket elfogni. A védővonalban levő csapatok vesztesége olymértű volt, hogy a rendelkezésre álló tartalékok, ezek pótlására éppen elegendőnek bizonyultak. Erőteljes ellentámadásokat nem tudtunk végrehajtani, mert vagy a meglévő tartalékok túl gyengéknek bizonyultak, vagy pedig túl messze voltak elhelyezve.

Bauer tábornok naplója szerint abból a 11.000 emberből, mellyel hadosztálya az olasz harctérre érkezett 10 heti harc után csak 6000^s maradt. Az Ássa menti katonatemető ijesztő mértékben növekedett.

Vitéz Péry Miksa alezredes, az akkori 7. század parancsnokának naplójából a következő adatokat közöljük:

1918 augusztus 9-én a századnak 4 halottja volt.

1918 augusztus 27-én heves pergőtűzben a századnak 3 halott és 8 sebesültje volt.

1918 szeptember 2-án a századnak 5 halott és 2 sebesültje volt.

1918 szeptember 6-án. Éjjel heves pergőtűzben reggel 6 órakor a századparancsnokság árkát telitalálat érte egy ember meghalt 8-air megsebesültek. A sebesültek között volt: Péry százados, Eszenyi és Haselmann tizedes és Bata őrzető.

1918 október 6. A 2. század megszállta a 31. gyalogezred árkait Villa Rossi és Reute-i országút között. Másnap a századnak itt 1 halott és 8 sebesültje volt.

1918 október 14. A 4. lovasdandárparancsnokság a 19-es, a 8. lovasdandár a 20-as számot kapta.

A Piave felső folyásán várható támadások kivédésére a hadsereg- főparancsnokság hadosztályunkat is kiszemelte.

Október 23-án kellett volna Boroevics tábornagy hadseregcsoportjához indulunk, amikor a bolgár hadsereg balkáni összeomlása folytán azt a parancsot kaptuk, hogy Kövess tábornagy hadseregéhez osztottak be, az ott nehéz helyzetben levő Balkán-i csoportunk megerősítésére.

1918 október 19. A 67. gyalogezred felváltotta az első vonalban levő századokat, melyek a Forno-i táborba vonulnak.

1918 október 20. Menetelés Larici-ba.

1918 október 21. Menetelés Monte Rover-ba.

1918 október 22. Menetelés Bresentino-ba.

1918 október 30. Este érkezés Matavello-ba, hol az ezred vasúti szállításhoz berakodott, hogy Bozen-Franzensfestbe-Villach-Marburg-Klagenfurt-Pragerhof-Kaposvár-Baján át a Kövess hadsereghez csatlakozzon. Nagykanizsán átírányítottak és 1918 november 5-én délután Kecskemétre érkezünk.

Ezeket a hős harcokat követő gyalázatos és országromboló idők-ről nem akarunk szólni, mert ez már a politika körébe tartozik. Az a destruáló tevékenység, melyet Károlyi Mihály és Linder Béla, a szociáldemokratákkal együtt, Hazánkban kifejtett, nem a harctéren

küzdő katonák lelkéből fakadt, hanem azon gyászos jellemtelen elvének agyában született, kik saját testi épségük és kényelmük, érvényesülésük és gyomruk érdekében, a háború befejezését minden áron siettettek. Ellenséges ígéreték és pénz odáig vitte őket, hogy a Magyar becsület útjáról letérve, a Nemzet ellenségei szolgálatába állottak.

Igaz, hogy harcosaink sokat szenvedtek, ellátásuk sem volt kielégítőnek mondható, de a magyarban élő kötelességtudással és szívósággal a frontkatona állta a harcot és állta volna mindvégig, ha otthonukból riasztó híreket nem kapnak. Itt elsősorban vétkes volt a destruktív zsidó sajtó. A derék katonák, kik politikával nem foglalkoztak, hanem csak az ellenség legyőzésén fáradoztak, beleestek a nekik ásott verembe, a népámítók felhívására önként leszereltek és bekövetkezett az, aminek jönnie kellett: *az összeomlás!* Ennek nyomán pedig Magyarország feldarabolása és a Trianoni gyászos emlékü békeparancsolat.

Ezredtörténetünket Bauer altábornagy naplójának szavaival fejezzük be. Tudjuk, hogy Bauer altábornagy, ki a háború kezdete óta a hadosztállal együtt volt, osztrák állampolgár létére, négy évi harc alatt a magyar huszárt nemcsak becsülni tanulta, hanem azt meg is szerette, naplóját a következő szavakkal zárta:

„Nem tudom e naplómát jobban befejezni, mint hogy az egykori 10. lovashadosztály összes háborús bajtársaimnak, tiszteknek és legénységnek egyaránt ismételtlen csodálatomat, hálás köszönetemet és dicséretemet kifejezzem.

Kívánom, hogy ha majdan Magyarország ismét létéért harcba kényszerül, küzdelmét hasonlóan hős fiaival vívja meg.”

-*_-

A történelemből nemcsak egyes emberek, de nemzedékek és nemzetek tanulhatnak. Pillantsunk vissza a magyar nemzet évezredek történelmében, főleg az utolsó keserves *de mindvégig dicső* harcainkra és ma sok év múltán, amikor a magyar feltámadás közeleg gondoljunk vissza a magyar nemzet ezen legsötétebb korszakára és vonjuk le a tanulságot:

A magyar nemzet csak akkor teljesítheti feladatát, csak akkor lehet helye a nap alatt, ha minden egyes magyar híven követi vezetésére hivatott vezérét és kormányát oda, ahová történeti hivatása sorszerűen rendeli! Ha a nemzet egy emberként, saját személyével nem törődve, érdekeit a nemzet érdekének alárendeli, vagyonát, családját és életét is feláldozni készen, zárt tömegben, megbonthatatlanul halad a kijelölt úton, akkor, de csak akkor fog ez a nemzet oda jutni, hogy a Kárpátokövezte Dunamedencében, végre mint szabad magyar éljen.

Mindezekhez nem kell semmi egyéb, mint megőrizni ősi fajiságunkat és megmamaradni annak, aminek születünk: büszke, öntudatos, megalkuvást nem ismerő magyarnak.

V. RÉSZ.

Az ezrednaplóba bevezetett és felterjesztett KITÜNTETÉSI JAVASLATOK fogalmazványai és másolatainak fordítása.

Gregor József káplár, 6. szd, 1914 IX. 11-én a tüzérség visszavonulása alkalmával Zlomy-nál, midőn századának egyik huszára fején súlyosan sebesülve lóról bukott, parancs nélkül a legnagyobb ellenséges srappelltűzben a helyszínén elsősegélyben részesítette és azután a kötözőhelyre vitte s így fogságba esését megakadályozta. Javaslát: I. o. v. é.

Dr. König József ezredorvos és Nagy Mór huszár c. káplár. A lovashadosztály visszavonulásánál parancs nélkül az ezred éléről ellenséges tüzérségi tűzben visszament és erélyes beavatkozásával az ellenség előretörését megakadályozva a hadosztály visszavonulását fedezte, azonfelül Wollenhofer, 10. huszárezred hadnagyának jelentése szerint hátvédet alkotott és két tisztet, kik lovaikat veszítették, elfogott lovakkal lovasítva őket, a biztos fogságba jutástól megmen-tett. Javaslát: Signum laudis, illetve II. o. v. é.

Kertész János hadnagy és Görgey Károly hadnagy, járőrparancsnoki minőségben ismételten az ellenséggel szoros érintkezést tartva, igen jó eredményt értek el. Előbbi 5 napig, utóbbi 3 napig az ellenség által bekerítve, a beosztott legénység jelentése alapján, ezen idő alatt ismételten üldözve és szorongatva, csak körültekintő és bátor magatartásuk folytán járőreik elfogatását akadályozták meg.

Varga János őrmester, a Machnów-tól keletre vívott ütközet után, amikor az ezredünk már lóra szállt, észrevette, hogy századának hadnagya hiányzik. Az ellenség legerősebb üldöző tüzeiben visszamenve, megtalálta tisztjét, ki az erdőben eltévedt, őt egy elfogott lóval lovasítva a századhoz kísérte. Javaslát: II. o. v. é.

Szepesváry (Solcz) Dezső főhadnagy. Mint felderítő különítmény parancsnoka bátor és ügyes vezetéssel jó és fontos jelentéseket küldött. Glogów-on az ellenség által körülzárva, erélyesen kitört és erős ellenséges lovasság által üldözve nem törődve az ellenség tüzeivel szerűen megtámadta, azokat teljesen szétszórta és nagy veszteséget okozott nekik. Ezen alkalommal is századának példaképe volt. Javaslát: Katonai érdemkereszt.

Neumann Frigyes törzsőrmester. Már 1914 IX. 21-én kitünt személyes bátorságával, amidőn ellenséges tűzben legénységét kitarásra buzdította. 1914 IX. 27-én, amikor századát két ellenséges lovas szá-

zad és egy gépfegyverszakasz üldözte, ügyességével a század visszavonulását tette lehetővé azzal, hogy parancs nélkül egyedül gázlót keresett a Wyslok-on át és ezen – az ellenség legnagyobb közelségében – sikerült a század visszavonulását biztosítani.

Tóth Mátyás szakaszvezető, 5. szd. 1914 IX. 21-én igen jó jelentéseket hozott századának és ezzel megkönnyítette a század visszavonulását. Azonkívül IX. 27-ére virradó éjjel egy ellenséges járőrök által sűrűn portyázott erdön keresztül, bátor fellépésével még idejében egy ellenséges lovashadosztályról szóló jelentést kézbesített.

Malina Mihály káplár, 5. szd. 1914 IX. 21-én mint járőr kiküldve, észrevette, hogy két, századához tartozó huszár fogságba jutott. Megkísérelte azok kiszabadítását, de amikor ez nem sikerült, erős ellenséges lovasság által üldözve, bár élleme és abrakja nem volt, IX. 28-án veszteség nélkül bevonult. Járőrének jelentése alapján, a járőrnek csak ezért sikerült elfogatását elkerülni, mert parancsnokuk bátor magatartása példaadó volt.

Szücs Sándor szakaszvezető, 5. szd. Egy ellenséges lovas szakasz járőret egész napon át üldözte, de ennek dacára századának egy megállapított ellenséges lovashadosztályról írásbeli jelentést küldött, ami csak bátor és hidegvérű magatartásának tudandó be.

Barcsay László hadapródjelölt őrmester, mint járőrparancsnok kitűnő jelentéseket küldött. 1914 IX. 27-én összegyűjtötte, századához tartozó és a század sürgős visszavonulása folytán, még kint maradt biztosító legénységet az ellenség legerősebb tűzében, majd egy komppal a Wyslok-on átkelve, nem törődve az ellenség erős tűzével, az összegyűjtött 10 huszárral bevonult.

Harci Imre huszár, 5. szd. 1914 IX. 21-én és 27-én mint éllovas nekiment a reá tüzelő ellenséges rajvonalknak és így a legnagyobb közelségből állapította meg annak erejét.

Janik László főhadnagy, 2. szd. Amikor százada tűzharc után már lóra szállt, erős ellenséges srappellőtűzben, huszár Ormossal együtt visszament, a súlyos sebesüléssel visszamaradt Szabó szakaszvezetőt lóra ültette és így fogságbajutás elől megmentették.

Ormos huszár, – század. Ugyanaz mint Janik főhadnagy.

Beretvás Jenő zászlós. Mint járőrparancsnok, egy az ellenség által megszállt falu széle ellen nekivágtatott. Ezen, legénységére serkentően ható bátor fellépésével, sikerült neki a községben elrejtőzött lovasszázadot kicsalni és ezzel, saját századát egy meglepő támadás elől megóvni. Ezenkívül ismételtén kitűnt vitéz magatartásával. Századának 1914 IX. 27-iki visszavonulása alatt, az ellenség által üldözve, egy, lovával felbukott huszárnak segítségére volt, hogy az ismét lóra üljön.

Gáspár.....szakaszvezető, c. őrmester, 5. szd. 1914 IX. 27-én megtámadott 5 főnyi járőrével egy 20 főnyi kozák járőrt, visszaverte és üldözte őket az ellenség előőrs vonaláig, mely támadással magára vont egy ellenséges kozák fél századot. Szeptember 28-án 12 huszárral megszállta a Kowalowy melletti 318-as magaslati pontot, századának tűzharca alkalmával. Ezen állásból tüzelésével egy ellenséges

szotniát menekülésszerű visszavonulásra kényszerített. Mindkét esetben személyes bátorsága és körültekintő intézkedéseinek köszönhető az elért szép eredmény.

Berger Emil őrmester, ezredtörzs. 1914 VIII. 27-én az ezredvontatnál beosztva, minden parancs nélkül, maga körül gyűjtve 20 huszárt az Uhnów-i visszavonulás alkalmával mindaddig kitarthatott a vonat ellen előnyomuló kozákok ellen, míg a vonat elvonulhatott. Elvonulás után a vonatot mint utóvéd követte.

Bocskay Sándor I. o. patkolómester, mert 1914 VIII. 27-én ellenséges ágyútűzben több megsebesült lovat első segélyben részesített, ezeket, tüzérségi tűzzel nem törődve, a bekötözött lovakat a község előljárójának átadta. A IX. 9-iki visszavonulásnál egy megsebesült 10-es huszárt, ki elhullott lova alatt feküdt, kiszabadított, első segélyben részesített és visszaszállított.

nemes Sztojanovits Viktor kapitány. Mint felderítő különítmény parancsnoka, körültekintő felderítéssel és biztosítással az ellenséget megakadályozta abban, hogy saját viszonyainkba betekintést nyerjen. 1914 VIII. 28-án századával egy ellenséges lovashadosztályt és egy üteget feltartóztatott, annak részeit és egy gyalog századot, váratlan gépfegyvertűzzel, röviddel utána, egy lovas századnál erősebb ellenséget visszavonulásra kényszerített, vezetékllovakat tűzzel szétugrasztotta és így különítménye ellen előnyomuló kb. 100 lovas, egy gépfegyverszakasz és kb. két gyalogszázadból álló ellenségnek súlyos veszteséget okozott.

Ezen kicsi létszámú különítmény eredményei, erős ellenséges erőkkel szemben csak körültekintő határozottságának és tettekésségének tudandók be, melyet ezen tiszt minden alkalommal mint századának mintaképe tanúsít. (1914 IX. 11-iki Zlomy-nál tanúsított bátor magatartása miatt már legfelsőbb kitüntetésre javaslatba hozott.)

Gróf Andrassy Imre e. é. önkéntes és Turóczi István huszár. 1914 IX. 9-én egy nagyobb járőrünk erős ellenséges tűzben visszavonulásra kényszerült, mely alkalommal huszár Tóth és Szücs lovai elhullottak. Gróf Andrassy és huszár Turóczi, ellenséges tűzben parancs nélkül mentek vissza, visszahozták előbb huszár Tóth, majd huszár Szücs-öt és így ezek elfogatását akadályozták meg. Huszár Turóczi már 1914 IX. 16-án igen nehéz viszonyok alatt bátor és félelmet nem ismerő magatartásával tűnt ki.

Báró Liphay Antal hadapródjelölt és Budai Mihály káplár. Egy ellenséges megerősített állás ellen 1914 IX. 16-án végrehajtott támadás alkalmával, mindketten, a megsebesült Andok örvezetőt, ki sebesülése után egy jól látható, fedezék nélküli helyen tehetetlenül feküdt, az ellenség legerősebb tüzeiben, előbb saját vonalunkba, majd bekötözése után a gyalogság által történt felváltásunk után, ellenséges ágyú és gépfegyvertűzben visszahozták és életét megmentették. Báró Liphay Antal már ismételt kitünt, bátor és hidegvérű magatartásával és alárendelt legénységének bátorságával és határozottságával mintaképül szolgál.

Kiss János őrzető, 6. szd. Huszár Glanz mindkét lábán megsebesült és nem volt szállítóképes. Dacára annak, hogy Glanz nem tartozott századához. Kiss őrzető a rajvonalból visszament, a vezetéklovak közül kettőt előre hozott, az ellenségtől 300-400 lépésnyire levő rajvonalong és dacára az ellene irányított ellenséges gépfegyvertűznek, sebesült bajtársát lóra emelte, majd a sebesültet támogatva visszalovagolt vele. Ezen őrzetőt az ezredparancsnokság A rajvonalba igen nagy lelkesedést kiváltó bátor cselekedete miatt, különös kitüntetésre hozza javaslatba.

Hübscher Manó törzsőrmester és Korcsog István őrmester. 1914 X. 8-án, amidőn szakaszaik az ellenséggel szemben 400 lépésnyire fekvő rajvonalba előrerendelve, igen erős ellenséges tüzérségi és gépfegyvertűzbe jutottak, bátor és példaadó magaviseletükkel szakaszukat a tűzhatás dacára előre vitték.

Szikszai József huszár, 5. szd és Nagy Ferenc huszár, 6. szd. Amikor 1914 X. 8-án közvetlen közelségükben ellenséges lövedékek a vezetéklovak közé csapódtak és a robbanástól megriadt lovak szétfutottak, ők ketten összefogdosták elsősorban tisztjeik lovait és lehetővé tették ezek lovasítását.

Stieder Ernő őrnagy és Földi János huszár. Amikor 1914 X. 8-án egy, osztályához tartozó század vezetéklovak között robbanó lövegek okozta rendetlenség támadt és azok visszaözlöttek, mindketten gyülekeztették a vezetéklovakat és azokat a tűzharcban álló század felé terelték. A kilátást nem nyújtó terepben mindketten a legerősebb ellenséges reájuk irányított ágyútűzben a lovakat századukhoz terelték és így a lóraszállást lehetővé tették.

Nevezettek már VIII. 28-án Tarnoszyn-nál és más alkalommal is bátor magatartást tanúsítottak.

Cserhalmi Ernő őrnagy. 1914 IX. 29-én mint különítményparancsnok, visszavonulás alkalmával ügyes és bátor magatartásával, lehetővé tette a visszavonulást, dacára annak, hogy az ellenség nagyobb erővel azt teljesen körülzárta. Ezen tiszt minden alkalommal tanújelét adja személyes bátorságának, így 1914 X. 8-án is, amikor két századával erélyes támadásával az ellenséget a legrövidebb idő alatt visszavonulásra kényszerítette.

Szlavnich György kapitány. Amikor 1914 X. 8-án több század tűzharcot folytatott, vezetéklovak tűzérségi tűzbe jutottak és az a veszély fenyegetett, hogy pánik keletkezik, erélyes és kemény beavatkozással, valamint személyes példaadásával megakadályozta egy riadalom keletkezését. Nevezett 1914 IX. 15-e óta az ezred segéd-tisztjének teendőit is végzi ritka buzgalommal és ügyességgel és mintaképe egy kötelességtudó bátor tisztnek. Mint arcvonalbeli tiszt Tarnoszyn-n és Zlomy-nál, valamint minden alkalommal, hol az ezred ellenséges tűzbe került, századparancsnokának erélyes támogatással segítségére volt és így nyugodt és bátor magatartásával a legénységnek a legjobb példaadással előljárt.

Hodzsa Sándor főhadnagy. Az 1914 X. 8-iki ütközet alkalmával, amidőn az ezredtől távol levő századának vezetéklovait ellenséges tüzéség meglepte, erélyes és bátor magatartásával nemcsak a lovak között keletkező felesleges veszteséget akadályozta meg, hanem erős ellenséges tűz dacára lovait, úgy mint a gyakorlótéren, a legnagyobb rendben fedezék mögé vezette.

szajoli Fejér Elek kapitány. Nemcsak magas szellemi képességeivel, hanem bátor előnyomulással, mint egy felderítő különítmény parancsnoka, kitűnő teljesítményeket ért el. 1914 X. 8-án Wolka pod lasem melletti ütközetben ügyesen vezette századát. Személyes fellépésének tudandó be, hogy a tűzharcra kirendelt százada, nem törődve az erős és hatásos ellenséges tűzzel, egy számbelileg erősebb ellenséggel szemben feltartóztatlanul előretört. Bátorsága és magaviselete a raj vonalban, bár hetek óta beteg és a raj vonalban megsebesült, annyira lelkesítően hatott legénységére, hogy az ellenség erős gépfegyver és ágyútűzében három órán át kitartott, amíg saját gyalogságunk érkezett.

Dr. Gagy Dezső segédorvos. A lovashadosztálynak Zlomy-nál történt visszavonulásánál az ezred éléről annak végére ment és nem törődve a portyázó kozákjőrőrökkel és a közelben robbanó lövedékekkel, osztályának több sebesültjét elsősegélyben részesítette, valamint azok elszállításáról gondoskodott, miáltal azok fogságbajutását meggátolta. A sebesülteket később szorgos ápolásban részesítette.

Nagy János káplár, 3. szd. 1914 X. 8-iki ütközet alkalmával egy igen fontos szóbeli jelentéssel, az ellenség igen erős tűzében a rajvonalba lovagolt.

Takács Imre szakaszvezető, Földvárszki Ádám káplár, Pap Sándor káplár (megsebesült), mindhárom a 3. szdnál. Szakaszparancsnokuk sebesülése után, egy ellenség által megszállt falu ellen, nagyon erélyes támadást intéztek az ellenség oldalába és ezzel megkönnyítették osztályuk előnyomulását.

Fazekas György huszár, 4. szd. 1914 X. 8-iki tűzharc alkalmával huszár Csiba súlyosan megsebesült és az orosz rajvonál közelében fekvé maradt. Fazekas bajtársát bekötözte és bár nem sikerült annak életét megmenteni, erélyes és félelemnélküli magatartásának köszönhető, hogy mégis sikerült az ellenségtől elszabadulni és elfogatását elkerülni.

Pados András főhadnagy. Ismételen elsősegélyben részesítette századának sebesültjeit és így azok fogságba jutását akadályozta meg. Mint járőr- és különítményparancsnok, kitűnő jelentések küldése által kitűnt. Minden alkalommal bátor tiszt mintaképe.

Négyesi Gergely szakaszvezető, 6. szd. Bátor és lelkesítő magatartásával sikerült, az ellenség legközelebbi közelségébe kerülni és ezzel az ellenség figyelmét magára vonni, mely cselekménnyel századának az előnyomulását megkönnyítette.

Takács Lajos huszár és Györgyfi István huszár. Mint élvonások megtámadtak egy erősebb ellenséges osztagot. Amikor az ellenség

a tüzelést megindította, ők ketten ellenállhatatlan előretöréssel, visszavonulásra kényszerítették az oroszokat.

Fodor Lajos őrvezető. Mint egy felderítő különítményjelöltölovasa, megszállt terepen át, igen fontos jelentést hozott, dacára annak, hogy nemcsak keményen üldözték, hanem erős ellenséges tűzön is kellett keresztültrönie, ami csak, mindenkor tanúsított virtúsának tudandó be.

Kollmann Péter gazdászati főhadnagy. A háború óta az ezred élélmézési tisztje. Mindig igyekezett katonás magatartásával, különösen az élélmiszereknek az arcvonal mögötti részben való beszerzésénél, az élélmét biztosítani. Nevezett nemcsak igen megbízható, hanem nagyon törekvő tiszt is, kinek az ezred érdeke mindenké felett áll. Eredményes tevékenysége, a viszonyokhoz mérten, mindig az ezred érdekében érvényesül és az ezred mindig jól el van látva. A kötelességtudás és szorgalom megjutalmazására különös kitüntetésre javasolom.

Juhász Béla főhadnagy. Ismételten kitüntette magát kitünő jelentéseivel, amelyekért parancsnokai részéről több ízben dicséretet nyert. Azonkívül 1914 X. 4. és 10-ike közötti időben szakaszával a gyalogsághoz beosztva, személyes magatartásával és erélyes, bátor fellépésével, miáltal – különösen egy alkalommal – sikerült egy nagyobb ellenséges osztagot foglyul ejteni, egész kiválóan megfelelt, miért is Ő császári és királyi Fensége, Péter Ferdinánd főherceg személyes dicséretében részesült. Nevezett, igen bátor tiszt, ki minden alkalommal legénységét tűzön-vízen viszi előre.

Falinusz Mihály szakaszvezető. 1914 X. 7-én egy ütközet alkalmával parancs nélkül keresztül lovagolt, a századával szemben fekvő ellenséges rajvonalon és ily módon állapította meg, – mert az más-kép lehetetlen volt, – az ellenség erejét és felállítását.

Hoffmann Gyula káplár. 1914 X. 8-án mint előjárőr beosztva, megkerülte a saját gyalogságunkkal szemben fekvő ellenséges osztagot, hátulról lovasrohamot intézett ellene és ezzel tetemesen hozzájárult ahhoz, hogy szakaszparancsnokának sikerült 55 orosz gyalogost elfogni.

Dr. Herczegházy Károly segédorvos. Az 1914 X. 8-iki ütközet alkalmával, amint megtudta, hogy egy tiszt súlyosan sebesült, a rajvonalon fekszik, odasietett és az ellenségtől 300 lépésnyire azt és egyéb sebesültet elsősegélyben részesített, majd a tábori kórházba szállíttatta. Ezen fiatal és bátor orvos magatartása a legénységre is igen buzdítóan hatott.

Zoltay (Zeamenák) Lóránt főhadnagy. Mint járőrparancsnok 31 orosz és egy egészségügyi kocsit zsákmányolt. Ez járőrének gyenge létszáma mellett csak úgy sikerülhetett, hogy Zoltayt most is – úgy mint azt gyakrabban tette – nagy virtussal és halálmegvetéssel a reá tüzelő gyalogságra rontott. Nevezett ezenkívül kitünt járőrszolgálatok alatt beküldött jelentéseivel.

Kovács Gyula őrmester, 1. szd. Mint egy kis járőr parancsnoka,

személyes bátorságával és erélyes fellépésével 33 orosz és 3 lőszerkocsit zsákmányolt.

Balogh József huszár, 2. szd. Igen nehéz körülmények között, igen fontos jelentést hozott a 10. lovashadosztály parancsnoksághoz.

Dosa János huszár és Demény József huszár, mindkettő a 2. szdtól. A hősi halált halt Kenéz szakaszvezető lovát ellenséges tűzben befogták és a századhoz visszahozták.

Bánhidya Simon kapitány. Mint felderítő különítmény parancsnoka, megállapított Brezów-nál erős, megerősített állásokban levő ellenséges gyalogságot. Egy ellenségtől megszállt községbe érve, hol tüzet kapott, mely alkalommal két emberét elvesztette, a neki mindenkor sajátos bátorsággal, megfontolás nélkül a községben levő ellenséget lovasrohammal megtámadta. Ezen bátor és huszáros cselekedetével a megerősített állásban levő ellenségnek nagy veszteséget okozott, 4 foglyot és több kocsit zsákmányolt.

Spilka Géza kapitány. Ezen kiváló hadikatonára már ismételtelen kitérő teljesítményeket vitt véghez. A többek között, mint egy felderítő különítmény parancsnoka, 80 lovassal Wola Zicha-nál 3 órai tűzharc után három kozákszázadot, melyet előbb állásai felhagyására kényszerítette, menekülésre készítette. Tíz napon keresztül önkéntesekből alakult felderítőkülönítményével, az ellenséggel szoros érintkezésben lévén, úgy személyes magatartása, valamint különítményének eredményeiért ismételtelen Ő cs. és kir. Fensége Péter főherceg személyes dicséretében részesült. Ezen kiváló tiszt, ki minden alkalommal személyes bátorságával és erélyével egy vitéz tiszt képét nyújtja, a merészség mintaképe és ezért különös kitüntetésre terjeszttem fel.

Görgy Tiszt e. é. önkéntes káplár. Egy vadászkülönítményhez önként jelentkezett és ezen alkalommal ismételtelen kitüntette magát, főleg személyes bátorságával az ellenség közvetlen közelében végrehajtott hídrombantás alkalmával.

Soós Vince őrzető, 2. szd. Egy fontos paranccsal elküldve, rendeltetési helye közelében, az ellenség nagy közelségből lelőtte lovát, mely alkalommal Soós lova alá került. Ugyanakkor öt ellenséges lovas megtámadta Soóst, ki nagy erőfeszítéssel kiszabadult lova alól és karabélyával, jól irányított tüzeléssel két ellenséges ló és egy kozák lelövése után az ellenséget visszaűzte.

Korcsog István őrmester, 6. szd és Kovács Gyula őrmester, 2. szd. 1914. XI. 4-én éjjel mint járőrparancsnoknak sikerült Kovács őrmesternek egy meglepő támadást kikerülni. Egy ellenséges lovasszakasz által üldözötve, őrmester Korcsognak szintén 5 emberből álló járőrével egyesült és a Letowszka Wola-i hídnál 5-10 lépésnyi távolságról rajtaütöttek és a többi futásra kényszerítették. Mindkettőnek sikerült az ellenség által reggelig üldözve veszteség nélkül bevonulni.

Ondó Péter káplár, utász szakasz. Az ellenségtől 600 lépésnyire egy hidverést vezetett. Saját elhatározásból megközelítette az ellenséges állást kb. 200 lépésnyire, hogy egy ott megsebesült szakaszvezetőt fogságba juttassa elől megszabadítson.

Sok János huszár, utász szakasz. Személyes példával és buzditással egy mellette álló szakaszt magával ragadva, betört az ellenség állásaiba és két foglyot zsákmányolt. Megközelítette az ellenség állásait 200 lépésnyire, hogy egy másik csapathoz tartozó megsebesült szakaszvezetőjét a biztos fogságba jutás elől megmentse.

Barcsay László zászlós. 1914 XI. 12-én 10 emberével parancs nélkül egy ellenséges lovasszázadot támadott meg és megakadályozta azt, hogy ez a Dunajec-en átkeljen, olyképen, hogy a már átjutott egyes kozákokat a túlsó oldalra visszaűzte, mely alkalommal közülük 4 el-esett és többen megsebesültek.

Nagy Kálmán őrmester, 5. szd. 1914 XI. 12-én látva, hogy a kozákok két honvédet üldöznek, néhány deszkából tutajt készített és a honvédeket az ellenség heves tüzelése ellenére a Wislok innenső partjára hozta és így elfogatásukat megakadályozta.

Szabó.....huszár, 5. szd. 1914 XI. 12-én önként jelentkezett egy fontos jelentés vitelére a rajvonalból, mely az ellenség igen heves tüze alatt állt. Feladatát a legnehezebb körülmények között ügyesen hajtotta végre.

Tóth József szakaszvezető és Ehmann Károly századszíjártó, mindkettő 5. század. Bátor magatartásukkal lehetővé tették, hogy egy tiszt járőr a Dunajec-en átkeljen azáltal, hogy az ellenség figyelmét és tüzét magukra vonták.

Malina Mihály káplár, 5. szd. Ismételten a legnehezebb körülmények között és ellenséges tűzben hozott fontos jelentéseket és kitűnik különös bátorságával és körültekintésével. Ahol egy erélyes altiszt járőrparancsnokra szükség van, mindég önként jelentkezik.

T. Kiss Áron huszár, Kőrös Sándor huszár, Szikszai József huszár és Pató.....huszár, mind az 5. századnál. Bátor magatartásukkal lehetővé tették, hogy szakaszparancsnokuk a Dunajec-en átkeljen.

Margelik Antal zászlós. 1914 XI. 4-6-ika között járőrét az ellenség csapatai között ügyesen vezette, mely alkalommal bátorságot, józanságot és merészséget tanúsítva, sikerült neki az orosz 8. gyalogdandára részére november 6-ára szóló eligazítást elfogni.

Csontos Zsigmond szakaszvezető, Nagy József káplár és Hancsik József huszár. 1914 XI. 4-én látták, hogy a járőrüktől visszaküldött káplár Benedek Bobká-nál saját vonalaink előtt 500 lépésnyire érkezve agyonlőtt lova alatt maradt és nem tud szabadulni. Az ellenség legerősebb tüzelése ellenére előre mentek és kiszabadították Benedek-et. Káplár Nagy József a vakmerőségig bátor katona.

Szabó József huszár. Miután egy súlyosan sebesült káplárt elsősegélyben részesített, saját lovára helyezte és az ellenség erős tüzelésben visszavezette. Amikor lovát agyonlőtték, bajtársát egy kb. 3 km-nyire levő legközelebbi faluba vitte és mellette maradt, míg segítség érkezett.

Maager Károly főhadnagy. 1914 XI. 17-én a Gorziaków-tól keletre levő dombokon lefolyt ütközetben, kemény kitartással lekö-

tötte az ellenséget, lehetővé tette saját különítményének visszavonulását. Bátor, határozott és erélyes magatartásának köszönhető, hogy a már visszavonuló embereit újra rajvonalba rendezve, az ellenséges gyalogságra csak akkor kezdett tüzelni, amikor az már 20 lépésnyire jutott. Így sikerült századát a körülzárástól megmenteni.

Pados András főhadnagy. 1914 XI. 16-án járőrét az ellenség által megszállt Brzesko és Jadowniki-n keresztül oly ügyesen vezette, hogy amidőn százada ezen ellenséget visszaszorította és újból állást foglalt, ő az ellenséget oly hatásos tűz alá vehette, hogy saját százada Jadowniki-ből könnyen felfejlődhetett. Pados főhadnagy azonkívül lehetővé tette századának, amidőn erős ellenséges csapatok azt visszavonulásra készítették, hogy Brzesko-ra visszavonulhasson. Pados főhadnagy minden alkalommal bátor és merész magatartásával kitűnik, miáltal alárendeltjeinek fényes példát nyújt.

Gróf Bissingen Károly hadnagy. 1914 XI. 16-án néhány huszárával megtámadta, Kopilniki község szélét megszállva tartó 40 kozákot, mely erélyes előnyomulással az ellenséget visszavonulásra kényszerítette. XI. 17-én megszállta járőrével a Jadowniki-től keletre levő magaslatot és az ellenséget mindaddig tűz alatt tartotta, míg százada felfejlődött.

Jurányi Walter zászlós. 1914 XI. 16-án kis járőrével az ellenség által megszállt erdőbe benyomulva, elűzött 20 ellenséges lovast és századának balszárnyát biztosította. XI. 17-én Solotwina-nál 60 kozák támadta meg 6 főnyi járőrét, de ő mindaddig kitartott, míg százada Brzesko-n átvonulhatott. Bátor magatartásával sikerült a század visszavonulását lehetővé tenni. Jurányi zászlós minden alkalommal bátor és erélyes magatartásával tűnik ki.

Báró Reichlin-Meldegg Frigyes kapitány. Mint felderítő különítmény parancsnoka, 1914 XI. 16-19-ig bezárólag tartó harcban számbeli fölényben előnyomuló ellenséges erők előrejutását Brzesko felé akadályozta meg. 65 főnyi századjával több ellenséges századot Brzesko és Jadowniki-ből kiűzött, XI. 17-én egy erős ellenséges osztagot meglepett. Reichlin kapitány igen jó és fontos jelentéseket küldött. Visszavonulása alkalmával – melyre az ellenség túlereje kényszerítette, – minden lehetőséget felhasznált, hogy az ellenségben kárt tegyen és viszonyaiba betekintést nyerjen. Ezen szellemileg is magas fokon álló tiszt személyes magatartásával, merészségével és határozottságával századának mint a bátorság mintaképe szolgál.

Varga János őrmester, 4. szd. felderítő különítményét harc közben erős ellenséges járőr oldalról támadta meg. Varga őrmester 4 huszárral bátran kitartott és ezzel biztosította századának balszárnyát. Századának visszavonása után, az ellenség keresztűze dacára, visszamaradt, hogy súlyosan sebesült lovát megtarthassa. Ezt vezetéken gyalog vitte a század után. Ezen bátor altiszt hősieles magatartásának köszönhető, hogy az ellenség kemény üldözése dacára a század minden veszteség nélkül a következő fedezékbe jutott.

Csecsei Károly szakaszvezető, 4. szd. Járőrének ügyes és merész vezetésével ismételten kiténtette magát. Körültekintő és bátor magatartásának köszönhető, melyet minden alkalommal tanúsít, köszönhető, hogy XI. 17-én az ellenség a századot nem tudta meglepni

Hódos Ferenc káplár, 4. szd. A Kopolany elleni házcsoport támadásnál különösen kiténtette magát azzal, hogy az ellenség erős tüzelése dacára parancs nélkül a házak ellen támadt és ezzel az ellenséget visszavonulásra kényszerítette. Ezenkívül ismételten, fontos jelentések vitelénél bátor magatartást tanúsított.

Fazekas György huszár, 4. szd. Egy jelentés visszavitele alkalmával észrevette, hogy egy tiszti járőrünket 20 kozák támadja. Lóról szállva az ellenséget oldalról karabély tüzellel megtámadta és így járőrünknek a visszavonulást lehetővé tette.

Csik József huszár, 4. század. Észrevette, hogy őrmesterének lova súlyosan megsebesült, nem törődve a 300 lépésről jövő erős ellenséges tüzellel, egy elesett káplár lovát visszavitte és így őrmesterét a biztos elfogatástól mentette meg.

Menyhért József huszár, 4. szd. A század visszavonulása alkalmával a Gorzków-i ütközet után észrevette, hogy egy huszár nyerge felszállás közben lecsúszott. Felszólítás nélkül olt maradt és erős ellenséges tűz dacára segített bajtársának lovát nyergelni. Ezzel megmentette bajtársát és lovát is.

Kochlitzer Tivadar kapitány. Mint egy felderítő különítmény parancsnoka, 1914 XI. 10-14-ig megakadályozta, hogy ellenséges különítmény a Dunajec-en átkeljen, igen jó és pontos jelentéseket küldött és XI. 22-26-ig azonos feladatban igen jól megfelelt. Ezen liszt, ki személyes ügyességével kitűnik, ez alkalommal is a legnehezebb körülmények között, a legjobbban teljesített.

Mecsér András főhadnagy. 1914 XI. 17-én 600 lépésnyire az ellenséges állások előtt, a leghevesebb tüzelés alatt egy a tüzérség részére szükséges hidat javított ki. Azonkívül a Strzelcze Wielki-i ütközetben erélyes előnyomulásával az ellenség hátában, tetemesen hozzájárult ahhoz, hogy a falut megszálló ellenség, erős veszteség mellett, visszavonulni kényszerült. Nevezett merész és bátor tiszt, ki minden alkalommal arra törekszik, hogy bátor magatartásával kitűnjön.

Cserhalmi Jenő őrnagy. 1914 XII. 9-én mint egy alvédőszakasz parancsnoka Limanowa-nál aránylag gyenge erőkkel nagy körültekintéssel és lovastisztnek szokatlan helyzetben, nagy türelmével vezetett ellenséges támadással szemben védte az elfoglalt állásokat és az ellenséget visszavetette. XII. 11-én Cserhalmi őrnagy hasonló beosztásban, de sokkal nehezebb körülmények között, mivel a két szomszéd szakasz visszament, az ellenség által majdnem bekerítve, öt ellenséges támadást, az ellenség nagy veszteségével visszavert, ezen alkalommal 390 foglyot ejtett és bár már korábban parancsot kapott az állás felhagyására, azt csak 12 óra 15 perckor hagyta el.

Nevezett tiszt nyugalmával és körültekintésével, valamint a tartalékok idejében való behelyezésével tartotta állásait, melyeket már öt órakor lehetett volna tarthatatlannak minősíteni.

Szlavnich György kapitány, 1914 XI. 20-án Sztrelcze Wielki-nél egy visszavonuló gyalog osztagot ellenséges keresztútban feltartóztatva, azt rendezte és újból rajvonalba állította, mely cselekménnyel a 10-es huszárezred nagyobb része, mely szintén visszavonulóban volt, lóra szállhatott. Ezen beavatkozásával sikerült a csapatokat egy nagyon kritikus helyzetből kimenteni és megsemmisítését vagy elfogatását megakadályozva, visszavonulását lehetővé tenni.

XII. 11-én az ezred két százada igen veszélyes helyzetben volt, mivel az oroszok arcvonalunkat áttörték; mögöttük egy az ellenséges tüzérség és gyalogság által beszórt nyílt terület volt, szükségessé vált egy olyan út kikutatása, amelyen a tartalékban levő két század a liarcvonalban levő századok megerősítésére előre mehetett. Szlavnich kapitány saját elhatározásából és parancs bevárása nélkül, egyedül ment előre és a két századot oly ügyesen vezette, hogy azok minden veszteség, nélkül a tűzvonalba érkeztek, miáltal a már megingott állásaink megerősödtek és az ellenállás 3-4 órával lett meghosszabbítva.

Ezen hősiessé elszánt tiszt mindkét cselekedete nagy kihatással volt a Limanowa-tól délre fekvő Jabloniec magaslat védelme szempontjából.

Báró Liphay Antal zászlós és Lamm Bertalan zászlós. Mindkettő összegyűjtötte az ellenséges tüzérség által szétrombolt fedezékből visszamenő gyalogságot és azokkal megszálltak egy hátrább fekvő fedezéket, amelyből az állásokba benyomuló oroszokat tűz alá vették és ezzel őket az elhagyott állások kiürítésére kényszerítették. Mindkét zászlós hősiesség magatartásával, az utolsó emberig küzdve, az ellenség előretörését Limanowa felé akadályozta meg.

Török Mihály őrmester. Leghevesebb ágyútűzben összegyűjtött visszamenő huszárokat és két zászlósa által tüzellel támogatva megrohmozta az állásainkba benyomult, visszavonuló oroszokat.

Sárkány Sándor szakaszvezető, Aszódi Pál szakaszvezető és Bérzi Sándor szakaszvezető, 12 huszárral egy órán át kitartottak erős orosz gyalogság támadásaival szemben, állásaikat védve. Ezen ellenállással az ellenségnek nagy veszteséget okoztak és visszavonulásra kényszerítették.

Széchenyi Mihály káplár és Kiss Károly huszár. Mint a század oldalvédje XII. 11-én kiküldve, XII. 12-én 8 óráig kint maradtak, dacára annak, hogy századuk és a többi csapatok már XII. 11-én délben visszavonultak. Ezzel megakadályozták az ellenséges kémlelő járőrök előretörését Limanowa felé.

Grünzweig József egészségügyi altiszt. 1914 XII. 11-én az ellenség leghevesebb tüzeiben három fontos jelentést hozott, azonkívül visszahozott három sebesült huszárt, kiket a raj vonalban bekötözött egy hátrább fekvő fedezékbe.

Lehóczki Pál huszár és Gyülevészi Sándor huszár. Mint megfigyelők egy oroszok által megszállt állás oldalába mentek és onnét az ellenséget oldalazva visszavonulásra kényszerítették. Ezen, parancs nélkül végrehajtott beavatkozásuk az ellenségnek nagy veszteséget okozott.

Drávucz Károly káplár. Amikor 1914 XII. 11-én, az összeköttetés a szomszéd szakasszal megszűnt és ennek helyreállítására kiküldött emberek az ellenség tüzeiben elesetek, Dravucz önként jelentkezett az összeköttetés létesítésére, mely feladatot nevezett eredményesen befejezett.

Paróczai Mihály káplár. Személyesen adta át a rajvonalba levő alakulatoknak a visszavonulást elrendelő parancsot és ezen feladatra önként jelentkezett.

Szabó Lajos huszár, 1. szd. Kitűnik minden alkalommal halál-megvetéssel határos bátorságával. 1914 XII. 11-én az ellenség fedezékeibe kúszott előre, két orosz gyalogost elfogott és azokat fedezé-
kükből kiemelve, saját védővonalunkba hozta vissza.

Vargha János őrmester, 6. szd. 1914 XII. 11-én néhány huszárral együtt parancs nélkül megrohamozta az ellenség állásait és azokban egy tisztet és néhány embert megfojtott. Az elfoglalt állást hősi haláláig védte, minden ellentámadással szemben.

Csészi Károly szakaszvezető, 4. szd. 1914 XII. 11-én a leghevesebb puska- és gépfegyvertűzben segített a súlyosan sebesült Muhr ezredet (9. huszárezred) biztos helyre szállítani, mely esetben több ellenséges támadást vert vissza.

Vigh János káplár, Hódos Ferenc káplár, Oláh Károly káplár,

Szabó.....káplár, Kiss Vince káplár, mind az öt a 4. szdtól. 1914 XII. 11-én egy ellenség által végrehajtott rohamot követő kézitusában bátor magatartásukkal különösen kitűntek. Az ő példájuknak és befolyásuknak köszönhető, hogy közelben levő idegen csapatok állásaiba benyomult ellenséget igen súlyos veszteséggel kiverhettük. Sági János huszár, Sós János huszár, Tajti Péter huszár és Kovács Mihály huszár, mind a négy a 4. szdtól. 1914. XII. 11-én önként csatlakoztak Varga János őrmester rohamához, mely alkalommal sok orosz foglyot zsákmányoltak.

Schachermaier József huszár, 4. szd. 1914 XII. 11-én igen sok sebesültet a védővonalban elsősegélyben részesített és vissza szállította őket a kötözőhelyig.

Balázs János huszár és Skultéti József huszár, utász szakasz. A limanowai harcok alatt 1914 XII. 11-én heves ellenséges tűzben egy rakasz töltenyt hoztak előre a védővonalba. Mivel a visszavonulási parancsot már kiadták, nevezettek olyan osztagot kerestek, amely még az ellenséggel harcolt és ők is részt vettek ezen harcban.

Balogh Sándor szakaszvezető. Századának tűzharca alatt egy hirtelen és meglepetésszerűen végrehajtott támadással sikerült nevezettnek az ellenségtől egy fontos pontot rohammal elfoglalni. Balogh ezen alkalommal is különösen merész és bátor magatartásával tűnt ki.

Haberfelneregészségügyi altiszt káplár, 2. szd. 1914 XII. 9-én történt visszavonulási harc alatt, az ellenség leghevesebb tüzében, siilypsan sebesülteket az ellenség tűzhatásából személyesen hozott ki és elsősegélyben részesítette őket.

Bereczki András szakaszvezető, Weschi Károly káplár, 2. szd. 1914 XII. 11-én észrevették, amikor századunk már visszavonulóban volt, hogy egyik káplárjuk súlyos sebesüléssel a tűzvonalban maradt. Azonnal visszafordultak és visszahozva bajtársukat, a fog-ságba jutás alól megmentették.

Farkas Gergely huszár. Súlyosan sebesült századparancsnokát a leghevesebb tüzből hozta vissza, bár maga is megsebesült, a kö-
őzőhelyre szállította.

Rochlitzer József zászlós. Az ellenség leghevesebb tüzelése alatt önként jelentkezett egy fontos jelentés továbbvitelére, azonfelül egy roham alkalmával körültekintő bátorságával kitűnt.

Barcsay László zászlós. Csécsi szakaszvezetővel együtt segített a súlyosan megsebesült Muhr ezredet a leghevesebb ellenséges gép-
fegyvertűzből elvinni.

Nagy Kálmán őrmester. 12 főnyi szakaszával rohammal foglalt el egy ellenséges állást, kiverte onnét az oroszokat és az elfoglalt állás birtokában egy erős ellenséges ellentámadást észelve, annak oldalába és hátába rontott. Ezen hősie magatartásával és virtuos rohammal, mely alkalommal Nagy őrmester hősi halált halt, sikerült az ellenség ellentámadását visszaverni.

Frész Lipót egészségügyi altiszt, szakaszvezető. Az 1914 XII. 11-iki rohamokat követő kézitusákban kiváló bátorságával tűnt ki. Sebesült szakaszvezetőnket szorongató ellenség közül sokat leütött. Személyesen kb. 20 sebesültet vitt ki a védővonalból és bekötözte őket. Ezen alkalommal Frész szakaszvezető is megsebesült.

Kiss Vendel szakaszvezető. 1914 XII. 11-én betört az oroszok állásába és kiváló bátorsággal harcolva, embereit szóval és tettel buzdította. Amikor később megsebesült, akkor is előre unszolta embereit az ellenség ellen.

Ehmann Károly század szíjgyártó. Egy járórt magához véve, rohamot intézett az ellenség oldalába, mely alkalommal 20 foglyot ejtett.

Timár Gyula patkolómester. Amikor az ellenség tűzrajtaütéssel vezetéklovainkat váratlanul érte, különösen kitűnt bátorságával, higgadtságával és körültekintéssel, amellyel a szétugraszott lovakat összegyűjtötte. Nevezett minden alkalommal bátor és erélyes magatartást tanúsít.

Berger Emil őrmester, ezredtörzs, Vona János huszár, 5. szd. Székács huszár, 4. szd és Bugyi huszár, 6. szd. 1914 XII. 10-én löszerszállítás alkalmával, amikor az orosz tüzérség a felvételező helyet tűz alá vette és mindenki fejetlenül szétfutott, a tüzből egy óránál tovább kitarítottak, dacára annak,, hogy alig 15 lépésre tőlük a gránátok robbantak. Befejezve a felvételezést, az ellenség tűzhatása alatt álló úton, a löszert a rajvonalba vitték.

Türk Károly hadnagy. Ismételten kitüntette magát mint járőrparancsnok. 1914 X. 10-én egy erősebb járőrrel 60 orosz gyalogost fogott el. Amikor XII. 11-én századparancsnoka elesett, átvette a század parancsnokságát és parancsa értelmében az állásokat a végéig tartotta. Bár századjától csak öt sebesületlen ember maradt, a legkeményebb ellenállást tanúsította a visszavonulási parancs érkezéséig.

szajoli Fejér Elek kapitány. 1914 XII. 11-én a Limanowa-i állások védelménél, mint tartalék bevetve, bátor magatartásával és elhatározásával, melyet a legügyesebben végrehajtott, sikerült az állásokba benyomulni, a számbeli fölényben levő ellenséget kiverni és visszavonulásra kényszeríteni. Ezen tette által, sikerült a kiutalt szakaszt tízszeres túlerőben levő ellenség rohamaival szemben öt órán át tartani. Hősi halált halt.

haraszti Bernolák József kapitány. Erélyes fellépésével és bátorságával már ismételten kitüntette magát mint felderítő különítmény parancsnoka is. Főleg 1914 XII. 9-én és 11-én a többszörös túlerőben levő ellenséges gyalogsággal szemben kemény ellenállást tanúsított, amelyen az ellenség minden támadása összeomlott. Többszöri sebesülése dacára megtartotta a reá bízott védőszakasz parancsnokságát és hősiiesen kitarított utolsó lehetéig a védelemre átadott állásokat.

Báró Kazy László zászlós. Vitéz magatartásával ismételten kitüntette magát járőrök vezetése alkalmával, különösen azonban 1914 XII. 6-án az ellenség háta mögött, amikor kicsi járőrével ellenséges oszlopokat nyugtalanított. 1914 XII. 9-én és 11-én a Limanowa-i állásokból bátran végrehajtott kirohanásokkal hozzájárult a sikerhez. Ezen alkalmakkor, úgy mint mindig, bátor fellépésével kitűnt és sok foglyot ejtett.

Prónay Pál kapitány. Mint önálló parancsnok személyes bátorságával és körültekintéssel ismételten kitüntette magát. 1914 XII. 11-én Limanowa-nál századának kis részével és néhány gyalogossal kézitusában visszavert két orosz zászlóalj által végrehajtott támadást. A kevés, neki alárendelt legénység ügyes elhelyezésével és körültekintéssel sikerült Prónay kapitánynak egy a szomszéd szakaszba nyomult ellenséget visszavonulásra kényszeríteni, 1

Jordán Alajos számvivő százados. Kitüntetése nincsen. Nevezett a háború kezdete óta szakadatlanul a harctéren van és kötelességtudóan kitűnően teljesíti szolgálatát. Tiszthiány folytán nevezett az ételmezési vonat parancsnokságát is ellátja és az ételmezési tiszt betegsége folytán az ütközetvonat parancsnoki teendőit is ellátja. Ezen alkalommal, 1915 III. 5-én, amikor az ütközetvonat a Tlumaczhosztow-i úton haladt és egy kozák járőr megtámadta, ezen támadást körültekintő parancsadással visszaverte, mely alkalommal több kozák elesett és két lovat zsákmányolt. Hosztow-ra érve, sikerült ügyes vezetéssel a vonatot, az ellenség állal már megközelített községből kivezetni. Ezen alkalommal az ezredpénztár a vonaton volt.

Báró Zech Oszkár hadnagy. Kitüntetése nincsen. 1915 VI. 9-én mint egy 6 lovasból álló járőr parancsnoka, csatlakozott Okolicsányi főhadnagy 10. huszárok felderítő osztagához, az ellenséget megkerülve, igen jó jelentéseket hozott. Más ezredek által visszahagyott vezetékllovakat visszahozott és járőrével együtt kézitusában bátran keresztülvágta magát az ellenségen. Igen derék és merész fiatal tiszt.

Báró Zech Konstantin főhadnagy. Kitüntetése nincsen. 1915 VI. 18-án 35 emberével megakadályozta Brodok nyugati széléről a túlerőben lévő ellenség átkelését a Dnyeszteren. Visszavetett egy szolnát, kinek sikerült a folyó jobb partján gyalogharchoz felfejlődni, annak dacára, hogy az ellenségnek gépfegyverei is voltak, a túlsó partra üzte, majd állásait az erősítés megérkezéséig tartotta. Báró Zech főhadnagy igen vitéz és határozott századparancsnok, ki már ismételtelen körültekintésének és bátorságának tanújelét adta.

nemes Sztojanovits Viktor százados. Kitüntetve: Katonai érdemkereszt. Mint egy felderítő különítmény parancsnoka, 1914 XI. 4-9-ig Nowosielec-nél 72 órán át az ellenség arcvonala mögött működött, mely alkalommal foglyokat és több lovat, hat teli lőszerkocsit, 250 saját puskát és négy rakasz töltényt zsákmányolt. Megállapított egy ellenséges sereget elnyomulását, elfogott egy orosz hadsereg I. 6-ra szóló eligazítását és más fontos jelentéseket is küldött, egy saját gyalogdandár parancsnoksághoz. Ezen kiváló kapitány jelentései folytán a 4. hadsereg parancsnoksága mindég jól volt értesülve az ellenség felől.

Gróf Vay Miklós zászlós, 1. század. 1915 V. 11-én kitüntette magát azzal, hogy szakaszát haláltmgvető bátorsággal rohamra vezetve elfoglalta az ellenség állásait, azután bekötözte a súlyosan sebesült Prónay kapitányt az ellenség leghevesebb tüzeiben és segítette őt biztos helyre szállítani, utána azonnal visszatért szakaszához.

Sárkány Sándor szakaszvezető, 1. század. Kitüntetése nincsen. 1915 V. 11-én az Onuth-i ütközetben ügyesen és tettekre kész elhatározásával hozzájárult az ellenséges támadás visszaveréséhez azzal, hogy alárendelt legénységét a nehéz helyzetben való kintartásra személyes példájával serkentette, mely alkalommal súlyosan megsebesült.

Altziebler Pál káplár, 1. század. Kitüntetése nincsen. 1915 V. 11-én az Onuth-i ütközetben sikerült neki, a benne rejlő előretörési hajlamot bátor és példaadó előretöréssel a századra átvinni és heves ellenséges ágyútűz dacára a század rajvonalt előre vinni. Bátorságával és huszáros nekirohanással ismételtelen kitüntette magát. Az 1915 V. 11-iki Onuth-i ütközetben az ellenséges állások elleni támadás alkalmával, mindenkit megelőzve rohamozott, bajtársait felkiáltásokkal buzdítva elsőnek érkezett az ellenség soraiba és mint azt örömmel Tóth megfigyelte, egy raj, öt pikákkal szorongató kozákok közül hármat leütött, a többieket egymaga megfutamította.

Geller Antal sebesültvivő huszár. Kitüntetése nincsen. Minden alkalommal kitünt áldozatkész segédkezéssel és veszélyes sebesültszájtásokkal. Saját elhatározásból ismételtelen a rajvonalba löszert szállított, legutóbb 1915 V. 11-én Onuth-nál, hol az ellenség leghevesebb-

tüzelésével mitsem törődve, saját személyének háttérbe szorításával í legelső vonalban szolgálatot teljesített.

Kiss Ferenc huszár, 5. század. Kitüntetve: II. osztályú vitézségi érem. 1915 V. 12-iki kézitusa alkalmával öt reátamadó kozák közül négyet lelőtt és amikor az ötödiknél karabélya csütörtököt mondott és már néhány vágást és szúrást is kapott, úgy menekült meg, hogy halottnak tetette magát és ott órákig feküdt míg támadásunk ezen helyzetből kiszabadította.

Cseh István huszár, 5. század. Kitüntetve: II. osztályú és bronz vitézségi érem. 1914 V. 12-én a Gzarny Potok-i ütközetben hosszú kézitusa alkalmával néhány kozákot, közöttük egy századost legyőzött és a zsákmányolt fegyvereket, dacára annak, hogy sebesülése megnehezítette visszavonulását, biztonságba helyezte.

Szirmay József alezredes. 1915 IX. 13-án a Nowy Staw-i ütközetben rajvonparancsnoka volt az ezred 350 karabélyt számláló gyalogszázadainak. A támadást gyorsan vitte előre az ellenség állásaiba, kemény ellenállás és tülerő ellenére elfoglalta és meg is tartotta azokat az ellenség nehéz tüzérségi tüze ellenére. Személyes befővásának köszönhető, hogy a századok, az ellenség tüzérségi tüzeinek pusztító hatása dacára, a veszélyeztetett részen át énekelve és hurrázva törtek keresztül. Szirmay alezredes a vasnyugalom és határozoltság mintaképe. Kitüntetése nincsen.

Holczwarth Károly kapitány. Mint 4 gépfegyver parancsnoka 1915 IX. 13-án erélyes előnyomulással és támadó szellemével kitüntette magát azért, hogy ezen rohamszerű támadásnál az iramot tartól ta és az ellenséges állást kellőképpen kikészítette, majd röviden utána az ellenség egyetlen, visszavonulási útján levő, Nowy Staw-tól keletre levő hidat tűz alá vette. Ezer; támadásnál Holczwarth kapitány megsebesült, de félig alélt állapotban is helyén maradt. Nevezett hiedgverű, bátor és kitűnő tiszt.

nemes Frey Vilmos főhadnagy. Kitüntetése nincsen. A Nowy Staw-i ütközetben a gépfegyverszázadnak megbízható alparancsnoka volt. minden veszély megvetésével kitüntette magát. Amikor megsebesült századparancsnokát elszállították, átvette a század parancsnokságát, öldöklő tüzet zúdított a már megpuhított ellenségre és tüzével saját csapatainak rohamát az utolsó pillanatig hathatósan elősegítette.

Novák Rudolf kapitány. Mint az 1. század parancsnoka 1915 IX. 13-án századát a leghevesebb ellenséges nehéz ágyútűzben támadásra vezette Nowy Staw ellen és elfoglalta annak ott levő állásait. Támadás közben sebesültjeiről gondoskodott, miáltal személyét a legnagyobb veszélynek tette ki. Személyes előretörése serkentőleg hatott alárendeltjeire így sikerült rohamszerű előreszaladással 800 lépésről az ellenség állásaiba jutni.

Báró Jeszenszki László főhadnagy. Kitüntetése nincsen. A Nowy Slaw-i ütközetben a legnagyobb hősiességgel tüntette ki magát, azért, hogy mint szakasparancsnok jóval szakasza előtt előre sietve,

bár ruházatát többször átlőtték, elsőnek rontott be az ellenséges állásokba és a visszavonuló ellenségre a tüzelést megindította. Minden vállalkozáshoz önként jelentkezik és feladatát kitűnően oldja meg.

nemes Sztojanovits Viktor kapitány. Kitüntetése: Katonai érdemkereszt és bronz Sygnum Laudis. 1915 IX. 13-án a Nowy Staw-i ütközet alkalmával, mint a 3. század parancsnoka hősiess támadásai 70 huszárával benyomult az ellenségnek Nowy Staw-ban levő jól megerősített állásaiba, 52 foglyot, sok fegyvert és löszert zsákmányolt. A támadásnál maga is megsebesült, de parancsnokságát mindaddig megtartotta, míg az ellenség ellentámadásait is visszaverte.

Szakonyi Miklós kapitány. Kitüntetése nincsen. Az 1915 IX. 13-iki Nowy Staw-i ütközetben kitüntette magát önálló és hősiess magatartással, amidőn 80 főnyi karabélyossal délnyugat felől Nowy Staw-ba benyomulva, az ellenség ellenállását letörte és 58 oroszot fogott el. Kis csapata élén rohanva legénységének jól példát mutatott.

Görgey Károly főhadnagy. Kitüntetése: ezüst és bronz Sygnum Laudis. Az erdőben Nowy Staw-tól nyugatra, mint összekötőtiszt küldve, hogy a szétugrasztott csapatokat összeterelje, feladatát kitűnően végezte, annak elvégzése után századához bevonult és szakasza élén résztvett annak rohamában.

Mecsér András kapitány. Kitüntetése: bronz Signum Laudis. A Nowy Staw-i ütközetben a leghatásosabban támogatta ezredparancsnokát azzal, hogy szétugrasztott gyalogságnál a rendet helyreállította, azután a támadásnál azáltal, hogy a legnagyobb ellenséges ágyú- és gépfegyvertűzben gyalog és lóháton az első vonaltól a tartalékig és visszavitte a parancsokat és ezzel a különböző csoportok együttműködését elősegítette.

Báró Rószner István hadnagy. Kitüntetése nincsen. Az 1915 IX. 13-iki ütközet alkalmával mint járőrparancsnok önként jelentkezett, ilyen minőségben erélyes előnyomulásával kitüntette magát és feladatát igen jól oldotta meg. 1915 IX. 15-én Kaprilówka-nál, amidőn rajvonalkunk megkezdte a visszavonulást, parancs nélkül egy ellentámadást intézett, mely alkalommal két gépfegyvert, a kiszolgálószemélyzet leterítése után, zsákmányolt.

K. Nagy Lajos káplár, 1. század. Kitüntetése nincsen.

Olajos Mihály káplár, 1. század. Kitüntetése nincsen.

Bárányi Sándor őrvezető, 1. század. Kitüntetése nincsen.

Egy éjjeli szemrevételező járőr parancsnokként önként jelentkeztek legnehezebb terepben (mocsár) oly közel kerültek az ellenség állásaihoz, hogy azt kézigránáltűz alá vehették. Javaslat: II. osztályú vitézségi érem.

Sági József őrvezető. Kitüntetése nincsen.

Gy. Nagy Kálmán huszár. Kitüntetése nincsen.

Dósa József huszár. Kitüntetése nincsen.

Gedei István huszár. Kitüntetése nincsen.

Töreki Lajos huszár. Kitüntetése nincsen.

Csík István huszár. Kitüntetése nincsen.

Előbb megnevezett járőrszolgálatra önként jelentkeztek, annak keresztülvitele alkalmával elismerésreméltó módon viselkedtek. Javaslát: bronz vitézségi érem.

Barcza Imre zászlós, 3. század. Századparancsnokának és idősebb tisztjének sebesülése után átvette a század parancsnokságát, a támadás folytatásánál azt tovább vezette és személyes bátorságával a legéjszékét előnyomulásra ösztönözte. Javaslát: II. osztályú vitézségi érem.

Gallus Viktor egyéves önkéntes őrmester, 3. század. Kitüntetése nincsen. Mint szakaszparancsnok 1915 IX. 13-án személyes bátorságával kitüntette magát. Szakaszát a legnehezebb viszonyok között a leghevesebb ágyú- és fegyvertűzben lendületes támadásban rohamra vitte. Bátor magatartásával legénységének példaképe volt. Javaslát: II. osztályú vitézségi érem.

Sok József szakaszvezető, c. őrmester. Kitüntetése: I., II. osztály és bronz vitézségi érem. Sok mint parancsnok benyomult járőrével, melynek tagjai: Adorján Mátyás, S. Szabó Sándor káplárok, Bukó Sándor, Szentgyörgyi Albert és Miknai András huszárok, mind a hal a 3. századtól, IX. 13-án az előnyomulás alkalmával Stublach ellen, parancs nélkül mint első az ellenség által megszállt Nowy Staw-ba, mely alkalommal sikerült nekik váratlan és vitéz cselekedetük következtében 52 foglyot ejteni.

Sok őrmester 1915 IX. 17-én a Karpilówka-i ütközetben, amikor a rajvonat megkezdte a visszavonulást, saját elhatározásból szakaszával ellentámadást intézett és az előretörő ellenséget állásaiba visszavetette. Ezen alkalommal az ellenség kétoldalról körülzárta. Egy huszár által figyelmeztetve „előre” kiáltással tovább rohamozott. Személyes tulajdonságait figyelembevéve feltehető, hogy ezen alkalommal hősi halált halt. Javaslát arany vitézségi érem.

Gödöny István káplár,

Kállai István huszár,

Orosz József huszár,

Molnár István huszár. Kitüntetése: II. osztályú vitézségi érem.

Lőrinczi Lajos huszár,

Márki Gábor huszár. Kitüntetése: bronz vitézségi érem.

Mind a hat a 4. századnál. 1915 IX. 13-án a Nowy Staw-i ütközésben önként jelentkeztek összekötő járőrszolgálatra és feladatukat igen jól oldották meg. Javaslát: Márki huszár II. osztályú, a többi bronz vitézségi érem.

Turócz István huszár. Kitüntetése: II. osztályú vitézségi érem, Csöke Ádám huszár. 1915 IX. 13-án a Nowy Staw-i ütközetben súlyosan sebesült Nagy Ferenc káplárt erős ellenséges gépfegyvertűzben szállították vissza. Javaslát: bronz vitézségi érem.

Gróf Berchtold Antal zászlós. Kitüntetése: bronz vitézségi érem. A Nowy Staw-i ütközetben parancs nélkül a következő legénységből álló járőrével:

Illés Gábor szakaszvezető. Kitüntetése: TF. osztályú vitézségi érem,
Wittmann Kálmán szakaszvezető. Kitüntetése: II. osztályéi és
bronz vitézségi érem.

Barabás Imre káplár, elesett,

Pál Imre káplár,

Cs. Nagy Albert huszár. Kitüntetése: II. -osztályú vitézségi érem.

Zsemle Albert huszár,

Kozák Lajos huszár,

Bornemissza Sándor huszár és

Molnár Béla huszár az előnyomulás folyamán a fedezéke előtt
levő Nowy Staw faluba mint első nyomultak be. Bátor előnyomulá-
suk folytán 50 foglyot ejtettek és az ellenséget a falu mögötti álla-
saiba üldözték.

Ezen alkalommal különös bátorságot tanúsított: Wittmann sza-
kaszvezető, Turócz, Cs. Nagy és Zsemle huszárok, kiket egy különös
kitüntetésre hozom javaslatba. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Maksony István káplár, gépfegyverszárad. Kitüntetése II. o. vitéz-
ségi érem. Mint egy gépfegyverszakasz önálló parancsnoka kiválóan
működött és ezzel az ezred rohamát kitűnően támogatta. A visszamenő
ellenségnek tetemes veszteségei okozott. Mint önálló szakaszparancs-
nok az előnyomuló oroszoknak, erélyes és különösen bátor magatartá-
sával nagy veszteséget okozott. Amikor az oroszok majdnem bekerítet-
ték, sikerült neki gépfegyverszakaszával a már elveszettnek hitt gép-
fegyvereket és legénységét visszavezetni. Három hét óta önállóan ve-
zeti szakaszát és kitűnően megfelel.

Malackowszki Ferenc káplár fegyvermester, gépfegyverszárad.
Ellenséges tűzben egy elromlott gépfegyvert kijavított és ezzel-a gép-
fegyverszárad tűzhatását tetemesen emelte. Javaslat: bronz vitézségi
érem.

Kraszni Pál századtrombitás, gépfegyverszárad. Ellenséges tűz-
ben a lőszerutánpótlást olyképen eszközölte, hogy lóháton a málhás-
állatokat a rajvonalba vezette. Javaslat: II. osztályú vitézségi érem,

Bachmann Károly huszár, gépfegyverszárad. Az ütközet alatt
szolgálatképtelenné vált fegyverirányítót parancs nélkül helyettesítve,
ezen a helyen is kitűnően vált be. Javaslat: II. osztályú vitézségi érem.

Heckel Alajos őrzető, gépfegyverszárad. Az 5. század szóbeli
értesítése szerint, amidőn az ütközet alatt a századtól elsodródott,
előre ment és egy előretörés alkalmával a legénység előtt jó példájá-
val járt elől. Javaslat: II. osztályú vitézségi érem.

Leuchter Mór számvivőaltiszt, gépfegyverszárad. Mint lőszeralt-
tiszt irányította a lőszerutánpótlást és ezáltal a század harcképessé-
gét teteiesen fokozta. Javaslat: bronz vitézségi érem.

Wernhard József szakaszvezető és Széchényi Ferenc őrzető a
gépfegyverszáradnál. Mint gépfegyverirányítók különböző hadiesemé-
nyek alkalmával önállóan és eredményesen működött. Javaslat: II.
osztályú vitézségi érem.

Méri István szakaszvezető, gépfegyverszázad. Mint egy fedezőszakasz önálló parancsnoka úgy az ütközetben, mint rohamnál személyes bátorságával az alárendelt legénységének mintaképpül szolgált. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Cservenka István káplár, gépfegyverszázad. Mint önálló fedezet-szakasz parancsnoka, ütközet alkalmával és személyes bátorságával a rohamnál is, legénységének példaadó magatartást tanúsított. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Szarka Sándor őrzető, gépfegyverszázad. Mint ütközetjárőr-parancsnok különösen kitüntette magát, az ellenség első vonalaiba nyomult be. Javaslat: bronz vitézségi érem.

Méri József huszár, gépfegyverszázad. Mint ütközetjárőr parancsnoka különösen kitüntette magát és az ellenség első vonalába nyomult be. Javaslat: bronz vitézségi érem.

Gróf Almácssy Alajos zászlós, 5. század. Kitüntetése nincsen. 1915 IX. 13-án mint szakaszparancsnok személyes bátorságával kitüntette magát, nehéz körülmények között. Legénységét a leghevesebb tüzéségi és puskatűzben rohamra vezette és legénységének ezen alkalommal is vitéz magatartásával jó példával járt elő. Javaslat: II. osztályú vité érem.

L. Szabó Lajos káplár, 1. század. Kitüntetése: II. osztályú vitézségi érem. A Kaprilowka-Hajszini ütközetben, 1915 IX. 13-án bátorságával és önálló cselekvéssel többször kitünt, azáltal, hogy egy veszélyes járőrlovagláshoz önként jelentkezett és mint ennek parancsnoka feladatát ügyesen megoldotta, majd saját gépfegyvereink mentésében parancs nélkül eredményesen közreműködött. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Bányai Károly osztálytrombitás,

Bobák Károly káplár,

Budai Mihály káplár. Kitüntetése: II. osztályú vitézségi érem,

Kanyó Kálmán huszár,

Goldstein Dezső huszár,

Monoki Elek huszár,

Nagy Ferenc huszár,

Nánási József huszár,

Fábián Antal huszár és

Burka István káplár, mind a 4. századtól. Résztvettek 1915. IX. 13-án egy rohamban, mely alkalommal, miután annak legénységét leverték, két ellenséges gépfegyvert zsákmányoltak. Javaslat: az első három I. osztályú, a többi II. osztályú vitézségi érem.

Lukácsi Pál szakaszvezető,

Kalló Boldizsár káplár,

Balázs Pál káplár. Kitüntetése: II. osztályú vitézségi érem,

Barta András huszár,

Sugár István huszár, mind a 4. századnál. Nehéz körülmények között önként jelentkeztek járőrszolgálatra és feladatukat kitűnően

oldották meg. Javaslát: Lukácsi szakaszvezető II. osztályú, a többi bronz vitézségi érem.

Dobos József egészségügyi altiszt káplár és

Szilágyi Mihály huszár sebesültvivő, 4. század. Az 1915 IX. 13-iki ütközetben önfeláldozó szolgálatukkal sebesültek bekötözésénél különösen kitüntették magukat. A 9. huszárezred javaslata szerint, káplár Dobos a Karpilówka-i ütközet alatt a 9-es huszárok két tisztjel ellenséges tűzben elsősegélyben részesítette. Javaslát: II. osztályú vitézségi érem.

Fabianics Ernő egyéves önkéntes őrmester és

Dr. Wellisch Jenő egyéves önkéntes szakaszvezető, 4. század.

1915 IX. 13. és 17-iki ütközetben alárendeltjeiknek jó példával jártak elő és résztvettek a IX. 17-iki rohamnál. Javaslát: bronz vitézségi érem.

Bori Antal szakaszvezető. Kitüntetése: bronz, javaslát: II. oszl. vitézségi érem,

Négyesi Gergely szakaszvezető. Kitüntetése: I. oszt., javaslát: II. osztályú vitézségi érem,

Nagy János huszár. Javaslát: bronz vitézségi érem,

Jónás Pál őrzető. Javaslát: bronz vitézségi érem,

Majzik László huszár. Javaslát: bronz vitézségi érem.

Kovács Imre huszár. Kitüntetés: bronz, javaslát: 11. o. vitézségi é.,

Tajti Sándor huszár. Kitüntetés: II. o., javaslát: I. o. vitézségi é.,

Csáki Sándor huszár. Javaslát: bronz vitézségi érem,

Kállai István huszár. Kitüntetés-.bronz, javaslát: II. o. vitézségi é.,

Fazekas György huszár. Kitüntetés: II. o., javaslát: bronz vit. é.,

Menyhért József huszár. Javaslát: bronz vitézségi érem,

Birgyi András huszár. Kitüntetés: bronz, javaslát: II. o. vitézs. -,

Elek Elek huszár. Kitüntetés: bronz, javaslát: II. o. vitézségi é.,

Ádám Péter huszár. Javaslát: bronz vitézségi érem, mind a 4. századnál. 1915 IX. 18-iki rohamnál kitüntették magukat bátor előtöréseikkel és magatartásukkal.

Csordás Sándor huszár és

Kozák Lajos huszár, 5. század, a Karpilówka-i roham alkalmával báró Rószner hadnagy parancsnoksága alatt kitüntették magukat, mely alkalommal két gépfegyvert zsákmányoltak és a kiszolgáló legénységet levették. Javaslát: II. osztályú vitézségi érem.

Gálfy Miklós káplár, gépfegyverszázad. Egy ütközet alkalmával mint gépfegyverirányító nagyszerűen bevált, majd a visszavonulást fedezve, kellemetlen helyzetből, gépfegyverét kimentette. Javaslát: I. osztályú vitézségi érem.

Jóba Imre huszár, gépfegyverszázad. Mint kezelő beosztva kitűnően bevált és dacára annak, hogy majdnem bekerítették, gépfegyverét mégis magával hozta. Javaslát: I. osztályú vitézségi érem.

Biseli János huszár, gépfegyverszázad. Gépfegyverhez beosztva kitűnően működött és a gépfegyver állványát, dacára annak, hogy az

ellenség majdnem teljesen bekerítette, megmentette, miáltal a gépfegyver használatát lehetővé tette. Javaslát: II. oszt. vitézségi érem.

Nagy István huszár,
Szikora Ferenc huszár,
Szép Ferenc huszár,
Tóth András huszár,

Klotz Károly huszár, mind a gépfegyverszázadnál. Mint gépfegyver kezelő legénység beosztva, nehéz viszonyok között kiválóan viselkedtek. A visszavonulás alkalmával gépfegyvereiket és alkatrészeit veszélyes helyzetből kimentették. Javaslát: II. osztályi vitézségi érem.

Melczér István zászlós, 1. század. Az Oleszwa-Nowy Staw-i ütközetben 1915 IX. 13-án vitézségével és szakaszának erélyes vezetésével; valamint századparancsnokának hathatós támogatásával, nehéz viszonyok között kitüntette magát. Javaslát: II. oszt. vitézségi érem.

Kiss Valentin zászlós, 1. század. 1915 IX. 13-iki Oleszwa-Nowy Staw-i ütközetben szakaszának bátor és erélyes vezetésével kitüntette magát. Javaslát: II. osztályú vitézségi érem.

Görgey József főhadnagy, 5. század. Résztvett az 1915 IX. 17-iki Karpilówka-i ütközetben, mely alkalommal igen jó példával előljár a következők súlyos sebesüléséig.

Vértessy László hadnagy, 1. század. Az 1915 IX. 17-iki erdei harcban, amikor rajvonalunk megkezdte a visszavonulást, a parancsnoksága alatt álló 1. századot kb. 100 lépésnyi hátrálás után ellentámasztásra vezetve, visszafoglalta régi állásait.

Sós (?) káplár, 4. század. Kitüntetés: II. osztályú vitézségi érem. 1915 IX. 24-én az előtér letárolás alkalmával, a rajvonalunk előtt 200 lépésnyire álló házat ellenséges tűzben felgyújtotta és ezen alkalommal súlyosan megsebesült.

Boros (?) káplár, 3. század. Brodoknál mintegy 8 főnyi előőrs parancsnokának helyettese, különös merészséggel és személyes példájával hozzájárult ahhoz, hogy egy 40 lovas és két gépfegyver, valamint egy gyenge gyalogsági osztagot, mely a Dnyeszter gázlón át akart jönni, visszaverni sikerült. A tábori Örs ezen működéséért már legfelsőbb kitüntetésben részesült és csak Boros káplár kitüntetési javaslata nem nyert még elintézését. Kitüntetése: bronz vitézségi érem.

Nánási Pál szakaszvezető,

Fülöp István szakaszvezető, 1. század. Az Oleszwa, Nowy Staw és Karpilówka-i ütközetekben úgy mint járőr, valamint szakaszparancsnokok alárendelt legénységük bátor és ügyes vezetésével kitüntették magukat.

Bakos János huszár, 1. század. Minden alkalommal áldozatkész, sebesültszállítói szolgálat teljesítése közben kitüntette magát, így legutóbb az Oleszwa, Nowy Staw és Karpilówka-i ütközetekben 1915 IX. 13. és 17-én.

Kugler István huszár, 1. század. Járőrparancsnokának jelentése szerint nevezett az Oleszwa-Nowy Staw-i ütközet alkalmával az üt-

közet járőr egy nehéz és veszélyes portyázása közben bátran és ügyesen viselkedett, mely alkalommal meg is sebesült.

Süveges Sándor szakaszvezető, 5. század. 1915 IX. 13-án legheve-
sebb ágyú- és puskatűzben különösen kitűnt személyes bátorságával
és bátor magatartásával a legénységnek jó példával előljár.

A következő 188 főnyi legénység bronz vitézségi éremmel való kitün-
tetését hozom javaslatba, mert a háború kezdete óta 1915 november
t-ig megszakítás nélkül a harctéren bátor és hű szolgálatot teljesí-
tettek:

Ezredtörzs:

Bagi Gábor tisztiszolga
Bobák Sándor tisztiszolga

Opitz Rezső őrmester
Nuszkowszky János őrmester

1. század:

Hannawald Henrik káplár

Polyák Antal káplár
Szerencsés István káplár

Blaschko János káplár

Olajos Pál káplár

Horgos Lajos káplár

Patkós Sándor káplár

Varga Géza káplár

Dinka István őrvezető

Bárdos» Ferenc huszár

Makai András őrvezető

Balaton Mihály huszár

Angyal György huszár

Ballá István huszár

Bajzáth Kálmán huszár

Blahusz Sándor huszár

Balogh Sándor huszár

Blahusz András huszár

Boros István huszár

Bagi János huszár

Czengruber János huszár

Bozsó András huszár

Gyetvai István huszár

Fagyas István huszár

Győri István huszár

Fazekas István huszár

(iulyás Alajos huszár

Gál Sándor huszár

Hernek János huszár

Grósz Frigyes huszár

Juhász András huszár

Határ László huszár

1). Kovács Sándor huszár

Kúrán Timoteusz huszár

Kónya Károly huszár

Királyi Mihály huszár

Kiss Károly huszár

Kormány Lajos huszár

Horti József huszár

Kerítés József huszár

Lovászik Géza huszár

Kakuk István huszár

Lodi Lajos huszár

Liszkai György huszár

Mihályi Sándor huszár

Miklós Lajos huszár

Mrkva Adalbert huszár

D. Nagy Sándor huszár

Tarnadi László huszár

Németh András huszár

Prodanovits Teodor huszár

Pap Sándor huszár

Rédei Lajos huszár

Szuchy Adalbert huszár

P. Szücs István huszár

Sóti Mihály huszár

Szilvás Károly huszár

Szecskó Ferenc huszár

Tóth Sándor huszár

Tajti Károly huszár

Vágó Imre huszár

Nagy Gábor huszár

Tévai János tisztiszolga

Varga Lajos huszár
Zatrók János huszár
Nagy Pál huszár
Trepák János huszár
Mezei István huszár

3. század:

Metzner Aladár káplár, e. őrm.
Bíró Zsigmond káplár
Lauter Lénárd káplár
J. Kovács Ferenc örvezető
Kovács Gábor örvezető
Kelemen Mihály örvezető
L. Tóth István örvezető
Boros István örvezető
Major Sándor huszár
Bíró Lajos huszár
Kun József huszár
Dezsi Gábor huszár
Weisz Szilárd huszár
Kiss Balázs huszár
Konda Pál huszár
Balassa Gábor huszár
Szekeres Pál huszár
Bajnok József huszár
Bohunka Imre huszár
Muhi Sándor huszár
Kohári János huszár
Trumetz Lipót huszár
Jandi Károly huszár
Korom József huszár
Pintér Pál huszár
Ország József huszár
Török Gábor huszár
H. Nagy Mihály huszár
Katona György huszár
Kozák János huszár
Szentesi István huszár
Tóth Lajos huszár
Réthi János huszár
M. Varga József huszár
Katona József huszár
Misák Imre huszár
Kalmár István huszár
Györi Lajos huszár
Finta Zsigmond huszár
Kis-Csatári Sándor huszár

Csöke Lajos huszár
Kinczel Kálmán huszár
Csató Lajos huszár
Ambrus Mihály huszár
Habony Antal huszár
Házi József huszár
Szabó András huszár
Mernek István huszár
Gondi Ferenc huszár
Miknai András huszár

4. század:

Seres Imre szkv., c. őrmester
Hartmann György patkolómesL
Lukácsi András szakaszvezető
Gödöny István káplár
Burka István káplár
Borics Antal huszár
Nagy Márton huszár
Goldstein Dezső huszár
L. Kovács István huszár
Varga Árpád huszár
Tóth Albert huszár
Ducza Sándor huszár
Varga József huszár
Turóczi Márton huszár
Kókai Alajos huszár
Bugyas József huszár
Szilágyi Mihály huszár
Menyhért József huszár
Fuchs Mihály huszár
Kiss József huszár
Polyák József huszár
Takács Mihály huszár
Morvái Pál huszár
Szegedi Antal huszár
Zadkó Ferenc huszár
Hercig József huszár
Juhász József huszár
Gs. Kovács István huszár
Józsa György huszár
Boda László huszár
Szikszai Lajos huszár
Tábor Antal huszár
Áchim András huszár
Weltz Károly századszíjgyártó

5. század:

Lehmann Emil számvivőőrm
Schuhbauer Jakab káplár
Pörge Imre örvezető
Jobbágy József örvezető
Ballá György huszár
Ecsei Lajos huszár
L. Kovács Mátyás huszár
Gönczi Imre huszár
Kiss Mihály huszár
Pató István huszár
Kovács János huszár
Molnár Antal huszár
Kónya Mihály huszár
Liszikai József huszár

Balogh Mihály huszár
Ruprecht József huszár
Tőzsér József huszár
Csordás Sándor huszár
Danku Károly huszár
Kofa Gyula huszár
Tiba István huszár
Pócsai Lajos huszár
Tóth György huszár
Molnár Sándor huszár
Veres András huszár
Zana István huszár
Varga Lajos György huszár
Kovács Vendel huszár

Egert Mátyás szakaszvezető, c. őrmester. Kitüntetése nincsen. A háború kezdete óta, 1915 II.-én történt meghűlése következtében beállt megbetegedéséig az ezrednél teljesített szolgálatot. Mint vonatvezető volt beosztva, jelenleg számvivő segéderő. Mint vonatvezető minden alkalmas, még kritikus pillanatokban is kitüntette magát. Jelenlegi beosztásában szorgalommal és ügyességgel végzi kötelességét. Kitűnő hivatásos altiszt, a 6. szolgálati évben áll. Javaslat: ezüst érdemkereszt.

Gróf Berchtold Antal zászlós. Beosztása az 1. szdnál. Kitüntetése: I. és II. osztályú vitézségi érem. Hat heti betegségét kivéve, a háború kezdete óta arcvonalszolgálatot teljesít. 1915 október 23-án a Kukli-i ütközetben szakaszát különös körülménnyel vezette. Személyes példával előljárva vitézül és bátran vitte szakaszát az ellenség állásaiba, mely alkalommal hősi halált halt. Javaslat: arany vitézségi érem.

nemes Melezer István zászlós. Kitüntetése: II. osztályú vitézségi érem. 1915 V. 21-ike óta megszakítás nélkül a harctéren tartózkodott. 1915 október 23-án a Kukli-tól délre lezajlott ütközetben kiváló vitézséggel és határozottsággal vezette szakaszát az ellenség ellen. Amidőn kapitánya súlyosan sebesülve lebukott és ellenséges katonák azt körülfojták, az ellenség kellős közepébe rontott, hogy kiszabadítsa, mely alkalommal hősi halált halt. Javaslat: arany vitézségi érem.

Mecsér András kapitány, ezredsegédtiszt. Kitüntetése: bronz Signum Laudis. Betegség miatt 18 napos megszakítással a háború kezdete óta a harctéren van. 1915 október 28. és 29-én mint ezredsegédtiszt a védőszakaszparancsnokság hatékony támogatásával sokban hozzájárult a nap eredményéhez azért, hogy az ellenség leghevesebb tüzeiben mindent észlelt, különböző fontos megfigyeléseket saját tüzérségünkkel közölt és ennek munkáját támogatta, miáltal Rudka elfoglalásához tetemesen hozzájárult.

Görgey Károly főhadnagy. Kitüntetése: ezüst és bronz Signum Laudis. Sebesülésével kapcsolatos hat heti kivétellel a háború eleje

óta a harctéren tartózkodott. Mint a 3. század parancsnoka, 1915 október 28-án 2 óra 30 perckor megtámadta az erősen megerősített ellenséget Rudkában, százada élén az ellenség tüzeiben tört előre. 6 óra-
kor bevette az ellenséges állást, mely alkalommal a hős parancsnok hősi halált halt. Görgey főhadnagy legalább 80 ütközetben vett részt, nem ismerte a veszélyt és gyakran emberfeletti munkát teljesített. Katonai erényei és teljesítményei mintaképül maradnak bajtársainak. Nevezettet szeptember 21-én újabb kitüntetésre hoztam javaslatba.

1914. október 8-án sebesült, 1915 október 28-án elesett.

Báró Jeszenszky László főhadnagy. Kitüntetése nincsen. A háború kezdete óta a harctéren tartózkodott. 1915 november 4-én mini századparancsnok előre ment, hogy a szemben levő ellenséges vonalat, mely alig 100 lépésnyire rajvonalunk előtt volt, szemrevételezze, mely alkalommal hősi halált halt. Mindig a legnagyobb lelkesedéssel, félelmet nem ismerve a legnehezebb feladatokhoz önként jelentkezett.

1915. IX. 21-én hoztam javaslatba legfelsőbb kitüntetésre.

Perge József őrmester. Kitüntetése: II. osztályú vitézségi érem. A háború kezdete óta a harctéren tartózkodott. A háborús megerősítés miatt kétszer volt beteg. 1915 október 28-án Dudka elleni támadásnál szakaszát a leghevesebb ellenséges tűzben előrevetve, legénységét bátorítva, személyes példával járt elől, ezzel is legénységét buzdítva, ezen támadás alkalmával hősi halált halt. Javaslat: arany vitézségi érem.

Herceg Odeschalchi László zászlós. 1915 X. 28-án a Rudka-i támadásnál szakaszát a legnehezebb mocsárterületen át bátran és érelyesen előre vezette. Személyes bátorságával a legénységnek igen jó példával járt elől, miáltal legénységét magával ragadva az ellenséges állást elfoglalta. Javaslat: II. osztályú vitézségi érem.

Dévy Dezső szakaszvezető. Mint távbeszélő altiszt, az ellenség leghevesebb tüzeiben helyreállította a legelső vonalból hátrafelé vezető vonalat. Javaslat: bronz vitézségi érem.

Gallus Viktor zászlós. Kitüntetése: II. osztályú vitézségi érem. Úgy a Rudka-i támadásnál 1915 X. 27-én, valamint egy erős ellenséges ellentámadás visszaverésénél, kiváló módon közreműködött, vitéz és körültekintő módon, ez alkalommal tanúsított nyugodt magatartása kiválóan példaadó volt. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Csengeri Pál egészségügyi altiszt, szakaszvezető. Kitüntetése: bronz vitézségi érem. Az ellenség leghevesebb tüzeiben a legelső vonalba ment előre, hogy a gépfegyverszárad egy szakaszvezetőjét és más sebesülteket első segélyben részesítsen. Nyugalmával és bátorságával az embereknek kitűnő példát szolgáltatott. Javaslat: II. osztályú vitézségi érem.

Lukács Kálmán káplár, c. őrmester. Tábori csendőr volt, de önként jelentkezett harctéri szolgálatra és három héttel ezelőtt az ezredhez osztatott be. Október 23., 27., 29. és november 5-én kitüntette magát bátorságával és minden veszéllyel szemben dacoló magatartásával. Egy felderítés alkalmával november 5-én hősi halált halt. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Gyémánt István huszár. Még 1914 november 4-én félelmet nem ismerő magatartásával kiszabadította Benedek szakaszvezetőt a fogásból. Az Oleszvai-i harcban 1915 IX. 13-án kiválóan vitézül viselkedett, sebesülése dacára az arcvonalban maradt és csak akkor ment vissza, amikor sebesült századparancsnokát a kötözőhelyre kellett szállítani. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

nemes Luczenbacher János zászlós. Kítüntetése: II. osztályú vitézségi érem. 1915 X. 22-én egy járőrrel gyalog hatolt át a Bloto Wielkoje mocsárvonalon, hogy a 49. gyaloghadosztállyal összeköttetést létesítsen. Ezen feladatának fényesen megfelelt, megállapította az ellenség arcvonalát, meglepte az egyik ellenséges előőrsöt és foglyokat ejtett. 1915 XI. 4-én Rudka-tól keletre az ellenség rohama alkalmával saját elhatározásból a századparancsnokságot átvette, vissza zavarta a hátrálókat, miáltal sikerült neki az ellenség rohamát közvetlenül az akadályok előtt visszaverni, valamint még két újabb támadást is elutasítani. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Báró Liphay Antal hadnagy. Kítüntetése: I. és II. osztályú vitézségi érem. A háború kezdete óta a harctéren van, mely idő alatt háborús fáradalmak miatt kétszer, összesen 10 hétig betegen a mögöttes országban tartózkodott. 1915 X. 23-án kiválóan ügyes magatartást tanúsított mint járőrparancsnok és X. 27-én vitéz embereit mindenkor előnyösen befolyásoló magatartásával nagy mértékben hozzájárult csapatának előnyomulásához és az ellenség támadásinak visszaveréséhez.

nemes Pados András főhadnagy. 1915 július 1-től szeptember 15-ig terjedő idő kivételével a háború kezdete óta a harctéren van. 1915 november 7-én, Huta Litowskaja-ból kiindulva mint egy század parancsnoka ellentámadást intézett a 9. Landwehr gyalogezrednél állásainkat áttört oroszok ellen. Ezen ellentámadást oly tünteményesen és eredményesen vezette, hogy az állásainkban tartózkodó oroszokat ezzel meglepte és 3 tisztet, 300 gyalogost és egy gépfegyvert zsákmányolt. Ezen hősiest tisztet, ki az ellentámadást igen nehéz és felderítetlen viszonyok között hajtotta végre, újbóli kítüntetésre hozom javaslatba. Kítüntetése: ezüst és bronz Signum Laudis.

nemes Darvassy Lajos főhadnagy. Öt hónap kivételével a háború kezdete óta a harctéren tartózkodik. Résztvett az 1915 XI. 7-iki Huta Litowskaja-i ellentámadásban mint félé század parancsnok, mely alkalommal személyes példaadással és bátor magatartással kitűnt.

Gróf Almássy Imre zászlós, 4. század. 1915 XI. 7-én a Huta Litowskaja-i ellentámadásnál szakaszát erélyesen vezette előre. Egy, századának oldalába támadó ellenséges osztagot rohammal verte vissza, mely alkalommal 30 foglyot ejtett. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem,

Geller Antal huszár, 1. század. Kítüntetése: II. osztályú vitézségi érem. 1915 X. 29-én a leghevesebb ellenséges tűzben úgy saját, valamint a távolban fekvő 12. ulános ezredhez tartozó segítséget kérő sebesülteket bekötözte és a sebesültszállítókat buzdítva, a sebesülteket

visszaszállította. Ezen magatartásával a halálmegvetés és nemes kötelességteljesítés példáját adta. Javaslát: I. osztályú vitézségi érem.

Baranyó István huszár. 1915 X. 29-én a leghevesebb ellenséges, tűzben és legnehezebb mocsárterületen át éjjel a szomszéd csoporttal ismételtlen összekötetést létesített és ezzel a bátorság és kötelességtudás jó példáját szolgáltatta. Javaslát: II. osztályú vitézségi érem.

Hunkár Antal zászlós és

Dr. Wellisch Jenő egyéves önkéntes őrmester. Kitüntetései bronz vitézségi érem,

Zsíros Ferenc szakaszvezető. 1915 XI. 7-én a Huta Litowskaja-i rohamnál példátlan bátorsággal és halálmegvető vitéz magatartással nagyban hozzájárultak a támadás sikeréhez. Javaslát: Hunkár zászlós

I. osztályú vitézségi érem, Wellisch őrmester és Zsíros szakaszvezető

II. osztályú vitézségi érem.

nemes Fabianics Ernő hadapród, 5. század. Kitüntetései: bronz vitézségi érem. Az 1915 XI. 7-iki Huta Litowskaja-i rohamnál példátlanul bátor magatartással vezette szakaszát. Saját elhatározásából átkarolóan támatta meg a közeledő oroszokat és ezzel visszavonulási útjukat elvágta, miáltal azok fogságba estek. Fabianics ezen alkalommal megsebesült. Javaslát: I. osztályú vitézségi érem.

Bekecs Sándor huszár, 5. század. Az. 1915 XI. 7-ém Huta Litowskaja-i rohamnál kiválóan vitéz magatartásával, századának bajtársai előtt a legszebb katonai erény példáját szolgáltatta és több foglyot is ejtett. Javaslát: I. osztályú vitézségi érem.

Balázs Pál káplár, 4. század. Kitüntetései: II. oszt. vitézségi érem,

Kocsmár Sándor káplár, 5. század. Kitüntetései: II. o. vitézségi é. Az 1915 november 7-iki Huta Litowskaja-i rohamnál különösen bátor magatartásukkal alárendeltjeiknek igen szép példával elől jártak. A kézitusa alkalmával, igen vitézül viselkedtek és a század szép sikeréhez hozzájárultak. Kocsmár káplár ezen harcban hősi halálát lelte.

H. Kis Pál huszár, 5. század. Kitüntetései: bronz vitézségi érem,

Szabó Imre huszár, 5. század,

Végh Mátyás huszár, 4. század,

Orosz János huszár, 4. század. Kitüntetései: bronz vitézségi érem,

Szarvas József őrzető, 5. század. Az 1915 XI. 7-iki Huta Litowskaja-i rohamnál vitéz és bátor magatartásukkal bajtársaiknak jó példával jártak elől és a kézitusa alkalmával, kiválóan bátor magatartást tanúsítottak. H. Kiss és Szabó Imre huszárok ezen alkalommal hősi halált haltak. Javaslát: II. osztályú vitézségi érem.

Zsarnai Illés káplár, 4. század

Kiss István káplár, 4. század

Csekő András huszár, 4. század

Baráth János huszár, 4. század

Balázs Ferenc huszár, 4. század

R. Nagy Orbán huszár, 4. század

Tarnóczi István huszár, 4. század

Földi István huszár, 4. század

Petkó Sándor huszár, 4. század

Túri Sándor huszár, 4. század

Heda János őrzető, 5. század

Mandl József huszár, 5. század

Marsi Péter szakaszvezető, 5. század.

Velkei Imre káplár, 5. század

Nagy János huszár 5. század

Lévai Pál huszár, 5. század

Kalocsa Lajos huszár, 5. század

Monóki Elek huszár, 4. század. Kitüntetése: II. o. vitézségi érem. Az 1915 XI. 7-iki Huta Litowskaja-i rohamnál példaadó vitézséggel és bátorsággal kitüntették magukat. A kézitusában kiválóan vitézül viselkedtek. Turóczi, Monóki, Földi, Petkó Heda és Mandl huszárok ezen alkalommal megsebesültek. Javaslat: bronz vitézségi érem.

Seres Imre őrmester, 4. század. Kitüntetése: bronz vitézségi érem.

Burka István káplár, 4. század. Kitüntetése: II. o. vitézségi érem, Kóródi Miklós káplár, 4. század,

Csáki Sándor huszár, 4. század. Kitüntetése: bronz vitézségi érem,

Barta András huszár, 4. század. Kitüntetése: bronz vitézségi érem.

Az 1915 XI. 7-iki ellentámadásnál, melyet gyalogsági arcvonalunk át-törése után elrendeltek, kiváló bátorsággal és vitézséggel harcoltak és ezen alkalommal 30 orosz, kik századunk oldala ellen támadtak, foglyul ejtettek. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Cs. Nagy István káplár, 4. század,

Éles Lukács huszár, 4. század,

Billi János huszár, 4. század,

Bugyi András huszár, 4. század. Kitüntetése: II. osztályú és bronz vitézségi érem. 1915 XI. 71-én a Huta Litowskaja-i ellentámadásnál, mint felderítő igen jó szolgálatot teljesítettek és sok orosz foglyul ejtettek. Az ezt követő rohamnál mindenkit megelőzve az ellenség vonalaiba törtek be. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Bori Antal szkv., 4. szd. Kitüntetése: II. o. és bronz vitézségi é., Kállai István huszár, 4. szd. Kitüntetése: II. o. és bronz vitézs. é., Balázs Mihály huszár, 5. század. Az 1915 XI. 7-iki Huta Litowskaja-i ellentámadásnál igen vitéz és bátor magatartást tanúsítottak és szép példájukkal nagyban hozzájárultak az ellenség visszavetéséhez. A 300 orosz elfogatásánál őket illeti meg a fő érdem. Bori szakaszvezető és Balázs huszár ezen alkalommal hősi halált haltak. Javaslat: I. osztályú vitézségi érem.

Petrovics János káplár, 4. század

Sánta István huszár, 4. század

Csényi Mátyás huszár, 4. század

Mészöly József huszár, 4. szd.

Nagy Márton huszár, 4. század

Csatári Zsigmond huszár, 4. szd.

Kinczel Lajos huszár, 4. század

Csikós József huszár, 4. század

Varga Gáspár Őrvezető, 4. szd.

Kitüntetése: bronz vitézségi érem.

Az 1915 XI. 7-iki Huta Litowskaja-i ellentámadásnál, igen nehéz viszonyok között, nagyon derék és bátor magatartást tanúsítottak, mely szép példaadásukkal sokban hozzájárultak az ellenség visszaveréséhez. Javaslat: II. osztályú vitézségi érem.

Szegedi Antal huszár, 4. század. Kitüntetése: bronz vitézségi érem. Az 1915 XI. 7-iki áttörésnél parancs nélkül megakadályozta, hogy az áttört ellenség a faluban levő parancsnokságokat és intézeteket meglepje. Gyors cselekedetével lehetővé tette, hogy a tartalékban álló osztagaink, idejében beavatkozhattak. Javaslat: II. osztályú vitézségi érem.

Sulyok István légiós katona. Kiténtetése: bronz vitézségi érem, Grünwald Zoltán légiós katona. A lengyel légió szervezésénél mindketten önként jelentkeztek. Az 1915 XI. 7-iki Huta Litowskaja-i ütközetben, amikor az ellenség a légiót szétverte, a századnál önként jelentkeztek és mint a tereppel ismerős katonák a század részeit vezették és annak élén hőiesen harcoltak. Javaslat: II. osztályú vitézségi érem,

Kertész János hadnagy. A háború kezdete óta 1914 IX. 23-ig a harctéren volt. 1914 IX. 24.-XI. 6-ig betegsége miatt a mögöttes országban tartózkodott. 1914 XI. 7-ike óta ismét a harctéren tartózkodik. Az 1915 XI. 7-iki Huta Litowskaja-i ellentámadásban mint századparancsnok vett részt és az ellenség által áttört vonalunk visszavételére irányuló ellentámadást bravúrosan hajtotta végre. Körültekintésének és határozottságának köszönhető, hogy az ellenséget, visszavertük. Kiténtetése: bronz Signum Laudis.

Piller Rudolf hadnagy. Kiténtetési: arany és I. osztályú vitézségi érenl. A háború kitörése óta megszakítás nélkül a harctéren van. 1915 XI. 15-én mint egy gyalogszázad parancsnoka a védővonalban besosztva, az ellenség leghevesebb nehéz ágyútüzében, dacára annak, hogy más csapattestek a védőszakaszt elhagyták és a mellette levő kiürített védőszakasz előteréből heves gyalogsági tüzet kapott, tartotta a neki kiutalt védővonalat. Határozottsága és halálmegvető bátorsága egy újabb áttörést akadályozott meg. Egy 1915 IX. 9-én felterjesztett javaslatom még elintézetlen.

Hübscher Emanuel törzsörmester. Kiténtetése: II. osztályú és bronz vitézségi érem. A háború kezdete óta a harctéren tartózkodik, 6 hétig beteg volt.

Fülöp János örmester, 5. század. A háború kitörése óta a harctéren teljesít szolgálatot. 1914 IX. 23.-1915 II. 10-ig a mögöttes országban volt.

Lehmann Emil I. osztályú számvivő altiszt, 5. század. Kiténtetése: bronz vitézségi érem. A háború kezdete óta a harctéren tartózkodik. 5 hétig beteg volt.

Ruszkay József II. osztályú, c. I. osztályú számvivő altiszt, 3. század. 1914 XII. 18. óta a harctéren tartózkodik.

Leuchter Móríc I. osztályú számvivő altiszt, gépfegyverszázad. Kiténtetése: bronz vitézségi érem. A háború kezdete óta megszakítás nélkül a harctéren van.

Meczner Aladár c. I. osztályú patkolómester, 3. század. Kiténtetése: bronz vitézségi érem. A háború kezdete óta szüntelenül a harctéren tartózkodik.

Kiss Miklós szakaszvezető, c. örmester, 4. század. A háború kezdete óta a harctéren van. 1915 II. 25.-III. 3-ig beteg, 1915 V. 5-én megsebesült és VIII. 16-án újból bevonult.

Betta Géza egészségügyi altiszt, örmester, ezredtörzs. Kiténtetése: bronz vitézségi érem. A háború kezdete óta 1915 IX. 1-ig a harctéren

tartózkodott, betegsége folytán a mögöttes országba ment. Javaslat: Koronás ezüst érdemkereszt.

Hanawald Henrik szakaszvezető, c. őrmester, ezredtörzs. A háború kezdete óta a harctéren tartózkodik.

Hajdú Péter c. ezredtrombitás, ezredtörzs. 3 és V2 hónap kivételével az ezrednél teljesít szolgálatot.

Bukovits Alajos számvivő altiszt, 4. század. 1915 IV. 7-ike óta a harctéren van.

Pomeranz Peilach szakaszvezető, c. őrmester, 5. század. Kitüntetés: bronz vitézségi érem. A háború kezdete óta szüntelenül a harctéren van. Javaslat: Ezüst érdemkereszt. Harctéri beosztása alatt állandóan igen jól teljesítette szolgálatát. A legnehezebb körülmények között minden erejének megfeszítésével mindent elkövetett az általános jólét érdekében. Igen jó és megbízható, fáradtságot nem ismerő altiszt.

Babits Károly szakaszvezető, c. őrmester, ezredtörzs. A háború kezdetétől 1915 III. 5-ig a harctéren tartózkodott. Hadifáradalmak folytán megbetegedett és 1915 VII. 15-én újból bevonult az ezredhez. Igen derék, megbízható altiszt, ki szolgálatát a legnehezebb viszonyok mellett a legnagyobb lelkiismeretességgel teljesíti. Javaslat: Koronás ezüst érdemkereszt.

Mann Ede egészségügyi altiszt, őrmester, ezredtörzs. 1915 szeptember 1. óta a harctéren tartózkodik. A Kukli, Rudka, Nowosielki-i ütközetekben 1915 X. 19.-XI. 23-ig mint egészségügyi altiszt kitarásával, lankadatlan szorgalommal és odaadással a sebesültek kezelésével és ápolásával különösen kitűnt. Igen derék, önzetlen altiszt. Javaslat: koronás érdemkereszt.

Dr. széplaki Brückler Elemér szkv. főhadnagy. 1916 V. 15.-VI. 10-ig tartó, Olaszország elleni általános támadás alkalmával mint parancsörtszt kiválóan működött. 1916 IX. 16.-IX. 20-ig a Swiniuchy körüli nehéz harcok alatt az ezred két harcszázadának volt parancsnoka. A súlyos pergőtűz által majdnem teljesen szétrombolt harcállásait – a számbelileg nagy fölényben levő és szakadatlanul támadó oroszok ellen -- különítményével makacsul megvédte és az ellenségnek súlyos veszteségeket okozott. 1916 IX. 19-én 11 orosz támadást vert vissza. Amidőn másnap az ellenség a szomszédos harcszakaszba betört, – bár különítményét az ellenség már teljesen körülzárta - hősiesség ellenállást fejtett ki, míg végül vitéz legénységének megmaradt részeivel fogságba esett. Kimagasló kötelességérzetével legénységének , jó példát nyújtott.

Sz. Nagy László szakaszvezető, 3. század. Az ezrednek Limanova-i és Lemberg-i ütközeteiben igen bátran viselkedett. Javaslat: bronz vitézségi érem.

A többi kitüntetési javaslatokat leközölni nem tudtuk, mert az ezeket tartalmazó füzetek hiányoznak.

VI. RÉSZ.

Az ezred hősi halottai.

A jászberényi hősök emlékszobra

Tisztek és tisztjelöltek.

Név	Rang	Hol esett el	Mikor	Megjegyzés
haraszthi Belnolák József	szds	Limanowa	1914. XII. 11.	
gr. Berchtold Antal	bdgy	Kukli	1915. X. 23.	
gr. Bissingen Károly	fhdgy	Oszeria del Terminal	1918. VU. 0.	
szajoli Fejér Elek	szds	Limanowa	1914. XII. U.	
Beretvás Jenő	hdgy	vérmérgezés	1914. XII. 18.	
görgői és toporczi				
Görgey Károly	bdgy	Rudka	1915. X. 29.	
görgői és toporczi				
Görgey Arisztid.	fhdgy	Koniuchy	191(5. IX. 20.	
Gulyás István	fhdgy	Okna	1915. V. 10.	Eltűnt.
nagybányai Horthy Szabolcs	szds	Petrikau „	1914. XI. 21.	
Hartmann Ervin	fhdgy	Limanowa	1914. XII. 11.	
br. Haupt-Stummer Egon	bdgy	Swiniuchy	1916. VIII. 31.	Eltűnt sebes.
Janik László	fhdgy	Okna	1915. VII. 27.	
Jászay Gábor	szds	a 12. hu. ezred kötelékében	1914.	
br. Jeszenszky László	fhdgy	Rudka	1915. XI. 4.	
Jurányi Walter	zls	Sztrzelcze Welki	1914. XI. 20.	
Karner János	fhdgy	Karsztplató	1917. IV. 19.	
br. Kazy József	zls	Limanowa	1914. XII. 11.	
Kollmann Péter	gh. szds	Versecz	1918. X. 31.	
Kovács Emil	bdgy	Gzernypotok	1915. VI. 26.	
Kovalik Sándor	alhdgy	vérmérgezés	1918. X. 7.	
Lénárd László	e.é.ö.örm	Komarow	1916. X. 28.	
Luczenbacher József	zls	Swiniuchy	1916. VIII. 31.	
Melczer István	alhdgy	Kukli	1915. X. 23.	
Oszrovszky János	zls	Sátoralja-újhely	1915. II. 2.	
Péters Frigyes	zls	Korytnica	1916. VIII. 31.	Eltűnt.
Polgár Mihály	zls	Korytnica	1916. VIII. 31.	Eltűnt.
zombori Rónay Tibor	zls	Zolkiew	1914. VIII. 30.	Eltűnt.
Spilka Géza	örn.	Okna	1915. V. 13.	
Szakonyi Miklós	szds	Swiniuchy	1916. VIII. 31.	
iiij. Szirmay József	bdgy	Assiago	1918.	
Takács Gábor	szds	Limanowa	1914. XII. 11.	
Iantos József	á.-orvos	Krakkó	1914.. IX. 29.	
Tömöry Géza	ezer.	Budapest	1917. V. 3.	
Ujházy Tihamér	szds	a 14. huszárok	1914.	

Legénység.

Andi István huszár, 1892 Fóth, 1914 XI. 1. Szarzyna.

Ács Imre huszár, 1894 Turkeve, 1915 X. 29. Komarów.

Ács Tari József huszár, 1896 Jakabszállás, 1916 VIII. 25.
Korytnica.

Antal Lajos őrvezető, 1888 Jászszentandrás, 1916 IX. 22.
Zagorow.

Ács Lajos szakaszvezető, 1882 Mezőtúr, 1918 X. 17. Miskolc.
D. Ács Lajos huszár, 1889 Kuncsorba, 1915 VII.

Andrássi Ferenc szakaszvezető, 1891 Kenderes, 1918 Assiago.
Abonyi Sándor szakaszvezető, 1889 Tápiószéle, 1915 XI. 17.
Nowosielki.

Ábri Illés huszár, 1889 Kisújszállás, 1914 IX. 20. Wierzbica.

Bertalan Pál huszár, 1888 Jászsósztgyörgy, 1914 IX. 20.
Budapest.

Balogh I. Lajos huszár, 1892 Mezőtúr, 1914 X. 10. Stobierna.

Braksa Sándor huszár, 1894 Tiszakürt, 1914 X. 10. Gromnik.

Bauer Antal huszár, 1890 Békésmegyer, 1914 XII. 11. Limanowa.

Benedek Lajos huszár, 1893 Mezőtúr, 1914 XII. 11. Limanowa.

Buhács Mihály káplár, 1886 Törökszentmiklós, 1915 I. 10. Bilitz.

Besenyei Ferenc huszár, 1890 Jászdózsa, 1915 I. 21. Piotrków.

Boros István huszár, 1883 Jászberény, 1915 IV. 4. Szamuszyn.

Balázs Bálint huszár, 1893 Kunhegyes, 1915 IV. 25. Okna.

Bárdos István huszár, 1889 Mezőtúr, 1915 VII. 24. Tatárka.

Bán II. Sándor huszár, 1891 Monor, 1915 VII. 21. Budapest.

Barabás II. Imre káplár, 1890 Dévaványa, 1915 IX. 13.

Nowy Staw.

Bárány Sándor huszár, 1882 Kócsér, 1915 X. 27. Komorów.

Bata Sándor huszár, 1882 Törökszentmiklós, 1915 X. 27.

Komorów.

Berkó János huszár, 1891 Jánoshida, 1915 X. 29. Komorów.

Boros István huszár, 1892 Mezőtúr, 1915 X. 30. Rudka.

Bertalan Kálmán huszár, 1882 Jászsósztgyörgy, 1916 XI. 1.
Kolki.

Bódi János huszár, 1879 Törökszentmiklós, 1915 XI. 6. Kowel.

Balázs Mihály huszár, 1895 Rákóczi falva, 1915 XI. 7. Lisowow.

Bori Antal szakaszvezető, 1890 Jánoshida, 1915 XI. 7. Lisowow.

Berkes Mátyás huszár, 1892 Csépa, 1915 XI. 23. Katla Kurgan.

- Balogh Sándor örmester, 1890 Jászfelsőszentgyörgy, 1916 VI. 28. Korytnica.
- Bornemissa Sándor huszár, 1889 Turkeve, 1916 VI. 28. Korytnica.
- Bucsi II. Zsigmond huszár, 1893 Dévaványa, 1916 VII. 25. Wladimir Wolinszkij.
- Baba János huszár, 1890 Jászberény, 1917 I. 7. Marosvásárhely.
- Badó György huszár, 1880 Albis, 1918 I. 15. Kolozsvár.
- Bohacsik Dániel szíjgyártó, 1889 Rákóczipfalva, 1918 III. 15. Szarvas.
- Benke Ignác huszár, 1885 Dévaványa, 1918. IV. 16. Sacile.
- Bori Mátyás huszár, 1891 Szelevény, 1918 VIII. 31. Schlagemann Lavarone.
- Boder János huszár, 1894 Szentgyörgykáta, 1918 XI. 30. Budapes.t
- Bizi Lajos káplár, 1891 Tiszakürt, 1918 XII. 29. Budapest.
- Bugyi József huszár, 1883 Jászberény, 1919 II. 27. Tomszk (Szibéria.)
- Bencsik Károly huszár, 1898 Kisújszállás; 1919 III. 11.
- Biró Sándor huszár, 1881 Kisújszállás, 1914 IX. 20. Glogów.
- Berkes József huszár, 1893 Szelevény, 1916 Luck.
- Bori Mátyás huszár, 1891 Szelevény, 1917 VIII. 29. Olasz fronton.
- Berkes Károly huszár, 1893 Csépa, 1917
- Buhács Mihály káplár, 1886 Kenderes, 1915 I. 12. Granicnik.
- Bárod István huszár, 1889 Mezőtúr, 1915 VII. 24. Tatárka.
- Bivalicz Mihály káplár, 1873 Karcag, 1917 VIII. 13. Orosz fogságban.
- Böjti Imre huszár, Karcag, ismeretlen.
- Bogya István huszár, 1883 Dévaványa, 1914 IX. 29. Kowalowy.
- Bozsik Mihály huszár, 1889 Szentmártonkáta, 1914 ismeretlen.
- Bodnár Zsigmond huszár, 1877 Szolnok, 1917 IV. 17. oláh fogságban.
- Báranyi József huszár, 1882 Abádszalók, 1918 VIII. 26.
- Budai Lajos huszár, 1882 Abádszalók, 1918 V. 8.
- Bedé János szakaszvezető, 1890 Czibakháza, 1914 IX. 10-15 Zawadownál.
- Bugyi János huszár, 1893 Jászdózsa, 1918 Assiagó-nál.
- Csiba huszár, 3. század, 1914 X. 8. Wolka pod lasem.
- Ceglédi Nándor huszár, 1886 Jászfény szárú, harctéren szerzett betegségben, 1935.
- Czövek Bertalan huszár, 1891 Tiszaroff, 1914 IX. 19. Kecskemét.
- Csontos Dénes huszár, 1887 Vezseny, 1914 IX. vagy X. Sinna.
- Csontos Zsigmond szakaszvezető, 1890 Mezőtúr, 1914 XI. 13. Rzeszów.
- Csalami János örvezető, 1888 Tóalmás, 1914 XII. 11. Limanowa.
- Csuka György örvezető, 1888 Jászszenandrá, 1914 XII. 11. Limanowa.

- Corne Ciprián huszár, Solka (Bukovina), 1914 XII. 14. Wieliczka.
 Csik István huszár, 1890 Czibakháza, 1915 VI. 9. Kecskemét.
 Cseh Ferenc huszár, 1915 VI. 15. Horodenka.
 Csernák János káplár, 1886 Tiszavárkony, 1915 VII. 18.
 Sinków.
 Cziriák Gábor huszár, 1877 Kecskemét, 1915 VII. 20. Sinków.
 Cseh István huszár, 1892 Jászkarajenő, 1915 X. 23. Kukli.
 Csányi Péter huszár, 1895 Kiskunfélegyháza, 1915 X. 29.
 Komarow.
 Csöke Lajos huszár, 1902 Jászapáti, 1915 XI. 5. Rudka.
 Cseh Pál huszár, 1893 Csépa, 1916 VI. 24. Jaroslau.
 Csizmadia István huszár, 1893 Budapest, 1916 VIII. 31.
 Swiniuchy.
 Csáki András huszár, 1890 Jászszentandrás, 1916 IX. 20.
 Swiniuchv.
 Csáki Sándor huszár, 1893 Tápiógyörgye, 1916 IX. 20.
 Swiniuchy.
 Csatári Lajos huszár, 1892 Törökszentmiklós, 1916 XII. 5.
 Szentes.
 Csapó Mihály huszár, 1894 Fegyvernek, 1917 V. 21.
 Nagyszombat
 Csihát Sándor huszár, 1898 Turkeve, 1917 VI. 20. Turkeve.
 Csákbus Kálmán huszár, 1893 Jászberény, 1918 VI. 22.
 Assiago mellett.
 Csajbók János huszár, 1892 Abony, 1918 VIII. 28. Osteria del Termine.
 Czeiner József főfegyvermester, 1918 X. 14.
 Kecskemét.
 Cseh László huszár, 1893 Csépa, 1917 orosz harctér.
 Cseh Pál huszár, 1881 Csépa, 1918 olasz harctér.
 Csépan Lajos huszár, 1918 Jászszentandrás, 1918 IX. orosz fogság.
 Csépan Albert huszár, 1877 Kenderes, 1920 XII. 21. sebesülés folytán.
 Csatári Lajos huszár, 1896 Dévaványa, 1915 X. olasz harctér.
 Csöke Gábor huszár, Jászapáti, 1915 Stryj.
 Csontos Antal huszár, 1894 Szolnok, 1918 VI. 16.
 G. Csontos Dénes huszár, 1887 Vezseny, 1916 XII. 31.
 Csűrök Imre, 1883 Tiszavárkony, 1915 VI. 10. .
 Csupp Antal huszár, 1890 Kunhegyes, 1918 VI. 22.
- Darázs János huszár, 1889 Tápiógyörgye, 1914 XII. 11.
 Limanowa.
 Döbre Ferenc huszár, 1890 Vácszentlászló, 1915 IX. 13.
 Nowi Staw.
 Dukai Sándor huszár, 1891 Kecskemét, 1915 X. 29. Komarow.
 Dánkó András huszár, 1892 Jászládány, 1915 X. 30. Komarow.

- Darók Géza huszár, 1896 Jászkarajenő, 1915 X. 30. Komarow.
 Döbremdi János káplár, 1887 Mezőtúr, 1915 XI. 1. Majdan.
 Dobos Antal István káplár, 1889 Szolnok, 1915 XI. 7. Huta
 Litowszkaja.
- Dósa János huszár, 1890 Jászkarajenő. 1916 II. 13. Wien.
 Dér József huszár, 1897 Törtel, 1916 VIII. 13. Bubnow.
 Dékány Imre huszár, 1893 Dévaványa, 1916 VIII. 31. Korytnica.
 Dobák János huszár, 1890 Dévaványa, 1916 VIII. 31.
 Swiniuchy.
- Dudás Lajos huszár, 1888 Jánoshida, 1916 IX. 16. Korytnica.
 Debreczeni László huszár, 1891 Tiszaderzs, 1916 X. 4. Orel.
 Dorman András szakaszvezető, 1890 Törökszentmiklós, 1917 X. 22.
 Meleghavas.
- Domány István huszár, 1898 Jászládány, 1917 XI. 28. Bpest.
 Dobos Mihály huszár, 1893 Gödreszentmiklós, 1917 XII. 1.
 Köpcsény.
- Dénes Antal huszár, 1893 Törökszentmiklós, 1918 VII. 5. Trient.
 Durcsák Ferenc huszár, 1895 Bács, 1918 VII. 15. Innsbruck.
 Derzsi János huszár, 1893 Törökszentmiklós, 1918 VIII. 27.
 Assiago.
- Darázs István huszár, 1887 Tápiósüly, 1918 VI. 29. Assiago.
 Dobos István szakaszvezető, 1889 Szolnok, 1915 XI. 7. Huta
 Litowszkaja.
- Erős Péter huszár, 1892 Jászberény, 1918 VI. 15. Kecskemét.
 Endrédi Lukács őrzető, 1887 Kunhegyes, 1914 XII. 11.
 Limanowa.
- Ézsiás Vince káplár, 1889 Jászfényszaru, 1915 III. 13. Debrecen.
 Erdei János huszár, 1881 Törökszentmiklós, 1915 XI. 3. Kukli.
 Elek Ignác huszár, 1894 Turkeve, 1915 XII. 19. Kowel.
 Egert Máttyás őrmester, 1889 Wildenbach, 1917 IX. 11.
 Hidegség.
- Erdős Pál huszár, 1893 Kunhegyes, 1918 VII. 14. Assiago.
 Erdős András káplár, 1890 Dévaványa. 1918 VII. 18. Assiago.
 Ecsedi János huszár, 1891 Kunszentmárton, 1917 Erdélyben.
- Fehér Ferenc őrzető, 1889 Jánoshida, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Füleki Mihály káplár, 1890 Abony, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Farkas Pál Imre szakaszvezető, 1890 Jákóhalma, 1915 I. 1.
 Trencsén.
- Fridrik Károly huszár, 1890 Kunhegyes, 1915 III. 15. Stryj.
 Forgács Imre huszár, 1889 Ujkécske, 1915 IV. 6. Kolomea.
 Fehér József huszár, 1889 Kócsér, 1915 IV. 25. Ungvár.
 Földi András huszár, 1889 Törtel, 1915 X. 23. Kukli.
 Farkas Péter huszár, 1886 Kecskemét, 1915 X. 23. Komarow.
 Földi István, huszár, 1892 Kenderes, 1916 VI. 24. Liniew.

- Farkas Péter huszár, 1892 Szabadka, 1916 VIII. 23. Bubnow.
 Fülöp János őrmester, 1879 Besenyszög, 1916 IX. 16. Swiniuchy.
 Fodor Lajos örvezető, 1883 Kisújszállás, 1916 IX. 24. Wiktorówka.
 Földvári Sándor huszár, 1893 Nagvrév, 1916 XII. 26. Kecskemét.
 Fodor László huszár, 1891 Törtel, 1916 XII. 31. Cegléd.
 Fischer János huszár, 1891 Zagyarékás, 1917 VII. 28. Csíkszereda.
 Fekete József huszár, 1900 Ercsi, 1918 III. 3. Kecskemét.
 Fürge József huszár, 1898 Turkeve, 1916 VI. 2. Szolnok.
 Ferenc József huszár, 1883 Szatmárnémeti, 1918 XI. 9. Linz.
 Földi János huszár, 1899 Kenderes, 1918 I. 1. Arad.
 Földi István huszár, 1892 Kenderes, 1916 VI. 24. Liniew.
 Felvés Ferenc huszár, 1884 Kenderes, 1916 V. 3. Wola Suszanska.
 Fancsali István huszár, 1887 Szolnok, 1915 III. 7. járórszolgálatban.
 Fülöp Fülöp huszár, 1883 Jásztelek, 1918 olasz harctér.
 Faragó András huszár, 1882 Abádszalók, 1914 IX. havában.
 Ferenci Ambrus huszár, 1895 Czibakháza, 1915 XI. 24. v. 25.
 Fekete Mihály huszár, 1896 Jászladány, 1915 XI. 25. Tseljabinsk.
 Fehér I. János huszár, 1893 Jánoshida, 1915 X. 29. Komarow.
 K. Farkas Lajos huszár, 1893 Kunszentmárton, 1915 XI. 4. Rudka.
 Gréczi István huszár, 1892 Jászfelsőszentgyörgy, 1914 IX. Krakkónál, hídrobantás alkalmával.
 Gödöny Illés szakaszvezető, 1887 Tápióbicske, 1916 III. 6. Kozlow.
 Gönczi József örvezető, 1887 Tiszaroff, 1915 V. 10. Onuth.
 Gábor János huszár, 1892 Jászdózsza, 1915 VII. 20. Brodok.
 Gregor József szakaszvezető, 1890 Jászberény, 1915. X. 25. Wien.
 Gáspár II. József huszár, 1882 Abony, 1915 X. 29. Komarow.
 Gerőcs József huszár, 1897 Tiszavárkony, 1915 X. 29. Komarow.
 Gulyás János huszár, 1895 Kunszentmárton, 1915 XI. 5. Rudka.
 Gvökér János-huszár, 1890 Boldog, 1916 VI. 27. Krakkó:
 Gyenes János káplár, 1889 Ceglédbercel, 1916 VIII. 9. Cegléd.
 Grünzweig József etű. szakaszvezető, 1888 Budapest, 1916 VIII. 31. Swiniuchy.
 Gál I. István huszár, 1917 X. 18. Kuncsorba.
 Gilányi Lajos szakaszvezető, 1889 Öcsény, 1918 IV. 21. Csíkszereda.
 Gavaldik Sándor huszár, 1897 Tápiószele, 1919 III. 18. Tápiószele.
 Galambos János huszár, 1891 Kenderes, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Gellértffy János huszár, 1885 Kisújszállás, 1920 II. 29.
 Genczi Lajos huszár, 1876 Kisújszállás, 1914 IX. 5.

- Haris József huszár, 1890 Szajol, 1914 IX. 17. Wien.
- Hajdú Imre őrmester, 1888 Mezőtúr, 1914 IX. 19. Glogów és Styków között.
- Halas Péter káplár, 1889 Abádszalók, 1914 XII. 11. Limanowa.
- Honig István huszár, 1891 Budapest, 1914 XII. 11. Limanowa.
- Hegyí Ferenc huszár, 189J Jászárokszállás, 1915 X. 23. Kukli.
- Halápi József huszár, 1896 Jászberény, 1915 X. 29. Komarow.
- Horváth István huszár, 1881 Turkeve, 1915 X. 29. Komarow.
- Hegedűs András örvezető, 1894 Püspökladány, 1915 XI. 9. Komarow.
- Hajnos József káplár, 1884 Pusztavacs, 1916 IV. 2. Cholm.
- Hannawald Henrik József őrmester, Sittmesgrün, 1916 VI. 7. Luck.
- Horváth Pál huszár, 1895 Abony, 1916 VI. 19. Zamliszczy.
- Halmavánszky János huszár, 1887 Alberti, 1916 VIII. 16~ Jaroslau.
- Holló István huszár, 1893 Keszegfalu, 1916 VIII. 25. Koniuchy.
- Hejk István huszár, 1893 Csömör, 1916 IX. 16. Swiniuchy.
- Halkó Frigyes huszár, 1891 Czibakháza, 1916 IX. 20. Swiniuchy.
- Halápi György szakaszvezető, 1887 Abony, 1917 III. 24. Wjatka.
- Horváth Pál huszár, 1895 Óbecse, 1917 VI. 14. Jezierzanka.
- Horváth Péter huszár, 1898 Domokos, 1917 IX. 7. Rohozna.
- Horváth Sándor huszár, 1897 Monor, 1917 X. 1. Hosszúhavas.
- Hajagós Ferenc huszár, 1899 Kecskemét, 1917 XI. 28. Budapest.
- Hornyák Ferenc huszár, 1897 Budapest, 1918 I. 15. Szabadka.
- Héjas Ferenc huszár, 1887 1918 VII. 13. Assiago.
- Hegedűs János huszár, 1883 Mogyoród, 1918 VIII. 17. Trostianice.
- Hállai János huszár, 1887 Rákoskeresztúr, 1818 X. 13. Budapest.
- Hegyí János káplár, 1887 Tóalmás, 1918 XII. 13. Budapest.
- Horváth Pál huszár, 1896 Pusztamonostor, 1916 VII. 4. Swiniuchy.
- Hangvási Lőrinc örvezető, 1889 Korcog, 1918 X. 4. eltűnt olasz harctéren.
- Halas Péter káplár, 1890 Kunhegyes, 1914 XI. 11. Limanowa.
- Horváth Flórián huszár, Jászapáti, 1915 olasz harctéren.
- Ipacs Márton huszár, 1881 Kunszentmárton, 1915 X. 29. Komarow.
- Igriczi András huszár, 1896 Mezőtúr, 1915 X. 31. Kolki.
- Imre László huszár, 1896 Kisújszállás, 1915 XI. 5. Rudka.
- Illés Gábor szakaszvezető, 1890 Jászkisér, 1916 VI. 16. Chorów.
- Illés György huszár, 1884 Czibakháza, 1916 orosz fogságban.
- Ivanics Gábor huszár, 1891 Jásztelek, 1928 sebesülés folytán.
- K. Józsa Sándor káplár, 1890 Kunhegyes, 1914 XII. 11. Limanowa.
- Jakucs István huszár, 1890 Mezőtúr, 1914 XL. 1. Szarżyna.

Juhász Ferenc huszár, 1882 Jászkisér, 1915 III. 28. Sternberg.
 Jandacsik István huszár, 1893 Abony, 1915 VII. 2. Horodenka.
 Jándi Károly huszár, 1892 Tószeg, 1915 X. 30. Dölziyca.
 Juhász József huszár, 1893 Dévaványa, 1915 XI. 3. Kukli.
 Juhász Alajos huszár, 1893 Jászárokszállás, 1915 XI. 25.
 Chrudim,
 Jerzabek János őrvezető, 1883 Budapest, 1916 VI. 16. Chorów.
 Juhász István huszár, Kecskemét, 1918 VII. 3. Assiago.
 Juhász József huszár, 1898 Jászdózsa, 1919 I. 4. Budapest.
 Jakucs István huszár, 1890 Mezőtúr, 1914 XI. 1. Szarzyna.
 Janó Péter huszár, 1872 Kisújszállás, 1917 IX. 5.

Koós Jenő Béla század szijgyártó, 1885 Abony, 1914 VIII. 10.
 Budapest.

Kovács János őrvezető, 1886 Ujszász, 1914 IX. 11. Rawaruszka.

Kiss II. József huszár, 1892 Tószeg, 1914 X. 20. Przeworsk.

Kóczog János huszár, 1891 Karcag, 1914 XI. 27. Kisújszállás.

T. Kiss Áron huszár, 1887 Kisújszállás, 1914 XII. 11. Limanowa.

Kovács Gyula Kálmán őrmester, 1889 Törökszentmiklós, 1914
 5tl. 1. Limanowa.

Kiss János huszár, 1891 Kunszentmárton, 1915 I. 9. Kecskemét.

Karsai Miklós káplár, 1888 Kunhegyes, 1915 V. 10. Onuth.

Komár János Károly huszár, 1881 Kunszentmárton, 1915 VII.
 24. Sinków.

Krizsán Antal őrvezető, 1888 Abony, 1915 X. 23. Onuth.

H. Kiss Pál huszár, 5. szd. 1915 XI. 7. Huta Litowszkaja.

Kozma Mátyás huszár, 1892 Jászsentedrás, 1915 X. 27.

Komarów.

Kis Fekete Mihály huszár, 1895 Kiskunfélegyháza, 1915 X. 29.

Komarów.

Kiss János huszár, 1895 Tiszaújfalu, 1915 X. 29. Komarów.

Kollár János huszár, 1896 Kunszentmárton, 1915 X. 29. Komarów.

Király Ferenc huszár, 1882 Harasztos, 1915 X. 31. Rozyszcze.

Kiss Pál huszár, 1888 Ujszász, 1915 XI. 7. Lisowów.

Kocsmár Sándor káplár, 1890 Abádszalók, 1915 XI. 7. Lisowów.

Kupai I. Lajos huszár, 1882 Abádszalók, 1915 XI. 16. Jaroslau.

Kiss Menyhért huszár, 1891 Jászberény, 1915 XII. 12. Kecskemét.

Kisbakonyi Géza huszár, 189 Jásztelek, 1915 XII. 12. Jásztelek.

Kovács János huszár, 1888 Alberti, 1916 IV. 4. Cholm.

Kátai István huszár, 1892 Karcag, 1916 IV. 29. Wien.

Kenész Béla szakaszvezető, 1894 Mezőtúr, 1916 VI. 15. Wladimir
 Wolinszkij.

Komondi István huszár, 1890 Tiszaföldvár, 1916 VI. 24. Sadów.

Kelemen István huszár, 1867 Nagykáta, 1916 VI. 26. Budapest.

Koppelman Samuel őrmester, 1890 Obermillerschantz, 1916
 VII. 9. Bubnów.

Kiss Barnabás huszár, 1893 Jászapáti, 1916 VII. 26. Kostroma.

- Kürti Péter huszár, 1896 Nagykőrös, 1916 VIII. 27. Koniuchy.
 Kozák Károly káplár, 1887 Nagykőrös, 1916 IX. 17. Swiniuchy.
 Kocsis János huszár, 1893 Karcag, 1916 IX. 18. Zagorów.
 Kiss János káplár, 1890 Dány, 1916 IX. 20. Swiniuchy.
 B. Kiss József huszár, 1889 Rákóczi falva, 1916 IX. 20. Swiniuchy.
 Kovács János huszár, 1890 Rákóczi falva, 1916 IX. 20. Swiniuchy.
 Kovács Péter huszár, 1890 Czöd, 1916 X. 27. Wladimir
 Wolinskij.
 Kovalter Kálmán huszár, 1893 Győr, 1916 XII. 15. Besztercze.
 Kiss József huszár, 1872 Bia, 1917 I. 4. Mastacani (Románia.)
 Kádár János huszár, 1891 Törtel, 1917 VI. 30. Budapest.
 Kovács II. János huszár, 1890 Szolnok, 1918 V. 6. Maros-
 vásárhely.
 Klement Károly őrmester, 1885 Budapest, 1918 VI. 21. Assiago.
 Kaltenecker Lipót huszár, 1884 Dunaharaszti, 1918 VI. 22.
 Assiago.
 Kovács II. Sándor, 1898 Kecskemét, 1918 VII. 8. Ghertele.
 Kállai Benő huszár, 1890. 1918 VII. 14. Assiago.
 Kiss I. József huszár, 1897 Abony, 1918 VII. 26. Termine.
 Kecskés Mihály huszár, 1894. 1918 VII. 20. Assiago.
 Kelemen András huszár, 1883 Turkeve, 1918 IX. 29. Gemona.
 Kapitány László huszár, 1897 Oltcertész, 1918 X. 29. Wels.
 Kocsis Pál hi/szár, 1896 Lajosnizse, 1918 X. 31. Loriei.
 Karakó János huszár, 1883 Tiszamagyaros, 1918 XII. 2. Budapest.
 Kovács János huszár, 1896 Tizsasüly, 1916 VII. Assiago.
 Kontra Géza huszár, 1893 Fegyvernek, 1916.
 Kinczel Mihály káplár, 1882 Kenderes, 1916 VII. 10. Swiniuchy.
 Kádár Imre huszár, 1895 Kenderes, 1916 IV. 14. Kaprilówka.
 V. Kovács János őrzetető, 1889 Kenderes, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Kátai Imre huszár, 1892 Karcag, 1916 IV. 14. W^Tien.
 Kántor János huszár, 1881 Karcag, 1918 Budapest.
 Király Ferenc huszár, 1899 Karcag, 1920. Angol fogságból
 visszatérve.
 Kolostvák Imre huszár.. Karcag, 1917 V. 23. Isonzó.
 Cs. Kovács István, 1890 Karcag, 1937. Meghalt.
 B. Kovács Mihály huszár, 1892 Karcag, 1915 VII. 17. Duminow.
 P. Kiss Péter huszár, 1898 Karcag, 1920 I. 25. Karcag.
 Koós János őrmester, 1892 Turkeve, 1916 VIII. 25. Korytnica.
 Katona József káplár, 1892 Dévaványa, 1918.
 Katona Sándor őrmester, 1881 Dévaványa, 1917 IV. 17. Oláh
 fogságban.
 K. Kun Imre huszár, 1889 Kunhegyes, 1920 III. 23.
 D. Kovács Gábor káplár, 1893 Kunhegyes, 1918 VIII. 27.
 Bosco Secca.
 Király Sándor huszár. 1890 Kunhegyes, 1915. Orosz harctéren.
 Kollár János huszár, 1895 Kunszentmárton, 1915.
 Kovács Gerson őrmester, 1889 Nagyrév, 1916 XI. 4. Dolica.

Kálmán Antal huszár, 1891 Szolnok, 1916 VIII. 10. Kodulince.
 Kepés András huszár, 1880 Abádszalók, 1915 X. 7.
 Kovács János huszár, 1880 Tizsasüly, 1918 VII. végén Assiago.
 Kádár Albert huszár, 1878 Kisújszállás, 1918.
 G. Kovács Károly huszár, 1878 Kisújszállás, 1916 VI.
 Keresztesi András huszár, 1885 Jászkisér, 1928 Szolnok.
 Kövesdi András huszár. · 1882 Jászkisér, 1921 VI. 11.
 Kiss László huszár, 1881 Jászkisér, 1931 Budapest.
 Kiss István huszár, 4. szdná.1, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Kardos Mihály huszár. 1914 XII. 11. Limanowa.
 Kajtácsi..... káplár,..... 1914 XII, 11, Limanova
 Kenéz . . . szakaszvezető, 2. szd. 1914 X. 7.

Lantai István huszár, 1888 Tiszaiöldvár, ~1916 VIII 12. Korytnica.
 Lázár Szilveszter huszár. 1896 Jászladány, 1914 X. 20. Przeworsk.
 László István huszár, 1890 Kunszentmárton, 1915 II. 22. Petranka.
 Lacza József huszár, 1892 Sárbogárd, 1915 VI. 28. Pohorloutz.
 László Antal huszár, 1895 Kiskunhalas, 1915 X. 28. Komorów.
 Lukács Mihály huszár, 1892 Czibakháza, 1915 X. 29. Komorów.
 Lévai Gábor káplár, 1885 Ujszász, 1915 X. 30. Komorów.
 Lukács Kálmán őrmester, 1886 Nagyrév, 1915 XI. 5. Rudka.
 Lakatos Péter huszár. 1882 Csépa, 1916 VII. 31. Korytnica.
 Láng Lajos huszár, 1887 Pestszenterzsébet, 1918 II. 22. Maros-
 vásárhely.
 K. Ladi Sándor huszár, 1885 Jászkisér, 1934. Jászkisér.

Molnár Pál huszár, 1889 Tiszaföldvár, 1914 IX. 26. Starzyna.
 Morváai Sándor huszár, 1891 Jászdózsa, 1914 X. 2. Bobowa
 Grybów.
 Molnár László huszár, 1890 Pánd, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Molnár Mihály huszár, 1891 Rákóczi falva, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Mucza Gergely huszár, 1891 Ujszász, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Majer Alajos káplár» 1886 Kiskomárom, 1915 I. 21. Piotrków.
 Menkó István örvezető, 1888 Zagyvarékás, 1915 IV. 27. Homonna.
 Munkácsi Lajos huszár, 1887 Szolnok, 1915 IV. 20. Pohorloutz.
 Molnár Béla huszár, 1892 Tiszaug, 1915 X. 23. Kukli.
 Major Károly huszár, 1879 Nagyrév, 1915 X. 27. Komarów.
 Medve Sámuel káplár, 1883 Jászkisér, 1915 X. 27. Komarów.
 Méhesi Ferenc huszár, 1884 Kecskemét, 1915. X. 27. Komarów.
 Molnár András káplár, 1884 Kisújszállás- 1915 X. 28. Komarów.
 Miskolczi Sámuel huszár, 1896 Tápiógyörgye, 1915 X. 29.
 Komarów.
 Murányi József huszár. 1915 X. végén Majdan mellett.
 Major Károly huszár, 1895 Tószeg, 1916 III. 19. Torda.
 Murányi Albert örvezető, 1885 Mezőtúr, 1916 III. 25. Beszterce-
 bánya.
 Moró Ferenc huszár, 1896 Szolnok, 1916 VI. 7. Luck.

Murják Imre huszár, 1880 Jászberény, 1916 VII. 26. Kostroma.
 Makai Imre huszár, 1892 Jászládány. 1916 VIII. 31. Swiniuchy.
 Mirák János káplár, 1886 Rákoskeresztúr, 1916 VIII. 31. Swiniuchy
 Mihály Sándor huszár, 1890 Turkeve, 1916 IX. 16. Korytnica.
 Markó Ferenc szakaszvezető, 1888 Jászsalsószentgyörgy, 1916 IX.
 16. Swiniuchy.

Mikes István káplár, 1890 Mezőtúr, 1916 XII. 5. Szentés.
 Metz Pál szakaszvezető, 1890 Vecsés, 1917 VII. 24. Kisbükkhavas.
 Macsaj Vilmos szakaszvezető, 1879 Pozsony, 1917 X. 15.
 Kecskemét.

Mészáros József huszár- 1898 Karcag, 1918 V. 7. Görz.

Maiéter Dániel, 1891. 1918 VII. 13. Assiago.

Makkai Mihály huszár, 1895. 1918 VIII. 23. Cinto
 Maggiore.

Móra János huszár, 1897. 1918 XI. 10. Győr.

Márkus László huszár, 1880 Jászszentandrás, 1916 VIII. 30.
 Korytnica.

Majzik István szakaszvezető, 1889 Fegyvernek, 1915.

Mikes István huszár, 1890 Mezőtúr, 1916 XII. 5.

Mándoki László huszár, 1891 Karcag, 1916 XII. 6.

Majzik István huszár, 1889 Kuncsorba, 1915 VII.

Matyus Lajos huszár- 1892 Abádszalók, 1917 II. 18.

Molnár András huszár, 1892 Kisújszállás, 1917 V. 16.

Sz. Máté Károly huszár, 1891 Kisújszállás, 1916 X. 16.

Márta Kálmán huszár, 1888 Kisújszállás, 1915 XI. 1.

Sz. Máté Kálmán huszár, 1881 Kisújszállás, 1922 IV. 19.

Monoki Kálmán huszár, 1873 Kisújszállás, 1917 IX. 5.

Morvai András huszár, 1891 Jászdózsa, 1914. Sebesülése folytán
 kórházban.

Nádas Kálmán káplár, 1886 Nagykörű, 1914. IX. 15. Kecskemét.

Német Illés őrvezető, 1891 Kőtelek, 1914 IX. 22. Kassa.

Nagy Lajos I. huszár, 1888 Mezőtúr, 1914. IX. 25. Jablonki.

Cs. Nagy Kálmán huszár, 1891 Kisújszállás, 1914. XI. 27. Kisújszállás.

Nagy Kálmán őrmester, 1888 Budapest, 1914 XII. 11. Limanova.

Németh Rafael huszár 1887 Tápiószecső, 1915. V. 10. Onuth.

Nagy Ignác huszár, 1884 Homokhegy, 1915 VI. 27. Okna.

Nagy II. Ferenc káplár, 1883 Jászárokszállás, 1915 IX. Luck.

Nagy Mihály huszár, 1891 Csépa, 1915 X. 23. Kukli.

Nagy F. Károly huszár, 1895 Kiskunhalas, 1915 X. 29. Komarów.

Nagy Sándor huszár, 1879 Tiszaroff, 1915 X. 29. Komarów.

Németh Kálmán huszár, 1893 Karcag, 1915 X. 30. Komarów.

Nagy Czirók Balázs huszár, 1895 Kiskunhalas, 1916. IV. 1. Tschita.

B. Nagy Sándor huszár, 1892 Nagyrév, 1917 V. 24. Kecskemét.

Nagy Mihály huszár, 1883 Karcag, 1918 X. 12. Brück.

Nyúzó Lajos káplár, 1893 Dévaványa, 1919 I. 8. Dévaványa.
 Nagy Imre őrmester, 1887 Csépa, 1915 Kecskemét.
 Nagy Sándor huszár, 1892 Tiszakürt, 1918 Assiago.
 Nagy Ferenc huszár, 1891 Abádszalók, 1916. V.
 Nagy Sándor huszár, 1892 Kisújszállás, 1915. V. 10.
 Nyitrai Ágoston huszár, 1873 Kenderes, 1915 X. 22. Budapest.
 Nyikos Kálmán huszár, 1883 Kisújszállás, 1914.

Oláh Miklós huszár, 1893 Abádszalók, 1915 IV. 15. Kolonien.
 Oláh József huszár, 1892 Piliscsaba, 1916. IV. 13. Miluse.
 Oláh Miklós huszár, 1883 Tiszaroff, 1915 Bukowina.
 K. Oláh János káplár, Kisújszállás, 1915. IV. 4. Mitkeu.

Pele Pál huszár, 1892 Abony, 1914 XII. Limanowa.
 Posta Sándor szkv., 1890 Tiszainoka, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Pócsai Károly káplár, 1885 Törökszentmiklós, 1915 VI. 27. Okna.
 Péter Sándor huszár, 1890 Tiszaroff, 1915 IX. 17. Nowy Staw.
 Polynik Gábor huszár, 1896 Tiszaderzs, 1915 X. 27. Komarów.
 Padár István káplár, 1884 Nagykőrű, 1915 X. 29. Komarów.
 Perge József őrmester, 1879 Kőtelek, 1915. X. 29. Komarów.
 P. Papp István őrzető, 1893 Tiszaíldvár, 1915 X. 30. Komarów.
 Pirisi József huszár, 1884 Homokmégy, 1915 XI. 20. Komarów.
 Pogány Imre huszár, 1896 Tápióság, 1916 VII. 20. Bubnów.
 Petró Pál huszár, 1897 Tápiógyörgye, 1916 VII. 29. Korytnica.
 Polyák Sándor huszár, 1893 Kocsér, 1916 VIII. 2. Korytnica.
 Pamázi János huszár, 1887 Jászládány, 1916 VIII. 3. Korytnica.
 Pataki István huszár, 1887 Tóalmás, 1916 IX. 20. Zagorów
 Pál Imre szd. kürtös, 1885 Kunhegyes, 1917 V. 26. Sasfészek.
 R. Papp István huszár, 1881 Dévaványa. 1917 VIII. 21. Maros-
 vásárhely.
 Perge Imre őrzető, 1884 Karcag, 1917 X. 22. Limanowai sebe-
 sülés folytán.
 Próczai András huszár, 1898 Jászládány, 1917 XII. 11. Brassó.
 Patkó Lukács káplár, 1879 Szelevény, 1918 IV. 17. Moskwa.
 Putyera Ferenc huszár, 1884 Matyusnyék, 1918 VII. 21. Carbonari.
 Papp Ferenc huszár, 1899 Nagykőrös., 1918 VI. 28. Nagykőrös.
 Petró János káplár, 1889 Tápiószele, 1918 VII. 10. Innsbruck.
 Papp Balázs huszár, 1899 Nagykőrös, 1918 IX. 16. Trient.
 Pekarik János huszár. 1883 Csépa, 1918 X. 23. Larici.
 Pór András huszár, 1890 Besenyszög, 1929 IX. 15.
 B. Padár János őrzető, 1887 Kenderes, 1918 Assiago.
 Paló Mihály huszár, 1898 Szolnok, 1918 X. 12. olasz front.
 Péter Ödön huszár, 1895 Jászfény szaru, 1915 III. 15. Bukowina.
 Pete Károly huszár, 3. századnál, 1914 XII. 1. Limanowa.

Révi Sándor káplár, 1890 Törökszentmiklós, 1914 IX. 11. Rawa-
 ruszka.
 Ráb Mihály huszár, 1893 Tiszaíldvár, 1914 IX. 28. Kowalowy.

- Rágó István huszár, 1892 Jászapáti, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Rumpf József őrmester, 1879 Budapest, 1915 Vf. 30. Budapest.
 Rátóti Miklós káplár, 1883 Törtel, 1916 IX. 16. Swiniuchv.
 Ritter János káplár, 1889 Peterd, 19D3 V. 2. Csíkszereda/
 Répás István huszár, 1879 Kóka, 1918 VI. 28. Csíkszereda.
 Rideg Sándor huszár, 1897 ? 1918 VII. 13. Assiago.
 Rózsa János huszár, 1898 Kenderes, 1918 VIII/26.
 Rimaszombati László huszár, 1881 Karcag, 14)19 Szibéria.
 Rapolti János huszár, 1894 Karcag, 1916 III. 16.
 Rácz András huszár, 1896 Kisújszállás, 1915.
 Rézli Mátyás huszár, 1893 Gyulafirátót, 1918 VII. 23. Termine.
 Sajó Antal huszár, 1892 Tiszaderzs, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Sós Antal huszár. 1892 Jászberény, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Sós István huszár, 1891 Jászberény, 1914 XII. 11. Limanowa. *
 Simon I. József huszár, 1887 Szolnok, 1915 III. 5. Karolinental.
 Surányi Károly e. é. ő. káplár, 1893 Budapest, 1915 III. 30. Horod-
 denka.
 Sutyor István káplár, 1893 Táska, 1915 IV. 4. Mitkeu.
 Süveges Lajos huszár, 1893 Kunhegyes, 1915 V. 1. Szamuszyn.
 Semerányi Lajos huszár, 1888 Turkeve, 1915 V. 11. Onuth.
 Sárjai József huszár, 1893 Újpest, 1915 VII. 12. Kecskénét.
 Starrach Károly I. o. főpatkolómester, ? Lubau, 1915 VIII. 27.
 Kecskemét.
 Spányik Gyula őrvezető, 1886 Csömör, 1915 X. 23. Kukli.
 Sipos I. István huszár, 1896 Mezőtúr, 1915 XI. 3. Komarów.
 Sók József őrmester, 1915 IX. 13. Nowv-Stawf.
 Sárkány Sándor szkv. 1890 Turkeve, 1915 XII. 6. Wladimir Wo-
 linszkij.
 Sefcsik József szkv., 1890 Mesterszállás, 1916 VIII. 31. Swiniuchy.
 Seres Imre őrmester, 1882 Turkeve, 1916 VIII. 31. Swiniuchy.
 Somogyi Károly huszár, 1891 Dévaványa, 1916 IX. 16. Swiniuchy.
 Sinka István huszár, 1893 Tiszavárkony, 1916 IX. 20. Swiniuchy.
 Sörös Péter huszár, 1876 Ada, 1917 VI. 25. Budapest.
 Sipos Jenő huszár, 1882 Arad, 1917 VII. 6. Orel.
 Sólyom Sándor huszár, 1897 Mezőtúr, 1918 III. 23. Marosvásár-
 hely.
 Sera Sándor huszár, 1888 Tizzasas, 1918 V. 1. Sepsiszentgyörgy.
 Sajermann László huszár, 1895 Jászkarajcnő, 1918 VII. 2. Ghertele.
 Somogyi Imre huszár, 1895 Dévaványa, 1918 VIII. 8. Campo
 Gallina.
 Süveges János huszár, 1900 Dévaványa, 1918 X. 7. Zell am See.
 Serege Pál huszár, 1884 Kenderes, 1918 X. 26. Sztropkow.
 Süveges Kálmán káplár, 1892 Kenderes, 1914 VIII. 8.
 Susa József huszár, 1892 Kenderes, 1914 X.
 Somodi Benjámín huszár, 1882 Tiszaug, 1914 X. 29.
 Sohajda József huszár, 1894 Karcag, 1918 VIII. 27.
 Sütő Péter huszár, 1883 Karcag, 1915 II. 141

- Susa József huszár, 1892 Kunhegyes, 1914 XII. II. Limanowa.
 Simon József huszár, 1898 Szolnok, 1915 III. 15.
 Surányi Gergely szkv., ? Törökszentmiklós, eltűnt.
 Sisa Lajos káplár, 1898 Jászberény, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Sándor Bálint huszár, 1881 Kisújszállás, 1916 XII. 8.
 Sándor Sándor huszár, 1889 Jászfényszaru, 1914 XI. 19. Szczurowo.
 Szabari I. János.huszár, 1891 Kócsér, 1914 VIII. 8. Grk.
 Szentesi János huszár, 1892 Mezőtúr, 1914 X. 10. Stobierna.
 Székely Zsigmond káplár, 1889 Tiszaföldvár, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Szepes Lajos huszár, 1892 Kunhegyes, 1914 XII. 11. Wien.
 Szűcs Péter huszár, 1892 Kunmadaras, 1915 II. 21. Markowce
 Szabó József huszár, 1890 Kunhegyes, 1915 II. 27. Budapest.
 Szecsei Sándor huszár, 1892 Kenderes, 1915 III. 8. Budapest.
 Szakái Pál huszár, 1889 India, 1915 IV. II. Pusztaja Moja Volja.
 Szaszko István káplár, 1889 Jászberény, 1915 IV. 4. Pohorloutz.
 Szűcs Sándor szkv., 1891 Tiszásas, 1915 VI. 4. Pisek.
 Szikszai József huszár, 1892 Jászládány, 1915 X. 23. Kukli.
 Szél Péter huszár, 1896 Kunmadaras, 1915 X. 29. Komarów.
 Szabó László huszár, 1884 Kecskemét, 1915 XI. 3. Rozyszcze.
 Szőke Gábor huszár, 1893 Tiszaföldvár, 1915 XI. 7. Dolzycze.
 Szabó Imre huszár, 1890 Mezőtúr, 1915 XI. 9. Huta Litowskaja.
 Szikora Mihály huszár, 1892 Csóvár, 1915 XI. 17. Nowosielki.
 Szélesi István huszár, 1893 Kocsér, 1916 V. 2. Kecskemét.
 Széles János huszár, 1893 Jánoshida, 1916 V. 5. Bogoslow.
 P. Szabó Sándor káplár, 1889 Kunhegyes, 1916 VIII. 31. Swiniuchy.
 Szűcs Gáspár huszár, 1891 Mezőtúr, 1916 VIII. 31. Swiniuchy.
 Szabados Pál káplár, 1883 Fegyvernek, 1916 IX. 20. Swiniuchy.
 Szentmiklósi Sándor huszár, 1889 Szolnok, 1917 X. 31. Eger.
 Szopcsák János huszár, 1886 Bugyi, 1917 XII. 17. Kecskemét.
 Szűcs János huszár, 1890 Cibakháza, 1918 I. 25. Cibakháza.
 Szoldatits János huszár, 1885 Szentpéterfa, 1918 VII. 12. Trient.
 Szász János huszár, 1887 Nyiracsád, 1918 VII. 20. Grics-Bozeu.
 Szenczi Péter örvezető, 1888 Dévaványa, 1918 VII. 30. Termine.
 Szarnák József huszár, 1875 Nagykörű, 1920 IX. 29. Komsak.
 Szabó László huszár, 1894 Csépa, 1915 orosz harctér.
 Szecsenyi Sándor huszár, 1892 Kenderes, 191 III. 8.
 Szűcs Zsigmond huszár, 1883 Mezőtúr, 1915 V. 9.
 Szendrei József huszár, 1887 Karcag, 1916 I. 8.
 P. Szabó Sándor huszár, 1891 Karcag, ismeretlen.
 Szentesi Sándor huszár, 1894 Karcag, 1916 X. Szibéria.
 Szabó Sándor huszár, 1877 Karcag, 1918 eltűnt.
 Szentpéteri Mihály huszár, 1880 Jászkisér, 1914 XII. 11. Limanowa
 Szabó V. Imre huszár, 1887 Kunhegyes, 1914 ismeretlen.
 Szász Károly huszár, 1893 Kunhegyes, 1918 X.
 Szepesi Antal huszár, 1883 Kunszentmárton, 1935 meghalt.
 Szabó Sándor huszár, 1886 Abádszalók, 1914 XII. 11. Limanowa.

- Szálai András huszár, 1884 Kisújszállás, 1919 III. 11.
 Szűcs R. János huszár, 1881 Jászkarajenő, 1915 VU. 23. Sinków.
 Szemerédi Pál huszár, 1883 Alsónyáregyháza, 1918 VII. 18. Felsőslagenanfr.
 Szűcs Sándor huszár, 6. szd., 1914 XII. 11. Limanowa.
- Tacsik Márton huszár, 1889 Kunszentmárton, 1914 XI.
 . K. Tóth Elek káplár, 1887 Lajosmizse, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Tóth Lajos őrmester, 1884 Dévaványa, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Tóth I. Sándor káplár, 1886 Lajosmizse, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Török József huszár, 1887 Törökszentmiklós- 1915 V. 10. Onuth.
 Tóth József huszár, 1883 Aszód, 1915 VII. 15. Sinków.
 Takács Ferenc huszár, 1881 vagy 1889 Kunmadaras, 1915 VII. 26. Sinków.
- Tábori János huszár, 1892 Tiszaföldvár, 1915 X. 24. Bozice.
 Tóth Mihály huszár, 1885 Kecskemét, 1915 X. 25. Komarów.
 Tösér József huszár, 1891 Jászárokszallás, 1915 X. 27. Kukli.
 K. Tóth Antal huszár, 881 Mezőtúr, 1915 X. 27. Komarów.
 M. Tóth Bálint szkv. 1889 Túrkeve, 1915 X. 29. Komarów.
 Tóth Gergely huszár, 1885 Géderlak, 1915 XI. 2. Kolki.
- Telek Lajos huszár- 189-2 Arad, 1915 XI. 23. Katta-Kurgan.
 Tóth István huszár, 1896 Tiszapüspöki, 1915 XII. 31. Troppau.
 Tombor László huszár, 1892 Tiszapüspöki, 1916 VU. 12. Bubnów.
 Tökési Lajos huszár, 1893 Túrkeve, 1916 VII. 28. Korytnica.
 Tóth István huszár, 1891 Tarnaörs, 1916 IX. 20. Korytnica.
 Tözsér Manó huszár, 1865 Jászárokszallás, 1916 X. 27. Wladimir Wolinskij.
- Táborosi István huszár, 1888 Czibakháza, 1910 XII. 8. Argrestro.
 Takács István huszár, 1916 V. 24. Niznij Nowgorod.
 Tóth Vince huszár, 1892 Kiskunfélegyháza, 1917 X. 24. Kecskemét.
 Tóth Márton huszár, 1882 Szentmártonkáta. 1918 VI. 24. Asiago.
 Tomány István huszár, 1882 Tiszaszentimre, 1918 VIII. 8. Val di Nos.
- Tokai János huszár, 1884 Mezőtúr, 1919 X. 16. Budapest.
 M. Tóth Sándor huszár, 1891 Kenderes, 1914 VIII. 8.
 Tarjáni Mihály huszár, 1889 Karcag, 1915.
 Takács Imre huszár, 1882 Karcag, 1916.
 Török Miklós huszár, Jászapáti, 1915 olasz harctéren.
 S. Tóth István őrzető, 1888 Kunszentmárton, 1921.
 Tóth Károly huszár, 1883 Kisújszállás, 1915 XI. 27.
 V. Tóth István huszár, 1896 Czibakháza, 1915 XII. 31.
- Uj Sámuel iuszár, 196 Kunmadaras, 1915 X. 27. Komarów.
 Urbán János huszár, 1885 Törökszentmiklós, 1915 XII. 2. Törökszentmiklós.
 Üstökös Bálint őrmester, 1889 Kunmadaras, 1918 VI. 20. Omsk.
 Urbán I). István huszár, Jászapáti, 1919 Jászapáti.

- Varga András huszár, 1882 Jákóhalma, 1914 IX. 29. Girókaófahi.
 Vágó József huszár, 1888 Jászsószentgyörgy, 1914 IX. 30. Girókaófahi.
 Vass László káplár, 1891 Kócsér. 1914 XI. 4. Nowosielec.
 Varga János őrmester, 1882 Csíz, 1914 XII. 11. Limanowa.
 Veres Ferenc huszár, 1895 Tápiószele, 1914 XII. 21. -Oderberg.
 Vizi János huszár, 1893 Abádszalók, 1915 II. 18. Kecskemét.
 Varga János huszár, 1888 Újszász, 1915 III. 20. Zabokruki.
 Veres János káplár, 1889 Újszász, 1915 V. 11. Jurkoutz.
 Vadon Imre káplár, 1885 Kunhegyes, 1915 VI. 9. Kunhegyes.
 Volosin Ferenc huszár, 1893 Antalóc, 1915 VII. 2. Pohorloulz.
 Vince Lajos káplár, 1884 Túrkeve, 1915 VIII. 3. Kolomea.
 Varga Pál huszár, 1878 Kenderes, 1915 X. 29. Komarów.
 Varga Imre őrzető, 1882 Karcag, 1915 XI. 3. Lyszczy.
 Varga Lajos huszár, 1890 Tiszaroff, 1915 XI. 17. Nowosielec.
 Veikéi László huszár, 1895 Nagykáta, 1915 XII. 29. Kecskemét.
 Vincze József huszár, 1891 Tiszaföldvár, 1916 VIII. 31. Koryinica.
 Vitáris János őrmester, 1883 Tiszabura, 1918 VI. 19. Trieni.
 Vörösvaerki János huszár, 1918 I. 24. Homokméggy.
 Varga Károly huszár, 1876 Czibakháza, 1916 eltűnt.
 Vágó László huszár, 1891 Újszász, 1914 XII. 15. Limanowa.
 Vigh Gyula huszár, 1883 Tiszaroff, 1915 eltűnt.
 Vallyon József huszár, 1890 Tiszasüly, 1916 VII. 7. Luck.
 Varga Pál huszár, 1878 Kenderes, 1915 X. 29. Komarów.
 Vákán István huszár, 1879 Karcag, 1916 V. 15.
 Vincze István huszár, 1876 Karcag, 1918 eltűnt.
 Varga Imre őrzető 1882 Karcag, 1915 X. 27.
 Veres László huszár, 1896 Karcag, 1915 X. 15.
 Vájó András huszár, 1881 Karcag, 1929 meghalt.
 Vágó Imre huszár, Jászapáti 1914 XII. 11.
 Vargha Mihály huszár, 1890 Jászfákóhalma, 1917 XII. 31.

Zsemberi István káplár, 1886 Fegyvernek, 1915 V. 17. Dornawatra.

- Zátrók János huszár, 1890 Irsa, 1915 X. 23. Kukli.
 Zakariás István huszái 1890 Sződ, 1916 X. 6. Moskwa.
 Zilahi Balázs huszár, 1877 Kisújszállás, 1916 IX. 6.
 Zsámboki Imre huszár, 1893 Jászfény szaru, 1916 X. 20.

VII. RÉSZ.

*A volt jász-kan 13. huszárezredben a világháború alatt beosztott
tisztek és tisztjelöltek névsorú:*

Ács Zsigmond t. zls.
gr. Almássy Lajos t. hdgy.
gr. Almássy Imre t. hdgy.
gr. Andrássy Imre t. hdgy.
gr. Andrássy Mihály t. hdgy.
gr. Apponyi Gyula t. kapit. t
Artner Dezső ezr. † 1938.

Bakos Géza t. szds.
Bánhidny Simon ezr.
vitéz nagyharcsai Barcsay László kapit.
vitéz nagyalácsonyi Bareza Imre t. lőh.
Bartalis Kálmán őrn.
Báthy Kálmán í. főh.
Benitzky Ödön tábornok.
gr. Berchtold Antal 1915. XII. 23.
Beretvás Jenő hdgy. † 1916.
Beretvás Lajos t. fhdgy.
haraszi Bernolák József szds. † 1914 X. 11.
Bernrieder József t. hdgy.
Bezuk Lajos t. hdgy.
gr. Bissingen Károly fhdgy. 1918. VII. 6.
dr. Brückler Elemér t. szds.
Brzord Jaroszlav fhdgy.
Buttler István szds.

Cabdebó Antal szds.
Cabdebó János t. fhdgy.
Csengery Tibor t. zls.
vitéz nagyajtai Cserey Vilmos tábornok.
Cserhalmi Jenő ezr.
Csihás Béla t. főh.
vitéz Csihás Endre szds.
Csiky Ödön t. hdgy.
pusztaszeri és tetétleni Darányi Pál őrn. † 1936.
Darvassy Lajos szds.
Dérnyey (Szlavnich) György alezr.
Dietrich Emil t. szds. † 1937.
Diószeghi István t. hdgy.

Elekes József t. zls.
Erdélyi István npf. hdgy.

Fabianics Ernő t. fhdgy.
Fabiny Béla ör.
nemes Fabiny Tibor t. fhdgy.
Feiler László t. hdgy.
szajoli Fejér Elek. †1914. XII. 11.
Florek László t. hdgy.
br. Földváry Pál t. hdgy.
Frankenberg Hermann ezr.
gr. Friesz Mór t. szds.
dr. késmárki Frey Vilmos t. szds.

dr. Gagy László t. főorvos, † 1927.
Gallus Viktor t. fhdgy.
br. Gandernák József szds.
dr. Gálay (Vámoser) Endre t. fhdgy.
vitéz görgői és toporczi Görgey György tábornok.
vitéz görgői és toporczi Görgey József szds.
görgői és toporczi Görgey Károly hdgy. †1915. X. 29.
görgői és toporczi Görgey Titusz népf. hdgy. † 1916. IX

Haggenmacher Henrik t. hdgy.
Hansely János t. hdgy.
dr. Hainiss Elemér t. főorvos.
dabasi Halász Zsigmond t. szds.
Hahn Sándor hdgy.
gr: Hardenberg Aladár, † 1933.
kartmann Ervin fhdgy. † 1914. XII. 11.
br. Hatvány Endre t. hdgy.
br. Haupt-Stummer t. zls. t 1916. IX. 20.
vitéz dr. Herczegházy (Herczeg) Károly I. főorvos.
Héjj József t. állatorvos.
Hirsch Imre Mihály t. szds.
Hirsch István t. hdgy.
Hoffer József t. zls.
Hodza Sándor szds.
Holzwath Károly alezr.
nagybányai Horthy Béla t. hdgy.
vitéz nagybányai Horthy István lov. tábornok.
nagybányai Horthy Jenő t. szds.
nagybányai Horthy Szabolcs, t. 1914. XI. 21.

Janik László, † 1915. VII. 27.
Jármy Ferenc t. hdgy.
Jászay Gábor szds. † 1914.
br. Jeszenszky József I. fhdgy.
br. Jeszenszky László fhdgy. t 1915. XI. 4.

Jordan Alajos szv. alezr. t. 1938.
 hr. Jordis-Lohausen Ágoston ezr.
 Jurányi Walter t. zls. t 1941. XI. 20.

Karner János fhdgy. † 1917. IV. 19.
 vitéz Kapossv Miklós t. szds.
 hr. Ka/v József t. zls. t 1914. XII. 11.
 Kégl. Dezső t. fhdgy. † 1936.
 Kertész János szds.
 Kiss Elemér Andor népf. hdgy.
 hr. Khmer npf. hdgy. † 1935.
 Klein Sándor szk. szds.
 Koller Ferenc t. fhdgy.
 Kollmann Péter gh. szds. † 1918. X. 31.
 nagyhelbényi Kóróssy Albert ezr.
 dr. König János ezr. orvos.
 Kovács Emil hdgy. t. 1915. VI. 20.
 Kovalik Sándor t. alhdgy. t 1918. X. 7.
 Kregczy Valdemár szds.
 Kremzow Frigyes szds.

Lamm Bertalan szv. szds.
 Laube Alfréd alezr.
 Lénárd László t. kadet, t. 1915. X. 28.
 br. Liphay Antal t. fhdgy.
 hr. Liphav Béla t. fhdgy,
 Luczenbacher József zls. † 1916 VIII. 31.
 Lux József t. hdgy.

Maager Károly szds. t.1931.
 Macourek Károly szds. † 1929.
 br. Majthényi Béla t. fhdgy.
 Mannó István t. szds.
 Margelik Antal fhdgy.
 vitéz dr. Márk László t. szds.
 Mattá Zoltán t. szds.
 Mecsér Endre őrn.
 zsarolányi és mándi Márton István I. fhdgy.
 Melczer László szk. szds.
 Melczer István t. alh. † 1915. X. 23.
 Menczlik Károly szds. t. 1935.
 morva liszko Mierka Alfréd tábornok.

Nagy Sándor t. zls.
 Nowák Rudolf szds.
 Niedermann Zsigmond szds. † 1929.
 vitéz Sz. Nagy László alhdgy.

ordódi Ordódy István t. fhdgy.
herceg Odeschalchy László t. fhdgy.

vitéz Pados András ezr.
darufalvi Patzenhofer Alfréd ezr.
mér ki Piller Gedeon alezr.
vitéz Pérv (Pisti!) Miksa alezr.
Polgár Frigyes hdgy. t. 1916. X. 21.
 Polgár József t. hdgy.
 Polgár Mihály t. zls. 1916. VIII. 31.
dr. Polyák István t. fhdgv.
Peters Frigyes zls. † 1916. VIII. 31.
br. Probst István hadapr. jelöli.
br. Probst Günter szds.
tótprónai és blatniczai Prónay Gyula ezr. † 1933.
 tótprónai és blatniczai Prónay Pál alezr.
Purgly Emil t. fhdgy.

gr. Ráday Gedeon t. hdgy. † 1937.
br. Reden Kurt, t 1930.
zombori Rónay Tibor t. zls. + 1914. VIII. 31.
br. Reichlin-Meldegg Frigyes ezr.
br. Reichlin-Meldegg Erik I. fhdgy.
Remenár Vratsizsláv szds.
Révész Pál t. zls.
Rochlitzer József t. fhdgy.
dr. Rochlitzer Lajos t. zls.
Rochlitzer Tódorezr. τ 1932
zombori Rónay Gyula t. hdgy.
vitéz br. Rószner István szds.
dr. Rozgonyi György t. szds.
Ruprecht Oliver t. fhdgy.

Sárkány Réla alezr. † 1935.
Sárkány Jenő örn. † 1929.
Sável Kálmán ezr. † 1932.
Schneider Gyula Károly t. fhdgy.
Schütz Ágoston alezr.
Sipos Jenő t. hdgy.
vitéz Solymossy János tábornok.
Spiika Géza örn. † 1915. V. 13.
Stieder Ernő tbk. t 1934.
várfavai Stingel Ferenc szds. † 1934.
Szakonyi Miklós örn. † 1916. VIII. 31.
Szaiachy Sándor fhdgy.
Szentpétery Kálmán hdgy.
Szalay Kázmér szds.
remelei Szebasztiány Tibor t. hdgy.

- gr. Széchenyi Péter szds.
 gr. Szapáry Péter szds.
 Szepesváry (Solcz) Dezső őrn.
 székelyföldvári Szilágyi Dezső szds.
 ifj. szirmai és szirmabesenyői Szirmay József hdgy. † 1918. VII. 13.
 szirmai és szirmabesenyői Szirmay József, † 1929.
 Székely László t. zls.
 bimyai Szivó Sándor altáborn.
 vitéz sztankováni Sztankovánszky Pál t. fhdgy.
 Sztójánovits Viktor ezr. † 1929.
- Tánczos Gábor lov. tábornok.
 Tantos József állatorvos, † 1914. IX. 29.
 nemes Thassy Jenő t. fhdgy. † 1918
 gr. Teleky Ádám t. hadapr.
 gr. Teleky János t. fhdgy.
 Tófalvy Gábor szds.
 Tömöry Géza ezr t. 1917. V. 3.
 Türk Károly őrn.
 Tompa Sándor t. hdgy.
- Ujházy Tihamér szds. † 1914.
 br. Urbán Iván t. fhdgy. † 1922.
- gr. Vav Miklós t. fhdgy.
 Vécsey Béla ezr. † 1934.
 Vértessy László t. fhdgy.
 Ves.sely Tibor t. hdgy. † 1931.
 Villányi Leó t. zls. állatorvos.
 dr. Wellisch Jenő t. fhdgy.
 gr. Wenckheim József t. hdgy.
 dr. Wellesek Jenő t. fhdgy.
 westerheimi Wettsteint András t. fhdgy.
- Zalán Miklós szds.
 br. Zech Konstantin alezr.
 br. Zech Oszkár fhdgy.
 Zelbr Károly hdgy.
 dr. Zentai Pál t. főorvos.
 dr. Zilahi Kiss Bálint hadiönkéntes.
 Zoltay (Znamenak) Lóránt alezr.
 Zoltán Gyula t. hdgy.

VIII. RÉSZ.

*Ezredünk legénységének névjegyzéke.**

Antal Lajos káplár, 1886 Kisujszállás.
Arnóth Ferenc huszár, 1889 Budapest.
Aschenbrenner József huszár, 1889 Nyáregyháza.
Avari György tiszthelyettes, 1880 Kecskemét.
Alcziebler Pál káplár, Rákosszentmihály.
Adorján Mátyás 1888 Szolnok.
Agócs Károly, 1888 Szolnok.
Agócs János, 1892 Szolnok.
Alapi Ferenc 1887 Besenyszög.
Agárdi Géza, 1890 Nagykőrös.
Ács Ferenc, 1889 Tiszavárkony.
Abri Lajos huszár, 1888 Kisujszállás
Ács Mihály, 1897 Tiszavárkony. ”
Ács Sándor huszár, Kunmadaras.
Angyal István huszár, Tiszakürt.
Andrási Márton huszár, Tiszakürt.
Angyal György káplár, Tiszaföldvár.
Agócs Albin örvezető, 1886 Püspöki.
Ay Béla huszár, 1890 Fegyvernek.
Ákchim Gáspár huszár, Csépa.
Antali Antal huszár, 1883 Kenderes.
Agács Károly huszár, Cibakháza.
Antal József huszár, Abádszalók.
Antal Balázs káplár, 1893 Jászszentandrás.
Ádám Károly huszár 1894 Jászszentandrás.

Bach József huszár, 1886 Vasad.
Bach József huszár, 1890 Vecsés.
Bajzát István huszár, 1890 Jászkarajenő.
Bakos István huszár, 1893 Törtel.
Bakos Pál huszár, 1883 Abony.
Bali István huszár, 1888 Abony.”
Balázs István huszár, 1880 Vecsés.
Balázs Mihály huszár, 1900 Isaszeg.
vitész Balázs Pál szakaszvezető, 1891 Tápiógyörgye.
Ballá István huszár, 1880 Vecsés.
Balogh István huszár, 1874 Kóka.

* Megjegyzés: Sajnos nem tudtuk volt bajtársaink teljes névsorát megszerezni, így csak azok neveit idézzük, akiket hivatalos adatok alapján állapíthattunk meg. Az adatok a következők: név, katonai rang, születési év és illetőségi helye.

Balogh István huszár, 1889 Nagykörös.
 Balogh József huszár, 1892 Tápiószele.
 Balogh Pál őrmester, 1886 Ócsa.
 Balogh Sándor huszár, 1889 Pesterzsébet.
 Bán János huszár, 1886 Nagykörös.
 Bankházi Kovács Pál huszár, 1886 Gyón.
 vitéz Bányai Károly tiszthelyettes, 1889 Kecskemét.
 Barta József huszár, 1887 Ujszász.
 Buta Ferenc huszár, 1899 Jászkara jenő.
 Bata József őrmester. 1889 Abony.
 Bála Mihály huszár, 1858 Pusztavacs.
 Bátor István huszár, 1893 Törtel.
 Baumann Alfréd huszár, 1900 Budapest.
 Bazsik Mihály huszár. 1882 Budapest.
 Bedekovics Imre huszár, 1900 Tápióság.
 Bedekovics József örvezető, 1893 Tószeg.
 Bedők József huszár, 1885 Zebegény.
 Bekker Elek káplár, 1884 Monor.
 Belnő Balázs káplár, 1887 Kóka.
 vitéz Bencsik István tiszthelyettes, 1889 Kecskemét.
 Benkó Sándor huszár, Üllő.
 Bercki Antalhuszár, 1900 Fülöpszállás.
 Berki József huszár. 1900 Törtel.
 Blaskó Imre törzsőrmester, 1883 Dunakeszi.
 Berla János huszár, 1865 Tápióság.
 Betta Géza őrmester, Budapest.
 Bezzegh Károly huszár, 1877 Ceglédbercel
 Biró Imre szakaszvezető, 1880 Kispest.
 Biró István huszár, 1884 Sashalom.
 Biró Mátyás huszár. 1891 Kispest.
 Biró Mihály huszár, 1880 Budapest.
 Boda István őrmester, 1889 Budapest.
 Boda Vendel káplár, 1892 Tápiógyörgye.
 Bodor Imre huszár, 1887 Abony.
 Bodor János huszár, 1893 Jászkara jenő.
 Boda József őrmester, 1883 Törtel.
 Bodri Boldizsár káplár, 1889 Kecskemét.
 Bojtos János örvezető, 1886 Jászberény.
 Bodzsár Imre szakaszvezető, 1885 Nagykörös.
 Bodzsár István káplár, 1888 Jászkara jenő.
 Boka József huszár, 1890 Páty.
 Bori István huszár, 1888 Tápiószentmárton.
 Borsos Imre huszár. 1885 Szigetszentmiklós.
 Bretus Mihály huszár, 1890 Törtel.
 Brózsik Pál huszár, 1894 Üllő.
 BiibencsókPál huszár, 1883 Aszód.
 Bubori Mihály huszár, 1895 Tószeg.
 Budai István huszár, 1894 Jászkarajenő.

Bugyik Imre káplár, 1889 Debrecen.
 Bugyi András huszár, 1870 Ocsa.
 Bujdosó József huszár, 1882 Nagykőrös.
 Buresch Kálmán huszár, 1872 Pomáz,
 Burján József őrző, 1891 Tápiószentmárton.
 Ballá Gergely huszár. 1890 Kisújszállás.
 Béres Kálmán huszár, 1888 Kisújszállás.
 Bikki Mihály huszár, 1881 Kisújszállás.
 Bodnár Sándor őrző, 1882 Kisújszállás.
 Berók Elek káplár, 1897 Kisújszállás.
 Boncz Elek huszár, 1892 Kisújszállás.
 Botlik István huszár, 1886 Kisújszállás.
 Buga Sándor huszár, 1897 Kisújszállás.
 Ballá András őrző, 1890 Kisújszállás.
 vitéz Benedek Kálmán, 1892 Szolnok.
 Bugyi József huszár, 1892 Jászdózsza.
 Bollók József huszár, 1892 Jászdózsza.
 Bugyi Géza huszár, 1884 Jászdózsza.
 Bujdosó Géza huszár, Szelevény.
 Bugyi István huszár, 1893 Jászdózsza.
 Botos János huszár, Tiszainoka.
 Búzás Sándor huszár, 1874 Törökszentmiklós,
 Bognár János káplár, 1897 Törökszentmiklós.
 Barócsi István huszár, 1896 Törökszentmiklós.
 Balázs Ferenc őrző, 1893 Törökszentmiklós.
 Bernát Imre huszár, 1893 Törökszentmiklós.
 Barta András káplár, 1892 Törökszentmiklós.
 Bognár Sándor huszár, 1892 Fegyvernek.
 Benedek Kálmán őrmester, 1890 Tiszapüspöki.
 •Balpataki Antal huszár, 1889 Törökszentmiklós.
 Bozsó András, 1889 Tiszahő.
 Barabás József huszár, 1888 Tiszabura.
 Berényi János huszár, 1888 Törökszentmiklós.
 Berkó Mihály huszár, Tiszaföldvár.
 Boldizsár Mátyás huszár, Tiszaiig.
 Békéssi Ferenc huszár, Tiszaföldvár.
 Balogh Sándor huszár, Tiszaiig.
 Beliczai János huszár, Tiszaföldvár.
 Bencsik András huszár, Kunszentmárton.
 Bene János huszár, Mesterszállás.
 Barta József huszár, Cibakháza.
 Bezerédi József, Cibakháza.
 Bori János huszár, Tiszainoka.
 Boros Zsigmond káplár, Tiszaföldvár.
 Burka József huszár, Cibakháza.
 Békés Lajos huszár, Tiszásas.
 Bartucz Mihály szakaszvezető, Tiszaföldvár.
 Barna Kálmán huszár, Kunszentmárton.

Balázs János huszár, Cibakháza.
 Ballá István huszár, Tiszakürt.
 Bán János huszár, Tiszaföldvár.
 Borbély Ferenc káplár, Cibakháza.
 Barna Kálmán huszár, Kunszentmárton.
 Ballá Gáspár huszár, Csépa.
 Bradács István huszár, Tiszaföldvár.
 Balog Károly huszár, Tiszaföldvár.
 Ballá Antal huszár, Csépa.
 Balogh Gábor huszár, Cibakháza.
 Benke Sándor káplár, Kunszentmárton.
 Bohács János káplár, Hegyeshalom.
 Bársony Károly, 1888 Szolnok.
 Biri Lajos káplár, Abádszalók.
 Balogh András huszár, Abádszalók.
 Barabás Lukács huszár, Abádszalók.
 Bencze Pál káplár, Abádszalók.
 Bökény István huszár, Dévaványa.
 Bogya Sándor huszár, Dévaványa.
 Berevzki Sándor huszár, Dévaványa.
 Bácsi László huszár, Dévaványa.
 Bogya Gerzson huszár, Dévaványa.
 Bereczki András káplár, Dévaványa.
 Bugyik Sándor huszár, Kunhegyes.
 Bóján Sándor huszár, Kunmadaras.
 Balajti Imre káplár, Kunmadaras.
 Berczi Sándor őrmester, Kunmadaras.
 Balogh Sándor huszár, Kunmadaras.
 Bála Sándor huszár, Kunmadaras.
 Bárándi Imre huszár, Kunmadaras.
 Bekecs Sándor huszár, Kunmadaras.
 Balassa Gábor huszár, Tiszaderzs.
 Budai Béla, 1890 Szolnok.
 Balogh István 1882 Szolnok.
 Bakos József, 1892 Szolnok.
 Balázs József 1892 Szolnok.
 Beviz Mihály 1895 Szolnok.
 Bozsó Imre, 1888 Nagykőrös.
 Baricza Gergely, 1877 Tisza várhely.
 Boros Mihály 1886 Besenyszög.
 Boros Károly, 1885 Rákócifalva.
 Bozsó Gábor, 1890 Nagykőrös.
 Bodócs Kálmán, 1889 Rákócifalva.
 Bárány János, 1889 Szajol.
 Berkó Ferenc, 1889 Tiszavárkony.
 Budai János, 1888 Nagykőrös.
 Bozsók Mihály, 1898 Kőtelek.
 Baricza János, 1896 Tiszavárkony.

- Bálint István, 1895 Nagykőrös.
 Bérezik András huszár, Kunszentmárton.
 Bagi. János káplár, 1891 Jászladány.
 Baráth Mihály huszár, 1880 Jászfelsőszentgyörgy.
 Barta Mihály huszár, 1878 Jászfelsőszentgyörgy, 50%-os rokkant.
 Bálint Gábor huszár, 1896 Jászfelsőszentgyörgy.
 Bálint Imre huszár, 1891 Jászfelsőszentgyörgy.
 Bóta Pál huszár, 1875 Jászfelsőszentgyörgy.
 Besenyei István huszár, 1875 Jászfelsőszentgyörgy.
 Bene József szakaszvezető, 1888 Jászszentandrás.
 Ballagó Barnabás huszár, 1897 Jászszentandrás.
 Bagi Bertalan, 1895 Kőtelek.
 Beviz Mihály, 1894 Besenyszög.
 Boros János, 1892 Rákócifalva.
 Barta Lajos, 1892 Szajol.
 Balogh János, 1891 Rákócifalva.
 Bárány Pál, 1900 Szolnok.
 Balázs János huszár, 1886 Kentieres.
 Bana Elek őrzető, 1887 Kenderes.
 Bana István huszár, 1882 Kenderes.
 Bugyi Albert huszár, 1884 Kenderes.
 Budai Imre huszár, 1899 Kenderes.
 Barabás Lukács huszár, 1897 Kenderes.
 Barabás Zsigmond huszár, 1870 Kenderes.
 Bencze Pál káplár, 1892 Kenderes.
 Budai I. Imre huszár, 1870 Kenderes.
 Budai Mihály káplár, 1884 Kenderes.
 Berkes István huszár, Csépa.
 Biró Károly őrzető, Tiszaföldvár.
 Benedek Imre huszár, 1898 Tiszapüspöki.
 Bádonyi József, 1888 Szolnok.
 Berecz Zsigmond, 1888 Szolnok.
 Bikás Sándor, Jászkisér.
- Chovan Pál huszár, 1889 Péteri.
 Chugyik János huszár, 1897 Mezőtúr.
 Csal Illés huszár, 1887 Zagyvarékás.
 Csák János, 1892 Zagy varékas.
 Csalami István huszár, 1893 Tóalmás.
 Csámpai Kálmán huszár, 1887 Pánd.
 Csepregi József huszár, 1898 Kiskunlacháza.
 Csűr Miklós huszár, 1883 Kenderes.
 Cseh Lajos, 1889 Szolnok.
 Cseh Mihály, 1889 Szolnok.
 Csányi Antal, 1890 Szolnok.
 Csik József, 1892 Szolnok.
 Csánvi Mihály, 1893 Szolnok.
 Cseh József, 1893 Szolnok.

- Csajbók József, 1885 Besenyszög.
 Csatár József, 1891 Rákócivalva.
 Csintó István, 1897 Szolnok.
 Csényi János, 1900 Szolnok.
 Czanik Gyula, 1899 Vezeny.
 Czeglédi János huszár, Abádszalók.
 Csecsei Mihály huszár, Dévaványa.
 Csatári Zsigmond huszár, Dévaványa.
 Csatári Ferenc huszár, Dévaványa.
 Csontos András káplár, Dévaványa.
 Csillag Bertalan huszár, Dévaványa.
 Csapó Lajos huszár, Kunmadaras.
 Czező József huszár, Kunszentmárton.
 Cseuz Boldizsár huszár, Kunszentmárton.
 Csató János huszár, Tiszaföldvár.
 Czező Flek huszár, Kunszentmárton.
 Csák Illés huszár, Tiszaföldvár.
 Csik József őrzető, Kunszentmárton.
 Czeglédi Sándor huszár, Tiszaföldvár.
 Csósz János huszár, Tiszaföldvár.
 Czákó Ferenc káplár, Kunszentmárton.
 Cseh Imre szakaszvezető, Csépa.
 Csató István huszár, Tisza földvár.
 Cseppentő Imre huszár, 1887 Tiszaroff.
 Csaia Károly, 1889 Pusziakengyel.
 Csorna Sándor huszár, 1888 Törökszentmiklós.
 Csöke xidám huszár, 1889 Fegyvernek.
 Csáti Lajos huszár, 1889 Tiszabura.
 Csecsei András káplár, 1897 Törökszentmiklós.
 Cseppentő László huszár, 1898 Tiszaroff.
 Csomos István huszár, 1891 Jászdózsa.
 Csikós László huszár, 1898 Jászdózsa.
 Czákó István huszár, 1889 Jászszentgyörgy.
 Cserta István huszár, 1875 Jászberény.
 Cseri István huszár, 1887 Pesterzsébet.,
 Csernus János huszár, 1898 Alsónémedi.
 Csicsó Lajos káplár, 1878 Mezőtúr.
 Csikós András huszár, 1892 Tápióbitske.
 Csontos Mihály huszár, 1876 \^cesés.
 Csornai István huszár, 1881 Hidaskürt.
 id. Csipő Bálint huszár, 1869 Kisújszállás.
 Csizi István őrzető, 1888 Kisújszállás.
 Csegei János huszár, 1885 Kisújszállás.
 Cseh Ferenc huszár, Tápiószele, 50%-os rokkant.
 Czaga István huszár, 1889 Kisújszállás.
 Czermann Mihály őrmester, 1891 Irsa.
 Gzérna József huszár, 1893 Pesterzsébet.
 Czetényi Imre káplár, 1885 Ujszász.

Domány István huszár, 1890 Fegyvernek.
 Dögei Bálint huszár, 1893 Törökszentmiklós.
 Dékány István huszár, 1896 Tiszaroff.
 Dósa János huszár, Kunszentmárton.
 Danku Károly huszár, Tiszaföldvár.
 Dékány Imre káplár, Tiszainoka.
 Daróczi Imre káplár, Abádszalók.
 Daragó József örvezető, Abádszalók.
 Dángi István huszár, Abádszalók!
 Dékány Imre huszár, Dévaványa.
 Dékány András huszár, Dévaványa.
 Dezs Gábor huszár, Kunhegyes.
 Dajka András káplár, Tiszaderzs.
 Dankó István, 1889 Besenyszög.
 Danyi János, 1889 Besenyszög.
 Deák István, 1889 Tiszavárkony.
 Divák József, 1898 Kőtelek.
 Drávucz Kálmán, 1897 Besenyszög.
 Deák Imre, 1893 Rákócifalva.
 Diós Pál, 1900 Rákócifalva.
 Darvas Kálmán őrmester, 1882 Kenderes.
 Dobos Antal huszár, 1873 Kenderes.
 Dienes József huszár, Kunhegyes.
 Danajka Lajos huszár, 1891 Jászládány.
 Darázs István huszár, 1897 Aszód.
 Darula Károly huszár, 1881 Vecsés.
 Darvas Károly huszár, 1882 Kenderes.
 Deák Balázs káplár, 1893 Kócsér.
 Deák János huszár, 1888 Ujszász.
 Dencsila János huszár, 1885 Alsónémedi.
 Demeter János huszár, 1887 Monor.
 Dénes József huszár, 1893 Ujszász.
 Dinnyés István huszár, 1891 Tápiósüly.
 Dóka Péter huszár.
 Dobozi József huszár, 1891 Abony.
 Dobos Illés huszár, 1891 Tápiósüly.
 Derekas János, 1882 Mezőtúr.,
 Dobronyovszki Mihály huszár, Monor.
 Dóra István huszár, 1891 Zagy varékas.
 Dömök István huszár, 1899 Tápiógyörgye.
 Drózdik József huszár, 1862 Felsődabas.
 Dencsik János huszár, Dunaharaszti.
 Dudás József huszár, 1878 Inárcskakucs.
 Dávid Ferenc örvezető, 1871 Kisújszállás.
 Deme István huszár, 1892 Kisújszállás.
 Demeter Lajos huszár, 1870 Kisújszállás.
 Décsi Sándor huszár, 1895 Kisújszállás.

Erdösi Lajos huszár, 1889 Szolnok.
 Ecseki István, 1899 Szolnok.
 Eszes Antal, 1900 Szolnok.
 Erdélyi István huszár, Budapest.
 Egri Gerzson huszár, Dévaványa.
 Erdős Zsigmond huszár, Dévaványa.
 Elekes János szakaszvezető, 1874 Törökszentmiklós.
 Ecsédi Kálmán szakaszvezető, Kunszentmárton.
 Erdődi János huszár, 1880 Jászfelsőszentgyörgy.
 Ézsiás Pál huszár, 1880 Jászelesőszentgyörgy.
 Éles Béla őrzető, 1888 Jászszentandrás.
 vitéz Egerszegi Károly törzsőrmester, 1890 Budafok.
 Eizen József huszár, 1899 Vecsés.
 Erdélyi Ferenc szakaszvezető, 1876 Budapest.
 Erős Pál huszár, 1869 Pusztavacs.
 Erős Pál huszár, 1900 Irsa.

Fehér István huszár, 1876 Törökszentmiklós.
 Fóra Sándor huszár, 1873 Törökszentmiklós.
 Fehér István huszár, 1876 Törökszentmiklós.
 Fehér József őrzető, 1897 Törökszentmiklós.
 Fachelmann József huszár, 1895 Törökszentmiklós.
 Fehér István huszár, 1890 Törökszentmiklós.
 Férge József káplár, 1888 Tiszabura.
 Forgó András, 1888 Törökszentmiklós.
 Farkas Gábor huszár, Mesterszállás.
 Ferenczi Miklós huszár, Cibakháza,
 Fazekas Gáspár őrzető, Csépa.
 Farkas László huszái\ Tiszaföldvár.
 Füzesi István huszár, Kunszentmárton.
 Fazekas Sándor káplár, Cibakháza.
 Farkas János őrzető, Kunszentmárton.
 Földházi Sándor huszár, Abádszalók.
 Fábián Albert huszár, 1897 Kenderes.
 Ficzere Ferenc huszár, 1893 Kenderes.
 Faragó Benjámín huszár, Dévaványa.
 Fekete Imre huszár, Dévaványa.
 Füleman József huszár, Dévaványa.
 Földi Mihály huszár, Dévaványa.
 Földesi Péter huszár, Dévaványa.
 Faragó József őrzető, Kunhegyes.
 Faragó Márton őrzető, Kunhegyes.
 Faragó Bálint huszár, Kunmadaras.
 Fodor Miklós huszár, Kunmadaras.
 Fagyai Imre huszár, Kunmadaras.
 Finta Lajos őrmester, Kunmadaras.
 Fekete Sándor huszár, Kunmadaras.
 Feith Lajos huszár, Sári.

Fancsali Ferenc, 1892 Szolnok.
 Farkas Gergely, 1893 Tiszavárkony.
 Farkas Pál huszár, 1884 Kenderes.
 Fábián Ferenc huszár, 1871 Kenderes.
 Fontos Mátyás huszár, 1881 Kenderes.
 Fehér Vince huszár, 1886 Törökszentmiklós.
 Fodor László huszár, Tiszaföldvár.
 Fekete Ferenc, Jászkisér.
 Finta László káplár, 1882 Jászfelsőszentgyörgy.
 Fábián János huszár, 1899 Turkeve.
 Fakán Imre káplár, 1886 Nagykőrös.
 vitéz Faludi (Fresz) Lipót tiszthelyetes.
 Farkas Balázs huszár, 1900 Kócsér.
 Farkas Mihály huszár, 1892 Zagy varékas.
 Farkas Károly huszár, 1895 Kisújszállás.
 Farkas Kálmán huszár, 1892 Kisújszállás.
 jPöldi István huszár, 1897 Kisújszállás.
 Farkas Lajos huszár, 1876 Kisújszállás.
 B. Fehér András szakaszvezető, 1892 Tápioszele.
 Fehér András huszár, 1884 Tápioszele.
 Fehér János huszár, 1883 Tápióbicske.
 Fehér Pál örvezető, 1895 Abony.
 Fehér János huszár, 1893 Nagykőrös.
 G. Fekete János huszár, 1885 Kecskemét.
 B. Fekete Jenő huszár, 1899 Fájisz.
 Fekete Joachim huszár, 1893 Nagykőrös.
 Fekete Pál huszár, 1899 Bátya.
 Fekete Sándor huszár, 1899 Fájisz.
 Feitz Lajos káplár, 1890 Sári.
 Filipcei András huszár, 1889 Szentmártonkata
 Fischl Antal huszár, 1895 Pesterzsébet.
 Fischli Kálmán huszár, 1900 Pilis.
 Fodor Joachim huszár, Kócsér.
 Földvári István káplár 1893 Pesterzsébet.
 Fritz Ferenc káplár, 1889 Ceglédbercel.
 vitéz Földi János káplár, 1891 Ujszász.
 Füleki János káplár, 1892 Tápiósüly.
 Furi Gyula káplár, 1890 Monor.

 H. Gálfi Sándor huszár, Tiszasas.
 Geszti János huszár, 1896 Kunhegyes.
 Gyülvézi Lajos huszár, 1872 Kenderes.
 Győri Lukács, 1888 Besenyszög.
 Gondi Ferenc, 1893 Tiszavárkony.
 Györe Lajos, 1892 Besenyszög.
 Gönczi Imre huszár, Abádszalók.
 Garamszegi Lajos huszár, Abádszalók.
 Győri Zsigmond káplár, Dévaványa.

Gyáni Sándor huszár, Dévaványa.
 Geszti János huszár, Dévaványa.
 Göblyös Sándor huszár, Kunhegyes.
 György Imre huszár, Kunmadaras.
 Gönczi Imre huszár, Kunmadaras.
 Gorzás Sándor huszár, Kunmadaras.
 Gál Lajos huszár, Tiszaderzs.
 Gulyás János huszár, Kunszentmárton
 Gombás Mihály huszár, Tiszaföldvár,
 Gulyás Albert József huszár, Kunszentmárton.
 Győri István huszár, Tiszakürt.
 Gondi Sándor huszár, Cibakháza.
 Gyuris Ferenc huszár, Tiszaföldvár.
 Gulyás Imre káplár, Kmiszentmárton.
 Gyulás János huszár, Tiszaföldvár.
 Gázsó Sándor huszár, Tiszaug.
 Gávai Imre huszár, 1887 Törökszentmiklós.
 Gregor Károly huszár, 1891 Törökszentmiklós.
 Gonda András huszár, 1891 Törökszentmiklós.
 Gonda Sándor huszár, 1891 Törökszentmiklós
 Gelei Imre huszár, 1892 Törökszentmiklós.
 Győri János huszár, 1897 Tiszabura.
 Gulyás Ferenc huszár, 1897 Törökszentmiklós,
 Gombik József huszár, 1898 Tiszabő./
 Giós Pál huszár, 1900 Törökszentmiklós.
 Görög József huszár, 1878 Törökszentmiklós.
 Görög József szakaszvezető, 1878 Törökszentmiklós,
 Gyülevész Sándor káplár, 1892 Kenderes.
 Gulyás Rudolf huszár, 1884 Törökszentmiklós.
 Gulyás István, 1886 Besenyszög.
 Gőz Sámuel, Jászkisér.
 Gulyás Sándor huszár, 1887 Jászszentandrás.
 Gábor János káplár, 1889 Pánd.
 Gajdos Imre huszár.
 Gallai Péter huszár, 1896 Pesterzsébet.
 Gál János huszár, 1890 Pilir
 Gáspár István örvezető, 1890 Pánd.
 Gáspár János huszár, 1889 Alberti.
 Gázsik Sándor huszár, 1870 Felsődabas.
 Gergyi Antal huszár, 1896 Kóka.
 Gedei István huszár, 1891 Farnos.
 Godó László huszár, 1889 Törtel.
 Gombos János huszár, 1893 Tószeg.
 Gonda Imre huszár, 1892 Ujszász.
 Gönczöl Joachim huszár, 1893 Abony.
 Goda „Gábor huszár, 1899 Pesterzsébet.
 Godony István káplár, 1890 Tápióbicske.
 Gömöri Mihály káplár, 1885 Tápiógyörgye.
 Gizur Mihály huszár, 1867 Tápióbicske.

Graner István huszár, 1884 Tápiószentmárton.
 Grosszmann Márk káplár, 1872 Pomáz.
 Gulyás Bálint káplár, 1892 Kócsér.
 Gulácsi Lajos örvezető, 1887 Kenderes,
 id. Gyarmati Károly huszár, 1870 Kisújszállás,
 ifj. Gyarmati Károly huszár, 1897 Kisújszállás.
 Gál József huszár, 1890 Fegyvernek.
 Győri Zsigmond káplár, 1886 Kisújszállás.
 Gulyás Lajos huszár, 1889 Nagylóc.
 Gyurcsik József huszár, 1892 Ráckeve.
 Guszván Miklós huszár, 1899 Bátya.
 Gyapjas József huszár, 1887 Jászkarajenő.
 Gyönyör József főpatkolómester, 1864 Kecskemét.
 Győri Gyula káplár, 1891 Budafok.
 György András huszár, 1900 Tápiógyörgye.
 Gyurgyák Pál huszár, 1893 Jászkarajenő.
 Gyurkó I. József huszár, 1893 Já-szkarajenő.
 Gyurkó II. József örvezető, 1893 Jászkarajenő.

Harján Ernő huszár, 1896 Jászladány.
 Hajdú Péter tiszthelyettes, Gyoma.
 Hajlik Mihály huszár, 1885 Törökszentmiklós.
 Hegedűs Mihály huszár, 1886 Törökszentmiklós.
 Hajdú Benjámín káplár, 1887 Tiszabura.
 Hernek János huszár, 1888 Tiszapüspöki.
 Herczeg János huszár, 1888 Fegyvernek.
 Házi Gábor huszár, 1888 Tiszabó.
 Halkovics István huszár, 1890 Törökszentmiklós.
 Hagyó István huszár, 1892 Törökszentmiklós.
 Hercog Károly husziár, 1890 Budapest.
 Holápi Mihály huszár, 1894 Fegyvernek.
 Hopp János huszár, 1897 Törökszentmiklós.
 Hudu Imre huszár, 1884 Törökszentmiklós.
 Hornyik János huszár, Tiszaföldvár.
 Hegyes István huszár, Cibakháza.
 Hegedűs Sándor káplár, Tiszásas.
 Hegedűs Pál huszár, Kunszentmárton.
 Harmatos Áron káplár, Tiszásas.
 Huszár Antal huszár, Kunszentmárton.
 Harangozó György huszár, Tizsakürt.
 Horpácsi László huszár, Kunszentmárton.
 Horpácsi József örvezető, Csépa.
 Herczeg Mátyás huszár, Szelevény.
 Herceg István huszár, Gsépa.
 Hajdú Sándor szakaszvezető, Dévaványa.
 Hajdú Sándor huszár, Kunmadaras.
 Hubai András huszár, Kunmadaras.
 Horváth Pál, 1888 Szolnok.

- Héja Sándor, 1890 Besenyszög.
 Hegedűs Menyhért, 1889 Szajol.
 Heilenpach Mihály 1889 Rákóczi falva.
 Handzsúr Imre, 1896 Rákóczi falva.
 Henrik József, 1893 Besenyszög.
 Hetrovics Imre káplár, 1873 Kenderes.
 Hajdú János huszár, Dévaványa.
 Házi Pál testőr-tiszthelyettes.
 Hermecei Károly káplár, Dévaványa.
 Cs. Horváth László káplár, Tiszaföldvár.
 Habranyi Lukács káplár, Kunszentmárton.
 Horváth János, 1891 Szolnok.
 Hamza János, 1893 Szolnok.
 Hóra Kálmán huszár, Esztergom.
 Halasi András huszár, 1889 Tóalmás.
 Halasi Pál huszár, 1883 Abony.
 Hadas Árpád huszár, 1898 Nagykőrös.
 Halász Mihály huszár, 1887 Abony.
 Hegyi Sándor szakaszvezető, 1892 Szentmártonkáta.
 Harmath Vendel káplár, 1898 Nagykőrös.
 Halmschlager István huszár, 1892 Pilisvörösvár.
 Hasenfratz János huszár, 1892 Pilisvörös vár.
 Hegedűs Dezső huszár, 1879 Tápiógyörgye.
 Hegedűs István huszár, 1897 Abony.
 Hegedűs Boldizsár káplár, 1888 Salgótarján.
 Heim György huszár, 1872 Szigetmonostor.
 Herczig József huszár, 1890 Torbágy.
 Hernold Mihály káplár, 1892 Szigetmonostor.
 Heszler Pál huszár, 1889 Taksony.
 Helik Pál huszár, 1868 Inárcs.
 Hajdú János örveztető, 1898 Tápióbicske.
 vitéz Hajmási (Berger) Emil tiszthelyettes.
 Hala János huszár, 1890 Jászkarajenő.
 Hamar József huszár, 1893 Jászkarajenő.
 Hamar Kálmán huszár, 1890 Ujszász.
 Holánszki Béla szakaszvezető, 1887 Jászkarajenő.
 Horváth László huszár, 1887 Tápiógyörgye.
 Horgos Lajos káplár, 1890 Tápióbicske.
 Hrencsár János huszár, 1877 Aszód.
 Hriazik József káplár, 1879 Pusztavacs,
 Hofner Antal őrmester, 1890 Torbágy.
 Huba Tamás huszár, 1887 Szentendre.

 Igaz István huszár, 1885 Törökszentmiklós.
 Ipacs István huszár, 1899 Fegyvernek.
 Izsóid Vendel huszár, 1897 Tiszabő.
 Ignácz Mátyás tiszthelyettes, 1888 Nagykőrös.
 Illés III. János káplár, 1892 Tab.

- Ignácz Imre őrvezető, 1899 Irsa.
 Imre Sándor huszár, 1875 Kisújszállás.
 Irányi József káplár, 1886 Felsődabas.
 Ivanics Mátyás huszár, 1892 Nagykőrös.
 Juhász János huszár, 1875 Jászfelsőszentgyörgy. 1929.
 Juhász János őrmester, 1887 Jászladány.
 Juhász Mihály káplár, 1891 Törökszentmiklós.
 Juhász György huszár, 1896 Törökszentmiklós.
 Jósa Sándor huszár, 1873 Törökszentmiklós.
 Juhász Zsigmond huszár, Dévaványa.
 Juhász József huszár, Dévaványa.
 H. Juhász Sámuel huszár, Kunmadaras.
 Jakab Károly huszár, Szelevény.
 Jósa György huszár, Mesterszállás.
 Juhász Sándor huszár, Cibakháza.
 Jobbágy József őrvezető, Tiszaföldvár.
 Jobbágy János, 1893 Szolnok,
 Jávorszki Ödön huszár, 1893 Szolnok.
 Jónás István huszár, 1896 Vezseny.
 Juhász Antal huszár, 1898 Nagykőrös.
 Jávorszky Ödön, 1893 Besenyszög.
 Juhász László káplár, 1875 Kenderes.
 Jóljárt István huszár, Cibakháza.
 Juhász József káplár, 1888 Jászdózsa.
 Juhász András huszár, 1887 Jászdózsa.
 Juhász József huszár, 1887 Szentés.
 Jankovics Pál huszár, Tóalmás.
 Jarabek Pál huszár, 1879 Pusztavacs.
 Jámbor József szakaszvezető, 1891 Pilis.
 Jánosi József huszár, 1886 Zagyvarékas.
 Jávorszki István huszár, 1891 Pesterzsébet.
 Jó János huszár, 1889 Ujszász.
 John György huszár, 1889 Csobánka.
 P. Józán Gábor káplár, 1885 Kiskunlacháza.
 Juhász János szakaszvezető, 1886 Pereg.
 Juhász Lajos huszár, 1893 Pesterzsébet.
 Juhász Andor káplár, 1893 Tápióbicske.
 Juhász János huszár, 190 Szentmártonkóta.
 Juhász János huszár, 1896 Kóka.
 Juhász István huszár, 1879 Kóka.
 Juhász Sándor huszár, 1889 Kisújszállás.
 vitéz Kiss Ferenc huszár, 1896 Kenderes.
 Kulcsár Sándor káplár, 1882 Kenderes.
 Kerekes András huszár, 1873 Kenderes.
 Kazinci Bálint huszár, 1873 Kenderes.
 Koncz János huszár, 1873 Kenderes.
 Kun Lajos huszár, 1882 Kenderes.

- Koncz Ferenc huszár, 1887 Kenderes.
 Kozák Gergely szakaszvezető, 1870 Kenderes.
 Koncz János huszár, 1873 Kenderes.
 T. Kovács László, 1888 Szolnok.
 Kiss Vendel, 1889 Szolnok.
 Kovács János, 1889 Szolnok.
 Kanyó Kálmán, 1889 Szolnok.
 Kaposvári Imre, 1889 Szolnok.
 Kormos Elek, 1889 Szolnok
 Koros József, 1891 Szolnok.
 Kovács Pál, 1892 Szolnok.
 Kelemen János, 1892 Szolnok.
 Kozák Pál, 1892 Szolnok.
 Katona András, 1888 Rákóczi falva.
 Köles Joachim, 1888 Besenyszög.
 Kónya Sándor, 1886 Nagykőrös.
 Kiss János, 1890 Tiszavárkony.
 Kiss József, 1890 Tiszavárkony.
 Kozák Imre, 1896 Nagykőrös.
 Kálmán András, 1896 Kőtelek.
 Koncz Menyhért, 1892 Rákóczi falva.
 Kosák János, 1892 Nagykőrös.
 Kovács István, 1892 Vezseny.
 Kiss István, 1891 Besenyszög.
 B. Kiss Vince, 1891 Rákóczi falva.
 Kardos Sándor, 1897 Szolnok.
 Kunért János, 1898 Szolnok.
 Kiss András, 1899 Szolnok.
 Kókai Sándor huszár, Tiszaug.
 Kiss Pál örveztető, Tiszakürt.
 Körmendi András huszár, Tiszakürt.
 Kun András huszár, Szelevény.
 Kakuk József huszár, Mesterszállás.
 Kátai József huszár, Tiszakürt.
 Kengyel János huszár, Szelevény.
 Kardos András huszár, Kunszentmárton.
 Kecskés Ferenc huszár, Kunszentmárton.
 P. Kocsis András huszár, Kunszentmárton.
 Kocsis Mihály huszár, Tiszaföldvár.
 Killár András huszár, Cibakháza.
 Kollár Ferenc huszár, Tiszakürt.
 Kollth György huszár, Kunszentmárton.
 Kurucz Pál káplár, Kunszentmárton.
 Korom Zsigmond káplár, Tiszaföldvár.
 L. Kovács László huszár, Cibakháza.
 L. Kovács Máttyás huszár, Kunszentmárton.
 K. Kiss Antal huszár, Kunszentmárton.

Kovács István huszár, Mesterszállás.
 Kéki Lajos káplár, Csépa.
 K. Kocsis András huszár, Kunszentmárton.
 Klár István huszár, Szelevény.
 Kiszél János káplár, Nagyrév.
 Kürti Ferenc huszár, Cibakháza.
 Kupai László őrzető, Abádszalók.
 Kovács János huszár, Abádszalók.
 Kontra Ferenc huszár, Abádszalók.
 Kovács Péter őrmester, Abádszalók.
 Károlyi Pál huszár, Abádszalók.
 Kardos János huszár, Abádszalók.
 Koncz Ferenc huszár, Abádszalók.
 Kerék János huszár, Abádszalók.
 vitéz Kiss Ferenc huszár, Abádszalók.
 Káldi Jenő káplár, Kenderes.
 Gy. Kiss Antal huszár, Dévaványa.
 Kotalik Pál huszár, Dévaványa.
 Kakuk István huszár, Dévaványa.
 Kanó József huszár, Dévaványa.
 Kiss G. István szakaszvezető, Kunhegyes.
 V. Kovács Lajos huszár, Kunhegyes.
 Kiss Gábor huszár, Kunhegyes.
 Kovács István káplár, Kunhegyes.
 Kovács Károly huszár, Kunhegyes.
 K. Kovács József huszár, Kunhegyes.
 Kovács Mihály káplár, Kunmadaras.
 Kerekes Sámuel huszár, Kunmadaras.
 J. Kovács Ferenc káplár, Kunmadaras.
 Kálmán Gábor huszár, Kunmadaras.
 Karádi Imre huszár, Kunmadaras.
 Kun János huszár, Tiszaszentimre.
 vitéz Kiss Lajos huszár, Tiszaszentimre.
 Kiss Károly huszár, Tiszaszentimre.
 B. Kiss Ferenc huszár, Tiszaszentimre.
 Kácsor, Pál huszár, Tiszaderzs.
 Kós Dániel káplár, Tiszaderzs.
 Kun László szakaszvezető, 1884 Tiszaroff.
 Kun Kálmán huszár, 1884 Tiszaroff.
 Kóródi Miklós őrmester, 1884 Fegyvernek.
 B. Kiss Zsigmond őrzető, 1885 Törökszentmiklós.
 Kuricz István huszár, 1888 Törökszentmiklós.
 Kerekes János huszár, 1888 Törökszentmiklós.
 Krajcz István huszár, 1889 Törökszentmiklós.
 Kelemen Mihály őrzető, 1889 Törökszentmiklós.
 Kardos Mihály káplár, 1889 Törökszentmiklós.
 V. Kovács József huszár, 1890 Tiszabura.

Karsai Lajos huszár, 1891 Törökszentmiklós.
 Kun József huszár, 1892 Fegyvernek.
 Köteles Lajos huszár, 1892 Törökszentmiklós.
 Kiss László huszár, 1893 Törökszentmiklós.
 Kelé István huszár, 1893 Törökszentmiklós.
 Kelle István huszár, 1893 Tiszaroff.
 Kiss András huszár, 1893 Tiszaroff.
 Kun Sándor huszár, 1897 Törökszentmiklós.
 Kemzer Pál huszár, 1897 Törökszentmiklós.
 Kelemen József huszár, 1897 Fegyvernek.
 Kovács János huszár, 1898 Törökszentmiklós.
 Kosa István huszár, 1898 Törökszentmiklós.
 Kiss József káplár, 1898 Törökszentmiklós.
 Kiss Sándor huszár, 1899 Törökszentmiklós.
 Kiss László huszár, 1899 Fegyvernek.
 Kiss István huszár, 1899 Törökszentmiklós.
 Kinczel Kálmán huszár, 1892 Kenderes.
 Kiss Péter huszár, 1891 Törökszentmiklós.
 Kiss Mihály huszár, Kunhegyes.
 Kerekes András, 1893 Tiszavárkony.
 Katona István, Jászkisér.
 Kabács Béla huszár, 1893 Jászdózsa.
 Kiss Béla huszár, 1891 Jászdózsa, † 1939-ben.
 Katona Ferenc káplár, 1889 Jászládány.
 Karkus Mihály örvezető, 1893 Jászládány.
 Kun Menyhért huszár, 1895 Jászládány.
 vitéz Korcsog István tiszthelyettes, 1879 Batonva.
 Kovács János huszár, 1873 Jászfelsőszentgyörgy.
 Kocsis István káplár, 1891 Jászfelsőszentgyörgy.
 Kiss József huszár, 1892 Jászszentandrás.
 Kaszab József huszár, 1888 Jászszentandrás.
 Kovács Mihály huszár, 1890 Jászszentandrás.«
 Kovács Péter huszár, 1881 Jászszentandrás.
 Kamrós Antal huszár, 1882 Ráckeve.
 Kapronai József huszár, 1892 Szigetszentmiklós.
 B. Kármán László huszár, 1896 Nagykáta.
 Kálmán Vendel káplár, 1888 Tószeg.
 Káplár Mihály huszár, 1889 Farnos.
 Kancsár István huszár, 1858 Felsődabas.
 Kánay István huszár, 1888 Ócsa.
 Káldi Mihály káplár, 1897 Törtel.
 Kálmán István huszár, 1893 Törtel.
 Kas Pál szakaszvezető, 1888 Törtel.
 Káli István káplár, 1897 Gomba.
 Kalapos István huszár, 1897 Kecskemét.
 vitéz Kassakürti (Kontra) Pál tiszthelyettes, 1876 Kecskemét.
 vitéz Kerekes (Kollmann) Rezső főnyilvántartó, 1875 Kecskemét.

Keresztes József huszár, 1882 Budapest.
 Kezes Frigyes huszár, 1890 Zagyvarékás.
 Kazinczi Ferenc huszár, 1889 Turkeve.
 Keskeny Sándor huszár, 1897 Törtel.
 Képes Imre huszár, 1885 Boldog.
 Keresztesi István káplár, 1894 Tóalmás.
 Kiss István huszár, 1894 Tápiógyörgye.
 Kiss Károly huszár, 1887 Kóka.
 Kiss Pál huszár, 1897 Tápiószele.
 Kiss Károly szakaszvezető, 1892 Aszód.
 Kiss Mihály huszár, 1891 Tószeg.
 G. Kiss József káplár, 1887 Tószeg.
 Kiss István huszár, 1887 Zagy varékás.
 Kiss Lajos káplár, 1887 Pesterzsébet.
 Kiss Sándor huszár, 1891 Pesterzsébet.
 Kiss IV. József huszár; 1897 Budapest.
 . .Kofa Gyula huszár, 1892 Tószeg.
 Korsós István huszár, 1900 Szigetszentmiklós.
 Kovács János huszár, 1897 Szolnok.
 Komjáti István huszár, 1886 Alberti.
 Kovács János huszár, 1888 Alberti,
 Koncz János huszár, 1894 Gomba.
 Kovács Gyula huszár, 1899 Monor.
 Komáromi István káplár, 1889 Abony.
 Kosaras János huszár, 1886 Abony.
 Kozák János huszár, Nagykörű.
 Kovács Mihály huszár, 1892 Ujszász.
 Kovács Rudolf huszár, 1888 Abony.
 G. Kovács János huszár, 1888 Ujszász.
 Kormos Simon huszár, 1892 Ujszász.
 Koczka Sándor huszár, 1893 Törtel.
 Körtés Bálint huszár, 1893 Törtel.
 Koller Pál huszár, 1895 Gyón.
 Kozma János huszár, 1869 Inárcs Kakucs.
 Kolecz Gábor huszár, 1890 Sári.
 Kovács János káplár, 1877 Kunszentmárton.
 Kólya Móric huszár, 1891 Tápiógyörgye.
 Kosa József huszár, 1898 Tápiószele.
 Krizsán István huszár, 1866 Pusztavacs.
 Krulik István huszár, 1875 Gyón.
 Krizsik Lukács huszár, 1863 Pereg.
 Kovács József káplár, 1899 Maglód.
 Kocza József huszár, 1882 Nagykörös.
 Kovács Mihály huszár, 1881 Alberti.
 Kovács Gyula szakaszvezető, 1893 Nagykörös.
 Kredits Ferenc huszár, 1896 Nagykáta.
 Kun György szakaszvezető, 1865 Torbágy.
 Kulcsár Bálint káplár, 1883 Gyón.

- Kovács Lukács huszár, 1883 Kisújszállás.
 Kiss Sándor huszár, 1875 Kisújszállás.
 Karakas Mihály szakaszvezető, 1870 Kisújszállás.
 K. Kiss Mihály huszár, 1870 Kisújszállás.
 B. Kiss Elek huszár, 1897 Kisújszállás.
 Kémeri Kálmán káplár, 1886 Kisújszállás.
 J. Kovács Ferenc huszár, 1871 Kisújszállás.
 Kabai László őrzető, 1878 Kisújszállás.
 Kassa Gábor huszár, 1892 Kisújszállás.
 Kenéz Lajos huszár, 1882 Kisújszállás.
 Karakas Lajos huszár, 1895 Kisújszállás.
 E. Kiss Lajos huszár, 1895 Kisújszállás.
 Kása Károly huszár, 1885 Kisújszállás.
 Kiss Imre káplár, 1899 Kisújszállás.
 Karakas Sándor őrmester. 1875 Kisújszállás.
 Kürti László huszár, 1883. Kisújszállás.
 M. Kiss Imre huszár, 1889 Kisújszállás.
 Keresztes István huszár, 1899 Kisújszállás.
 Kovács Sándor huszár, 1874 Kisújszállás.
- Laczkó József huszár, 1873 Jászfelsőszentgyörgy. 100%-os rokkant.
- Lekó Károly huszár, 1889 Törökszentmiklós.
 László Mihály huszár, 1890 Törökszentmiklós.
 Ludrik-Károly huszár, 1897 Tiszabő.
 Lestár Lás ó huszár, 1897 Törökszentmiklós.
 Lódi János huszár, Abádszalók.
 Lévai András huszár, Abádszalók.
 Lévai András huszár, Dévaványa.
 Lovász Fer nc huszár, Dévaványa.
 Lévai Gábor huszár, Kunhegyes.
 Lövei Miklós huszár, Kunmadaras.
 Lakatos Mildly huszár, Tiszaderzs.
 Lévai Lajos káplár, 1885 Kenderes.
 Lévai Andris őrzető, 1889 Kenderes.
 Lévai Ándr4s huszár, 1877 Kenderes.
 Lodi János τ huszár, 1887 Kenderes.
 Lodi János H. huszár, 1890 Kenderes.
 Losánszky ÍVühálv huszár, 1880 Kenderes.
 Licsák György huszár, Tiszaföldvár.
 Lakatos Józ † huszár, Tiszakürt.
 Lövei Lajos huszár, Nagyrév.
 Sz. Lévai István huszár. Tiszaug.
 Lévai János huszár, Tiszaföldvár.
 Lévai Lajos huszár, Tiszaug.
 Lantai Antal huszár, Tiszaföldvár.
 Lopocsi Lajos huszár, Cibakháza.

- Lengyel Pál, 1897 Tiszavárkony.
 Lesták György, 1893 Kőtelek.
 Lehóczki József 1892 Besenyszög.
 Lóczi József, 1892 Kőtelek.
 Lados Nándor, 1892 Besenyszög.
 Libor Mátyás, 1896 Szolnok.
 Löven Károly huszár, Nagyrév.
 Ládi Ferenc, Jászkisér.
 Lovász Sámuel, Jászkisér.
 Lengyel Károly huszár, 1885 Kisújszállás.
 Lukács Pál huszár, 1889 Kisújszállás.
 László Ferenc huszár, 1894 Kiskunlacháza.
 László János huszár, 1881 Kecskemét.
 Laczkó István huszár, 1897 Tápiószentmárton.
 Lánosz Sándor huszár, 1879 Pusztavacs.
 Lauter Lénárd káplár, 1889 Ujhartyán.
 Lavicska Sándor örvezető, 1889 Farnos.
 Lányi László huszár, 1882 Nagykőrös.
 Lévai Ábel huszár, 1892 Heréd.
 Lengyel János huszár, 1879 Abony.
 Lestmk József huszár, 1894 Üllő.
 Lovaszik Géza huszár, 1890 Sári.
 Lipták Márton káplár, 1889 Aszód.
 Liszkai József káplár, 1888 Vasad.
 Lonti János szakaszvezető, 1889 Monor.
 Lugosi (Lemich) Mihály huszár, 1899 Budafok.
 Lusica János huszár, 1892 Szigetszentmiklós.
 Lukács Menyhért huszár, 1898 Ujszász.

 Molnár Károly örvezető, 1884 Óbala.
 Mohácsi István káplár, Tiszaroff.
 Mészáros Lajos huszár, 1889 Törökszentmiklós.
 Mészáros József szakaszvezető, 1890 Tiszabura.
 Mező Pál huszár, 1891 Törökszentmiklós.
 Molnár András huszár, 1892 Fegyvernek.
 Majorszki Gábor huszár, 1892 Fegyvernek.
 Molnár Sándor huszár, 1893 Törökszentmiklós.
 Mészáros István huszár, 1894 Kuncsorba.
 Mondy István huszár, 1895 Törökszentmiklós.
 Molnár János huszár, 1898 Tiszaroff.
 Mosolygó Ferenc huszár, 1900 Törökszentmiklós.
 Marsi Antal huszár, 1873 Törökszentmiklós.
 Mezei János huszár, Abádszalók.
 Mészáros Károly huszár, Abádszalók.
 Makai András örvezető, Abádszalók.
 Mészáros Kálmán huszár, Abádszalók.
 Mile Imre huszár, Dévaványa.
 Molnár Gyula huszár, Tiszaderzs.

Marsi András káplár, Dévaványa.
 B. Molnár Imre huszár, Dévaványa.
 Matyus Imre káplár, Kunhegyes.
 Mezei Mihály huszár, Kunhegyes.
 Molnár Gergely huszár, Kunhegyes.
 Molnár Bálint huszár, Kunmadaras.
 Makai András örvezető, 1887 Kenderes.
 Magyar Miklós huszár, 1870 Kenderes.
 Mikus József huszár, Kunszentmárton.
 Major Mihály huszár, Nagyrév.
 Maróti Kálmán huszár, Cibakháza.
 Molnár Antal huszár, Tószeg.
 Magyar József huszár, Tiszaföldvár.
 .Magyar József huszár, Tiszaföldvár.
 Martvai István huszár, Kunszentmárton.
 Magyar László huszár, Tiszaiig.
 Molnár Ferenc káplár, Csépa.
 Mari József huszár, Tiszakürt.
 Mester István szakaszvezető, Cibakháza.
 Mihályi József, 1888 Szolnok.
 Miklós Kálmán, 1888 Szolnok.
 Mede Antal, 1889 Szolnok.
 Molnár János, 1889 Szolnok.
 Maty us Imre 1889 Szolnok.
 Maklás András, 1887 Kótelek.
 Marsi Péter, .1887 Nagykőrü.
 Molnár Mihály, 1889 Szajol.
 Mészáros Sándor, 1892 Szajol.
 Matild Tivadar, 1896 Szolnok.
 Murányi János, 1897 Szolnok. ,
 Mészáros Lászlq, 1891 Szolnok.
 Miklósi István huszár, 1876 Kenderes.
 Morvái Pál huszár, 1891 Jászdózsa.
 Mezei István huszár, 1889 Jászdózsa, †1939.
 Mészáros István káplár, 1889 Jászladány.
 Muhi Elek huszár, 1892 Jászladány.
 Majos János huszár, 1889 Jászladány.
 Major János huszár, 1894 Jászladány.
 Major Sándor huszár, 1892 Jászladány.
 Mézses József huszár, 1891 Jászfelsőszentgyörgy.
 Maczó Illés huszár, 1895 Tápiószele.
 Magyar János huszár, 1884 Tápiószele.
 Matula József huszár, 1897 Farnos.
 Marjos István örmester, 1884 Szentmártonkáta.
 Magyar István huszár, 1885 Tápióbicske.
 Major Pál huszár, 1864 Vecsés.
 Mayer János huszár, 1890 Iklad.
 Magyar János huszár, 1893 Tápióbicske.

Majercsik Imre huszár, 1892 Tószeg.
 Mari Benő huszár, 1888 Tószeg.
 Makay Mihály huszár, 1893 Abony.
 Ma jer János huszár, 1893 Pesterzsébet.
 Magyar János huszár, 1886 Pesterzsébet.
 Magyar János szakaszvezető, 1886 Pesterzsébet.
 Marjos István szakaszvezető, 1884 Szentmártonkáta.
 Mader János huszár, 1890 Vecsés.
 Mágocsi Sámuel káplár, 1881 Monor.
 Marosi Antal káplár, 1871 Bia.
 Maros Pál huszár, 1899 Bácsa.
 Mach János I. o. gyógykovács, 1882 Kecskemét.
 Márkus János huszár, 1898 Budapest.
 Mester István huszár, 1889 Karcag.
 Mester Lajos őrzető, 1900 Budapest.
 Mészáros Illés huszár, 1891 Tápiószőlő.
 Mészáros István huszár, 1898 Szigetszentmiklós.
 Mező Lajos huszár, 1895 Pesterzsébet.
 Mészáros József huszár, 1899 Jászkarajenő.
 Megyés Antal huszár, 1893 Ujszász.
 Ménesi Mankó József őrmester, 1888 Zagyvarékas.
 Megyeri József őrzető, 1881 Fehérvár.
 Mihályi Béla huszár, 1888 Nagykőrös.
 Mihalik Imre huszár, 1895 Irsa.
 Miskolczi János huszár, 1894 Tápiógyörgye.
 Sz. Molnár András káplár, 1891 Abony.
 Sz. Molnár István huszár, 1890 Abony.
 Molnár Károly őrzető, 1889 Pesterzsébet.
 V. Molnár János huszár, 1897 Nagykőrös.
 Moós János huszár, 1888 Pesterzsébet.
 Mezei Imre huszár, Kecskemét.
 Molnár Antal huszár, 1891 Tószeg.
 Molnár István huszár, 1867 Felsődabas.
 Morvai János huszár, 1879 Alsónémedi.
 Molnár Sándor huszár, 1897 Tápiógyörgye.
 Molnár János őrzető, 1882 Tápiószőlő.
 Muri Mihály káplár, 1869 Aszód.
 Mucsi József huszár, 1888 Abony.
 Mucsi Pál huszár, 1893 Abony.
 Mukus István huszár, 1893 Nagykőrös.
 Murár Ferenc huszár, 1900 Irsa.
 Mucsi Károly huszár, 1889 Páty.
 Molnár István káplár, 1882 Kisújszállás.
 Monoki Károly huszár, 1881 Kisújszállás.
 Monoki Elek huszár, 1887 Kisújszállás.
 Monoki Lajos huszár, 1892 Kisújszállás.
 Monoki László huszár, 1873 Kisújszállás.
 Mille Károly huszár, 1884 Kisújszállás.

Nagy János huszár, 1888 Törökszentmiklós.
 Nóvák Vince huszár, 1889 Tiszapüspöki.
 Nagy József huszár, 1889 Fegyvernek.
 Nagy Imre huszár, 1889 Tiszaroff.
 Nyári Sándor káplár, 1891 Fegyvernek.
 D. Nagy Sándor huszár, 1892 Törökszentmiklós.
 Nagy Ferenc káplár, 1892 Tiszabura.
 Nagy Ferenc huszár, 1892 Fegyvernek.
 Nagy Gábor huszár, 1895 Törökszentmiklós.
 Nagy Márton huszár, 1896 Törökszentmiklós.
 Náhóczki István huszár, 1900 Törökszentmiklós.
 P. Nagy János huszár, Abádszalók.
 Német Antal huszár, Abádszalók.
 Nagy F. Miklós huszár, Kunhegyes.
 Nagy Gergely káplár, Kunhegyes.
 Német Lukács huszár, Kunhegyes.
 Nagy G. Sándor huszár, Kunhegyes.
 Nagy József huszár, Kunhegyes.
 Nagy P. Sándor huszár, Kunmadaras.
 Német Antal huszár, 1892 Kenderes.
 D. Nagy István huszár, 1897 Kenderes.
 Nagy Károly huszár, Kunszentmárton.
 Nagy E. János huszár, Cibakháza.
 Német László huszár, Tiszakürt.
 Nóvák János huszár, Tiszaföldvár.
 Nagy Ferenc huszár, Csépa.
 P. Nagy Károly huszár, Tiszakürt.
 Sz. Nagy József huszár, Cibakháza.
 Nagy Antal huszár, Csépa.
 Nagy András káplár, Cibakháza.
 Nagy Gábor huszár, Tiszaföldvár.
 D. Nagy Mihály huszár, Tiszaföldvár.
 Nagyszombati Károly huszár, Tiszasas.
 Német János, 1888 Szolnok.
 Nagy András, 1889 Szolnok.
 Nyolcas János, 1889 Szolnok.
 B. Nagy István, 1893 Szolnok.
 Nádas Ferenc, 1891 Nagykörű.
 Nagy Ferenc, 1890 Rákócifalva.
 Nagy József, 1890 Rákócifalva.
 Nagy V. Ignác, 1888 Rákócifalva.
 Nádas Ferenc, 1884 Rákócifalva.
 Nyolcas Mihály, 1893 Kőtelek.
 Nádas Mihály, 1898 Nagykörös.
 Náda István, 1898 Nagykörös.
 Nagy Pál, 1896 Rákócifalva.
 Nagy P. Mihály őrzető, 1882 Jászdózsa.

- Nagy Lajos huszár, 1891 Jászdózsza, † 1939.
 Nagy Béla huszár, 1885 Jászdózsza, † 1939.
 Nagy J. Ferenc huszár, 1892 Jászládány.
 Nagy K. András huszár, 1891 Jászládány.
 vitéz Sz. Nagy László tiszthelyettes, 1891 Kisújszáll.
 Nagy Béla huszár, 1900 Jászkara jenő.
 Nagy Imre huszár, 1891 Abony.
 Nagy Imre huszár, 1892 Budapest.
 Nagy István huszár, 1886 Maglód.
 Nagy Mihály őrmester, 1886 Pestújhely.
 Nagy Péter huszár, 1886 Nagykáta.
 Xégyesi Gergely tiszthelyettes, 1890 Kecskemét
 Némédi Balázs huszár, 1876 Kiskunfélegyháza
 Nagy Márton huszár, 1890 Esztergom.
 Nánási Miklós örvezető, 1888 Kisújszállás.
 13. Nagy Kálmán huszár, 1882 Kisújszállás.
 Gs. Nagy Lajos huszár, 1885 Kisújszállás.
 Nagy György huszár, 1892 Kisújszállás.
 Nagy Ferenc huszár, 1879 Kisújszállás.
 Cs. Nagy Albert huszár, 1872 Kisújszállás,
 Nagy Sándor huszár, 1874 Kisújszállás.
 Nagy Lajos káplár, 1882 Kisújszállás.
 Nánási János huszár, 1892 Kisújszállás.
 Nyitrai János káplár, 1870 Kisújszállás.
 Nyikos Sándor káplár, 1879 Kisújszállás.
 Németh István szakaszvezető; 1873 Alberti
 Németh József huszár, 1896 Tápiószele,

 Oláh Géza huszár, 1887 Törökszentmiklós
 Öllé József huszár, 1896 Törökszentmiklós
 Orosz Béla huszár, Dévaványa.
 Oszváth Imre szakaszvezető, Kunhegyes
 Orosz János huszár, Kunmadaras,
 Oszlár Ferenc huszár, 1888 Kenderes.
 Oberna Ferenc örvezető, Csépa.
 Oravecz Ferenc örvezető, Tiszainoka.
 Ondók Lajos, 1888 Szolnok.
 Ökrös Sándor, 1898 Szolnok.
 Öri Dezső, 1899 Szolnok.
 Oláh József, 1886 Rákócifalva.
 Odi János huszár, 1853 Órszentmiklós.
 Oláh Sándor huszár, 1883 Kisújszállás,
 Oláh Károly káplár, 1892 Kisújszállás.
 Orosz Albert huszár, 1886 Kisújszállás.
 Oláh Mihály káplár, 1887 Kisújszállás.
 Ondó Péter káplár, 1892 Törtel.
 Orbán János huszár, 1896 Pesterzsébet.

Ország József huszár, 1882 Nyáregyháza.
 Ott Jenő huszár, 1886 Dorog.
 Ott Rudolf szakaszvezető, 1883 Szigetmonostor.

Palcsó Ernő huszár, 1889 Jászdózsa.
 Palcsó Jenő huszár, 1890 Jászdózsa..
 Pohl Bálint, 1896 Szolnok.
 Pató Mihály huszár, 1893 Törökszenfmiklós.
 Pap Sándor huszár, 1895 Tiszahura.
 Pifkó István huszár, 1896 Törökszentmiklós.
 Pap Gábor huszár, 1899 Törökszentmiklós.
 Polonyi Kiss József huszár, 1868 Törökszentmiklós.
 Papj) Lajos huszár, 1881 Törökszentmiklós.
 Papj) András huszár, 1878 Törökszentmiklós.
 Palkó Péter huszár, Kenderes.
 Pap János huszár, Abádszalók.
 Pap Ferenc huszár, Dévaványa.
 Padár István huszár, Kunhegyes.
 Pál Mihály őrvezető, Kunhegyes.
 Prókai András huszár, Kunmadaras.
 Postás Mihály huszár, Kunmadaras.
 Pékó Sándor huszár, Kunmadaras.
 Pásztay József huszár, Csépa.
 Polovics János huszár, Szelevény.
 Papp József szakaszvezető, Tizsakürt.
 Pásztor Mihály huszár, Kunszentmárton.
 Posta Imre huszár, Cibakháza.
 Pugner Elek huszár, Kunszentmárton.
 Posta István őrvezető, Cibakháza.
 Palásti János őrvezető, Kunszentmárton.
 Pallag István huszár, 1889 Szolnok.
 Paróczai Mihály huszár, 1891 Szolnok.
 Papp József huszár, 1891 Tiszavárkony.
 Pinczi Lipót huszár, 1889 Besenyszög.
 Patak János huszár, 1888 Tiszavárkony.
 Pálincás Endre huszár, 1899 Farnos.
 Pap Gy. István káplár, 1889 Tápiószecső.
 Pataki József káplár, 1868 Gyón.
 Pap István huszár, 1874 Kóka.
 Papp Ferenc huszár, 1891 Ujszász.
 Pataki József káplár, 1891 Abony.
 Panyik József huszár, 1893 Abony.
 Palásti András huszár, 1894 Abony.
 Pálincás Lajos huszár, 1885 Mikebuda.
 Palotai Ferenc szakaszvezető, 1865 Pomáz.
 Pázmándi József huszár, 1865 Pomáz.
 Pázmán Károly huszár, 1879 Mezőtúr.
 Petiik István huszár, 1866 Örszentmiklós.

- Péntek Kálmán huszár, 1890 Jászkarajenő.
 Petrovits János szakaszvezető, 1908 Farmos.
 Piri János huszár, 1868 Gyön.
 Pinci István huszár, 1893 Zagyvarékas.
 Pintér Mihály huszár, 1893 Abony.
 Pirót Jenő huszár, 1894 Áporka.
 Pozsar Pál huszár, 1894 Pusztamonostor.
 Polyák János Mihály huszár, 1889 Abony.
 Pozsonyi Károly káplár, 1891 Irsa.
 Pintér Károly őrmester, 1891 Pilis.
 Plutzer István huszár, 1889 Ceglédbercel.
 Potrák Pál huszár, 1890 Vecsés.
 Pomázi Mátyás huszár, 1887 Besenyszög.
 Peres Gábor huszár, 1885 Rákócifalva.
 Pintér János huszár, 1898 Nagykőrös.
 Perge János huszár, 1897 Kőtelek.
 Pásztori Pál huszár, 1897 Besenyszög.
 Piai István huszár, 1893 Besenyszög.
 Papp Sándor huszár, 1875 Kenderes.
 E. Padár Mihály huszár, 1898 Kenderes.
 B. Padár Kálmán huszár, 1883 Kenderes.
 Pipis József őrzető, 1892 Törökszeiilmiklos.
 Putz Fülöp huszár, 1888 Fegyvernek.
 Polgár József káplár, 1888 Törökszentmiklós.
 Pató Imre huszár, 1887 Törökszentmiklós.
 L. Papp Sándor huszár, Dévaványa.
 V. Padár Mihály huszár, Abádszalók.
 Pernyéz Miklós őrzető, Kunszentmárton.
 Polonyi Imre huszár, 1892 Tápiógyörgye.
 Pobor Illés huszár, 1887 Tápióbicske.
 Primer Mihály huszár, 1872 Pomáz.
 Prisztavek János huszár, 1887 Szentendre.
 Prónai Ferenc káplár, 1895 Pesterzsébet.
 Pólya Illés káplár, 1869 Kisújszállás.
 Puskás János huszár, 1868 Órszentmiklós.
 Pocsai Kálmán huszár, 1892 Kisújszállás.
 Pocsai Sándor káplár, 1870 Kisújszállás.
 Pólusz István káplár, 1873 Kisújszállás.
 Posztós László őrmester, 1885 Kisújszállás.
 Pugner Elek huszár, Kunszentmárton.
- Rapi József káplár, 1877 Kenderes.
 Rác Imre huszár, 1889 Kenderes.
 Rontó János huszár, 1896 Szolnok.
 Radies János huszár, 1900 Tiszavárkony.
 Raksa János huszár, Tiszaföldvár.
 Radies János huszár, Kunszentmárton.
 Romhányi Pál huszár, Mesterszállás.

- Rabi István szakaszvezető, Abádszalók.
 Réti János huszár, Tiszaszentimre.
 Rab Pál huszár, 1889 Törökszentmiklós.
 Rédei Lajos huszár, 1890 Kuncsorba.
 Rácz Sándor huszár, Tiszaiig.
 Révi Sándor őrvezető, Tisza földvár.
 Rimóci Dezső huszár, 1898 Jászládány.
 Répás Imre huszár, 1880 Jászfelsőszentgyörgy.
 Rózsa János szakaszvezető, 1880 Jászielsőszenygyörgy. † 1926
 Rácz Kálmán őrvezető, 1879 Kisújszállás.
 Rada István huszár, 1892 Szentmártonkátá.
 Raáb János huszár, 1893 Pesterzsébet.
 Rajta József huszár, 1874 Nagykörös.
 Rankó László huszár, 1897 Nagykörös.
 Rákosi Kálmán káplár, 1899 Kócsér.
 Rátóti József huszár, 1893 Törtel.
 Rosta József huszár, Ujszász.
 Rebb Pál huszár, 1868 Iklad.
 Reményi (Hóra) Kálmán huszár, 1890 Esztergom.
 Riegler Rudolf huszár, 1900 Rudajenő.
 Rimaszombati Imre huszár, 1878 Karcag.
 Ritter Pál huszár, 1888 Tököl.
 Ritz Imre huszár, 1897 Törtel.
 Rogl Károly káplár, 1895 Pesterzsébet.
 Romsics Ferenc huszár, 1899 Pesterzsébet.
 Rokács János szakaszvezető, 1887 Bugyi.
 Rusvai Ádám huszár, 1896 Kócsér.
- Sándor István huszár, 1892 Jászfelsőszentgyörgy.
 Sándor Tamás káplár, 1885 Jászládány.
 Stallmayer Ferenc káplár, 1877 Fegyvernek.
 Sánta Ferenc őrvezető, 1887 Törökszentmiklós.
 Susa Pál huszár, 1891 Fegyvernek.
 Sütő István huszár, 1895 Törökszentmiklós.
 Somodi Pál huszár, Abádszalók.
 Süveges György huszár, 1892 Kenderes.
 Sáfár Lajos huszár, Abádszalók.
 Sass Lajos huszár, Dévaványa.
 Sipos Ferenc káplár, Dévaványa.
 Somogyi Károly huszár, Dévaványa.
 Séllei Zsigmond huszár, Dévaványa.
 Sáfár Károly káplár, Tiszaszentimre.
 Semsei Imre huszár, Kunmadaras.
 Sajber Mihály huszár, Tiszaföldvár.
 Simon István huszár, Szelevény.
 Stuhl Gyula huszár, Szelevény.
 Sepsi Miklós huszár, 1897 Vezseny.

Seprenyi Gyula szakaszvezető, 1896 Kenderes.
 Serege Mihály huszár, 1881 Kenderes.
 Sas Lajos huszár, 1898 Kenderes.
 Skorka János huszár, Nagyrév.
 Süveges Bálint huszár, századkovács, 1875 Kenderes.
 Stianos János huszár, Tiszaderzs.
 Somogyi Lajos káplár, Kunmadaras.
 Somodi József huszár, Kunhegyes.
 Somodi József, 1899 Szolnok.
 Seres István huszár, 1890 Jászdózsza.
 Seres Emánuel huszár, 1891 Jászdózsza.
 Seres János huszár, 1891 Jászdózsza.
 Sedon György huszár, 1889 Jászdózsza.
 Sollás János/ 1884 Rákócilalva.
 Sándor Lajos huszár, 1886 Mezőtúr.
 Sándor József huszár, 1887 Dunaadony.
 Sándor Pál huszár, 1887 Káva.
 Sárközi József káplár, 1890 Irsa.
 Sáfrán Mihály huszár. 1893 Törtel.
 Sallai József káplár, 1867 Felsődabas.
 Sebők Mihály huszár, 1899 Törtel.
 Seller Ferenc huszár, 1899 Jászkarajenő.
 Serfőző Lajos huszár, 1892 Zagyvarékas.
 Sebestyén Medárd káplár, 1885 Szentmártonkáta.
 Steinhäuser János huszár, 1868 Torbágy..
 Simon András huszár, 1879 Kispeszt.
 Sipos Miklós c. őrmester, 1879 Kecskemét.
 Simon Imre huszár, Budafok.
 Sinkó József huszár, 1900 Becske.
 Simon Gábor huszár, 1893 Tápiógyörgye.
 Sinka János huszár, 1890 Farnos.
 Simon András őrmester, 1885 Jászkarajenő.
 Somogyi András huszár, 1856 Felsődahas.
 Sófálvi (Schachmayer) József huszár.
 Staub Béla huszár, 1853 Pomáz.
 Slankovics András huszár, 1888 Pesterzsébet.
 Stark János huszár, 1900 Vecsés.
 Sticz István törzsőrmester, 1890 Tószeg.
 Sulyok József huszár, 1897 Tószeg.
 Schuster Gáspár káplár, 1892 Szigetcsép.
 Szűcs István huszár, 1890 Kenderes.
 Sziklai (Stefanovics) Béla örvezető, 1897 Kenderes.
 Szakái István huszár, 1895 Szolnok.
 Szatmári Mihály, 1893 Szolnok.
 Szabó Antal, 1890 Kőtelek.
 Szabó István, 1890 Rákócilalva.
 Szilvás Károly, 1891 Nagykőrös.
 Szabó Ferenc, 1884 Rákócilalva.

Szabó Lajos, 1886 Kőtelek.
 Szathmári Antal, 1887 Kőtelek.
 Szintai József, 1892 Besenyszög.
 Szabó János, 1896 Szolnok.
 Szepesi Pál, 1896 Szolnok.
 Szabados Mihály huszár, Tiszaföldvár.
 Szvoboda Mihály huszár, Csépa.
 Szőke József huszár, Tiszakürt.
 Szepesi József huszár, Kunszentmárton.
 Szabó László huszár, Tiszakürt.
 Szabó Sándor huszár, Tizzasas.
 B. Szabó István huszár, Tiszatöldvár.
 Szilágyi István huszár, Csépa.
 Székely Sándor huszár, Tiszaföldvár.
 Szanda László huszár, Szelevény.
 P. Szabó Ferenc huszár, Tiszaföldvár.
 Székács József huszár, Tiszaföldvár.
 Szekeres Mihály káplár, Tiszaföldvár.
 Szepesi Antal örvezető, Kunszentmárton.
 Szabó Mátyás szakaszvezető, Mesterszállás.
 Szőke Ferenc huszár, Tiszaföldvár.
 Szakács János huszár, Tiszakürt.
 Szabics János huszár, Kunszentmárton.
 T. Szücs János káplár, Cibakháza.
 Szabó Lajos huszár, Dévaványa.
 Szőke Károly huszár, Abádszalók.
 Szabó Ignác huszár, Dévaványa.
 Szabó István huszár, 1874 Kisújszállás.
 Szabó László huszár, 1884 Kisújszállás.
 Szatmári Sándor káplár, 1888 Kisújszállás.
 Szücs Károly káplár, 1882 Kisújszállás.
 Szabó György huszár, 1875 Kisújszállás,
 Szendrei Béni huszár, 1899 Kisújszállás.
 Szabó Pál huszár, 1882 Gyón.
 Szabó János huszár, 1884 Pánd.
 Szabó Ferenc huszár, 1896 Káka.
 Szalóki István huszár, 1887 Tószeg.
 Szálai János huszár, 1890 Tószeg.
 Szabó Ferenc huszár, 1893 Abony.
 Szabó Imre huszár, 1887 Zagyvarékás.
 Szabó István huszár, 1893 Ujszász.
 B. Szabó Pál huszár, 1896 Abony.
 Szabó Sándor huszár, 1896 Abony.
 Szabó István huszár, 1890 Nagykőrös.
 Szabó István huszár, 1886 Üllő.
 Szabó János huszár, 1899 Monor.
 Szabó Lajos huszár, 1890 Alag.
 Szálai Lajos őrmester, 1888 Monor.

Szalma Imre huszár, 1882 Monor.
 Szabó József káplár, 1892 Makád.
 Szálai András káplár, 1866 Torbágy.
 Szántai Pál huszár, 1891 Tápiósáp.
 Szentgyörgyi István huszár, 1899 Aporka.
 Szenté János huszár, 1865 Szigetmonostor.
 Szabó János huszár, 1886 Budapest.
 Szabó József huszár, 1891 Cibakháza.
 vitéz Szendrői (Száger) József őrmester.
 Szálkai József szakaszvezető, 1887 Nagykáta.
 Szeller Ferenc káplár, 1899 Pestszenterzsébet.
 Szabó Sándor huszár, 1896 Jászládány.
 Szabó Dezső huszár, 1896 Jászládány.
 Szabó István huszár, 1888 Jászszentandrás.
 Szücs Péter huszár, Kunhegyes.
 Szentpéteri Ferenc őrvezető, Kunhegyes.
 Székely István huszár, Tiszaszentimre.
 Szabó Zsigmond huszár, 1888 Tiszabura.
 B. Szabó Zsigmond szakaszvezető, 1885 Tiszaról
 Szarvas Géza őrmester, 1885 Tiszapüspöki.
 Szücs Sándor huszár, 1889 Kuncsorba.
 Szabados Péter huszár, 1892 Törökszentmiklós.
 Szabó György huszár, 1892 Törökszentmiklós.
 Szarnák József huszár, 1892 Kuncsorba.
 Szász Sándor huszár, 1892 Fegyvernek.
 Szécsi Pál huszár 1896 Törökszentmiklós.
 Szabó József huszár, 1899 Törökszentmiklós.
 Szabó János káplár, 1900 Törökszentmiklós.
 K. Szabó Sándor huszár, Dévaványa.
 Szentesi Sándor huszár, Tiszasas.
 F. Szabó István huszár, Kunszentmárton.
 Szabó József huszár, Szelevény.
 Szőke Ferenc huszár, Jászkisér.
 Szücs István huszár, Jászkisér.
 Szikszai F. István huszár, 1883 Jászdózsa.
 Szebelédi András káplár, 1892 Alsónémedi.
 Szeleczi Péter huszár, 1894 Alsónémedi.
 Szelei Pál káplár, 1868 Pusztavacs.
 Szigedi Illés huszár, 1899 Tápióbecske.
 Szinok József huszár, 1894 Tápiógyörgye.
 Szikszai Pál huszár, 1899 Kócsér.
 Szívós Lajos huszár, 1899 Törtel.
 Szó László huszár, 1891 Törtel.
 Szekeres János huszár, 1888 Abony.
 Szilágyi Ferenc huszár, 1898 Nagykőrös.
 Szorító Pál huszár, 1897 Nagykőrös.
 Szentpéteri Sándor önk. káplár, 1879 Irsa Homo
 Sztodola Pál huszár, 1887 Bénye Újtelep.

Török Mihály őrmester, Mezőtúr.
 Turcsányi József huszár, 1887 Törökszentmiklós.
 Tóth Lajos huszár 1885 Fegyvernek.
 Tóth Mihály huszár, 1889 Törökszentmiklós.
 Tamási Balázs huszár, 1892 Törökszent mi ki ős.
 Tóth László huszár, 1892 Tiszapüspöki.
 Tóvizi András huszár 1892 Tiszapüspöki.
 Túri János huszár, 1891 Törökszentmiklós.
 Tóth András huszár, 1896 Törökszentmiklós.
 Tóth Ferenc huszár, 1896 Törökszentmiklós,
 Tóth István huszár, 1896 Törökszentmiklós.
 B. Tóth Ferenc huszár, 1895 Törökszentmiklós.
 Tóth József huszár. 1893 Törökszentmiklós.
 Tóth Ágoston huszár, 1900.
 Tóth Imre huszár, 1899 Tiszapüspöki.
 Török Sándor huszár, 1897 Törökszentmiklós.
 Tóth Lajos huszár, 1880 Törökszentmiklós.
 Tóth Lajos huszár, Abádszalók.
 Türmer Pál huszár, Abádszalók.
 Tóth Lajos huszár, Dévaványa.
 V. Tóth János szakaszvezető, Dávaványa.
 Túri István őrmester, Kenderes.
 Tóth György Bálint huszár, Kunhegyes.
 Cs. Tóth Mihály huszár, Dévaványa.
 Trenka József huszár, Kunhegyes.
 Tőkés Sándor huszár. Kunmadaras.
 B. Tóth József huszár, Kunmadaras.
 Tóth Mihály huszár, Tiszaderzs.
 Tuha Imre huszár, Cibakháza.
 Tóth Márton huszár, Kunszent marton.
 Tálás Áron huszár, Tiszakürt.
 J. Tálás László huszár. Tiszakürt.
 Tábori Sándor huszár, Tiszaföldvár.
 Tóth István huszár, Tiszakürt.
 V. Tóth Albert huszár. Nagyrév.
 Cs. Tompa Sándor huszár, Tiszakürt.
 Trop a Mátyás szakaszvezető, Kunszentmárton.
 Trezsnayk Ferenc huszár, Csépa.
 Tóth György huszár, Kunszentmárton.
 K. Tálás László őrzető, Tiszakürt.
 Tábori bereue szakaszvezető, Tiszaföldvár.
 Tomanicsa Lajos őrmester, Tiszainoka,
 Turcsányi Lajos őrmester, Cibakháza.
 Tóta István, 1889 Nagykőrös.
 Toröcsik Ferenc, 1887 Yezensv.
 Turóczy Imre, 1890 Kőtelek.
 Tánczos István, 1887 Besenyszög,
 Török Imre. 1888 Szajol.

- Tola László, 1895 Nagykőrös.
 Tóth János, 1897 Kőtelek.
 Túri István, 1.898 Besenyszög.
 Tóth *Urban* Balázs, 1892 Szajol.
 B. Tóth András, 1892 Nagykőrös.
 Tamási József őrmester, 1889 Kenderes.
 B. Tóth Kálmán huszár. 1886 Kenderes.
 B. Tóth Károly huszár, 1870 Kenderes.
 Tóth Sándor huszár, 1885 Kenderes.
 J. Tóth Mátyás huszár, Szelevény.
 B. Tóth Mátyás huszár, Kunmadaras.
 Tóth Sándor huszár, 1890 Törökszentmiklós.
 Tamási Mihály huszár, 1893 Törökszentmiklós.
 Ny. Tóth Pál szakaszvezető, Kunhegyes.
 Tamás G. József, Jászkisér.
 Tábori Ferenc huszár, 1887 Jászdózsza.
 Turjányi József huszár, 1871 Jászfelsőszentgyörgy,
 Turjányi Péter őrmester, 1867 Jászfelsőszentgyörgy.
 Tajcs János szakaszvezető, 1879 Pusztavacs.
 H. Taligás Károly káplár, 1898 Ráckeve.
 Tavaszai Márton huszár, 1895 Nagykőrös.
 Ternyák Pál szakaszvezető, 1895 Kiskunhalas.
 Terjéki Márton huszár, 1887 Jászkarajenő.
 Terjéki Péter huszár, 1893 Jászkarajenő.
 Tolnai (Tázer) József huszár, 1864 Torbágy.
 Töröcsik Károly káplár, 1885 Csepel.
 Topor István huszár, 1892 Alberti.
 Töröcsik András káplár, 1887 Jászkarajenő.
 Töröcsik András huszár, 1890 Abony.
 Török József örvezető, 1893 Nagykőrös.
 K. Tóth István káplár, 1878 Örszentmiklós.
 Tóth Ferenc huszár, 1898 Kiskunfélegyháza.
 P. Tóth András káplár, 1885 Bia.
 Tóth Sándor főpatkolómester, 1878 Kecskemét.
 Tóth Gábor káplár, 1886 Szigetszentmiklós.
 Tóth V. .István huszár, 1897 Budapest.
 Tóth I. Pál huszár, 1885 Pestszenterzsébet.
 Tóth Imre huszár. 1899 Monor.
 Tóth Imre huszár, 1893 Nagykőrös.
 Tóth Ferenc huszár, 1887 Tóalmás,
 Tóth Lajos huszár, 1892 Tápiószele.
 Tóth István huszár, 1887 Tápiógyörgye.
 Tóth János huszár, 1897 Szentmártonkáta.
 Tóth Rafael huszár, 1887 Kóka.
 B. Tóth István huszár, 1899 Törtel.
 Tóth István huszár, 1892 Törtel.
 F. Tóth József huszár, 1886 Jászkarajenő.

Tugyi Kálmán huszár, 1892 Jászkara jenő.
 Tuka Tamás káplár, 1882 Kisújszállás.
 Túri István őrmester, 1889 Kisújszállás.
 Túri Pál huszár, 1881 Kisújszállás.
 Tóth Pál huszár, 1873 Kisújszállás.
 Takács Ferenc huszár, 1890 Kisújszállás.
 Tuba Ferenc huszár, 1886 Kisújszállás.
 Tóth Lajos huszár, 1879 Kisújszállás.
 Tóth Kálmán huszár, 1884 Kisújszállás.
 Tóth István huszár, 1877 Kisújszállás.
 Turóczi István káplár, 1890 Maglód.
 Turcsik István huszár, 1882 Nyáregyháza.
 Turányi Imre huszár, 1900 Vasasd.
 Tyepekó Sándor őrzetető, 1897 Pánd.

Ulriczki István huszár, 1890 Kuncsorba.
 Uliczki Gáspár huszár, 1899 Kenderes.
 Újvári Mihály huszár, 1886 Farnos.
 Uitz József őrmester.

Vincze Zsigmond huszár, 1891 Kenderes.
 Veress György szakaszvezető, 1880 Kenderes.
 Vagány István káplár, 1896 Tápiószele.
 Válen ter Lajos huszár, 1890 Sári.
 Valentyik János huszár, 1862 Gyón.
 Varga Gáspár káplár, 1885 Farnos.
 Vágó Pál huszár, 1893 Kócsér.
 Vágó Pál huszár, 1891 Kócsér.
 Varga Ambrus őrmester, 1885 Kócsér.
 Valkó József huszár, 1891 Törtel.
 Varró János őrmester, 1887 Tápiógyörgye.
 Valcsik István huszár, 1893 Jászkarajenő.
 Vácz József huszár, 1880 Jászkarajenő.
 Varga István huszár, 1897 Pestszenterzsébet.
 M. Varga István huszár, 1890 Kisújszállás.
 Vida Sándor huszár, 1870 Kisújszállás.
 Varga Lajos káplár, 1871 Kisújszállás.
 Vigh Albert őrmester, 1881 Kisújszállás.
 Varga Gyula huszár, 1880 Kisújszállás.
 Varga Kálmán huszár, 1890 Kisújszállás.
 Varga Lajos káplár, 1884 Kisújszállás.
 P. Varga Lajos káplár, 1891 Abony.
 Varga Mihály huszár, 1900 Maglód.
 Vad Zsigmond szakaszvezető, 1889 Nagykőrös.
 Varga István huszár, 1885 Pestszenterzsébet.
 Varró Mihály huszár, 1889 Tápiószüly.
 Varró János őrmester, 1887 Tápiógyörgye.
 Varga István huszár -1885 Pestszenterzsébet.

Vég Máté huszár, 1891 Rákospalota.
 Végmann György huszár, 1900 Szigetmonostor.
 Vendler József huszár, 1889 Budafok.
 Veréb György káplár, Monor.
 Vig Pál huszár, 1877 Törökszentmiklós.
 Vincze Mátyás huszár, 1899 Tiszapüspöki.
 Vona Mátyás huszár, 1898 Tiszabő.
 Vezsenyi Zsigmond huszár, 1895 Tiszaroff.
 Vajon János huszár, 1893 Törökszentmiklós.
 S. Varga István huszár, 1892 Törökszentmiklós.
 Varga József huszár, Tiszabura.
 Varga János huszár, 1891 Törökszentmiklós.
 Vass Sándor huszár, 1889 Törökszentmiklós.
 Vámosi János huszár, 1887 Tiszaroff.
 Vigh Gábor huszár. 1887 Törökszentmiklós.
 Vigh Bálint huszár, 1884 Törökszentmiklós.
 Varga Balázs huszár, Tiszaderzs.
 Yégh Sándor huszár, Tiszaszentimre.
 Vágott Sándor huszár, Kunhegyes.
 Végh Károly huszár. Kunhegyes.
 Varga Imre káplár, Kunhegyes.
 Varga István huszár, Kunhegyes.
 Vasas István huszár. Dévaványa.
 Vizi Mihály őrmester, Abádszalók.
 Vajda Endre huszár, Abádszalók.
 Vásári László huszár, Abádszalók.
 K. Varga József káplár, Szelevény.
 Veres Bálint szakaszvezető, Kunszentmárton.
 Vincze Pál huszár, Csépa.
 Váradi Sándor huszár, Tiszaföldvár.
 Váradi József huszár, Tiszakürt.
 Velő János huszár, Csépa.
 Varga József huszár, Tiszaföldvár.
 Varga Gyula káplár, Nagyrév.
 Valld István huszár. Nagyrév.
 Vas Bálint huszár, Tiszaföldvár.
 Varga Adolf huszár, Ujszász.
 Varga István huszár, Kunszentmárton.
 Varga János, 1892 Kőtelek.
 Vida Ferenc, 1893 Kőtelek.
 Veres Mihály, 1893 Rákóczi falva.
 Vidra Mátyás, 1894 Rákóczi falva.
 Vajon István, 1897 Kőtelek.
 Vámos János, 1889 Vezseny.
 Virág Imre, 1890 Besenyszög.
 Vankó János, 1896 Szolnok.
 Vida Sándor, 1888 Szolnok.
 Váci János, Jászkisér.

- Veres József, Jászkisér.
 Virág Sándor, Jászkisér.
 Vidra János huszár, 1892 Jászdózsza.
 Vidra Béla huszár, 1887 Jászdózsza.
 Vészeli Pál huszár, 1900 Tápiósüly.
 Veszteg István huszár, 1887 Káva.
 Véghelyi (Valtz) Károly káplár, 1893 Kecskemét.
 Velkei Dezső szakaszvezető, 1884 Nagykőrös.
 Veres János huszár, 1898 Pánd.
 Viola János huszár, 1894 Tápiógyörgye.
 Vizi Illés huszár, 1902 Farnos
 Virág József káplár, 1887 Zagyarékás.
 Vigh Pál huszár, 1888 Nagykőrös.
 Vincze József örvezető, 1889 Nagykőrös.
 Yiszkok Pál huszár, 1891 Irsa.
 Vidók Pál huszár, 1886 Dunaszentbenedek.
 Vigh János huszár, 1877 Ráckeve.
 Vincze István szakaszvezető, 1888 Szentinártonkátá
 Viski Imre szakaszvezető, 1887 Ráckeve.
 Vég Máté huszár, 1891 Rákospalota.
 Visnyei István huszár, 1877 Pestszenterzsébet,
- Wéber Béla huszár, 1898 Rákoshegy.
 Weiberth Pál káplár, 1874 Torbágy.
 ifj. Wenczel József huszár, 1898 Perbál.
 Wilhelm Jakab örvezető, 1886 Taksony.
 Wipelhauser István huszár, 1899 Pilisvörösvár.
 Wittmann Kálmán szakaszvezető, 1889 Tápióbiicske
- Zsarna András, 1892 Szolnok.
 Zelei István, 1892 Szolnok.
 Zablacsku István, 1885 Tiszavárkony.
 Zakár Sándor, 1896 Rákóczi falva.
 Zsigmond Ferenc huszár. Dévaványa.
 Zaravkó Mihály huszár, Dévaványa.
 Zavarkó József huszár, Dévaványa.
 Zay Bálint huszár. Kunmadaras.
 Zihai Ferenc huszár, Kunmadaras.
 Zimmer Mihály huszár, 1888 Fegyvernek.
 Zsíros Ignác szakaszvezető, 1889 Tiszaroff.
 Zsarnai Illés szakaszvezető, Tiszapüspöki.
 Zimány József huszár, 1890 Fegyvernek.
 Zana András huszár, 1900 Jászládány.
 Zabóki István huszár, 1888 Nagykőrös.
 Zatrók Mihály káplár, 1888 Irsa.
 Zelei Károly huszár, 1894 Abony.
 Zombori Károly huszár, 1896 Szentlőrinc kátá.
 Zsíros János örvezető, 1897 Tápiószele.

TARTALOMJEGYÉK.

Előszó	3
<i>I. Rész.</i> Az ezred története 1859-1914.....	5
<i>II. Rész.</i>	
Mozgósítás és szerbiai harctér 1914 VII. 26-YIII. 23.....	15
Orosz harctér 1914 VIII. 24-29.....	17
A 3. hadseregnél 1914 VIII. 30-IX. 11.....	25
Visszavonulás a Biala-ig 1914 IX. 12-X. 4	31
Előnyomulás a San-ig 1914 X. 5-XI. 2	42
Visszavonulás Krakkó-ig 1914 XI. 3-28.....	53
A Lodz-i és Krakkó-i csaták.....	57
Lapanow Limanowa-i csaták 1914 XI. 28-XII. 13.....	70
1. Roth altbn. felvonulása.....	72
2. Felderítő és leplező harcok 1914 XII. 1-5	73
3. Harcok az előtérben 1914 XII. 6-7	77
4. Harcok a Limanowa-i állásokban 1914 XII. 8-11.....	83
Az elenség üldözése Limanowa után 1914 XII. 11-1915 11. 12.....	118
Bukowina-i harctér 1915 II. 13-III. 23	128
Dnyeszter biztosítás 1915 III. 24-VI. 3	112
Bukowina 1915 VI. 4-IX. 4.....	156
Harcok a Pripjat mocsár vidékén 1915 IX. 4-X. 19	176
Kukli, Rudka, Budka-i harcok 1915 X. 19-1916 VI. 3.....	192
Lucki áttérés. Swiniuchy, Koniuchy 1916 VI. 4-VII. 27.....	248
A Kowel-i csata. Szehvow-Swiniuchi-i csaták 1916 VII. 28-X. 24.....	240
<i>III. Rész.</i> Az Erdély-i arcvonalon 1916 X. 24-XI. 29.....	259
A Kárpáti csata 1916 XI. 30-1917 I. 24	268
A Gyimes-i szorosban 1917 I. 25-III. 17.....	272
Mint gyaloghuszárok a Gyimes-i szorosban 1917 III. 18-1918 IV. 31.....	278
<i>IV. Rész.</i> Olasz harctér 1918 V. 1-XI. 4	283
<i>V. Rész.</i> Kitüntetési javaslatok	291
<i>VI. Rész.</i> Az ezred hősi halottai.....	325
<i>VII. Rész.</i> A világháború alatt beosztott tisztek és tisztjelöltek névjegyzéke	342
<i>VIII. Rész.</i> Ezredünk legénységének névjegyzéke	347